Marie-Anne Desmarest

# Torente

**



Editura Eminescu

**MARIE-ANNE DESMAREST**

# Torente

* *




Traducere de Teodora Popa-Mazilu

**EDITURA EMINESCU**
**1979**

# Cuprins

FIUL LUI JAN 4
DESTINUL FAMILIEI YVARSEN 170
PARTEA ÎNTÂI 171
PARTEA A DOUA 201
PARTEA A TREIA 271
EPILOG 306
ULTIMA DRAGOSTE A LUI JAN 310
PARTEA ÎNTÂI 311
PARTEA A DOUA 381
DUŞMANUL LUI JAN 422
PARTEA ÎNTÂI 423
PARTEA A DOUA 474
PARTEA A TREIA 515

# FIUL LUI JAN

*Motto:*
*„Dragostea nu înseamnă un bărbat şi o femeie care se privesc în ochi, ci o femeie şi un bărbat care merg alături şi care privesc în faţa lor.”*
Antoine de Saint-Exupéry

## I

CASA DOCTORULUI JAN YVARSEN, unde lămpile străluceau ca ziua, ilumina parcul. La banchetul pe care doctorul îl dădea pentru a sărbători strălucitul succes al fiului său la examenul de internat, fuseseră invitate cincizeci de persoane.

Jan Yvarsen nu se schimbase. Abia dacă i se argintaseră tâmplele; cele câteva riduri care i se iviseră, la colţurile ochilor îi scoteau şi mai mult în evidenţă blândeţea chipului, ce contrasta totuşi cu privirea voluntară, puţin cam trufaşă. Silueta, care-şi păstrase tinereţea, evoca supleţe şi prospeţime. În jurul mesei domnea buna dispoziţie, şi când Jan râdea, buzele sale pline lăsau să i se vadă dinţii de o albeaţă strălucitoare. Nici una dintre persoanele care-l cunoscuseră cu douăzeci şi cinci de ani mai înainte, atunci când conducea spitalul din Krittelwerk, n-ar fi ezitat să-l recunoască.

În faţa lui, Thérèse îşi ascundea cu greu emoţia. Privirea ei îl părăsea adesea pe fiu pentru a se opri pe chipul soţului. Acesta, ca şi cum ar fi vrut să-i mulţumească, pentru faptul că era atât de frumoasă, o încuraja făcându-i câte un mic semn cu mâna, gest pe care numai ea îl înţelegea, un fel de complicitate a unei perechi fericite pe care anii o apropiaseră şi mai mult.

În stânga Thérèsei stătea Tom Starner, venit în mod special tocmai din Transvaal, unde conducea o

importantă exploatare agricolă. Cu doi ani mai înainte, Ide, sora lui Erling, se măritase cu James, fiul lui Tom. Tinerii soţi locuiau în Africa şi asta era cea de a doua călătorie a lor în Europa, de când se căsătoriseră. Ide era leit maică-sa: aceeaşi privire tandră, aceeaşi prospeţime a tenului, acelaşi surâs. După ce Ide plecase în Transvaal, Thérèse simţise o mare sfâşiere sufletească, fiindcă mama şi fiica trăiau ca două surori în casa ce se golea în fiece dimineaţă, după ce Jan şi fiul său plecau la clinică. Lângă Jan stătea Fanny, vechea lui colaboratoare de la spitalul din Krittelwerk, prietena de odinioară a Thérèsei, care se măritase cu Tom Starner. Jan, emoţionat, surâdea aducerilor-aminte evocate de Fanny. Întreg trecutul – cu ceasurile lui triste şi grave, profunde şi plăcute – reînvia acum pentru ei, un trecut plin de experienţe aspre, dar şi de bucurii mari, din care răzbăteau adesea umbrele celor morţi. „Îţi aminteşti...” Fanny rostea aceste cuvinte magice prin simplitatea lor şi timpul se oprea brusc în loc. Jan întorcea capul spre Thérèse şi-i căuta privirea. Apoi se uita la Erling...

Erling Yvarsen stătea la celălalt capăt al mesei. Era, în seara aceea, atât de copleşit de complimente, încât începea să se simtă cam stânjenit. Şi iată că tatăl său se ridică la rându-i.

— Fiule, zise Jan cu voce gravă, iată-te astăzi faţă în faţă cu o sarcină zdrobitoare: aceea de a-i sluji pe oameni, atât trupeşte, cât şi sufleteşte. Începe pentru tine lucrul cel mai greu: trebuie să înţelegi, să admiţi că încă nu ştii nimic şi că abia de acum încolo începe adevărata ta ucenicie. Începând de mâine, te vei apleca asupra suferinţei omeneşti şi vieţile unor oameni vor depinde de stăpânirea, de precizia, de inteligenţa ta. Ştii că un medic este un instrument, dar totodată şi un om, că omul din tine trebuie să lecuiască trupurile celor în suferinţă, care ţi se încredinţează. Fii nu numai cel care poate să vindece şi uneori care poate să salveze în ultima clipă, ci şi cel care mângâie, care, ajută, care iubeşte...

Meseria noastră, fiule, înseamnă dragoste faţă de semenii noştri.

Glasul lui Jan deveni puţin răguşit, şovăielnic.

— Erling, cea mai mare bucurie a mea e că te am alături. Văd că încet, încet, îmi vei lua locul. N-am câtuşi de puţin obiceiul să mă înduioşez, dar vreau totuşi să-ţi spun un lucru: de câţiva ani de când lucrăm împreună, ca doi vechi prieteni, tu mi-ai dăruit toate bucuriile pe care şi le poate dori un părinte.

Ascunzându-şi stânjeneala, Erling îngăimă câteva vorbe, apoi, cu un gest vesel şi spontan, ce voia să exprime toată acea camaraderie pe care Jan se pricepuse atât de bine s-o instaureze între ei, ridică paharul:

— În sănătatea, ta, tată!

Mai emoţionat decât voia să se arate, Jan îi surâse; apoi se întoarse spre Ide:

— În sănătatea, voastră, dragii mei copii! Acceptaţi ca entuziasm înfruntările pentru tot ceea ce puteţi obţine prin ele, fără urmă de invidie pentru ceea ce vi se refuză. Ide, nu vreau să mai găsesc în scrisorile tale acele accente de tristeţe pe care ţi le prilejuieşte despărţirea de noi. Nu-i micşora astfel curajul lui James pe care-l iubim ca şi cum ar fi propriul nostru copil. Sigur, ar fi plăcut să trăim unii lângă alţii, dar fiinţele care se iubesc aşa cum ne iubim noi, nu sunt niciodată despărţite cu totul. După ce-ai să pleci, adu-ţi aminte că şi noi am trăit pe acel pământ african, că ne-am simţit ca acasă, ceea ce ne îngăduie să fim întotdeauna, într-o oarecare măsură, prezenţi acolo. În sănătatea voastră, a tuturor!

Ide veni lângă Jan şi-i înlănţui gâtul, cu braţele ei, rotunde şi bronzate. Apoi, înconjurând masa, îşi apropie buzele proaspete de obrazul încă ud de lacrimi, al mamei sale.

Jan puse, hotărât, capăt acelor efuziuni ce riscau să se transforme în melancolie.

— Să dansăm, copii, spuse el vesel.

Puse un disc şi o invită pe Thérèse la un dans lent;

musafirii priviră cu plăcere acea pereche uimitor de tânără, înainte de-a se simţi ei înşişi dornici să danseze.

## II

FAMILIA YVARSEN LOCUIA ÎN tot timpul anului în casa mătuşii Brita, acum casa lui Jan. Doctorul păstrase postul de şef al clinicii sale – *„Paradisul”* – dar practica medicina cât mai puţin cu putinţă, consacrându-şi aproape tot timpul studenţilor pe care-i avea la Facultatea din Stockholm. În afară de cazurile urgente, unde diagnosticul său era indispensabil, nu venea la clinică decât de două, trei ori pe săptămână.

Cealaltă pasiune a sa era casa. Parcul constituia obiectul celor mai atente griji ale sale, ca şi antrenarea cailor pe care-i supraveghea el însuşi. La câţiva paşi de acea casă veche, aproape lipită de ferestrele imense ale salonului-bibliotecă, îşi construise o volieră uriaşă, în care adunase păsări dintre cele mai rare, amintiri din Africa şi din numeroasele sale călătorii. Thérèse şi el făceau în fiece dimineaţă lungi plimbări călare, străbătând pădurea, până la lacul lunguieţ; reflexele lui schimbătoare erau pentru ei o continuă încântare.

Iarna, citeau adesea aceleaşi cărţi, îşi împărtăşeau impresiile, preferinţele, încântaţi dacă uneori părerile lor opuse îi făceau să se înfrunte în vreo discuţie înflăcărată, dar amicală.

Adesea Jan se aşeza la pian. Pentru Thérèse, acele ceasuri erau mai presus de toate celelalte. Se aşeza alături de el, lângă focul zdravăn de lemne şi porneau împreună în ameţitoarea călătorie a sunetelor.

Thérèse nu voise să schimbe nimic din decorul care încântase tinereţea lui Jan. Ane-Mette – pe care toţi o regretau – o întrebase odinioară pe tânăra femeie dacă nu se temea de asaltul amintirilor pe care fiecare colţ, fiecare mobilă puteau să le dezlănţuie. Thérèse, care ştia

că bătrâna nutrise în străfundul inimii sale un fel de cult pentru Sigrid, şi care nu se putuse consola cu sfârşitul ei tragic, înţelesese acele sentimente şi surâsese cu indulgenţă; arătându-şi copiii, spusese: „Ei vor şterge totul!”

Totuşi, de doi ani încoace, atmosfera casei se schimbase. Ide îmbobocise ca o floare plină de sevă, îndrăgostită de libertate, iubind, ca şi tatăl ei, acel parc vrăjit; nu mai avusese când să-şi desăvârşească, – prin studii lungi şi plicticoase – cunoştinţele: frumuseţea, firea ei independentă, îl atrăseseră imediat pe James Starner care, însoţit de părinţii săi, venise în Europa cu prilejul împlinirii vârstei de douăzeci de ani. Evocarea cavalcadelor prin hăţişurile africane, viaţa rustică pe care o ducea, o entuziasmaseră pe fată.

Aşa că James i-o luase Thérèsei pe Ide, iar Facultatea şi clinica îl îndepărtaseră de casă pe Erling. Dar iată că după câteva luni această singurătate, greu de îndurat, le prilejuise celor doi soţi ocazia de a-şi regăsi intimitatea de odinioară, o dragoste mai înţeleaptă, dar totodată şi mai intensă.

Familia Starner plecase în Transvaal. Această despărţire redeschisese în inima lui Jan şi a Thérèsei o rană încă nevindecată. Servitorii îşi îndeplineau îndatoririle în tăcere, ca şi cum casa ar fi fost îndoliată. În acea zi, Jan în salon, căzuse pe gânduri. Învârtea maşinal cu linguriţa, în cafea. Prin fereastra deschisă, parcul îşi oferea privirilor culorile calde ale verii.

— Jan...

El tresări. În picioare, alături de dânsul, Thérèse îi pusese mâna pe umăr. El îi luă mâna şi-o duse la buze.

— Orice-am spune, orice-am face e greu, nu-i aşa, Jan?

— Da, făcu el dând din cap, apoi se îndreptă şi un surâs cald îi lumină chipul.

— Totul merge înainte, draga mea... Puţină tristeţe, puţină melancolie, ce vrei, ăsta-i preţul inimilor

credincioase.

— Ce socoţi să faci cu Erling?

Din vocea Thérèsei răzbătea o nelinişte surdă.

— E liber sa dispună de viaţa lui...

— Crezi?

Jan îşi privi soţia.

— Ştii foarte bine ce vreau să spun, Jan, insistă ea.

Doctorul ridică imperceptibil din umeri, în semn că nu pricepe.

— Jan, ştii la fel de bine ca şi mine că nu ne prea cunoaştem băiatul. Pe cât ne este de uşor, chiar de la distanţă, să-i urmărim gândurile Idei şi s-o înţelegem, pe atât este Erling de ascuns. Afecţiunea lui pentru noi este atât de profundă, încât uneori mă şi sperie; e franc, e drept. Dar văd uneori în ochii lui o nostalgie de neînţeles şi asta mă nelinişteşte. O mamă, dragă Jan, nu-şi găseşte liniştea decât dacă cunoaşte pe deplin sufletul copiilor cărora le-a dat viaţă. Or, sufletul lui Erling nu-mi este îndeajuns de cunoscut.

— Nu mă îndoiesc că ai dreptate, răspunse Jan. Am constatat şi eu, adesea, lipsa de participare a lui Erling la anumite discuţii, indiferenţa lui faţă de unele proiecte ale noastre. Fără să afirm că s-a îndepărtat de noi, am totuşi impresia că e cam străin de viaţa noastră de familie. Probabil că trebuie să dăm vina pe o anumită formaţie intelectuală, care-l face să aibă o cu totul altă viziune despre lume decât avem noi. Crezi că asta e ceva specific doar fiului nostru? Visul este apanajul celor tineri, şi eu nu cred că avem dreptul să ne amestecăm în acest domeniu.

— Ştiu... Dar vezi tu, Jan... n-aş vrea să-ţi iei chiar de tot mâinile de pe el...

Doctorul Yvarsen izbucni în râs.

— Trebuie să înţelegi, draga mea, că fiul nostru e acum bărbat şi că ar fi greu, că ar fi chiar regretabil, să-i impun o anumită disciplină.

— Bineînţeles. Dar nu asta vreau să spun. Mi-ar plăcea să-l mai întrebi, uneori, unele lucruri. Eu simt că n-aş

avea căderea şi, drept să-ţi spun, nici curajul. Profesional, vă aflaţi amândoi pe acelaşi teren care ar putea prilejui unele confidenţe. Toţi avem nevoie de sfaturi... Erling are şi el nevoie, ca toată lumea, iar cele care vin de la tine nu-i pot fi decât de folos.

Jan cuprinse talia subţire a soţiei sale, Potrivindu-şi pasul, făcură împreună o lungă plimbare prin parc. Cu ochii în zare, Jan îşi spuse că, până în ultima zi a vieţii sale, nu se va sătura să contemple culorile cerului. Apoi, revenind la subiectul care-o preocupa pe soţia lui, spuse:

— Draga mea, nu avem căderea să cerem, nici chiar celor cărora le-am dat viaţă, să fie asemenea nouă. Îţi promit că voi continua să-l supraveghez pe Erling. N-ai nicio teamă. Ştii doar că sunt cel mai bun prieten al lui.

— Ştiu.

Jan îşi privi soţia.

— Sunt convins că Erling nu e o fire obişnuită, că e plin de curaj...

— Ca şi tine...

— Că e drept, cinstit şi franc... Are simţul datoriei şi al răspunderilor sale. Ştiu că nu-şi va trăda meseria căreia i s-a dăruit.

Thérèse căută mâna soţului ei.

— Cum ar putea fi altfel, având sub ochi exemplul tău? Nu surâde, Jan... Admiraţia şi înflăcărarea mea pentru tine sunt nemăsurate şi au rămas aceleaşi ca la douăzeci de ani. Nici acum n-am încetat să mă minunez de fericirea care mi-a fost hărăzită.

Străbătură o pădurice de brazi. Departe, se auzea torentul... Cerul se întunecă brusc şi aerul nemişcat păru să vestească o furtună. Thérèse se strânse mai tare lângă soţul ei. Grăbiră pasul.

Când intrară în casă, apa cânta în samovar. Thérèse unse cu unt feliile de pâine şi turnă ceaiul. Jan îi urmărea mişcările graţioase ale braţelor. Ea surprinse acea privire şi, ţuguindu-şi buzele, îi trimise un sărut. Odaia, foarte mare, luminată doar de focul din cămin, era însăşi

imaginea liniştei. Mobilele vechi de stejar luceau în penumbră.

— Acum opt zile, casa asta era plină de râsete... exclamă Thérèse şi în vocea ei se simţea regretul după acele ceasuri vesele.

— Iar cel al fiicei noastre le domina pe toate celelalte, răspunse Jan, fără să bage de seamă că obrazul soţiei sale se adumbrise.

Sigur că n-avea nicio preferinţă pentru unul sau celălalt dintre copiii lui, dar firea spontană a Idei îl încânta. Veselia ei inepuizabilă era pentru dânsul o continuă sursă de reîntinerire. El, care-şi calcula fiecare mişcare, aştepta aproape cu nerăbdare gesturile spontane ale fiicei sale, îmbrăţişările, atunci când se întorcea din oraş şi când fata se arunca în braţele sale. Ide nu încerca să-şi înfrâneze în niciun fel firea exuberantă. Îi plăceau jocurile violente, avea cutezanţa unui bărbat, atunci când fratele ei, chiar copil fiind, se arăta întotdeauna foarte rezervat. Erling putea să stea ceasuri întregi, în faţa căminului, cufundat în lectura unei cărţi. Se înţelegeau, totuşi, amândoi cum nu se poate mai bine şi se iubeau foarte mult. Erling suferise după ce sora lui plecase în Transvaal. Şi încă atât de tare, încât părinţii lui trebuiră să-şi ascundă durerea, pentru a-l consola pe adolescentul căruia părea că i se smulsese o parte din propriu-i trup. În fiece săptămână, Ide îi scria fratelui ei, ba uneori chiar mai des decât părinţilor. Acum Thérèse se felicita în legătură cu acest lucru: Ide semnifica, în ochii ei, forţa pura care nu putea să aibă decât o influenţă benefică asupra fratelui ei.

Se întunecase de-a binelea. În depărtare, fulgerele brăzdau cerul negru. Thérèse şi Jan se apropiaseră de cămin şi priveau, tăcuţi, flăcările. Evocau, oare, în sinea lor, un trecut plin de dureri, dar şi de nădejdi şi bucurii? Sau se pregăteau să înfrunte împreună viitorul, încercând să-şi închipuie soarta celor două fiinţe care ocupau un loc atât de mare în inima lor?

## III

JAN INTRODUSESE ÎN CLINICA sa toate perfecţiunile tehnicii chirurgicale moderne. În acest sens, era un adevărat model. Colaboratorii îl luau ca exemplu şi încercau să fie şi ei la fel. La doctorul Yvarsen veneau bolnavi din întreaga lume să le aline suferinţele.

— Fiul meu e aici? întrebă Jan pe infirmiera care se apropiase de el să-i ia pardesiul.

— Da, domnule doctor. Vă aşteaptă de peste zece minute.

Jan intră în biroul său. Lângă fereastra înaltă, văzu silueta în alb a lui Erling care-şi sprijinea fruntea de geam. La zgomotul pe care-l făcu tatăl său intrând, Erling se întoarse brusc.

— Ei! îl întâmpină acesta vesel, prost reflex nervos pentru un chirurg!

Îl bătu, pe băiat, pe umăr şi-l cercetă cu o privire preocupată.

— Pe cuvântul meu, eşti livid!

Erling îşi lăsă capul în jos:

— Tată, peste un sfert de ceas voi efectua prima mea operaţie... şi...

— Ţi-e frică? întrebă Jan încruntându-şi sprâncenele.

— Nu-i exact cuvântul care...

— Într-adevăr, să ne înţelegem în privinţa termenului. A-ţi fi frică înseamnă a simţi în tine o apăsare atunci când eşti pe cale să săvârşeşti un act care te angajează, şi lucrul e foarte explicabil. E aproape o formă de onestitate morală. Dar a te teme că nu vei reuşi, este cu mult mai periculos. N-aş dori deloc ca paloarea ta să se datoreze unei astfel de temeri.

— Nu crezi că-i acelaşi lucru?

— Câtuşi de puţin. Un mare artist nu va putea intra în scenă fără să simtă ceea ce se numeşte trac, dar asta nu-

l împiedică să dea tot ce poate. Uită-te în ochii mei, Erling! Dă-mi mâna... Pe legea mea, nu mai e atât de fermă ca de obicei.

— Iartă-mă, tată...

O infirmieră intră şi se îndreptă spre tânăr:

— Domnule doctor...

Erling îşi înălţă fruntea. Era la fel de palid. Totuşi, pe un ton ferm, răspunse:

— Sunt gata., domnişoară.

Jan îşi urmă fiul. Auzind paşii tatălui său, Erling se întoarse şi, cu chipul dintr-o dată destins, îl întrebă plin de speranţă:

— Mă asişti?

— Nu, vreau doar să văd cum vei proceda.

Cei, doi medici intrară în sala de operaţie. În acel loc, Jan salvase sute de vieţi omeneşti. Acolo luptase el, cu toată dârzenia, împotriva morţii, şi fiecare victorie îl îmbogăţise spiritual. În sala aceea albă, Jan se simţea într-adevăr veşnic tânăr, înzestrat cu puteri nemărginite. În îndelungaţii săi ani de apostolat, nici unul dintre colaboratori nu-l auzise rostind vreun cuvânt de plictiseală sau de descurajare, nu-l văzuse în vreo atitudine de delăsare. Nicio ştirbire, cât de mică, a autorităţii sale nu-l făcuse să coboare de pe piedestalul unde-l ridicaseră calităţile lui deosebite.

Bolnavul fusese anesteziat. Jan făcu un semn. Infirmierele se apropiară de Erling, îi puseră şorţul, masca şi mănuşile. Privirile tatălui şi ale fiului se întâlniră. Prin ochii lui Jan trecu un fulger de voinţă şi de încurajare. Ochii tânărului medic priviră o clipă în jos, ca şi cum n-ar fi putut îndura atâta lumină; apoi, brusc, îşi înălţă fruntea, plin de recunoştinţă şi de încredere.

Când, puţin mai târziu, Erling intră în biroul tatălui său, unul din acele minute care atârnă greu în viaţa oamenilor, trecuse. Erling se dovedise a fi demnul fiu al celebrului chirurg şi inima paternă abia îşi mai putea stăpâni

mândria.

Secretara, care sosi aproape imediat, încărcată cu hârtiile ce trebuiau semnate de „marele patron”, nu sesiză nimic neobişnuit. Strecură hârtiile una câte una, în faţa lui Jan. După o cercetare rapidă, acesta îşi puse pe ele – cu mâna lui fină – iscălitura.

Aşezat în marele fotoliu aflat la celălalt capăt al frumosului birou de acaju, Erling părea să urmărească, cu nonşalanţă, fumul albăstrui al ţigării. Doar răsuflarea poate că îi era puţin mai precipitată ca de obicei.

Ceea ce nu putea însă observa secretara era faptul că cei doi bărbaţi erau mai aproape ca niciodată unul de celalalt. Îşi dădeau seama amândoi, cu aceeaşi luciditate că acel ceas le aducea împlinirea unei mari speranţe, realizarea unui vis urmărit cu multă răbdare. Jan şi Erling îşi spuneau, cu aceeaşi înflăcărare, unul: „Fiul meu îmi va continua opera”, iar celălalt: „Tata, e mulţumit de mine. Într-o zi îi voi face, bucuria de a-l egala”.

Peniţa de aur scârţâia uşor pe hârtie şi aidoma unei adieri ce încreţeşte oglinda liniştită a unui lac scăldat în soare, acel zgomot trezi o amintire fugară în sufletul lui Jan: „Nils... Oare copilul blândei Ide, dacă ar fi trăit, ar fi ajuns şi el chirurg?” Tatăl revăzu în minte precizia, sobrietatea gesturilor, abilitatea degetelor lui Erling. Merita să trăieşti când aveai un asemenea băiat!

Când Jan, şi Erling părăsiră clinica şi o porniră alături pe stradă, ai fi zis că sunt fraţi. Erau de aceeaşi înălţime şi semănau mult unul cu celălalt. Ca şi fiul său, Jan mergea cu capul descoperit.

— O să mâncăm amândoi undeva, ca doi burlaci. Apoi, acasă... Îţi convine?

Drept răspuns, Erling luă în mod amical braţul tatălui trecându-şi-l pe sub al său. Pe vremea când era intern, tatăl său se arătase întotdeauna un profesor exigent, avar cu felicitările de care totuşi făcea risipă faţă de ceilalţi studenţi. Când Thérèse se mira de atâta severitate profesională, el îi răspundea că de la fiul lui aştepta mult

mai mult decât de la ceilalţi. „La clinică Erling nu mai e fiul meu, sânge din sângele meu, e un bărbat al cărui viitor nu mai depinde de mine. De îndată ce-şi îmbracă halatul alb, nu mai e copilul meu, ci un bărbat a cărui sarcină poate fi într-o bună zi aproape supraomenească, Nu-mi amintesc că e fiul meu, decât pentru a-i cere să facă – dacă e cazul – chiar şi imposibilul.”

Erling moştenise sănătatea şi robusteţea paternă, mânca solid şi cu poftă. Amintindu-şi de îngrijorarea, dacă nu chiar de neliniştea Thérèsei, în legătură cu comportarea fiului lor, Jan vru să creeze imediat un climat propice confidenţelor.

— Îţi place meseria asta tot atât cât îmi place şi mie?

— Te mai îndoieşti, tată? răspunse Erling.

Jan se prefăcu a nu fi auzit şi continuă:

— De cele mai multe ori, părinţii nu se întreabă îndestul ce anume pot gândi copiii lor. Li se pare că trebuie să aibă aceleaşi gusturi şi aceleaşi ambiţii ca şi ei. Eu sunt medic, mi s-a părut foarte firesc să te îndemn să faci aceleaşi studii pe care le-am făcut şi eu. Dar poate că pe tine te-ar fi tentat altceva...

Surâse cu acel surâs rămas, în ciuda anilor, atât de seducător.

— E adevărat că acum e cam târziu să-ţi mai pun o astfel de întrebare. Şi cum ne-ai dat o satisfacţie deplină şi totală în acest domeniu, mi se pare ridicol să presupun, fie şi o clipă, că ai fi năzuit să faci altceva. Ce zici, mă înşel?

— Nicidecum, tată. Vezi, doc (când Erling era emoţionat i se adresa tatălui său cu această prescurtare obişnuită), sunt nemaipomenit de fericit şi de mândru că am reuşit să-ţi calc pe urme. Deşi am senzaţia că abia acum încep să fiu neliniştit. Oare voi fi destul de tenace? Voi avea curajul, tăria, voinţa ta?

— Nu trebuie să exagerezi, Erling. Sunt la fel ca mulţi dintre confraţii mei. Fiecare îşi face datoria cu tot ce are mai bun în el. Ceea ce e necesar în această meserie e să

fii sincer până la sfârşit şi să nu dai niciodată dovadă de slăbiciune. Crezi că-ţi lipseşte încrederea în tine?

Erling ridică imperceptibil din umeri. Dar această mişcare nu era un semn de indiferenţă. Era – şi Jan înţelese – un mod de a aproba ultimele cuvinte cu care-şi încheiase tatăl său fraza.

— Nu trebuie să te îndoieşti niciodată, Erling, continuă Jan. În niciun fel. Îndoiala lăuntrică, adică cea legată de părerile noastre în legătură cu alţii, e logică... Dar în actele noastre nu trebuie să dăm dovadă de şovăială. Ţi-ai însuşit o meserie, trebuie să ai încredere în ceea ce-ai învăţat.

Apoi, fără nicio tranziţie, îl întrebă:

— Eşti fericit?

— Ce înţelegi prin asta?

— Ştii foarte bine. A fi fericit înseamnă a respira adânc, fără nicio constrângere. Îţi începi viaţa de bărbat. Ai unele aspiraţii, dorinţe, nelinişti?

Erling nu răspunse. Privind peste umărul tatălui său, scrută depărtările. Jan îl observă pe ascuns, simţindu-se cuprins pe neaşteptate, de o vagă nelinişte. Cum tăcerea devenise apăsătoare, îşi bătu fiul uşor pe braţ.

— Să nu crezi că vreau să mi te spovedeşti. Viaţa ta interioară îţi aparţine. Nu, nu vreau... Doresc doar să nu te simţi constrâns faţă de noi; fără ipocrizie şi fără ocolişuri, în felul cum înţelegi să-ţi duci viaţa. Trădez oarecum o mărturisire, dar mama ta regretă că nu ţi-ai deschis niciodată sufletul faţă de ea. La urma urmei, e o dorinţă legitimă... şi foarte departe de orice curiozitate.

— Ştiu.

Jan îşi aprinse o ţigară.

— Adevărul e, Erling, ca am uneori senzaţia că te temi să mă iei drept confident... Ar fi o mare amărăciune pentru mine. Vreau adevărul, indiferent dacă al tău nu seamănă cu cel pe care l-am ales eu.

Erling se ridică, înainte, ca Jan să-l fi poftit să facă acest lucru.

— Nu, tată, nu te teme de nimic. Iubesc această meserie nobilă, care este şi a ta. Cât despre ceea ce simt eu, încă nu pot să-ţi spun nimic.

Aceste cuvinte fură rostite încet, grav, întărite de o privire grea. Jan nu se simţi îndreptăţit să întrebe mai mult.

Ieşiră din restaurant şi se îndreptară spre maşina lui Jan.

— Condu tu, îi spuse acesta fiului său.

Erling se aşeză la volan. Automobilul porni şi în curând ajunseră în plin câmp. Lui Jan îi plăceau aceste reîntoarceri acasă. Trase până în adâncul plămânilor aerul serii încărcat de efluvii îmbălsămate. Erling conducea bine. Pe buze îi apăruse un surâs. De ce acel surâs care ar fi trebuit să-l bucure pe Jan, îl făcu, dimpotrivă, să simtă un uşor fior? Viaţa îl copleşise cu atâtea emoţii violente, cu atâtea tulburări profunde, încât sensibilitatea lui, veşnic trează, nu mai putea fi amăgită de o aparentă seninătate. Trădarea lui Sigrid, splendida sa logodnică, lăsaseră în sufletul lui, fără ca el să-şi dea seama, o urmă de neşters. Există şocuri psihice, din pricina cărora cineva poate suferi o viaţă întreagă. Numai convingerea că-i cunoşti foarte bine pe cei pe care-i iubeşti conferă o fericită stabilitate afecţiunilor umane. Jan simţea un şoc la cea mai mică posibilitate de incertitudine, de răsturnare a presupunerilor sale. Aşa simţi şi acum văzând surâsul lui Erling. Ce surâs straniu! Nu era deloc expresia fericirii.

„Totuşi, îşi spuse Jan, acest tânăr practician, are şansa rară de a purta un nume care să-i asigure dintr-o dată consideraţia tuturor, mai înainte chiar de a fi arătat ce poate, de a fi căpătat încrederea bolnavilor.” Erling avea totul: frumuseţe fizică, avere, dragostea exclusivă a unor părinţi de elită, reuşită fără luptă... Şi totuşi, Jan era sigur că lui Erling îi lipsea acea bucurie iradiantă care este apanajul tinereţii. „Iubirea mea a fost atât de crudă! îşi zise tatăl. Şi numai ca să...” Fraza mută, rămase neterminată. Prin faţa ochilor, îi trecu o nălucă: o femeie

de o frumuseţe fascinantă şi tainică: Sigrid. Jan îşi spuse: „Nu-i cumva acelaşi surâs, de o nelinişte greu de definit, care s-ar fi putut descoperi şi pe buzele mele când – la vârsta pe care o are Erling acum – visam la Sigrid?”...

Instinctiv, începu să treacă în revistă tinerele pe care le întâlnise Erling. Nu găsi nici una care să i-o amintească îndestul pe Sigrid pentru ca s-o creadă în stare să işte o dragoste pustiitoare în inima fiului său. Blonde, brune... trupuri încă fragile, de adolescente. Da, unele erau într-adevăr încântătoare şi cu timpul, aveau să devină şi mai seducătoare...

În faţa lui Jan stăruia totuşi o privire limpede, inteligentă, intensă. Oare cui îi aparţinea? Ochii aceia plutind prin aer, interpuşi între peisajul din jur şi el, păreau să continue a-l fixa, dar erau în aşa măsură lipsiţi de orice consistenţă fizică, încât doctorul nu fu în stare să-şi amintească chipul celei pe care îl înfrumuseţau aceşti ochi, persoana cărora aparţineau.

Automobilul se apropia de casă.

Dragostea pentru cea care-i aştepta şi care avea să fie de două ori mândră – şi ca femeie şi ca mamă – auzind ce se petrecuse peste zi, risipi umbrele.

Chiar în momentul în care deschidea portiera, Jan îşi spuse: „De ce mă chinuie spaima? De ce viaţa n-ar fi pentru Erling simplă şi foarte uşoară? De ce să nu-şi găsească şi el o Thérèse a sa, fără să îndure mai întâi, aşa cum am îndurat eu, patima, apoi durerea unei pierderi definitive?”

În cămin ardea un foc zdravăn. Pe Jan îl aşteptau fotoliul cel mare, iar alături, gheridonul plin de reviste, cu paginile tăiate şi adnotate cu grijă de Thérèse. Jan se aşează, cu un oftat de satisfacţie, iar Thérèse se instală în berjera aflată lângă măsuţa de lucru de unde se iveau andrelele vârâte într-o împletitură ce completa, desigur, trusoul vreunui nou-născut, căci Thérèse avea obiceiul să ducă astfel de lucruşoare în casele mai sărace din

Stockholm. Jan nu se atinse de reviste; Thérèse îşi luă împletitura, dar numărul ochiurilor pieptăraşului nu sporea deloc.

Scaunul de copil, împletit din pai gros, pe care Idei îi mai plăcea să se aşeze chiar şi acum, când era logodită, se afla în colţul lui obişnuit şi sugera prezenţa fetei mult mai mult decât fotografia în ramă de piele aflată pe placa de marmoră de deasupra şemineului.

Erling rămăsese în picioare, cu cotul sprijinit de colţul aceleiaşi plăci. Fuma... Ochii lui Jan şi ai soţiei sale se întâlniră. Tatăl îşi spuse: „Thérèse socoate, ca şi mine, că acest surâs pe care fiul nostru îl arborează chiar şi acum, are în el ceva greu de explicat”.

Doctorul se afla atât de rar, peste zi, în mijlocul familiei sale, încât acum fu, pur şi simplu, năpădit de un fel de nelinişte. Se simţi uşurat când sună telefonul şi când auzi că era chemat la clinică. Îi făgădui Thérèsei să se întoarcă repede şi, pregătindu-se să iasă din odaie, rosti o frază pe care exclamaţia lui Erling i-o tăie încă de la primele vorbe:

— Ce-ai zice, Thérèse, dacă sărbătorind debutul lui Erling la clinică, ai invita la masă...

— Oh! De ce, tată? strigă Erling aruncându-şi ţigara printre butucii încinşi din cămin. Doctorul Goron Langen e într-adevăr un om admirabil, dar o să vorbească iar despre clinică sau despre studiile sale... De ce n-am lua masa numai noi trei? De altfel, după masă, dacă n-aveţi nimic împotrivă, am să mă duc la teatru...

Jan fu pe punctul de a-i declara că nu se gândise la prietenul şi colaboratorul său, doctorul Langen, ci la nişte tinere cu care Erling ar fi putut dansa. Dar brusc îi trecu prin minte un gând: „Poate că Erling are întâlnire cu vreo fată... Mă rog, e la vârsta la care poate face cum îl taie capul”.

De fapt, numele pe care doctorul voise să-l rostească fusese al Flaviei Verneuil. Tânăra mai fusese invitată în casa familiei Yvarsen. Foarte bună jucătoare de tenis, ea

făcuse faţă, în mod onorabil, în partidele cu Jan. Erling îi propusese să-i dea lecţii de echitaţie, dar ea se dovedise o călăreaţă fără pereche, aproape tot atât de sigură în şa ca şi un cowboy. Thérèse îşi reînnoise invitaţia.

— Vino să te odihneşti la noi, îi spusese ea, ori de câte ori vei simţi nevoia.

Totuşi, după ce mâncase de trei ori la familia Yvarsen, Flavie găsise diferite pretexte ca să nu mai răspundă afectuoaselor insistenţe ale stăpânei casei. Thérèse îşi observase băiatul şi avusese impresia că se retrăsese în sine. Îi împărtăşise acest gând lui Jan, care surâsese:

— Să aibă Erling un oarecare sentiment pentru Flavie Verneuil? Nu cred! În timpul plimbărilor noastre călare, prin pădure, n-au dat nicio secundă impresia că ar vrea să rămână singuri.

— Atunci de ce nu mai vine pe la noi? întrebă Thérèse.

O călătorie de două săptămâni în timpul căreia asistase la două importante congrese medicale, îl ţinuse pe Erling departe de Stockholm. Or, în acea perioadă, Flavie acceptase să ia masa cu doctorul şi cu doamna Yvarsen.

Îndreptându-se, de data asta singur, spre clinică, Jan se gândea la cuvintele rostite atunci de Thérèse...

Când, cu trei luni mai înainte, doctorul Yvarsen o angajase pe Flavie Verneuil, nu i-ar fi trecut prin minte că ar putea exista vreo legătură între el şi această necunoscută.

Fata îşi făcuse studiile în Canada. Notele ei, la Facultate, fuseseră strălucite. Părea să se fi ivit special pentru a ocupa postul pe care Jan îl crease de curând în clinica sa: înfiinţase, sub controlul şi sub conducerea lui, un laborator de cercetări. Nu era vorba numai de luări de sânge, sau de analizele clasice, ci de studii foarte precise, meticuloase, de scheme şi de grafice. Voia aprecieri statistice asupra efectelor noilor medicamente. Sprijinindu-se pe observaţiile Flaviei Verneuil, Jan aplicase un tratament nou şi salvase o femeie pe care toţi medicii

pe care-i consultase o declaraseră pierdută. În ziua în care putu s-o anunţe pe pacienta sa că răspundea de vindecarea ei, Jan Yvarsen îşi invitase colaboratoarea la masă. Tot în ziua aceea discutase şi cu soţia sa. După ce fata plecase, el strigase plin de entuziasm:

— Thérèse, ce zici de noua şefă a laboratorului meu?

Thérèse, ocupată să pună nişte flori proaspete într-un vas de cristal, nu răspunsese imediat. Jan îşi cunoştea prea bine soţia ca să nu observe această tăcere atunci când se aştepta la un compliment spontan şi fără nicio reticenţă. Insistă deci, uşor agasat:

— Crezi că cercetătoarea noastră pune preţ pe vreuna din sacrosanctele legi ale mondenităţii? Presupun deci, că ai o părere cât se poate de bună despre această tânără!

Thérèse nu se întrerupse din minuţioasa îndeletnicire a adunatului frunzelor căzute pe pian. Abia după ce isprăvi îşi ridică spre Jan ochii liniştiţi:

— Flavie este deosebit de atrăgătoare, Jan. Fiecare nouă întâlnire cu ea îmi întăreşte această părere. Încerc totuşi faţă de ea o impresie bizară, de ceva cunoscut. Ai observat felul cum îşi înalţă capul şi-şi îndreaptă bustul? Şi totuşi, la ea ăsta nu-i un gest de pură cochetărie. Are, de asemenea, un fel al ei de a fi. Merge... ca o zeiţă! Vorbeşte puţin şi e sinceră în ce spune. Are replici vii şi caustice. Sunt convinsă că dacă nu s-ar supraveghea atât de atent, ar fi în stare să înveselească o întreagă societate. O astfel de femeie este o raritate, dar şi un pericol.

Jan o ascultase, surprins. De obicei, soţia sa se mulţumea cu un cuvânt binevoitor când trebuia să-şi spună părerea despre cutare sau cutare invitat al soţului ei. Jan cântări repede temeiul observaţiilor Thérèsei. Sprâncenele i se încruntară, chipul lui frumos căpătă o expresie dură. Oare Thérèse, atât de sigură de dragostea pe care i-o purta bărbatul ei, să fi devenit dintr-o dată geloasă? Odinioară, Ide făcuse să planeze mult prea des între ei o atmosferă cumplit de apăsătoare din pricina

geloziei pe care nu era în stare să şi-o stăpânească. Jan nu făcea parte dintre acei bărbaţi care zile întregi, uneori chiar ani, să nu se uite la fiinţele din preajma lor, pe care totuşi le iubesc. Observă deci, cu deosebită plăcere, silueta subţire şi elegantă a soţiei sale, chipul cu trăsături regulate, căruia ochii luminoşi îi dădeau o infinită blândeţe. Deasupra frunţii înalte, părul, de o nuanţă castaniu-aurie, era presărat cu câteva şuviţe albe; puteai crede că fuseseră decolorate dinadins, atât erau de strălucitoare. O luă în braţe, se aplecă asupră-i cât era de înalt şi-i opri cu un sărut cuvintele pe care aceasta se pregătea să le rostească.

— Oare iubita mea soţie îmi face cinstea de a fi geloasă pe mine? făcu el pe un ton glumeţ. Flavie Verneuil e doar de vârsta fiului nostru...

Thérèse râse şăgalnic, un râs tot atât de proaspăt ca în epoca în care, fată tânără, acolo, la Krittelwerk, înainte de prima ei căsătorie, îşi închinase viaţa lui Jan.

— Poţi să ai şi o sută de ani şi tot ai să suceşti femeilor capul, Jan! Nu-ţi fac un compliment, constat: sufletul plin de lumină al doctorului Jan Yvarsen pune din ce în ce mai multă stăpânire pe trăsăturile sale; să ştii că n-ai fost niciodată mai impunător ca acum.

Jan o privi surprins; râsul Thérèsei răsună din nou, contagios prin nota lui de tandreţe. Cât era de înduioşător acest bărbat solid, în mirarea lui! Cine ar fi intrat în acel moment ar fi fost destul de surprins să-i vadă pe Jan şi pe Thérèse, unul în braţele celuilalt şi râzând pentru că râsul era expresia sănătoasă a sentimentelor lor. Erau fericiţi, pentru că se simţeau atât de aproape unul de celălalt. Regăseau intactă în ei tandra fervoare a dragostei lor. Începură să discute, de data asta în mod serios, şi Jan îşi dădu seama că Flavie nu isca în niciun fel gelozia Thérèsei, ci mai curând admiraţia ei, ţinând totuşi cont de o nelinişte ciudată... Jan crezu că pusese degetul pe rană:

— De fapt ştii ce are în plus fata asta inteligentă, studioasă, intuitivă, doldora de toate calităţile necesare

slujbei pe care i-am încredinţat-o? Nu seamănă, aşa cum crezi tu, cu cineva cunoscut, cu vreun star de cinema, ci mai curând cu un animal sălbatic. Are ceva din nobleţea unei căprioare gonind pe un câmp acoperit cu zăpadă. Sub aparenţa ei calmă, e gata în orice clipă s-o ia la goană. E foarte ascunsă, dar lucrul e explicabil pentru că am aflat că a trăit luni întregi într-o pădure din Canada. Acolo şi-a cultivat, fără să ştie, originalitatea. Va trebui să se întâlnească cu Ide de îndată ce aceasta se va întoarce de la Krittelwerk.

## IV

AŞEZATĂ ÎN FAŢA MICROSCOPULUI, Flavie părea absorbită în întregime de contemplarea acelor mase infinitezimale care dansau în picătura de lichid de la capătul obiectivului.

Îşi înălţă capul brusc, şi dacă Jan ar fi văzut-o, ar fi remarcat, o dată în plus, faptul că acea mişcare avea în ea ceva ciudat. Apreciase just: Flavie reacţiona la nişte semnale necunoscute muritorilor de rând, dar familiare animalelor din Marele Nord. Simţurile sale se comportau altfel decât ale oamenilor obişnuiţi. Obligată să se intereseze încă de mică de animalele sălbatice, ea căpătase o extraordinară acuitate a percepţiei. „Doctorul este neliniştit”, îşi spuse cu o strângere de inimă. Şi chiar aşa şi era.

În cabinetul său de consultaţii, Jan, care isprăvise de examinat o bolnavă, fuma o ţigară. Nu mai avea decât un singur pacient. Pe urmă, putea – aşa cum îi făgăduise Thérèsei – să se întoarcă acasă devreme. „Erling mă va întrece”, îşi spuse celebrul practician. Fusese surprins să descopere că orgoliul său de tată simţea un pic de melancolie. Întinse mâna şi scutură, nervos, scrumul ţigării. Ceva nelămurit continua să-l tulbure. De partea cealaltă a uşii, secretara se miră că nu vede aprinzându-

se becul roşu, ca să poată introduce şi ultimul pacient.

Acum Jan nu mai fuma, ci se plimba cu mâinile la spate. Detesta tot ce era nelămurit. „Marele diagnostician”, cum îl botezaseră colegii, se afla în faţa unor semne de întrebare. Şi iată că omul ocupat la culme, care n-avea vreme să-şi citească ziarul şi nici să-şi acorde un minut în interesul său personal, începu a-şi trece în revistă trecutul.

Dorise, voise ca fiul său să se angajeze pe aceeaşi cale pe care se angajase şi el. Erling îi îndeplinise dorinţa. Vocaţie minunată, desigur, plină de bucurii, dar de asemenea şi nemăsurat de absorbantă. Thérèse, Thérèse a lui, pe cât de deplin era ea a lui, pe atât de puţin era el al ei! Socoti cât de mare era abnegaţia soţiei sale. Nu se ducea niciodată seara nicăieri, de teamă să nu lipsească de acasă când se întorcea bărbatul ei, zdrobit de oboseală, după o lungă zi de muncă. Nu se ducea nicăieri nici în timpul zilei, fiindcă Jan nu-şi aducea aminte să fi dat vreodată un telefon acasă şi să nu-i fi răspuns, la celălalt capăt al firului Thérèse. Îi răspundea cu vocea ei calmă şi totuşi întotdeauna plină de căldură, ca în primele zile ale căsătoriei lor. Ce noroc avusese că era o femeie cultivată şi înţeleaptă. Căci ea fusese cea care-l supraveghease şi-l călăuzise pe fiu lor, fără să dea dovadă de vreo slăbiciune. Neştiind ce e egoismul, Thérèse nu se opusese în niciun fel de căsătoria micuţei lor Ide, pe care de acum aveau s-o vadă atât de rar. Dar cu Erling, cu Erling ce avea să se întâmple? Era oare bine ca şi tatăl şi fiul să-şi exercite meseria în aceeaşi clinică? Bunul simţ înnăscut al lui Jan îl avertiză, în acea clipă, că ar fi fost o gravă greşeală. Oprit în mijlocul odăii, Jan auzi un glas pe care se străduia întotdeauna să şi-l înăbuşe, ori de câte ori se surprindea ascultându-l, glasul lui Sigrid:

— Eşti prea sigur de tine, Jan: de îndată ce te apuci de un lucru, crezi că ai şi reflectat asupra lui. Vei fi de multe ori lovit în viaţă, dar numai din vina ta.

Jan îşi strânse cu atâta putere pumnii, încât unghiile îi

intrară în carne. Odinioară, lăsându-se pradă mâniei, o condamnase pe Sigrid, o alungase pe cea pe care-o iubea. Reflectase îndeajuns atunci când se însurase cu Ide? Nu, şi abia acum, după atâţia ani, îşi dădea seama că se supusese unui impuls de moment. O lumină sinistră lumina adâncimile pe care nu şi le sondase niciodată. Unele fiinţe se analizează prea mult, altele prea puţin; Jan se număra printre acestea din urmă. Oare merita acea atmosferă de adoraţie în care trăise şi de care nu se mirase niciodată? Cea mai frumoasă fiinţă ce se putuse vedea vreodată, Sigrid, îl idolatrizase până la a deveni o criminală, din dragoste pentru el. Ide îi iertase toate greşelile. Nu lăsase el oare fără răspuns patetica chemare a celor mai blânzi ochi ce se deschiseseră cândva pe pământ? Mai târziu, se crezuse mare şi generos, constrângând-o pe Thérèse să se mărite cu un om de treabă pe care nu-l iubea... După ce Thérèse rămăsese văduvă, îi fusese oare destul de recunoscător pentru sufletul pur pe care i-l dăruise? Deşi nu ţinuse seama de fericirea altora, acum venise vremea să-l lase pe Erling să-şi dezvolte personalitatea. Dar dacă Erling, mai perspicace decât tatăl său, presimţise inevitabilele ciocniri încă înainte de încercarea lor de a colabora? Oare nu cumva acea umbră de tristeţe sau de nelinişte pe care Jan o descoperise la fiul său se datora tocmai acestui lucru? Pacienţii nu vor fi mai repede atraşi de farmecul juvenil al lui Erling? „Consultaţiile” nu vor fi mai frecvente la Erling, decât la el? Jan îi spusese fiului său:

— Nădăjduiesc că prezenţa ta îmi va descongestiona sala de aşteptare în beneficiul tău!

Se auzea şi acum rostind acele cuvinte, care atunci exprimaseră într-adevăr, un sentiment de uşurare. Da, dar dacă solida lui reputaţie de „chirurg-miracol”, reţinea totuşi pacienţii lângă el, Erling n-avea să fie descurajat? Fie că Erling reuşea, fie că avea să îndure un eşec, Jan ştia că sau unul, sau celălalt, sau mai exact şi unul şi celălalt vor avea de suferit fie în dragostea lor, fie în

orgoliul lor cel mai sacru: orgoliul profesional.

Jan fu pe punctul de a-i telefona Thérèsei, ca s-o roage să vină să-l ia de la clinică. Mâna însă îi rămase suspendată în aer, deasupra aparatului. Pe buze i se ivise un surâs ironic: avea să se comporte încă o dată ca un egoist?

Thérèse va crede că voise să-i facă o mică plăcere, când de fapt el se străduia să-şi regăsească propria-i linişte. Şi apoi, îi trebuia timp să pună ordine în toate acele gânduri; nu simţea deloc dorinţa să le împărtăşească şi altuia; mai ales Thérèsei. Ţinea mai mult ca niciodată la ferventa administraţie a soţiei sale. Oare nu în inimile celor pe care-i iubim vrem să apărem cât mai mari şi cât mai puri? Înainte de a o chema pe infirmieră, făcu câţiva paşi în jurul biroului, apoi se aşeză în fotoliu. Ceva continua să-l mai deranjeze: cum de se gândise cu atâta intensitate la Sigrid, cum de văzuse conturându-i-se atât de clar silueta, ivită brusc din trecut? Se întrebă: „Oare ce impresie insolită voi fi resimţit? Am mai încercat o senzaţie asemănătoare... dar când? A, ştiu: eram intern la spital, aveam doi colegi foarte pasionaţi de cercetări psihologice... Ne supuneau la nişte experienţe de transmitere a gândului... Cam tot aşa mi se întâmplă şi acum. Cineva trebuie să se fi gândit intens şi cu simpatie la Sigrid, şi acel individ misterios mă constrânge şi pe mine să mă gândesc odată cu el. Iar dacă aşa stau lucrurile, cine poate fi acea persoană?”

Jan apăsă pe butonul de ivoriu... După câteva secunde infirmiera introduse şi ultimul pacient. Era un necunoscut, un bărbat destul de necioplit. Timp de câteva minute, lui Jan îi fu greu să se concentreze asupra singurei probleme care ar fi trebuit, în acel moment, să-l absoarbă în întregime: să diagnosticheze cauza exactă a suferinţelor resimţite de pacientul său. Îşi uimi bolnavul punându-i o serie de întrebări neaşteptate.

Seara, întors lângă ai săi, pacientul doctorului Yvarsen explică, plin de exclamaţii laudative, cât de mult

progresase medicina. Acel doctor Yvarsen era în stare – privind impulsurile luminoase ale aparatelor – să-şi dea seama de starea viscerală a oamenilor, punându-i pe aceştia să vorbească despre bărbaţii şi femeile întâlniţi cu ani şi ani în urmă! Renumele maestrului spori printre cei sărmani, faţă de care Jan dovedise întotdeauna o foarte mare bunătate şi generozitate.

Dacă la sfârşitul zilei, consultând fişele stabilite cu o inteligenţă şi o competenţă de nediscutat de către domnişoara Verneuil, „marele patron” i-ar fi pus tinerei o serie de întrebări analoage în legătură cu fiinţele cele mai dragi ce se perindaseră prin viaţa ei, ar fi descoperit de unde emana acea faimoasă transmitere a gândului...

Fusese scris – ar fi afirmat vreun înţelept – ca Sigrid să fie într-adevăr laitmotivul vieţii lui Jan. O adorase pe Sigrid. Se însurase cu Ide fiindcă fusese furios pe Sigrid. Pierduse şi copilul pe care-l aşteptau, şi pe Ide, din cauza lui Sigrid. Fără să vrea, o chinuise pe Ide, dominat cum era de inexorabilul regret după Sigrid. Dacă, după moartea Idei, se însurase cu Thérèse, o făcuse pentru că o iubise pe tânără femeie din toată fiinţa sa, dar şi pentru că Thérèse o demascase pe Sigrid.

Toate acestea le ştia foarte bine; ceea ce nu mai ştia însă, era faptul că „şefa lui de laborator” – cum îi spunea el – Flavie Verneuil, venise din Canada la Stockholm numai din pricina lui Sigrid...

## V

A DOUA ZI DIMINEAŢA, ÎN TIMP ce se îndrepta spre laborator, Flavie se opri în faţa fotografiilor care anunţau un nou film. Era vorba în el de zăpadă, de brazi, de curse de sănii, de imense întinderi îngheţate. Povestea se petrecea în nordul Canadei. Intrase în hol ca să-şi ia un bilet, dar un gând care-i străfulgeră prin minte o făcu să întârzie data acestei

destinderi. De câteva zile era absorbită de găsirea unei mai bune prezentări a observaţiilor sale. Născocise un nou grafic şi era obsedată de dorinţa de a-şi pune planul la punct. Doctorul Yvarsen avea să fie mulţumit de această iniţiativă.

Iată însă că fu văzută de cineva. Erling, care se nimeri chiar atunci pe acolo, remarcă într-o clipă silueta Flaviei. Încetini, apoi îşi opri maşina. Şi cum el nu putea ghici că fata îşi schimbase gândurile, de îndată ce o văzu ieşind pe uşa de sticlă şi îndreptându-se, cu pasul ei suplu şi elegant, spre clinică, intră la rându-i în holul cinematografului. Biletul pe care şi-l vârî în buzunarul vestonului, nu-i va facilita oare planul de a o întâlni pe fată, ca din întâmplare, la spectacolul de seară şi de a petrece două-trei ceasuri alături de ea? Ar fi meritat această bucurie după operaţia delicată prin care-şi făcuse intrarea oficială în clinica tatălui său. Efectuase cu multă îndemânare îndrăzneaţa operaţie; prânzise împreună cu părinţii săi, apoi foarte însufleţit, plecase cu maşina, şi se trezise în holul cinematografului, înainte de a începe ultimul spectacol la care presupunea că-şi luase bilet şi domnişoara Verneuil.

În vreme ce el aştepta – nesigur, nefericit, neliniştit – să apară Flavie, fata stătea în odaia ei, într-o rochie vătuită de casă, încălţată cu nişte mocasini, proaspătă şi deosebit de frumoasă în acel ansamblu de un roşu aprins care se potrivea atât de bine cu tenul ei strălucitor. Îşi amenajase odaia cu un gust şi cu un lux care l-ar fi surprins până şi pe „marele patron”. Când acesta o întrebase dacă-şi găsise locuinţă, Flavie îi răspunsese că totul se aranjase cum nu se putea mai bine. Jan Yvarsen surprinsese o fărâmă de ironie în acel răspuns, dar atât de puţin nuanţată, încât nu se putea formaliza pentru un astfel de fleac; şi la urma urmei, de ce i-ar fi cerut precizări? Singurul lucru care-l interesa era competenţa ştiinţifică a tinerei sale colaboratoare. Ea poseda, în cel mai înalt grad, cele trei calităţi pe care le cerea

personalului său: educaţie temeinică, punctualitate şi mai ales competenţă.

Domnişoara Verneuil se ferise cu grijă ca nu cumva „patronul” să observe că ar fi fost gata să lucreze şi fără salariu, numai ca să fie admisă în anturajul lui. Flavie Verneuil era bogată; şi familia Yvarsen ar fi fost uluită dacă ar fi ştiut acest lucru. Dar ceea ce l-ar fi răscolit pe Jan ar fi fost să afle că Flavie îşi datora, în mare parte, această bogăţie lui Sigrid.

La puţină vreme după sinuciderea dramatică a acesteia, Jan primise de la un notar necunoscut, o convocare urgentă, „în legătură cu o afacere care îl privea”. Intrigat, Jan se dusese la biroul de notariat, departe de a presupune – după atâţia ani – că Sigrid Lindval depusese acolo un testament, în forme legale, prin care-l desemna pe Jan Yvarsen ca moştenitor legal dacă ea avea să moară înaintea lui. Jan resimţise ca pe o nouă lovitură a soartei acest gest al lui Sigrid, care şi de dincolo de moarte voia să pună stăpânire pe el. „*Las tot ce am lui Jan Yvarsen, care mi-a fost logodnic şi pentru care am simţit o dragoste nezdruncinată, până la ultima mea suflare*.”

Încremenit de groază, Jan devenise atât de palid, încât ajutorul de notar schiţase gestul de a-l susţine.

Notarul, convins că vestea unei moşteniri importante e primită întotdeauna cu bucurie, îşi drese discret glasul, îşi potrivi ochelarii pe nas şi-şi pregăti felicitările, amestecate cu condoleanţe, pe care se simţea dator să le adreseze unui client atât de important. Dar, cu o voce răguşită, doctorul Yvarsen îi oprise discursul pe buze, spunându-i pe un ton de gheaţă:

— Vă rog să-mi îngăduiţi să pun capăt acestei situaţii!

Într-un mod care excludea orice încercare de ai se contracara planurile, doctorul smulsese o hârtie de pe biroul notarului. Cu scrisul lui clar şi hotărât specificase: „*Refuz în mod oficial moştenirea domnişoarei Sigrid Lindval*”. Semnase cu o furie atât de disperată şi trăsese

cu atâta putere linia cu care-şi sublinia numele, încât peniţa împroşcase cu cerneală toată foaia. Notarul stupefiat, dezolat să renunţe la un client care l-ar fi onorat, se pierduse în exclamaţii. Jan, de obicei atât de sigur pe el, se stăpâni cu greu să nu spargă ceva. Îi era deci sortit ca acea fiinţă splendidă şi totuşi monstruoasă, să-l chinuiască cu cruzime, chiar şi după ce pierise...

Mersese, năucit, ceasuri întregi, urmărit de glasul lui Sigrid: „Jan, te-am iubit tot timpul! Jan, cum poţi să fii atât de crud cu mine? Jan, sunt atât de frumoasă încât mă vei regreta toată viaţa ta... Jan, primeşte măcar atâta lucru de la mine!” I se păruse că acel testament, scris după moartea Idei, după crima aceea săvârşită într-o clipă de nebunie, era o încercare de a-l cumpăra. Jan avu impresia că Sigrid, crezându-l în stare să accepte acel testament, voise să-i pună pe umeri partea lui de răspundere pentru calvarul Idei, pentru viaţa distrusă a acelei fiinţe blânde, pentru moartea copilului pe care-l aşteptaseră atâta.

Se trezi pe marginea cascadei Trollhättan, departe de locul de unde pornise. Sigrid fusese luată de apele acelea spumegânde. Jan era atât de răscolit încât vedea – la fel de limpede ca şi în seara aceea tragică, în care nefericita trăsese asupra Thérèsei – trupul acela, de o frumuseţe sculpturală, năpustindu-se spre moarte, fără să arunce o privire în urmă. Chiar căzând, chiar purtată de ape, Sigrid rămăsese tot frumoasă. O clipă Jan se simţi îmboldit de dorinţa de a sfârşi şi el cu amintirile, de a se lăsa la rându-i dus din stâncă în stâncă. Dar năluca Idei i se ivi în faţa ochilor odată cu chipul Thérèsei. Îşi iubea şi acum soţia la fel de tandru, la fel de profund. O porni încet pe drumul ce ducea în vale şi ajunse în oraş.

Thérèse nu află niciodată nimic. Nici măcar el însuşi n-a mai aflat vreodată ce se întâmplase cu acei bani şi la cât se ridica acea moştenire.

Dar un notar, chiar dacă lucrează în general foarte lent, este totuşi tenace şi răbdător. Aşa că îl găsi pe „cel în drept”: domnul Lindval, tatăl lui Sigrid, avusese nişte

nepoţi în Canada. Flavie era un fel de verişoară cu Sigrid. La solida şi confortabila cabană construită din trunchiuri de copaci bine ajustate, a familiei Verneuil, poştaşul venea cu sania doar o dată pe lună. Verişorii lui Sigrid făceau comerţ cu lemne. Le plăcea felul lor aspru de viaţă. Nu se simţeau câtuşi de puţin frământaţi de dorinţa de a schimba pădurile de brazi, locurile cu ape atât de limpezi, întinderile acoperite luni întregi cu omăt, minunata lor izolare în tăcerea pe care n-o sfâşiau decât urletul fiarelor şi vâjâitul vântului, cu siguranţa marilor oraşe. „Locuri unde te înăbuşi”, declaraseră ei. Banii erau cea mai mică dintre preocupările lor. Doamna Verneuil era o mamă activă şi plină de vioiciune, a cărei singură bucurie erau bărbatul şi copiii ei.

Se nimeri ca vestea acelei moşteniri fantastice să le sosească exact în ziua în care li se născu o fetiţă. Numele îi era hotărât dinainte, dar la cel de Flavie îl adăugară, în semn de recunoştinţă, şi pe cel de Sigrid. Flavie Verneuil, cel de al treilea copil al acestei perechi, fu deci botezată Flavie-Sigrid Verneuil.

Fratele ei mai mare, Erik, băiat de şapte ani, cu umeri încă de pe atunci puternici, şi Norbert – sau Bertie – fratele mai mic, care avea cinci ani, se certaseră straşnic, căci Erik, cu încăpăţânarea care-l caracteriza, hotărî că el nu-i va spune fetiţei Flavie ci Sigrid. Şi culmea fu că se ţinu de cuvânt. Băiatul avea motivele lui. O cunoştea pe Sigrid care fusese prima pasiune a vieţii lui. În timpul rătăcirilor ei deznădăjduite prin lume, Sigrid sosise într-o zi la verii ei. Oricât de mic ar fi fost Erik, fu totuşi uluit. Trufaşa Sigrid ştia să se facă iubită de cei mici la fel ca şi de cei mari. Trăise mai bine de şase luni alături de ei, în mijlocul naturii aceleia sălbatice. Aici s-au scurs pentru tânăra care nu pregetase să ucidă, singurele zile de destindere şi de mulţumire sufletească pe care le-a trăit după dramatica ei despărţire de Jan Yvarsen. Dragostea disperată a lui Sigrid se transformase în acea perioadă, într-o amărăciune neaşteptată.

— N-aş vrea să am copii! spusese ea deseori atât colegelor de şcoală cât şi mamei sale. Din ce în ce mai conştientă de excepţionala ei frumuseţe, simţea cum se întăreşte în ea convingerea că o femeie trebuie să se bucure pe deplin de toată încântarea pricinuită de iubirea-pasiune; copiii neputând decât să stânjenească două fiinţe îmbătate una de alta. Dar ceea ce nu mărturisise nimănui era faptul că legănându-l pe Norbert, pe atunci încă prunc, şi jucându-se cu Erik, Sigrid descoperea o lume nouă. Mai târziu în timpul şederii sale la Krittelwerk, o copleşise cu atât mai mult pe Ide de sarcasme, privind silueta ei deformată, cu cât, în străfundul inimii sale, cei doi copii ai verilor ei făcuseră să-i vibreze adânc coarda maternă. În sinea ei îşi mărturisea că ar fi fost nespus de mândră să poarte în pântece un copil al lui Jan.

Micul Erik era tot timpul extaziat în faţa ei. Poetul care zace, în mod firesc, în fiece copil înzestrat, găsea nişte imagini deosebit de drăgălaşe pentru a-şi exprima încântarea. Ea râdea ascultându-l, dar un nod care i se punea în gât îi curma râsul, ori de câte ori, cu vocea sa proaspătă, copilul făcea nişte declaraţii atât de neaşteptate. Spre primăvară, mânată de durerea ei, Sigrid fugise de mâinile mici care încercaseră s-o reţină. Nu putuse să se vindece de dragostea pentru Jan şi-şi reluase viaţa rătăcitoare. Doamna Verneuil scosese un oftat de uşurare. Sigur că şi ea o admira pe Sigrid, dar o siluetă atât de frumoasă, o asemenea înfăţişare, nişte ochi atât de mari, de limpezi şi de enigmatici, nişte trăsături atât de perfecte, nu puteau să-i lase indiferenţi pe bărbaţi. Doamna Verneuil avea o oarecare predispoziţie către gelozie; oricum, nu era deloc vesel pentru o mamă energică, de o simplitate fermecătoare, înzestrată, dealtfel, cu un ten strălucitor, cu o gură frumoasă, cu o pereche de ochi căprui şi veseli şi cu un păr des, castaniu, să simtă că toate darurile fizice pe care le poseda erau eclipsate de cele ale unei nou-venite.

Sigrid le-a trimis mai apoi o scrisoare, pe urmă câteva vederi adresate lui Erik şi Bertie şi doamna Verneuil, în ciuda curajului ei, simţise o înţepătură în inimă, văzând cum le străluceau ochii fiilor şi bărbatului ei în faţa acelor mesaje la care nu se aşteptaseră.

Mai târziu, mama iubitoare, dar fermă, care era, văzând-o pe mica Flavie făcându-se din ce în ce mai frumoasă, începu a se nelinişti. Viaţa le întinde întotdeauna capcane femeilor chipeşe, aşa că o prea mare frumuseţe a chipului şi a trupului putea fi cu atât mai periculoasă!

Domnul şi doamna Verneuil îşi trimiseră băieţii la colegiu, apoi veni rândul Flaviei. Dar copiii nu-şi părăsiră cu totul căsuţa de lemn şi de omăt şi pur şi simplu erau nebuni de bucurie ori de câte ori puteau să se reîntoarcă în ţinutul copilăriei lor. Lucru ciudat, dragostea lor faţă de zăpadă, de brazi, de spaţiile întinse, de animalele minunate cărora le îmblânziseră o sumedenie de pui, se cristalizase într-un personaj ideal, care nu era altul decât Sigrid. Ea devenise pentru ei un fel de zână a zăpezii, un fel de duh atotputernic, o fiinţă mai curând demnă să aparţină lumii de basm decât oamenilor obişnuiţi. Flavie n-avea decât cinci ani când, strecurându-şi degetele grăsuţe în mâna fratelui ei mai mare, îl ruga:

— Erik, povesteşte-mi despre Sigrid!

An de an, Erik, apoi Bertie şi pe urmă chiar Flavie, adăugaseră noi episoade acelei poveşti fermecate, născocită de mintea înfierbântată a unui copil. Alcătuiseră astfel o adevărată Saga. Când cei doi băieţi, de-acum adolescenţi, o plimbau cu barca pe sora lor, istoriseau această lungă poveste în care se amestecau de fapt cele mai frumoase amintiri ale lor. Sigrid a lor era acum foarte înaltă, foarte suplă, o siluetă alcătuită parcă din vârtejurile de zăpadă iscate de vânt. Paşii îi erau atât de uşori, încât nu lăsau nicio urmă. Pletele fluturau atât de bălaie, încât străluceau ca o lumină, pe gheaţă. Şi avea un asemenea glas încât tăceau, ca s-o asculte, şi păsările

din marile păduri întunecate, şi torentele ce se rostogoleau printre stânci, şi animalele din vizuinile lor...

Părinţii celor trei copii nu erau prea vorbăreţi şi nu aveau obiceiul să facă niciun fel de confidenţe odraslelor lor. Totuşi, tinerele lor urechi mai prinseseră de ici, de colo, unele vorbe pe care în decursul anilor le metamorfozaseră serios. Moştenirea sosită într-un mod atât de neaşteptat iscase în sufletul acelor protestanţi integri şi chibzuiţi, care erau domnul şi doamna Verneuil, reflecţii profunde. Dintr-o frază destul de enigmatică a notarului, deduseseră că frumoasa lor verişoară se sinucisese. Cine ştie ce remuşcări o împinseseră pe Sigrid la o asemenea faptă! Se sfătuiră îndelung cu unul dintre prietenii lor care era pastor. Ajunseră la concluzia că nu ei vor beneficia de această moştenire. Având în vedere calităţile de netăgăduit ale dispărutei şi mai ales dragostea pe care o manifestase nu atât faţă de părinţi, cât faţă de copii, cei dintâi trebuiau să socoată, plini de milă, că fusese vorba de o criză de nebunie şi să păstreze moştenirea pentru cei trei copii ai lor.

Din toate acestea, Erik sesizase vag un lucru: un climat plin de mister şi de reprobare, care nu se potrivea câtuşi de puţin cu cultul pe care tânărul îl avea pentru Sigrid. Căci de câte ori încercase s-o laude pe cea care constituia obiectul pasiunii sale copilăreşti, se ciocnise de o răceală ce-i revoltase inima tânără.

Încet, încet, numele lui Sigrid începu a fi trecut sub tăcere. Totuşi, nimeni n-o uitase.

Într-o seară, Erik şi Bertie traseră mai atent cu urechea. Erau pe atunci adolescenţi. Tatăl lor îşi ridicase ochi din ziarul pe care-l citea cu meticulozitate şi o privise pe nevastă-sa cu atâta mirare, încât aceasta îl întrebă ce se întâmplase. Domnul Verneuil îi întinse ziarul. Mai puţin stăpână pe ea decât bărbatul ei, doamna Verneuil strigase:

— Cerule! Dar acţiunile alea au urcat nebuneşte!

Foarte grav, domnul Verneuil replicase:

— Nu crezi că asta e o pedeapsă pentru bănuielile care ne-au tulburat atâta, Nelly? Se pare că însuşi cerul favorizează toate faptele de bună-credinţă pe care le-a săvârşit Sigrid. O astfel de reuşită în alegerea plasamentelor nu poate fi rezultatul întâmplării...

Soţia sa emise, timid, ideea că Sigrid urmase poate nişte sfaturi înţelepte. Domnul Verneuil nu-şi ascunsese reprobarea. El o ţinea pe-a lui, cum că era vorba de o iluminare venită de Sus. Nelly se aplecă asupra rufei pe care-o cârpea – operaţie pe care-o efectua cu multă atenţie – şi oftă discret. Intuiţia feminină îi spunea că bărbatul ei păstrase un tandru sentiment frumoasei şi râvnitei sale verişoare.

Erik şi Bertie schimbară o privire. De îndată ce le fu cu putinţă, cei doi băieţi, cu capetele alăturate, se cufundară pentru prima oară în viaţa lor, în conturile financiare. Tatăl lor încercuise două din articole cu creion roşu. Tinerii Verneuil erau atât de obişnuiţi cu afacerile, încât le-a fost uşor să înţeleagă înmulţirile pe care le făcuse pe margini tatăl lor şi al căror total era exprimat în milioane.

Deci, un nou capitol la Saga lui Sigrid: Regina zăpezilor fusese de o generozitate fără margini; în marea ei bunătate, se dovedise a avea încredere în cutezătorii pionieri, căutători de aur. Cei pe care ea îi favorizase făcuseră nişte descoperiri uluitoare, care duseseră la o reuşită nemaiîntâlnită...

Sigrid n-avea de ce le invidia pe minunatele Walkirii din Cântecul Nibelungilor. În timpul nopţilor furtunoase, cei trei copii Verneuil aveau impresia c-o aud trecând călare, pe lângă căsuţa lor de lemn, scoţând strigăte de o tandreţe plină de entuziasm: îi ocrotea pe cei care aveau faţă de ea un adevărat cult.

## VI

### ŞI TOTUŞI URAGANUL UCIGĂTOR

trecuse şi peste căsuţa de lemn. Într-o iarnă, i-au găsit pe domnul şi pe doamna Verneuil fără viaţă, loviţi şi unul şi altul de un rău fulgerător, a cărui natură n-a putut fi determinată. Erik, Norbert şi Flavie descoperiră atunci că erau foarte bogaţi şi că Sigrid fusese, într-adevăr, pentru ei ocrotitoarea din visele lor de copii. Îşi îmbunătăţiră modul de viaţă, dar nici unul dintre cei trei nu se gândi să renunţe la muncă. Educaţia pe care o primiseră îi făcea să socoată lenea drept un viciu. Erik luă deci în primire negustoria cu lemne, în care taică-său îşi câştigase un bun renume. Se însură cu o canadiană frumoasă şi evlavioasă, care le-ar fi fost pe plac şi părinţilor săi, dacă aceştia ar fi trăit. Norbert îşi ascunsese o vocaţie pe care o ţinea de multă vreme închisă în sine. Nu spusese niciodată nimic de teamă să nu greveze bugetul familiei, în detrimentul fratelui mai mare şi al surorii sale. Sigur că n-ar fi fost în stare să mai rabde multă vreme, căci dorea cu ardoare să devină pictor. După ce problema materială fusese reglementată, plecase în Italia, dorind să se pătrundă acolo de marile capodopere ale trecutului. Pe urmă, avea să se instaleze la Paris şi să se consacre picturii şi sculpturii. Cât despre Flavie, ea declarase:

— Ştiu ce am de făcut! Vreau să plec în Suedia. Sunt chimist-biolog; găsesc eu ce să fac acolo! Vreau să aflu totul despre Sigrid. Căci îi datorăm acest lucru!

Odată făcută, mărturisirea fetei nu fu întâmpinată de fraţii ei, şi mai ales de Erik, cu căldura la care se aşteptase. Puse evidenta reticenţă a fratelui mai mare pe seama amărăciunii pe care avea s-o încerce. Fiindcă nu-i convenea să se îndepărteze şi ea ca şi Bertie de acea Canadă unde trăiseră atât de uniţi până atunci. Trioul lor se dispersa şi faptul era trist. Şi totuşi Flavie era hotărâtă. Acea dorinţă de a compara visul cu ceea ce existase în realitate, se transformase, într-o bună zi, în dorinţa sâcâitoare de „a şti”. Flavie ţinea cu încăpăţânate să cunoască, în Suedia, nu numai decorul în care crescuse Sigrid ci şi pe omul până atunci ignorat de ea; Flavie voia

să-l cunoască pe Jan Yvarsen.

Cum de intrase Jan Yvarsen în viaţa imaginativă Flaviei Verneuil? După moartea brutală a părinţilor lor, fusese cât se poate de firesc ca Erik şi Bertie să încredinţeze surorii lor sarcina de a face ordine în vechea casă de lemn. Atingerea fiecăruia dintre obiectele ce se afla acolo trezi în sufletul fetei o mie şi una de amintiri despre dragii ei dispăruţi. Totuşi, treaba trebuia făcută. Hotărârâ să lase acolo tot ceea ce era necesar traiului, cu scopul ca, ori de câte ori vreunul dintre ei ar fi dorit, să se poată scufunda în atmosfera fericită a copilăriei lor. Trebuia doar să înlăture, pe de o parte, hainele care puteau atrage insectele şi rozătoarele, iar pe de alta, hârtiile, ca nu cumva să cadă sub ochii vreunor curioşi sau indiscreţi. Totul era atât de bine clasat şi catalogat, încât ar fi fost un fleac pentru fată să facă acea triere, dacă toată dragostea ei, rechemată din negurile trecutului, nu i-ar fi umplut ochii de lacrimi. Singură, în odaia cea mare, aprinsese un foc zdravăn în cămin şi ceasuri în şir nu se mai gândise decât la părinţii ei şi la zilele în care cele cinci existenţe ale lor erau legate într-un mod atât de tandru. Deschise ultimul sertar al biroului tatălui ei. Pe un dosar, legat cu o bucată de elastic, citi: „*Sigrid Lindval*”. Flavie ar fi trebuit să se înduioşeze în faţa acelei descoperiri, dar sufletul ei era departe de Zâna Zăpezii din copilăria ei. Luă dosarul şi-l cântări în mână. Nu era prea gros. Pus pe un cântar, n-ar fi tras prea mult, dar Flavie ştia din sursă sigură că avea o mare greutate morală. Se aşeză într-un fotoliu rustic pe care-l ştia de când îşi putea aduce ea aminte, fotoliul tatălui ei. Avu brusc, într-un mod aproape de nesuportat impresia prezenţei spirituale a părinţilor ei. Cartonul bej deveni greu ca plumbul. Flavie îşi spuse: „Poate că n-ar trebui să aflu ce scrie aici, fără ca Erik şi Bertie să fie de faţă. Se vor întoarce peste un ceas. Trebuie să-i aştept”. Dar totodată îşi dădea perfect de bine seama că o curiozitate

fără margini nu-i mai îngăduia să amâne. Trase spre ea un scăunel îmbrăcat în blană şi se aşeză, cu spatele la foc. Prinse cu grijă în ace, în ordinea sosirii, găsi scrisorile notarului, copiile răspunsurilor expediate de părinţii ei, toate documentele oficiale privind moştenirea, socotelile ţinute an de an, cu rigurozitate, de tatăl ei, privind situaţia averii lor. Nu omisese nici cea mai neînsemnată sumă. De ce? În sfârşit, singura scrisoare trimisă de Sigrid după trecerea ei prin Canada, şi câteva cărţi poştale adresate lui Erik şi Norbert.

Rămăsese hârtia cea mai misterioasă, un plic nu numai ştampilat, ci şi pecetluit cu ceară, cu un sigiliu mare, pe care se puteau citi distinct iniţialele: S.L. – Sigrid Lindval. Plicul nu fusese deschis de părinţii ei. Dorinţa aprigă de a-l deschide, de a citi ce era scris acolo, îi strânse fetei gâtlejul. Nervii îi erau încordaţi ca ai unei sălbăticiuni ce stă la pândă. Inima îi bătea să-i spargă pieptul. Sângele i se urcase în obraz. Pentru a încerca să reziste tentaţiei – rezistenţă despre care de altfel ştia sigur că e zadarnică – aşeză plicul în faţa ei, pe fotoliul tatălui său. Apoi se ridică şi se îndreptă spre fereastră: poate că fraţii ei vor veni totuşi mai devreme? Flavie nu-şi isprăvi în gând acel: „N-au decât să vină”, pe care începuse a şi-l spune. Dintr-un salt se reîntoarse pe scăunelul ei. Pe plic, nicio adresă. Hârtia era groasă. Ceara crăpase. Flavie înhaţă nervoasă foile aflate în plic şi recunoscu imediat scrisul drept, elegant şi orgolios al lui Sigrid. Încă de la primele rânduri simţi o emoţie atât de violentă, încât inima încetă câteva clipe să-i mai bată. Făcuse mai rău decât dacă ar fi violat o criptă. Violase taina unei inimi.

*„Iubitul meu – scria Sigrid – când vei citi aceste rânduri, eu nu voi mai fi. Lumea întreagă şi, din păcate, tu în primul rând, afirmaţi că n-am dreptul să-mi strig iubirea. Puţin îmi pasă! În faţa ta mă simt şi cu trupul şi cu sufletul dezgolite. Sunt atât de mult a ta, încât e o nebunie să vrei să ascunzi ceea ce e între noi: ne aparţinem aşa cum nu*

*şi-au aparţinut niciodată nişte îndrăgostiţi...”*

Flavie lăsă să-i cadă foile care – împinse de adierea caldă din căminul unde dansau limbi înalte de flăcări – zburară, apoi căzură risipindu-se pe blana de pe jos. Fata mai mult se prăvăli decât se aşeză pe colţul unui divan. Citise multe romane, mai ales când studiase la Otawa, dar nici cele mai tandre declaraţii schimbate între personajele acelea imaginare nu-i răscoliseră vreodată sufletul ca acel strigăt de deznădejde, acel strigăt de agonie al unei femei tinere, născută să fie fericită.

Flavie vedea ca prin ceaţă obiectele din jurul ei. Avu prezenţa de spirit să apuce o sticlă cu lichior, despre care tatăl şi fraţii ei susţineau că ar fi foarte reconfortant şi din care sorbi o gură. Înghiţitura îi arse gâtlejul. Nu era obişnuită cu alcoolul; tuşi; tusea o ajută să-şi recapete stăpânirea de sine. Dacă acea pasiune ar fi fost a altei persoane decât a eroinei sale, atât de iubită, n-ar fi reacţionat cu atâta violenţă; poate că ar fi învinuit-o pe autoarea unei astfel de scrisori, de exagerare, de romantism. Dar cea care scrisese acele lucruri era Sigrid.

— Cum a putut să sufere atâta din pricina unui bărbat?

Brusc, mintea tinerei Flavie îşi recapătă limpezimea. Fraţii ei trebuiau să pice dintr-o clipă în alta. Iar ea voia să isprăvească scrisoarea înainte de întoarcerea lor. Va hotărî mai pe urmă dacă le va vorbi sau nu despre acest lucru. Cu un genunchi pe pământ, adună cu pioşenie, una câte una, foile risipite pe jos. Începuse a se însera, dar flăcările din cămin revărsau atâta lumină, încât putea citi fără nicio dificultate. Oare Sigrid îşi dăruise astfel inima unui om în carne şi oase? Exista oare aievea un bărbat care să posede toate calităţile cu care-l împodobise acea îndrăgostită deznădăjduită? Sigrid vorbea de o greşeală făptuită de ea. Deşi iubitul ei nu voise s-o ierte, ea era sigură că el continuase s-o iubească la fel de puternic ca şi odinioară.

Flavie îşi aminti de Cântarea Cântărilor, de Călugăriţa

portugheză, de strigătele cele mai crâncene înălţate către cer sau către fiinţele dorite, în numele iubirii desăvârşite: nimic nu se putea compara cu dezlănţuirea îndrăgostitei Sigrid. Trecea mereu de la admiraţia cea mai înflăcărată pentru acel Jan, la reproşurile cele mai amare. Nu se îndoia pentru nimic în lume că patimii ei nu i s-ar fi răspuns cu o patimă egală. Cele două fiinţe despărţite una de alta, trăiseră cu inimile sfâşiate. Flavie, care nu auzise niciodată până atunci vorbindu-se despre Jan Yvarsen, vedea conturându-se imaginea unui bărbat cu o putere de atracţie fără egal.

*„Aduci atâta bine pe pământ, Jan, dar nu face şi mai mult rău! Alini suferinţele, dar cele pe care le dezlănţui crezi că nu-ţi vor fi puse la socoteală la Judecata-de-Apoi? Şi totuşi, nu e nimic de făcut! Peste tot pe unde vei trece, femeile vor fi atrase spre tine ca de un magnet puternic. Chiar dacă prin cine ştie ce întâmplare îngrozitoare ai fi desfigurat, ţi-ar rămâne spiritul, sufletul tău luminos, devotamentul, nesfârşita ta bunătate, Jan... Oh, Jan*!”

Un strigăt umpluse odaia, o revărsare de voluptate şi de groază. Flavie nu auzise niciodată o muzică mai sfâşietoare şi mai îmbătătoare. Începu să respire sacadat şi aproape că i se tăie răsuflarea când citi aceste rânduri:

*„Jan, m-ai alungat a doua oară pentru ceea ce i-am făcut Idei. Socoţi, desigur, că sunt sfâşiată de remuşcări, că mă căiesc ca o păcătoasă. O cunoşti prea puţin pe Sigrid a ta! Singura mea sfâşiere sufletească e că nu mi-am luat toate măsurile ca să nu mai apară niciodată, fiindcă atunci fericirea noastră ar fi fost deplină.*

*Jan, faţă de iubirea noastră, cum poate conta atâta viaţa unei femei cu care te-ai însurat într-o clipă de mânie? Chiar dacă ai pune la socoteală şi pruncul nevinovat pe care-l purta în pântece...*”

Oare ce i-o fi făcut Sigrid acelei Ide? se întrebă Flavie.

Era gata s-o socoată pe Ide o intrusă, care numai şi prin simplul fapt că despărţise două fiinţe făgăduite una alteia, merita moartea. În sfârşit, ultima pagină... Ajunsese la ultima pagină. Cuvintele prinseră a arde din nou în faţa ochilor tinerei fete.

*„În clipa în care-ţi scriu, sunt mai hotărâtă ca niciodată, la orice! Infirmiera-şefă de la clinica ta mi-a dezvăluit – prin nişte subînţelesuri perfide (şi ea te iubeşte şi e deznădăjduită că nu va putea obţine niciodată o fărâmă din inima ta), că în casa care a slujit de decor iubirii noastre, te aşteaptă o tânără şi seducătoare văduvă. Jan, chiar dacă această Thérèse ar fi perla lumii, o urăsc! Tu eşti al meu şi nimeni nu se va vârî între noi! Va trebui, până la urmă, să recunoşti că numai eu pot reprezenta pentru tine fericirea pe pământ! Am o armă, Jan, şi dacă va fi nevoie mă voi sluji de ea împotriva acelei Thérèse. Dacă voi crede o singură clipă că tu nu vei mai fi niciodată al meu, pentru că mi-ai alungat din inimă chipul, voi întoarce arma împotrivă-mi pentru a-mi pune capăt vieţii. Dar voi găsi de dincolo de mormânt pe cel sau pe cea care va înţelege că iubirea noastră ne situează mai presus de orice crimă. Căci ar fi trebuit s-o înlături pe Ide din viaţa ta! Ar fi trebuit s-o alungi pe acea Thérèse necunoscută, dar de fapt o ticăloasă din moment ce încearcă, smintita, să mi te ia! Jan, te iubesc! Fiecare fibră din fiinţa mea, fiecare picătură din sângele meu sunt ale tale! Jan, viu sau mort, sufletul meu nu te va părăsi niciodată*!”

Răscolită, Flavie citi şi răsciti acele rânduri sfâşietoare, când brusc auzi deschizându-se poarta. Erik intrase în curte, plin de veselie, urmat de Bertie, iar acum îşi legau caii. Ca şi cum ar fi fost vorba să-şi salveze propria-i viaţa, înainte de a avea vreme să mai cumpănească, Flavie luă scrisoarea şi plicul şi se aplecă atât de brusc spre vatră,

încât mâna-i albă se cufundă în cercul înaltelor flăcări albastre. Aruncă repede foile. Nu trebuia să mai rămână nicio urmă! Tânără fată acţionase din reflex. Idolul lor, Sigrid, era o criminală? Cu neputinţă! Trebuia s-o salveze de această pată, să înlăture orice urmă a fărădelegilor sale... Erik nu pricepu sensul acestui gest smintit. Se năpusti, crezând că soră-sa se arsese foarte tare. Dar mişcarea fetei fusese atât de rapidă, încât nu se arseră decât câteva fire de blană din manşeta rochiei de casă. Totuşi, tensiunea nervoasă, zdruncinătura morală, uimirea, fuseseră prea puternice. Graba cu care se năpustise Erik n-a fost chiar zadarnică, fiindcă izbuti s-o prindă la vreme în braţe pe sora sa care leşinase. Cei doi băieţi – tulburaţi la rândul lor – nu ştiau ce să-i facă. Flavie se bucura de o sănătate perfectă şi de un echilibru nervos fără cusur. Dealtfel, îşi veni foarte repede în fire şi, agăţându-se de gâtul lui Erik, se strânse la pieptul lui. Îngenuncheat în faţa divanului, acesta o bătu stângaci pe umeri, o sărută pe frunte şi pe obraji, tot repetând întruna:

— Flavie! Ce ai Flavie? Ce-ai descoperit şi ai vrut să ne ascunzi? Puteai să te arzi zdravăn! Hai, hai, linişteşte-te!

Norbert se repezi spre fosta odaie a părinţilor săi şi se întoarse cu o sticlă cu spirt pentru frecţie şi cu un pahar de apă în care pusese şi puţin rachiu. Aflată între cei doi fraţi ai ei, atât de afectuoşi, Flavie îşi veni pe deplin în fire. Se scutură violent, apoi oftă scurt, de câteva ori, manifestări care-i bucurară atât de tare pe cei doi băieţi, încât strigară cât îi ţinea gura, fericiţi că, în sfârşit, sora lor surâdea, aproape liniştită. Atât Erik cât şi Bertie se simţiră şi mai uşuraţi după ce smulseră de la sora lor precizarea care-i interesa în cel mai înalt grad: şi anume, că nu era vorba de ceva în legătură cu părinţii lor. Erik se însurase. Bertie făcuse mai multe pasiuni – pe cât de hotărâtoare şi eterne în intenţie, pe atât de trecătoare în realitate. Legendara Sigrid ocupase – în amintirea lor – locul pe ca-l merita. Îi erau profund recunoscători pentru

bunăstarea de care se bucurau, dar – mai puţin naivi decât sora lor – presupuseseră, în mod cât se poate de judicios, că acea moştenire le-ar fi parvenit oricum, având în vedere gradul de rudenie cu dispăruta. Minunata lor poveste de odinioară, înfrumuseţată de vârsta lor fragedă, nu mai isca acum în ei decât un scurt moment de înduioşare faţă de bogata imaginaţie de care dăduseră dovadă toţi trei. În sfârşit, cei doi băieţi puseseră unele întrebări tatălui şi mamei lor. Amândoi se arătaseră a fi în deplin acord doar asupra unui punct: nici tatăl, nici mama lor nu doreau ca Flavie – cu o ţinută atât de mândră, atât de pură, de sănătoasă şi de frumoasă – să semene vreodată cu Sigrid. Odinioară, Flavie se mirase că Erik nu-i mai spusese niciodată „Sigrid”. Fratele mai mare nu voise să-i dea niciun fel de explicaţie. Adevărul e că într-o zi, când îi spusese surorii sale „Sigrid”, zărise din nou pe chipul mamei sale acea expresie de tristeţe pe care o vedea ori de câte ori îi spunea surorii sale astfel. Îşi întinsese atunci braţul – care ajunsese tot atât de puternic ca şi al tatălui său – ca s-o cuprindă pe după umeri pe draga lui măicuţă, şi-i şoptise la ureche:

— Fiul tău mai mare se înşeală, măicuţă dragă, sau te necăjeşti ori de câte ori îi spun Flaviei, Sigrid?

Pe chipul mamei sale se ivi un fel de melancolie.

— Cel de-al doilea nume pe care l-am adăugat la numele fetei, pe actul ei de naştere, nu ne obligă să facem vreodată vreo asociere între Flavie şi Sigrid. Deie Domnul ca Flavie să nu poată fi niciodată comparată – nici fizic, nici moral – cu femeia aceea frumoasă...

Erik îşi dădu seama că mama sa n-avea să-i spună mai mult, dar că puţinele cuvinte pe care le rostise erau mai mult decât neliniştitoare.

Iată deci de ce cei doi fraţi nu cerură nicio explicaţie surorii lor, ci se mulţumiră doar să adune foile risipite pe fotoliul din faţa căminului. Dosarul le confirmă, într-adevăr presupunerile: şi anume, că dacă averea verişoarei tatălui lor revenise copiilor acestuia, lucrul se

întâmplase nu fiindcă ar fi existat vreun testament în favoarea lor, ci datorită gradului lor de rudenie. Şi fiindcă un oarecare doctor Jan Yvarsen refuzase testamentul. Doctorul – scrisese notarul – se arătase de o asemenea brutalitate şi intransigenţă, încât refuzase să asculte fie şi cel mai neînsemnat cuvânt. Nu voise să ia nici măcar scrisoarea – fără adresă pe plic – dar care era limpede că-i fusese adresată de domnişoara Lindval. Omul de legi socotise că nu putea proceda mai bine decât trimiţându-le lor acea scrisoare. Bineînţeles, domnul şi doamna Verneuil, atât de preocupaţi de moralitate, încercaseră să obţină unele lămuriri. Notarul îi sfătuise să nu ia legătura cu doctorul Yvarsen. Mai mult ca sigur că între el şi domnişoara Lindval se petrecuseră unele lucruri grave şi că orice aluzie la trecut nu putea să fie pentru celebrul medic – acum stabilit la Stockholm – decât motiv de durere şi de mânie. Mai bine să lase legea să acţioneze şi să accepte ceea ce le dăruia soarta. Erik şi Bertie fură mult mai puţin surprinşi decât se aştepta Flavie. Cei doi băieţi se aşezară pe divan, alături de sora lor; şi legănând-o şi mângâind-o ca pe vremea când era fetiţă, o rugară cu insistenţă să renunţe la tot ceea ce putea constitui o urmare a acelui trecut tumultuos.

— Abia acum înţeleg de ce şi tata şi mama doreau atât de mult ca tu să nu poţi fi niciodată comparată cu Sigrid! Dacă am fi cunoscut măcar jumătate din adevărul – care trebuie să fi fost cu siguranţă cumplit – n-am mai fi inventat legenda aceea a noastră.

Flavie se lăsă mângâiată, alintată, dar – tenace – nici n-auzea vorbele rostite de fraţii ei. Era profund tulburată de acel nume care tot revenea, plin de laude, sub pana notarului. Şi apoi – lucru pe care fraţii ei nu-l ştiau – fusese izbită de paragraful, aproape profetic, din scrisoarea aruncată în foc:

*„Şi apoi se va ivi odată cineva care te va sili să pui în balanţă, de o parte păcatele, de alta, nemăsurata mea*

*dragoste pentru tine. Datorită acestui mesager postum, va veni o zi în care mă vei ierta*”.

Flaviei i se păru că reţinuse exact termenii scrisorii. Ei erau însă mult mai vagi. Fără să vrea, fata îi adaptase acelei dorinţe atât de noi, dar totuşi atât de lesne de prevăzut: de a-l cunoaşte pe Jan Yvarsen. Îi lăsă deci pe fraţii ei să vorbească, recăpătându-şi înfăţişarea firească şi veselia obişnuită. Numai că, după câteva săptămâni, când fraţii o întrebară ce avea de gând să facă, ea le răspunse foarte clar:

— Am cules o serie de informaţii de la Facultatea de Medicină. Vă rog să nu săriţi în sus, fiindcă orice veţi face, nimic nu mă va putea determina să-mi schimb planurile. Doctorul Yvarsen e un medic arhicunoscut şi are o clinică foarte mare, unde vin pacienţi din întreaga Europă ca să fie îngrijiţi şi operaţi de el. Socot deci că ar fi cât se poate de bine să mă folosesc de cunoştinţele căpătate, lucrând sub mâna lui. Nădăjduiesc că diploma mea îl va determina să mă angajeze.

Pentru a rupe tăcerea plină de reticenţe, fata adăugase cu maliţie:

— Cred că vă daţi seama că n-am să-i spun că avem o mină, foarte productivă, în Canada şi nici de alte bunuri. Nu voi duce acolo învăluită în blănuri şi în bijuterii. Voi fi prudentă, modestă şi ştearsă.

Erik strigă:

— De fapt, ce ai de gând cu acest nefericit? A pătimit destul cu Sigrid! Dacă vrei să te angajezi în slujba lui numai ca să-i vorbeşti despre ea, socot că eşti lipsită de tact, drăguţa mea!

Când fraţii ei îi spuneau „drăguţa mea”, însemna că nu erau câtuşi de puţin de acord cu sora lor. Numai că ea era mult prea preocupată de acel irezistibil doctor Yvarsen, ca să mai ţină seama de opoziţia fraţilor ei.

Flavie străbătuse deci Canada, apoi trecuse Atlanticul, Marea Mânecii şi Marea Nordului şi iat-o ajunsă în Suedia.

Acolo manevrase cu dibăcia pe care ţi-o insuflă curiozitatea, când această curiozitate sălăşluieşte în sufletul unei femei. Fusese modestă, fără să-şi ascundă totuşi îndemânarea şi Jan Yvarsen o angajase fără să şovăie. N-avea să uite niciodată acea dimineaţă friguroasă, când gerul îţi pişca obrajii, pe străzile Stockholmului. Vocea secretarei, o voce „administrativă”, îi acordase o întâlnire cu caracter personal. Clinica era foarte frumoasă, foarte modernă. Dar chiar dacă Flavie s-ar fi aflat în faţa unui Institut vechi şi demodat, ei tot frumos i s-ar fi părut. Inima începuse să-i bată prea tare şi prea repede. Se va afla, deci, în faţa acelui „idol al femeilor”! Îşi imagină, brusc, nişte ochi care-i cântărea silueta, o intonaţie insidioasă, cu o oarecare tentă de ironie. N-a lipsit mult s-o ia la goană. Îşi aminti însă de fraţii ei care aveau să râdă cu gurile până la urechi de „hotărârile ei definitive” pe care şi le schimba atât de repede... Şi apoi, oare numai curiozitatea o făcea să fie atât de nervoasă? Sigur că ar fi protestat vehement dacă cineva i-ar fi spus adevărul; dar aşa cum odinioară, Thérèse Ehrhardt se îndrăgostise de Jan după ce citise caietele Idei, la fel şi Flavie – după ce citise scrisoarea de dragoste a lui Sigrid – fără să-l cunoască pe Jan, se simţea năpădită de un sentiment care nu se adresa atât spiritului cât mai mult inimii.

Deodată auzi o infirmieră care, intrată pe nesimţite, cu pantofii ei cu tălpi de fetru, spuse cu voce reţinută:

— Domnule doctor Yvarsen, vreţi să treceţi pe la secretariat înainte de a intra în saloane?

Picioarele Flaviei refuzară s-o mai ţină. Fata văzu trecând prin faţa ferestrei imense, deschisă spre hol, un bărbat înalt, tânăr şi blond. Avea ochii limpezi, un surâs seducător şi o voce armonioasă. Plecă imediat, împreună cu infirmiera care-l oprise, fără să arunce nici măcar o privire fetei.

Un lucru pe care Flavie îl neglijase cu totul era vârsta doctorului Yvarsen. În orice caz, uluirea o ţintuise locului.

Nu putea fi decât doctorul Yvarsen, din moment ce infirmiera îi spusese astfel, dar... cât era de tânăr! Deşi tulburată, mintea îi rămăsese totuşi destul de lucidă pentru a putea face unele calcule. Dacă doctorul Yvarsen – care fusese însurat – practicase mai întâi medicina în Transvaal, apoi îşi pierduse prima soţie, pe urmă se însurase a doua oară şi avusese timp să cucerească o faimă mondială, arăta astfel, însemna că descoperise secretul tinereţii veşnice! Căci bărbatul frumos, chiar seducător, pe care-l văzuse oprindu-se în faţa ochilor ei năuciţi, nu părea mai vârstnic decât ea, adică mai tânăr decât Erik, ba chiar şi decât Bertie! Gândurile i se învălmăşiră, apoi îi veni brusc ideea care o lovi ca un glonte: doctorul care trecuse nu fusese iubitul lui Sigrid. Era cel mult fratele celui ce fusese bărbatul visurilor sale... Ba fu chiar şi mai necăjită când ajunse la concluzia că acel medic trebuia să fie de fapt „băiatul lui Jan Yvarsen”! În vremea asta, bietul Erling habar n-avea că o fată se gândea la el cu atât de puţină simpatie. Flavie nu-i reproşa celui din care-şi făcuse, aproape în mod inconştient, un idol, că avea un fiu care nu era al lui Sigrid; nu, cu o lipsă de logică, pe cât de juvenila, pe atât de feminină, invectivele şi le adresa ei însăşi.

Ce copie ştearsă a acelui mare bărbat trebuia să fi fost băiatul acela înalt! Se ştie doar că fiii oamenilor celebri nu-şi pot egala niciodată părinţii. Bine, cel puţin, că măcar nu-l făcea de ruşine!

În sfârşit, fu strigată, introdusă într-un birou şi imediat îşi făcu în sinea ei, mea culpa, faţă de fiul lui Jan care nu-şi îmbătrânise în niciun fel tatăl. Jan Yvarsen era cu mult mai frumos decât şi-l închipuise ea. Simţi brusc dorinţa să râdă, fapt care o obligă să întredeschidă gura, cu buze proaspete şi frumos modelate. Într-un elan de gratitudine, trase adânc aer în piept. Jan – ridicând ochii pentru a se uita la noua venită – fu, fără să vrea, emoţionat de deosebita frumuseţe a fetei din faţa sa, dar mai ales de acel surâs fericit. De ce era atât de fericită? Fu pe punctul

s-o întrebe, dar întâlnise atât de des în viaţa lui surâsuri smulse de admiraţie, încât nu mai puse niciun fel de întrebare. Îşi zise doar: „Dacă şi inteligenţa e pe măsura frumuseţii ei, atunci fata asta e o fiinţă excepţională”.

Flavie avea o voce dulce şi totodată sonoră, limpede şi tandră care nu-i putea lăsa insensibili pe cei ce-o ascultau. Jan fu plăcut surprins. În timp ce-i punea întrebări despre studiile sale, doctorul îşi zise că i-ar fi oferit oricum o slujbă. Foarte bucuros, îşi dădu seama că fata se potrivea de minune planului pe care şi-l făcuse de a înzestra clinica cu un laborator mult mai vast. Aşa se face că Flavie Verneuil fu angajată la clinica doctorului Yvarsen şi că trăia într-o stare de spirit din ce în ce mai nelinişţitoare.

Singura temelie a echilibrului ei sufletesc era munca. Un motiv în plus de a-i plăcea doctorului Yvarsen, fără a-i produce remuşcări. În această privinţă, reuşise mult mai mult decât presupunea. Jan era pur şi simplu încântat de calităţile fetei. Cu bunătatea lui obişnuită, îi pusese tinerei sale colaboratoare unele întrebări despre studiile şi despre familia ei. Aici întâlnise singura neclaritate ce putea pluti în jurul acestei tinere luminoase. Căci de fiecare dată când venise vorba de familia ei, Flavie ocolise întrebările. Jan era mult prea discret ca să insiste. Fiecare e liber să tragă perdelele odăii sale, cu atât mai mult să păstreze pentru sine amintirile şi sentimentele. Psihologul care sălăşluia în el trase totuşi concluzia că nu era vorba de o dragoste nefericită care să motiveze cumpătarea – aproape austeritatea – vieţii pe care o ducea Flavie.

Şi când Thérèse presupusese că Flavie era îndrăgostit de Erling, Jan negase cu vehemenţă o asemenea posibilitate. Exista în această afirmaţie ceva care-l deranja, fără să priceapă ce anume.

## VII

ŞI LUNILE TRECEAU... ÎN CANADA, Erik primea unele scrisori destul de bizare de la Flavie. Citindu-le, fratele mai mare îşi încrunta sprâncenele. Dacă soţia sa, care stătea să nască, n-ar fi avut nevoie de prezenţa lui, s-ar fi îndreptat glonţ spre Stockholm. Sentimentele sale fraterne faţă de Flavie căpătaseră o nuanţă paternă. Atâta o dădăcise, încât acum îi lipsea grozav acestui om aspru al Nordului, foarte ferm în aparenţă, dar foarte tandru în fond. La explicaţiile pe care le tot cerea, şi pe care fata le tot amâna, aceasta răspunsese în sfârşit:

*„Ăsta-i adevărul, Erik! Aşa cum ai bănuit, sunt destul de vrednică de milă; sigur că nu din punct de vedere profesional, ci – oh, dragul meu confesor – din punct de vedere spiritual. Jan Yvarsen este – e cu neputinţă s-o neg – un om nemaipomenit! Nu poţi să-l judeci cu aceeaşi măsură cu care-i judeci pe ceilalţi oameni. Harul pe care prezenţa lui îl are asupra bolnavilor depăşeşte tot ce ţi-aş putea spune. Aproape că stârneşte în ei un fel de idolatrie. Până şi ţâncii înghit tot ce le dă el. Se pare că aşa a fost întotdeauna.*

*Infirmierele dau un randament mult mai mare decât dacă ar lucra în altă clinică. Toate se străduiesc, din dragoste faţă de «patron». Uneori se vede obligat să le dea ordin să se odihnească în timpul orelor destinate destinderii. Dacă li s-ar oferi de două ori mai mulţi bani, ele le-ar râde în nas celor care le-ar face o asemenea propunere. Îţi dai deci seama care e atmosfera aici! Un fel de templu şi un zeu omniprezent! Uneori, zău că-mi vine să râd. Tonul serios cu care se debitează, de dimineaţă până seara: «doctorul a spus...», «doctorul preferă», are ceva exasperant. Apoi, mă surprind spunându-mi, în tăcerea albă a laboratorului: «el va fi mulţumit» şi acel «el» e în stare să mă determine să petrec o noapte întreagă în discuţii intime cu reacţiile chimice! Trebuie să-*

*ţi mărturisesc acest «el» mă ţine captivă... Îţi dai seama ce vreau să spun, Erik? Captivă! Lucru de care noi am avut întotdeauna cea mai cumplită groază! Dacă n-aş fi captivă, aş putea să deschid larg ferestrele care nu pot fi deschise decât în plină vară! Mi se întâmplă să-mi trec mâinile de-a lungul trupului, măsurând cu paşi mari laboratorul, ca şi cum aş simţi sub degete nodurile legăturilor care mă ferecă... Îţi mai aduci aminte, Erik, de câinele acela, născut dintr-o căţea coiotă şi un câine de casă, pe care l-am găsit într-o capcană şi l-am salvat? Dacă aş striga şi eu, aşa cum părea să strige, cu ochii pierduţi, acel biet animal: «Ajutor, Erik, scapă-mă!»? Ar fi ceva prostesc, pentru că, exact ca şi el, aş încerca să scap din strânsoarea ta care mi-ar reda, totuşi, libertatea. Sunt prinsă în capcană, dar nu mă pot elibera decât eu singură. Am venit aici ca să aflu totul despre «Zâna Zăpezilor» şi bilanţul cercetărilor mele e, în momentul de faţă, următorul: nimeni n-a suflat o vorbă despre ea. Ca şi cum n-ar fi existat decât în imaginaţia noastră. Şi totuşi, ea a existat! Că l-a iubit nebuneşte pe Jan Yvarsen, e lesne de înţeles. Dacă aş fi fost logodnica unui astfel de bărbat şi l-aş fi pierdut, dacă aş fi aflat că s-a însurat cu o altă femeie, mă întreb ce anume aş fi fost în stare să fac ca să-l recapăt. Cât de mult trebuie să-şi fi dorit Sigrid moartea! Dar cum de a putut Jan Yvarsen să renunţe la una din cele mai frumoase femei? Alte două întrebări suplimentare sunt: Thérèse, actuala lui soţie... Şi Erling, fiul său. În ce-l priveşte pe Jan, sunt gata să-i găsesc toate scuzele din lume pentru tot ceea ce ar fi făcut. Dar cu Thérèse e altceva. Jan Yvarsen este dincolo de idee de vârstă. Arată admirabil. Thérèse, deşi mult mai tânără decât el, mi se pare bătrână. Îmi arată o simpatie care... nu ştiu cum să calific ceea ce mă face să simt această simpatie. Uneori parcă simt dorinţa să-i răspund şi eu la fel, dar între ea şi mine n-a existat niciodată – cel puţin în ce mă priveşte – un contact direct: o văd mereu pe Sigrid, pe Sigrid a noastră, care mă desparte de ea.*

*M-am dus să-i fac o vizită notarului. Pentru el, povestea moştenirii noastre e veche de douăzeci de ani. E, într-adevăr, destul de ramolit. Ştii ce a insinuat? Că aş face mai bine să mă îndepărtez de familia Yvarsen, din moment ce mă înrudesc cu familia Lindval.*

*Bietul om, într-un veston de nedescris, cenuşiu şi prăfuit, cu chipul ridat ca merele noastre* reinette*, pe care le păstrăm până în primăvară, şi-a scos şi şi-a pus de vreo treizeci de ori antica sa pereche de ochelari. Cu un colţ de batistă le-a şters cu multă precauţie lentilele, înainte de a se hazarda să-mi spună:*

*— Domnişoara Lindval avea o fire, să zicem... exagerată, dragă domnişoară Verneuil. Văd, slavă Domnului, că eşti cu totul altfel decât ea, căci dacă erai la fel, m-ar fi mustrat conştiinţa să nu-l înştiinţez pe doctorul Yvarsen de înrudirea dumitale cu verişoara lui. Asemenea femei sunt un pericol public...*

*Mă cunoşti destul de bine, Erik, ca să-ţi dai seama că bietul om m-a enervat. Am izbucnit într-un hohot de râs... Sigrid a noastră «un pericol»... Poate pentru ea însăşi, fiindcă pentru alţii era bunătatea personificată. După ce şi-a lustruit din nou lentilele, notarul şi-a pus liniştit ochelarii şi a râs şi el. M-a bătut uşor pe mână (n-avea importanţă că eu mormăiam întocmai ca ursuleţul crescut de tine când altcineva în afară de noi cuteza să-i atingă blana). Ne-am luat rămas bun, pe această concluzie enigmatică scăpată de pe buzele sale:*

*— Îmi face plăcere să te aud râzând, domnişoară Verneuil. Când ai văzut atâtea lucruri câte am văzut eu şi de cele mai multe ori deloc plăcute – cum se văd în birourile notarilor din întreaga lume – eşti fericit să constaţi că mai există suflete curate care râd de tot ce nu are legătură cu tinereţea lor frumoasă. Râsul dumitale conferă lucrurilor adevărata lor valoare, în faţa veşniciei. O femeie care trage cu pistolul în logodnica unui bărbat, pentru că nu poate suporta ideea ca acel bărbat să aparţină alteia decât ei, toate astea zău dacă mai merită*

*altceva, după atâţia ani, decât un hohot de râs.*

*Bineînţeles că mi-a fost cu neputinţă să-l determin să-mi spună mai mult. Atunci, am simţit dorinţa să-mi ascund faţa într-un fular şi să mă strecor hoţeşte în vila familiei Yvarsen. Cine ştie dacă n-aş fi descoperit, în vreun sertar, un revolver de tip vechi? Dar dacă cumva notarul se înşelase? Dacă lucrurile se petrecuseră invers? Dacă Thérèse trăsese în Sigrid? Poate că toate urile şi geloziile pe care le-a iscat în juru-i frumuseţea Sigridei au sfârşit printr-un glonte nu tras, ci primit de ea. Trupul i-a fost găsit jos, la poalele muntelui. Torentul nu-l luase cu sine...*

*Mărturiseşte că sora ta mai mică are imaginaţie, nu glumă! Orice-ar fi, eu n-am încredere în Thérèse. Şi totuşi... are aerul uneia dintre fiinţele cele mai bune ce se pot întâlni. În orice caz, da, în orice caz îmi e cu neputinţă să bănui această unică şi adorabilă fiinţă care se numeşte Jan Yvarsen!*

*Dar, bag de seamă că nu ţi-am spus nimic despre fiul lui Jan Yvarsen. Unde lucrează acest băiat? Fireşte că tot la clinică! Trebuie să recunoaştem, în mod obiectiv, că operează tot atât de bine ca şi tatăl său, că pune un diagnostic tot atât de precis, că munceşte cu o ardoare, cu un devotament care ar trebui să-i atragă admiraţia tuturor. «Ar trebui», dar nu e chiar aşa. Căci încă de la naştere s-a obişnuit cu ideea de a nu fi decât fiul unui om celebru. Cum poţi presupune că va avea într-o zi curajul de a fugi din această minunată, dar zdrobitoare vecinătate? Tu mă cunoşti: n-am tendinţa de a vorbi mult, nici de a mă amesteca în treburile altuia, dar faţă de Erling Yvarsen mi-am descoperit o revoltă lăuntrică pe care cu greu mi-o pot stăpâni. Simt dorinţa să-l iau de umeri şi să-l scutur. Să ai atâtea calităţi şi să te mulţumeşti să stai în umbră! Să ai atâta talent şi să fii mereu al doilea! Te asigur, Erik, că băiatul ăsta, dacă ar fi singur într-un oraş, indiferent unde, şi-ar face un renume strălucit. Ceea ce i-ar trebui, ar fi o dragoste înflăcărată,*

*care să-l determine să iasă din găoacea lui. Asta i-ar trebui! Uite, pe măsură ce scriu, îmi vin idei noi: ceea ce-i lipseşte lui Erling pentru a fi un «doctor de mare clasă» e o pasiune la fel ca cea care i-a ars inima tatălui său. Din nefericire, dacă toate infirmierele sunt nişte îngeri în privinţa devotamentului, nici una nu are acel ceva ameţitor pe care-l avea Sigrid a noastră. Erling şi cu mine nu prea discutăm. S-ar zice că se teme de mine. Când mă zăreşte de departe, îşi schimbă pe loc atitudinea. La început am crezut că era îndrăgostit de mine, dar cred că simte, bietul de el, că trebuie sau să sfărâme totul, sau să se mulţumească cu «nobilul» lui rol de dublură. Şi o dublură nu mi-ar plăcea câtuşi de puţin...*

*Să nu-ţi închipui că duc o viaţă tristă. Mă duc aproape la toate concertele. În casa unde stau, am o vecină, o văduvă tânără, care mă sileşte să fiu veselă, iar acum ne şi spunem pe nume. Femeia asta nu pricepe cum de nu m-am îndrăgostit nebuneşte de Erling. Cum ea nu lucrează la clinică, nu-şi poate da seama de atmosfera de acolo. Când eu îi spun: «De ce nu presupui mai curând că aş fi îndrăgostită de cel mai frumos bărbat din oraş?» ea mă priveşte fără să priceapă. A trebuit să-i precizez: «De Jan Yvarsen!» Vecina asta a mea are încă naivitatea să creadă că vârsta contează foarte mult, chiar dacă e vorba de nişte genii! A şi strigat: «Dar e mult prea bătrân pentru tine!» Erik, dacă n-ai fi însurat şi dacă te-ai întâlni cu frumoasa Elena, cu Semiramida sau cu vreo altă frumuseţe ilustră, înviată din morţi, sunt sigură că sângele tău ar da ocol de două ori mai iute întregului aparat circulator, înainte de a-ţi regăsi suflul. Ei bine, află că Sigrid le întrecuse pe toate şi că Jan Yvarsen era demn de ea!*

*În sfârşit, m-am dus şi la mormântul lui Sigrid. E acoperit de o piatră albă de marmoră. Poţi citi pe ea numele tatălui ei (vărul nostru), al mamei sale (care a fost mătuşa prin alianţă a lui Jan), apoi doar atât: Sigrid Lindval, fără nicio dată, nici a naşterii, nici a morţii.*

*Nădăjduiesc că Jan Yvarsen a fost cel care a avut ideea suprimării acestor date. Sigrid era menită să aparţină tuturor timpurilor. Erik, sunt sigură că, pentru Jan Yvarsen, moartea lui Sigrid redevine, în unele momente, tot atât de apropiată ca şi când s-ar fi petrecut în ajun...*

*Dragul meu frate, te îmbrăţişez... Scrie-mi cât mai des. Glumesc, dar ştii şi tu că tata ne spunea întotdeauna că e şi asta o formă de curaj.*

*Flavie.*

P. S. *Nu sunt chiar atât de plină de curaj. Dacă ţi-aş spune că simt uneori o dorinţă teribilă ca acest mare savant să fie mai puţin doldora de principii morale, ce-ai zice? Nu vreau să mă bombăni. Dacă în noaptea asta plâng, ştiu că vei fi supărat şi totuşi poate că voi plânge dacă doctorul nu va veni să se aplece asupra muncii mele, dacă nu-i voi auzi glasul care mă tulbură mai mult decât ţi-aş putea spune. Îmi place să mă felicite, sau, cel puţin, să mă încurajeze... Are un fel unic de a sesiza punctul slab al unei cercetări. Presupune, de pildă, că de câteva zile mă frământă o problemă căreia nu-i pot da de capăt. Ar trebui să folosesc un reactiv, dar care? Doctorul vine, îmi citeşte notele, se instalează pe taburetul meu, se apropie de microscop, priveşte, apoi îmi sugerează:*

*— Nu crezi, domnişoară Verneuil, că substanţa cutare, pusă în contact cu... etc... etc.*

*Vede în câteva minute ceea ce mă trudesc eu să descopăr timp de câteva zile! Constatarea incapacităţii mele ar trebui să mă întristeze, dar sunt prea femeie! Nu-mi displace ca şeful meu să mă depăşească, ba chiar să mă zdrobească cu superioritatea lui. Sunt încântată că e atât de uluitor de inteligent. Numai că... nu mă simt prea liniştită fiindcă... doamna Yvarsen se tot încăpăţânează să mă invite şi simt – aşa cum simte castorul lynxul care-l pândeşte – că ar vrea să mă prindă la strâmtoare ca să mă determine să-i vorbesc despre mine. Mi-e groază să fiu prinsă la strâmtoare şi nu suport să vorbesc despre*

*mine! Şi dacă n-ar fi decât doamna Yvarsen! Dar şi patronul şi-a pus ceva în cap, în legătură cu mine, o idee care nu se prea potriveşte cu frazele pe care le rosteşte. Mi-o spune cel de al şaselea simţ al meu, care stă veşnic la pândă.*

*În sfârşit, Erling, care ar străluci din plin dacă n-ar fi eclipsat de tatăl său, pregăteşte nişte discursuri pe care prefer să nu le aud.*

*Inutil să te mai tulburi în privinţa conduitei surorii tale. Am mulţi admiratori, dar mă pricep de minune să-i ţin la distanţă şi să nu-i am la dispoziţie decât atunci când vreau să mă duc la cinema sau la vreo altă distracţie, ca de pildă, la dans. E un joc tot atât de distractiv ca şi spada sau floreta. Datorită faptului că părinţii nu te-au conceput cocoşată sau cu picioarele strâmbe, te vezi adesea constrânsă să practici acest sport. Mă străduiesc să-mi domolesc totuşi cruzimea.*

*Copilăria noastră, în care am avut prilejul să cunoaştem animale primejdioase, mă ajută mult să-mi îmblânzesc adoratorii!*

*Bertie e un nesuferit, nu-mi scrie niciodată!”*

Flavie credea că va putea ocoli la nesfârşit discuţiile delicate, dar iată că avea să vină totuşi un ceas în care trebuia să răspundă...

Pe zi ce trecea, Erling era tot mai nefericit. Sigur, nu putea să nu vadă că reuşise magistral pe drumul pe care se angajase. Dacă Flavie nu şi-ar fi făcut apariţia în casa lor, probabil că nu s-ar fi simţit niciodată stingherit de acest al doilea loc care îi revenea în mod normal. Dar prezenţa Flaviei schimbase totul.

Erling semăna mult cu mama sa la chip şi cu tatăl său la statură, dar moştenise prea puţin atât din cusururile, cât şi din calităţile celor doi părinţi ai săi. Fiind singurul băiat – şi deci foarte alintat şi răsfăţat – era mult mai sensibil la dragoste decât colegii săi, lucru dealtfel cât se

poate de firesc la vârsta lui. Flavie fusese pentru el ca o rază de soare. Nu se îndrăgostise de ea treptat, o idolatrizase chiar din clipa în care o zărise. Văzând-o, şi-a descoperit în el o nevoie frenetică de dragoste. Dacă ar fi întâlnit-o în altă parte decât la clinică, poate că ar fi acţionat altfel. Ar fi fost pe deplin încrezător în fizicul său, cu care avea întotdeauna succes la fetele de aceeaşi vârstă cu el. Ar fi avut o încredere instinctivă în inteligenţa şi, mai ales, în puterea sa de atracţie, sub care se ascundea, de fapt, o mare dorinţă de dragoste. Dar el lucra la clinică! Mai înainte nu se comparase niciodată cu tatăl său decât pentru că dorea cu ardoare să ajungă la fel de priceput ca el, să-i ia într-o zi locul, dar cât mai târziu cu putinţă. Când iubeşti însă aşa cum iubea el acum, puteai să nu simţi o oarecare superioritate, fie ea chiar trecătoare, superioritate ce se datora diferenţei de vârstă dintre el şi părintele său? Timpul trecea fără ca Flavie să-i fi dat vreodată posibilitatea unei clipe de intimitate. Doar câteva plimbări călare, în compania tatălui său, unde fata – fiind o foarte bună călăreaţă – se distanţa de el. Erling era un călăreţ bun, dar Flavie era în stare de adevărate acrobaţii ecvestre! Jan Yvarsen râdea, cu râsul său juvenil, când în plin galop fata se ridica în picioare, în şa, apoi se reaşeza cu tot atâta uşurinţă, ca şi cum s-ar fi ridicat şi aşezat pe un scaun, în vreun salon. Sau îşi arunca pălăria undeva departe, apoi venea în goană, se apleca din şa şi şi-o lua de jos, cu o uşurinţă de necrezut.

Flavie învăţase să călărească de foarte mică. Tatăl ei o aşeza în faţa lui, în şa, iar fraţii ei o plimbau pe caii lor pitici, ţinând animalele de frâu, iar pe neastâmpărata fetiţă, de un picior.

Şi iată că veni şi ziua când Erling se simţi deznădăjduit s-o vadă pe Flavie discutând veselă cu tatăl lui, părând – în nevinovăţia ei – să fi uitat cu totul de el, rămas puţin mai în urma lor, pe o potecă îngustă de pădure. Ca să-şi alunge necazul, vru să-i depăşească. Dar calul său, un

animal nervos, simţindu-se biciuit de crengi, se sperie, şi se ambală. Flavie scoase un ţipăt, specific feminin, căci cunoştinţele ei ecvestre o făcură să-şi dea imediat seama de primejdia în care se afla imprudentul. Trebuia să-şi stăpânească bidiviul, altfel îl păştea riscul de a nu-l mai putea opri dacă i-ar fi ieşit în cale un obstacol. Flavie îi strigă lui Jan:

— Încerc să-l depăşesc! Nu-şi dă seama că...

Dar n-avu când să-şi mai pună planul în aplicare, fiindcă Jan şi apucase frâul calului pe care călărea fata.

— Lasă-l, Flavie!

Ochii tinerei fete scăpărară. Vechile ei ranchiune împotriva lui Jan Yvarsen „care fusese atât de crud cu Sigrid”, îi veniră, toate, în memorie. Se îndreptă în şa, indignată.

— Vreţi să se omoare şi el? strigă ea.

Jan fu izbit de acel „şi el”, dar nu era acum momentul lămuririlor. Răspunse, cu o voce brusc dominatoare:

— Vrei să-l jigneşti?

Flavie ezită o secundă, apoi înţelese. Cu inima plină de remuşcări pentru că se îndoise fie măcar şi o clipă de Jan, oftă:

— Iertaţi-mă... Aveţi dreptate... Am şi eu fraţi şi ştiu că mai curând şi-ar frânge de zece ori gâtul, decât să fie ajutat de o femeie! Bărbaţii sunt absurzi!

Inima îi bătea să se spargă. Calul lui Erling dispăruse la capătul potecii. Gâfâind uşor, Flavie ardea de dorinţa de a porni pe urmele lui. Dar Jan adăugă, de data asta cu un glas toarte tulburat:

— Nu ne putem permite să galopăm; ştii foarte bine că n-am face altceva decât să sporim nebunia, trecătoare a calului înspăimântat.

Cu toată teama care-o chinuia, fata îşi întoarse, timidă, faţa, către acest tată atât de stăpân pe sine, şi ceea ce văzu făcu să se topească în ea orice urmă de nelinişte în privinţa intensităţii sentimentelor părinteşti ale lui Jan Yvarsen. Arăta atât de palid, încât până şi buzele îşi

pierduseră culoarea. Era cutremurat de aceeaşi spaimă ca şi Flavie. Câtă uşurare simţiră amândoi când îl găsiră pe Erling ocupat să liniştească nesupusul animal, pe care-l mai încercau încă unele tresăriri nervoase ce făceau să i se încreţească pielea de-a lungul şirei spinării.

Abia acum îşi dădu seama Flavie ce greşeala fără margini ar fi făcut. Căci chipul lui Erling se lumină cum nu-l mai văzuse încă niciodată luminându-se, când ea îi strigă:

— Concurenţă neloaială, doctore! M-ai speriat atât de tare, încât tremur şi acum! Când mai ai de gând să întreprinzi asemenea tururi de forţă, fii drăguţ şi anunţă-ţi partenerii!

Flavie fusese neliniştită, şi totuşi atât ea cât şi tatăl lui avuseseră încredere în el! Erling era radios. Plin de veselie, propuse să poposească la un mic han pentru a-şi reîmprospăta forţele. Amintirea emoţiei limpezise atmosfera, aidoma unui vânt puternic care purifică aerul. Petrecură un ceas încântător. Flavie nu se simţise niciodată atât de liberă. Îi făcu şi pe tată şi pe fiu să râdă, ba încă să râdă zdravăn, povestindu-le, în felul ei spontan, întâmplări din viaţa sa, petrecute la marginea pădurii, pe malul lacurilor, în mijlocul zăpezilor. Apoi, brusc, se înstăpâni tăcerea. Lui Jan Yvarsen îi trecu prin cap o idee ciudată: „N-am mai simţit o încântare asemănătoare de pe vremea când Sigrid îi însufleţea pe toţi din jur, cu nemaipomenita ei dragoste de viaţă! Ce lucru ciudat, canadiana asta de origine franceză mi-e atât de aproape de parcă am face parte din aceeaşi familie”.

Privirea îi fu atrasă totodată, de acea mişcare atât de feminină, remarcată de Thérèse: Flavie avea obiceiul să-şi scoată bustul înainte, lăsându-se uşor pe spate, ca şi cum şi-ar fi scuturat pletele bogate ce-i împodobeau chipul atât de armonios. Câtă mândrie în acest gest! „Numai Sigrid mai făcea mişcarea asta!” îşi spuse Jan. Această tânără nimerise – după câte se părea – dintr-o altă lume, la el, numai datorită întâmplării. Ideea că ar fi putut

exista o legătură oarecare între ea şi Sigrid Lindval îi trecu prin minte, însă atât de vag, încât o uită aproape imediat. Dar numele lui Sigrid, odată evocat, fusese de ajuns ca să arunce un văl peste tot ce-l înconjura. Însăşi Flavie se oprise exact în clipa în care – furată de povestirea ei – era gata să facă aluzie la legenda născocită de ea şi de fraţii săi. Simţi un fior strecurându-i-se de-a lungul spinării. Ochii ei, atât de sclipitori mai înainte, priviră neliniştiţi spre Jan Yvarsen. Văzu imediat cum pe chipul lui apăruse iarăşi amărăciunea. Flaviei îi răsunară brusc, în urechi, câteva rânduri din scrisoarea lui Sigrid: „*Brazdele tristeţii, pe care le-ai lăsat să ţi se ivească la colţurile gurii, se vor adânci şi mai tare*...”. Flavie fu aproape sigură că, în acea clipă, Jan se gândea la Sigrid. Erling, oprit brusc dintr-un elan de fericire cum nu mai simţise niciodată, plin de speranţe că, în sfârşit şi-o apropiase pe cea pe care-o iubea, văzu privirea neliniştită a Flaviei şi tristeţea neaşteptată a tatălui său.

Un îndrăgostit raportează totul la neliniştea sa. Pentru prima oară, Erling simţi nu nelinişte, ci furie. Gândurile îl năpădiră atât de tumultuoase, încât strânse din fălci cu putere. Fără să se gândească, fără un cuvânt de scuză sau de explicaţie, îşi trase picioarele lungi, încălţate în cizme, de sub masa de lemn, şi se ridică.

Din trei paşi, ajunse la uşă şi ieşi. După ce-şi dezlegă calul – cu o grabă de parcă ar fi fost fugărit de duşmani – sări în şa şi se îndreptă spre Stockholm. Suferea atât de cumplit încât, dacă ar fi putut striga, ori plânge, ar fi simţit o imensă uşurare. O luase pe un alt drum decât cel pe care urmau să se înapoieze tatăl său şi Flavie. O va sili pe Flavie să se explice! Dar imediat fu cuprins de o spaimă cumplită: „Să se explice în legătură cu ce? Avea vreun drept asupra ei? Avea vreo raţiune s-o silească să-i răspundă la dragostea lui?” Furia îl îneca, o furie atât de dureroasă, încât muşchii feţei i se crispaseră. Toate sentimentele sale o luaseră razna. Simţea revărsându-se în el – ca o lavă devastatoare şi incandescentă – o gelozie

feroce, smintită, furioasă, împotriva tatălui său. Se simţea prins ca într-o capcană, blocat într-o fundătură. Puţin îi păsa că tatăl său era socotit cel mai mare chirurg din Suedia. Înţelese brusc că nu va putea niciodată – din pricina profundului respect pe care-l simţise întotdeauna faţă de acest tată – să încerce să-l detroneze şi să se năpustească spre glorie, cu mijloacele pe care le avea... Dacă ar fi acţionat astfel nu l-ar fi jignit numai pe tatăl său, ci mai ales pe iubita lui mamă. Ştia că e un bărbat frumos, dar Flavie părea să nu vadă decât frumuseţea tatălui său. Să încerce să-şi depăşească tatăl şi pe acest plan? Până atunci, devoţiunea sa filială fusese atât de mare, încât i se păruseră întotdeauna fireşti favorurile pe care femeile erau gata – în mod vizibil – să le facă chirurgului. În principiu, tatăl său nu lua în seamă astfel de sentimente. Dar era totuşi cu putinţă ca un bărbat, care toată viaţa lui fusese socotit mai presus decât ceilalţi, să accepte, fără suferinţă, să-şi cedeze rolul de seducător (jucat chiar fără voia lui) generaţiei tinere? Erling îşi reproşă sentimentele urâte care-l tulburau. Pe moment, îşi regăsi dragostea filială, dar imediat după asta fu din nou cuprins de un alt val de deznădejde. Ajunsese la marginea pădurii. Ieşind, din umbra ei, răsuflă uşurat. Spuse în gând o rugăciune – aceeaşi pe care rostea şi când era copil, ca să-şi potolească furia, după care se simţi parcă mai uşurat. Mergea cu calul la pas, iar când ajunse acasă îşi şi făcuse planul cum să acţioneze. Ce mult o iubea pe Flavie! Fără ea, i se părea că viaţa nici nu merita să fie trăită. Voia să-i câştige dragostea şi să se însoare cu ea. Dar Flavie era o fiinţă mult prea originală, ca el să-i ofere o viaţă banală, cu care s-ar fi mulţumit multe alte femei. Trebuia să-i poată spune că – pentru ea – era în stare să urce pe culmile artei sale, că – pentru ea – era în stare să se depăşească pe sine să realizeze imposibilul. Înainte de orice trebuia să afle unde-i va plăcea Flaviei să se stabilească. Acolo, indiferent cu ce preţ, avea să-i arate că este un medic demn să-i fie soţ. A

continua să mai lucreze alături de tatăl său, era ceva peste puterile sale. Erling avea o minte mult prea ascuţită ca să nu-şi dea seama că orice afecţiune omenească cu timpul se poate toci, slăbi, şi – cine ştie – chiar transforma în ură...

Ar fi vrut să se stâlcească singur în bătaie, numai pentru gândul că şi-ar putea cândva urî tatăl, şi totuşi trebuia să admită că numai ura putuse să-l determine să ajungă acolo unde ajunsese. Dragostea lui pentru Flavie avea să-i hotărască viitorul: va părăsi clinica, chiar şi oraşul, sigur, nu chiar a doua zi, dar foarte curând. O rivalitate între doctorul Erling Yvarsen şi Jan Yvarsen era de neconceput. Atunci să-şi aleagă alt oraş din Suedia? Nu! Va pleca! Departe! Într-o altă ţară, într-un loc nou! Dragostea îl făcea să simtă dorinţa de a se schimba; să devină un bărbat care să stea pe propriile sale picioare, un bărbat demn de a fi iubit... Tatăl şi mama sa vor fi îndureraţi, dar poate nu chiar atât de dezolaţi cum îşi închipuia el. Şi totuşi, mama sa era atât de apropiată de el! Erling ştia foarte bine că unei mame nu poţi să-i ascunzi prea multe lucruri. De câteva luni îi surprinsese unele priviri cam neliniştite. Thérèse ar fi trebuit să fie mulţumită de acel „*satisfecit*” pe care marele medic şi chirurg îl acorda fiului său aproape la fiecare masă pe care-o luau laolaltă. Dar ea văzuse mult mai departe... În faţa lui Jan, Erling încetase acum de a mai fi doar fiul său. Băiatul îşi aminti de unele reflecţii, îşi rememoră unele fraze rostite de colegii lui privitoare la succesele părintelui său. Sigur, nimeni nu se lega de moralitatea lui; Jan ştia cât cântăreşte reputaţia unei demnităţi fără pată, mai ales în cariera medicală, şi nu dădea nici cel mai mic prilej de cleveteală. Totuşi, se glumea adesea pe seama dezlănţuirilor, mult prea pline de entuziasm, ale atâtor şi atâtor paciente ale sale. Dar, fie chiar şi în gând, oare tatăl său trădase vreodată dragostea pe care i-o purta soţiei sale? Erling se califică, în sinea lui, de bădăran. Ar fi vrut să-i ceară iertare tatălui său pentru faptul că-i

putuseră trece prin minte nişte gânduri atât de urâte... Şi totuşi, ele îl deranjau, fiindcă la toate acele femei îndrăgostite de tatăl lui, se vedea obligat să mai adauge una. Fie şi numai din pricina acestui singur nume, bănuiala persista, înfiptă ca un spin, în inima băiatului: ca să fii atât de iubit, nu însemna oare că Jan Yvarsen se complăcea într-o astfel de situaţie? Că celelalte femei cădeau la picioarele doctorului, mă rog, la urma urmei, părea ceva firesc! Dar ca Flavie să nu fie descurajată – în sentimentele faţă de „patronul” ei – de răceala profesională pe care acesta ar fi trebuit să i-o arate, iată ce anume făcea să-i vâjâie urechile şi să-i încingă obrajii. Fiindcă nu era vorba numai de o durere posibilă, pe care o întrevedea pentru măicuţa lui, ci şi de o crimă faţă de el. Îşi aduse aminte de fiecare laudă adresată de tatăl său – cu bună-credinţă – Flaviei. Abia acum înţelegea anumite nuanţe mai deosebite ale vocii pe care până atunci ar fi preferat-o oricărui alt glas. De ce acest elan în a o felicita? Şi de ce fata părea că soarbe complimentele doctorului? Nu! Nu era cu putinţă! Şi totuşi, de ce tatăl său simţise aşa, deodată, nevoia de a crea un laborator? Nu pentru a păstra această minunată făptură lângă sine? Gesturile cele mai fireşti ale tatălui său i se păreau acum suspecte. De ce s-o invite pe Flavie Verneuil la ei acasă? De ce atâta insistenţă ca ea să accepte? Nu cumva din cauză că minutele pe care le petreceau împreună, în cursul zilelor atât de pline, de la clinică, nu le erau de ajuns? De ce venise fata mai des la ei acasă, atunci când Erling lipsise din Stockholm?

Din fericire, totul nu fu decât o scurtă vijelie. Căci Erling îşi regăsi bunul simţ de îndată ce-o zări pe mama sa, care se plimba agale prin grădină, cu foarfecele în mână. Analiză atent cele mai mici amănunte ale acelei siluete atât de dragi. Thérèse purta o rochie albastră. Peste frumosul ei păr strălucitor îşi pusese un şal de lână, moale ca un puf. Într-o zi, Erling îi povestise, plin de entuziasm, că văzuse o ţărancă legată la cap cu un şal

asemănător. Thérèse nu spusese nimic, dar într-o seară o găsise – încântat de surpriza pe care i-o făcea – înfăşurată într-un astfel de şal. Atâta timp cât ea va fi gata să-şi deschidă braţele singurului ei băiat, va exista întotdeauna pentru el un refugiu pe acest pământ, certitudinea, liniştea.

Dădu fuga la grajd, încredinţă rândaşului calul şi alergă, aşa cum făcea odinioară, când se întorcea de la liceu, să se arunce în braţele mamei sale. Cum era mult mai înalt decât ea, o luă în braţe şi-o ridică în sus ca s-o sărute. Râdea, strângând-o la piept, nevrând s-o lase jos şi purtând-o spre casă, fără a-i lăsa răgazul să isprăvească strânsul buchetului de flori. Thérèse ghici – cu tot atâta siguranţă ca şi cum i-ar fi mărturisit prin viu grai – cât de tulburat era fiul ei. Totuşi, nu-l întrebă nimic; se mulţumi să simuleze un viu interes faţă de cele petrecute în legătură cu plimbarea sa şi nu-şi manifestă în niciun fel surpriza de a-l vedea înapoindu-se singur. Dar cum urechea ei stătea la pândă, îşi reţinu un oftat de uşurare când auzi pasul liniştit al calului lui Jan păşind pe poartă.

Reîntoarcerea lui Jan şi a Flaviei nu fusese mai puţin tumultuoasă decât cea a lui Erling. Văzându-l pe băiat ridicându-se şi părăsindu-i fără nicio scuză, Flavie se îndreptă brusc. Privi pe fereastra aflată în faţa ei, şi constată graba nemaipomenită cu care Erling îşi dezlegă calul şi sări în şa. „Fuge, îşi spuse ea. Ca şi cum i-ar fi teamă ca nu cumva vreunul din noi doi să se ridice şi să-l cheme înapoi.”

Jan, şi mai surprins decât fata văzu obrajii proaspeţi ai acesteia înroşindu-se şi ochii întunecaţi aruncând fulgere. Se întrebă dacă această mânie nu izvora cumva din mâhnire. Ce-l apucase pe Erling, de obicei atât de la locul lui? Spaima pe care i-o pricinuise bidiviul să-l fi zguduit atât de tare, cu atât mai mult cu cât nu binevoise să le spună nimic? Dar, despre toate aceste lucruri, Jan nu scoase o vorbă. Se uită la ceasul-brăţară şi, după ce-i

propuse fetei să mai ia câte un păhărel de lichior, invitaţie la care primi un refuz scurt, dădu semnalul de plecare.

Ar fi vrut să profite de acest drum pentru a da o asemenea întorsătură discuţiei, încât să afle cam ce anume gândea Flavie despre el. Numai că nu avusese încă niciodată prilejul de a se măsura cu fata când aceasta era obsedată de un gând pe care nu voia să-l împărtăşească nimănui. După două sau trei încercări infructuoase, Jan renunţă la întrebări. Chipul ei tânăr, atât de deschis mai înainte, acum se întunecase, se înăsprise. Strângând din dinţi, îşi conducea calul numai prin reflexele create de obişnuinţă. De îndată ce drumul îi îngădui, o porni în galop, iar Jan o urmă fără o vorbă. Avea şi aşa destule lucruri la care să se gândească. Aproape că nu se mai îndoi că Flavie îl iubea pe Erling şi că Erling răspundea acestui sentiment. Dar atunci de ce fugise? Jan nu era întotdeauna un psiholog tot atât de bun ca soţia sa. Totuşi, simţi cum i se strânge inima, întrevăzând ipoteza că Erling s-o fi simţit jignit de atenţia exclusivă pe care Flavie păruse că i-o acordă lui! Această revelaţie fu ca o lume nouă ce i se deschise brusc în faţă. Un univers în care soarele era mai puţin cald, mai puţin strălucitor. Această idolatrie de care se bucura – de când îşi putea aduce aminte – în ochii femeilor, devenise parte integrantă din viaţa sa. Nici măcar nu se mai gândea la ea. Atâtea femei sunt dorite de bărbaţii care le întâlnesc şi, totuşi, nu simt, din această pricină, nici cea mai mică tulburare. Încă de pe vremea când era însurat cu Ide această atitudine a femeilor îi crease multe momente neplăcute. În timpul celei de a doua logodne cu Sigrid, toate concurentele dispăruseră de la sine. Sigrid era mult prea frumoasă ca să poată cineva lupta cu dânsa. După ce se însurase cu Thérèse, avusese atâtea satisfacţii sentimentale în sânul căminului şi fusese atât de ocupat cu munca, încât răspunsese surâsurilor printr-un simplu surâs mecanic. E de ajuns să dai o cât de mică atenţie

omagiilor cuiva, pentru ca ele să declanşeze în noi un surâs conştient. Numai că el nu mai avea răgazul să reflecteze la asemenea lucruri. Până la urmă, trecând în revistă anii ce se scurseseră, îşi spuse că nu fusese iubit de nicio femeie cu care ar fi dorit să aibă legături mai intime. Dar iată că apăruse Flavie, şi faţă de Flavie sentimentele sale nu mai erau atât de indiferente. Dobândi certitudinea că, din zi în zi, chipul Flaviei gonea tot mai mult din inima lui pe cel al lui Sigrid. Prin ce mister ajunsese să ţină atât de mult la Flavie? Era pentru el un fel de nouă Sigrid, reînviată, pe care putea s-o iubească liniştit, fără nicio dorinţă carnală. Nu se comportase faţă de Flavie aşa cum s-ar fi comportat faţă de o colaborare oarecare. Dacă se ducea seara să-i verifice lucrările, o făcea mai ales pentru că această vizită constituia pentru el un moment deosebit de plăcut. Nu se simţea vinovat faţă de soţia sa; dragostea pentru Thérèse nu slăbise, dar Flavie era ca un trandafir proaspăt deschis, al cărui capricios parfum îi plăcea să-l adulmece cu un fel de dorinţă – credea el – deloc carnală. Jan Yvarsen îşi reţinu cu greu un oftat de tristeţe, căci, cu obişnuita lui cinste şi luciditate, avu certitudinea că trăise cele mai frumoase zile din viaţă. Şi acum iată că trebuia să renunţe la această existenţă deosebită.

Îşi pusese adesea unele întrebări privind colaborarea lui cu Erling, dar nimic din comportarea fiului său nu-i îngăduise să presupună că tânărul doctor ar suferi din pricina apropierii de strălucitul său tată. Îl avusese, deci, tot timpul pe Erling alături. De atunci, clinica îi dăduse mult mai puţină bătaie de cap şi-l obosise mai puţin. Fiecare intervenţie reuşită a lui Erling îl bucurase mai mult decât dacă operaţia ar fi fost executată de el însuşi. Căminul său fusese întotdeauna o oază de desăvârşită linişte. Împărtăşise cu soţia lui toate bucuriile privind harurile – în materie de medicină – ale fiului lor. Ea era aproape la fel de surâzătoare şi de frumoasă ca în primele zile. Nici unul din ei nu simţea povara anilor.

Dar Flavie fusese ca un nou ferment, care pusese în valoare preţul tuturor celorlalte daruri ale sale. Oare avea să îndure încă o dată hărţuielile şi suferinţele? Dacă... Ei bine, la urma urmei, de ce Erling nu s-ar însura cu Flavie? În felul acesta, bucuria lui n-ar fi şi mai deplină?

Pe câmp începuse să bată vântul. Flavie galopa nu departe de el. Fiecare se gândea la ale sale. Jan încercă să meargă în acelaşi ritm cu fata. Cum intrară în oraş, aceasta – mulţumindu-i pentru plimbarea pe care o făcuse – îi ceru îngăduinţa să plece, fiindcă se grăbea. Înainte ca el să-i răspundă, fata şi plecase.

## VIII

JAN, THÉRÈSE ŞI ERLING LUARĂ ca de obicei, masa în perfectă linişte. Erling se retrase însă foarte devreme, pretextând că înainte de a se culca dorea să aprofundeze un studiu, în odaia sa. Thérèse însă ghici că nici tatăl, nici fiul nu se aflau în apele lor. Şi cum nici unul, nici celălalt nu făcură vreo aluzie la Flavie, ea trase repede concluzia că neînţelegerile pe care le presimţea se datorau fetei.

Odată intrat în odaia lui, Erling nu se simţi în stare nici să scrie, nici să citească. Se plimbă în lung şi-n lat, fumând ţigară după ţigară apoi, cu acea bruscheţe ce-i mira adesea pe cei din preajma lui, acest băiat înalt şi liniştit se lăsă pradă sentimentelor sale pătimaşe. Îşi puse paltonul, coborî scara şi trecu glonţ prin faţa uşii salonului unde se aflau părinţii săi, pentru ca aceştia să nu mai aibă când să-l strige. Îşi scoase maşina şi porni spre Stockholm. Nu putea să mai aştepte; trebuia s-o vadă pe Flavie. Voia să vorbească cu ea. La naiba cu convenienţele! Va spune cine era, în dosul uşii încuiate, şi va şti s-o determine să iasă împreună cu el. Căci treaba asta era pentru el o problemă de viaţă şi de moarte. Bineînţeles că Erling cunoştea adresa „şefei de laborator”

dar nu fusese niciodată la ea acasă. Fu surprins de eleganţa casei. Numele fetei era trecut pe tabelul de la parter. O instalaţie telefonică, deosebit de modernă, îţi îngăduia să-i întrebi, de jos, pe locatari, dacă erau dispuşi ca să te primească. Nerăbdarea lui era atât de mare, încât se gândi să se ducă neanunţat, s-o vadă, ca nu cumva fata să-l roage să-şi amâne vizita pe a doua zi. În loc să ia ascensorul, urcă zorit un rând de scări. Îşi veni însă repede în fire şi se întoarse la telefonul de la parter, făcând numărul Flaviei. Fata îi răspunse imediat; probabil că telefonul era chiar lângă ea. „Numai să nu se fi culcat!” îşi spuse Erling. Şi teama – doar numai la gândul că nu va putea s-o vadă – îi năpădi fruntea de sudoare. Percepu o nuanţă de surprindere în glasul fetei care nu obişnuia să primească vizite nocturne.

— Cine e?

După ce Erling îşi spuse numele, urmă o secundă de ezitare. Apoi Flavie se interesă, cu o nelinişte nedisimulată:

— Dumneata, doctore? Sper că nu i s-a întâmplat nimic supărător tatălui dumitale!

Erling strânse din dinţi. Tatăl său! Mereu tatăl său! Deci numele doctorului Jan Yvarsen era tot timpul pe buzele Flaviei. Deci se gândea în permanenţă numai la el!

Îşi drese glasul înainte de a-i spune că Jan era în perfectă stare, dar că el, Erling, ar fi cât se poate de fericit dacă ea ar consimţi să iasă undeva, împreună.

La capătul celălalt al firului se auzi un râs plin de uşurare, apoi fata strigă:

— Să ieşim undeva? Ţii cu tot dinadinsul? Nu ne-am plimbat destul toată după-amiaza? De ce nu urci până la mine? Un singur inconvenient: ascensorul e în reparaţie... Cinci etaje...

Erling se simţi dintr-o dată atât de fericit, încât pretinse că-i plăceau în mod deosebit casele fără ascensor. Va urca pe scări. Nu cumva o deranja? Fu întrerupt de cascada unui râs atât de dezinvolt, încât râse şi el. Fata

spuse – şi vocea ei i se păru asemenea unui cântec:

— Dacă-i aşa, urcă! N-am obiceiul să mă culc chiar cum se întunecă! Şi n-are nicio importanţă dacă sunt în rochie de casă!

Flavie îl auzi urcând treptele câte patru deodată. Îi deschise uşa chiar când el se pregătea să apese pe butonul soneriei. Îl pofti înăuntru cu prefăcută solemnitate, dezminţită însă de strălucirea maliţioasă a ochilor. Urmând-o, Erling străbătu un coridor care mirosea a ceară de parchet, apoi intră într-un studio spaţios, unde rămase locului. Flavie se întoarse spre el şi-l întrebă uşor neliniştită:

— Ce ţi s-a întâmplat? Nu-ţi place cum stau?

Erling se aşteptase să găsească o odaie mobilată corect, şi când colo nimerise într-un interior unde nu se afla nimic mediocru sau banal. Fiecare obiect fusese ales, fără nici urmă de îndoială, de o persoană înzestrată cu un simţ artistic foarte dezvoltat. Pentru o clipă, băiatul amuţi. Privi de jur împrejur, apoi rosti puţin cam stingherit:

— Locuinţa e încântătoare! Ai spune că acest cadru a fost creat anume pentru dumneata! Ce noroc să poţi închiria un apartament atât de plăcut!

Şi cum Flavie i se păru irezistibil de încântătoare, ca să-şi înfrângă dorinţa de a o lua în braţe, începu a se extazia în faţa mobilelor şi a tablourilor. Dar şi aşa, n-o vedea decât pe ea. Învăluită într-o rochie de casă, albă, din lână fină, garnisită cu hermină, fata purta un colier care-i împodobea gâtul graţios, un triplu şir de perle alb-roz. Nu cumva erau veritabile?

Venise să vadă o tânără cercetătoare, tobă de carte, fără avere, şi descoperea o prinţesă din *O mie şi una de nopţi*. Fiindcă... Ei bine, da, toate acele tablouri aparţineau unor maeştri. Nu exista o mobilă de duzină. Odaia – se vedea clar – nu slujea şi de dormitor. Sigur că divanul, acoperit cu blănuri superbe, nu era seara transformat în pat. Flavie tocmai se aşezase pe el,

uşoară, albă toată de parcă ar fi fost de zăpadă, delicată ca un bibelou de preţ. Se rezemă de perne şi-l privi surâzând. Era vădit că o distra uimirea pe care băiatul nu încerca să şi-o ascundă.

El repeta întruna:

— Sunt uluit! Probabil că proprietarul apartamentului e un artist de mare clasă. Nu cumva îl cunosc?

Flavie râse:

— Şi de ce, mă rog, acest artist n-aş fi chiar eu? Am dat cumva impresia că sunt lipsită de educaţie, de cultură artistică, sau că nu ştiu să mă îmbrac?

Stupoarea lui Erling ajunse la culme. Flavie se amuza pe seama lui, cu o oarecare înduioşare care o mira şi pe ea. Erling i se păru, în acel moment, nespus de simpatic.

Flavie era prea femeie ca să nu citească în el tot atât de clar ca şi cum i-ar fi spus cu glas tare: „Te admir din tot sufletul şi socot că atmosfera aceasta de atâta bun gust ţi ne potriveşte de minune!” Nu mai încăpea nicio îndoială că-şi pusese acea rochie numai pentru plăcerea ei. El urcase scara în două minute, iar ea îi deschisese atât de repede uşa, încât ideea că totul fusese pus în scenă chiar atunci era de neconceput. Erling întrebă:

— Dumneata ai aranjat studioul ăsta? Singură?

Ea protestă, veselă:

— O, nu! Am găsit aici, la Stockholm, lucrători cu o înaltă calificare. Văd că n-ai o părere prea bună despre compatrioţii dumitale! Ei au înţeles perfect ce anume doream, iar eu am fost încântată de serviciile lor.

Erling nu se interesase niciodată ce salariu îi plătea tatăl său domnişoarei Verneuil, dar nu putea fi în niciun caz atât de mare, încât să-i permită fetei să locuiască într-un astfel de apartament. Un junghi îi străpunse inima: „Cine-i plăteşte acest lux?” Ca şi cum Erling ar fi pus întrebarea cu glas tare, fata îi răspunse:

— Hai, vino-ţi în fire, doctore! Oamenii de ştiinţă n-au dreptul să-şi lase imaginaţia s-o ia razna. Ai dreptate, din leafă nu mi-aş putea permite să ţin o asemenea locuinţă!

Dar de ce să crezi că am venit din Canada fără niciun fel de resurse personale, şi chiar fără să-mi aduc de acolo unele obiecte la care ţineam? Aşează-te şi spune-mi ce anume te aduce la mine? Trebuie să te resemnezi: pâinea mea zilnică nu depinde de munca mea!

Pe buzele lui Erling, întrebările stăteau gata să-şi ia zborul. Îl interesa tot ce era în legătură cu Flavie. Simţi un uşor regret, căci orice bărbat îndrăgostit doreşte întotdeauna să fie generos şi atotputernic faţă de femeia iubită. O Flavie bogată, cu avere personală, nu mai simţea nevoia – pe care el ar fi dorit-o presantă – de a fi protejată. În timp ce înainta pentru a lua loc alături de ea, simţi o crispare pe care nu izbuti să şi-o stăpânească destul de repede, văzând, într-o ramă de piele, un foarte frumos şi energic cap de bărbat. Înainte ca el să albă timpul de a căuta un mijloc prin care să afle numele acelui personaj, fata strigă:

— Da! Uită-te mai de aproape! E fotografia lui Erik! Ţi-am mai vorbit despre el! Dincoace e Norbert! E tot atât de blond pe cât e Erik de brun. Nu-i aşa că am doi fraţi frumoşi?

Fraţii ei! Cum de nu se gândise imediat că erau fraţii ei? Ar fi vrut s-o ia în braţe, s-o ridice în sus, aşa cum făcuse cu mama lui, după ce se întorsese de la plimbare. Rămas în mijlocul camerei declară:

— Domnişoară Verneuil, am atâtea lucruri să-ţi spun, încât nu m-am simţit niciodată, în toată viaţa mea, atât de stingherit ca acum. Dar, în orice caz, sunt pe jumătate nebun de bucurie că am avut prilejul să cunosc mediul în care trăieşti, lucrurile care-ţi sunt dragi, chipurile celor pe care-i iubeşti! Aş vrea să ştiu totul despre dumneata!

Numai că încântarea lui Erling n-o linişti deloc pe Flavie. În loc să roşească, presimţind o declaraţie de dragoste inevitabilă, sau măcar să spună ceva pentru a-şi ascunde emoţia, ea se ridică de pe divan ca şi cum ar fi stat la pândă, gata să sară cât mai departe dacă Erling ar fi încercat să se apropie cât de cât. Acesta trecuse prin

emoţii prea variate în cursul acelei zile: îşi pierdu deci sângele rece şi spuse dintr-o răsuflare tot ce-i stătea pe buze. Dacă Flavie ar fi ştiut mai mult despre dragoste, s-ar fi simţit înduioşată de acest bărbat, atât de priceput în meseria lui, înzestrat cu atâtea calităţi excepţionale şi care dorea cu atâta ardoare să-şi lege soarta de soarta unei femei. Dar fata, deşi se dovedise întotdeauna abilă în a-şi îndepărta adoratorii ale căror sentimente erau lipsite de profunzime, de data asta fu luată prea pe nepregătite de pasiunea dezlănţuită a lui Erling, care vorbea, vorbea întruna fără ca ea să-l poată opri; adevărul e că nu se simţise încă niciodată atât de tulburată de o declaraţie de dragoste. Numai că sentimentele ei erau departe de a fi limpezi. Se simţea incapabilă să-şi răspundă, clar şi cinstit, când se întreba pe cine iubeşte şi dacă iubeşte... În loc să se simtă atrasă către cel care-i spunea cu vehemenţă, cu stângăcie, dar cu atâta înflăcărare, că ea era idolul lui, Flavie deveni rigidă, ca şi cum s-ar fi simţit jignită. În loc să fie fericită auzind din nou ceea ce-i spuseseră atâţia alţi tineri: că era cea mai apropiată de visurile lor, ea părea gata s-o ia la goană. Şi într-adevăr, chiar asta-i era intenţia: să fugă de îmbrăţişarea pe care-o simţea că se apropie. Mişcările sale n-aveau totuşi siguranţa cu care era obişnuită această fată a marilor întinderi înzăpezite. Pentru ca o fiinţă să se bucure din plin de vioiciunea ei firească, e necesar ca resorturile ei fizice să fie în deplin acord cu cele psihice: or acum ele nu mai erau.

Flavie asculta numai cu o ureche ce spunea Erling. Dar există oare vreo femeie care să asculte vreodată cu atenţie o declaraţie de dragoste? Asculta, dar în acelaşi timp îşi analiza şi sentimentele. O atracţie violentă, neaşteptată, o făcea să râvnească înlănţuirea de către acele braţe bărbăteşti. Simţea o dorinţă ciudată de a se lipi strâns de acel trup înalt şi elegant, şi totuşi... Ispita era prea mare şi răspundea unor sentimente de care nu se îndoia câtuşi de puţin că ar exista în inima ei, totuşi

împotrivirea faţă de această atracţie fu mult prea puternică pentru a ceda în faţa dragostei.

Odaia aceea pe care-o aranjase cu atâta plăcere şi bucurie încetă să mai existe pentru ea. Flavie văzu dintr-o dată, în faţa ochilor, o câmpie nesfârşită şi zăpada albă ce se pierdea în zarea îndepărtată, într-o ceaţă alburie. Mergea cu sania, împreună cu fraţii ei, şi toţi trei erau veseli şi uniţi. Apoi se reîntoarseră acasă, Erik ţinând-o de o mână, iar Bertie de cealaltă. Pe drum vorbiseră despre „zâna lor Sigrid!” Sigrid, stâncă de neclintit, zid de gheaţă între Erling Yvarsen şi Flavie Verneuil! Între Jan Yvarsen şi Sigrid se petrecuseră unele lucruri pe care fata refuzase să le afle – atât de intensă era admiraţia pe care-o simţea faţă de marele chirurg – dar care, din pricina asta, nu însemna că fuseseră mai puţin dramatice. Tot acest lux din jurul ei, acea viaţă lipsită de griji, le datora lui Sigrid. Nu renunţase în niciun chip la juvenila ei admiraţie. Să se mărite cu Erling Yvarsen, însemna să treacă în tabăra celor pe care-i socotea duşmanii celei mai frumoase, celei mai minunate femei.

Erling nu fusese niciodată îndrăzneţ cu fetele. Iar acum, când iubea din toată fiinţa sa, când dorea cu ardoare să obţină consimţământul Flaviei, era mult prea tulburat pentru a găsi cuvintele cele mai potrivite. În faţa tăcerii, Flaviei, pe care-o bănui ostilă, îşi pierdu brusc tot curajul şi-şi ascunse chipul în mâini, pentru ca fata să nu-i poată citi pe faţă ce simţea.

Această clipă de răgaz îi îngădui Flaviei să-şi vină în fire. Ştia că era mai puternică. Nu se întâmplă oare întotdeauna aşa? Cel ce iubeşte nu este şi cel mai slab?

— Doctore Yvarsen, spuse ea încetişor, sunt foarte emoţionată fiindcă ai venit să-mi încredinţezi...

Erling îşi dădu seama, după acest început, că răspunsul va fi negativ. O fată atât de sensibilă ca Flavie n-ar fi vorbit niciodată pe acest ton calculat, dacă l-ar fi iubit. Scoase un uşor geamăt:

— Cât eşti de calmă! Nu-mi spune cuvântul care ar

zdrobi în mine orice speranţă. Poate că mai târziu...

Continuă, parcă fără voia lui, îndemnat de amărăciunea din el, pe care încă n-o simţise în totalitatea ei:

— Nu sunt decât o copie ştearsă a tatei... Dar pentru tine, Flavie, pentru tine aş putea...

Lacrimile din ochii fetei ţâşniră tot atât de rotunde ca şi perlele ce-i împodobeau gâtul. Nu apreciase oare just când îi scrisese lui Erik: *„Şi măcar dacă doctorul Erling ar fi singurul, dar...?”*

Faptul că băiatul o alesese tocmai pe ea pentru a-l ajuta să se afirme o făcu să simtă o tulburare cu totul nouă. Cu imaginaţia ei înaripată, Flavie fusese o clipă mândră de Erling. Era sigură că avea stofa necesară pentru a ajunge nu numai un mare chirurg, ci şi pentru a impulsiona cercetările medicale. Ar fi grozav să-l ajute... Ar fi grozav să-l... Dar brusc văzu şi reversul.

Flavie venise la Stockholm în numele lui Sigrid, femeia despre care nimeni nu suflase niciun cuvânt în familia Yvarsen. Era sigură că Sigrid ar fi dezaprobat-o. Se văzu strecurându-se în această familie unită pentru a semăna discordia şi-şi dădu seama imediat că, în asemenea condiţii, nu se putea mărita cu Erling. Cu atât mai mult cu cât nu sesizase dintr-o dată sentimentul revelat într-un mod atât de neaşteptat, de glasul acela bărbătesc. Şi apoi... ei, da, cum să vadă clar în sufletul ei? Cum să ştie, cu certitudine, dacă ceea ce-o atrăgea spre Erling nu se datora cumva faptului că era „fiul lui Jan”? Totul, în fiinţa ei, era confuz şi tulbure. În vălmăşagul din mintea ei nu stăruia limpede decât un singur gând: că trebuia să plece. Dar să renunţe la pasionanta muncă pe care-o efectua în laborator, care avea să-i lipsească teribil de mult, ca şi la emoţiile pe care le avea trăind alături de acel doctor celebru, nu era oare mai presus de puterile ei? Să-i făgăduiască ceva, de formă, lui Erling, încercând să câştige timp? La ce bun? Viaţa dusă în Marele Nord o învăţase să fie neînduplecată. Nu va face nimic care să nu-i mai îngăduie a doua zi să fie verişoara lui Sigrid! Nu

va face nimic prin care să consimtă la ponegrirea celei faţă de care nutrise atâta admiraţie, în copilărie. Nu va face nimic, atâta vreme cât nu va fi pe deplin sigură că i-ar putea dărui lui Erling o inimă plină de dragoste adevărată. Nu ştia despre familia Yvarsen, decât că nişte greşeli de ordin sentimental aduseseră după ele nenorociri cumplite; aşa că n-avea să mai aducă şi ea altele.

Flavie clătină din cap uşor iritată. Pletele fine îi fluturară uşor. Era prea curajoasă pentru a nu se hotărî pe loc. Se îndreptă încet spre Erling. La fel se apropia odinioară de reni, după ce-i atrăgea cu răbdare, dându-le de mâncare de la distanţă. Nu numai ca să-i determine să nu fugă, ci să-i şi împiedice să se năpustească asupră-i. Nu voia pentru nimic în lume ca Erling s-o ia în braţe. El o privi, neştiind încă dacă să renunţe şi la ultima fărâmă de nădejde.

— Doctore, spuse ea – şi vocea îi era uşor răguşită din pricina emoţiei pe care încerca să şi-o stăpânească – sunt foarte tristă că trebuie să te necăjesc. Sunt absolut sigură că soarta dumitale nu e să rămâi mereu pe planul al doilea, ci că trebuie să-l egalezi, dacă nu chiar să-l întreci pe ilustrul dumitale tată, dar nu alături de mine. Eu nu sunt cea de care ai dumneata nevoie...

Şi cum el clipi din pleoape, închizând pentru o secundă ochii, fata insistă, ca şi cum s-ar fi adresat sie însăşi:

— Doctorul Jan Yvarsen nu va admite pentru nimic în lume ca fiul său şi al Thérèsei să se însoare cu Flavie Verneuil...

Cuvintele îl şfichiuiră pe Erling ca un bici: deci tot tatălui său îi datora povara durerii sale. Nu pricepuse sensul acelei fraze. Şi nici nu putea să-l priceapă. Fu năpădit de o furie violentă şi trăsăturile i se înăspriră. Nu se mai gândi s-o roage pe fată să se explice. Îndrăgostitul e întotdeauna în stare de cea mai cumplită nedreptate, de cea mai crâncenă năpăstuire.

Flavie se opri neliniştită. Erling schiţă un surâs

dispreţuitor, care însă nu-i era adresat ei.

— Nu-ţi fie teamă, domnişoară, admiraţia şi... pasiunea pe care le am pentru dumneata, te vor apăra împotriva mea, dacă educaţia pe care am primit-o nu va fi în stare să-mi stăvilească elanul. N-am să te mai inoportunez!

Se înclină până la pământ şi ieşi pe uşă cu pas ferm. Flavie fu atât de uluită, încât nici măcar nu se gândi să-l oprească. Apoi simţi brusc o asemenea dorinţă de a-l revedea, de a discuta deschis cu el, şansele de fericire pe care le puteau avea, şi pe care poate că n-ar fi putut să le descopere singură – încât se năpusti spre uşă. Dar înainte de a fi pus mâna pe clanţă, se opri: Erling coborâse atât de repede scara, încât cu siguranţă că acum se afla cu cel puţin două etaje mai jos. Dacă Flavie n-ar fi ţinut seama de colocatarii acelui imobil respectabil, dacă n-ar fi ţinut seama că se afla în rochie de casă şi că pudoarea ei de fată tânără se răzvrătea la gândul că ar fi putut să strige, la o oră atât de târzie, un bărbat, aplecată peste balustradă, soarta ei şi a fiului lui Jan Yvarsen ar fi fost cu siguranţă alta. Căci lui Erling îi era, într-adevăr, cu neputinţă să ghicească natura reală a piedicii care-i despărţea.

Flavie se reîntoarse încet, spre divan. Contemplă perna care mai purta încă urma trupului lui Erling; apoi făcu un gest specific feminin: întinse mâna – albă şi prelungă – şi mângâie uşor perna; acest gest o înduioşa atât de mult, încât buzele i se ţuguiară, ca ale unui copil bosumflat, apoi începu să plângă. Făcu – în mod mecanic – înconjurul odăii, aşezând ici un obiect, dincolo un altul. Apoi, după ce făcu un duş mai mult rece, se îndreptă încet spre dormitor. Îşi aranjase cu atâta gust această odaie, încât seara, când intra aici, se simţea tot atât de bine ca şi în prezenţa unei persoane dragi. Dar în seara aceea, mobilele din dormitor nu mai însemnară pentru ea decât nişte simple obiecte. Trase perdelele din faţa ferestrei largi prin care se vedea cerul şi se vârî sub pături. Avea obiceiul să salute stelele, spunându-le fiecăreia pe nume

şi să adoarmă privindu-le cum sclipesc sau să admire infinita varietate de culori din limpezimea lunii. Acum plângea, fără ca măcar să-şi dea seama. Situaţia ei era fără ieşire.

În ciuda oboselii, acumulată în cursul unei zile atât de bogată în emoţii, crezu că-şi poate totuşi limpezi gândurile. Dar resimţi, din ce în ce mai vag, atât admiraţia pentru Jan, cât şi atracţia pentru Erling, de a cărei profunzime era incapabilă să-şi dea seama. Pleoapele i se lăsară peste ochii înlăcrimaţi. Gemu ca un copil; „Oh, Sigrid, ai fost atât de frumoasă! Când eşti frumoasă trebuie să fii şi bună, mai bună decât orice altă femeie. Tu ai fost bună? Crezi că mi-ai adus numai fericire? O, Sigrid...”

Flavie Verneuil se întoarse uşor pe partea dreaptă. Capul ei, frământat de gânduri, îşi căută poziţia obişnuită, pe perna moale, de puf; cuibărită la căldură, ca o pisică mare şi friguroasă, adormi.

Erling o porni spre casă. Făcea totul din obişnuinţă, fără să se gândească la nimic. Gesturile păreau a fi ale unui automat. Dori – în mod inconştient – să aibă un accident, care să pună capăt suferinţei ce-l încerca. Nu mai era fiul respectuos, recunoscător, afectuos, care fusese întotdeauna. Universul său se clătinase, se prăvălise de sus şi până jos: nu mai rămăseseră din el decât ruine. Când trecu însă prin faţa clinicii, simţi o consolare neaşteptată. Din haosul ideilor sale înfierbântate, ceva începu a ieşi la suprafaţă: era medic, era chirurg, şi avea certitudinea că-şi va putea îndeplini fără nicio slăbiciune misiunea pe care-o avea de realizat.

O cârciumă, încă deschisă, îl ispiti; intră şi bău un grog cald care – cel puţin fiziceşte – îl făcu să se simtă bine. A doua zi dimineaţă trebuia să-şi asiste tatăl la o operaţie extrem de grea şi de periculoasă. Pacientul avea prea puţine şanse de a supravieţui, dacă mâna ce avea să ţină bisturiul nu va da dovadă de o siguranţă deplină. Era cu

neputinţă să-şi tulbure tatăl înainte de un asemenea efort. Trebuia ca el, Erling, să-şi recapete tot sângele rece. A accepta să fii secundul unui chirurg într-o intervenţie atât de delicată însemna a-ţi asuma sarcina de a fi oricând gata să continui tu operaţia, dacă cel care opera ar fi manifestat, pe neaşteptate, cea mai mică slăbiciune. Sub aparenţa lui calmă, Erling ascundea un caracter foarte hotărât. Până atunci nu prea avusese prilejul să dea dovadă de această putere de stăpânire. Cel puţin îşi va demonstra lui însuşi cine era, păstrându-şi calmul. Intră în casa părintească, apoi înghiţi un somnifer care să-l ajute să nu se mai gândească la durerea proprie.

A doua zi dimineaţă, când Erling coborî, Jan şi plecase. Ca de obicei, Thérèse îl primi, plină de tandreţe, în sufragerie. Băură împreună cafeaua cu lapte, însoţită de tradiţionalele sandvişuri cu unt şi cu dulceaţă făcută în casă de Thérèse. Încă o dată, mama nu se lăsă înşelată de calmul fiului ei. Presimţea parcă pericolul ce plutea asupra celor pe care-i iubea cu o dragoste atât de profundă. Erling se mulţumi să vorbească cu emoţie, dar plin de siguranţă, despre extrem de dificila operaţie pe care tatăl său urma s-o efectueze peste un ceas. În ceea ce-l privea, prefera să-şi păstreze rolul de medic secund.

— Încălcarea autorităţii, explică el, le tulbură întotdeauna pe infirmiere. Or, în jurul bolnavilor, nimeni nu-şi poate permite să fie tulburat!

Ceea ce nici Thérèse, nici Erling nu puteau bănui era faptul că, chiar în acel moment, Jan – care avea o atât de mare nevoie de tot calmul său – primea o lovitură menită să-i scadă considerabil puterea de concentrare.

Ajungând la clinică, cu un ceas mai devreme decât de obicei, avu surpriza s-o zărească pe Flavie care, într-un taior elegant şi cu o pălărie ce-i scotea şi mai mult în relief frumuseţea chipului, venea şi ea la clinică, cu mersul ei de zeiţă. Jan Yvarsen nu se mai gândise la umbrele ce-i întunecaseră plimbarea din ajun. Fu încântat şi fermecat s-o vadă. O aşteptă şi făcu chiar câţiva paşi,

ieşindu-i înainte surâzător ca să-i strângă mâna. Observă cât era de elegantă, în sobrietatea ei, şi-şi spuse că obişnuia să-şi poarte veşmintele cu tot atâta dezinvoltură ca şi Sigrid. Ce fiinţă frumoasă! Ea îşi ridică spre el ochii inteligenţi şi luminoşi şi surâse la rându-i. Jan o întrebă vesel ce anume o determinase să fie atât de matinală. Nu trebuia să se lase dominată de pasiunea ei ştiinţifică şi să se îndrepte chiar cu atâta grabă către graficele, calculele şi culturile ei microbiene. Fata îl făcu să se mire foarte tare, răspunzându-i cât se poate de serios că, venind atât de devreme, nădăjduise că va putea vorbi cu el câteva minute. Jan nu-şi manifestă însă uimirea şi-i propuse să facă împreună o scurtă plimbare, dar fata refuză; ceea ce avea să-i comunice era foarte important şi prefera să discute în biroul directorial. Jan se nelinişti. Grăbi pasul, îşi lăsă pardesiul în mâna băiatului de serviciu şi intră, împreună cu Flavie, în cabinetul său.

Dacă Flavie ar fi fost la curent cu dificultatea operaţiei ce urma să aibă loc o oră mai târziu, cu siguranţă că n-ar fi ales tocmai un astfel de moment pentru a se explica, dar fata era mult prea absorbită de munca ei. De obicei nu schimba decât câteva cuvinte amicale cu infirmierele, despre lucruri generale, aşa că de cele mai multe ori habar n-avea de intervenţiile chirurgicale ce se pregăteau. Cu foarte multă drăgălăşenie, şi cu o claritate ce nu lăsa nicio îndoială asupra faptului că fata rostea nişte cuvinte asupra cărora meditase îndelung, rosti:

— Domnule doctor, vin să vă rog să-mi găsiţi un înlocuitor la laborator. Nădăjduiesc că nu vă fac încurcături prea mari cerându-vă să mă eliberaţi, cât mai curând posibil, de angajamentele mele faţă de dumneavoastră. Laboratorul este acum pus la punct, aşa cum trebuie. Am consemnat totul pe hârtie. M-am străduit să nu las nimic nelămurit în metodele pe care le-am folosit sub conducerea dumneavoastră. Sunt sigură că şi alţi cercetători vă vor aduce aceleaşi servicii ca şi mine. Puteţi fi sigur că cea sau cel pe care-l veţi alege să-mi ia

locul va fi mulţumit. Acest laborator va rămâne în amintirea mea ca unul din locurile cele mai plăcute!

Jan se aşezase în marele fotoliu din spatele biroului său. Ţinea în mână un *coupe-papier*, şi Flavie observă că degetele chirurgului se albiseră, atât strângea de tare acel cuţit de tăiat hârtie! Ea îi vorbise ascunzându-şi emoţia, deşi aceasta fusese mult prea intensă ca să nu iasă la iveală.

Chipul lui Jan pălise şi cutele i se adânciseră. Faimoasele lui riduri pe care Flavie le numise „ridurile lui Sigrid”, îl îmbătrâniseră brusc pe acest bărbat puternic. Deci, Flavie voia să plece! Oare nu înţelesese nimic? Sigur, competenţa ei îi era necesară, dar mult mai necesare îi erau silueta, glasul, ochii, strălucitoarea ei tinereţe. Plecarea fiicei sale Ide îi pricinuise o profundă durere. Năvalnica ei exuberanţă îi lipsise enorm. De îndată ce-o văzuse pe Flavie Verneuil, durerea i se mai atenuase. O îndrăgise nespus pentru farmecul ei subtil. Chiar în aceeaşi dimineaţă, în timp ce se îndrepta cu maşina spre clinică, îşi dădu seama de atracţia pe care o exercita asupra lui şi, pentru prima oară, îşi mărturisi, fără ocolişuri, că i-o amintea pe Sigrid. De ce? Nu-şi putea explica acest lucru, totuşi de netăgăduit. Sigrid, pe care o iubise atâta, pe care o urâse şi o dispreţuise la fel de mult, dar faţă de care o parte din fiinţa lui avea să rămână de-a pururi ataşată! Se simţi dintr-o dată, cumplit de obosit. Încercă să se agaţe de cei pe care-i iubea: Thérèse, Erling... apoi de munca lui. Dar amărăciunea continua să stăruie. Dacă Flavie dispărea din viaţa lui, era obligat să se readapteze, să urce din nou panta... Va recădea iar în vechile lui tristeţi, cele pe care anii nu vor izbuti niciodată să le înlăture cu desăvârşire. O privi pe Flavie şi i se păru nespus de frumoasă. Ar fi fost însă o nebunie din partea lui să i-o spună. Conform convenţiilor sociale, Flavie nu era decât o străină: nu te poţi arăta deznădăjduit dacă unul din membrii personalului pe care-l ai în subordine simte dorinţa să te părăsească. Dar cât

era totuşi de dezamăgit şi cât de plin de căinţă îşi simţea sufletul!

Flavie, şi ea foarte palidă, aştepta. Jan îi văzu ochii scăldaţi în lacrimi. Tăcerea era totuşi plină de un dialog pe care însă nicio ureche n-ar fi putut să-l perceapă. Jan puse, cu precauţie, *coupe-papier*-ul pe birou. Scoase un oftat slab, pe care Flavie îl auzi totuşi. Apoi, trase afară din mapa de pe birou un carnet pe care-l avea întotdeauna la îndemână, ca să scrie în el diferite ordonanţe, şi se sprijini de marginea mesei, lucru pe care nu-l mai făcuse niciodată. Flavie nu-i vedea nici nasul drept, nici gura fermă, nici fruntea înaltă, nici bărbia voluntară: privirea ei rămăsese agăţată de ochii lui, de un albastru atât de limpede şi de pur. Ochii lui Jan, albaştri ca cerul Suediei şi ochii aurii ai Flaviei Verneuil îşi mărturisiră, o clipă, gândurile lor cele mai tainice. Până şi un sărut plin de dragoste ar fi fost mai puţin intim şi mai puţin tandru decât acest contact imaterial!

Jan se strădui să surâdă.

— Ei bine, Flavie, zise el cu o voce scăzută. Ai însemnat foarte mult pentru mine. N-am să te uit. Dacă într-o zi ai să vrei să te întorci, nu uita că laboratorul îţi stă la dispoziţie.

Flavie voi să-i răspundă, dar cuvintele i se opriră pe buze. Două lacrimi i se rostogoliră pe obraji în timp ce se străduia să surâdă. Cu un efort vădit, Jan continuă:

— Lucrările dumitale îmi sunt de mare folos. Am să te rog, în măsura în care îţi va sta în putinţă, s-o pui la curent pe tânăra care te ajută, cu cercetările pe care le aveai în curs. Voi cere Facultăţii să-mi dea un băiat capabil, care să-ţi ia locul.

Flavie înţelese: „Nu vrea să mai angajeze o femeie!” Şi emoţia îi spori. Înclină din cap, gata să iasă din birou. În clipa în care se pregătea să ridice mâna şi să apuce clanţa, Jan – care între timp se ridicase în picioare şi stătea nemişcat în spatele biroului său – întrebă, cu aceeaşi voce ştearsă de la început:

— Dacă nu vrei, nu-mi răspunde, Flavie, dar aş fi dorit totuşi să ştiu de ce mă părăseşti?

Chipul fetei se crispă; o clipă, Flavie păru o copilă descumpănită. Se reîntoarse lângă birou şi spuse, ca şi cum Jan ar fi trebuit să-i ştie dinainte răspunsul:

— Pentru că, domnule doctor Yvarsen... pentru că nu mă numesc numai Flavie, ci mai exact, Flavie-Sigrid Verneuil.

Fără să se mai uite la el, mai curând se năpusti decât ieşi pe uşă; dacă Jan i-ar fi cerut unele explicaţii suplimentare, ar fi izbucnit în plâns.

Trebui să intre infirmiera-şefă, neliniştită că nu-l aude pe doctor mişcându-se prin birou, ca să-l smulgă pe Jan din încremenirea în care căzuse. Nu răspunse la cuvintele pe care i le adresă femeia. Nici măcar nu le auzi. Interpretase greşit fraza pe care o rostise Flavie. Credea că în decursul anilor, cât rătăcise prin lume, Sigrid avusese o fată, şi că Flavie ar fi fata ei. Aşa îşi şi explica atracţia deosebită pe care-o simţea faţă de dânsa. Cu glas tulburat, ceru o ceaşcă de cafea. O viaţă de om depindea de mintea, de mâinile sale. Acum, numai acest lucru trebuia să conteze.

O jumătate de oră mai târziu, Jan Yvarsen şi Erling, cu măştile pe obraz, erau aplecaţi deasupra unui trup deschis. Pensele strângeau vasele secţionate, răul fusese înlăturat; încă un efort şi totul lăsa să se întrevadă că operatul avea să se bucure de un adevărat miracol, când iată că Jan se prăbuşi leşinat, fără să fi dat până atunci nici cel mai mic semn de slăbiciune. Erling nu şovăi o clipă. Omul întins pe masa de operaţie îşi încredinţase viaţa în mâinile lor. În dosul uşii, o femeie tânără aştepta, plină de spaimă. Aşa că luă imediat locul tatălui său. Autoritatea, calmul său desăvârşit, opriră locului pe asistente, gata să lase baltă pacientul, ca să-l ajute pe doctor; operaţia continuă: nu fusese întreruptă nici măcar douăzeci de secunde.

Când Jan Yvarsen, transportat în sala de alături, întins

pe un pat şi îngrijit de medicul de serviciu îşi veni în fire, dori să se scoale. Îşi dădu seama, însă, că avusese o sincopă şi recăzu înapoi pe pernă gemând:

— Sunt un asasin!

Dar chiar în acel moment, Erling, nelinişstit de starea în care se afla tatăl său, intrând pe uşă, îi răspunse:

— Linişteşte-te, tată! Operatul va scăpa! Ai lucrat magistral. Una dintre cele mai mari reuşite din cariera ta!

Jan Yvarsen ridică mâinile, şi fără niciun fel de jenă, cei doi bărbaţi se îmbrăţişară. Jan înţelese ce rol important jucase, în acea operaţie, fiul său. Dealtfel, în întreaga clinică începea să se spună că Jan Yvarsen era maestrul, dar că fiul său începuse să-l întreacă.

## IX

LINIŞTEA LUI JAN YVARSEN ERA serios tulburată, ca şi cum cei care i-o spulberaseră s-ar fi vorbit între ei să facă toţi acest lucru. Flavie nu suflase nimănui niciun cuvânt despre hotărârea luată, iar Jan nu ceruse niciun fel de lămuriri în legătură cu demisia fetei care trecu sub tăcere scena petrecută între ea şi Erling. Ca şi când nu s-ar fi întâmplat nimic, Jan venea în fiecare seară la laborator ca să vadă ce anume se mai lucrase. Dar iată că, într-o bună zi, o găsi în laborator doar pe tânăra care era biolog secund şi care – roşie de timiditate şi de orgoliu – se străduia să-i expună rezultatele obţinute. La recomandarea profesorilor de la Universitate, Jan angajă, în locul Flaviei, care încă nu plecase, un tânăr chimist.

Într-o sâmbătă după amiază, Jan veni la clinică mai devreme şi o găsi în laborator pe Flavie. Slăbise şi chipul i se subţiase. Înainte de a izbuti să articuleze câteva cuvinte, îşi trase de mai multe ori răsuflarea.

— Cred că alegerea făcută de cei de la Facultate e foarte bună. Domnul Lindbau vă va ajuta în mod eficace...

Dacă vreţi să mă mai ţineţi până la sfârşitul lunii de preaviz pe care vi-o datorez în mod legal, eu...

Jan îi luă mâna. În vorbele pe care le rosti puse toată bunătatea şi resemnarea:

— Nu ţi se pare comic să vorbim între noi de preaviz, Flavie? De ce să fiu răsplătit astfel? Ţi-am semnat un cec; poţi să-l încasezi oricând vrei de la casierie. Ceea ce ai însemnat dumneata pentru mine, luni în şir, nu se poate plăti!

— Oh, ba da, strigă Flavie cu ochii strălucind de lacrimi. Deşi nu e vorba între noi de un schimb, eu am primit mult mai mult de la dumneavoastră, decât dumneavoastră de la mine. Iertaţi-mă dacă vreau să-mi scurtez şederea aici. Mi-e greu să mint, eschivându-mă de la unele lucruri şi neanunţând pe nimeni... nici chiar pe fiul dumneavoastră, de apropiata mea plecare. Şi totuşi problemele de care sunt hărţuită mi-au devenit insuportabile.

— Da... înţeleg, zise Jan, fără să-i lase mâna pe care dealtfel fata nici nu încercase să şi-o retragă. Ezita dacă să-i pună sau nu întrebarea ce-l chinuise în timpul ultimilor nopţi nedormite. Reluă deci, cu multă blândeţe, urmărind ca Flavie să-şi dea seama că n-o întreba din curiozitate, ci dintr-o profundă simpatie:

— Flavie, eu nu ţi-am cerut alte certificate decât cele privitoare la pregătirea dumitale... (Observă că frumoşii ochi aurii aşteptau, plini de curiozitate, continuarea frazei, dar fără nicio urmă de nelinişte. Mintea lui ageră îl făcu numaidecât să tragă concluzia că se înşelase presupunând că Flavie ar fi putut să fie fata lui Sigrid). Nu ţi-am cerut niciodată nici paşaportul, nici actul de naştere. Te numeşti într-adevăr Flavie Verneuil?

Tânăra fată păru să-şi regăsească tinereţea şi veselia. Imposibil de bănuit chiar pentru o clipă, că fata ar fi vrut să mintă, să trişeze sau să ascundă ceva.

— Oh, maestre! Mă luaţi drept o spioană în solda unei puteri străine? E grozav de amuzant! Bineînţeles că sunt Flavie Verneuil, sora lui Erik şi Norbert Verneuil.

Fără ca Jan s-o întrebe, ea îi spuse data exactă a naşterii. Pentru Jan, certitudinea era acum deplină. Fata asta n-avea nimic de-a face – sau în niciun caz în mod direct – cu Sigrid. Când se născuse Flavie, Sigrid scăpată, în sfârşit, de chinurile pământeşti, se odihnea în tăcerea veşnică. Iar cu doi ani înainte de naşterea acestei fete, ar fi fost imposibil să se afle în Canada. Jan se simţi atât de uşurat, încât o surprinse grozav pe Flavie spunând că nu şi-ar fi putut alege o lună şi un an mai propice în care să vină pe lume. Abia acum îşi dădu seama de suferinţa cumplită pe care i-o pricinuise gândul că Sigrid ar fi putut să aparţină altui bărbat decât lui. Când Flavie declarase: „Mă numesc şi „Sigrid", rana, pe care şi-o crezuse pe deplin vindecată, sângerase ca şi cum i-ar fi fost deschisă cu bisturiul. Jan fusese silit să recunoască, încă o dată, că nu mai iubise nicio femeie cu acea patimă pe care i-o iscase prima lui dragoste. Se uită la Flavie. Era atât de frumoasă, încât nu putu rezista ispitei de a o strânge în braţe. O trase spre sine, şi cum fata îşi dădu seama că doctorul pusese în acest gest ceva tainic ce făcea ca el să nu pară jignitor, se lăsă îmbrăţişată. Cum ar fi putut ghici Jan că Flavie – cu inima bătând – se lipise fără nicio remuşcare de pieptul lui puternic, pentru că-şi zicea că face totuşi bine să se lase în voia instinctului? Pentru că-şi dăduse seama că de fapt nu pe ea, Flavie Verneuil, o strângea Jan în braţe, ci pe Sigrid, reîntoarsă la vârsta când încă nu devenise o criminală; pe Sigrid, căreia Jan putea să-i mărturisească, pentru ultima oară, dragostea, fără remuşcări. Flaviei i se păru că sărutul, pe care Jan i-l depuse pe plete, era ca un fel de binecuvântare, şi nu numai a lui Jan Yvarsen, ci a perechii ideale căreia soarta nu-i îngăduise să guste împreună fericirea. Nu se mişcă, şi câteva clipe refuză să mai fie Flavie Verneuil: câteva clipe izbutise să dea viaţă femeii pe care şi ea, şi Jan, o admiraseră atâta. Încet, braţele chirurgului îşi slăbiră strânsoarea. Flavie ar fi vrut să mai păstreze în ea sufletul lui Sigrid care parcă o diminuase, după ce-şi luase zborul.

Continuă să ţină ochii închişi. Nu voia să vadă lacrimile ce se prelingeau de sub pleoapele lui Jan, lacrimile acelea vărsate pentru o fiinţă dispărută. Jan îi luă mâna, i-o sărută şi murmură:

— Îţi mulţumesc, Flavie...

Apoi, sărutându-i încă o dată frumoasele-i plete castanii, adăugă:

— Există multe lucruri inexplicabile între noi doi, Flavie, care nu prea există între două fiinţe ce muncesc cot la cot, dar... mi se pare că taina asta va fi un fel de punte de legătură între noi. Doresc din toată inima ca drumurile să ni se încrucişeze din nou. Poate că ai să fii mai fericită acolo unde te vei hotărî să trăieşti.

Jan îşi îndreptă umerii. Masca impasibilităţii îi acoperi din nou chipul. Deschise uşa laboratorului fără s-o fi întrebat pe Flavie de ce se mai numea şi Sigrid.

Străbătând culoarul, paşii doctorului erau tot atât de fermi ca de obicei. Totuşi, în sinea lui, îl frământa o întrebare chinuitoare: „Cum şi în ce fel era Flavie legată de Sigrid?”

Treburile urgente îl înghesuiră şi ziua se isprăvi fără să-i lase un minut liber în care să se gândească la plecarea Flaviei. Jan voi să-l înştiinţeze şi pe Erling. Dar fiul său nu fusese parcă niciodată mai puţin receptiv, mai rece ca acum faţă de el. Şi apoi, ocazia de a-i vorbi nu se ivi deloc. Aşa că Erling habar n-avea că începând de lunea viitoare, un nou şef de laborator avea s-o înlocuiască pe Flavie.

La ora opt seara, Flavie Verneuil trecu pragul uşii mari cu geamuri a clinicii, hotărâtă să nu se mai întoarcă acolo. Nu-l văzu pe Erling Yvarsen, în schimb o văzu el pe ea. Ca în fiecare seară, o pândea când pleca. După declaraţia făcută, Erling nu mai avusese o clipă de linişte. Era frământat de gândurile cele mai contradictorii. Să-i spună totul tatălui său? Să afle dacă, într-adevăr, atât în ciuda loialităţii cât şi a dragostei sale vădite pentru Thérèse, Jan încuraja, într-o inimă pură, o pasiune

izvorâtă din admiraţie? Sau mai bine s-o vadă pe Flavie între patru ochi, să discute cu ea, să-i ceară o explicaţie? De ce-şi închipuia ea că doctorul Yvarsen nu va accepta ca fiul său să se însoare cu o fată atât de deosebită ca ea? Sau mai curând să lase totul baltă, să invoce faţă de tatăl său un motiv mai mult sau mai puţin plauzibil şi să plece, să se angajeze în vreun spital din străinătate, poate din Franţa? Numai că Erling ştia că-şi va strica viaţa dacă nu va obţine dragostea Flaviei. Şi aşa, între treburile lui zilnice şi eforturile pe care le făcea de a o vedea măcar trecând prin faţa sa pe cea pe care-o iubea cu deznădejde, trecuse o săptămână.

În acea sâmbătă avea loc un bal dat de rectorul Universităţii. Erling ştia că fusese invitată şi Flavie şi era convins că ea se va duce. Aşa că hotărâse să se ducă şi el. Fata nu-i putea refuza un dans. Dealtfel, nu-i spusese că nu-l plăcea... S-o ţină în braţe, să danseze, în sfârşit, cu ea, în sunetele unei orchestre, devenise suprema sa ambiţie. Niciodată băiatul nu se gândise atâta la costumul pe care-l va arbora la acea serată mondenă. Thérèse sesizase acest interes vestimentar cu totul neobişnuit la fiul ei. Fusese, de multe ori, la curent cu scurtele lui amoruri, dar niciodată nu-l văzuse modificându-şi felul de viaţă din pricina vreunei iubiri trecătoare. Tulburată de frământările celor doi bărbaţi, Thérèse era chinuită în taină, atât de starea sufletească a soţului, cât şi a fiului ei. Era pur şi simplu nedumerită. Jan devenise, dintr-o dată, atât de ciudat! În aparenţă, o asculta cu bunăvoinţa obişnuită dar, de fapt, nici nu auzea ce-i spune: răspunsurile sale nu aveau nicio legătură cu întrebările pe care i le punea. Acel bal al rectorului fusese, de două sau trei ori, motivul unor aluzii pline de dezamăgire, dacă nu chiar pesimiste, ale lui Erling. Va face act de prezenţă, apoi va pleca. Se va simţi mult mai bine în vechea lui haină de casă, citind un roman, decât în „ţoalele de paradă”, în care avea să transpire ţopăind cu „fete de

bani gata”, care nu-l interesau în niciun fel. După care urmase o tăcere deplină în legătură cu balul rectorului. Nici urmă de fraza obişnuita: „Mamă, din moment ce trebuie să îndur corvoada, vrei să fii bună să-ţi arunci o privire peste smochingul meu?” Dimpotrivă, când mama sa îl întrebase, prevăzătoare, miercuri: „Vrei să văd dacă ai tot ce-ţi trebuie să te duci sâmbătă la bal?”, Erling răspunsese, pe un ton de falsă nepăsare:

— Oh, eşti foarte drăguţă, mamă! Dar, mă rog... ştii, nu mă mai gândeam... mda! Într-adevăr, balul acela... Nu te mai preocupa de asta! Nu merită osteneala! De altfel, nişte foşti colegi de internat mi-au recomandat un croitor foarte bun. Am vrut să văd cum lucrează... Aşa că mi-am comandat un costum... şi un pardesiu. În privinţa lenjeriei, mi-am cumpărat tot ce-mi trebuie, în trecere, cu diverse ocazii...

După care se cufundase din nou în lectura unei reviste medicale, cu o atenţie mult prea concentrată ca să fie sinceră. Intrigată de pretextul invocat faţă de ea, Thérèse se hotărî să-i facă o inspecţie prin dulapul cu haine. Urcă deci în odaia fiului ei, în timp ce acesta se afla în oraş. Când văzu costumul şi pardesiul, cămăşile şi cravatele frumoase, fu convinsă că de data asta Erling era serios îndrăgostit. Când e vorba ca o mamă să-şi vadă fiul însurându-se, sigur că trebuie să se arate îndoioşată. Dar în adâncul sufletului, câtă tulburare! Mai ales dacă e vorba de singurul ei băiat, iubit cu patimă! A socoti drept gelozie neliniştea ce strânge atunci inima unei mame ar fi o apreciere prea grosolană. Thérèse se gândise întotdeauna nu numai la fericirea prezentă a fiului ei, ci şi la cea viitoare. Erling iubea şi iată că şi redusese domeniul în care mama sa avusese întotdeauna acces. În loc s-o consulte în legătură cu stofa, culoarea şi croiala hainelor sale, el dorise să rezerve aceste mici plăceri alteia. Costumul era acolo, totul era gata pregătit... Cum ar fi putut Thérèse mărturisi cuiva cât de crud se simţea jignită? Era prea perspicace ca să nu socotească acest

fapt drept începutul unui întreg lanţ de renunţări mult mai serioase... Se văzu stând în picioare, pe ridicătura de la capătul grădinii, singură, biciuită de vântul iernii, pândind în zare o maşină care să-i aducă băiatul, pe fiul ei, în vizită. Dar el nu venea... Sau, dacă venea, nu era singur; dacă de-acum încolo, va avea vreun necaz, nu va mai veni lângă mama lui, pe canapea, ca să-i spună ce are pe inimă. Chiar dacă băiatul ei va suferi, nu va mai veni la dânsa să-i aline durerea.

Thérèse se simţi copleşită de tristeţe. Îndrăgise, într-un mod cu totul deosebit, un piersic pe care-l avea în grădină. Se gândea adesea cât de fericit trebuia să fie acel pom când îi apăreau mugurii, apoi florile de o gingăşie neasemuită, apoi fructele. Din seva lui le hrănea pe toate. Pe urmă, venea declinul. Una câte una se desprindeau din curajosul pom, mai întâi florile, apoi fructele, iar la urmă frunzele... Cât părea atunci de trist şi de părăsit! Cum avea să lupte, despuiat de tot ceea ce alcătuise bucuria şi măreţia sa, împotriva gerurilor de peste iarnă, care poate că pentru el vor însemna moartea?

Thérèse îşi dădu seama că începând din ziua în care Erling hotărâse singur cum avea să se îmbrace la bal, abandonurile în ceea ce-o privea, aveau să se ţină lanţ. Încercă să vorbească despre durerea ei cu Jan. Dar bărbatul ei, care depunea atâtea eforturi ca să pară natural atunci când era atât de mâhnit din pricina Flaviei, nu reacţionă în niciun fel. Surâse distrat în faţa soţiei, asigurând-o că va veni şi vremea să se necăjească atunci când Erling îşi va manifesta într-adevăr dorinţa de a se însura; aşa încât Thérèse nu mai insistă. Pentru prima oară de la căsătoria lor, se închise în ea. Ce se întâmpla cu Jan? Dar cu Erling? Oare aveau să-i scape amândoi deodată? Se ferecă în odaia ei. Şi acolo, singură, plânse vreme îndelungată.

Astfel, cele trei fiinţe, atât de strâns legate, se izolară în mâhnirea lor. Dar ce anume împiedica oare ca această

dragoste, ce înflorise în inima fiului lui Jan şi al Thérèsei, să fie o binecuvântare şi nu izvorul unor noi necazuri? Toată această nefericire se explica doar printr-un singur nume: Sigrid.

În acea sâmbătă, Erling veni foarte devreme acasă. Îi spuse mamei sale, plin de veselie, că totuşi se va duce la balul dat de rector. Ceea ce-l făcea pe tânăr să fie atât de însufleţit era faptul că se întâlnise, din întâmplare, cu Flavie, la capătul unui coridor, înainte ca ea să fi plecat de la clinică. Veneau amândoi din sensuri opuse. Erling păruse atât de mâhnit fiindcă Flavie, trecând pe lângă el, se mulţumise doar să încline din cap, fără să-i zâmbească, încât fata, cuprinsă de remuşcări, nu putuse rezista tentaţiei de a se întoarce, după ce trecuse de el. Râseră, în ciuda tristeţii lor ascunse, căci Erling, după ce fata trecuse, se întorsese ca să se uite după ea, şi rămăsese înfipt acolo, în mijlocul coridorului, aşteptând ca ea să dispară după colţ. După ce Flavie se reîntoarse, el îi spuse tulburat:

— Mi-ar face o plăcere cu totul deosebită să dansez cu dumneata, Flavie! Am nădăjduit atâta că vei veni deseară la bal...

Apoi adăugă pe un ton vrednic de milă:

— Mi-am comandat chiar şi un costum nou, ca să nu te fac de râs...

Era într-adevăr cu neputinţă ca o fată tânără, plină de sensibilitate, să nu fie mişcată şi înduioşată în faţa unei iubiri atât de pline de candoare. Flavie era tânără. În ciuda studiilor ei austere, îi plăcea să se distreze. Dansase destul de des şi în Canada. Fraţii ei organizau mici „*parties*”, la care-şi pofteau prietenii. A dansa era un mod tot atât de plăcut de a-ţi petrece timpul ca şi a patina sau a te plimba cu sania. Să fi fost oare de vină tinereţea care ţâşnea la lumină întocmai ca o mlădiţă plină de viaţă, pe care-o tot îndoi, dar care şfichiuie aerul de îndată ce-i dai drumul? Sau poate faptul că Flavie nu

era deloc sigură că nu-l iubeşte pe Erling? Fapt este că fata a uitat şi de apropiata ei plecare şi de rămasul bun pe care trebuia să şi-l ia de la Jan. A uitat de toate. Surâse atât de maliţios şi de poznaş, încât îndrăgostitul se bâlbâi de uluit ce era. Apoi îi răspunse:

— Chiar aşa! Trebuie să dansăm şi noi o dată împreună... Cu atât mai rău dacă am aerul unei sălbăticiuni din pădurile canadiene! Îţi făgăduiesc să vin deseară!

Apoi, făcându-şi vânt pe linoleumul proaspăt cernit, clipi din ochi şi schiţă un mic gest de rămas-bun, cu vârful degetelor. O infirmieră, care nutrea în van, un foarte tandru sentiment pentru tânărul doctor Yvarsen şi care se nimeri să treacă chiar atunci pe coridor, scoase un chiţăit ca de şoarece speriat. Îşi continuă drumul, socotind-o în sinea ei, pe Flavie, o intrigantă. Apoi se grăbi, bineînţeles, sub pecetea tainei, să dezvăluie totul colegelor sale. După asta însă urmase despărţirea de Jan Yvarsen, atât de tulburătoare, încât, câteva ceasuri mai târziu, Flavie uitase complet de promisiunea făcută lui Erling.

De fapt făgăduise, fără a-i trece prin cap că nu putea lua parte la acea recepţie elegantă, cu rochiile pe care le avea. Problema toaletelor ocupa prea puţin loc în viaţa ei şi fata omisese această latură, totuşi destul de importantă, a problemei cu pricina. Părăsi clinica, răscolită de clipele petrecute în braţele lui Jan. Abia când ajunse acasă îşi veni pe deplin în fire şi-şi aduse aminte că n-avea nicio rochie de seară. Se miră ea singură cum de nu se gândise mai demult la treaba asta. Dacă ar fi avut o astfel de rochie, poate că n-ar fi avut puterea să se scuture de emoţia pe care-o simţea. Dar piedica ivită în cale o făcu să se agite. Dori brusc, din toată inima, să meargă la acel bal şi să-şi ţină făgăduiala făcută lui Erling. Încă nu se hotărâse ce va face după aceea. Singurul lucru pe care-l ştia sigur era că avea să plece din Stockholm. Începând din clipa când se văzu „fără rochie”, dorinţa de a se duce la bal trecu înaintea tuturor

celorlalte lucruri. Se năpusti spre telefon. Prea târziu însă. Casele de modă nu mai răspundeau. Flavie răscoli cu înfrigurare prin dulap şi-şi etală garderoba pe pat. Nicio nădejde. O mulţime de costume, de rochii, desigur fermecătoare, dar nici una de bal! Flavie nu mai era cercetătoarea, nici admiratoarea înflăcărată a lui Jan Yvarsen, nu mai era nimic din ceea ce părea a fi de când trăia în Suedia, ci o fetiţă mare, dezamăgită şi întârâtată. În disperare de cauză, puse mâna pe foarfece... Dar o femeie elegantă nu se putea resemna să apară în public cu o toaletă improvizată.

Era gata să izbucnească în lacrimi, când auzi sunând, timid, soneria. Fu întrebată de jos, dacă îngăduia cuiva să urce până la ea. O voce de femeie, o voce umilă, puţin dogită. Desigur, vreo femeie sărmană pe care o mai ajutase. În ciuda nerăbdării sale, Flavie îi spuse totuşi să urce. Era o femeie îndesată, îmbătrânită, nu atât din pricina anilor, cât a muncii, măruntă şi îmbrăcată în negru. Chipul îi era plin de riduri, dar nişte riduri care parcă surâdeau, ca şi ochii ei albaştri... Nişte ochi de un albastru de necrezut, albastrul florilor de in, pe care anii nu izbutiseră să-i întunece. Părul, despărţit printr-o cărare, era împletit în două cozi de un alb ca zăpada; răsucite în vârful capului rotund, îi lungeau un pic faţa şi alcătuiau un fel de diademă de cosiţe subţiri. Din fericire, Flavie – foarte înzestrată pentru studiul limbilor străine, învăţase bine suedeza; necunoscuta nu ştia decât limba ei maternă. „Ai zice că s-a ivit dintr-un basm de Andersen”, îşi zise Flavie. Paltonul şi mai ales pelerina scurtă cu glugă, cu volan încreţit, în jurul capului, păreau să fi împlinit de mult suta de ani. Flavie o pofti înăuntru; femeia strângea la piept o cutie mare de carton şi nu cuteza să mai vorbească. Totuşi părea foarte bucuroasă de ceea ce avea să spună şi se uita la fată ca la o apariţie din altă lume. Intrigată şi mişcată, Flavie încercă s-o liniştească. Brusc, necunoscuta căzu în genunchi, pe covor, şi înainte ca Flavie să aibă vreme s-o oprească, îi

apucă poala rochiei albe de casă, tivită cu blană – rochie care i se păruse lui Erling atât de tulburătoare – şi i-o sărută cu fervoare. Stupefiată, fata o auzi spunându-i „Sigrid Lindval” şi se părea că o lua într-adevăr drept Sigrid. Flaviei îi trebui câtăva vreme până să descurce toată povestea. Peste tot pe unde trecuse, Sigrid aţâţase, cu frumuseţea ei, imaginaţia tuturor. Femeia era nepoata bătrânei slujnice a mătuşii Brita. Ane Mette avusese un adevărat cult pentru Sigrid. Tot ceea ce dorise ea, i se păruse bătrânei Ane Mette a fi dovada unei fiinţe fără egal. Tot ce venea din partea acelei fete capricioase era plin de farmec pentru bătrână. Din pricina lui Sigrid, Ane Mette nu voise niciodată să se mărite, ca să n-o părăsească pe mătuşa Brita. Când văzuse disperarea lui Sigrid – după ce aflase că Jan Yvarsen se însurase cu olandeza – Ane Mette o urâse cumplit pe Ide. Ea nu putea concepe ca un bărbat să nu devină sclavul unei tinere atât de frumoase. Sigrid fusese însăşi viaţa pentru acel suflet frust şi pătimaş. După ce, târziu, mătuşa Brita murise, Jan venise să se stabilească în ţinutul natal; când Sigrid, în culmea disperării, trăsese asupra Théresei, apoi se înecase, fidela slujnică îşi pierduse minţile. Thérese o îngrijise ca şi cum ar fi făcut parte din familie. Dar, în ciuda supunerii arătată celei de a doua soţii a doctorului, Ane Mette nu se consolase niciodată, niciodată nu mai ieşise din sminteala care o făcea s-o amestece pe Sigrid în toate. Murise la o vârstă înaintată şi acea surâzătoare Thecla – care vorbea ca o păstoriţă de odinioară, sărind peste amănunte şi scurtând povestirea ca să revină la un lucru la care ţinea foarte mult – crescuse, fusese crescută în poveştile despre Sigrid, cea mai frumoasă dintre toate suedezele, cea mai încântătoare dintre toate fiinţele. Biata Thérèse ar fi fost surprinsă şi mâhnită dacă ar fi aflat cât de mult o detestau toate acele slujnice harnice şi tăcute. Pentru Ane Mette nu exista niciun fel de problemă: niciodată Sigrid a ei nu săvârşise vreun rău, indiferent ce-ar fi făcut; niciodată nu şi-ar fi pus capăt

vieţii dacă ura străinelor n-ar fi dus-o la marginea disperării. Încet, încet, ajunse să fie convinsă că Thérese fusese cea care-i venise de hac lui Sigrid. Neasemuita Sigrid fusese mai mult sau mai puţin direct, mai întâi grav rănită de Ide, apoi ucisă de Thérese. Se vedea clar că Thecla ascultase – cu gura căscată şi cu răsuflarea tăiată – această legendă. Pentru nepoată, ca şi pentru mătuşa acum moartă, puritatea, măreţia sufletească ale Sigridei, erau calităţi sacrosancte. Această nepoată era săracă cu duhul. Isprăvi, în sfârşit, de amestecat realitatea cu imaginaţia, şi le amestecă în aşa hal, încât era cu neputinţă să pricepi ceva. Thecla îl diviniza pe doctorul Yvarsen, o detesta pe Thérese şi-l adora pe Erling. În mintea ei, Erling era doar fiul lui Jan, nu şi al Théresei. Conform nălucirilor sale, Jan fusese victima Idei, şi mai ales a Théresei. Acum, Thecla nu voia altceva decât fericirea lui Erling. Or, fericirea pentru un bărbat însemna să se bucure de dragostea lui Sigrid... În bietul creier al Theclei, Flavie se identificase încet, încet, cu Sigrid. Din asta Thecla trăsese concluzia, în chip foarte firesc, că Flavie trebuia să se mărite cu fiul lui Jan, dorind ca, în sfârşit, dragostea şi frumuseţea să triumfe...

Flavie ezită dacă să râdă sau să se înduioşeze. Thecla însăşi râdea; mai înainte plânsese. Vorbea întruna, fără ca Flavie s-o poată întrerupe. Apoi brusc, îngenunche din nou pe covor, şi-i întinse fetei, care rămăsese uluită, cutia mare de carton, păstrată în foarte bună stare şi foarte bine legată. O rugă să primească din mâinile ei acea relicvă transmisă de Ane Mette... Nu, nu! să nu desfacă panglicile decât după ce va pleca ea... Nu, nu! Nu voia bani, n-avea ce face cu ei! Apoi, ţopăind sprintenă, aidoma unui spiriduş, Thecla fugi copleşind-o pe fată cu binecuvântări.

Flavie era grozav de intrigată. Fusese atât de distrasă de această vizită neprevăzută, încât uitase de necazul ei. Ce obiect putea ascunde cutia aceea care mirosea a levănţică? De pe buze îi ieşi un strigăt de admiraţie şi de

uimire. În cartonul gros, învelită cu grijă în hârtie albă de mătase, purtând eticheta unei mari case de mode pariziene, se afla o rochie de bal nouă-nouţă. Coincidenţa sosirii acelui cadou, chiar în seara balului, era totuşi mai puţin miraculoasă decât presupunea Flavie. Thecla, femeie simplă, făcea curăţenie prin diverse case. Serata rectorului le aţâţase pe toate stăpânele caselor pe unde se ducea, cu regularitate, Thecla. Tot auzind mereu vorbele: „balul rectorului”, începuse şi ea să fie tulburată. Mintea bietei fete bătrâne începu a fi obsedată de acel „bal, cel mai frumos al anului”. Atunci scosese cutia din fundul dulapului unde stătuse în deplină siguranţă. Ce păcat că rochia Sigridei n-avea să vadă luminile balului! La doamna Thérese le auzise pe bucătăreasă şi pe cameristă vorbind şi ele tot despre apropiatul eveniment. Oare doctorul Erling se va duce? I-ar fi trebuit o însoţitoare demnă de un bărbat atât de frumos cum devenise între timp Erling. Thecla nu mai şovăise. Dacă tânăra pe care-o ştia ea şi care semăna cu Sigrid, se va duce la bal, se va îndrăgosti sigur de Erling! Iar el va fi mai întâi cucerit de rochia Sigridei. Deci, graţie ei, Theclei, totul se va sfârşi ca într-o poveste cu zâne... Iată de ce dăduse ea fuga la domnişoara Verneuil.

Rochia era splendidă. „Numai Sigrid îşi poate îngădui să se îmbrace astfel”, spunea odinioară Jan Yvarsen, pe vremea când îşi admira logodnica, sau mai târziu, când Sigrid venise să se instaleze la Krittelwerk, pentru a încerca să i-l smulgă Idei şi când frumuseţea ei făcea să-i alerge flăcări prin vine, flăcări care-l chinuiau zi şi noapte. O clipă Flavie crezu că acel cadou somptuos venea fie din partea lui Jan, fie din partea lui Erling. Dar nu, în talie, pe dos, era brodat pe o panglică numele Sigridei Lindval, iar rochia fusese cumpărată de la un mare croitor din Paris. După toate aparenţele, nu fusese niciodată îmbrăcată. Flavie n-ar fi fost o fiică a Evei dacă ar fi rezistat în faţa dorinţei de a încerca acea minunată creaţie. Tot zicându-şi că, în mod sigur, rochia n-avea să-i vină, că Sigrid

trebuia să fi fost mult mai bine făcută decât ea, din moment ce toată lumea afirma că avea un trup divin, Flavie se îmbrăcă, plină de emoţie. „Am să par deghizată”, îşi spuse ea amuzată. Dar o rochie albă, stil „*princesse*”, făcută dintr-o mătase deosebită, care se mula pe trup şi care era totodată uşoară ca un fulg, stropită cu albastru şi auriu şi care la fiece mişcare a trupului dădea impresia unor valuri, putea fi oare demodată? Pe invitaţia rectorului scria clar: „rochie de bal”... Flavie fu încântată. Faptul că măsurile ei se potriveau exact cu cele ale unui model atât de lăudat avea în sine ceva îmbătător. Îşi puse triplul şirag de perle trandafirii, cerceii cu cele două perle ovale, minunat montate – cadou de la Erik – şi o brăţară tot de perle. Flavie nu se putu abţine să nu se găsească atrăgătoare şi-şi trimise un sărut în oglindă. „Noroc că am pantofi şi ciorapi prezentabili”, oftă ea. Mantoul de vizon, de culoare deschisă, avea să-i completeze toaleta. Ţinea foarte mult la blana aceea mătăsoasă, dăruită de fraţii ei înainte de a pleca din Canada. Dar cum să meargă singură, astfel îmbrăcată, pe străzile Stockholmului? Cine va conduce maşina? Ce cavaler o va aştepta la uşă? Dar nu stătu mult pe gânduri. Erling ar fi fost încântat s-o însoţească. Oare ce va spune despre rochie? Râse, formând numărul de telefon al băiatului. La cel de al doilea ţârâit, cineva ridică receptorul. Auzi un „Alo”, chiar în clipa în care ea începu să spună: „Oh, doctore Erling, eu...”. Abia atunci recunoscu vocea celei care-i răspunsese. Era a doamnei Yvarsen. Flavie puse repede receptorul în furcă. Apoi, se sprijini de consola căminului, gândindu-se ce să facă. Să sune din nou şi să-i spună doamnei Yvarsen adevărul? Cu neputinţă! Noroc că nu nimerise peste profesor! La un asemenea gând, inima începu să-i bată nebuneşte. Sigur că Jan ar fi fost grozav de scandalizat, dacă ar fi văzut-o atât de copilăroasă, alergând să se distreze după acel emoţionant rămas-bun dintre ei. Poate că ar fi socotit-o inconştientă sau chiar

insensibilă!

Înflăcărarea fetei se potoli. Începu a se întrista. La urma urmelor, nimic n-o obliga să iasă din casă... Ah, dacă n-ar fi fost acel „da” pe care i-l spusese lui Erling! „Ce te supără, Flavie? De ce faci mutra asta? Nu-ţi mai suge degetul!” ar fi strigat Erik dacă şi-ar fi văzut sora plimbându-se în lung şi în lat prin odaie, aruncându-şi furioasă pantofii din picioare, unul după altul, pe unde se nimerea.

Acasă la Yvarseni, Thérese rămăsese stupefiată, cu telefonul în mână. La celălalt capăt al firului cineva pusese receptorul în furcă, întrerupând convorbirea. Nu era desigur, urmarea unei mişcări neîndemânatice, pentru că nu mai sunase a doua oară ca să se scuze. Vocea era tânără, veselă, bucuroasă şi în plus, da, în plus, când rostise acel: „Oh, doctore Erling”, fusese afectuoasă. Thérese ar fi dat nu ştiu cât ca s-o poată identifica pe interlocutoarea necunoscută. În mod sigur nu era telefonul de la clinică. Vorbele rostite pe un asemenea ton nu puteau fi în legătură cu vreun bolnav. Dealtfel, dacă ar fi fost cineva de la clinică, ar mai fi sunat. Thérese rămase în picioare, lângă aparat. Închise ochii pentru a se putea concentra mai bine şi făcu un efort violent ca să identifice vocea. Glasul acela devenise brusc, pentru ea, răspunzător de înstrăinarea fiului ei. Glasul acela! Glasul acela încerca să-i smulgă băiatul! Thérese era blândă din fire, dar dovedise adesea cât putea să fie de fermă şi de tenace. Mintea ei acţiona intens în legătură cu acel simplu: „Oh, doctore Erling!...”, în aparenţă atât de inofensiv. Din vorbe răzbătea un accent de intimitate şi totodată de bucurie şi rugăminte. Era o fată care se pregătea să-i ceară ceva fiului ei... În orice caz, încă nu se tutuiau, fiindcă nu-i spusese pe nume. În fraza începută, Thérese nu izbutea să-şi imagineze cam ce cuvânt tandru rămăsese în suspensie... Erling tocmai plecase de acasă. Aşa cum prevăzuse ea,

băiatul nu mai intrase în salon ca să fie „trecut în revistă”. Nu simţise dorinţa să mai fie încurajat de surâsul mamei sale! Şi cât trebuia să fi fost de frumos! Numai o mamă poate să-si dea seama ce preţ pot avea totuşi aceste lucruri aparent neînsemnate. Să contribui la bucuria copilului tău e unul dintre puţinele lucruri pe care ţi le mai lasă anii ce trec. Thérèse cunoştea acum gelozia... Ar fi vrut ca glasul acela, care cu siguranţă conta pe o acceptare a rugăminţii rămasă în suspensie, să aparţină unei fete frumoase. Dar suferinţa ei o avertiza că era vorba de un pericol. Oare ce capcană ascundea acel glas?

Dacă vreun disc magic ar înregistra – formulând într-un limbaj clar – năvala gândurilor ce se zbuciumă în subconştientul nostru, am fi uluiţi şi adesea chiar speriaţi. Frământarea lăuntrică e mult prea năvalnică pentru a putea exprima prin cuvinte ceea ce se petrece în adâncul de nepătruns al fiinţei noastre. Aşa s-a întâmplat şi cu Thérese în acea clipă.

Jan, el însuşi căzut pe gânduri, cu picioarele întinse spre focul din cămin, remarcase, în sfârşit, ciudata imobilitate a soţiei sale. Întoarse capul şi o văzu, sprijinită de consola înaltă pe care se afla telefonul. Se sperie. Nu cumva nu se simţea bine? Sări în picioare, fără să scoată o vorbă, şi se repezi la ea. Se temea să nu leşine sau sa facă vreo criză de nervi. Primise vreo veste proastă pe care nu voia să i-o spună? Nu cumva Erling avusese vreun accident? Îşi luă soţia în braţe, înainte ca ea să-şi fi dat seama de spaima pe care i-o pricinuise.

— Ce ai, Thérese? întrebă el neliniştit. Mă sperii, draga mea!

Ea fu copleşită de tandreţea nemăsurată a soţului ei. Clătinând din cap, şi dorind să-şi alunge din minte celălalt lucru care-o acaparase atât de mult încât uitase de prezenţa lui Jan, surâse. Continuând s-o ţină în braţe şi privind-o cu ochi întrebători, Jan aştepta o explicaţie. Trebuia să răspundă. Dar mai curând şi-ar fi muşcat limba

decât să-i mărturisească bărbatului ei zbuciumul matern care, odată dezvăluit, ar fi putut părea insignifiant. Răspunse, deci, la nimereală, ce-i veni pe buze, ceea ce poate că de fapt şi dorea în adâncul fiinţei sale.

— Oh, Jan... faptul de a fi spus: „Oh, Jan...” ca şi misterioasa ei interlocutoare, o tulbură şi mai mult, aşa că încheie, uluită ea însăşi de cuvintele pe care le rostea:...Aş fi dorit atât de mult să merg şi eu la acest bal!

Jan fu atât de mirat, încât îi dădu drumul din braţe ca s-o poată privi mai bine. Thérese a lui, care manifestase totdeauna o adevărată repulsie faţă de mondenităţi, dorea să se ducă la bal. La balul care avea să strângă laolaltă tot ceea ce avea mai elegant dar şi mai snob Stockholmul! Nu-şi putea crede urechilor!

Cum ea era încă şi mai mirată decât el, continuă să spună vrute şi nevrute, pe jumătate râzând de ceea ce se auzea debitând, pe jumătate neliniştită că nu-şi va putea convinge soţul de sinceritatea dorinţei sale. În încurcătura ei, nişte gânduri pe care le păstrase pentru sine şi care o frământaseră cu mulţi ani în urmă, ieşiră brusc la lumină. Cu cât se auzea vorbind, cu atât se simţea mai vinovată de a se fi lansat astfel pe acel „*no man’s land*” atât de intim. Dar era prea târziu ca să mai dea înapoi. Privirea lui Jan n-o slăbea nicio clipă. Ca să se oprească, ar fi trebuit să declare simplu:

— Sufăr, pentru că nu ştiu ce gândeşte băiatul nostru, ce vrea şi mai ales pe cine iubeşte. Aş dori s-o văd pe cea pe care-o iubeşte! Aş da câţiva ani din viaţă ca să văd pe cine-a ales Erling!

Dar era cu neputinţă să mărturisească asemenea lucruri! Aşa că spuse încă o dată, la fel de stângaci:

— Ei bine, da, vreau să merg la bal! Vor fi acolo oameni foarte interesanţi. Nu ştiu ce prinţ din Danemarca, aflat în vizită în ţara noastră, şi-ar fi exprimat dorinţa să participe şi el. Şi apoi... ei bine, află că mi s-a făcut dintr-o dată ruşine că te-am ţinut atâta vreme legat de casă! Am pretextat întotdeauna, ca o femeiuşcă oarecare, nebună

după frumoasa ei locuinţă, că festivităţile mondene mă plictisesc. Poate că ar trebui să mă simt vinovată pentru asta. Dar m-am temut să nu par mai prejos în ochii compatrioatelor tale care ştiu să se îmbrace cu atâta gust. Sau poate că m-am temut, Jan, să nu te văd strângând în braţe o altă femeie decât pe mine.

Thérèse ştia că odinioară Ide nu acceptase niciodată cu dragă inimă ca Jan să plece de acasă, asaltat cum era pe atunci de toate persoanele frumoase din Krittelwerk, îndrăgostite de el. Ca şi Ide, Thérese, pretextând calmul şi liniştea casei, făcuse tot ce-i stătea în putinţă pentru ca Jan să nu... Brusc, percepu aproape fizic prezenţa persoanei pe care o evocaseră cuvintele ei neîndemânatice: Sigrid! Căci nu era vorba de o femeie oarecare care le torturase, la început pe Ide, apoi pe Thérese. Mai întâi prima, apoi cealaltă, luptaseră pentru ca Jan să nu se mai gândească niciodată la incomparabila făptură mondenă, la cea mai elegantă dintre femei, la singura care s-ar fi potrivit de minune cu el: Sigrid. În acea clipă, ea fu sigură că Jan, Jan al ei, ştia că acel tremur de nestăpânit al soţiei sale se datora faptului că-şi amintise de Sigrid. Era adevărat, dar Jan se simţi totuşi mult prea emoţionat că mai putea trezi în Thérese o dragoste atât de puternică. O atrase spre el, o îmbrăţişă cu blândeţe şi, ca s-o liniştească, îi spune foarte tandru:

— Aşteaptă o clipă să-mi revin din surpriză. Presupun că potolitei mele neveste puţin îi pasă dacă va contempla sau nu vreo alteţă regală, ci cred că mai curând a fost cuprinsă de dorinţa de neînvins de a-l admira pe fiul nostru. Să vadă cum dansează Erling! Arăta foarte bine acasă, dar acolo, în salonul imens, sub lustrele măreţe, sub girandolele somptuoase, trebuie să fie... Hm! Cred că ne face cinste! Ştii, Thérese, că nimeni nu se poate lăuda că ne-ar fi văzut străbătând imensul parchet pentru a ne duce să-l salutăm pe rector? Ştii că n-am mai dansat niciodată în societate de când... (avu o ezitare pe care Thérese o traduse astfel: „...de când a murit Sigrid”), de

când perla tuturor Thérèselor a izbutit să-mi înfrângă scrupulele pe care le aveam ca s-o iau de nevastă: căci era mult prea tânără faţă de mine.

Se îndreptă, şi-şi zări din întâmplare, într-o oglindă, capul mândru, sub pletele strălucitoare. Râse, de data asta cu sinceritate, bătând din mâinile lungi, cu o veselie de om tânăr: Acum şi eu vreau să mergem la bal! Vom face senzaţie! Rectorul a insistat atâta, încât a trebuit să-i promit că am să vin „dacă obligaţiile mele profesionale îmi vor îngădui”. Mai dă-le naibii de obligaţii profesionale! Ei bine, măcar o dată să nu le mai invocăm drept scuză! Hai la bal! O să stăm un ceas sau două. Pe la unsprezece şi jumătate, douăsprezece, vom fi acasă.

Thérese, prinsă în capcana pe care şi-o întinsese singură, abia putu să murmure un: „Dar Jan..., dar Jan...”. Era însă prea târziu. Jan fusese cu totul cucerit de ideea de a se afla într-o atmosferă sărbătorească. Dealtfel, cei doi „dar...” se opriră brusc pe buzele Théresei, când aceasta, cu inima strânsă, îşi aduse aminte cât suferise Ide, odinioară, când îl văzuse – prin ferestrele clubului din Krittelwerk – pe Jan, cu ochii strălucind de bucurie, cum valsa cu Sigrid. Cât era totuşi de firesc ca un bărbat atât de frumos să se simtă ameţit de orgoliul de a se mişca în mijlocul unui adevărat concert de laude şi de admiraţii! Jan era atât de natural, de sănătos şi de puţin sofisticat, încât dansul ar fi putut să fie pentru el cea mai plăcută destindere de moment. Thérese fu cât pe-aci să izbucnească în lacrimi. Cât fusese de egoistă, impunându-i lui Jan gusturile ei! Cât fusese de laşă, în spaima ei nemărturisită, ca nu cumva să fie comparată cu Sigrid! Dar Thérese avea prea mult caracter, prea mult bun-simţ pentru a se lăsa în voia instinctului. Îşi regăsi calmul şi izbuti să-şi înlăture spaima din privire în faţa dificultăţii ce se ivise: să fie cât mai repede gata! Un surâs îi destinse trăsăturile, apoi, de la remuşcări trecu la o nouă admiraţie în faţa exuberantei tinereţi a lui Jan. Întotdeauna izbutea să fie superior celorlalţi bărbaţi! Râse

împreună cu el şi strigă:

— Haidem la bal!

Renunţă la acea încetineală care-i stătea în fire, la acel calm, care-i plăcea atâta bărbatului ei, în zilele obişnuite. Acum însă, nu mai era vorba de o zi obişnuită. Păreau amândoi o tânără pereche ce se grăbea la o petrecere. Puţin le păsa de dezordinea pe care o lăsau în urmă. Nu-i mai interesau nici flacoanele răsturnate, nici periile trântite pe jos, nici uşile deschise ale dulapurilor! Trebuiau să arate cât mai bine! Sub masca acestei exuberanţe, mai mult sau mai puţin simulată atât de Jan cât şi de Thérese, şi unul şi celălalt ştiau precis ce-i mâna către acel bal: Jan dorea să uite de plecarea Flaviei, să n-o lase pe Thérese să-şi dea seama cât de grea era pentru el această încercare. Thérese i-ar fi interpretat greşit amărăciunea, şi Jan se temea ca nu cumva să se arate nedrept faţă de ea, aşa cum făcuse odinioară cu Ide.

Thérese ţinea să vadă cu cine anume va dansa mai mult Erling. Căci nicio fată „nu putea fi destul de bună” pentru fiul ei! Ar fi fost inadmisibil să fie! Dealtfel va şti ea să-şi împiedice băiatul „să facă vreo prostie!”

Când Jan şi Thérese se urcară în maşină, trecuse de unsprezece.

## X

ÎN ODAIA EI, FLAVIE STĂTEA pe colţul divanului. Era bosumflată şi gata să izbucnească în plâns. De ce oare neîndemânaticul de Erling nu venise s-o caute? Plină de amărăciune, continuă să-l nedreptăţească. Îşi aducea perfect aminte că băiatul rostise un „Dar dacă aş veni...” plin de nădejde. Flavie îşi dădu seama cât ar fi fost de fericită dacă ar fi trecut s-o ia cu maşina. Ea însă nu-l lăsase să-şi isprăvească fraza al cărei sens îl înţelesese perfect. Era tot atât de indignată şi de faptul că în locul lui îi răspunsese doamna Yvarsen.

Dacă şi-ar fi păstrat sângele rece, mai mult ca sigur că ar fi râs de ea însăşi. Numai că în seara aceea Flavie era înclinată, să nedreptăţească pe toată lumea şi să nu vadă lipsa ei de logică. Atât de mult dispreţuia în acea clipă toate fiinţele umane, în general, şi nutrea o asemenea aversiune faţă de unele obiecte ca, de pildă, telefonul, încât atunci când acesta sună, fu cât pe-aci să nu răspundă. Trânti un „alo” foarte sec, dar glasul pe care-l auzi la celălalt capăt al firului o făcu să sară ca arsă: era Norbert! Mirarea fetei fu atât de mare, încât, ca s-o convingă, fratele ei trebui să-i spună de câteva ori că nu se afla la Paris, ci la Stockholm, la doi paşi de ea!

— Sunt eu, Bertie, zise el. Cum Parisul e mult mai aproape de Stockholm decât marile lacuri din Canada, m-am urcat în avion şi am venit să te scot din chilia ta, ca să mai iei puţin aer. Pot să vin? Sau vrei să ne întâlnim la mine, la hotel?

La început, răspunsurile Flaviei fură cam alandala. Mezinul familiei Verneuil avu impresia că fata era gata să se „smiorcăie”, cum ziceau ei odinioară – Erik şi el – când erau luaţi prin surprindere de una din rarele crize de plictiseală ale surorii lor. Nu-şi mai manifestă, deci atât de stăruitor dorinţa de a o vedea. Fu însă foarte mirat când, stăpânindu-şi un sughit de plâns, Flavie spuse:

— Află că sunt foarte bucuroasă, Bertie, că eşti aici... E o nebunie să crezi că mă plictiseşti. Nu ţi-am putut scrie... Aproape că nici nu mi-am dat seama de acest lucru, până astă-seară! Ai să mă crezi smintită, dar află că sunt îmbrăcată pentru bal. Şi apoi... în sfârşit, îţi voi explica... Află că tocmai mă pregăteam să mă dezbrac şi să mă vâr în pat. Eram cât pe-aci să mă pun pe bocit. Fie că mă vei însoţi la bal, fie că vom rămâne acasă, mă rog, vom face cum vei tu, numai să fii alături de mine!

Nu după mult, Norbert, în ţinută de seară, cu o floare albă la butonieră, îşi îmbrăţişa sora şi-o contempla entuziasmat. Cât de frumoasă se făcuse! Sigur, mai slăbise, era mai palidă, dar dragostea lui de frate o vedea

cu bujori în obraji şi cu ochii strălucitori. Şi-apoi, ce rochie! Unde descoperise acea minune? Şi iată-l pe tânărul artist făgăduindu-şi să realizeze câteva tablouri menite să cucerească Parisul: cu un asemenea model era cu neputinţă să nu pictezi nişte capodopere!

Rectorul avu o idee care măguli mai mult perechile mai coapte: până la miezul nopţii, orchestra avea să cânte numai dansuri vechi. Balul va începe cu un balet în care aveau să evolueze câteva stele reputate. Apoi va urma un fel de retrospectivă coregrafică mondenă, cu valsuri, tangouri şi slow-uri. La început, tineretul cam bombănise. Dar organizatorul era convins că după câteva măsuri, vârtejul dansului îi va lua cu sine până şi pe cei mai îndărătnici. Şi avusese dreptate, căci, de mai bine de o lună, multe perechi se antrenau în taină. Ca să însufleţească reuniunea şi s-o împiedice să fie prea solemnă, universitarii gravi, profesorii savanţi, specialiştii în litere, drept, diverse ştiinţe sau medicină, propuseseră să se decearnă un premiu de onoare dansatorilor care vor executa cele mai complicate figuri de tango, evoluând cu cea mai mare eleganţă şi graţie. Flavie habar n-avea de toate aceste lucruri, iar Norbert nici atâta.

Tânără fată se gândise la orice, în afară de invitaţia pe care uitase să şi-o ia. Din fericire, nu fu însă obligată s-o arate. Se nimeri ca Bertie să sosească odată cu înaltul personaj despre care auzise Thérese vorbindu-se.

Erling, venit foarte devreme, se plimba prin saloane ca un suflet rătăcit. Făcuse tot ce-i stătea în putinţă să scape de vechii săi colegi de Facultate, ca şi de prietenii familiei sale, care ţineau cu orice chip să-i prezinte diverse dansatoare. Tinerele erau încântătoare, dar nu-l interesau nici dacă ar fi fost aurite. El o aştepta pe Flavie. În speranţa că o va vedea apărând şi ca să nu scape acest moment, se pregăti să coboare marea scară de onoare, acoperită cu un covor gros, când orchestra încetă brusc să mai cânte muzică de dans. Imediat răsună imnul

naţional. Erling se afla într-un loc bun, de unde putea să contemple urcarea pe scară a noilor veniţi. Învălmăşeala care se produse, graba femeilor şi a fetelor de a-şi face reverenţa pe măsură ce perechea princiară înainta, îl distraseră pe Erling de la gândul ce-l obseda. Dar iată că tânărul chirurg, după ce se înclinase cu respect în faţa perechii princiare, ce se îndrepta către estrada rezervată anume, resimţi brusc o emoţie violentă. Flavie se afla în faţa lui, atât de frumoasă, încât părea o imagine ireală, o apariţie de vis. Flavie! Era într-adevăr cu putinţă să fie ea? Erling amuţise. Fără să-l observe pe cel al cărui braţ fata abia îl atingea cu mâna-i înmănuşată, Erling îşi trecu maşinal degetele peste ochi. Alături, un tânăr intern de la spital, tot atât de uluit ca şi el, îl lovi prieteneşte cu cotul, murmurând:

— Straşnic! Nu-i cumva domnişoara Verneuil, laboranta tatălui tău? E minunată! Şi rochia, şi perlele... Mai mult ca sigur că-s veritabile! Umbli cu ascunzişuri, amice! Ai putea totuşi că ne-o prezinţi şi nouă, la reuniunile noastre amicale... Dar cavalerul ei cine e?

Erling abia îl auzi. Îşi repeta întruna, nebuneşte: „Flavie! Flavie...!” Din fericire, stătea lângă o coloană. Se sprijini de ea. Lumea din jurul lui se schimbase mai mult decât dacă un cutremur de pământ ar fi năruit totul. Trăia acea supremă emoţie a iubirii de care îşi bătuse de atâtea ori joc împreună cu camarazii săi. În lumina care incendia întreg spaţiul din jurul său, îi apăru în toată intensitatea un trecut pe care se străduise întotdeauna să nu-l comenteze, ca un fiu respectuos ce era. Sigur că se întrebase adesea cum de putuse fi tatăl său atât de pătimaş îndrăgostit de o tânără, de domnişoara Lindval, aşa cum pretindeau zvonurile publice. Abia acum înţelegea Erling că poţi fi atât de copleşit, atât de cucerit de frumuseţea unei femei, încât să nu mai încerci niciodată, în viaţă, un entuziasm asemănător. Orice s-ar mai întâmpla pe urmă, oricât de puternică ar părea să fie o nouă iubire, în ea se va strecura, în mod inexorabil, mai

mult sau mai puţin, o umbră de regret. Inima îi fu năpădită de o undă de compătimire faţă de mama sa şi faţă de prima soţie a tatălui său. „Mi-am găsit-o şi eu pe Sigrid a mea, îşi spuse el, numai că eu mă voi însura cu ea...”

Privea ca hipnotizat, silueta fină şi albă, chipul cu trăsături minunate, tot ce făcea din Flavie o splendidă floare vie. Apoi, brusc, îl văzu pe băiatul care-i însoţea idolul: un adevărat uriaş, cu ochii albaştri, limpezi şi strălucitori, cu tenul mat, cu trăsăturile regulate, cu chipul surâzător. Perechea ajunse lângă rector şi soţia sa şi Flavie se înclină. De unde-şi trăgea ea graţia asta nobilă, mândria politicoasă care o făceau irezistibilă? Cu o dezinvoltură princiară, îl prezentă pe cel care-o însoţea. Rectorul, ca şi soţia sa, fură vizibil surprinşi. Strânseră cu efuziune mâna întinsă şi-i prezentară pe fată şi pe fratele ei, invitaţilor lor. Erling era sigur că nu-l mai văzuse pe acel băiat. Îşi zise cu brutalitate: „Iată de ce mă respingea domnişoara! Din pricina acestui băiat nu-mi dă atenţie! Logodnic? Poate iubit? Nu cred... Totul la Flavie pare atât de pur... şi totuşi... Să fie cumva bărbatul ei? De ce nu? Se trage dintr-o familie de origine franceză, iar el, după înfăţişare, pare nordic. Un suedez tipic!”

Până în acea seară, Erling nu bănuise niciodată că într-o bună zi va dori să ucidă pe vreunul dintre semenii săi! Poate că bărbatului îi este cu neputinţă să-şi stăpânească furia instinctivă a masculului faţă de un alt mascul care încearcă să-i răpească femeia la care râvneşte. Muşchii lui Erling se încordară. Ah, ce s-ar mai fi bătut cu necunoscutul acela! Adversarul trebuie să fi avut aproape doi metri, căci Flavie, care era foarte înaltă pentru o femeie, părea mică alături de el. Cât era de încântată de uriaşul acela blond, şi cum îşi zâmbeau unul, altuia! Erling se simţi brusc complexat de acel un metru şi optzeci şi cinci al lui. Era într-adevăr pentru prima oară când îi părea rău că nu era mai înalt. Numeroşi prieteni îl tot întrebau diverse lucruri, dar el nu auzea nimic. O doamnă

se străduí să-i atragă atenţia, hotărâtă să-i vorbească despre nu ştiu ce boală a ei: izbuti cu greu să fie politicos. În jurul lui, sala părea goală, căci pentru el nu mai conta decât o singură fiinţă: Flavie! Uriaşul blond arunca o umbră dramatică peste fericirea lui. Va înlătura el însă şi această umbră!

În ciuda nălucirilor nefericitului Erling, serata – minunat organizată – continua totuşi să se desfăşoare. Acum, orchestra atacase un vals. „Aha, Flavie valsează? Atunci mi-e rezervat şi mie un dans!" îşi zise Erling. Dar oare venise pentru el? La clinică, atunci când o rugase să vină, domnişoara, nu ştia că în seara aceea se va duce la bal? Ca să vină îmbrăcată într-o astfel de rochie, însemna că se hotărâse mai dinainte. O asemenea rochie se pregăteşte din vreme, nu se face cât ai bate din palme! Să-şi fi bătut Flavie joc de el? Erling îşi făcea ucenicia dragostei şi suferea ca un damnat. Trebuia să înainteze, s-o invite... Dacă mai întârzia, fata putea foarte bine să-i răspundă, învăluindu-şi ironia într-un râs uşor, ca un ciripit de pasăre, că toate dansurile îi erau date. Erling izbuti, în sfârşit, să se dezlipească de perete. Prea târziu! Bărbatul blond se şi înclinase în faţa ei; Flavie se afla de acum în braţele lui şi începuse să danseze. Era cu neputinţă să se potrivească amândoi atât de bine la dans dacă n-ar fi dansat adesea împreună... Măiestria cu care valsau nu rămase multă vreme neobservată. Cei doi atraseră, în curând, atenţia tuturor. Încet, încet, ceilalţi dansatori se retraseră pentru a nu-i incomoda. Dansau şi bucuria le ilumina chipurile. Brusc, Norbert observă că rămăseseră singuri pe parchetul ceruit. Vru să se oprească, dar cei din jur protestară: „Nu, nu! Dansaţi! Dansaţi!" Flavie şi el reîncepură să danseze, veseli, zâmbitori, ca doi copii mari ce-şi luau zborul pe un lac îngheţat. La ultimele măsuri ale valsului, un val de aplauze făcu să vibreze ţurţurii de cristal ai marilor candelabre veneţiene. Fură felicitaţi. Căci părea uimitoare nu numai măiestria acelei tinere perechi, ci mai ales

simplitatea ei. Amândoi imprimaseră seratei un aer de bucurie juvenilă, pe care organizatorii nu-l prevăzuseră câtuşi de puţin. Cântăreţii de muzică folclorică oferiră un moment plin de armonie. De-abia oprită din vârtejul dansului, Flavie se văzu asaltată de o mulţime de tineri care – ca să-şi atragă bunăvoinţa, în nădejdea că vor obţine şi ei câte un dans – se oferiră care mai de care să-i aducă câte ceva de la bufet.

Cântecul popular se extinse în întreaga sală. Vocile grave ale bărbaţilor şi cele cristaline ale femeilor se uniră pentru a lăuda trandafirul galben din tufiş, şi pentru a preamări frumuseţea ţării natale. Deznădăjduit, Erling îşi tot spunea că Flavie nu se gândea deloc la el, că nici măcar nu-l căutase. Dar se înşela. Flavie îl zărise şi era hotărâtă să se îndrepte spre colţul lui, din moment ce el nu cuteza să vină spre ea. În bucuria de a dansa, de a fi frumoasă şi admirată, pur şi simplu uitase că Erling o iubea şi că discreţia lui se datora, de fapt, tocmai acestei iubiri. Cântecul se isprăvi. Soţia rectorului se îndreptă spre Flavie. Domnişoara Verneuil dansa tango? În seara aceea, Flavie era plină de îndrăzneală. Cu aceeaşi bună dispoziţie pe care o arborase şi în timpul valsului, „pentru că acest lucru face plăcere celor ce privesc”, ea accepta să se afişeze din nou. Dar la Otawa, Norbert nu urmase cursurile de dans cu tot atâta asiduitate ca şi sora sa. Flavie râse, răspunzându-i:

— Chiar dacă aş da dovadă de cea mai deplină bunăvoinţă, nu pot, totuşi, dansa singură.

Atunci se auzi un glas timid care rosti:

— Dacă doctorul Erling Yvarsen ar vrea... E colo, lângă coloană... Anul trecut, la o reuniune studenţească, l-am văzut dansând magistral tangoul...

Discreta persoană care vorbise astfel nu mai adăugă, în modestia sa, că ea fusese în acea seară partenera lui.

Ar fi „murit de ruşine” dacă ar fi fost obligată să-şi arate talentele în faţa unei atât de strălucite adunări. Aşa că preferă să dispară imediat printre perechile ce se

înghesuiau în jurul Flaviei. Soţia rectorului i-l arătă lui Norbert pe tânărul chirurg şi uriaşul blond îşi croi imediat drum prin mulţime pentru a ajunge în colţul unde se afla Erling. Lucrul acesta se întâmpla chiar în clipa în care deznădăjduitul tânăr îşi spunea că serata se va termina fără ca el să fi apucat să danseze măcar o dată cu aleasa inimii sale. Erling îşi dădu imediat seama că pe el îl căuta băiatul cel blond. Mânia îl sugruma. Deci, Flavie îl văzuse! Dar în loc să se deranjeze să vină la el, ea făcea pe prinţesa şi încă într-un fel menit să-l sfideze! Ei bine, o să-i arate el cum îl va primi pe acest ambasador al domnişoarei! Nici n-apucă Norbert să-i vorbească despre „rugămintea pe care i-o adresa, stăpâna casei”, că Erling, cu chipul încruntat, cu vocea sugrumată de mânie, se şi pregăti să-l repeadă. Dar iată că lângă ei se ivi, brusc, Flavie.

„La dracu cu eticheta, îşi spuse ea. Erling e în stare să nu-l recunoască pe Bertie, a cărui fotografie a văzut-o totuşi la mine, şi să-i caute ceartă!”

Sosi într-un suflet, spunând – şi glasul ei avu efectul unui cântec de sirenă, asupra nervilor încordaţi ai bietului îndrăgostit:

— În sfârşit, doctore, te-am descoperit! Îl recunoşti?

Erling, care se strădui să se liniştească, îl privi cu atenţie pe Norbert şi punând, în sfârşit, stavilă imaginaţiei, simţi cum inima îşi relua ritmul normal. Trase adânc aer în piept, după care trăsăturile i se destinseră. Întinse mâna, plin de cordialitate.

— Sigur, strigă el radios, e unul din fraţii dumitale, domnişoară Verneuil. Dar care?

Flavie păru uimită, ca şi cum i s-ar fi părut de neconceput ca Erling să nu ştie un lucru atât de important.

— Erik cel brunet, Norbert cel blond şi Flavie cea cu pletele castanii! În familiile unde s-au unit două rase, domneşte întotdeauna varietatea!

Bâlbâindu-se din pricina încurcăturii, Erling mărturisi:

— Adevărul e că n-am cutezat să te abordez. Ai venit la bal cu un cavaler necunoscut, căruia îi adresai mereu nişte surâsuri nespus de afectuoase!

Ca şi mama sa, Erling era un timid. Într-o altă împrejurare, poate că din discreţie ar fi refuzat onoarea ce i se făcea. Dar a refuza însemna s-o lase pe Flavie să-şi ia zborul în braţele altuia... Aşa că acceptă fără să şovăie o singură clipă. Oare ce-ar fi făcut dacă ar fi ştiut că, chiar în acel moment, tatăl său îşi oprea maşina în faţa scării? Că-şi ajuta soţia să coboare? Nici chiar atunci Erling n-ar fi fost în stare să refuze.

Flavie, pe care n-o cunoştea aproape nimeni dintre cei de faţă, aţâţă curiozitatea tuturor, până şi a perechii princiare, a cărei prezenţă se prelungea dincolo de timpul prevăzut. Cei din jur şopteau ba că ar fi o prinţesă, ba o miliardară americană, ba un star de la Hollywood. Celor care ar fi afirmat că era vorba de o neobosită cercetătoare în domeniul biologiei, li s-ar fi râs în nas.

Anunţat de sosirea profesorului Yvarsen, rectorul se grăbi să-l primească în capul scării. Apoi îi prezentă şi pe el şi pe Thérese perechii princiare, după care îi pofti să ia loc alături de cele mai de seamă personalităţi ale ţării. Jan Yvarsen era tot atât de emoţionat ca şi soţia sa. Nu se aşteptase la o primire atât de călduroasă din partea compatrioţilor săi. Era limpede, că nu se supuseseră unui cuvânt de ordine, ci că fiecare în parte era bucuros să-şi arate admiraţia faţă de un om care făcuse atâta bine şi care reprezenta cu atâta cinste ştiinţa medicală suedeză. Jan se grăbi să se aşeze; nu voia ca sosirea lui să întrerupă serbarea. Acaparat de personajele ilustre aşezate pe acea estradă situată cu o treaptă sau două mai sus decât restul sălii – fapt ce le asigura acelor oameni de seamă posibilitatea de a discuta, dar şi de a se bucura din plin de priveliştea dansului – Jan încă nu apucase să-şi caute cu ochii băiatul. I se explică ideea acelei retrospective a dansului care ajunsese acum la tango. Orchestra începuse să cânte. Jan nu se mai gândea

câtuşi de puţin la Flavie Verneuil. Ochii lui îl căutau pe Erling; o întrebă în şoaptă pe Thérese dacă nu cumva îl zărise. Ea nu răspunse. Privea pista largă de dans din faţa estradei, uitându-se cu un fel de groază la ceva sau la cineva pe care o doamnă ce se sculase în picioare, i-l ascundea ochilor lui Jan. Chipul Thérèsei exprima o spaimă atât de intensă, încât Jan se aplecă imediat, ca să vadă ce anume o înfricoşase. În aceeaşi clipă, simţi un şoc aproape la fel de puternic ca al fiului său, cu un ceas mai devreme. I se păru că întreaga sală murmură un singur nume: Sigrid! Căci acolo, jos, se afla o femeie strălucind de tinereţe, minunat îmbrăcată, înaltă, subţire, graţioasă, împodobită cu perle, o femeie ce nu putea fi comparată decât cu una singură – dar aceea nu se mai afla pe lumea asta – alături de un cavaler şi el nespus de frumos. Şi acel cavaler nu era altul decât propriul său fiu! Jan se întrebă dacă nu cumva era victima unei halucinaţii. Dar ochii întregii adunări erau îndreptaţi către fiul său şi către fiinţa aceea divină. Thérese îl apucă de braţ. Era tot atât de răscolită ca şi el: ivită din neant, o nouă Sigrid – nu blondă, ci castanie – într-o rochie „cum numai Sigrid ştia să îmbrace”, pusese stăpânire pe inima fiului ei! Nici Jan, nici Thérese nu şovăiră în privinţa acestui lucru. Or, ei o recunoscuseră în ea pe Flavie Verneuil aceeaşi care cu câteva ceasuri mai înainte, în halat alb, îşi luase rămas bun de la Jan. Sigur că despre acel rămas bun, Thérese nu ştia nimic. Muzica reîncepu. Patru perechi îşi luară zborul. Figurile urmară una după alta, aducându-i pe dansatori la doi paşi de estradă. Ei însă nu vedeau nimic. În fiinţa Flaviei, totul exprima bucuria, plăcerea de a fi frumoasă, de a dansa, de a fi iubită. Era de neconceput ca ea să nu-şi dea seama de îmbătătoarea încântare pe care o iscase în inima cavalerului ei. Dacă Théresei nu i-ar fi fost jenă să se dea în spectacol, ar fi gemut de deznădejde. Cu atât mai mult cu cât pentru Jan drama era dublă. Sigrid! Duşmanca ei din totdeauna! După tată, acum îi căzuse pradă fiul! Acele plete moi şi ondulate, acel gât delicat,

înconjurat de nişte perle de o rară strălucire, chipul tânăr, adevărat simbol al perfecţiunii, gura minunat desenată, obrajii plini de sănătate şi îmbujoraţi de plăcere, farmecul unui decolteu care lăsa să se ghicească nişte sâni ce încă nu se împliniseră, talia suplă, picioarele lungi, mersul sigur şi ferm, dar plin de feminitate deşi fata era foarte înaltă, da, Thérese era sigură că soţul ei analiza totul, în amănunt, şi că în faţa sculpturalei siluete nu făcea decât să-şi repete: „Sigrid! Sigrid!” Dacă Flavie ar fi primit în mod special sarcina de a îndeplini dorinţa unei moarte, şi de a redeştepta în Jan o amintire estompată de ani şi umbrită de amărăciune, poate că n-ar fi reuşit atât de deplin. Jan căzuse din nou în puterea vrajei sale. Şi Thérese ştia atât de bine acest lucru, ca şi cum Jan i-ar fi strigat:

— Ajută-mă, Thérese! N-am uitat dragostea ce ţi-o port, dar nu pot rezista în faţa acestei chemări venită parcă de pe alt tărâm! Dacă Sigrid mi-ar fi înapoiată, nu cred că m-aş despărţi de tine, pentru că tu îmi eşti la fel de necesară ca aerul, dar iată, simt cum mi se strecoară în sânge, după atâţia ani, răul care m-a ros atunci...

Thérese abia avea putere să surâdă celor care se aplecau spre ea ca să-i strecoare câte un compliment despre stăpânirea de sine de care dădea dovadă fiul ei. Căci pe Thérese n-o mai preocupa acum bărbatul ei, o preocupa ceva mult mai important: fericirea lui Erling! Totul în ea se revolta şi striga: „Nu! Nu! Niciodată nu va mai pătrunde vreo Sigrid în inima unui Yvarsen! Eu însemn pentru ei liniştea, siguranţa şi fericirea. Urăsc aventura şi beţia smintită a patimii, iar fata asta este însăşi duplicitatea, fiindcă nici chiar Jan n-a ştiut că e bogată. Ca să porţi asemenea bijuterii, trebuie să le şi ai! De fapt, cine e în realitate? Canadiană? Da, dar băiatul acela înalt, blond şi tot atât de frumos ca şi ea, încât ai putea să juri că sunt fraţi, aduce mai curând a suedez. Ce taine vor fi la mijloc?” În mintea surescitată a Théresei se strecură ideea care se strecurase şi în mintea lui Jan: că

Flavie trebuie să fi avut, într-un fel, vreo legătură cu Sigrid! Théresei îi ardeau obrajii, buzele şi le simţea uscate. Ca într-o străfulgerare, întrevăzu primejdiile gata să se prăvale peste bărbatul şi peste fiul ei. Dar raţionala Thérese se stăpâni repede. În timp ce discuta – fraze trunchiate – cu unul sau altul dintre invitaţi, îşi şi făcuse un plan de acţiune: să n-o lase pe Flavie Verneuil să se strecoare în familia ei! A vedea clar era pentru Thérese o nevoie vitală; a lupta pentru a-i apăra pe cei pe care-i iubea, era o datorie. Va acţiona direct. În felul ei. Chiar a doua zi va discuta între patru ochi cu acea cercetătoare în biologie care se preschimbase peste noapte într-o atât de irezistibilă seducătoare. Hotărârea luată îi dădu forţe noi. Acum dorea să-l scoată pe Jan cât mai repede de acolo şi să-l ducă acasă. Nu voia ca el să se simtă tentat să danseze cu acea fată care era chiar atunci aclamată, în compania lui Erling. Se aplecă, deci, spre soţul ei şi, pretinzând că, din lipsă de obişnuinţă, se simţea năucită de căldură, de zgomot şi de nenumăratele discuţii, dorea ca el s-o conducă acasă. Dar Jan nu fu de acord şi-o sfătui să iasă pe balcon şi să respire aer proaspăt. Mai pe urmă, se vor duce împreună s-o felicite pe Flavie Verneuil. Thérese, mai hotărâtă ca niciodată să-şi realizeze planul spuse:

— O vei vedea mâine, la laborator, Jan. O vei felicita mâine. Hai, te rog, să plecăm!

Jan Yvarsen n-o mai auzi pe Thérese, ci i se păru că-i vorbeşte Ide. Ide, pe vremea când Sigrid încă nu se gândise să făptuiască o crimă. Ide, pe vremea când Sigrid era atât de strălucitoare, de calmă, de blândă, de supusă, acolo, la Krittelwerk... Ide, care, în ciuda răbdării sale, cedase geloziei care-o devora şi încercase, sub un pretext oarecare, să-l târască pe Jan departe de iubita lui, departe de formele ispititoare ce i se ofereau. Jan Yvarsen îşi regăsi brusc starea de spirit pe care-o manifestase odinioară, la Krittelwerk, şi pe care şi-o reproşase de atâtea ori, pe urmă.

— Nu, n-o voi felicita pe domnişoara Verneuil mâine, la laborator, spuse el pe un ton sec, fiindcă mâine părăseşte clinica. Am angajat în locul ei, un băiat care nu se compară cu ea, dar care va putea să continue, totuşi, cercetările începute de dânsa.

La această veste neaşteptată, Thérese ar fi trebuit să se simtă uşurată. Dar dimpotrivă, ea se simţi şi mai doborâtă, fără ca totuşi să-şi poată da seama de ce. Aproape gâfâind, întrebă:

— Pleacă? De ce?... De ce mi-ai ascuns acest lucru?

Exasperat, pentru că soţia lui îl împiedica să urmărească evoluţiile acelui trup superb, pe pista de dans, Jan Yvarsen răspunse, fără să se gândească, cu o mişcare bruscă din umeri:

— Nu ştiu... Poate pentru că se numeşte şi ea tot Sigrid.

Se reîntoarse s-o contemple pe tânără, aidoma ca în trecut, când Sigrid se rotea arătându-i toaletele „pe care numai ea era în stare să le poarte”. Totuşi, îşi luă seama şi, întorcându-se spre Thérese care devenise livid㠄 completă, aproape cu răutate, ca şi cum ar fi răzbunat-o pe Sigrid pentru bănuiala nedreaptă ce se strecurase o clipă în sufletul soţiei sale:

— Linişteşte-te, Flavie nu-i fata lui Sigrid! Nu vei avea plăcerea să încarci memoria acelei nefericite, cu o crimă în plus!

Thérese avu impresia că i se surpă pământul sub picioare. O dragoste fără margini, un devotament de fiece clipă, iată ce fusese viaţa ei alături de Jan. Dar în străfundul sufletului bărbatului ei, poate că fără voia lui, ea, Thérese, rămăsese cea care-o alungase pe Sigrid, cea care-o denunţase... Sigrid putea fi o criminală, dar asta conta mai puţin în ochii lui decât faptul că ea, Thérese, fusese un instrument al soartei. Fără ea, Jan n-ar fi aflat niciodată de laşul atentat al Sigridei împotriva Idei. Thérese ucisese orice posibilitate pentru Jan de a se mai însura cu cea pe care-o iubise cu atâta disperare. Există lucruri care nu trebuie spuse niciodată. Cuvântul e o armă

şi adesea cea mai periculoasă dintre toate. Firesc ar fi fost ca Jan să-şi dea seama imediat de semnificaţia exactă a acelor vorbe trântite într-un moment de exasperare şi care ţâşniseră din subconştientul său. Cu un gest de automat, Thérese acceptă braţul unui profesor, coleg cu soţul ei, pentru a se duce la bufet ca să-şi vină în fire, bând o cupă cu şampanie.

Jan nu se mai gândea decât la un singur lucru: s-o ţină pe Flavie în braţe şi să danseze cu ea, aşa cum făcuse odinioară cu Sigrid. Dar tangoul odată terminat, alegerea – prin aclamaţii – aşa cum era dealtfel uşor de prevăzut, a perechii Flavie-Erling, ca „regi ai dansului”, stârni o zarvă şi o învălmăşeală plină de veselie. Doctorul Yvarsen crezu că fiul său va veni, împreună cu partenera sa, să-l salute. Aşa credea şi Thérese. Dar Erling nici nu se gândea. Băiatul, n-o vedea decât pe Flavie, restul lumii dispăruse pentru el. Înainte de a-i da drumul din braţe, ameţit că o ţinuse atâta vreme şi atât de strâns la pieptul lui, ameţit de ambianţă, de cântec, beat de dragoste, îi spuse cu un accent de patimă neînfrânată:

— Flavie, te iubesc! Puţin îmi pasă ce vor gândi sau ce nu vor gândi părinţii mei! Te vreau! Fără tine, viaţa mea nu va mai însemna nimic!

Era mult prea tulburat ca să judece cu sânge-rece reacţia fetei. Aşa că interpretă repede tăcerea acesteia ca pe o poartă deschisă tuturor nădejdilor.

O clipă mai târziu, cu toată înverşunarea de care dădea dovadă ca să n-o scape din mână, Erling fu despărţit de fată de un vârtej de dansatori. Orchestra începuse un dans modern. Asta era şi clipa pe care-o aştepta Flavie ca să profite de ea. Îi spuse dintr-o răsuflare fratelui ei, care nu se îndepărtase de lângă ea:

— Bertie, du-mă repede de aici! Fără să ne luăm rămas bun de la nimeni!

E foarte greu să dispari când eşti regina unui bal, înconjurată de câteva sute de persoane care încearcă să se apropie, să-ţi vorbească şi care vor să danseze cu tine,

aşa cum ai dispărea într-o pădure din Canada! Dar Norbert, cu acea acuitate pe care cei trei copii Verneuil o căpătaseră în contactul zilnic cu natura, intui că sora sa era neliniştită. Urmărise de departe reacţiile profesorului şi ale soţiei sale, pe care un vecin binevoitor ţinuse să-l informeze că sunt părinţii tânărului doctor Yvarsen. Ceva îl nelinişti şi pe el. Era limpede că doctorul Erling îşi pierduse capul. Că se îndrăgostise de sora sa, nu-l mira pe Norbert. La Otawa, de câte ori fuseseră invitaţi la vreo reuniune mondenă, farmecul surorii sale fusese întotdeauna omagiat; adesea, râseseră toţi trei pe seama acestui lucru. Dar cu Erling, lucrurile se petreceau altfel. Patima îl făcuse să nu mai fie stăpân pe el. Părea că-şi ieşise din minţi şi că era gata să săvârşească orice nebunie. Flavie răspundea oare acestei, iubiri îndârjite? Era de dorit să răspundă? Norbert îşi iubea profund sora şi în plus, Erik îl delegase să vegheze asupra „celei mici”. Făcu deci un tur de forţă şi reuşi, cât ai bate din palme, s-o scape pe Flavie de adoratorii ei. Găsi mijlocul de a obţine într-o clipă preţiosul mantou de vizon şi propriul său palton de blană, de la garderobă. Flavie se afla de acum în maşină când Erling, care se căznea să ajungă lângă iubita lui, auzi un dansator oftând:

— Ce păcat! Uriaşul ne-a răpit-o pe prinţesă! Aş fi vrut atât de mult să dansez şi eu cu ea!

Ponderatul doctor Erling coborî în goană scara monumentală. Alergătură zadarnică: sora şi fratele dispăruseră.

Flavie văzuse privirile cu care o cântărea Thérese. Observase ochii strălucitori ai profesorului şi o oboseală bruscă puse stăpânire pe ea: nu era pregătită să-i răspundă lui Erling. Pe moment, crezuse că niciun alt băiat de pe lume nu-i va plăcea mai mult, dar prezenţa tatălui stricase totul. Şi, de asemenea, acea extraordinară impresie de a nu mai fi ea, ci Sigrid. Era sigură că se va simţi astfel atâta vreme cât va fi îmbrăcată cu acea rochie.

Norbert era mult prea delicat pentru a o determina, pe sora sa să-i facă unele confidenţe la un ceas atât de înaintat din noaptea ce se dovedise atât de bogată în emoţii. Dacă Flavie fusese bântuită de amintirea celei dispărute, Bertie simţea şi el ceva şi nu dorea să-şi părăsească sora. Decretă că divanul din studio îi convenea de minune. Apoi, veghe până ce fata se vârî în pat, o obligă să bea o ceaşcă de lapte cald, verifică – aşa cum făcea pe vremuri mama sa – dacă cuverturile erau bine vârâte sub saltea, apoi stinse lumina şi trecu în odaia de alături ca să se culce şi el.

Când Jan Yvarsen avu certitudinea că Flavie Verneuil părăsise definitiv balul, când fu, în sfârşit, eliberat de obsesia sa, se nelinişti – nu fără remuşcări, pentru această reîntoarcere tardivă la realitate – din pricina oboselii Théresei. O luă încetişor de braţ, cum ia un infirmier o convalescentă, pentru a o conduce la maşină. Nu rostiră nici unul niciun cuvânt care le-ar fi putut redeştepta emoţiile recente. Jan avea nevoie de liniştea soţiei sale şi de iertarea ei tacită. Ea i-o acordă, tăcută, rezemându-şi capul pe umărul lui, pe tot parcursul drumului. Când maşina ajunse în faţa portalului casei lor şi când Thérese părăsi umărul bărbatului ei, ca să coboare, el o atrase spre sine şi o strânse cu ardoare la piept, sărutând-o pe frunte.

Thérese izbuti să telefoneze fără s-o audă Jan. Nu mai era în stare să aştepte, dorind să fie sigură de ceea ce-şi pusese în minte să obţină o discuţie cu Flavie. Răspunse Norbert. Ea insistă:

— Cred că domnişoara Verneuil nici n-a avut vreme să se dezbrace... Aş dori să-i vorbesc.

Bertie îi spuse glumeţ că sora sa dormea tun în odaia de alături. Mama lor îi învăţase să n-o lungească prea mult înainte de a se vârî în pat.

Thérese nu şovăi să-l creadă, tonul era prea franc. Îl rugă pe tânăr să-şi anunţe sora, că ea, adică doamna Yvarsen, va veni a doua zi, sau mai curând chiar în acea zi, din moment, ce acum era ora două dimineaţa, să discute cu domnişoara Verneuil.

Când Thérese îl văzu pe Jan luând, înainte de a se culca, un somnifer, la care dealtfel renunţase de multă vreme, o trecu un fior. Îşi aduse aminte de nenumăratele nopţi în care-şi văzuse bărbatul treaz şi nemişcat, în pat, deşi ea se afla acolo, alături de el... O iubea, nu se mai îndoia de asta; şi totuşi... Nu cumva suferea din pricina lui Sigrid?

## XI

FLAVIE ERA HOTARÂTĂ S-O PRIMEASCĂ pe doamna Yvarsen. În timpul acelei întrevederi, Norbert va face câteva drumuri şi va vizita oraşul. Era mai bine ca Flavie să fie singură. Fratele şi sora nu-şi puteau explica ce anume o determinase pe doamna Yvarsen să facă această vizită, prima dealtfel pe care i-o făcea domnişoarei Verneuil. Venea cu vreo misiune din partea doctorului? Ca s-o reţină la laborator? Nu era eu putinţă! Jan Yvarsen nu s-ar fi pretat la astfel de lucruri. Amintindu-şi de acel rămas bun pe care şi-l luase de la el, inima Flaviei vibra de tandreţe pentru marele om, pentru „marele nostru om”. Căci în acel plural era inclusă şi Sigrid. Nu cumva doamna Yvarsen venea s-o roage să se mărite cu Erling? Nu, lucrul acesta era şi mai incredibil! Descoperirea că-şi datora averea familiei Yvarsen nu putea intra în vederile unor oameni atât de dezinteresaţi! Dacă mama venea trimisă de fiul ei, Flavie s-ar fi simţit crunt jignită. Un bărbat care iubea trebuia să-şi rezolve singur problemele. În sfârşit, va vedea ea... Fata dormise până pe la zece dimineaţa. Ce minunat fusese acel bal al

rectorului! Trebuia să-şi lase impresiile să se decanteze. În orice caz, Flavie hotărâse în mod ferm, împreună cu Bertie, că dacă acesta va găsi bilete la avion, aveau să plece împreună, în aceeaşi seară. După ce vor fi ajuns la Paris, vor discuta ce anume avea să facă Flavie. Simţea nevoia să fie cât mai departe de Stockholm, pentru a putea judeca sănătos. Pe moment, se strădui să n-aibă nicio prejudecată împotriva Théresei Yvarsen. Sărutându-şi fratele, oftă glumind:

— Ce păcat că pe acest pământ mai trebuie sa ţii seama şi de părerile femeilor! Mă înţeleg totuşi mult mai bine cu bărbaţii!

— Dacă toate femeile ar fi tot atât de deştepte şi de frumoase ca sora mea – răspunse Bertie – bărbaţii s-ar înţelege foarte bine cu ele!

Doamna Yvarsen se prezentă exact la ora la care se anunţase. Auzind telefonul, Flavie sări în picioare. Îşi trecu repede, în revistă, odaia. Niciun fel de dezordine. Dispăruse orice urmă din tot ceea ce mai putea aminti de marele bal din ajun. „Haide, îşi zise ea, să-i arătăm doamnei Yvarsen că domnişoara Verneuil ştie să primească chiar şi o cucoană din lumea mare!” O sclipire maliţioasă trecu prin ochii căprui ai fetei la gândul că doamna Yvarsen, angelica doamnă Yvarsen, putea fi – ca oricare femeie – moartă de curiozitate. La telefonul interior, prin care fu anunţată musafira, Flavie o preveni pe doamna Yvarsen că ascensorul era stricat, şi că cinci etaje erau greu de urcat. Thérese răspunse cu răceală că din moment ce venise, va urca pe scări. După ce isprăvi convorbirea cu doamna Yvarsen, când aceasta începu să urce scara, telefonul sună din nou. Năucită, recunoscu vocea lui Jan Yvarsen, vocea lui sigură şi totuşi plină de muzicalitate, care-i spuse pe un ton ca şi cum ar fi fost pe deplin sigur că fata va accepta:

— Regret că sunt atât de lapidar, dar sunt aşteptat. Te rog să iei masa cu mine. Ne întâlnim la ora unu... (Dădu

adresa unuia dintre cele mai bune restaurante din Stockholm, destul de departe de clinică.) Scuză-mi graba, dar sunt sigur că n-ai să mă refuzi. Pe curând!

Uluită, Flavie n-avusese când scoate o vorbă. Dar iată că se auzi soneria de la uşă. Nu era momentul să se mai gândească la Jan... Va afla imediat dacă exista vreo legătură între vizita soţiei şi invitaţia soţului. Dacă, dimpotrivă, nimic n-o va îndreptăţi să creadă că se va afla şi doamna Yvarsen la restaurant, nu va sufla o vorbuliţă despre telefonul primit.

Văzând elegantul studio al Flaviei, mirarea Théresei fu şi mai mare decât a lui Erling. Numai că ea nu puse acea instalare costisitoare pe seama fetei. Bănuielile i se întăriră şi mai mult: situaţia socială a acestei domnişoare nu era deloc clară, aşa că nu trebuia să aibă câtuşi de puţin încredere în ea. Niciodată Thérese nu fusese atât de puţin stăpână pe sine; niciodată nu-i fusese atât de greu să se domine. Ce putea fi mai răscolitor pentru o fiinţă sensibilă, decât să vadă reapărând o primejdie pe care-o crezuse îndepărtată pentru totdeauna? Or, în ochii Théresei, Flavie întruchipa acea primejdie. Se opri în prag şi dezaprobarea i se citi atât de limpede pe faţă, ca şi cum şi-ar fi exprimat-o cu glas tare. Pentru a rupe tăcerea penibilă ce se înstăpânise odată cu intrarea musafirei, Flavie, brusc intimidată, surâse şi spuse cu multă căldură:

— Nădăjduiesc că cele cinci etaje nu v-au obosit prea tare. Vă rog să luaţi loc.

Thérese nu se mai simţise atât de tulburată decât în ziua aceea de neuitat în care – după ce-o acuzase pe Sigrid de crimă – îi încredinţase doctorului Yvarsen, „caietele Idei”. Numai că emoţiile încercate odinioară parcă fuseseră mai uşor de suportat decât cea pe care-o simţea în momentul de faţă. Odinioară, dragostea înflăcărată pe care-o nutrea – fără să-şi dea seama – faţă de doctorul Yvarsen, o susţinea, îi dădea putere. Dealtfel, era ferm convinsă de rolul ei de justiţiară. Astăzi însă

situaţia era mult mai încâlcită. Înainte de a izbuti să articuleze o vorbă, se simţi nevoită să înghită, de mai multe ori.

— Demersul pe care-l întreprind pe lângă dumneata... e într-adevăr cam ciudat...

Şovăi dacă să-i spună fetei „Flavie”; aşa cum făcuse când aceasta fusese la ei, fiindcă acum nu mai avea încredere în ea.

Flavie se aşeză alături, şi Thérese nu se putu abţine să nu observe cu câtă dezinvoltură se mişcă, fie la ea acasă, fie în societate. Atât de mare era efortul pe care-l făcea Flavie de a ghici cam ce avea să urmeze, încât i se împurpurară obrajii. Se ştia cu conştiinţa curată. Aşa că doamna Yvarsen n-avea nimic ce să-i reproşeze nici ca soţie, nici ca mamă. Singurul lucru, la care Thérèse nu s-ar fi gândit pentru nimic în lume, era că putea să aibă trac în faţa acestei fete de o frumuseţe atât de pură, de emoţionantă. Şi, totuşi, ăsta era adevărul: nu-şi găsea cuvintele. Ceea ce se pregătise să-i spună, i se părea acum insuficient. Cum să nu fie tulburaţi şi Erling, şi Jan de acea mică minune feminină? Probabil că bărbaţii erau înnebuniţi când o vedeau. Dar ce-o interesa pe ea ce simţeau alţi bărbaţi? Importante erau doar sentimentele pe care şi fiul, şi bărbatul ei le nutreau faţă de această fată! Tăcerea devenise penibilă. Flavie începu a se simţi nervoasă. Se aplecă uşor în faţă, spunând pe un ton de stimă afectuoasă:

— Am făcut ceva ce v-a displăcut, doamnă? Mărturisesc că nu-mi dau seama... şi sunt într-adevăr surprinsă...

Thérese se ridică: în viaţa ei nu fusese mai încurcată şi încă într-un fel atât de neplăcut. Crezuse că-i va fi foarte uşor să discute cu Flavie. Şi iată că lucrurile stăteau exact invers. Tânăra se aşezase pe colţul divanului, sprijinită de pernele de blană, în acelaşi loc unde lui Erling i se păruse atât de încântătoare. Pentru a-şi regăsi calmul, îşi înfipsese unghiile în palme. Încordarea începea să devină insuportabilă. Flavie îşi zise că ar fi trebuit să bănuiască

încă de la început că o femeie ca Thérese, de obicei calmă, nu era decât la suprafaţă atât de liniştită, pentru a-şi putea ascunde o excesivă sensibilitate. După ce făcu câţiva paşi, Thérese se aşează din nou.

— Domnişoară Verneuil, spuse ea gâfâind uşor, cu o voce pe care Flavie nu i-o recunoscu. Nu, n-am nimic să-ţi reproşez... Un lucru, un singur lucru totuşi mă nelinişteşte, un lucru extrem de grav pentru mine, pentru noi toţi. Dumneata nu eşti numai o încântătoare femeie de ştiinţă, o fată binecrescută, curajoasă, inteligentă, pricepută în meseria dumitale, după câte mi-a spus soţul meu. Văd că mai eşti şi altceva, şi chiar mai mult decât trebuie...

Thérese se opri din nou; Flavie, tulburată de acea introducere – căci complimentele fuseseră rostite pe un ton de reproş – îşi încruntă sprâncenele, aşteptând urmarea.

— Lasă-mă să încerc să te fac să înţelegi cam ce simt eu faţă de dumneata, continuă Thérese; de data aceasta accentul ei avu o intensitate dureroasă. Dumneata nu eşti numai foarte drăguţă, eşti frumoasă şi femeile frumoase sunt periculoase. Multe se cred frumoase, pentru că fardul le pune în valoare, ceea ce au mai plin de graţie sau mai seducător. Dumneata eşti... pur şi simplu o apariţie. Fiinţe ca dumneata, domnişoară Verneuil, sunt o primejdie pentru celelalte femei care, atunci când apare câte un specimen ca dumneata, ele nu mai există! Farmecul fiinţelor obişnuite îl constituie dragostea pe care o au faţă de soţii lor sau pe care o vor revărsa asupra bărbatului ce le va iubi şi le va alege din mulţimea semenelor lor. Fiindcă nici una dintre ele nu e perfectă. Dar dumneata, Flavie, dumneata ai totul, totul!

Tensiunea nervoasă în care trăise Thérese în ultimele zile, şi care atinsese punctul culminant în ziua balului, o făcu să izbucnească în plâns. Tot ceea ce suferise ea din pricina frumuseţii lui Sigrid, ceea ce trebuie să fi suferit Ide, o copleşi dintr-o dată. Durerile din trecut se pot

năpusti, uneori pe neaşteptate, asupra unei inimi, şi-o pot răvăşi aidoma unui torent care ia cu sine totul. Flavie era încă prea tânără ca să înţeleagă anumite lucruri, aşa că se simţi mai mult iritată decât înduioşată. Spuse, fără ironie, dar răspicat:

— Nu mi-am schimbat, doamnă, nici trupul, nici chipul de când m-aţi invitat, cu atâta insistenţă, la dumneavoastră acasă. Nimeni nu m-a acuzat vreodată că aş fi cochetă sau că aş...

— Dar n-am spus că ai fi cochetă! ripostă Thérese. M-aş fi temut mult mai puţin de dumneata dacă ai fi fost. Bărbaţii inteligenţi sunt întotdeauna în stare să observe cabotinajul şi să-şi dea seama de eforturile mediocre pe care le fac cochetele, ca să placă. Imediat se pun, cu încrâncenare, în gardă. Nu, sigur, nu te acuz că ai fi cochetă. Ai dansat aseară minunat, fără ostentaţie, amuzându-te ca o copilă; şi tocmai asta mi se pare mie foarte grav. Eşti înzestrată cu o putere de temut, o putere ce-ţi este atât de firească, încât nici nu-ţi dai seama de urmările ei.

Flavie se simţi cuprinsă de o aprigă nerăbdare. Îşi aduse aminte de manevrele Théresei pentru a lua locul lui Sigrid, pentru a o îndepărta pentru totdeauna de Jan. Aşa că strigă cu o nervozitate prost ascunsă.

— Mă rog, doamnă, nu pricep nimic! Recunoaşteţi că n-am încercat să vă pricinuiesc niciun rău. Admiteţi că ieri seară m-am distrat. N-am oare dreptul să mă distrez şi eu ca ceilalţi? Trebuie să fii o fiinţă mediocră sau urâtă ca să-ţi îngădui să dansezi bine? E vina mea dacă am trăsături regulate? Nu mă gândesc niciodată la impresia pe care o produc, decât la cea de ordin intelectual. Cu ce intenţii aţi venit să mă vedeţi? Dacă aveţi ceva împotriva mea, vă rog s-o spuneţi clar. V-aş rămâne obligată. Cred însă că n-o să-mi cereţi să mă stropesc cu vitriol... Fraţii mei ar fi extrem de mâhniţi... şi eu la fel, adăugă ea regăsindu-şi frumosul surâs tineresc.

Thérese ar fi discutat mult mai lesne cu o fată atât de

sinceră dacă ar fi fost şi ea la fel. Dar aici era hiba. Flavie redeşteptase în ea un trecut pe care-l urâse şi tocmai acest lucru îi era peste putinţă să i-l spună. Şi totuşi... Se va strădui s-o facă să înţeleagă. Thérese reluă deci, pe un ton mult mai ferm, căci de data asta ştia foarte bine cui vorbea.

— Flavie, nu vin s-o fac pe moralista, şi nici nu sunt nebună; nu-ţi cer să te urâţeşti, dealtfel nici n-ai putea s-o faci, fiindcă inteligenţa şi inima dumitale te-ar face să te bucuri în continuare de simpatie. M-a adus aici o amintire care pentru mine e înfricoşătoare: în câteva cuvinte, iată despre ce e vorba: soţul meu a iubit o femeie tot atât de deosebită ca şi dumneata. Pe plan moral, femeia aceea a fost un monstru, o criminală. A încercat s-o omoare pe prima soţie a lui Jan, iar când a aflat că eram pe cale să mă mărit cu el, după ce rămăsese văduv, a vrut să mă împuşte...

De data asta, Flavie îşi pierdu şi răbdarea şi blândeţea. Accentul de profund dispreţ pe care-l percepu în frazele Théresei o scoase din sărite. Iată, în sfârşit, ura pe care cele două femei, mai puţin înzestrate decât zâna din copilăria ei, o tăinuiseră în ele! Iată veninul care otrăvise relaţiile dintre Jan Yvarsen şi cea care ar fi fost pe potriva lui! Dacă Flavie ar fi fost fiica lui Sigrid, poate că nu s-ar fi simţit atât de îndreptăţită s-o şfichiuiască pe această Thérese, cu totul nedemnă în ochii ei, pentru că pusese stăpânire pe inima lui Jan. Se ridică de pe divan, repetându-şi de mai multe ori că o avea în faţa ei pe doamna Yvarsen şi că ea, Flavie Verneuil, nu voia să-şi reproşeze nici cea mai mică insolenţă faţă de soţia omului pe care-l stima şi faţă de mama lui Erling. Îşi înghiţi deci vorbele care-i stăteau pe buze. Vocea însă îi deveni aspră şi rece ca gheaţa.

— V-aş ruga doamnă, să n-o insultaţi în faţa mea pe Sigrid Lindval. Ea a rămas pentru mine şi pentru ai mei una dintre cele mai luminoase figuri. V-aş ruga, de asemenea, ca numele ei să nu mai fie rostit în discuţia

noastră. Cu tot respectul pe care-l datorez soţiei profesorului Yvarsen, pe care-l admir ca pe niciun alt om din lume, aş dori să-mi spuneţi răspicat de ce anume vă temeţi şi ce vreţi de la mine.

Flavie nu şovăise să vorbească despre Sigrid cu admiraţie. Thérese fu dezarmată, subjugată de calmul şi de autoritatea fetei. Stând aşa în picioare, cu capul dat uşor pe spate, Flavie i-o amintea pe Sigrid din camera hotelului din Krittelwerk, atunci când ea, Thérese, venise să-i spună că Ide scăpase teafără şi că fărădelegea ei era cunoscută şi înfierată. Doamna Yvarsen renunţă s-o mai întrebe pe Flavie din ce motive ea şi ai săi nutreau atâta simpatie pentru Sigrid. Nu mai era decât o persoană care implora.

— Eşti încă un copil, domnişoară Verneuil! Nu ştii ce înseamnă să-ţi vezi dragostea sfâşiată! Nu-ţi dai seama de răul pe care-l poţi face fără să vrei. Domnişoară Verneuil, încearcă totuşi să ghiceşti cam cât m-am putut frământa eu, odinioară, şi cât a putut suferi nefericita aceea de Ide, numai pentru că Sigrid era atât de frumoasă şi pentru că din pricina asta îşi închipuia că numai drepturile ei contau şi că numai dragostea ei era sacră.

Răbdarea Flaviei ajunsese la capăt. Strigă:

— Eu nu v-am făcut nimic, doamnă! De ce vă închipuiţi că vreau să vă atac? Şi prin cine? Pe soţul dumneavoastră, nădăjduiesc că l-aţi scos din cauză. Dealtfel, fiţi liniştită, mi-am dat demisia şi n-am să mai apar la clinică.

Thérese plângea.

— Ştiu, gemu ea. Jan mi-a spus că vei părăsi clinica, dar va fi şi mai rău dacă va şti că ai rămas, totuşi, în acest oraş. Înţelege-mă, copila mea! Pentru el, nu eşti Flavie! Eşti Sigrid, reîntoarsă pe pământ. Şi încă o Sigrid pură, fără pată, acea Sigrid de dinainte de despărţirea lor, cea pe care-o iubise nebuneşte, când nu era obligat s-o urască, iubind-o. Nu, nu-i voi face totuşi soţului meu

ruşinea de a-l crede însufleţit de nişte sentimente ce-ar putea, în mod normal, să-mi işte gelozia. Sunt soţia lui şi mă iubeşte, dar dumneata, dumneata eşti reîntruparea visului lui din tinereţe. Şi, ca şi cum asta n-ar fi de ajuns, băiatul meu e şi el îndrăgostit nebuneşte de dumneata. Va trebui să îndur un nou supliciu? După tată, fiul să fie şi el sfâşiat de acelaşi chin? Imaginea dumitale e adânc întipărită in inima lui Erling. Toate fetele pe care le-a iubit mai înainte nu mai au niciun preţ în ochii lui; acum, pentru el, tot ce există e în funcţie de patima lui pentru dumneata. Înţelegi, deci, disperarea mea? Pot eu să ştiu dacă vei răspunde la dragostea lui? Şi atunci, n-ar fi un adevărat blestem pentru un bărbat să idolatrizeze o femeie, cu aceeaşi înflăcărare pe care-a avut-o Jan pentru Sigrid şi pe care o va avea Erling pentru dumneata? Viaţa fiului meu nu va fi astfel răvăşită, distrusă?

Flavie devenise foarte palidă. Era prea sensibilă ca să nu regrete chinurile cumplite pe care i le pricinuise, fără voie, doamnei Yvarsen, dar totodată se simţi şi clocotind de indignare. Dreptul pe care şi-l aroga această mamă de a se amesteca în viaţa fiului ei, i se păru fetei un abuz de autoritate. Îl respinsese pe Erling, dar ţinea să li se lase libertatea – atât tânărului chirurg, cât şi ei – să-şi hotărască singuri viitorul. Fiecare e dator să suporte singur consecinţele faptelor sale. Asta înseamnă de fapt „a trăi”. Thérese nu făcuse altceva decât să slujească – cum nu se poate mai bine – interesele dragostei devastatoare a fiului ei. Din fericire, Flavie primise o educaţie aleasă. Aşa că încercă să pună capăt, cu o desăvârşită politeţe, unei discuţii care o jignea profund.

— Regret, spuse ea cu blândeţe, regret mult, doamnă, de a vă fi lăsat să-mi spuneţi ceea ce mi-aţi spus. Tatăl meu m-a învăţat că vorbele fac adesea să se cristalizeze unele sentimente care poate că ar fi dispărut de la sine dacă acele vorbe n-ar fi fost rostite. Chiar în acest moment, fratele meu se străduieşte să obţină două locuri la avionul cu care vrem să ne reîntoarcem în Canada.

Oare să vă mai mărturisesc că am venit la Stockholm numai pentru a-l cunoaşte pe bărbatul pe care Sigrid îl asemuia cu un zeu? Plec, după ce mi-am dat seama pentru ce-l plasase atât de sus. Avea dreptate. M-am străduit să-l slujesc cât mai bine şi m-aş simţi foarte onorată dacă aş şti că am izbutit. Cât despre fiul dumneavoastră, nu simt pentru el decât admiraţie şi simpatie. E demnul fiu al doctorului Yvarsen. Şi al dumneavoastră, doamnă. Dar trebuie să admiteţi că nu mă simt răspunzătoare pentru sentimentele pe care le are faţă de mine. Părinţii ne-au învăţat – pe mine şi pe fraţii mei – să fim foarte cinstiţi cu noi înşine. Examenul de conştiinţă era pentru ei un lucru obişnuit. Fără să mă amăgesc pe mine însămi, nu văd ce mi-aş putea reproşa... Vă rog să-mi îngăduiţi să părăsesc – cu tristeţe, dar cu fruntea sus – această ţară unde se odihneşte nefericita Sigrid şi unde trăieşte familia Yvarsen!

Apoi făcu o precizare pe care Thérese nu i-o ceruse.

— Sigrid era vară cu părinţii mei. În timpul şederii sale în Canada, a locuit la noi. Soţul dumneavoastră, refuzând moştenirea pe care ea i-o lăsase, aceşti bani ne-au revenit, de drept, nouă.

Thérese se ridică de pe scaun. Ceea ce-i dezvăluise Flavie făcuse să-i sece brusc lacrimile. Sigur, îşi dădea foarte bine seama cam ce sentimente trebuie să fi încercat Jan în faţă acelui testament; dar ea încerca acum unul şi mai puternic, pentru că Jan nu-i spusese nimic în legătură cu acest lucru. De ce? Văzu în asta o dovadă în plus a ataşamentului său faţă de Sigrid. Niciodată Ide nu simţise, cu atâta înverşunare, gelozia faţă de Sigrid, cum o simţea Thérese acum! Încetă să mai fie dreaptă şi bună şi ura ei împotriva lui Sigrid o împroşcă pe nevinovata Flavie. Mai ales nu se putu abţine să nu rostească unele fraze, care n-ar fi trebuit spuse niciodată.

— Orice părere ai avea despre dispărută, te rog, reţine bine, domnişoară Verneuil, că fiul meu, fiul lui Jan Yvarsen, nu se va însura niciodată cu o rudă a lui Sigrid

Lindval! Doresc din străfundul inimii să nu te mai vadă niciodată şi soarta să te poarte cât mai departe de ai mei!

După care nu plecă, ci fugi; Thérese fugea mai mult de ea însăşi decât de Flavie. Inima îi bătea să se spargă. Coborî scara, apăsându-şi pieptul cu mâna. Lacrimile începură să-i şiroiască din nou, fără voia ei. Se simţea nenorocită, slabă, deznădăjduită. Ştia că nu-şi atinsese scopul. Venise să se asigure că Flavie nu-i va mai vedea nici pe bărbatul, nici pe băiatul ei, fără ştirea ei, şi poate şi fără să ştie unul de celălalt. Dar în loc de o fetişcană oarecare, nimerise peste o minte ageră, peste o tânără cu un caracter ferm şi greu de descumpănit. În ciuda plecării apropiate a fetei, Thérese continua să fie tulburată şi nelinişţită. Îşi dădea foarte bine seama că dacă Erling afla de ostracismul promulgat împotriva iubitei sale, va fi cuprins de o furie cumplită împotriva mamă-si. Căci Erling n-o va ierta niciodată că intervenise pentru a se opune dragostei sale. „Din fericire, îşi spuse ea, Jan nu vine acasă la masă; aşa că până deseară am tot timpul să-mi vin în fire.”

După care, intră în casă. Nu-şi putea face însă niciun fel de iluzii nici în privinţa lui Jan, nici a lui Erling, fie că Flavie era sau nu era acolo. Dacă Thérese n-ar fi întrecut măsura, poate că l-ar fi putut abate din drum pe fiul ei, dar acum nu mai putea face nimic: mereu i se părea că se aude trântind acele vorbe nefericite: „Fiul lui Jan Yvarsen nu se va însura niciodată cu o rudă a lui Sigrid Lindval!”

Când Bertie se întoarse, la ora convenită, Flavie era toată un pachet de nervi. Îi relată tot ce-i spusese doamna Yvarsen. Fumând încet o ţigară, Norbert se străduia să ghicească dedesubturile acelor cuvinte ciudate. Tot vorbind, Flavie se îmbrăcă cu un elegant taior gri, care se potrivea de minune cu tenul ei luminos, iar pe cap îşi puse o beretă de aceeaşi culoare. Era nemaipomenit de drăguţă în eleganta ei simplitate, mai

ales că ochii îi străluceau de mânie şi de indignare. Bertie o privi plin de admiraţie. Cum era foarte sensibil la frumuseţe, nu se mai miră de ce Flavie isca, pe de o parte, iubirea, iar pe de alta, ura. Tânăra înţelese că, în pofida dragostei pe care i-o purta fratele său, răspunsul lui va fi chibzuit şi lipsit de orice subiectivitate în ceea ce-o privea.

— Draga mea, zise Norbert, nu trebuie să abuzezi de darurile cu care te-a înzestrat natura. Din acest punct de vedere, doamna Yvarsen are dreptate. Iar în ce priveşte trufia, nu sunt de acord cu această acuzaţie, nici cu faptul că ai fi minţit. Fii însă atentă! Noi, şi mai ales tu, poate că am fost mult prea indulgenţi cu cea care se pare că ar fi vărsat sau doar a vrut să verse sângele unor fiinţe nevinovate. Flavie, văd că ai devenit un motiv de discordie între membrii unei familii foarte unite până la pătrunderea ta nedorită în mijlocul lor. Deşi în adâncul inimii tale nu te-ai gândit că le vei face vreun rău, te-ai introdus totuşi în această familie fără să-ţi dezvălui scopurile şi identitatea. Surioara mea... da, cred că surioara mea s-a îndrăgostit. Taci, fetiţo! Lasă-mă să spun ce am de spus! Ai demarat însă prost, şi acum inima ţi-e sfâşiată de o dragoste împărţită între doi bărbaţi: cel care ţi-e interzis îţi apare „cu o aureolă de martir”, celălalt, are ghinionul de a trăi în umbra celebrului său tată. Dar tocmai acest lucru mă face să mă răzvrătesc: căci tocmai el, cel fără apărare, e cel care te iubeşte fără margini, fără măsură, ca un smintit!

Oprind gestul de protest al Flaviei, Norbert se grăbi să adauge:

— Nu, încă nu spune nimic! Când îi îngădui unui frate, conştient de răspunderile sale, să spună tot ce are pe inimă, eşti obligată să-l asculţi până la capăt. Dealtfel, nici nu ţin, chiar atât de des, asemenea discursuri! Nu trebuia să-ţi îndemni picioruşele „să se avânte chiar atât de repede către ceea ce e rău”! Acum însă încearcă să dregi ceea ce ai făcut şi îndepărtează-te cât mai repede

de această familie atât de zguduită, în urma trecerii tale... Aşteaptă, fiinţă plină de nerăbdare! Jan Yvarsen va continua, datorită tulburărilor tainice pe care i le-ai produs, fără să vrei, va continua, zic, să plutească în acea atmosferă rarefiată pe unde hălăduiesc spiritele înalte. Cât despre frumosul doctor Erling, va fi obligat să-şi vină în fire. Are nevoie de timp ca să-şi filtreze emoţiile, ca să-şi clarifice sentimentele. Cine ştie ce-i poate aduce ziua de mâine? E deci cazul să aşteptăm urmările. Bun! Încă un cuvânt şi am terminat. Sunt convins că surioara mea şi-a atins scopul propus: acela de a nu lăsa să se stingă amintirea celei mai frumoase femei care a existat vreodată... Cred că va veni o zi în care Thérese Yvarsen va înceta s-o mai urască pe Sigrid şi pe toţi cei de un sânge cu ea. Lasă timpul să lucreze, Flavie... Nu uita că Thérese Yvarsen e mamă. Am observat-o în timpul balului cum îşi sorbea din ochi băiatul. Dragostea maternă e adesea oarbă, dar astea sunt orbiri de moment când e vorba de o femeie atât de bună şi de inteligentă ca doamna Yvarsen.

Norbert tăcu. O strânse la piept pe înlăcrimata Flavie, hotărâtă să se lase în voia soartei, şi mai ales în grija fraţilor ei. Şi apoi – sigur că n-ar fi avut curajul s-o spună cu glas tare – se simţise cumplit de răscolită când îl auzise pe Bertie afirmând cu atâta siguranţă că dubla ei dragoste se putea oricând transforma într-o singură şi unică flacără dătătoare de fericire...

Norbert era cam contrariat de invitaţia la masă făcută, într-un mod atât de neaşteptat, de către profesorul Yvarsen. Totuşi nu-i împărtăşi surorii sale nici unul din gândurile care-l frământau şi o conduse până în faţa restaurantului indicat de Jan. Pe urmă, după ce dădu o raită prin cartier, se întoarse şi se instală într-o cafenea, de unde putea urmări intrarea în restaurantul cu pricina. Marele Nord te învaţă să fii prudent. În ciuda tonului pe care-l folosise ca s-o liniştească pe Flavie, oamenii îi inspirau foarte rar lui Bertie o încredere deplină. Sora sa

fusese serios zguduită, şi băiatul era adânc mâhnit s-o găsească îndrăgostită, în nişte condiţii atât de paradoxale.

Jan Yvarsen o aştepta. Ca şi Sigrid odinioară, fata i se părea de o frumuseţe fără egal. Cu atât mai mult cu cât, pe lângă graţia deosebită a lui Sigrid, Flavie avea în plus şi o uimitoare puritate.

Aceasta îşi dădu imediat seama că Jan nu ştia nimic de demersul soţiei sale. Îi spusese tinerei ceva cu totul neprevăzut pentru ea şi care nu se potrivea câtuşi de puţin cu cuvintele categorice ale Théresei: „Să ştii că niciodată n-ai să te poţi îndepărta de mine!” Ca să nu fie deranjaţi în timpul mesei de intervenţiile neplăcute ale chelnerului, doctorul comandase meniul chiar de îndată ce sosise. Aşa că imediat ce fata se aşează la masă, el îi şi întinse o scrisoare. Ea parcurse repede rândurile, apoi ridică spre el nişte ochi întrebători. Ce-o privea pe ea scrisoarea aceea venită din Transvaal prin care i se cerea doctorului un biolog „foarte bine pregătit şi foarte conştiincios”?

— Nu e primul S.O.S. pe care-l primesc din Pretoria, zise grav, Jan. Trebuie descoperit cât mai grabnic agentul care produce boala. Sigur că e unul dintre microbii care trăiesc în apele poluate de animale, şi care-i ucide pe bieţii copii. Aş dori mult să pleci într-acolo!

Ochii aurii se întâlniră cu ochii albaştri. Flavie nu se simţi câtuşi de puţin măgulită, ci pur şi simplu sacrificată; profesorul nu ştia că, chiar în aceeaşi seară, ea avea să părăsească Stockholmul? Deşi habar n-avea de demersul soţiei sale, urmărise de fapt acelaşi lucru ca şi ea: fata pe care amândoi o socoteau un fel de fiară primejdioasă să fie îndepărtată cu orice preţ din jurul lor. Mijloacele erau diferite dar, în dragostea lor oarbă pentru Erling, nutreau amândoi aceeaşi dorinţă. Mai mult decât atât, Jan Yvarsen – comiţând ultima dintre laşităţi – voia el însuşi să fie izbăvit de ispită! Flavie roşi de mânie şi Jan sesiză

dispreţul din glasul ei:

— Mi-aţi pregătit un cec mult prea generos, domnule doctor. Poate că n-ar fi fost cazul să mă plătiţi pentru cele trei luni în care v-am dat o mână de ajutor. Am donat banii fondului de ajutorare al foştilor salariaţi, care au îmbătrânit şi s-au retras de la clinică. Pe de altă parte, nu v-am rugat câtuşi de puţin, să-mi căutaţi o nouă slujbă. În ce mă priveşte, nu se pune deloc problema să plec atât de departe de fraţii mei şi în nişte condiţii atât de aspre.

Cu un gest plin de trufie, îşi dădu capul pe spate, înălţându-şi bustul şi încheie:

— Regret că vă decepţionez. Dacă mi-aţi fi spus mai devreme, la telefon, despre ce era vorba, v-aş fi lămurit pe loc. Aşa că ne-am fi putut cruţa această întrevedere... inutilă.

Jan înţelese. În privire i se oglindi o tristeţe adâncă, mai mişcătoare chiar decât lacrimile. Fără să spună nimic, scoase din buzunar un portofel. Flavie, din ce în ce mai inaccesibilă şi mai rebelă, crezând că el voia s-o îmbie cu bani ca să plece, simţi cum mânia pune tot mai puternic stăpânire pe ea. Dar Jan îi întinse nişte fotografii. Mâna îi tremura uşor şi se părea că ţine acele poze cu un respect plin de evlavie. Flavie văzu în ele un copilaş adorabil, rotunjor, cu plete blonde, cu ochi imenşi, surâzând plin de viaţă, întinzându-şi mânuţele către cineva ce se afla în afara cadrului; apoi acelaşi copil, sprijinit între perne, slăbit, schiţând doar un surâs, cu acel ceva atât de patetic în privire care sfâşie inima părinţilor... În sfârşit, veselul şi frumosul copilaş nu mai era decât o statuie de marmoră, răsărind dintre flori...

Jan nu putuse niciodată contempla acele fotografii ale primului său fiu, fără să nu simtă un nod în gât. Se străduí totuşi să spună, cu glasul sugrumat de emoţie:

— E Nils, primul meu băiat... Săptămâni în şir am luptat cu boala, la marginea acelui leagăn; am nădăjduit, am deznădăjduit... Cele mai mari somităţi medicale din Transvaal şi din Europa s-au străduit să mă ajute... Dar n-

au putut descoperi cauza bolii. Bietul meu Nils a murit. Răul ăsta misterios seceră în fiecare an alţi copii. Şi cu fiecare prunc care moare, mi se pare că-l pierd din nou pe Nils al meu. Era copilul Idei. N-am ştiut să-i apăr, nici pe ea, nici pe el. Când ţi-am propus să te duci acolo, nu m-am gândit la nici unul din lucrurile urâte de care m-ai crezut în stare, căci iată, ţi s-au împurpurat obrajii, Flavie! Am crezut, pur şi simplu, că acea legătură tainică pe care am simţit-o între noi îmi îngăduia, într-o asemenea împrejurare, să fac apel la dumneata.

Flavie îşi uitase temerile, uitase că trebuia să se îndepărteze de familia Yvarsen. Adună încet fotografiile, le ţinu o clipă în palmă, apoi le strânse la piept. Cu acelaşi respect ca şi cum ar fi fost vorba de un obiect sacru, i le întinse lui Jan, spunând fără să mai simtă în ea nici cea mai mică urmă de revoltă:

— Dacă... dacă n-aţi găsit pe altcineva... dacă alţi cercetători au eşuat în investigaţiile lor, cum vreţi să reuşesc eu, o biată începătoare, care, dacă m-am descurcat cât de cât la clinică, asta s-a datorat numai sfaturilor şi îndemnurilor dumneavoastră?

Ochii lui Jan priveau departe, foarte departe, dincolo de Flavie şi de lucrurile din jur; după o vreme îi răspunse:

— Sunt sigur că vei descoperi răul care produce acea boală.

Ca într-un vis, sau mai curând ca şi cum şi-ar fi vorbit lui însuşi, Jan continuă:

— Faptele omeneşti depăşesc uneori cu foarte mult sensul pe care li-l acordăm noi. Mi-am scormonit memoria şi mi-am adus aminte că mătuşa Brita avea nişte rude în Canada. Te tragi din sângele lui Sigrid. Eşti tot atât de frumoasă ca ea. Cine ştie dacă nu cumva morţii încearcă să repare, într-un fel, faptele smintite şi urâte pe care le-au săvârşit pe pământ... şi poate că încearcă să le repare prin intermediul unei fiinţe curate. Dacă dumneata, Flavie, descoperi leacul, împiedicând pe alţi mici Nils să fie smulşi de lângă părinţii lor, poate că aş fi din nou

mândru de Sigrid...

Ultimele cuvinte le spuse foarte încet. Flavie, care închisese ochii ca să le prindă mai bine sensul, auzi şi urmarea:

— ...Iar inima mea îşi va găsi în sfârşit pacea, înainte de capătul călătoriei...

Nici Jan, nici Flavie nu rupseră tăcerea ce urmă, până în momentul în care, mestecând cu linguriţa în cafeaua ce-i fusese adusă, Flavie întrebă ca şi cum lucrul ar fi fost de la sine înţeles:

— Când trebuie să plec, domnule doctor?

## XII

O LUNĂ MAI TÂRZIU, FLAVIE VERNEUIL era în Transvaal. Norbert se reîntorsese la Paris. Între Jan şi fiul său, între Erling şi mama sa se instalase fantoma celei care plecase. Dacă Jan suferise odinioară surprinzându-şi logodnica „gură în gură şi trup lângă trup” cu cel mai bun prieten al său, cel puţin găsise o oarecare alinare a deznădejdii sale: căci fusese ocupat cu plecarea, cu anunţul de căsătorie, apoi cu însurătoarea lui cu Ide. Lui Erling însă, nimic nu-i putea aduce vreo uşurare. Aşa că ţinea să aibă neapărat o explicaţie cu tatăl său. Ce idee năstruşnică s-o expedieze pe Flavie Verneuil tocmai în emisfera australă! Numai că respectul pe care-l datora tatălui său era mai puternic decât orice. Şi cum i-ar fi fost cu neputinţă să ridice tonul faţă de Jan, deocamdată prefera să tacă. Nu putuse rămâne un minut singur cu Flavie, până în clipa plecării. Plin de fermitate, Norbert o făcuse pe câinele de pază: un Norbert dealtfel indignat care, nu-i ierta lui Jan de a se fi folosit – pentru a-i înflăcăra imaginaţia surorii sale – de nişte argumente pe care el le taxa cu asprime, drept şantaj sentimental. De îndată ce fu pus la curent cu situaţia, Erik nu mai ezită nici el să se îndoiască – nu de loialitatea lui Jan Yvarsen –

ci de perspicacitatea sa în privinţa sentimentelor acestuia, de adevăratele motive care-l determinaseră să intervină pe lângă Flavie. Cei doi băieţi – cu minţi clare şi pozitive – pricepură imediat că Flavie redeşteptase, prin frumuseţea ei, vechea patimă adormită din inima lui Jan. Din acea clipă, printr-o judecată foarte simplă, doctorul simţise că are unele drepturi asupra fetei. A o trimite în Transvaal, a o convinge să continue cercetările începute de el şi să le continue cu fervoare, nu însemna altceva decât a o ţine în stăpânirea lui. Şi, de asemenea, de a o duce cât mai departe de fiul lui.

Cei doi fraţi Verneuil nu izbutiseră cu niciun chip s-o abată pe Flavie ele la planul ei. Singurul lucru pe care-l obţinuseră fusese făgăduiala solemnă că dacă într-un an de zile cercetările sale de laborator n-aveau să ducă la vreun rezultat, urma să se reîntoarcă la ai săi, în Canada.

Dar iată că totul începu mai bine decât nădăjduiseră cei doi fraţi. Fata fusese încântată de călătorie şi sărbătorită, pe tot parcursul drumului, pe care ţinuse să-l facă pe mare. La sosire, se bucurase de o primire deosebit de călduroasă din partea corpului medical din capitala Transvaalului şi de o locuinţă gata s-o primească în nişte condiţii deosebit de plăcute, cu o grădină frumoasă şi cu o slujnicuţă neagră, veselă şi îndemânatică. În fiece săptămână, Erik şi Bertie primeau de la ea câteva rânduri. Primele luni trecură şi neliniştea familiei Verneuil, se potoli, când, brusc, totul fu dat peste cap. Drama se dezlănţui mai întâi la Stockholm. Jan şi Flavie se înţeleseseră între ei ca fata să-i trimită cât mai dese dări de seamă despre stadiul cercetărilor sale. Jan îi trimisese la rându-i dosarul alcătuit de el cu mulţi ani în urmă, despre lunga şi cumplita boală a micului Nils. Printr-un acord tacit, nici unul, nici celălalt nu pomeniseră niciodată, în scrisorile lor, ceva despre sentimentele personale. Trecuseră mai bine de trei luni, când iată că sosi marea veste: agentul infecţios fusese, în sfârşit, izolat. Cum mai mulţi cercetători sud-africani fuseseră la

un pas de această descoperire, Flavie nu socoti că meritul i-ar reveni exclusiv.

În decursul celor trei luni, Erling se schimbase cu desăvârşire. El, atât de vesel şi de exuberant, atât de expansiv faţă de părinţii săi, nu mai afişa acum decât o politeţe rece. Fugea de ei ori de câte ori îi stătea în putinţă. Urmărea însă cu înflăcărare, cu perseverenţă, cercetările Flaviei. Îşi consacra toate ceasurile pe care şi le putea petrece la clinică, biologiei şi microbiologiei. Ori de câte ori intra în laborator, tatăl său îl găsea aplecat peste microscop, sau supraveghind reacţiile din eprubete. Singurele subiecte de discuţie care mai îngăduiau celor doi bărbaţi, odinioară atât de apropiaţi, să fie cât de cât mai comunicativi, erau sănătatea bolnavilor şi, cercetările privitoare la ceea ce în Transvaal fusese numit de multă vreme „Boala lui Nils”.

Jan Yvarsen se străduise totuşi din răsputeri să-l determine pe Erling să-i facă unele confidenţe. Ţeapăn, crispat, acesta îi aruncase însă o privire atât de mânioasă, încât tatăl se simţise profund jignit. Abia în acea zi înţelese Jan cât de mult o iubea Erling pe Flavie. Thérese văzuse mult mai limpede decât el. Toată comportarea fiului lor era motivată de această pasiune secretă, iar tatăl devenise „Cel-care-i-o-răpise-pe-iubita-sa”. Bărbatul – oricât ar fi el de bun – tratează adesea cu multă superficialitate pasiunea sentimentală a altui bărbat. Nu recunoaşte ca adevărată decât propria sa suferinţă. Jan Yvarsen era chiar gata să se felicite c-o îndepărtase pe Flavie. Totuşi, mâhnit să constate că ostilitatea fiului său se întindea şi asupra mamei sale şi nu părea de loc să se liniştească, cu timpul, căutase un teren de împăcare. Ori de câte ori primea fişele expediate de Flavie, i le trimitea în grabă lui Erling. Când Jan scosese acel exultant: „L-a descoperit!”, Erling aproape că-i smulsese din mână scrisoarea, care de data aceasta începea cu un: „*Nădăjduiesc, domnule doctor, că veţi fi satisfăcut să aflaţi că*...”

Fără să scoată o vorbă, Erling părăsi imediat odaia. În toată această poveste, el nu vedea decât un singur lucru: că Flavie avea să se reîntoarcă în Europa.

Seara, în jurul mesei de familie, Jan, care-şi regăsise surâsul, încercă să închege o discuţie, rostind:

— Ah, Thérese! De data asta am să-ţi dau o veste cum nu se poate mai bună!

Aceste vorbe o făcură pe soţia lui să tresară. Căci, deşi cu zâmbetul pe buze, în ciuda eforturilor depuse, Thérese uitase în ultimele luni ce e bucuria. Bărbatul ei se gândea tot timpul la altceva: mai mult ca sigur că la cea care plecase. Fiul ei de-abia îşi descleşta dinţii să scoată câte o vorbă şi o săruta cu atâta indiferenţă, încât Thérese era foarte nefericită. Erling, care o urmărea, o văzu rezemându-se de marginea mesei, ca pentru a-şi căuta un sprijin. Presimţea că vestea bună a soţului ei n-avea să fie deloc bună pentru ea. Atunci Jan istorisi, pentru prima oară, cu cât devotament acceptase Flavie să plece în Transvaal ca să vină în ajutorul copiilor aflaţi în pericol. Cu gâtlejul strâns de spaimă, Thérese se uită pe furiş la fiul ei şi văzu că acesta o pândise. Izbuti să articuleze câteva cuvinte banale:

— Oh, bine că a reuşit... Ştii cumva ce are de gând să facă acum?

Jan nu mai avu când răspunde, căci Erling strigă pe un ton din care răzbătea limpede intensitatea dorinţei sale:

— Păi ce să facă? Să se înapoieze cât mai repede în Europa!

Cu dinţii strânşi, îşi pironi privirile asupra părinţilor săi. Thérese începu să-şi frământe mâinile; pe chip i se zugrăvise o mare tulburare. Numai Jan, foarte surprins, rosti plin de însufleţire:

— Nici să nu te gândeşti la aşa ceva, Erling! Abia de acum încolo rămâne de făcut ce e mai greu! Trebuie descoperit antidotul!

Thérese se destinse într-o clipă. Pe buze îi înflori un surâs şi nu-şi putu reţine un oftat de uşurare.

Erling sări ca ars, în picioare.

— De data asta, zău că e prea mult! strigă el, aruncând şervetul pe masă.

Thérese scoase un uşor strigăt de spaimă, în vreme ce Jan, foarte palid, se străduia să se stăpânească. Servitoarea intră cu cafelele. Fără să-l lase pe fiul său să răbufnească, dând la iveala tot ce fierbea în el de atâta vreme, Jan spuse cu calmul lui obişnuit:

— Thérese, cred că ar fi mai bine să bem cafeaua în salon.

După care, fără să pară a fi observat chipul încruntat al lui Erling, părăsi odaia. Thérese tremura atât de tare din pricina furtunii pe care-o socotea inevitabilă, încât trebui să facă un adevărat efort ca să-l urmeze. Erling îşi frecă nervos, mâinile. Trebuia cu orice preţ să aibă o lămurire cu ai săi. De data asta nu-şi va mai lăsa părinţii să se fofileze ca de obicei.

— Gata, strigă el cu glas dur, uşa a fost închisă! Nu vreţi scandal în fata servitorilor, nu-i aşa? În schimb, de mâhnirea fiului vostru puţin vă pasă! Ţineţi la convenienţe indiferent cu ce preţ, nu-i aşa?

Jan rămăsese în picioare, în vreme ce Thérese, căreia i se înmuiaseră genunchii, se refugiase într-un fotoliu. Erling nu luă în seamă vorbele cumpănite cu care tatăl său se străduia să-l potolească. Era, pur şi simplu, turbat de furie şi de disperare.

— Destul, tată! Ajunge cu vorbele frumoase! Nu mai sunt un ţânc! Îmi fac zilnic reproşuri că te-am lăsat să procedezi cum ai vrut! Povestea asta cu cercetarea e o gogoaşă mare şi umflată! În realitate, n-ai urmărit altceva decât s-o îndepărtezi pe Flavie de mine. De ce? O iubesc şi voi şti s-o fac să mă iubească! Cu atât mai rău dacă-ţi jignesc demnitatea paternă, dar să ştii că am întrevăzut clar toate dedesubturile tale. Ai îndepărtat-o, cu voie sau fără voie, pentru că n-ai putut suporta ideea de a-mi lăsa câmp liber. Pe vremuri, ţi-ai stricat viaţa. Nu te-ai consolat niciodată că n-ai putut s-o ai pe femeia visurilor

tale! Cu atât mai rău pentru tine! Cum să nu poţi ierta un moment de slăbiciune sau de rătăcire celei pe care-o idolatrizezi? Crezi că dreptatea sau orgoliul contează în dragoste? Tată, n-ai ştiut s-o păstrezi, ai alungat-o, ai lăsat-o pe Sigrid Lindval să se sinucidă! Eu nu fac parte din aceeaşi generaţie cu tine. Nu am nici scrupulele, nici complexele tale. Iubesc o fată, pe ea o vreau şi nu pe alta! Dacă trebuie să mai stea acolo, nimic nu mă împiedică să mă duc după ea. Şi de ce, mă rog, i-ai interzis să-mi scrie? De ce?

Jan, sfâşiat de toată această dezlănţuire, fu atât de intrigat, de ultima întrebare, încât aproape că urlă:

— Erling! Eşti nebun? Niciodată n-am încercat să te despart de Flavie! Dacă aş fi avut certitudinea că te iubeşte, aş fi fost cum nu se poate mai fericit să te văd însurându-te cu ea! Niciodată nu i-am interzis să-ţi scrie!

Erling ştia că tatăl său n-ar fi minţit nici dacă ar fi fost vorba să-şi salveze viaţa. Atunci? Scoase din buzunar o scrisoare pe care trebuia s-o fi citit şi răscitit de zeci de ori, dacă te uitai la starea în care se afla plicul. Din acel plic smulse o hârtie şi, cu un accent în care vibra disperarea, fără să se uite pe textul pe care-l ştia pe dinafară şi care-l condamna definitiv, rosti: „*Dragă doctore Erling, îţi mulţumesc că mi-ai scris cu atâta regularitate, cu toate că eu nu ţi-am răspuns. Sunt convinsă că urmăreşti, împreună cu tatăl dumitale, eforturile pline de răbdare care mă ţin aplecată peste culturile mele de microbi. Chiar nu ştiai că «fiul lui Jan Yvarsen nu se va însura niciodată cu o rudă a lui Sigrid Lindval»? De-acum încolo, te rog să nu mai uiţi acest lucru. E de prisos să mai cultivăm suferinţa, mai ales când e vorba de nişte oameni ca noi, hotărâţi s-o aline pe-a altora. Crede-mă, dragă doctore Erling, că-ţi urez din toată inima să-ţi găseşti fericirea*”.

Surpriza lui Jan fu atât de mare, încât repetă maşinal:

— „Fiul lui Jan Yvarsen nu se va însura niciodată cu o rudă a lui Sigrid Lindval!” Dar de ce ţi-a scris asta?

Cu un dispreţ zdrobitor, cu pumnii strânşi, Erling, îndreptându-şi talia şi devenind aproape tot atât de înalt cât şi tatăl său, strigă:

— Pentru că aşa i-ai spus tu!

Cuvântul „niciodată”, rostit de Jan, ţâşni cu puterea şi cu viteza unui glonte. Dar brusc, cei doi bărbaţi încetară să se mai sfideze şi întoarseră capul spre fotoliul unde Thérèse, lăsată cu toată greutatea pe spătar, palidă, încremenită, prea răvăşită pentru a mai putea rosti vreun cuvânt, îi privea cu nişte ochi şterşi, până într-atât îi era de mare deznădejdea. Urmă o lungă tăcere.

Încremenit da o incomensurabilă stupoare în faţa a ceea ce numea, în adâncul inimii sale, „trădarea mamei”, Erling rosti încet:

— Deci, mama mea, care pretinde că-şi adoră fiul, i-a spus femeii pe care-o iubesc că trebuie să renunţe la orice dragoste pentru mine! Iată de ce a acceptat aşa de uşor Flavie să plece atât de departe, cu toată opunerea fraţilor săi! Iată de ce, în ciuda rugăminţilor mele repetate, în scrisorile pe care i le-am trimis surorii mele Ide, la Krittelwerk, n-am putut-o convinge să se ducă, împreună cu bărbatul ei, la Pretoria, ca s-o cunoască pe Flavie! Sigur că Ide a primit, la Krittelwerk, instrucţiuni clare de a se ţine departe de cea pe care mama s-a crezut îndreptăţită s-o socoată un „pericol public”! Vă rog să credeţi amândoi că dacă copiii fac uneori surprize neplăcute părinţilor, asta se întâmplă numai atunci când descoperă, ce anume se ascunde în dosul blândeţii de fiece zi a celor pe care-i iubim din străfundurile fiinţei noastre; oricum, lucrul acesta constituie o experienţă amară pentru un fiu!

Spunând acestea, Erling se năpusti afară din salon. Ultimele sale cuvinte fuseseră rostite cu o voce răguşită, întretăiată de nodurile ce i se puneau în gât. Aflat în spatele lui, Jan Yvarsen nu mai avu vreme să se ocupe de el: soţia lui căzuse leşinată, pe covor...

Sentimentul care-l stăpânea pe Jan era mirarea de a

descoperi că fiul său îi semăna atât de mult. Brutalitatea de care dăduse dovadă Erling nu făcea oare pereche cu cea manifestată de el pe malul Trollhättan-ului? Se năpustise asupra celui mai bun prieten al său, fusese gata să-l arunce în torent! Da! Dar mai apoi nimeni nu-i venise în ajutor ca să facă lumină în acea noapte a sufletului său, să facă rânduială în haosul din inima lui! Nimeni nu fusese acolo să-l liniştească, să-l ajute să vadă adevărul. Dacă un suflet apropiat l-ar fi sfătuit, ar fi iertat-o pe Sigrid şi nu s-ar mai fi însurat cu Ide... Ceea ce trebuia reţinut din toate acele încercări dureroase, care se reînnoiau, era faptul că el nu va putea fi niciodată un tată destul de tandru pentru un fiu atât de înflăcărat!

Tot îngrijind-o pe Thérese, cu o duioşie plină de nelinişte, Jan hotărî că îi va ajuta pe cei doi tineri să vadă mai clar ce anume doreau unul de la altul. Căci mai rămânea de rezolvat o problemă: Flavie îl iubea şi ea pe Erling? Lucrul nu era câtuşi de puţin sigur... Pentru ca o pereche să fie fericită, nu e de ajuns ca un bărbat să iubească o femeie, ca un tată să-şi iubească băiatul. Pentru asta dragostea trebuie să fie reciprocă, să existe un elan, la baza căruia să stea atât atracţia fizică, dar şi sentimentul. Stima, loialitatea pot crea stabilitate, siguranţă, dar nu şi bucurie. Jan Yvarsen învăţase, pe propria sa piele, că orice greşeală, făptuită chiar de la start, se plăteşte...

De îndată ce Thérese îşi veni în fire, vru să se scoale, să alerge după fiul ei, să-l roage s-o ierte. Dorea cu ardoare să-i scrie Idei, în Transvaal! Într-adevăr, Ide primise scrisoare după scrisoare de la mama ei, în care aceasta o conjura să nu cumva să ia legătura cu ruda lui Sigrid. Thérese dorise s-o facă pe Ide să se teamă până şi de o posibilă seducţie a acestei irezistibile frumuseţi asupra bărbatului ei. Dacă Ide nu răspunsese niciodată, în legătură cu această problemă, scrisorilor presante ale lui Erling, o făcuse – exact aşa cum bănuise fratele ei – numai ca să se conformeze rugăminţilor materne. Jan avu

multă bătaie de cap până să-şi liniştească soţia, s-o convingă că, de-acum încolo, cea mai nimerită era doar atitudinea de binevoitoare expectativă. Îşi asuma sarcina de a scrie el însuşi fiicei sale şi de a pune lucrurile la punct. Încet, cu multă duioşie, o legănă pe biata Thérese, pierdută în braţele sale, spunându-i în şoaptă că va trebui să nu-şi mai suspecteze niciodată bărbatul. Din moment ce nu se îndoise de el în trecut, cu atât mai puţin acum n-ar fi trebuit să nutrească apriga dorinţă de a o îndepărta pe Flavie. Îi fu şi mai greu s-o potolească a doua zi, când află că Erling se întorsese pe furiş acasă, că-şi luase o valiză cu haine şi că-i ceruse, în scris, profesorului Jan Yvarsen să-i acorde un concediu de o săptămână.

— Lasă-l dragă, să plece, îi tot repeta Jan soţiei sale. Fii sigură că îi este destul de ruşine de plecarea asta intempestivă. Îi pare rău că ne-a necăjit. Îi pare şi mai rău că n-a fost în stare să se stăpânească. Încă nu şi-a venit în fire ca lumea. Îi trebuie puţin timp. N-a cerut decât opt zile de concediu; deci n-are intenţia de a se duce în Transvaal.

Lovită în ceea ce avea ea mai scump, Thérese nu izbutea să-şi vină în fire. Ar fi dat orice să poată da fuga să-şi vadă fiul...

Erling luase rapidul de Paris. Voia cu orice preţ să găsească pe cineva care să-i dea veşti despre iubita lui. Se gândise, cum era şi firesc, la Norbert. Nu-i ştia adresa, dar oricât de mare ar fi fost Parisul, când un tânăr de statura lui Norbert se instalează în el pentru a studia Artele Frumoase, puteai fi sigur că-l vei găsi. Două zile îi fură de ajuns. Uriaşul blond închiriase în Montmartre un atelier, pe cât de confortabil, pe atât de luminos şi de pitoresc. Erling nu-l descoperi numai pe Norbert, ci şi pe Erik, în trecere prin Paris pentru nişte afaceri. Cei doi fraţi Verneuil îl primiră pe tânărul doctor cu o rezervă care arăta cât erau de circumspecţi faţă de întreaga familie Yvarsen. Dar dificultăţile fură repede înlăturate şi lucrurile

limpezite. Erling avea în faţa lui exact auditoriul care-i trebuia ca să vorbească despre Flavie. Singurul pe care mânia lui Erling împotriva tatălui şi a mamei sale l-a făcut să ridice tonul a fost Norbert. Erik, dimpotrivă, vorbi moderat, despre respectul datorat celor care poate că se înşelaseră crezând că-l ajută, asta neînsemnând însă că dragostea pe care-o nutreau faţă de fiul lor ar fi scăzut. Înţelegerea între cei trei tineri fu, până la urmă, deplină: toate erorile de natură psihologică sau sentimentală fură înlăturate. O plecare n-ar fi fost câtuşi de puţin potrivită pentru a netezi drumurile conform dorinţei îndrăgostitului Erling, dar, acţionând cu cumpătare, putea fi ajutat să-şi găsească fericirea. Erling voise s-o ia pe o cale mai rapidă şi să se ducă după Flavie, în Transvaal. Fu nevoie de toată înţelepciunea şi elocvenţa lui Erik pentru a-l convinge că asta ar însemna s-o apuce din nou pe un drum nefavorabil.

Scrisorile Flaviei către fraţii ei erau scurte, dar pline de tristeţe. Numai sentimentul datoriei o reţinea acolo. Pasul uriaş pe care-l făcuse, descoperind un vaccin nu numai preventiv, ci şi curativ, o înviorase, o entuziasmase din nou, dar... – şi ăsta fu pentru Erling însuşi glasul speranţei – fata adăuga:

„*În orice caz, Norbert, nu-mi voi călca făgăduiala pe care ţi-am făcut-o. Dacă după un an vaccinul meu se va dovedi ineficace, mă voi întoarce, considerând că mi-am ţinut cuvântul faţă de profesorul Yvarsen. Ştiu că va fi foarte decepţionat. Tu şi Erik îmi lipsiţi grozav de mult... şi nu numai voi...*”

Însufleţit brusc de o nădejde tot atât de mare pe cât îi fusese mai înainte deznădejdea, Erling, completă, fără să şovăie, fraza: „... *şi nu numai voi, ci şi doctorul Erling*!” Îşi regăsi încrederea în viitor, iar pentru el, viitorul era Flavie.

Întărit sufleteşte de fraţii Verneuil, luă trenul spre

Stockholm. Va obţine – cu vorbă bună şi nu cu cuvinte aspre – asentimentul mamei sale, căci dacă la înapoiere Flavie va avea certitudinea că doamna Yvarsen îşi va deschide în faţa ei, inima-i de mamă, şi n-o va mai privi ca pe un „pericol public”, însemna că toate speranţele lui vor reînvia.

Erik, Norbert şi Erling hotărâră să-şi împărtăşească reciproc veştile venite din Transvaal, iar dacă s-ar întâmpla ceva menit să-i neliniştească, cei doi fraţi urmau să-l anunţe de urgenţă pe tânărul doctor.

Această nelinişte n-avea să-şi întârzie apariţia şi încă într-o formă extrem de gravă.

Erling se înapoie deci la Stockholm, în casa părinţilor săi, fără să le dea acestora vreo explicaţie. Cum tatăl său, convenise cu Thérese să nu aducă în niciun fel vorba despre scena penibilă de mai înainte, viaţa ar fi decurs ca de obicei, dacă Thérese şi-ar fi regăsit liniştea lăuntrică şi forţa fizică. Erling fu mâhnit să constate cât era de palidă şi cât de mult slăbise. Pe zi ce trecea, mânia împotriva ei se topea tot mai mult. Oare nu din dragoste pentru el îşi încălcase ea drepturile de mamă?

## XIII

VAPORUL DUCEA SPRE SUDUL african încă o fiinţă legată de soarta doctorului Yvarsen, căci nimic n-o putuse opri pe Flavie să plece. Nici mustrările lui Norbert, nici rugăminţile în scris sau telefoanele lui Erik nu-i zdruncinaseră hotărârea. Până la urmă, Norbert îi spuse fratelui său mai mare:

— S-o lăsăm în pace! Nu stăvileşti un torent dărâmând munţii, nici nu întorci din drum un credincios pornit în cruciadă! Să nădăjduim că această călătorie, atât de lungă, pe care o va face, din prea mult spirit de generozitate, ca şi curajoasele cercetări pe care le va întreprinde, o vor putea ajuta să-şi câştige dreptul la

fericire.

După două zile de adaptare, Flavie începu să simtă plăcerea călătoriei pe mare. Ca şi Sigrid odinioară, fata constitui bucuria călătorilor, atât prin firea veselă şi spiritul prompt, cât şi prin uluitoarea ei frumuseţe. Trecerea Ecuatorului, cu toate ritualurile şi surprizele pe care le comportă, o amuză teribil. Îşi uită neliniştea, îndoielile şi mâhnirea de a fi părăsit o îndeletnicire care-i plăcea. Se gândi la familia Yvarsen fără niciun fel de amărăciune. Nici măcar cercetările aride pe care urma să le întreprindă n-o mai speriau.

...Şi iat-o, în sfârşit, în faţa spitalului din Pretoria... Brusc, Flavie se simţi totuşi cuprinsă de teamă. O teamă de nestăpânit în faţa muncii care-o aştepta. Acum însă nu mai putea să dea înapoi. Intră.

Directorul era un om cu părul alb şi cu trăsături energice. Ridurile adânci vorbeau despre grijile care-l asaltau de mai bine de douăzeci de ani; lupta fără răgaz împotriva suferinţei umane îl istovise. Un surâs plin de bunătate îi ilumina chipul de apostol. Privirea îi era pătrunzătoare. După primul salut oficial, doctorul o privi pe Flavie cu atenţie. Plin de mirare, întrebă:

— Eşti atât de tânără şi de frumoasă! Fata mea, de ce ţi-ai impus acest exil?

Întrebarea nu era câtuşi de puţin protocolară, dar Flavie surâse, reconfortată de această prezenţă pe care-o ghici amicală. Spuse că era plină de bunăvoinţă, şi că nimeni nu-i reproşase vreodată că i-ar lipsi asiduitatea în muncă. Directorul se uită încă o dată la ea. Se simţi înduioşat de extrema tinereţe a fetei, de privirea care-i reflecta sufletul pur şi curajos. Câtă bunătate emana din această tânără cercetătoare, care din punct de vedere fizic aducea atât de puţin a om de ştiinţă! Erau necesare, totuşi, altfel de calităţi. Dar oare le avea? „Eu n-am nevoie de capricii, ci de sensibilitatea unor fiinţe puternice.”

Escortată de mai mulţi interni şi de pediatrul care-i avea în grijă pe bolnavii din „Pavilionul Yvarsen”, directorul o conduse pe nou-sosită spre cei a căror viaţă depindea de acum înainte de rapiditatea cu care va izbuti în cercetările ce dăduseră greş până atunci. Flavie îşi dădu imediat seama de greaua misiune ce-i revenea. Într-adevăr, de cum păşi în vastul salon plin de lumină, unde fiecare pătuţ sau fiecare leagăn era izolat prin nişte pereţi mobili, totul căpătă alt sens în ochii ei. Deasupra uşii pe unde intrase, scria: „Salonul Nils”. Zece copii între un an şi cinci ani şedeau întinşi în pat şi toţi sufereau de cumplita „Boală a lui Nils”. Unii de mai puţină vreme, alţii de săptămâni întregi. Flavie îşi simţi inima prinsă ca într-un cleşte. Apoi se răzvrăti: era cu neputinţă ca toţi acei copii să fie condamnaţi la moarte! Ar fi fost mult prea crud! Cum o putuse trimite aici profesorul Yvarsen şi cum de putuse nutri nădejdea că ea, tocmai ea, va găsi leacul? Să fi avut chiar atâta încredere în posibilităţile ei? Scoase un oftat de mulţumire, dar totodată şi de revoltă. Nu! Nu va avea puterea să ducă pe umeri o asemenea povară! Îşi regăsi totuşi, cu greu, sângele rece şi, cu o voce lipsită aproape de emoţie, izbuti să întrebe:

— Câţi copii aţi salvat de la moartea lui Nils Yvarsen?

Directorul şi ceilalţi se uitară unii la alţii. Îşi dădură pe loc seama ce lovitură o aştepta pe tânăra cercetătoare. Flavie înţelese că directorul nu-i răspunsese, doar ca s-o cruţe. Cuvintele care urmară erau însă pline de semnificaţie:

— Au trecut mai bine de douăzeci şi cinci de ani de când boala asta poartă numele băiatului lui Yvarsen... zise el cu regret.

Flavie nu mai avea nevoie de lămuriri suplimentare. Un „Dumnezeule!”,care-i scăpă printre buze, ca un suflu, dovedi că înţelesese pe deplin sensul acelor cuvinte şi că-şi dădea seama de nădejdile pe care şi le puseseră toţi în ea. Directorul o conduse de la un pat la altul.

— Bucălatul ăsta e într-o perioadă de relaxare prin care

trec toţi; e una din caracteristicile bolii. Profităm de etapa asta ca să-l fortificăm... atât cât ne stă în putere. De fiecare dată, părinţii nădăjduiesc, aşa cum a nădăjduit odinioară şi doctorul Yvarsen, că accesele nu se vor mai repeta, dar...

Ultimul pat din sală... În faţa lui, o tânără mamă, apatică, nemişcată, împietrită de durere. Stătea pe un scaun, cu mâinile pe genunchi. Ochii îi încremeniseră pe patul alb din faţa ei. Patul era plin de flori, de jucării; dar pe pernă, chipul subţiat şi scofâlcit al copilului părea dus de pe lumea asta. Ochii candizi, care deveniseră prea mari, nu se mai interesau de nimic. Flavie îşi simţi umerii zdrobiţi de o povară incomensurabilă. Era atât de palidă, încât până şi buzele i se decoloraseră; infirmiera deschise uşa, şi grupul de vizitatori ieşi. Directorul cântărise bine: acum tânăra va şti ce anume aşteptau toţi de la ea. Deocamdată corpul medical, dar în curând, şi părinţii copiilor, toţi vor trage nădejde că poate ea va fi cea care va îndeplini minunea... Flavie izbuti să-şi ascundă lacrimile de deznădejde. În sinea ei însă se simţi năpădită de reproşuri: „Ce-ai făcut, doctore Yvarsen? Ai dovedit încă o dată că exigenţa de care dai dovadă e fără margini! Nu ţi-a fost milă de tinereţea mea? Nu sunt demnă de încrederea nebunească pe care ţi-ai pus-o în mine! Mă simt mai slabă decât toţi copiii ăştia sărmani la un loc! Şi, totuşi, trebuie să iau repede o hotărâre... Acum, când îmi cunosc misiunea în toată cumplita ei măreţie...”

Se simţi brusc cuprinsă de dorinţa nestăpânită de a fugi departe, cât mai departe; unde nimeni să nu aştepta de la ea „o izbucnire de geniu”.

Bătrânul doctor citi în sufletul ei ca într-o carte. O apucă patern, de mâna îngheţată de spaimă:

— Eşti liberă, domnişoară Verneuil, spuse el grav. Nimeni dintre noi nu va fi surprins dacă încercarea ţi se va părea prea aspră. Numai că eu îl cunosc bine pe profesorul Yvarsen; dacă te-a trimis la noi să ne ajuţi în

deznădejdea noastră, înseamnă că a avut motive întemeiate să creadă că – în ciuda tinereţii dumitale – s-ar putea să reuşeşti... Dacă rămâi, vom fi cu toţii alături de dumneata, cu deplină simpatie şi fără nicio vanitate de savanţi, gata să-l ajutăm pe cel mai bun dintre noi.

Flavie nu răspunse; era prea emoţionată. Atunci bătrânul practician şopti:

— Ah, să găseşti, în sfârşit, leacul care să salveze fiinţele acelea nevinovate... Nu socoţi că merită să încerci absolut totul?

Grupul se opri. Fiecare din cei de faţă se simţea uşor neliniştit. Căci nimeni nu se aşteptase să vadă apărând o tânără atât de încântătoare. Dar admiraţia pentru celebrul profesor Yvarsen era atât de mare, încât nu se îndoiau câtuşi de puţin că încrederea pe care o avea în Flavie n-ar fi întemeiată. Căpătară şi ei încredere în ea şi încă într-o asemenea măsură, încât fură gata să pună mâna în foc că fata va descoperi leacul. Flavie îi privi şi-şi regăsi curajul; încet, încet, un surâs începu a-i lumina chipul palid. Cu un glas aproape calm, întrebă:

— Domnule profesor, vreţi să-mi arătaţi laboratorul, căci n-am dreptul să pierd timpul, nu-i aşa?

Directorul o luă de braţ şi o porni cu pas sprinten, repetând, plin de emoţie:

— Foarte-bine, fata mea, foarte bine!

Tinerei cercetătoare pe care le-o trimisese doctorul Yvarsen i se pusese la dispoziţie un laborator particular. Nu se punea problema să i se încredinţeze nici alte analize, nici pe cele pe care le efectuase la Clinica „Paradisul”. Singura şi unica ei îndatorire era să descopere virusul Bolii lui Nils şi mai apoi leacul. Până atunci, fuseseră folosite toate resursele farmacopeei moderne. Personalul medical din toate ţările fusese alertat de ani de zile, dar problema nu se rezolvase şi copiii continuau să moară...

Flavie ştia că, pe cei care se aflau de acum într-un

stadiu avansat al insidioasei boli, îi va vedea în curând fără viaţă, sub maldăre de flori, dar pe ceilalţi, pe cei care puteau fi aduşi în curând la spital? Dar pe cei care vor veni în anii următori? Dacă Erling Yvarsen şi-ar fi putut vedea idolul cum se frământa! Îşi pusese atât de tare la suflet noua ei misiune, încât îşi dădu seama ce calvar va însemna fiecare zi care va trece. Acum, în ochii ei, nu mai avea preţ decât un singur lucru: munca. Restul, viaţa personală, dorinţe şi nădejdi rămăseseră pe ultimul plan! În fiecare săptămână trimitea un raport amănunţit la Stockholm, în care vorbea despre cercetările sale. Profesorul continua să colaboreze cu ea. Dar fata îşi făcea reproşuri amarnice căci culturile de microbi nu-şi dezvăluiau taina pe care ea se străduia să le-o smulgă. Şi iată că o tânără mamă aduse un nou şi micuţ bolnav. Printr-o coincidenţă extraordinară, copilul se numea tot Nils. Era blond, cu ochii mari, limpezi şi întrebători. Chiar din prima clipă se ataşă de Flavie şi Flavie de el. În fiece dimineaţă, fata venea la spital încărcată de flori şi de mici daruri pentru micuţii ei pacienţi. Când nu avea febră şi când se putea scula, ultimul sosit alerga spre dânsa de îndată ce-o zărea pentru ca să-l ia în braţe. Şi iată că într-o zi, tocmai când se aplecase spre el şi-l strângea la piept, îmbrăţişându-l cu dragoste, fu surprinsă de director.

— Domnişoară Verneuil, îi spuse el o clipă mai târziu, te rog să respecţi regulamentul: să nu îmbrăţişezi copiii. N-avem încă nicio persoană adultă atinsă de această boală, dar poţi ştii? N-aş vrea ca dumneata să fii prima...

Flavie îl privi şi răspunse foarte serioasă:

— Dacă aş fi eu însămi atinsă de boala asta, poate că ar fi cel mai bun mijloc să descopăr...

Directorul tresări. Fata regretă acele cuvinte ţâşnite din străfundul inimii. De fapt, ideea, îi încolţise de câteva zile în minte, dar, văzând reacţia directorului, îşi dădu seama că era încă prea devreme să vorbească despre ea.

— Domnişoară Verneuil, mă simt obligat să-ţi vorbesc

foarte serios, reîncepu bătrânul practician. Chiar ieri am primit o scrisoare de la profesorul Yvarsen, în care mă roagă să am grijă de dumneata. Îşi dă perfect de bine seama de greaua răspundere pe care ţi-a pus-o pe umeri, cât şi de faptul că aceste cercetări, care ne pasionează pe toţi, ar putea, din nenorocire, să depăşească puterile dumitale. Făgăduieşte-mi, deci, că vei ţine seama de toate precauţiile prescrise şi că nu te vei lăsa târâtă prea departe de idealul dumitale ştiinţific. Atâta vreme cât nu vei putea descoperi, la microscopul dumitale, agentul infecţios, atâta vreme cât nu vei şti nimic despre mijloacele de propagare ale bolii, te rog să procedezi ca şi cum boala ţi-ar putea fi transmisă la fel de bine şi dumitale. Dacă nu-mi făgăduieşti că mă vei asculta cu stricteţe din acest punct de vedere, voi fi silit – spre marele meu regret – să te rog să părăseşti clinica.

Fata trebui să făgăduiască. Dar peste două zile un băieţel şi sora sa muriră. Noaptea, cu faţa înfundată în pernă, Flavie plânse. Întreaga ei fiinţă generoasă şi vibrând de dragoste, se revolta împotriva acelui rău viclean ce se infiltra în trupurile atât de fragede. Se simţi vinovată, vinovată de a nu fi fost la înălţimea sarcinii încredinţate de doctorul Yvarsen, vinovată de a fi înşelat toate nădejdile puse în ea... În faţa neputinţei sale de a descoperi cauza bolii, şi pornind de la ea, remediul, Flavie simţi o furie crâncenă. Şi, ca o culme a ghinionului, drăgălaşul Nils, atât de plin de viaţă în ajun, acum ardea de febră. Tânăra nu se mai preocupă de cercetările sale de laborator. Venise ceasul în care trebuia să cerceteze în însăşi fiinţa ei. Să găsească! Să găsească! Zi şi noapte, în timpul scurtelor sale ceasuri de odihnă, cuvântul suna în ea ca un clopot.

În dimineaţa aceea, intrând în salon, o zări pe mama lui Nils care, stând la căpătâiul fiului, ei, o aştepta. Se trezi înlănţuită de două braţe; în genunchi, tânăra femeie se ruga de ea, hohotind de plâns:

— Domnişoară! Numai dumneavoastră puteţi să mi-l

salvaţi! Nu vreau să moară! Nu vreau! Salvaţi-l! Mi s-a spus că totul depinde de dumneavoastră!

Flavie plângea la fel ca şi nefericita mamă care gemu:

— Cum de s-a putut îmbolnăvi, domnişoară? L-am îngrijit atât de bine, l-am răsfăţat, l-am corcolit. Avem o fermă mare şi frumoasă, o turmă mare de vite. Soţul meu e sănătos, eu la fel. Cum de s-a îmbolnăvit Nils? De când am aflat că poartă numele copilului meu, mi-e frică de această boală. Dacă Nils va muri, voi muri şi eu. Şi ştiu că nici soţul meu nu va putea supravieţui unei asemenea dureri. Nu poţi pierde un astfel de copil şi tu să trăieşti!

Ca s-o liniştească, Flavie începu a se interesa, de existenţa copilului înainte de a se îmbolnăvi. Mama povesti despre viaţa pe care o duceau la fermă, despre balta unde se scăldau animalele, în preajma căreia îi interzisese lui Nils să se joace... Dar celor mici le place atât de mult să se bălăcească! Pentru mamă, această baltă era un veşnic motiv de spaimă, pentru că Nils mai avea încă obiceiul să-şi sugă degetul!

Flavie simţi cum i se accelerează bătăile inimii. Intuiţia, intuiţia creatoare atât de aşteptată! Îl întrebă pe director:

— Toţi copiii bolnavi au obiceiul să-şi sugă degetul? Bătrânul practician o privi mirat şi-i răspunse pe un ton de uşoară mustrare:

— Oare ai uitai cursurile de psihologie şi de psihanaliză, domnişoară? Căci, în sfârşit, ar trebui să ştii că toţi copiii îşi sug degetul, şi mai ales degetul gros.

Flavie îşi lăsă capul în jos: îşi dădu seama că ardoarea o făcuse să pună o întrebare prostească.

Dar directorul se dezlănţuise:

— Şi fireşte, toţi micii noştri bolnavi îşi sug degetul, toţi, afară de unul, excepţie care confirmă regula, un copil precoce care se culcă întotdeauna cu braţele încrucişate şi care are obiceiul să mă privească cu nişte ochi gravi şi solemni... Dar să revenim la întrebarea dumitale; mi se pare că te-am cam repezit un pic şi totuşi îmi place grozav să-mi pui întrebări de acest gen. De ce? Am să-ţi

spun... Vezi, când ni se aduc aceşti copii, boala e de acum în fază acută, aşa că nu prea mai ai ce face. Cercetării dumitale, ca să fie fructuoase, ar trebui să aibă în vedere începuturile acestei boli. Da, asta e, va trebui să-ţi concentrezi cercetările asupra patogenezei, să delimitezi circumstanţele în care a apărut boala, la fiecare caz, în parte...

Tânăra fată surâse plină de nădejde: medicul-şef gândea exact cum gândise şi ea!

— Nu sta închisă în laboratorul dumitale, continuă doctorul, du-te să studiezi viaţa acelor copii înainte de a se îmbolnăvi.

Flavie se bâlbâi:

— Tocmai voiam să vă cer aprobarea de a face cercetări şi studii în afară...

Un surâs larg se răspândi pe chipul directorului.

— Du-te, spuse el şi lasă-te călăuzită de intuiţia dumitale: acum ştiu că profesorul Yvarsen a avut, ca de obicei, dreptate să te aleagă pentru această misiune.

Prima anchetă a Flaviei a fost consacrată vieţii anterioare a micului bolnav cu ochi gravi şi solemni şi care nu-şi sugea degetul. Şi iată că află cu emoţie, din gura părinţilor, că băieţaşul, înainte de a contracta Boala lui Nils, căzuse într-o baltă, aşa cum căzuse odinioară şi primul băiat al lui Jan. Tânăra simţi cum o trec fiori când calzi, când reci. Încet, dar sigur, intuiţia deveni certitudine. Flavie alcătui o adevărată istorie, aşa cum făcuse odinioară când crease legenda lui Sigrid-Zâna Zăpezilor. Legenda Bolii lui Nils, care poate că nu era totuşi o legendă. Şi iată că imaginaţia i se dovedi mai fecundă decât toate orele de observaţie la microscop, de calcule şi de dozaje.

„Legenda” începu cu o vacă; o vacă frumoasă, căreia îi plăceau copiii ce veneau cu grămada să se joace în preajma ei. Odată cu ţâncii, veneau şi găinile, şi raţele, şi cel mai adesea copiii stăteau mai degrabă jos, în ţărână,

sau chiar în mocirlă decât pe micile lor picioruşe care osteneau atât de repede. Mamele le puneau imediat şorţuleţe curate, copiii erau spălaţi şi pieptănaţi. Era însă atât de plăcut să te tăvăleşti pe jos! Copiilor le plăcea mai ales să-şi înmoaie mânuţele în baltă, sugându-şi apoi cu deliciu degeţelele. Şi astfel, înghiţeau apa murdară a bălţii, unde veneau să se adape animalele părinţilor lor. Plină de înflăcărare, Flavie îşi dădu, în sfârşit, seama că acum deţinea cheia misterului. Ca şi cum un cer acoperit de nori groşi şi negri fusese spintecat, dintr-o dată, de suliţele luminoase ale soarelui! Deci virusul fusese localizat, el se afla în apa aceea murdară! Dar vaca cea voinică băuse şi ea apă infectată şi totuşi nu se îmbolnăvise. Nu era câtuşi de puţin bolnavă! Aici era misterul! Flavie era atât de încordată de parcă ar fi fost în transă. I se păru că se frânge ceva în ea, ceva cumplit şi totodată plin de înflăcărare. Probabil că organismul vacii secreta un antivirus care răpunea boala. Deci virusul se afla în apele bălţilor africane, iar antivirusul, leacul, probabil în sângele vacii. Flavie se năpusti în cabinetul directorului: îi trebuiau imediat doi asistenţi; avea de făcut cercetări, analize.

În spaţiu, colosalele astre se supun calculelor astronomului, ca şi cum spiritul ar porunci materiei. În eprubete, microbii infinitezimali se supuneau imaginaţiei tinerei cercetătoare. Găsise virusul exact acolo unde prevăzuse că ar putea fi. Prima parte a problemei fusese rezolvată. Bătrânul director lăsase lacrimile să-i curgă, fără nicio jenă, pe obrazul zbârcit. Tinerii interni ar fi dus-o pe Flavie în triumf dacă acesta i-ar fi lăsat. Şi parcă pentru a sărbători descoperirea – stadiul esenţial al salvării sale – micul Nils, preferatul Flaviei, avu din nou temperatura normală. Un răgaz! Putea fi lung... Pentru a nu mai fi cuprinsă de deznădejdea fără margini de mai înainte, Flavie încercă să se convingă, cu toată puterea, că de acum încolo va determina foarte repede natura şi compoziţia chimică a antivirusului secretat de

rumegătoare şi mai ales că-l va localiza destul de repede pentru ca Nils să poată fi salvat.

...Şi iată că strigătul de victorie îşi luă zborul, spre Stockholm. Flavie era departe de a bănui ce furtună cumplită va dezlănţui vestea ei nemaipomenită, în sânul familiei Yvarsen. Oricât ai fi de tânăr, de solid şi de perfect echilibrat, după un efort istovitor şi îndelungat, urmează, în mod fatal, o depresiune. Fata simţea nevoia de o destindere deplină, voia să scape de acea continuă obsesie a laboratorului. Or, directorul nu-i vorbea decât despre spital. Cât despre tinerii interni, aproape toţi erau îndrăgostiţi de ea, dar, intimidaţi de strălucitoarea-i frumuseţe, la care se mai adăuga şi superioritatea intelectuală, socoteau că-i fac o deosebită plăcere dacă discută numai despre microbii în formă de vibrioni, bastonaşe şi spirale. Flavie suferea din pricina claustrării profesionale, a singurătăţii pe care i-o creau, fără să vrea, cei care-o admirau şi care, în realitate, ar fi dorit atâta s-o ajute. Simţea lipsa fraţilor ei. Simţea lipsa lui Jan Yvarsen, doctorul cu experienţă, care s-ar fi priceput s-o călăuzească şi s-o susţină în acea aspră luptă. Dar parcă şi mai mult îi lipsea Erling, de fapt singurul pe care l-ar fi vrut alături, înaintea oricărui altuia. Dorinţa de a-l vedea, de a-i vorbi devenea, cu fiece zi care trecea, tot mai puternică. Avea certitudinea că dacă Erling ar strânge-o în braţe, dacă l-ar auzi rostind vorbele pătimaşe pe care i le spusese atunci, la balul din Stockholm, totul ar deveni dintr-o dată nespus de uşor. Da, avea nevoie de Erling, de braţele lui viguroase care să-i înlănţuie trupul. Oare cum reacţionase după plecarea ei din Stockholm? Poate că, înciudat, era pe punctul de a se însura cu alta, aşa cum făcuse şi tatăl lui odinioară, după marea decepţie pe care i-o cauzase Sigrid. „Se spune, îşi zise Flavie mâhnită, că fiica doctorului Yvarsen locuieşte la Krittelwerk, dar n-a venit niciodată să mă vadă!”

În faţa unei asemenea comportări nu găsea decât o singură explicaţie: intervenţia doamnei Yvarsen.

Dar iată că într-o zi, tocmai când Flavie, aşezată în grădina spitalului, era ocupată să citească ultimele scrisori ale fraţilor ei, o femeie tânăra se îndreptă cu paşi repezi către ea. Orice prezentare era de prisos: Ide era copia fidelă a tatălui şi fratelui ei. Era spontană, vioaie, veselă. Flavie fu încântată de această destindere neaşteptată. Ide fu şi ea la fel de încântată, şi chiar în aceeaşi seară îi scrisese mamei sale că Flavie Verneuil era cea mai plăcută fată pe care-o văzuse vreodată. Ide nu pricepea de ce mama ei îi tot recomandase atâta vreme să nu se ducă la Pretoria, de ce se temuse atâta de cunoştinţa cu tânăra cercetătoare. Thérese se ferise să-i mărturisească fiicei sale că, înainte de a-şi da seama de greşeala săvârşită faţă de Flavie, ea avusese cu Erling o scenă cumplită. Acum ardea de nerăbdare să afle părerea Idei, ardea de nerăbdare să repare nedreptăţile săvârşite, înainte de a fi prea târziu. Flavie era o fată deosebit de frumoasă, care, în mod sigur, nu ducea lipsă de adoratori. Dacă între timp se va fi logodit cu altcineva?

Vizita Idei a determinat-o pe Flavie să-şi recapete curajul, dar dorinţa de a-l revedea pe Erling, de a se înapoia în Europa sporise şi mai tare. Ide îi vorbise mult despre fratele ei. Maliţioasa tânără ghicise că sub rezerva ale cărei cauze nu le putuse descoperi, Flavie ascundea o vie admiraţie pentru Erling. Să fi fost numai admiraţie? Ide simţea că această admiraţie era foarte aproape de dragoste, că de fapt putea fi chiar dragoste. I-o dorea din toată inima lui Erling, pe care-l iubea nespus de mult.

Flavie, urmând sfaturile directorului, indică pe o hartă locul fiecărei ferme de unde fusese adus la spital câte un copil bolnav. Împreună cu asistenţii, a procedat la anchete, luări de probe din bălţi, analize. Povestea era acum foarte clară: nu animalele aduceau virusul la copii, ci îl luau ei singuri bălăcindu-se în acele ape infectate şi sugându-şi mai apoi degetul. Micul Nils, când avea, când n-avea temperatură, dar un lucru era sigur: dacă Flavie

voia să-l salveze, trebuia s-o facă şi încă repede. O săptămână încheiată aproape că n-a ieşit din laborator. În ciuda mustrărilor destul de aspre ale directorului, ea i-a declarat acestuia că nu putea trăi despărţită, tocmai acum, de şirul de eprubete în care se dezvolta virusul păstrat în aceleaşi condiţii ca şi în apele bălţilor de unde provenea. Uneori, fata cădea de oboseală, cu capul pe un colţ al mesei. Alteori, se trezea în plină noapte, îngheţată de frig, dar mai lucidă ca niciodată. Într-o astfel de noapte, trezindu-se brusc din somn, încremeni. Ce se întâmplase cu experienţa pe care-o supraveghea? Virusul fusese pus într-o eprubetă, laolaltă cu un fragment de ţesut viu... Şi iată că virusul murise. Tânăra cercetătoare nu-şi credea ochilor. Simţi cum se cască în ea un fel de hău; bucuria i se preschimbă în extaz: descoperise antidotul. Ştia că va trebui să lupte, să discute, să demonstreze, dar era gata la orice. Îi era cu neputinţă să păstreze pentru sine o veste atât de uluitoare! Verifică încă de zece ori rezultatele experienţei pe care-o urmărea de câteva zile. Erau clare: remediul fusese descoperit! Acum puţin îi mai păsa de somnul directorului! Când i-a telefonat, era trei dimineaţa! În primele momente, omul crezu că fata nu-i în toate minţile, căci gâfâia, iar frazele îi erau întretăiate. Nu trecu însă niciun sfert de ceas şi bătrânul doctor – care-i alertase la rându-i pe internii de noapte – se şi afla lângă Flavie. Atât el, cât şi internii, erau copleşiţi de emoţie. Flavie plângea, fără să se mai jeneze, atât de oboseală, cât şi de fericire. Directorul o scoase cu forţa din laborator, nu înainte de a-i spune exact ceea ce Flavie presupusese:

— Da... numai că deocamdată va fi cu neputinţă să foloseşti injecţiile intravenoase pe care spui că le-ai şi dozat.

— Cu neputinţă? strigă Flavie. Şi de ce, domnule doctor? A venit, în sfârşit, vremea să punem stavilă bolii bieţilor copii. Trebuie să-l salvăm pe Nils!

Din păcate, Flavie era prea tânără şi prea entuziastă –

cum îi spunea deseori şi Norbert. Cum credea ea că nişte medici în toată firea vor încerca leacul direct pe oameni, şi cu atât mai mult pe nişte copii, fără ca eficacitatea serului să fi fost dovedită mai întâi pe animale? Or, tocmai aici era partea cea mai grea a problemei, pe care însăşi Flavia o relevase: şi anume, că animalele nu erau câtuşi de puţin afectate de virus. Cât timp avea să mai treacă până ce Facultăţile de medicină vor discuta, vor trage concluzii, vor decreta şi omologa sau nu, noul preparat? Flavie se îngrozi. Între timp, directorul încuie laboratorul cu cheia, fiindcă altfel fata n-ar fi consimţit pentru nimic în lume să iasă de acolo, iar noaptea era pe sfârşite. În ciuda dezamăgirii sale, Flavie era atât de obosită, încât nici nu se lungi bine pe pat, că şi adormi.

După ce se trezi, făcu un duş: în timpul micului dejun, luat de una singura, în mintea ei începu să-şi facă loc o idee, dar o idee cum nu se poate mai periculoasă: avea neapărată nevoie de un bolnav adult pe care să experimenteze serul menit să-l salveze de la o moarte lentă, dar sigură. Copiii rezistau două, trei luni, uneori chiar şi patru.

Oare un adult, rezistă tot atât? Poate că la el boala va fi mult mai violentă, aşa cum se întâmplă de obicei cu toate bolile pe care nu le faci în copilărie. Ideea, deşi încă nu prea clară – devine însă tenace. Flavie e obsedată de ea, mai ales când îşi face vizita în salonul copiilor. Nils doarme... Dar e oare vorba de un somn normal? E din nou ars de febră. Nils! Trebuie să-l salveze cu orice preţ pe acest mic şi drăgălaş Nils!

Se reîntoarce la laborator şi scrie – pentru profesorul Yvarsen – observaţiile cuvenite. Precizează formula serului, dozajele, ritmicitatea injecţiilor intravenoase, în cazul în care cineva ar avea curajul să folosească serul descoperit de ea. Dar chiar şi în timp ce scrie e tracasată de acea idee obsedantă: „Dacă aş găsi un adult pe care să pot experimenta serul...”

Cum de se răspândise atât de repede vestea descoperirii leacului? O infirmieră le şoptise colegelor ei că domnişoara Verneuil descoperise antidotul bolii, dar că directorul refuza, cu încăpăţânare, să-l încerce. Se vorbi de Pasteur, cel care descoperise vaccinul turbării şi care fusese torturat de ideea răspunderii ce i-ar fi revenit, vaccinând un copil condamnat totuşi la moarte, dacă el n-ar fi intervenit. Discuţiile – ajunse la urechile directorului şi ale Flaviei – îi făcură să se îngrozească. Dacă serul descoperit avea să ucidă pe loc copilul pe care vor face experienţa? Din punct de vedere legal, faptul era un asasinat pentru care bătrânul doctor putea fi tras la răspundere, atât moral, cât şi penal. Infirmierele nu erau singurele care înţeleseseră drama ce se desfăşura în laborator. Mama lui Nils, de îndată ce se rostise numele domnişoarei Verneuil, ciulise urechea. Pentru ea, întreaga situaţie se rezuma la faptul că Flavie putea să-i vindece copilul, dar că bătrânul doctor îi punea beţe în roate!

În sfârşit, iat-o şi pe Flavie! Micul Nils îi surâde, dar trupuşorul îi arde de febră. Mama nu scoate o vorbă; gâfâie uşor, pândeşte: ar da oricât să ghicească ce gândeşte tânăra în care şi-a pus întreaga nădejde. Ochii Flaviei sunt încercănaţi. Îşi şterge, pe furiş, lacrimile pe care nu şi le mai poate reţine. Se mai uită o dată la copil, apoi pleacă.

Persoanele străine n-aveau voie să circule pe coridoarele ce duceau spre laborator, dar poţi oare întoarce din drum o mamă deznădăjduită? Uşa laboratorului se deschise fără zgomot. Flavie, care se plimba în lung şi în lat, se întoarse: în faţa ei se afla mama lui Nils. Nu plângea, nu se văicărea. Dimpotrivă, vorbi cu cel mai mare calm:

— Domnişoară, am încredere în dumneavoastră. Vă rog să mă înţelegeţi: încredere ca în Dumnezeu! Se zice că aveţi leacul, dar pentru că nu-l puteţi experimenta mai întâi pe animale, fiindcă ele nu contractează această boală, vi s-a interzis să vă folosiţi de el. Dar dacă m-aş

îmbolnăvi eu de aceeaşi boală ca şi copilul meu şi v-aş cere să experimentaţi serul pe mine?

Flavie simţi brusc o răceală de gheaţă. Mama îşi continuă ideea:

— E atât de simplu, domnişoară... Dacă Nils va muri, eu nu-i voi putea supravieţui. Dacă, din nenorocire, faceţi o greşeală, dacă injecţia dumneavoastră nu poate să-l vindece, sfârşitul va fi acelaşi, aşa că nu veţi avea ce vă reproşa.

Flavie se simţi profund tulburată de atâta dragoste maternă, de atâta nepăsare faţă de suferinţă când era vorba să-şi salveze copilul. Se prăvăli pe un taburet şi-şi cuprinse obrazul în palme, ca să-şi ascundă chinul. Femeia profită de acest moment. Ştia că cercetătoarea nu putea încălca legile ce-i erau impuse. Dar că nu va pregeta, totuşi, s-o ajute. Privi, buimacă, eprubetele din jur. Pe cea mai mare scria: „*vaccin or*”. Fără să şovăie, înainte ca Flavie să bage de seamă, femeia înşfacă eprubeta, îi scoase dopul şi bău conţinutul. Apoi, foarte simplu, surâzând liniştită, mama lui Nils spuse:

— Domnişoară Verneuil, cam peste cât timp voi avea temperatură?

Flavie sări în picioare. Îşi dădu pe loc seama ce se petrecuse. Se uită la femeia al cărei chip strălucea acum de speranţă. Înnebunită, fata puse mâna pe telefonul interior. Directorul... trebuia anunţat cât mai repede... Dar experienţa, oricât de periculoasă ar fi fost, nu era totuşi cea la care râvnea femeia: căci în loc să înghită microbul, înghiţise vaccinul preventiv...

— Totuşi, spuse bătrânul director, dacă vaccinul dumitale nu-i pricinuieşte niciun rău acestei femei, va fi un început bun.

A doua zi, după o uşoară creştere a temperaturii, ce dovedea că organismul reacţiona, femeia îşi regăsi deplina sănătate. Atunci, singură în faţa acelui ser, înghiţit cu atâta seninătate de o mamă deznădăjduită, convinsă că experienţele, verificările şi discuţiile vor dura

prea multă vreme pentru ca micul Nils să mai poată fi salvat, Flavie se hotărî, cu atât mai mult cu cât se simţea la capătul puterilor. Ştia că nu se va consola niciodată că nu fusese în stare să-l vindece pe micuţ. Ştia că, de acum încolo, viaţa tot avea să-i fie goală. Nu mai primise niciun fel de veşti de la Erling, de când îl rugase să nu-i mai scrie. Dacă ar fi iubit-o într-adevăr, ar fi trebuit să-şi dea seama că, în pofida acelei interdicţii, scrisorile lui erau aşteptate cu nerăbdare. Poate că se şi însurase cu o altă femeie! La Jan nu se mai gândea demult. Profesorul era prea bătrân, şi apoi îşi avea viaţa lui. Pe când Erling... Da, micul Nils trebuia să trăiască!

Într-o stare de maximă oboseală, de cumplită deznădejde şi de totală indiferenţă faţă de viaţa ei, Flavie îşi inocula metodic, cu grijă, cu precauţie, Boala lui Nils. Socotise că în timpul celor câtorva zile care precedau apariţia primelor simptome, va avea tot timpul să-i comunice profesorului Yvarsen dozele exacte ce trebuiau neapărat cunoscute pentru a i se putea face injecţiile intravenoase împotriva acestei boli. Se feri deci să dezvăluie cuiva fapta săvârşită înainte de a fi „culcată în salonul copiilor”. Chiar în acea dimineaţă, directorul o aştepta în cabinetul său, împreună cu pediatrul. Flavie se simţea plină de încredere şi de nădejde. Numai că în calculele probabilităţilor sale săvârşise o greşeală. Se simţi mult prea repede năpădită de un fel de excitaţie cerebrală. La început, acest lucru i se păru plăcut: doctorul Yvarsen avea să fie mândru de ea. Erling o va iubi, va fi foarte impresionat de înalta pildă pe care o dăduse. Erling... Foarte curând se va înapoia în Suedia: şi cu câtă bucurie!

Exaltarea sporea, dar odată cu ea şi o stare de rău. La un moment dat începu chiar să gâfâie. Şi iată că, dintr-o dată, se strecură în ea o frică ascunsă, o spaimă de moarte. Trebuia neapărat să spună cuiva ce făcuse. Bineînţeles că Idei, sora lui Erling. Flavie ceru oraşul Krittelwerk la telefon şi avu norocul să dea, la celălalt

capăt al firului, chiar peste Ide. Numai că tânăra femeie nu împărtăşi deloc entuziasmul Flaviei. Ba dimpotrivă, fu chiar îngrozită. Flavie trebui pur şi simplu s-o roage să-i făgăduiască că nu va alerta imediat pe directorul spitalului. Ide făgădui totuşi să vină s-o vadă cât va putea mai repede. Şi ce bine făcuse că se grăbise! Boala, provocată de o cultură de viruşi în plină activitate, inoculată într-un organism aflat la capătul puterii de rezistenţă din pricina tensiunii nervoase îndurate luni de zile, se declanşă fulgerător.

Intrând la director, Flavie se simţi „bizar”. După-masă, leşină. Nimeni n-ar fi priceput ce era cu ea, dacă Ide n-ar fi explicat imediat personalului medical, îngrozit, ce experienţă făcuse tânăra cercetătoare...

În laborator, totul era în perfectă ordine. Notele erau numerotate, clasate, dar indescifrabile, scrise prescurtat şi într-o limbă pe care nici unul din oamenii de specialitate de acolo n-o cunoştea. Bineînţeles că nimeni nu se gândise să le arate fiicei profesorului, care poate că le-ar fi descurcat cât de cât. Căci Flavie – ca să nu mai piardă vremea – folosise limba suedeză pentru a-i comunica doctorului Yvarsen rezultatele muncii sale.

Ziua se isprăvi; noaptea era şi ea pe trecute. Fata delira: cu neputinţă să smulgi vreo lămurire de la ea. Martorilor, care asistau neputincioşi la progresul bolii, nu le mai rămăsese decât o singură nădejde: să-l vadă sosind pe profesorul Yvarsen, care urmărise – de departe – cercetările fetei. Trecuseră mai bine de cinci luni de când Flavie se afla la Pretoria, când survenise acea întâmplare care-i afectase pe toţi cei ce-o iubeau sau se interesau de soarta ei.

În biroul său, Jan tocmai frunzărise nervos teancul de scrisori care-l aştepta. Încă o săptămână fără nicio veste de la Flavie! Îşi spuse, cu sprâncenele încruntate, că fata trebuie să fi fost tracasată de o serie de experienţe şi de formalităţi dintre cele mai sâcâitoare. Dar iată că, pe

neaşteptate, se petrecu ceva ieşit din comun: uşa se deschise cu zgomot şi câteva infirmiere se năpustiră în biroul profesorului şi se repeziră la aparatul de radio, deschizându-l. Trebuie să fi fost teribil de tulburate din moment ce nu răspunseră la întrebările lui Jan, stupefiat de lipsa lor de politeţe. De îndată ce aparatul fu deschis, femeile se îndreptară şi-i făcură semn „marelui patron” să fie atent. Jan îşi dădu seama că trebuia să fi fost vorba de ceva foarte important, aşa că nu se mai punea problema nici să-şi admonesteze subalternele, nici să se mai mire de tropăitul precipitat care demonstra că restul personalului asculta la uşă:

„...Atenţiune! Atenţiune! spunea crainicul. E vorba de un mesaj de la spitalul din Pretoria, Transvaal. Toate posturile de radio sunt rugate să-l transmită. Domnişoara Flavie Verneuil, cercetătoare în biologie, după ce a făcut o descoperire demnă de admirat, care va îngădui să se salveze în fiecare an, de la o moarte sigură, zeci de copii, a vrut să facă dovada eficacităţii vaccinului său. Şi-a inoculat, deci, fără ştirea celorlalţi, boala până acum nevindecabilă, denumită Boala lui Nils. Curajoasa tânăra şi-a pierdut cunoştinţa înainte de a fi putut da relaţii despre tratamentul ce trebuia să-i fie aplicat şi s-o salveze atât pe ea, cât şi pe copiii aflaţi în tratament. Spitalul din Pretoria îl roagă pe doctorul Jan Yvarsen să vină de îndată sau să trimită un colaborator care să fie la curent cu lucrările domnişoarei Verneuil. Atenţiune! Atenţiune! Dorim ca doctorul Yvarsen să fie anunţat fără nicio întârziere. Facem apel la spiritul de fraternitate al popoarelor să facă tot ce e cu putinţă, pentru ca doctorul Yvarsen să ajungă cât mai urgent la Pretoria.”

Cu glasul lui clar, crainicul mai specifică: „Emisiunile întrerupte pentru transmiterea acestui mesaj, vor fi reluate. Peste o oră vom transmite un nou apel. Rugăm pe orice ascultător care-l întâlneşte pe profesorul Yvarsen, din Stockholm, să-i aducă la cunoştinţă acest apel.”

Reîncepând să cânte muzica, una dintre infirmiere închise aparatul. Urmă un minut de tăcere deplină. Jan, care se ridicase maşinal ca să asculte mesajul, se reaşeză greoi şi zise cu o voce care-i trăda groaza ce-l îngheţase:

— Căutaţi-l imediat pe fiul meu!

Contrar tuturor obiceiurilor admise în acea clinică atât de bine pusă la punct, secretara se întoarse alergând:

— Doctorul Erling vine încoace! I s-a telefonat din...

Mâinile lui Jan se crispară pe braţele fotoliului. În aceeaşi clipă, Erling intră ca o furtună. De la scena aceea cumplită, când Thérese leşinase, cei doi bărbaţi nu mai schimbaseră între ei niciun cuvânt mai cald. Dar, în faţa primejdiei, orice ranchiună pieri. Erling auzise de mesajul transmis prin radio. Paloarea tatălui său îl sperie. Încremenit în loc, întrebă cu voce pierită:

— A murit?

Jan protestă vehement. Refuza să creadă că fiinţa aceea frumoasă şi sănătoasă s-ar fi putut prăpădi mai repede decât se prăpădise odinioară primul său copil.

— Cum, de ce spui asta, Erling? Cine ţi-a dat telefon?

— Erik. E îngrozit după ultima scrisoare primită... Flavie s-a îmbolnăvit dintr-o dată şi foarte grav. Scrisoarea pe care i-a trimis-o fratelui ei e scrisă neciteţ, aproape ilizibilă, şi pare a fi un fel de rămas-bun. De ce m-ai chemat?

Fără niciun fel de comentariu, Jan îi repetă mesajul pe care prompta prezenţă de spirit a infirmierelor îi îngăduise să-l audă, după ce prinseseră începutul în sala lor de odihnă. Erling se sprijini de colţul biroului tatălui său. Cuvintele îi sfâşiau inima. Flavie era în pericol şi el, care-o iubea, se afla aici, la mii de kilometri, incapabil s-o ajute!

În faţa durerii fiului său, Jan îşi regăsi acea proverbială stăpânire de sine, care constituise punctul lui forte de-a lungul întregii vieţi. Luă telefonul şi dădu câteva dispoziţii telefonistei, dintre care, prima, să obţină de urgenţă legătura cu spitalul din Pretoria. Năucit, Erling străbătea

biroul în lung şi-n lat. Acum ori niciodată, Jan trebuia să-şi reapropie fiul. Spuse, aproape cu asprime:

— Erling! Potoleşte-te!

Acesta din urmă ridică, ameţit, nişte ochi rătăciţi către tatăl său, ochi în care disperarea se amesteca cu ura.

— Norbert a plecat la Pretoria. Erik socoate că numai tu o poţi salva. Dealtfel, tu ai expediat-o acolo; dacă moare, tată, tu vei fi răspunzător de moartea ei. Şi mai mult ca sigur că şi de a mea!

Jan îşi privi fiul cu aceeaşi calmă siguranţă care-i îngăduise adesea să-şi domine bolnavii cuprinşi de panică, sau rudele tremurând pentru vreo fiinţă dragă, şi, cu ochii în ochii lui, spuse:

— În faţa primejdiei, Erling, nu-i timp de disperare. Mai întâi, dă-ţi seama de ea, fă-i faţă, pe urmă luptă şi învinge-o! Ascultă-mă pe mine: dacă Flavie mai e încă în viaţă, nu va muri!

În faţa sângelui rece al tatălui său, Erling simţi cum i se molcomeşte frica. Era gata să creadă, fără nicio rezervă, tot ce avea să-i spună tatăl său.

Jan adăugă încetişor:

— Acum, Erling, trebuie s-o meriţi pe Flavie, arătându-te mai presus de tine însuţi. Nu trebuie să pierzi niciun minut!

Erling simţi o nesfârşită recunoştinţă faţă de acel om care încerca să-şi impună voinţa până şi în faţa morţii. Spuse – şi vorbele lui erau pline de încrederea de odinioară:

— Ce am de făcut... şovăi puţin dacă să rostească sau nu diminutivul ocolit de atâtea luni.

Apoi reluă:

— Ce am de făcut, doc[1]?

Glasul lui Jan era plin de tandreţe când îi răspunse:

— Am să aranjez la telefon cu doctorul Starner, care ne va ţine locul cât vom lipsi noi. Tu, du-te în laborator. Vom lua cu noi documentaţia şi notele primite de la Flavie.

[1] Prescurtare de la doctor.

Vom lucra amândoi în tot timpul drumului. Gândeşte-te la medicamentele rare pe care le avem în farmacie şi care la Pretoria ar putea să ne lipsească. Nu-ţi fă griji pentru felul cum vom călători, fiindcă sunt convins că totul se va aranja imediat!

Aşa cum se amplifică vârtejul unui melström, care înghite cu lăcomie tot ce întâlneşte în cale, tot aşa unele ştiri – aidoma acestei dezlănţuiri a naturii – se răspândise cu o viteză nebună. Boala pe care şi-o inoculase cu atâta curaj Flavie, în scop umanitar, concentră asupra fetei atenţia tuturor. O telegramă preciza că Norbert se apropia de Capetown. Într-o alta, băiatul implora şi el prezenţa profesorului Yvarsen lângă sora sa. Tânărul voinic şi bălai se străduia cu toată tăria dragostei fraterne, cu toată puterea lui de concentrare, să-i insufle, de la distanţă, surorii sale, dorinţa de a rezista, de a nu se lăsa doborâtă de boală.

## XIV

JAN ŞI ERLING O GĂSISERĂ PE THÉRÈSE în capul scării cu valizele lor gata pregătite. N-au schimbat niciun cuvânt, căci inimile le erau prea pline de emoţie şi de spaimă. În ochii frumoşi ai Théresei, Erling citi deplina iertare a mamei. Ranchiuna lui faţă de ea se topi într-o clipă. O strânse în braţe şi, aidoma unui băieţaş neajutorat, bâigui:

— Mamă! Mamă! Roagă-te să ajungem la timp... Roagă-te pentru Flavie, mamă...

— Flavie va trăi! strigă Thérèse cât putu de tare.

Din vorbele ei emana atâta convingere, încât Jan şi fiul său se simţiră, brusc şi în mod inexplicabil, liniştiţi. În avionul care-i ducea spre Pretoria, repetară în sinea lor, cu aceeaşi tărie: „Flavie va trăi!”

Nu se făcu nicio escală pentru carburanţi. La Paris îi aştepta un alt avion gata să-şi ia zborul. Erau singurii

pasageri la bord. Coborâră scara ataşată într-o clipă lângă uşa avionului, abia apucară s-o urce pe cealaltă şi porniră imediat. Lui Jan îi fu greu să-l hotărască pe Erling să mănânce ceva. Trebuia totuşi să fie în stare să facă faţă efortului uriaş care-i aştepta la sosire. Din oră în oră, se anunţa la radio locul unde se afla avionul şi se dădea un buletin despre starea sănătăţii Flaviei.

— Domnişoara Verneuil încă trăieşte. Copiii sunt în aceeaşi stare!

Ultimul buletin, pe care l-a înregistrat aparatul aflat la bord, făcu o menţiune care pe Jan îl determină să scrâşnească din dinţi, iar pe Erling să scoată un geamăt:

— Nădăjduim că doctorul Yvarsen nu va sosi prea târziu!

În sfârşit, Pretoria. De trei ori mai multe braţe decât era necesar fixară scara la coborâre. Se renunţă la orice primire oficială a profesorului Yvarsen. Timpul nu mai îngăduia aşa ceva. În maşină îi aştepta Ide; alături de ea se afla Norbert. Directorul nu voise s-o părăsească pe Flavie. Ide nu fu în stare să-l lămurească în niciun fel pe tatăl său. Se aruncă în braţele lui Erling care, pe moment, fu gata s-o respingă, nefiind câtuşi de puţin în stare, într-o astfel de situaţie, de efuziuni patetice. Ide însă îi şopti la ureche:

— Ştii că, în delirul ei, te cheamă întruna?! Pe tine, Erling, da, pe tine!

Strângând din dinţi, ca să-şi ascundă emoţia, Erling tăcu. Dar privirea lui fu atât de elocventă, încât Ide începu să plângă. În ciuda vitezei cu care conducea maşina, Jan Yvarsen obţinu de la Norbert informaţii precise despre starea bolnavei.

— Are un organism foarte sănătos şi inima rezistă. Dar, de ieri seară, se pare că situaţia s-a agravat. Nu-mi pot da seama dacă aude sau nu. Şi totuşi, cred că m-a recunoscut căci i-am simţit degetele mişcându-i-se uşor.

Profesorul văzu cu emoţie, cum de-a lungul străzilor, o mulţime de cetăţeni din Pretoria, aşteptau maşina.

Privirile lor mâhnite păreau să spună:

— Salvaţi-o pe cea care s-a sacrificat pentru viata copiilor noştri...

Spitalul din Pretoria... Nimeni nu se simţi în stare să-i facă profesorului Yvarsen o primire protocolară. Internul-şef îl întrebă:

— Întâi bolnava sau...

Fără să şovăie, Jan Yvarsen răspunse:

— Laboratorul! Notele domnişoarei Verneuil! Preparatele sale!

În trecere, Jan şi fiul său văzuseră înghesuindu-se în sala de aşteptare, o mulţime de fiinţe neliniştite. Norbert o luă în altă direcţie. El nu dorea decât un singur lucru: să-şi ţină sora de mână; să încerce să-i insufle putere. Erling îşi înfipse unghiile în palme, dar datoria triumfă asupra sentimentului. Să vină la patul Flaviei lipsit de orice posibilitate de a acţiona, însemna pierdere de vreme. Directorul, prevenit de sosirea maşinii, ştia de ce voia profesorul ca mai înainte de orice să se ducă în laborator. „Arma” era acolo numai că nimeni nu ştia cum s-o mânuiască. Bătrânului doctor îi tremurară buzele când spuse:

— Domnule profesor, cât timp fata mai e în viaţă, ne mai rămâne o nădejde. Acum se află în mâinile dumneavoastră!

Erling se simţi uimit pentru că avu brusc certitudinea că nu tatăl său, ci el însuşi va săvârşi acea minune; el, cu dragostea lui pătimaşă; el, care-şi regăsise toată prezenţa de spirit, toată puterea, ca şi cum n-ar fi îndurat nici cea mai mică oboseală fizică. Jan, dimpotrivă, sesizase accentul de deznădejde din cuvintele bătrânului doctor din Pretoria, prietenul său de odinioară. Ajunseseră prea târziu... Excesul de oboseală şi încordarea psihică îl epuizaseră. Era doar la un pas de prăbuşire. Dându-şi seama de acest lucru, Erling spuse:

— Domnule doctor, indiferent de ce s-ar întâmpla, tata trebuie să se odihnească o oră. Cunosc şi eu tot atât de

bine problema: domnişoara Verneuil trăieşte, aşa că o voi salva!

Acestea au fost primele cuvinte rostite de Erling de când coborâse din avion. Ele au pătruns în urechile celor care stăteau la pândă şi şi-au luat zborul de-a lungul coridoarelor. O boare de speranţă învălui inimile. Deci nu numai celebrul profesor Jan Yvarsen venise în ajutorul domnişoarei Verneuil, ci şi fiul său. Iar băiatul era tânăr şi plin de încredere...

Jan tocmai se pregătea să protesteze, când iată că lui Erling îi scăpă o exclamaţie de bucurie:

— Tată! Flavie şi-a scris notele în suedeză! Îi înţeleg perfect prescurtările şi voi putea lesne să-i descifrez formulele. Odihneşte-te, tată! Peste o oră trebuie să fim amândoi lângă ea ca să-i administrăm serul!

Camera unde fusese culcată bolnava era aproape de salonul copiilor. Nu existau nici reguli, nici ore care să-i poată opri pe părinţi să-şi vadă copiii. De-a lungul peretelui, stătea aliniat un şir de femei încremenite, ca şi cum un sculptor le dăltuise astfel.

Jan îşi simţi inima cuprinsă de o mare emoţie. Între Norbert şi Ide, Flavie zăcea complet nemişcată. Aproape puteai crede că nici nu mai trăia. Singură privirea nu i se stinsese încă.

„E ca şi Sigrid, gândi Jan. Nimic nu-i poate altera frumuseţea.”

Ide se dădu la o parte ca să-i facă loc. Apucă cu mâna lui prelungă degetele fine şi slăbite de boală; simţi – ca pe o primă speranţă – umezeala pielei. Aplecându-se la urechea Flaviei, murmură:

— Fetiţă dragă, mă recunoşti? Sunt eu, Jan Yvarsen... Erling şi cu mine am venit să te facem bine...

Ochii fetei îşi pierdură dramatica lor fixitate. Ceva vibra în acele trăsături de-acum încremenite. Buzele făcură un efort; Jan se aplecă şi, spre marea lui surpriză, percepu un nume la care nu se aştepta. Flavie şoptise: „Nils”. Directorul auzise şi el numele rostit atât de încet. Scoase

un oftat prelung. Deşi pe moarte, fata se mai gândea la copil. Norbert se înroşi de emoţie. Ide se uită la el. Băiatul citi în privirea tinerei femei o atât de înflăcărată admiraţie pentru măreţia sufletească a Flaviei, încât între ei se stabili brusc o ciudată legătură sufletească. Constată, pentru prima oară, cât de frumoasă era sora lui Erling. I-ar fi plăcut s-o strângă la piept. Să se susţină unul pe altul, în acea cumplită încercare!

Directorul explică:

— Unul dintre copii se numeşte Nils. S-a spus şi la radio... Se pare că din dragoste pentru el a săvârşit domnişoara Verneuil gestul ei de supremă abnegaţie, de devotament fără limită.

Profesorul Yvarsen replică imediat:

— N-aţi fi putut experimenta serul pe un copil atât de mic. Acum înţeleg...

Se îndreptă de spate. Privi în sus, foarte departe, spre cerul albastru care strălucea, fără niciun nor. Oare cu ce spirit vorbea, cu ce suflet nevăzut? Îi făcu Idei un semn. Fata apucă mâna mică şi diafană a Flaviei. Jan ieşi cu directorul.

— Nu mai putem ezita, trebuie să aplicăm serul... zise el. Dacă fata s-a înşelat... totul e pierdut. În orice caz, ar fi monstruos din partea noastră să nu-i îngăduim să beneficieze poate de o descoperire genială. Copilul însă...

Nu mai continuă. Directorul gemu:

— Ah, Yvarsen... Atât de tare mă chinuie această problemă de conştiinţă, încât nu mai dorm, nu mai respir...

— Arată-mi copilul!

Momentul fu cumplit pentru Jan. În pătuţul alb, el nu văzu un copil străin, ci i se păru că-şi vede propriul său băiat, primul său născut. Căci cel care-l privea cu ochii săi albaştri, atât de limpezi, era Nils Yvarsen, Nils cu pletele lui bălaie. Iar femeia care-şi vârâse capul sub cearşaf pentru a-şi ascunde hohotele de plâns, nu era o necunoscută, ci însăşi Ide Yvarsen, care gemea aşa cum

gemuse şi Ide odinioară:

— Salvează-l!

Jan nu-l putuse salva pe micul său Nils; azi însă îşi va asuma toată răspunderea. Se uită la director. Ştia că inimile lor simţeau acelaşi lucru, aşa că începu să dea ordine scurte şi precise:

— Repede, la laborator! Anunţaţi-l pe fiul meu să pregătească o doză şi pentru copil!

Întinse mâna spre femeia doborâtă. Ea înălţă spre acest necunoscut un chip răvăşit. Jan o ajută să se ridice. Rosti rar, pentru ca ea să poată, pricepe:

— Doamnă, sunt doctorul Jan Yvarsen. Am venit din Suedia, împreună cu fiul meu...

Avu impresia că aerul năvălise brusc în plămânii femeii. Cu mâinile împreunate, aceasta aştepta gâfâind. Încrederea îi năpădi sufletul. Acest doctor mare nu va refuza! Va cuteza să încerce serul!

— Vaccinul preventiv pe care l-aţi băut nu v-a căşunat niciun rău, doamnă. Gestul dumneavoastră este cu atât mai preţios pentru noi. Tocmai ne pregăteam să aplicăm domnişoarei Verneuil vaccinul. Ea însă a rostit un nume: „Nils”. Numele fiului dumneavoastră. Era o rugăminte şi totodată o poruncă. Bănuiesc, totuşi, că vă daţi seama de riscul pe care-l comportă această încercare: îl acceptaţi?

Femeia părea transfigurată; rosti aidoma unui strigăt, de eliberare:

— Da! Da! Da!

— Copilul să fie adus în camera domnişoarei Verneuil! Îmi permiteţi, doctore, nu-i aşa?

Ai fi zis că orice răsuflare omenească, orice gând, orice simţire se întrerupseseră.

Erling izbutise să descifreze notele Flaviei. Dimineaţa, la ora zece şi un sfert, le făcuse câte o injecţie, atât ei, cât şi micuţului Nils, aflat pe moarte. Din trei în trei ore reînnoia doza. Erau prevăzute zece injecţii. Toată lumea aştepta cu sufletul la gură. La spital, prezenţa Idei era parcă dătătoare de viaţă. Era atât de sigură de salvarea

celor doi, datorită descoperirii Flaviei, încât întări curajul tuturor, începând cu mama lui Nils. Şi totuşi, după şase ceasuri, când Erling interveni pentru a treia oară, nici aspectul Flaviei, nici al lui Nils nu se schimbase. Boala ajunsese oare într-un stadiu atât de avansat? Iată însă că, după cea de a cincea injecţie, ochii albaştri şi candizi ai micului Nils clipiră. Pe buze îi apărură câteva picături de salivă, pe care copilul le înghiţi. Paralizia începea să cedeze. Starea Flaviei, dimpotrivă, rămânea staţionară şi Ide simţi cum i se spulberă nădejdea. Cel mai distrus dintre toţi era însă Erling; nici măcar tatăl său nu mai cuteza să-l încurajeze. Copilul adormise, de data asta un somn sănătos. Mamă-sa dormea şi ea: odată cu copilul, revenise şi dânsa la viaţă! Mai trecură trei ore. Intervenind pentru a şasea oară, Erling nu i-a mai trezit nici pe Nils, nici pe mama acestuia doborâtă de oboseală şi fericire. Dar, în faţa Flaviei, la fel de inertă, îi cuprinse o asemenea deznădejde, încât se opri cu seringa în mână. Apoi se îndreptă spre tatăl său, care se odihnea într-o odaie alăturată. Nu rosti niciun cuvânt. Rămase acolo, încremenit. Jan, care aţipise, fu brusc trezit din somn de acea prezenţă plină de nelinişte. Se sculă într-o clipă, ridicându-se în picioare. Crezu că se sfârşise totul. Dar nu, fiindcă Erling îi întinse seringa cu serul. Jan Yvarsen clătină din cap. Sigur, îl durea că nu putea acţiona el însuşi. Făcuse un mare efort ca să nu pretindă el onoarea acestei încercări atât de riscante. Aşa că-i răspunse – şi în aceste cuvinte era exprimată deplina sa încredere în capacitatea fiului său:

— Erling, ea te iubeşte! Injecţia făcută de mâna ta are o şansă dublă. Du-te! O vei salva!

Orele treceau. Micul Nils fu dus în salonul cel mare. Era foarte slăbit, dar îi era şi foame, şi sete. Surâdea, inima îi bătea normal, membrele îi deveniseră la fel de suple ca odinioară. Era salvat. Şi totuşi, nimeni încă nu se bucura. Ar fi fost prea cumplit ca tocmai cea căreia îi revenise meritul acestei vindecări să plătească cu viaţa dragostea

ei faţă de toţi acei copii bolnavi.

Trecuseră douăzeci şi patru de ore. Peste trei ore avea să i se facă ultima injecţie. În sfârşit... nu mai era nimic de făcut, decât să aştepţi, să suferi, să nădăjduieşti... Între timp, sosise şi Erik. Terţetul Verneuil se reconstituise, dar în ce împrejurări! Brusc, aproape în acelaşi timp cu Erling care stătea la pândă, cei doi fraţi tresăriră: Flavie începuse să arate altfel! O umbră de culoare reveni în obrajii ca de ceară ai muribundei. Nasul nu mai era atât de ascuţit, nici buzele atât de vinete. Încet, pe nesimţite, obrajii îi deveniră trandafirii; ochii îi fixau pe cei care înconjurau patul, recunoscându-i. Clipă cu clipă, sufletul reintra în stăpânirea acelui trup minunat. Erling apucă mâna tatălui său, i-o strânse cu un gest pătimaş şi-l întrebă din ochi. Jan, îi răspunse cu greutate:

— Da, Erling, e salvată!

Au fost necesare aproape şase luni pentru ca Flavie să redevină tânăra superbă, plină de sănătate şi de graţie, care fusese când sosise la Stockholm, cu un an şi ceva în urmă. De îndată ce sănătatea Flaviei o porni pe drumul cel bun, Jan Yvarsen se mută în bungalowul fiicei sale, care fu cum nu se poate mai fericită să-şi găzduiască tatăl. Totuşi, nu-i fu dat să profite de prezenţa lui, fiindcă doctorul era un pol de atracţie mult prea puternic. Tot oraşul Krittelwerk defila prin casa Idei. Pentru tânărul ei soţ, care nu simţea nicio înclinare către recepţii, vizita socrului său fu un adevărat supliciu. Ceea ce Jan încă nu ştia, era faptul că fiul său decisese să nu mai fie vioara a doua. Uraganul care fusese cât pe ce s-o spulbere pe imprudenta Flavie, continua să frământe familia Yvarsen. Aşa că Jan îi spuse Idei:

— Draga mea, acum când pot să-mi trag puţin sufletul, când, în sfârşit, m-am liniştit în privinţa urmărilor cutezătoarei iniţiative a domnişoarei Verneuil, pot să mă întorc acasă. Sănătatea mamei tale mă preocupă cu atât mai mult, cu cât refuză să răspundă la întrebările mele.

Chiar atunci, un servitor îl introduse pe directorul

spitalului din Pretoria. Venea să-l roage pe profesor – nu numai în numele său, ci şi al guvernului – să accepte conducerea acelui mare centru medical pe care dorea de multă vreme să-l extindă şi să-l modernizeze. Jan Yvarsen avea, într-adevăr, posibilitatea să realizeze o operă demnă de numele său.

O clipă mai târziu, singur în faţa peisajului pe care-l iubise atâta pe vremea când era însurat cu Ide, Jan ştiu că în viaţa lui, atât de fertilă în schimbări şi în emoţii violente, intervenise o nouă etapă. Se întrebă în sinea lui dacă rămăsese acelaşi Jan Yvarsen de odinioară, ori dacă, încet, încet, nu se cuibărise în el o altă personalitate! Acum ştia că va înfrunta viitorul cu o altă atitudine decât cea de odinioară. Vehemenţa dispăruse de mult din inima sa; dar nu şi curajul, nu şi mila. „Mă voi duce acolo unde voi putea fi de folos oamenilor, asta va fi de acum încolo deviza mea!” Animat de aceste sentimente, îi scrise soţiei sale, lăsând-o pe ea să hotărască. După nici douăzeci şi patru de ore, primi răspunsul: „*Având, în vedere că voi fi alături de tine, iar copiii noştri se vor bucura, mă voi simţi cât se poate de fericită să vin acolo*”.

Zarurile fuseseră aruncate. Jan Yvarsen avea să rămână la Pretoria.

Erling se îndreptă spre tatăl său cu o hotărâre atât de puternic întipărită pe chip, încât Jan, cuprins de o ciudată intuiţie, îşi spuse: „S-a decis să se despartă de mine şi să părăsească Stockholmul. Ia să deschid eu primul, focul! Voi fi astfel scutit de decepţia pe care mi-ar provoca-o demisia lui”.

— Erling, zise el, Flavie ne-a schimbat la amândoi soarta. Tocmai am fost rugat să preiau conducerea spitalului din Pretoria. Am acceptat, aşa că-ţi las ţie clinica „Yvarsen” din Stockholm.

Erling tăcu. Chipul său nu exprima nici cea mai mică bucurie, aşa cum se aşteptase tatăl său. Şi totuşi, îi încredinţa băiatului nu numai clinica, ci şi încântătoarea locuinţă atât de bine pusă la punct de Thérèse. O

generozitate regească, demnă de Jan Yvarsen. În faţa tăcerii lui Erling, Jan insistă:

— Socoteam că vei fi fericit la auzul acestei veşti. Acum eşti în stare să continui tu tradiţia familiei Yvarsen, în Suedia...

Jan se strânse în sine: simţea că-l aşteaptă o nouă lovitură. Într-adevăr, Erling răspunse:

— Ca să fiu sincer, tată, mă simt foarte mişcat, foarte emoţionat. Dar refuz.

Îndurerat, Jan reluă:

— Chiar n-ai de gând să ierţi nici mamei tale, nici mie, atitudinea pe care am avut-o cu privire la Flavie? Farmecul, nemaipomenita ei frumuseţe ne-au amintit-o într-un mod atât de straniu pe Sigrid Lindval şi au trezit în noi nişte sentimente de o asemenea violenţă, încât ne-am speriat. Nu-ţi dai seama că toată liniştea noastră s-a irosit şi că ne-am străduit cât am putut să uităm o atât de răscolitoare amintire a trecutului? Acum însă socoteam că toate acestea au fost uitate... Mama ta va fi tot atât de mulţumită de fericirea ta, cum sunt şi eu.

— Tată... te înşeli, zise Erling. Nu-i vorba câtuşi de puţin despre astfel de lucruri. Tu eşti ceea ce se numeşte „un om mare”; lucrând alături de tine, sau venind la conducerea clinicii după tine, eu nu voi fi niciodată decât „fiul profesorului”. Sunt nespus de mândru de tatăl meu, dar voi suferi cumplit dacă voi purta pe veci epitetul de „fiul lui Jan”. O iubesc pe Flavie Verneuil. Fiii mei vor fi fiii lui Erling şi ai Flaviei; fără ca importanta muncă a unei soţii încă de pe acum celebră, să împingă pe planul al doilea personalitatea soţului ei. Acesta va şti să dovedească ce anume e în stare să facă el însuşi. Mai târziu, copiii noştri, deveniţi, la rândul lor, oameni în toată firea, vor refuza să se sprijine pe ceea ce voi reprezenta eu, în lume, şi atunci îi voi iubi şi mai mult pentru spiritul lor de independenţă. Mă ierţi, tată, nu-i aşa?

Jan nu răspunse. Sigur, suferea, dar iată că în acea zi înţelepciunea venea din partea celui mai tânăr. Jan îşi

desfăcu braţele şi, strângându-şi la piept fiul regăsit, murmură:

— Ai dreptate, Erling, voi fi totdeauna nespus de mândru de ceea ce vei ajunge prin tine însuţi!

Aceste schimbări profunde în soarta familiei Yvarsen cerură luni de zile, luni care fuseseră cum nu se poate mai pline. Thérese îşi regăsise bucuria şi echilibrul, înţelegând că nu pierduse nimic din dragostea fiului ei. Părăsi cu tristeţe Suedia, dar bucuria îi fu nespus de mare să-şi revadă fiica şi de asemenea Transvaalul. Clinica din Stockholm fu încredinţată unuia dintre cei mai buni doctori din Suedia, care nu voia pentru nimic în lume să schimbe numele fondatorului ei. Numele de „Clinica Yvarsen”, era el singur sinonim cu încrederea.

...În Canada... Skoal! Skoal! Skoal! acest cuvânt răsună de nenumărate ori în cinstea mirilor. Toată lumea, fu de acord că niciodată nu văzuseră o mireasă mai frumoasă! Erling era nebun de fericire. O instalase pe Flavie în vechea casa din bârne de lemn, unde veneau odinioară să dea târcoale sălbăticiunile pădurii. Acum nu mai era nici medic, nici chirurg, nici bărbatul cu capul plin de planuri care se frământa cum să-şi croiască un viitor glorios pe tărâmul medicinii: nu mai era decât un îndrăgostit, un simplu îndrăgostit.

În căsuţa rustică, Flavie şi soţul ei nu se mai gândeau la nimeni şi la nimic: căci în afară de ei doi, nu mai exista nimic pe lume. Dragostea e uneori atât de acaparatoare, încât nu-ţi îngăduie nici măcar să te mai gândeşti la altcineva. În genunchi, pe pieile groase de blană ce ţineau loc de covor, Erling îşi strângea, cu patimă, soţia în braţe. Ochii mari ai Flaviei se pierdeau în ochii lui. Nici ea nu mai era decât o femeie, o simplă femeie îndrăgostită. Admiraţia ei pentru Jan, cuvintele crude ale Théresei, chiar şi experienţele sale profesionale, împinse până la abnegaţie şi eroism, totul fusese uitat. Cu o supunere pătimaşă, cu o sfială feciorelnică, se ghemui la pieptul

puternic al bărbatului ei. O gură tânără îi strivi buzele. Atunci, într-un fel de semi-inconştienţă, se gândi la „Zâna Zăpezilor”. Şi-o fi regăsit, în sfârşit, liniştea? Dragostea, de o intensitate aproape supraomenească, la care Sigrid râvnise în van, Flavie ştia acum că există şi că era un lucru minunat...

# DESTINUL FAMILIEI YVARSEN

# PARTEA ÎNTÂI

Motto:
*„Wie soll ich meine Seele halten, dass sie nicht an deine rührt?*[2]
RAINER, MARIA RILKE - Liebeslied

## I

NELINIŞTIŢI, CURIOŞI, NEGRII SE grăbeau către coliba bătrânului Sammy.

— Nu vă apropiaţi! strigă o voce din mulţime, tocmai şi-a încărcat puşca!

— Puşca?

— Da, ne pândeşte! Va trage în noi!

— Prostii! Nu există om mai paşnic ca bătrânul Sammy.

— Doar ţi-am spus c-a înnebunit.

— Înnebunit?

— Da, din pricina unei nelinişti morbide sau unei obsesii, cum spun medicii. Nu ştiu exact despre ce e vorba...

— Dacă nu ştii, taci din gură!

— Atunci spune tu...

Din mijlocul mulţimii se ridică o voce autoritară:

— Linişte! *Here comes the boss*. Iată-l pe stăpân.

Foarte înalt, blond, cu chipul bronzat, James Starner se apropie de contramaistrul său care tocmai voia să-i vorbească:

— Ce se întâmplă, Tom? Ce-i cu îmbulzeala asta de

[2] Cum pot să-mi împiedic sufletul să se unească cu al tău? (germană)

oameni?

— Old Sammy a înnebunit, domnule!

— Cum adică?

Negrii se îndepărtară, respectuoşi, din jurul celor doi. Tom arătă coliba:

— Îl cunoaşteţi pe bătrânul Sammy, nu-i aşa, domnule?

— Sigur, e unul dintre cei mai buni lucrători ai noştri.

— Ei bine, iată... Azi după-amiază, Sammy s-a apucat să repare un tractor, împreună cu Bill, tânărul mecanic...

— Îl ştiu, da, şi?

— Dintr-o dată, s-a năpustit asupra lui Bill şi a vrut să-l strângă de gât. Urla cu o voce ascuţită: „Nu vreau să văd pe nimeni în jurul meu! Pe nimeni! Pe nimeni!”.

— Şi pe urmă?

Bill a reuşit să scape din mâinile lui şi l-a ameninţat cu o cheie englezească. Sammy s-a năpustit în coliba lui şi s-a încuiat înăuntru. Şi de atunci urlă întruna.

— Ce spune?

— Că nu vrea să vadă pe nimeni în jurul lui şi că pe primul care va cuteza să treacă prin faţa casei sale, îl va împuşca. Ascultaţi! Îl auziţi?

— Da, îl aud!

Old Sammy vocifera într-un amestec curios de engleză şi de dialect local. Ameninţătoarea ţeavă a puştii sale se vedea foarte clar în ambrazura porţii.

— Dacă Jan era aici s-ar fi priceput să-i vorbească, să-l calmeze, murmură James.

— *Mister* Jan Yvarsen, doctorul? întrebă Tom.

— Da.

James rămase o clipă pe gânduri: situaţia nu mai putea dura. Old Sammy putea, dintr-un moment în altul, să-şi descarce puşca în orice trecător nevinovat, o femeie, un copil... Trebuia să acţioneze şi încă repede de tot. Îşi şi însuşise trăsătura tuturor membrilor familiei Yvarsen: de îndată ce se iveau unele dificultăţi, vreun pericol, se gândea instinctiv la Jan. Numai că în vremea asta, Jan şi Thérèse se aflau în vacanţă, în Franţa, ca şi tatăl şi mama

lui James – Tom şi Fanny – care se duseseră să petreacă câteva săptămâni în bătrâna Anglie. Aşa că James rămăsese singurul stăpân. Nu spusese contramaistrul: „*Here comes the boss*?” Acum, patronul, adică omul care trebuia să-şi asume răspunderile, nu mai era Tom Starner, ci James.

Îşi aminti că tânărul contramaistru negru, isteţ şi capabil, purta acelaşi nume ca şi tatăl său, fiindcă Tom Starner îi fusese naş. James îşi dădu seama că toţi ochii erau aţintiţi asupră-i, că trebuia „să facă faţă”. Hotărârea sa şi fusese luată. Îl îndepărtă pe Tom care voia să-l oprească şi se îndreptă, cu pas ferm şi hotărât, către coliba lui Old Sammy. Auzi paşi în urma lui şi se întoarse. Era Bill, tânărul mecanic negru, care alerga după el.

— Ce vrei? îl întrebă James. Rămâi lângă ceilalţi. Old Sammy e înarmat cu o puşcă.

Bill era foarte palid şi zise cu glas rugător:

— *Don’t hurt him, mister James, sir, he doesn’t know what he is doing!*

Ca toţi negrii, apelase din instinct la fraze biblice.

„Nu-i căşunaţi niciun rău, domnule, nu-şi dă seama ce face!” Şi tocmai Bill spunea asta, omul pe care Sammy era cât pe ce să-l strângă de gât, într-un acces de furie.

Acum James se afla singur în faţa micii bariere care despărţea grădiniţa lui Sammy de drum. Ştia că în acel moment dădea dovadă că era bărbat, ca toţi negrii strânşi grămadă, îl judecau, îi cântăreau.

James îşi trecu braţul pe deasupra portiţei şi trase zăvorul. Zarurile fuseseră aruncate. Acum nu mai putea să dea înapoi, trebuia să înfrunte, cu orice preţ, puşca lui Sammy. În jurul lui, o puzderie de flori roz, galbene şi violete. Căci lui Sammy îi plăceau florile. Grădina sa era cea mai frumoasă din exploatare şi până şi Tom Starner îi invidia unii trandafiri care aveau culoarea smaraldului şi pe care numai el se pricepea să-i cultive. James îi iubea pe negri, aceştia erau cei mai buni prieteni ai săi. Se născuse în Africa: pentru el, Europa era un pământ străin.

Camarazii săi de joacă fuseseră negri şi învăţase foarte repede să le stimeze inteligenţa vie si intuitivă, cunoştinţele asupra plantelor şi animalelor, bunătatea lor înnăscută, candoarea, spontaneitatea. Aşa că Old Sammy nu era un străin pentru el; departe de aşa ceva! Nu-l legănase pe genunchi când fusese un puşti de câţiva ani? Nu Old Sammy îi insuflase dragostea faţă de animale? Căci acest Old Sammy dăduse întotdeauna dovadă de o dragoste fanatică faţă de fiarele din pădure şi din hăţişuri. Nu se spunea în sat că odinioară, cel mai bun prieten al lui Sammy fusese un leu, cu care se întâlnea zilnic, undeva, departe, lângă râul albastru ce şerpuia printre preriile verzi? James nu văzuse el însuşi acea gazelă îmblânzită care trăia în grădina casei sale şi care mânca din mâna bătrânului?

Acum îi reveniseră în minte toate acele amintiri. Legendele pădurii pe care Sammy le istorisea pe înnoptate.

Vocea lui groasă şi răguşită, blândeţea ce contrasta cu gesturile sale cam repezite. Fanny, care-l iubea şi ea la fel de mult, venea adesea să li se alăture, ca să asculte acele poveşti fantastice, ţâşnite din străvechiul pământ african, când apunea soarele, când solemnele lui raze roşietice luminau cerul şi când fiarele nopţii se trezeau în tăcerea deplină a pădurii.

James înaintă printre cele două rânduri de trandafiri. „Uite ce înseamnă relativitatea timpului – îşi spuse el – de când m-am despărţit de mulţimea aceea de curioşi abia dacă au trecut două sau trei minute. Şi totuşi câte gânduri m-au asaltat de atunci!”

Întrevăzu surâsul Idei, nevasta lui adorată. Chiar în acel moment, auzi vocea lui Sammy, care strigă ca un smintit:

— *Get out of here! Get out of here!* Cară-te! Cară-te!

Îi răspunse pe un ton calm:

— Sunt eu, James! Nu mă mai recunoşti?

— *Get out of here!* răcni bătrânul.

— Nimeni nu-ţi vrea rău, Sammy; hai, dă-mi puşca!

— *My gun? Here, get this!* Na-ţi-o!

James auzi bubuitura, apoi simţi cum i se rupe ceva în piept. Căzu cu faţa în jos şi se înfundă printre flori. „Păcat de trandafiri! Dar de ce voi fi căzut? A tras în mine! Cine? Old Sammy. Nu, nu se poate! Nu el! Ah, greutatea asta de pe piept, durerea asta... De ce? Ciudat... Nu vreau să... Nu...”

Câteva chipuri se aplecară asupră-i, câţiva ochi neliniştiţi îl priviră. „Ce vor toţi ăştia de la mine? De ce-au venit aici? Calcă florile în picioare! Bietul Sammy... Dar el a... Eu nu...”

— *He is dying!*

„Cum? Era pe moarte? Cine? El? Nu se putea, era o greşeală! Vreau să le explic, să le spun...”

Încercă să se sprijine în coate, dar greutatea neaşteptată din piept îl făcu să cadă din nou.

„Despre mine vorbesc oamenii, eu sunt pe moarte. Ce înseamnă să fii pe moarte? Sfârşitul... După asta, nu mai e nimic... Nimic? Ah, nu! Nu vreau să mor!”

Foarte aproape de el un bărbat plângea. Recunoscu glasul lui Sammy. „Plânge bietul de el, pentru că i-au strivit trandafirii. Va trebui să-i aranjeze din nou. Îi voi da o zi de concediu ca să-şi poată face ordine în grădină. Ce... sunt pe moarte! Oare ce înseamnă moartea?” Se simţi prăvălindu-se în adâncul unei pâlnii. Sus de tot, în jurul unui cerc alb de lumină, câteva capete curioase se aplecaseră către el. „Ide! Unde eşti? Nu-i cu putinţă! Nu vreau! Nu, nu acum! E prea devreme!” Aluneca tot mai repede către fundul pâlniei. De acolo, de jos, de foarte departe, capetele se făcuseră mici cât gămăliile de ac, îndepărtate, inaccesibile. „S-a sfârşit... Nu mă voi mai întoarce niciodată spre ei... Moartea...” Peştera întunecată din jurul lui se lumină brusc. Apoi se contopi el însuşi cu acea lumină dulce, ce continua să se topească în univers, mai departe, mereu mai departe...

Ide se întinsese pe şezlongul din veranda umbrită.

Cartea pe care se apucase s-o citească, îi căzu din mână. Visa, se gândea la fiinţele care-i erau dragi. În visurile ei, tatăl său – Jan Yvarsen – ocupa întotdeauna primul loc chiar înaintea soţului ei. Îi plăcea să-şi amintească de acel chip viril, care purta pecetea unei vieţi plină de altruism, de dragoste, de abnegaţie, de bucurii şi de suferinţe. Acel chip nobil, dăltuit de îndelungaţii ani ai experienţei de viaţă. Tatăl său... Acel om care, aflat pe culmea uneia dintre cele mai strălucite cariere, nu şovăise să-şi părăsească încă o dată patria pentru a o lua de la capăt, acolo unde oamenii aveau atâta nevoie de ştiinţa şi de talentul lui de organizator. Însoţit de credincioasa lui soţie, părăsise Suedia ca să preia conducerea spitalului din Pretoria. Datorită generosului său impuls, această instituţie devenise, în numai câteva luni, una dintre cele mai moderne clinici din lume. Şi totuşi, superioritatea spitalului din Pretoria nu consta numai în tehnica cea mai modernă a blocurilor operatorii şi a instalaţiilor sale sanitare. Nu; pivotul în jurul căruia gravita toată acea lume de pacienţi, de medici, de chirurgi, de interni şi de infirmiere, era numai Jan Yvarsen. Prezenţa sa binefăcătoare îl liniştea până şi pe cel mai disperat bolnav. Când trecea prin lungile saloane albe, de o curăţenie exemplară, avea pentru fiecare câte un surâs, o strângere de mână sau un cuvânt menit să încurajeze, să redea nădejdea. Aşa era Jan, tatăl ei, pe care Ide îl iubea atâta. Dar Thérese, mama sa... Însoţindu-şi soţul în Africa de Sud, fusese nevoită să părăsească locuinţa, atât de dragă, a mătuşii Brita, căminul pe care se străduise să-l întreţină şi să-l înfrumuseţeze, cu atâta dragoste şi devotament. „Casa... casa noastră”... Ide îşi aminti – cu o tainică nostalgie – de cadrul fermecat al copilăriei sale. Imensa cameră de zi, luminată simplu, de focul din cămin; vechile mobile de stejar care străluceau în penumbră. Auzea apa cântând în samovar şi o vedea pe Thérese, surâzătoare, ungând cu unt feliile de pâine şi turnând ceaiul.

„Pădurica de brazi şi torentul ce mugea în depărtare... Lungile mele plimbări solitare, dimineaţa devreme, când perlele de rouă mai scânteiau încă pe iarba proaspătă şi catifelată. Salcia bătrână de lângă râu, sub care-mi plăcea să stau şi să ascult murmurul blând al apei limpezi şi liniştite ce se îndrepta spre fluviu, spre mările îndepărtate. Când mă întorceam spre casă, îl zăream pe tata care se înapoia de la clinică. Cum mă zărea, un surâs larg îi lumina faţa. Alergam înaintea lui şi-i săream în braţe. Tata...”

Apoi gândurile Idei se îndreptară spre Erling şi Flavie, încântătoarea lui soţie. După călătoria de nuntă în Canada, rămăseseră la început, câteva luni, în Statele Unite, la Boston, unde Erling făcuse un stagiu într-o clinică a cărei activitate principală era lupta împotriva cancerului. Pe urmă, perechea se îndreptase spre Buenos Aires, în Argentina, unde tânărul şi strălucitul chirurg se angajase la un spital. În sfârşit, acum se întorseseră în Europa, locuiau la Hamburg şi Erling participa activ la lucrările unui centru de cercetări ştiinţifice. Amuzată de toate acele deplasări, Ide le spunea, cu o afectuoasă maliţie „porumbeii noştri călători”. Dealtfel Erling şi Flavie nu mai erau singuri. După primul an de căsătorie li se născuse un băieţel încântător, care căpătase numele bunicului său: Jan. Intrase în viaţă cu acel nume prestigios, cu acel nume care devenise simbolul unui ideal al nobleţii sufleteşti, al dezinteresului şi al dragostei faţă de oameni: Jan Yvarsen.

Dar tocmai când era cufundată în reverie, atenţia îi fu brusc atrasă de un negru mititel, de zece sau doisprezece ani, care alerga spre verandă. Observă, cu mirare, aerul lui grav şi solemn, atât de puţin obişnuit la un copil de o asemenea vârstă. Cuprinsă brusc de presimţirea unei nenorociri, Ide se ridică dintr-un salt şi se aplecă peste balustradă. Ajuns, la câţiva paşi de ea, micul negru se opri şi strigă cu glasul lui subţirel:

— *Ma’am! Ma’am! Something terrible has happened!*

*Something terrible!*

— Ei bine, ce s-a întâmplat? Spune odată! *Tell me!*

Băieţaşul şovăi, apoi deveni foarte trist, îşi lasă capul în jos şi spuse:

— *Old Sammy has killed mister James, Ma'am*... Bătrânul Sammy l-a omorât pe domnul James, da... Sammy a înnebunit şi a vrut să-l strângă de gât pe Bill, mecanicul. *When he realised what he had done, he dropped his gun and started crying like a baby.* Da, *Ma'am,* când şi-a dat seama ce-a făcut, Sammy a început să plângă, da, să plângă ca un copil...

Ide auzea toate acele cuvinte ciudate, dar sensul lor îi scăpa. Visa? Era cumva lamentabilă victimă a unei îngrozitoare halucinaţii? „Ce se întâmplă cu mine? Dar, în sfârşit, totul nu-i decât... Eu nu... Da, asta e, am stat prea mult în soare, azi-dimineaţă. Nu trebuia... Fanny mi-a spus-o mereu... Sunt bolnavă... am febră... Ar trebui să..."

Şi totuşi micul negru se afla acolo, în carne şi oase. Nu era o nălucă, ci o fiinţă vie care-i vorbise, care rostise acele cuvinte smintite, imposibile... Ide coborî în goană cele câteva trepte ce duceau din grădină spre verandă şi alergă spre copil. Apucându-l de umeri, îl zgâlţâi şi strigă pe un ton plin de spaimă:

— *You are lying!* Ai minţit, nu-i aşa?, Hai, mărturiseşte: sunt minciuni, minciuni!

Ochii copilului se împânziră de lacrimi; răspunse cu glas tremurător:

— *No, Ma'am I'm not lying... Mister Jamen is dead*... M-au trimis să vă anunţ, *Ma'am*, să vă spun că... Mi-e frică, *Ma'am*, nu cutez să vă spun mai mult! Dar ăsta-i adevărul: a murit!

Ide îi dădu drumul şi braţele îi căzură de-a lungul trupului. „Deci e adevărat, e mort! Băiatul vorbeşte de James, de James al meu!" Din instinct, traduse cuvântul în limba maternă, în suedeză: „*död*", mort...

„*Död*", acest cuvânt scurt şi definitiv, căzând ca un cuţit de ghilotină, era aidoma unui spin ascuţit şi dureros

care i se înfigea în inimă, care i-o străpungea dintr-o parte în cealaltă. „*Död*” era iremediabilul, era fatalitatea ce se năpustea brutal într-o viaţă până atunci veselă şi lipsită de griji, ca şi cea a unor păsări de pe câmp. De acum încolo, James n-o va mai lua niciodată în braţe; niciodată nu-şi va mai îndrepta spre ea privirea tandră şi sinceră. Niciodată nu... Ide avu impresia că e luată de un val uriaş, un val de durere şi disperare. Pierzându-şi cunoştinţa, se prăbuşi la picioarele copilului, care plângea.

Pasărea, când simte trecând aripa morţii, se opreşte din cântat...

## II

TREZINDU-SE, PRIMA MIŞCARE, instinctivă, a lui Jan fu s-o caute pe Thérese, lângă el. La început fu foarte mirat să se vadă singur într-o cameră mare şi luxoasă de hotel. Apoi îşi aminti că se afla la Nisa, la hotelul „Ruhl”, şi că Thérese rămăsese la Paris ca să-şi isprăvească nenumăratele cumpărături. Fiindcă atunci când Ide aflase că părinţii ei îşi vor petrece concediul în Franţa, făcuse imediat o listă cât toate zilele, cu cumpărături, în care parfumul şi apa de toaletă se învecinau cu mătăsurile, cu articolele de marochinărie şi cu cărţile. Îi înmânase această listă mamei sale, nu fără a o însoţi de mii de recomandări şi de indicaţii în legătură cu cutare sau cutare magazin de pe străzile Saint-Honoré sau de la Paix ce trebuiau „neapărat” vizitate.

Ajunsă la Paris, Thérèse se gândise să îndeplinească mai întâi rugăminţile fetei sale. Şi aşa trecu o săptămână. La sfârşitul ei, Jan spuse:

— Îţi admir bunăvoinţa cu care faci toate comisioanele Idei; draga mea, acest devotament te onorează. Totuşi, socot că a venit momentul să te gândeşti puţin şi la tine.

Thérèse răspunse surâzând:

— Adică vrei să spui că ţi-ar plăcea să mă vezi cu o listă la fel de lungă cât lista Idei, dar destinată propriilor mele nevoi?

— Exact.

— Deci să iau de la capăt turneul prin magazine! Lucrul n-ar fi prea amuzant pentru tine, dragă Jan. Nu te-ai gândit la asta?

El o luă de braţ:

— Ba da, draga mea. Şi iată ce propun. Poţi să-ţi continui în linişte cumpărăturile, încă două, trei zile. În ce mă priveşte, vreau să mă reîntorc la Nisa, chiar astă-seară, căci – vezi tu – simt nevoia de destindere, de odihnă, pe care nu le găsesc aici, la Paris. De îndată ce strada Saint-Honoré nu va mai avea cu ce să te ispitească, vii şi tu după mine.

— În cazul ăsta, am impresia că nu voi mai părăsi niciodată Parisul! replică Thérèse, foarte veselă. Adăugă însă imediat, tot pe acelaşi ton:

— Nu dragă, nu te teme! În două zile voi isprăvi cu toate treburile de pe aici, şi ne vom reîntâlni pe ţărmul mării.

Jan îşi îmbrăcă halatul de casă cu fir de argint şi trase perdelele. Soarele – răsărind – aprinsese miriade de stele scânteietoare pe valurile cristaline care se întindeau cât vedeai cu ochii. Cerul se contopea cu marea, alcătuind împreună o simfonie de culori şi de nuanţe, unde albastrul şi azuriu se amestecau cu auriul şi argintiul. Peste această privelişte grandioasă a naturii virginale plutea o tăcere deplină; tăcere ce devenea şi mai impresionantă prin ţipătul timid al unui pescăruş matinal şi prin clipocitul neîncetat al valurilor ce se spărgeau de galeţi. Jan trase până în adâncul plămânilor aerul proaspăt şi pur al brizei marine. În acel moment, cineva bătu la uşă. Abia avu vreme să răspundă că-l şi văzu pe Erling intrând, cu chipul bronzat şi cu o şuviţă rebelă pe frunte.

— Tu aici? exclamă el stupefiat.

— Da, tată, vin direct de la aeroport!

Cei doi bărbaţi se îmbrăţişară. Apoi Jan întrebă neliniştit:

— Şi Flavie?

— Am lăsat-o la Paris, cu mama. Stai un pic să te lămuresc. Ştiind că sunteţi la Paris, am hotărât să venim şi noi încoace...

— Trebuia să ne scrieţi...

— Nu, am vrut să vă facem o surpriză. După ce-am sosit, mama ne-a spus că tu plecaseşi, în ajun, la Nisa.

— Ce vrei, sunt un om bătrân, oraşele mari mă obosesc.

Erling îşi privi tatăl cu admiraţie şi replică:

— Om bătrân? Glumeşti, tată, nu te-am văzut niciodată într-o formă mai bună.

Jan surâse.

— Mă flatezi, lucru ce nu-ţi stă câtuşi de puţin în obicei.

— Nu m-am schimbat, tată, continui şi acum să spun ceea ce gândesc. Dealtfel, ştii mai bine ca oricare că am dreptate şi că nimeni nu ţi-ar da vârsta pe care-o ai.

— Şi părul meu alb?

— Nu-i alb, ci argintiu. În ce mă priveşte, te găsesc chiar mult mai atrăgător ca odinioară.

— Îţi mulţumesc pentru compliment, dragul meu băiat!

— Tată, ştii doar că sunt om serios. Sunt convins că femeile continuă şi acum să întoarcă, toate, capul după tine.

Jan se îndreptă de spate şi un fulger de mândrie îi scânteie în priviri.

— Sigur, bobocule, ce crezi!

Socotind că glumise destul, Jan trecu la lucruri serioase.

— Ştii, zise el cu o voce din care răzbătea un reproş mut, în loc s-o faceţi pe „porumbeii, călători”, cum spune – şi pe bună dreptate – sora ta, aţi fi făcut mult mai bine să vă ocupaţi de clinica din Stockholm.

Aceste cuvinte avură un efect imediat asupra lui Erling. Din vesel şi bucuros, deveni distant, aproape ostil. De

îndată ce venea vorba despre profesia lor, relaţiile dintre tată şi fiu redeveneau încordate. Pentru că fiul se temea tot timpul să nu se lase prins în plasa celebrităţii tatălui său. Hotărâse, o dată pentru totdeauna, că nu va fi „fiul lui Jan”, ci doctorul Erling Yvarsen. Sigur, ar fi putut alege partea uşoară a lucrurilor, adică să se cocoaţe pe piedestalul ridicat de tatăl său, să se instaleze confortabil în gloria unui nume a cărui strălucire în loc să pălească, sporise. Dar o astfel de atitudine nu se potrivea cu firea lui energică şi dinamică. Voia să-şi cucerească propria sa celebritate, în urma unei munci înverşunate, să devină cineva datorită eforturilor personale şi nu anilor îndelungaţi de muncă dezinteresată ai tatălui său. Aşa că ori de câte ori Jan aborda acest subiect, Erling protesta, se înfuria, temându-se de influenţa celebrului chirurg. Răspunse deci şi de astă dată pe un ton destul de tăios:

— Ai uitat discuţia pe care am avut-o în Transvaal, a doua zi după vindecarea Flaviei? Mi-ai oferit conducerea clinicii „Yvarsen” şi, ca un cadou în plus, casa mătuşii Brita. Am refuzat în termeni neţi şi clari şi am crezut că ai fost de acord cu motivele mele. De ce să reluam iarăşi discuţia noastră de atunci?

Jan avu un gest de uşoară iritare:

— Discuţia! Suntem parlamentari, ori tată şi fiu?

— Unde vrei să ajungi?

— La faptul că reacţia ta de odinioară, refuzul atât de categoric nu erau decât gestul unui adolescent care nu cumpăneşte îndestul!

Erling sări în sus.

— Chiar aşa, tată, aş vrea să înţelegi că acum nu mai sunt un adolescent, ci un bărbat în toată firea!

Fără să-l asculte, Jan continuă:

— Sigur că la vârsta ta vrei să iei omenirea cu asalt, vrei să transformi totul şi mai ales să nu datorezi nimic nimănui! Mi-ai refuzat oferta numai ca să nu-mi fii îndatorat cu ceva!

— Exact!

— Ideile astea sunt totuşi nişte copilării!

— Nu asta e şi părerea mea!

Jan începu să se plimbe nervos prin cameră, însoţindu-şi cuvintele de unele gusturi tăioase. Era felul lui de a se exprima când îi stătea ceva pe inimă.

— Nu-i vorba de părere, Erling, vezi, aici greşeşti tu! E vorba dimpotrivă, de fidelitate, de tradiţie, de perenitatea unui nume şi a unui efort. Eu, băiete dragă mi-am sacrificat cea mai mare parte din viaţă, muncii la clinică, şi maică-ta a suferit adesea din pricina asta. Ceasuri, mii de ceasuri de cercetare, de studiu, de experienţe... Nopţi întregi consacrate unui diagnostic... Apoi sâcâielile enervante legate de administraţie, discuţii obositoare şi spinoasele probleme de bani... Crede-mă, a pune pe picioare clinica „Yvarsen” n-a fost chiar o joacă! Şi-ţi spun asta fără falsă modestie!

— Ştiu, tată, şi sunt ultimul om care să-ţi minimalizeze meritul!

— Meritul! Meritul! Ca şi cum despre aşa ceva ar fi acum vorba! Află, dragul meu băiat, că încă nu ştii nimic! Abia după patruzeci de ani începi să înţelegi viaţa; „începi”, pricepi?

— Dar...

— Şi te rog să nu mă mai întrerupi când vorbesc! Ai să-mi răspunzi după ce am să termin ce am de spus. Deci, ţi-am explicat că am sacrificat cei mai frumoşi ani ai vieţii mele ca să creez ospitalierul centru pe care-l cunoşti, fără să mai vorbesc de activitatea mea anterioară din Krittelwerk. Ai să mi-o întorci, desigur că, fiind medic, era normal ca viaţa mea să se desfăşoare astfel, din moment ce mi-am ales această profesie. De acord! Totuşi, îngăduie-mi să-ţi spun că mai ales voi, mama ta, Ide şi cu tine aţi fost cei care m-aţi ajutat în tot acest efort pe care l-am depus. Gândindu-mă la voi, eram conştient de faptul că trebuia să clădesc un cuib la care copiii mei să continue să trudească. Această clinică trebuia să fie „clinica noastră”. Te şi vedeam luându-mi locul. Plecarea

Idei în Transvaal a fost prima mea decepţie. N-am lăsat niciodată să se vadă acest lucru, dar ţie ţi-l pot mărturisi. Era prima ruptură a cercului nostru familial, deci un început de fărâmiţare. Mai târziu, ai venit tu însuţi să lărgeşti această ruptură, când ţi-am oferit conducerea clinicii şi când mi-ai răspuns cu răceală: „Cinstit vorbind, sunt foarte emoţionat dar refuz”. Acest răspuns negativ ducea la prăbuşirea celor mai dragi proiecte ale mele; el însemna năruirea acelui minunat edificiu familial pe care-l întrevăzusem în toate visele mele.

Jan se opri în faţa fiului său şi rosti cu o oarecare trufie:

— Şi totuşi, după cum vezi, m-am descurcat! Apoi continuă cu o voce pătrunsă de o undă de melancolie: Dar acum, în amurgul vieţii, sunt îngrijorat să-mi ştiu clinica pe mâna unui străin, casa mătuşii Brita, pustie, şi familia mea risipită în cele patru părţi ale lumii. Asta-i tot ce-am avut să-ţi spun... Acum răspunde-mi: tot mai persişti în refuzul tău?

Erling trecea prin chinuri cumplite. Vibrantul monolog al tatălui său îl emoţionase. Şi totuşi... Îl privi ţintă în ochi şi răspunse:

— Da, tată, persist.

Jan explodă.

— Eşti cel mai îndărătnic animal pe care l-am cunoscut vreodată!

— Sunt fiul tău, tată...

Această remarcă îl atinse pe Jan în punctul său sensibil şi-l făcu să surâdă.

— Adică vrei să spui că tu şi cu mine suntem făcuţi din acelaşi aluat, nu-i aşa?

— Mi se pare că da.

— În acest caz suntem nişte specimene afurisite!

— Asta pretinde şi Flavie.

— Flavie? Ah, da... Vorbeşte-mi despre ea... Istoriseşte-mi...

— Ştii ce se spune: despre popoarele fericite?

— Că n-au istorie.

— Asta e şi cazul Flaviei!

— Sunt încântat să te aud vorbind astfel. Şi nepoţelul meu cum o duce? Nădăjduiesc că l-aţi adus cu voi!

— Nu, tată. Flavie a socotit că Jan e încă prea mic şi prea fragil pentru o călătorie atât de obositoare. L-am lăsat la Hamburg, pe mâini sigure.

Jan deveni visător. Murmură:

— Într-adevăr... Poartă acelaşi nume ca mine. Jan Yvarsen... Roata merge înainte...

Apoi se adresă din nou lui Erling, de data asta ceva mai solemn:

— Vezi tu... Dacă am abordat un subiect care văd că te deranjează, am făcut-o pentru că am un motiv cu totul deosebit.

— Te ascult, tată, spuse Erling, curios.

— Uite, am hotărât să-mi dau demisia din funcţia de director al spitalului din Pretoria.

Erling fu derutat de această veste neaşteptată.

— Ai de gând să te reîntorci la Stockholm? întrebă el.

— Câtuşi de puţin! Vreau să pun capăt activităţii mele medicale.

— Cum, vrei să te retragi definitiv?

Jan apăsă pe fiecare silabă:

— De-fi-ni-tiv!

— Şi ce vor spune cei din Pretoria?

— Nimeni nu este încă la curent cu hotărârea mea! Nici măcar mama ta; eşti primul care afli noutatea! Aveam intenţia să-ţi scriu; dar venirea ta aici a simplificat lucrurile.

— Într-adevăr, nu ştiu ce să spun... N-ai putea să-mi dezvălui şi mie motivele?

Jan îşi privi fiul, ridică din umeri şi schiţă un gest de resemnare:

— Motivele! Nu există niciun fel de motiv! Pur şi simplu am ajuns la capătul carierei mele! Sub conducerea mea, spitalul din Pretoria a fost complet reorganizat şi modernizat. Grosul muncii a fost făcut! Astăzi, acest

spital poate rivaliza cu clinica „Yvarsen” din Stockholm şi orice practician capabil poate să-mi ia locul. În Suedia au şi început să mă ocolească; se ridică generaţii tinere, studenţii care mi-au urmat cursurile, la Facultate. Socot deci că mi-am făcut datoria şi că m-am achitat faţă de societate. Socotelile au fost încheiate.

— Cu un sold în favoarea ta!

După care Erling adăugă pe un ton neîncrezător:

— În ciuda hotărârilor tale, nu te văd totuşi retrăgându-te definitiv! Fiindcă tu nu eşti un astfel de om, tată! De când ochii mei s-au deschis asupra ta şi de când am putut să-mi dau seama de ce se petrece în jurul meu, te-am văzut trudind cu un scop bine determinat. N-ai fost niciodată o plută care se lasă purtată de valuri, ci o corabie cu pânze condusă cu mână fermă, într-o direcţie precisă.

— Eşti un fin psiholog, Erling. Într-adevăr, niciodată nu mi-a plăcut să mă las purtat de valuri. Nu; dacă am luat hotărârea să mă retrag, am făcut-o pentru că mai am de îndeplinit o datorie importantă.

— În sfârşit! Eram sigur!

— Da, o datorie foarte importantă şi care nu mai poate fi amânată. Te-ai gândit vreodată la soarta mamei tale, Erling?

— Nu sesizez...

— Te-ai gândit la devotamentul, la abnegaţia ei?

Erling îşi plecă încet capul.

— Mama, da... Ne-a dăruit tot ce-a avut...

— Am trăit cu toţii din căldura şi din afecţiunea ei. Ce-ar fi însemnat oare căminul nostru fără acea comoară de tandreţe strânsă în inima ei, şi pe care noi o secătuim adesea, într-un mod atât de egoist? Ce-ar fi însemnat familia noastră fără flacăra vie a iubirii Thérèsei, acea flacără care ne încălzea când viaţa ne făcea să ne zgribulim şi care ne arăta drumul drept când rătăceam prin tenebre? Confortul unui cămin nu înseamnă numai aranjarea armonioasă a mobilelor sau bunul gust al

decoraţiilor interioare, nu, el se datorează în primul rând căldurii sufleteşti pe care o afli pretutindeni, şi această căldură tonifiantă nu poate ţâşni decât din inima unei femei. Aşa cum ai spus, mama ta ne-a dăruit tot ce-a avut. Şi, în schimb, noi ce i-am dat? Ide şi cu tine aţi părăsit casa şi v-aţi căsătorit. Mă rog, e firesc, asta-i legea firii şi ar fi ridicol să vă facem un reproş din asta. Dar eu, eu care aveam datoria să trăiesc alături de ea, câte ceasuri crezi că i-am consacrat zilnic? Dar ce spun eu „ceasuri”? Mai curând minute. Mă scol cu noaptea în cap şi dispar ca să-mi petrec ziua la spital. Când mă întorc seara, sunt atât de doborât, încât adorm buştean, imediat după cină.

— Asta-i soarta nevestelor de medici, tată!

— Vine un timp pentru toate! Mama ta a fost o comoară de abnegaţie şi de devotament, şi a avut destule de suferit. La început a suferit din pricina greşelii acelei nefericite Sigrid. Iar mai târziu, din pricina sfâşierii iscată de dragostea ta pentru Flavie. Nu, Erling, crede-mă, am o datorie faţă de Thérèse şi iată că a sosit momentul s-o plătesc. Iar datoria asta constă în a o face cât de cât fericită, de a nu mă mai gândi decât la ea, de a fi tot timpul alături...

— Această datorie îţi face cinste, tată... Ce ai de gând să întreprinzi?

— De îndată ce ne vom reîntoarce la Pretoria, îmi voi căuta un înlocuitor, îmi voi da demisia şi-mi voi pune toate afacerile în ordine. Pe urmă, vom cumpăra o casă frumoasă într-un climat temperat, poate undeva pe ţărmul mării.

— În ce loc?

— Va fi treaba Thérèsei să aleagă, să hotărască, pentru că locuinţa va fi a ei. Eu i-am găsit doar numele...

— Mi-l poţi spune şi mie?

— Sigur! Casa se va numi „*Journey's End*”.

— „Sfârşitul călătoriei”, mda, e cam melancolic...

— E drept, dar ne place şi mie şi ei. Vom avea un parc

mare, unde Thérèse va putea să-şi crească animalele care-i sunt dragi. Eu voi dispune de o bibliotecă foarte bogată şi voi avea doi sau trei cai ca să-mi pot practica sportul favorit: călăria.

— Iată un program cât se poate de ispititor!

— „*Journey's End*" va însemna toate astea şi încă ceva pe deasupra. Ceva în plus, pentru că această locuinţă va fi de fapt simbolul dragostei noastre. Vezi tu, Erling, la douăzeci de ani îţi închipui că eşti îndrăgostit doar cât ţi-ai privit iubita în ochi şi ai schimbat cu ea câteva legăminte înflăcărate. Iluzii! Asta nu e decât începutul, un început timid. Dragostea dintre o femeie şi un bărbat e un lucru care se clădeşte cu migală, care nu se înalţă decât cu ajutorul neprecupeţit al timpului. Fiecare zi petrecută împreună e o nouă cărămidă pusă la temelia templului iubirii. Uneori, un gest stângaci, o vorbă aruncată aiurea poate face să se prăbuşească o bucată serioasă de zid. Atunci trebuie s-o iei de la capăt, cu răbdare şi cu perseverenţă. Abia când ai ajuns spre culmea vieţii, e gata şi edificiul. Thérèse şi cu mine, am clădit astfel o locuinţă senină şi luminoasă. Acum vrem să ne statornicim în ea!

Timp de câteva minute, Jan rămase tăcut, cufundat în reveria sa. Apoi se întoarse spre Erling şi, cu chipul vesel, îl întrebă:

— Când au hotărât să vină încoace Thérèse şi Flavie?

— Mâine seară, tată. Eu am sosit mai înainte ca să-ţi pot expune, în linişte, unele din proiectele mele.

— Deci şi tu ai proiecte?

— Da, şi am nevoie de sfaturile tale.

— E cum nu se poate mai bine. Vom vorbi, despre toate astea la micul dejun. În timp ce eu mă voi îmbrăca, tu vei coborî pe terasă şi vei comanda gustarea de dimineaţă.

— Ce vrei să mănânci, tată?

— Mi-ai uitat obiceiurile?

Erling surâse:

— Nu, stai o clipă să-mi aduc aminte! Aşa, acum ştiu!

Pentru început, ouă cu şuncă şi cu suc de roşii. Pe urmă, sandvişuri cu unt, cu dulceaţă şi cu miere, stropite cu o cafea cu lapte, cu multă cafea şi puţin caimac. Am memorie bună?

— Grozavă!

Şi cei doi bărbaţi se despărţiră într-o dispoziţie excelentă. Jan intră în baie fredonând un vechi cântec suedez.

Promenada Englezilor era încă pustie. Înainte de a se aşeza la masă, în faţa fiului său, Jan contemplă marea şi zise gânditor:

— Ştii, Erling, am văzut destule întinderi de apă, la mai toate latitudinile, dar nici una nu e atât de frumoasă ca Mediterana! Poate că Thérèse şi cu mine ne vom stabili pe undeva, pe aici...

În acel moment, un comisionar al hotelului se apropie de Jan şi-i întinse o tavă de argint pe care se afla o telegramă.

— E pentru dumneavoastră, domnule doctor!

Surprins, Jan desigilă hârtioara albastră şi citi:

*„Soţul Idei mort accidental. Vă aşteptăm la Orly ca să luăm avionul spre Africa.*

*Thérèse şi Flavie”*

Jan deveni dintr-o dată foarte palid. Totuşi, stăpân pe el, se întoarse spre comisionar şi porunci:

— Du-te, te rog, şi telefonează imediat la aeroport să ne rezerve două locuri în primul avion spre Paris.

## III

NORBERT ARUNCĂ O PRIVIRE admirativă asupra frumoasei Cora. Prietenii lor comuni îi lăsaseră singuri pe terasa unei cafenele din

Montparnasse. Aşa că puteau sporovăi în voie.

— Mă sorbi din ochi ca şi cum ai avea de gând să faci din mine viitorul dumitale model, zise Cora cu francheţea ei obişnuită şi foarte pronunţatul ei accent englezesc.

Norbert surâse, puţin jenat:

— Nu lucrez cu modele, zise el, ca să dea discuţiei un ton mai puţin pătimaş.

— Deci te laşi în voia inspiraţiei, spuse Cora. Chipul lui Norbert luă o expresie serioasă, aproape gravă. De îndată ce începea să se discute despre arta sa, tânărul pictor îşi părăsea atitudinea – de obicei veselă şi plină de spirit – şi se exprima pe un ton aproape solemn. Se aplecă deci spre interlocutoarea sa şi rosti pe un ton foarte serios:

— Da, într-adevăr! Căci artistul, vrednic de acest nume, trebuie să asculte doar de îndemnurile geniului său, să se lase călăuzit doar de imaginaţia sa.

— Şi regulile, ce faci cu ele?

— Sunt bune doar pentru cei mediocri. Cel puţin, cele care se învaţă în şcoală. Un artist nu devine într-adevăr mare decât elaborând propria teorie estetică, plecându-se în faţa unui ordin care nu vine dinafară, ci dinlăuntrul, din străfundurile fiinţei sale.

Cora izbucni într-un râs cristalin.

— Îmi place căldura cu care îţi aperi ideile. Ştii că ai şi devenit foarte... european?

Norbert înclină capul.

— Îţi mulţumesc, dragă prietenă, fiindcă acesta este cel mai frumos compliment ce i se poate face unui american. Cu toate că noi ăştia, canadienii francezi, n-am încetat niciodată să fim cu adevărat europeni.

— Vorbeşte-mi puţin despre sora dumitale, Norbert. Se pare că e o fată într-adevăr remarcabilă. O cunoscută cercetătoare în biologie...

Norbert surâse.

— Să nu exagerăm! Acum trei ani, înainte de a se mărita, Flavie a reuşit să localizeze virusul Bolii lui Nils, o febră mortală care bântuia în Africa de Sud şi care-i

ucidea mai ales pe copiii foarte mici. După îndelungi şi temerare căutări, care erau cât pe-aci s-o coste viaţa, a descoperit antivirusul şi a pus la punct serul ce trebuia să vină de hac bolii.

— Dar e o performanţă extraordinară pentru o tânără!

— Trebuie să mărturisesc că sora mea e o persoană oarecum ieşită din comun...

Cora întrebă intrigată.

— Cum arată? E genul femeii de ştiinţă, severă, cu ochelari mari şi veşnic absorbită de calcule profunde?

Fu rândul lui Norbert să izbucnească în râs.

— Flavie? Ochelari mari? Severă? Nici pomeneală de aşa ceva, draga mea!

Cora schiţă un gest de nerăbdare.

— Atunci explică-te, zise ea, zugrăveşte-mi portretul surorii dumitale, ca pictor ce eşti. E frumoasă?

— Frumoasă e puţin spus. Înainte de a te întâlni, nu cunoşteam pe nimeni care să poată rivaliza cu ea în frumuseţe.

Cora acceptă complimentul cu o încântătoare mişcare a capului. Apoi se interesă:

— Şi soţul ei, cumnatul dumitale? Cum e?

— Un băiat foarte înzestrat, inteligent şi simpatic.

— Şi el e tot biolog?

— Nu, medic. Poate că ai auzit vorbindu-se despre tatăl lui, Jan Yvarsen?

— Yvarsen, o somitate a lumii medicale? Sigur că da! Spune-mi, Norbert, voi n-aveţi decât celebrităţi în familie? Va trebui să te strădui, să ajungi şi dumneata cineva!

Norbert răspunse cu modestie:

— Eu nu muncesc pentru glorie. Dealtfel, am încă multe de învăţat. Când un canadian debarcă la Paris ca să facă pictură, se simte puţin cam stângaci, cam provincial. Mulţi dintre noi au rămas şi acum tot la Gioconda. Dacă crezi în mod serios că ai vocaţie, apoi să ştii că ucenicia este aspră şi lungă. Poţi, evident, să alegi partea facilă a lucrurilor, să fii în pas cu moda, să devii un oarecare, un

farsor şi un înşelător.

— Ceea ce nu-ţi stă în fire, nu-i aşa? Căci dumneata pari a fi exact contrariul unui înşelător.

— Detest orice fel de minciună şi de impostură! rosti Norbert, făcând o mişcare energică cu bărbia.

— Mă amuzi, Norbert! Atât de deschis, de sincer, aproape candid într-o epocă în care există atâţia tineri bătrâni!

— Mă socoţi naiv, Cora?

— Nu, tânăr! Spune-mi, e adevărat că ai un atelier absolut senzaţional, în Montmartre?

Norbert clătină din cap.

— Nu, nu-l mai am, m-am mutat. Acum stau pe strada Bonaparte; e mai aproape de Şcoala de pictură, şi apoi am preferat întotdeauna malul stâng al Senei. Ţi-ar plăcea s-o cunoşti pe sora mea Flavie?

— *Of course, with the greatest pleasure!*[3]

— În acest caz, am să organizez o mică agapă în noul meu atelier. Flavie e acum în trecere prin Paris. Va fi încântată să dea o mână de ajutor îndatoririlor mele de amfitrion. Vei veni Cora, nu-i aşa? Făgăduieşti?

— Făgăduiesc!

După ce o părăsi pe Cora, Norbert se întoarse pe jos la atelier. Traversând bulevardul Saint-Germain era cât pe-aci să nimerească sub roţile unei maşini. Căci era încă obsedat de imaginea Corei. Încântătoarele ei bucle de un blond auriu. Surâsul plin de vrajă. Ochii castanii în care scânteiau inteligenţa şi maliţia. Ironiile ei nevinovate. Ovalul perfect al chipului şi graţia siluetei. În sfârşit, toate acele amănunte pline de farmec ce făceau din ea o fiinţă minunată şi încântătoare, de la care nu izbutea să-şi mai ia gândul. Şoferul care, cu chiu cu vai, îl ocolise, îi trânti câteva înjurături. Norbert se mulţumi să surâdă. Era atât de departe de proza vulgară a străzilor... „Şi Erik şi Flavie s-au căsătorit. Sunt ultimul celibatar din familie, îşi spuse. E firesc, fiindcă am vrut să mă consacru în întregime artei

[3] Desigur, cu mare plăcere (eng.).

mele. Mă întreb cum ar fi fost viaţa mea dacă m-aş fi însurat... Însurat? Şi, mă rog, de ce nu? Graţie generozităţii lui Sigrid n-am niciun fel de probleme materiale. Sigrid... Ciudat personaj, ciudată soartă! Zână bună pentru unii, diavol pentru alţii! Dar să revenim la eventuala mea însurătoare. Sigur că soţia mea va fi o fiinţă sensibilă şi cultivată. Nu e bine să existe o diferenţă prea mare între inteligenţa şi sensibilitatea artistică a soţilor. Idealul e armonia, uniunea deplină. Cora.... Studiază arheologia. Trei ani de greacă la Oxford. Acum e studentă la Şcoala de Înalte Studii. Mai târziu, va pleca în Italia şi în Grecia, ca să ia parte la săpături. Trebuie să fie un lucru cât se poate de pasionant... La urma urmei, arheologia este destul de apropiată de artele frumoase. Ca să poţi data un fragment de oală sau o bucată din capitelul unei coloane trebuie să cunoşti bine stilurile, iar în ce priveşte statuile, să ştii din capul locului căror mari artişti ai antichităţii aparţin. Nu există arheolog bun fără o solidă cultură artistică. E sigur deci că eu şi Cora ne-am completa reciproc... Îmi aduc aminte de templul acela grecesc pe care l-am vizitat în Sicilia... Se afla în vârful unei coline cu povârnişurile acoperite de grâne. Spicele erau galbene, aidoma unor pepite de aur. Se legănau încet, aproape cu gravitate, sub lenta adiere a brizei marine. Sus, în jurul coloanelor încinse de soare, se auzea cântecul persistent al greierilor, ascunşi în frunzişul argintiu al impunătorilor măslini. Da, îmi amintesc cele mai mici amănunte ale acelor pietre solemne, sculptate de vechii meşteri, ravagiile vremii şi dovezile stupidului vandalism al turiştilor. Pătrunzând în incinta sacră, am resimţit parcă un fel de frică. Cu veacuri în urmă, acolo se rugaseră oameni, îşi imploraseră zeităţile să-i ajute. Contemplând coloanele încremenite care se profilau pe cerul luminos, mi-am dai seama că sufletele înaintaşilor mei îşi puseseră pe ele pecetea de neşters, căci le simţeam vibrând, simţeam răsuflarea acelor pietre antice, pe care oamenii lipsiţi de sensibilitate le cred

neînsufleţite. Eram singur, înlănţuit de farmecul acelui loc. La picioarele coloanelor mutilate, valurile aurii ale grânelor se unduiau, cu legănări ample, la fel ca şi valurile albastre şi neastâmpărate ale mării. În văzduh, veşnic călătoare, păsările migratoare, ale căror chemări le auzeam vag, spintecau aerul cu triunghiul lor negru, îndreptându-se către zările îndepărtate. Un sentiment straniu pusese stăpânire pe mine. Da, în Sicilia ar trebui să ne clădim casa... Va fi la fel de albă ca şi lumina, la fel de surâzătoare ca şi privirea Corei. Balcoane de fier forjat, odăi luminoase şi confortabile, mobile alese cu gust, frumoase şi sobre. Să am un atelier în plin soare! Cum va reacţiona Flavie când va auzi că m-am însurat? Greu de spus. Sigur, o va iubi pe Cora, dar cred că va fi şi puţin geloasă. Pentru ea, eu am rămas tot micul Bertie. Ce să-i faci? Instinctul matern al surorilor! Întotdeauna fericite de a putea interveni în viaţa fraţilor lor! Numai că toate gândurile astea sunt ridicole. Cum să mă însor cu Cora? La urma urmei, ce sunt eu pentru ea? O cunoştinţă vagă şi nimic mai mult! De acord, totuşi surâsul acela al ei...”

Când Norbert intră în atelier, o găsi pe Flavie aşteptându-l.

— Ce surpriză plăcută, strigă el, mai ales că tocmai mă gândeam la tine!

— Portăreasa mi-a descuiat uşa... S-a întâmplat ceva îngrozitor...

— Văd după expresia feţei tale, o întrerupse tânărul pictor. Ce s-a întâmplat? Sper că nu ceva în legătură cu micul Jan? Şi nici cu Erling?

— Nu, e vorba de bărbatul Idei, de James Starner. A fost ucis de un negru!

— Cum? Ucis de un negru? Nu se poate! Povesteşte-mi!

— Mai târziu, răspunse Flavie. N-avem vreme de pierdut! Soacră-mea ne aşteaptă la Orly, unde Jan Yvarsen şi Erling urmează să aterizeze din minut în minut. Vom lua cu toţii avionul spre Africa de Sud; locurile au şi fost rezervate. Căci trag nădejde că eşti de acord să ne

însoţeşti!

Norbert puse mâna pe umărul surorii sale:

— Se înţelege, Flavie! Familia ta e şi a mea!

## IV

AVIONUL PUTERNIC ZBURA PE deasupra imensului continent african. Huruitul grav şi persistent al motoarelor părea să umple tot cerul. La graniţa Saharei, un ofiţer meharist din Legiunea Străină, ridică ochii spre cer şi, timp de câteva minute, rămase pe gânduri... „Vin din Europa, poate chiar din Franţa. Franţa...” Avionul nu mai era acum decât un mic punct negru gonind spre Sud. La câţiva paşi de ofiţerul meharist, o caravană se urni din loc pentru a înfrunta deşertul. Trufaşe şi flegmatice, cămilele porniră în ritmul lor lent şi legănat, acelaşi din noaptea timpurilor.

În avion, Jan se aplecă spre fiul său:

— Acum poţi să-mi dezvălui planurile tale, Erling, avem vreme berechet.

Erling aruncă o ultimă privire prin hublou, apoi se întoarse spre Jan:

— Sigur, tată! Iată pe scurt cam despre ce e vorba: vreau să mă consacru cancerului.

— Cancerului? Îţi dai seama ce spui? Eşti la curent cu toate cercetările şi lucrările, numeroase şi tenace, care s-au făcut de-a lungul anilor, fără niciun rezultat pozitiv?

— Uiţi că la Boston cancerul a fost unica mea preocupare? Aşa că sunt la curent cu tot ceea ce s-a făcut şi s-a publicat în legătură cu acest subiect.

— Dacă sunt bine informat, tratamentul cel mai recent constă în a expune bolnavul izotopilor radioactivi. Nu-i aşa?

Erling schiţă un gest de nerăbdare.

— Tată, pe mine nu mă interesează terapeutica acestei

boli, ci patologia ei. Vreau să descopăr agenţii patogeni, cauzele, sursa bolii.

— Ca şi cum a-i putea-o studia pe una şi neglija pe cealaltă.

— Ştiu, ştiu... Dealtfel, am consemnat primele rezultate ale cercetărilor mele într-un raport pe care te voi ruga să-l citeşti cu cea mai mare atenţie, fiindcă am nevoie de criticile şi de eventualele tale sugestii. Şi arătă spre servieta de piele, burduşită, pe care o ţinea pe genunchi.

— Am aici tot dosarul. Vei putea să-l citeşti de îndată ce vei dori.

Jan se uită la fiul său cu o expresie de uimire amestecată cu mândrie paternă şi admiraţie:

— Îţi dai seama, Erling, de munca la care te înhami?

— Da, tată, ştiu că nu va fi un lucru uşor.

— Uşor? Ar trebui spus: „supraomenesc”. Ştii câţi medici patologi, câţi biologi s-au apucat să studieze cancerul şi toţi fără niciun succes?

— Nimic din toate astea nu mă descurajează.

— Rişti să nu izbuteşti, băiete. Dar dacă vei reuşi, vei avea tot atâta merit cât un Koch sau un Pasteur.

— Nu muncesc nici pentru celebritate, nici pentru glorie: vreau pur şi simplu să înfrâng boala, zise Erling cu modestie.

Vacarmul bolidului care zbura sperie o turmă de antilope graţioase, care o luară la goană. La rândul lor, antilopele speriară un pâlc de girafe, ocupate să pască. Girafele se alăturară galopului dezlănţuit al antilopelor. Cuprinse de panică, un grup de zebre făcură la fel şi pământul începu a dudui sub loviturile sutelor de copite. Deranjat din somn de goana animalelor îngrozite, un leu tânăr şi puternic îşi înălţă capul şi scoase un răget de mânie. O ceată de maimuţe, întotdeauna încântate să poată face tapaj, se alătură iureşului nebun, scoţând strigăte ascuţite, vociferând şi sărind din creangă în creangă. Dispreţuitoare şi aristocratică, o panteră, pitită

sub un baobab, privea cu indiferenţă acea pedestrime lipsită de curaj.

Zgomotul motoarelor se pierdu în zare. Avionul îşi continua ruta, în văzduh, ducând cu sine familia Yvarsen, pe care nenorocirea o strângea, încă o dată, laolaltă.

În afară de călătoria în spaţiu, Thérèse făcea şi o călătorie în timp. Îşi aduse aminte de o anumită zi, pe vremea când era încă tânăra soţie a lui James Corsen, în timpul căreia îşi aşteptase în zadar bărbatul.

La ceasul cinci, auzise vântul bătând cu furie, de fapt o furtună care înălţa rafalele de ploaie, aruncându-le cu putere în ferestrele bungalowului. Socotise că James va aştepta sfârşitul furtunii ca să se întoarcă acasă. Când elementele dezlănţuite se potoliseră, ea deschisese obloanele către noaptea de afară. Pământul respira după furtună, împrăştiind miresme grele şi parfumuri sălbatice. Căldura înăbuşitoare de peste zi fusese alungată de ploaie şi Thérèse trebuise să se înfăşoare într-un şal ca să poată sta în balconul ce domina veldul. Căci dintr-acolo ar fi trebuit să apară maşina lui James. Totuşi, scrutase în van întunericul; în van cercetase cu privirea drumul. Atunci se cuibărise în fiinţa ei, spaima. A doua zi dimineaţă, plecase în căutarea bărbatului ei, într-un Jeep, însoţită de Tom Starner. Zărise prima grămada de fiare – rămăşiţele maşinii lui James. Tom descoperi trupul acestuia, care se şi răcise, mutilat cumplit. Şi acum, fiul lui Tom Starner, un alt James, murise în împrejurări la fel de tragice, doborât de bătrânul Sammy, care înnebunise subit. James Corsen – James Starner, două accidente, două morţi brutale, două destine asemănătoare...

Norbert făcea schiţe pe un bloc de desen; din când în când, gândurile îi zburau la Cora.

Obosită de recentele deplasări, legănată de bâzâitul continuu al motoarelor avionului, Flavie aţipise.

Erling analiza, mental, criticile pozitive şi fertile pe care

tatăl său le şi formulase în legătură cu teoriile sale.

Jan continua să ţină dosarul lui Erling pe genunchi, dar nu-l mai citea. Gândurile sale o porniseră pe alt drum... „Credeam că am ajuns la capătul călătoriei.. Şi începusem să construiesc acel «*Journey's End*». Ide şi Erling îşi făcuseră fiecare rostul lor; curba vieţii lor se despărţise de a mea; îşi făureau propria lor soartă. Şi iată că mica mea Ide e iarăşi singură şi are din nou nevoie de mine, de mama şi de fratele ei... O luăm iar de la capăt...”

## V

FURTUNA IZBUCNI ÎN MOMENTUL în care peste sicriu fu aruncată ultima lopată de pământ. Un adevărat potop ce azvârlea trombe de apă se abătu peste cimitir.

— Repede! strigă Jan. Să alergăm spre ieşire, la maşini unde vom fi cât de cât la adăpost.

O luă pe Thérèse de braţ şi o trase după sine. Erling făcu acelaşi lucru cu Flavie. Pământul din cimitir se şi transformase într-un noroi alunecos, iar între pietrele funerare se şi lăţiseră băltoace enorme. Când ploaia începu să se dezlănţuie, Norbert se afla lângă Ide. Tânăra se aplecă spre groapa proaspăt astupată, cu o expresie de o mâhnire fără margini zugrăvită pe chip. Norbert nu mai şovăi: îşi scoase iute vesta, o aruncă pe umerii Idei şi-i strigă:

— Vino, Ide! Reazemă-te de mine! Să mergem, după ceilalţi!

Fata rămase mai întâi împietrită, în loc, şi pictorul observă că-şi mişca buzele, că spunea ceva. Dar nu auzi nimic, căci vacarmul ploii devenise asurzitor. În sfârşit, Ide ieşi din încremenirea ei şi, după o ultimă privire aruncată în urmă, porni prin potopul ploii după Norbert. Se treziră dintr-o dată în faţa unui lung şir de chiparoşi, aplecaţi de vânt şi şiroind de apă. Norbert habar n-avea

dacă trebuia s-o ia la dreapta sau la stânga, cimitirul fiindu-i cu totul necunoscut. Îi aruncă Idei o privire plină de milă. Furtuna îi smulsese vălul, pletele ude i se lipeau de tâmple, faţa îi era foarte palidă. Ridică ochii spre Norbert şi el citi pe buzele ei întrebarea:

— Unde e tata?

Băiatul ridică din umeri în semn de neputinţă. Apoi, zărind un impozant cavou de familie, construit în formă de capelă, strigă:

— Să ne adăpostim aici! Repede!

Alergară spre cavou. Din fericire, portiţa din fier forjat nu fusese încuiată cu cheia. Aşa că se aflară în curând într-un loc uscat, sub o boltă îngustă, reprezentând o scenă din Biblie: Lazăr înviind din morţi.

— Cum te simţi? se nelinişti Norbert.

— Mai bine, mulţumesc. Mă gândesc însă la părinţi care trebuie să fie neliniştiţi din pricina mea.

Pictorul încercă s-o liniştească:

— Oh, nu cred că-şi fac griji, căci la un moment dat tatăl dumitale s-a uitat înapoi, ca să fie sigur că venim şi noi după ei. A văzut foarte bine că mă aflam alături de dumneata.

— Cum se face că au dispărut cu toţii, aşa, dintr-o dată?

— Din pricina şirului ăstuia de chiparoşi care ne stau în faţă!

În ochii Idei străluciră lacrimile.

— E îngrozitor, şopti ea, o astfel de vreme chiar la înmormântarea lui James...

— O simplă coincidenţă. Mărturisesc totuşi că n-am mai văzut niciodată un astfel de potop. La noi, în Canada, am fost adesea surprins de adevărate furtuni de zăpadă; dar ploaia asta e cu mult mai impresionantă!

— Nu uita că suntem în Africa, murmură Ide. Aici e un pământ sălbatic, niciodată îmblânzit, adesea crud.

Toată întinderea cimitirului se transformase într-un imens lac cenuşiu. Crucile de marmură şi monumentele

funerare se iveau din această vastă întindere de apă, biciuită tot timpul de ploaie. Ide şi Norbert rămăseseră blocaţi în somptuosul cavou, înconjuraţi de dalele grele pe care erau gravate nume şi date. Chipul frumos al Idei purta pecetea suferinţei, a durerii îngrozitoare pricinuite de pierderea brutală. Şi totuşi, când se întorcea spre companionul ei, un surâs trist şi chinuit îi înflorea, pe buze:

— Îţi mulţumesc mult că te-ai ocupat de mine! Fără dumneata nu ştiu ce m-aş fi făcut. Sunt atât de neajutorată...

O siluetă neagră se ivi printre morminte. Era Jan Yvarsen. Nu mai putuse răbda, voia să ştie ce se întâmplase cu Ide. Împrumutase de la paznicul cimitirului un soi de pelerină marinărească şi nu şovăise să înfrunte ploaia aprigă ca să-şi caute fata. Zărindu-i pe Ide şi pe Norbert, Jan le făcu semn, apoi se îndreptă spre ei, prin apa mâloasă care-i ajungea până la glezne. Când intră în cavou, Ide izbucni în lacrimi şi se aruncă la pieptul lui. El o strânse în braţe:

— Hai, liniştеşte-te, fetiţa mea, liniştеşte-te...

Ochii i se opriră asupra lui Norbert care era numai în cămaşă, ud până la piele, şi-i zise simplu:

— Îţi mulţumesc!

Dar privirea sa strălucitoare spunea mult mai mult.

În sfârşit, la fel de brusc cum începuse, furtuna încetă. După câteva bubuituri de tunet, surde şi îndepărtate, vântul goni ultimele fâşii de nori şi un soare radios apăru pe cer. Jan dădu semnalul de plecare:

— Haidem, zise el, dar încet, cu precauţie, ca să nu alunecăm în noroiul ăsta. De îndată ce ne vom afla în maşină, va trebui să ne străduim să ajungem acasă şi să ne schimbăm.

Apoi se întoarse spre Norbert:

— Şi dumneata, Norbert, căci în climatul ăsta nu-i de glumit cu răceala. Crede-mă, am experienţă.

Tremurând, ieşiră din cavoul îngheţat, fericiţi de a se

putea expune razelor binefăcătoare.

Două ore mai târziu, toată lumea se afla în salonul din locuinţa spaţioasă a lui Tom Starner. Fanny era durerea, sfâşierea personificată; cu trăsăturile descompuse, cu privirea rătăcită, se prăbuşise într-un fotoliu. Neputincios şi la fel de distrus, Tom stătea în picioare, cu o mână pe umărul soţiei sale. Ştiau amândoi că nimic nu-i va consola vreodată de dispariţia prematură a fiului lor drag, a acelui băiat cu privirea limpede şi inteligentă în care ei îşi puseseră cele mai vii nădejdi. Se închiseseră în durerea lor, despărţiţi de ceilalţi, singuri pentru totdeauna. Discretă, Thérèse circula printre grupurile care discutau încet, servindu-le ceai fierbinte. Jan o urmărea cu privirea, sensibil la această nouă dovadă de abnegaţie, de devotament.

Erling şi Flavie, aşezaţi alături, vorbeau în şoaptă. Căci nu se puteau abţine să nu vorbească despre micul lor Jan care rămăsese acasă, în îndepărtata Germanie. Slabă şi palidă, într-un taior negru, Ide atrăgea mereu privirile lui Norbert. Un sentiment ciudat, necunoscut până atunci, începu a-şi face loc în inima tânărului artist.

# PARTEA A DOUA

## VI

JAN COBORÎ DE PE CAL, încredinţându-i-l rândaşului care-i ieşise în întâmpinare.

— Stăpâna ta e acasă?

— *Yes, mister Yvarsen, the mistress is in*.

Jan intră în bungalowul fiicei sale şi o găsi pe Ide în vasta cameră de zi care dădea spre verandă.

— Tată! strigă ea de îndată ce-l văzu, cât de mult mă bucură vizita ta!

Se aruncă în braţele tatălui său, apoi îl întrebă:

— Şi mama? N-a venit cu tine?

— Nu, draga mea, am venit singur. Eşti dezamăgită?

— Cum aş putea fi vreodată, dezamăgită, tată! Totuşi, mă miră că nu ţi-am auzit maşina.

— Am lăsat-o la Tom, unde m-am oprit puţin.

— Ai venit călare, nu-i aşa?

Jan surâse:

— Cât de bine mă cunoşti! Ai ghicit. Tom mi l-a dat pe Othello al său, un armăsar de rasă pură.

— Ah...da, îl cunosc, e un cal minunat.

— Un animal remarcabil, da, inteligent, rapid, sensibil şi foarte frumos.

— Socru-meu e mândru de el. Cui l-ai încredinţat, când ai sosit, tată?

— Slujitorului tău, Willy. Am făcut bine?

— Nici că se putea mai bine. Willy adoră caii, va avea grijă de el şi-i va da o porţie zdravănă de ovăz.

— Apropo de ovăz, te previn că m-am invitat la masă la tine.

Ide străluci de bucurie.

— Ce plăcere şi ce onoare îmi faci, tată! Vom lua masa în doi. Mă duc să dau porunci la bucătărie!

După ce se întoarse, se instalară în două fotolii confortabile, aşezate în faţa ferestrei largi, cu vitralii, care dădea spre veld.

— Am de vorbit lucruri foarte serioase cu tine, Ide, anunţă Jan pe un ton puţin cam solemn.

Intrigată, tânără ridică spre tatăl ei ochii mari albaştri şi limpezi.

— Da, fiindcă această situaţie nu mai poate dura.

— Ce situaţie, tată?

— Ştii bine despre ce vorbesc, draga mea... Au trecut cincisprezece luni de la moartea lui James şi tu continui să porţi doliu, stărui să locuieşti singură în această casă mult prea mare pentru tine. Te vei prăpădi, copila mea, te vei ofili ca o floare lipsită de aer şi de soare. Lucrurile nu mai pot dura astfel, şi dacă am venit astăzi să te văd, am venit hotărât să schimb această situaţie.

Ide privi în jurul ei.

— Nu m-am putut hotărî să părăsesc bungalowul acesta al nostru, pentru că aici totul îmi aduce aminte de James.

— Tocmai asta e, Ide, nu vreau să lâncezeşti în amintiri. Vreau să trăieşti în prezent.

— Pisicuţa asta de faianţă pe care o vezi aici, pe gheridon, el mi-a trimis-o de la Johannesburg. Iar ăsta... Ide întinse mâna spre vitrină... Elefantul ăsta de abanos, e un cadou pe care mi l-a cumpărat de la Capetown.

— Dar eşti mult prea tânără ca să încremeneşti în contemplarea acestor bibelouri! Nu te afli la vârsta la care să poţi rămâne văduvă, Ide...

— Să mă mărit din nou? Niciodată!

Jan puse o mână liniştitoare pe umărul fiicei sale.

— Să ne păstrăm calmul şi să examinăm situaţia cu metodă şi, dacă e posibil, cu luciditate.

Ide se înfurie.

— Vorbeşti ca şi cum ai fi gata să pui un diagnostic, sau te-ai pregăti pentru o intervenţie chirurgicală, tată! Dar e vorba de viaţa mea, de viaţa mea şi de credinţa faţă de James!

— Mă învinuieşti de insensibilitate, de răceală?

— Nu, tată, nu-i vorba de asta. Totuşi, am certa impresie că de când mi s-a prăpădit bărbatul, nimeni nu mă înţelege. Toţi vreţi să părăsesc această casă şi să mă duc să stau fie la Fanny, fie la voi, la Pretoria.

— Nu ne gândim decât la binele tău.

— Poate. Dar eu, eu ştiu, pricepi, tată, eu ştiu că n-am dreptul să părăsesc această locuinţă, unde datorită lui James am trăit cei mai frumoşi ani din viaţa mea. A pus atâta dragoste, atâta fervoare în amenajarea acestui bungalow al nostru... Nimic nu i se părea prea bun pentru mine. Căuta întotdeauna tot ce era mai frumos, mai rar. Iar eu să părăsesc acest loc, chiar a doua zi după moartea lui?

— Această fidelitate îţi face cinste, draga mea, dar cel puţin rămâi în limitele umanului, raţionalului şi nu te cufunda într-un soi de durere morbidă.

— Ce vrei să spui, tată?

Jan rosti cu autoritate:

— Că prelungirea doliului, a atitudinii tale de prostraţie, e simptomul unei stări maladive. Eşti tânără, Ide, şi făcută ca să ai copii.

— Dar eu...

— Te rog, dă-mi voie să termin! Acum nu-ţi mai vorbeşte tatăl, ci doctorul. În primul rând, vei părăsi această casă şi vei veni să stai cu noi la Pretoria. În al doilea rând, vei pleca împreună cu noi când vom părăsi Transvaalul, ca să ne stabilim în casa pe care o vom numi *Journey's End*.

— Dispui de mine ca şi cum aş mai fi încă fetiţă, tată.

— Ceea ce ţi-am spus nu-s ordine pe care ţi le dau, Ide, ci prescripţii medicale, şi, mai ales, sfaturile unui tată care te iubeşte.

Ide îşi lăsă capul în jos, părând să reflecteze. După câteva minute de tăcere, îşi ridică ochii spre tatăl ei şi zise:

— Tată, ai vorbit de o casă... *Journey's End*... Nu-i decât un proiect vag, nu-i aşa?

Jan clătină din cap:

— Câtuşi de puţin! Am găsit, în sfârşit, omul care să-mi ia locul la conducerea spitalului din Pretoria, care să continue şi să dezvolte opera începută de mine.

— Cine e?

— Cornelius Bloom, un chirurg extrem de bine pregătit.

— N-am auzit, totuşi, niciodată de el...

— Vine direct din Olanda; un om care e la curent cu metodele cele mai noi, dar totodată un umanist, înzestrat cu o cultură dintre cele mai vaste. Bloom nu are numai o minte strălucită şi o mână iscusită, ci şi o inimă caldă. Oamenii de o asemenea factură devin tot mai rari în zilele noastre.

— Aşa că, în sfârşit, îţi vei putea da demisia.

— Treaba asta am şi făcut-o, draga mea. Mai am nevoie de încă două luni pentru unele formalităţi administrative şi ca să-l pun la curent cu toate, pe cel ce-mi va lua locul, după care voi putea părăsi Transvaalul fără cea mai mică mustrare de conştiinţă.

— Nimeni nu se va gândi să-ţi reproşeze odihna binemeritată, totuşi încă nu ştiu unde... Se corectă imediat, ştiind că voinţa fermă şi înţeleaptă a tatălui ei va sfârşi prin a i se impune:

— ...unde ne vom fixa.

— Nici eu nu ştiu încă. Mama ta va trebui să aleagă ţinutul şi locul unde va fi amplasată casa; proprietatea îi va aparţine şi vreau să ne trăim în ea ultimii ani liniştiţi de viaţă.

— Liniştea amurgului...

— Da, Ide. Iar tu, tu vei sta cu noi, măcar până te vei mărita din nou.

— De ce ţii atât de mult să mă recăsătoresc? N-ai fi mai

mulţumit să rămân lângă voi?

— Foarte mulţumit, şi tu ştii asta mai bine decât mine. Totuşi, nu vreau să apar în postura unui tată egoist, să-ţi distrug tinereţea ca să-mi bucur eu bătrâneţile.

Ide protestă cu însufleţire:

— Bătrâneţe? Dar, tată, pari tot atât de tânăr şi de seducător ca un bărbat de treizeci de ani!

Jan ridică mâinile:

— Fără complimente şi fără exagerări! Am vârsta pe care o am... Dar să revenim la tine. Ar fi scandalos şi împotriva naturii ca o femeie atât de tânără şi de frumoasă ca tine să nu aibă bărbat.

— Niciun bărbat nu mă va putea face vreodată să-l uit pe James. De altfel, nici nu vreau să-l uit.

— Dar, draga mea, totuşi nu alcătuiaţi împreună o pereche ca... hai, să zicem Robert şi Clara Schumann, sau, şi mai bine, ca Pierre şi Marie Curie!

Ide sări ca arsă:

— Iată cum judecaţi voi, oamenii iluştri! Tu, tată, eşti o celebritate, iar Erling e pe cale să devină. Pentru voi e de neconceput ca o femeie să se poată devota unui bărbat care să nu fie un fel de geniu, fie pe tărâm ştiinţific, fie artistic. Înţelegeţi, o dată pentru totdeauna, că nu există numai fiinţe ieşite din comun. Că vâlvătaia iubirii poate isca, în fiece om, însuşiri secrete. De ce mi-i citezi pe Schumann şi pe Curie? James nu era niciun mare muzician, niciun mare savant. Era un simplu plantator, fiu al unui alt simplu plantator şi nu avea studii superioare. Dar, tată, unei femei care iubeşte puţin îi pasă de diplome şi de celebritate; ceea ce o interesează este privirea bărbatului pe care şi l-a ales, inima lui!

Emoţionat de această ieşire pătimaşă, Jan se ridică şi o luă pe fiică-sa în braţe. Tăcută, cu chipul scăldat în lacrimi, Ide îl lăsă s-o îmbrăţişeze.

— De unde ţi se trag asemenea idei, această căldură sufletească? întrebă tatăl ei.

— Păi, de la tine, tată, şi de la mama.

— Să ştii că nici noi n-avem doar creier iar inimă deloc, aşa cum ne-ai acuzat adineauri.

— N-am spus niciodată aşa ceva, tată. Pur şi simplu... Ide se întrerupse, gânditoare.

— Pur şi simplu?

— Pur şi simplu nu vreau să-l uit pe James!

Jan luă din nou loc şi o privi pe Ide drept în ochi.

— Nu mă face să spun lucruri care nu-mi stau în caracter. Nu-ţi cer să-l uiţi pe James, să consideri măritişul tău nul şi neavenit, nu, nici pomeneală de aşa ceva. Nu doresc nimic decât – fără să-ţi renegi trecutul – să te întorci cu hotărâre spre viitor.

— Va fi greu, tată...

— Îmi făgăduieşti să încerci?

La început, Ide şovăi; apoi, după o privire melancolică aruncată în jur, asupra tuturor acelor obiecte care-i aminteau de dragul ei dispărut, acceptă:

— Da, voi încerca.

— Dealtfel, zise Jan, nu vrem să te silim. Ai timp, pregăteşte-ţi în linişte toate lucrurile pe care ţii să le iei cu tine, mai ales aceste bibelouri. Când vei fi gata, dă-ne de veste şi vom veni să te luăm.

— Tom şi Fanny vor fi distruşi când vor vedea că plec.

— Nu poţi mulţumi pe toată lumea, Ide.

— Au fost atât de crunt loviţi de moartea lui James... După plecarea mea, se vor simţi şi mai singuri.

— Ştiu... Dar nu uita că şi mama ta e singură. Erling e atât de departe de noi...

Visătoare, Ide rosti numele fratelui ei. Apoi întrebă:

— Ce-i cu el? Ce mai face? Dar micul Jan? E de-a dreptul ruşinos, căci au trecut luni de zile şi nu mi-a scris un rând.

Jan făcu un gest evaziv, ca pentru a-şi scuza fiul.

— Ştii ce înseamnă să fii medic...

— Dar Flavie? Nici ea nu şi-a găsit timp să-mi trimită, din când în când, câteva rânduri?

— Nu, fiindcă are un copil de crescut şi, în plus,

lucrează din greu alături de bărbatul ei.

— Într-adevăr? Flavie şi-a reluat activitatea de cercetătoare?

— Sigur că da.

— Şi care sunt, mă rog, aceste misterioase lucrări ale lui Erling?

— Ca de obicei, studiul cancerului.

— E încăpăţânat.

— E un Yvarsen, Ide, toţi suntem încăpăţânaţi şi tu de asemenea.

— Da... şi eu!

O micuţă bonă neagră, simpatică şi zâmbăreaţă, veni să servească aperitivele.

— Văd că n-ai uitat bunele tradiţii, observă Jan, destins.

— Încerc să fiu o gazdă tot atât de desăvârşită ca şi mama. Ce serveşti?

— Un deget de porto cu o picătură de gin.

— Cuburi de gheaţă?

— Da, cu plăcere.

Sorbindu-şi băutura, Jan remarcă:

— Să nu crezi că Flavie şi cu Erling te-au uitat: departe de ei un astfel de gând! Ori de câte ori Flavie îmi scrie – şi din păcate nu prea des – Erling se grăbeşte să adauge şi el câteva rânduri, cerându-mi veşti despre tine. „Ce mai face Ide? A venit, în sfârşit, să stea cu voi? Are de gând să se recăsătorească?”

Ide avu un surâs maliţios.

— Măritişul ăsta e ideea ta fixă, tată!

Jan schiţă un gest liniştitor.

— Te rog, nu te enerva. Îşi ridică paharul, adăugând: Nu suntem pe cale de a fuma pipa păcii?

— O pipă cu totul simbolică. De fapt, tată, nu te-am mai văzut deloc fumând. Ce s-a întâmplat?

— Păi, n-ai spus tu, mai adineauri, că în pofida vârstei par încă foarte tânăr?

— Da, pentru că ăsta e purul, adevăr.

— Într-adevăr, dar pentru a-ţi păstra forma fizică şi

intelectuală trebuie să faci unele sacrificii. Aşa că am suprimat tutunul.

— Complet?

— Era singura metodă. Sistemele de raţionalizare zilnică, nu ţin niciodată prea mult. Sănătatea – vezi tu – e un capital care trebuie păstrat ca pe ochii din cap, un capital cu mult mai important decât tot aurul şi argintul. Unii îşi bat joc de el, îl risipesc, îl aruncă în vânt; şi pe urmă, când ajung în amurgul vieţii, se miră că sunt nişte moşnegi pe cale să se prăbuşească, cu trupul dărâmat.

— Cunosc pe cineva care n-ar fi de acord cu preceptele tale pline de înţelepciune, zise Ide.

— Da? Despre cine e vorba?

— Despre socrul meu. Ştii ce obişnuieşte să spună? Şi mai ales în legătură cu tutunul?:

*„Orice ne-ar spune Aristot şi docta-i însemnare*
*Tutunul e ceva divin, şi fără-asemănare.”*

Jan nu se putu abţine să nu izbucnească în râs.

— Ei, zise el, uite că nu ştiam că Tom se pricepe la literatură, şi încă la cea franceză.

— Ştii, nu-i aşa, de cine sunt versurile?

— De Thomas Corneille. Dar n-am niciun merit, toată lumea cunoaşte acest lucru.

— Eşti uimitor, tată...

— Te rog, să nu vorbim despre mine! Deci, dacă înţeleg bine, Tom n-are câtuşi de puţin intenţia de a se despărţi de dragele lui pipe!

— Chiar aşa. Dealtfel, adăugă Ide, cu o undă de tristeţe, asta e singura lui plăcere.

— Chiar dacă ar fuma douăzeci de ţigări pe zi, groase cât degetul, Tom nu va ajunge niciodată un unchiaş nevolnic: viaţa în aer liber îl va menţine într-o formă excelentă. Şi, apoi, nu e oare necesar şi câte un mic viciu pentru a sublinia un caracter?

— Şi care e „micul tău viciu”, tată? întrebă fata, cu un

surâs şiret.

În loc de răspuns, Jan făcu semn spre sticla de gin şi zise:

— Vrei să-mi mai dai o picătură, draga mea? Poftim, eram cât pe-aci să uit să-ţi transmit salutări de la Norbert!

Ide se aplecă înainte:

— Norbert Verneuil? Ţi-a scris?

— Da, mi-a trimis o scrisoare lungă, pe care am primit-o chiar alaltăieri. E un băiat foarte interesant; Ştii că la Paris începe să se vorbească despre el?

— Cine ţi-a spus asta, el?

— Ce-ţi trece prin cap? E prea modest ca să facă aşa ceva. Nu, am citit într-o revistă de artă un articol despre dânsul.

Ide îşi privi tatăl cu o sinceră admiraţie.

— Ne faci, pe noi, ăştia tinerii, să ne fie ruşine, tată! Puterea ta de muncă şi posibilităţile de acumulare sunt aproape de necrezut. În ciuda muncii tale înverşunate de la spital, mai ai timp să citeşti şi revistele de artă.

— Nimic extraordinar! Dar să lăsăm asta! E vorba de Norbert!

— Mă bucur pentru el şi sunt mulţumită să aflu că răzbate. Nu e chiar atât de uşor pentru un străin să-şi croiască drum la Paris...

— Greşeşti. Franţa e una dintre puţinele ţări unde oamenii ştiu să aprecieze meritul personal, indiferent de locul de baştină. Dealtfel, canadienii de limbă franceză nu sunt chiar străini la Paris.

— Iubeşti Franţa, tată, nu-i aşa?

— Mult! Nu uita că e patria mamei tale, deci într-un fel şi a noastră.

— Mai vorbeşte-mi despre Norbert: ce ţi-a mai scris?

— Că a închiriat o casă pe o insulă, o casă mult prea mare pentru el, şi că ar fi bucuros să ne primească. I-a făcut aceeaşi propunere lui Erling şi Flaviei şi poate că n-ar fi o idee rea să petrecem cu toţii o vacanţă acolo.

— Şi unde se află insula, asta?

— Undeva, prin Marea Egee. I-am uitat numele.

— În Marea Egee, zise Ide, visătoare, cât trebuie să fie de frumos.

Jan rămase singur. Ide îl părăsise ca să pregătească, cu propriile ei mâini, unele mici gustări, a căror simplă enumerare era de ajuns ca să-ţi lase gura apă.

„E încântătoare, îşi zise tatăl puţin înduioşat, şi uneori, când mă priveşte cu ochii ei mari şi sinceri, mi se pare c-o văd pe cea al cărei nume îl poartă. Ide...”

Veldul, peisajul pe care-l iubise atâta odinioară, se întindea în faţa lui cât vedeai cu ochii. Totuşi, astăzi, şi-ar fi întors cu plăcere privirea de la el. Nu-i mărturisise Idei cruda decepţie pe care o încercase străbătând, călare pe Othello câmpia africană. Şi, totuşi, fusese plin de bunăvoinţă, făcuse chiar un mare ocol ca să ajungă de la bungalowul lui Tom Starner la cel al fiicei sale. Se străduise în van să resimtă entuziasmul de odinioară. Între această natură superbă şi el se ridica bariera îndoliată a prea multor morţi dureroase: prima lui soţie, Ide, fiul lor, micul Nils, James Corsen, James Starner. Sigrid nu fusese şi ea ucisă, nu numai de patima ei, ci şi de Africa? Căci chiar dacă murise în Suedia, drama începuse aici, pe acest pământ fatidic. Când se ridică, Jan ştiu în mod definitiv că drumul lui nu se va încheia în Africa de Sud, că acea *Journey'n End* va fi clădită în cu totul altă parte.

Întoarse, hotărât, spatele veldului şi intră în sufragerie, unde îl aştepta Ide. Fata, încântată de a putea fi gazda tatălui ei, era radioasă. Aşezase ea însăşi pe masă bunătăţi apetisante, cu acel gust şi cu acea discretă cochetărie pe care le moştenise de la Thérèse. Tatăl şi fiica se aşezară unul în faţa celuilalt. Fidel unei vechi tradiţii, Jan spuse mai întâi o scurtă rugăciune. Apoi, aruncându-şi unul altuia priviri complice, recreară amândoi, în timpul acelui *tête-à-tête*; ambianţa plăcută, acel *heimlich* care domnea odinioară în frumoasa şi

senina locuinţă a mătuşii Brita, acolo unde se auzea în depărtare mugetul Trollhättanului.

## VII

— DUMNEATA? STRIGĂ CORA.

Stătea pe o ridicătură dominând ruinele. Norbert se apropie de ea şi-i strânse mâna.

— Da, eu! Nu te aşteptai să dai de mine la Mikonos, nu-i aşa?

— Oh, nu, mi te închipuiam mai curând în vreun colţ din Montparnasse sau Sain-Germain-des-Prés.

Norbert o privi fără să-şi ascundă admiraţia. Purta o minunată rochie albastră, care se asemăna cu corola unei flori.

— Eşti întotdeauna atât de strălucitoare, zise el, şi te asemeni atât de puţin cu imaginea pe care şi-ar putea-o face cineva despre o femeie-arheolog, o femeie cu picioarele pe pământ, încât...

— Iar dumneata, Norbert, nu te-ai schimbai deloc; ai rămas acelaşi bărbat galant, care face complimente fetelor! Spune-mi de cât timp te afli pe insulă?

— De o lună. Am închiriat o casă care dă spre golful Turlo, aproape de port.

— Ce noroc ai avut!

— Cu cine lucrezi aici, Cora?

Tânără arătă tabăra de la poalele ruinelor.

— Fac parte din echipa lui Stephen Wells. Am venit din Atena acum două zile.

— Şi... îţi place munca dumitale, acum când nu mai e vorba să studiezi cărţi frumos ilustrate şi texte vechi, ci să scormoneşti după pietrele înfundate în nisip sau în lut?

Cora îl privi cu severitate:

— Să scormoneşti după pietre! Nu ştii ce vorbeşti, amice! Află că meseria noastră este cea mai frumoasă şi cea mai pasionantă din câte există!

Norbert surâse:

— Glumesc... Crede-mă că sunt foarte bucuros să te văd atât de încântată!

— Încântată, într-adevăr, ăsta e cuvântul! Închipuie-ţi că şeful nostru, Stephen Wells, este un bărbat absolut senzaţional. E încă tânăr, numără abia treizeci şi trei de ani. Vine de la Oxford, e foarte distins, şi are un accent... Cunoaşte toate limbile vechi, toate stilurile, miturile, istoria, legendele, ce mai, e o adevărată enciclopedie ambulantă. Şi pe deasupra, arborează un dispreţ ironic faţă de metodele clasice folosite în arheologie, faţă de instrumente şi de procedeele chimice. Pretinde că nimic nu poate înlocui ochiul omenesc şi-şi sprijină afirmaţiile pe o teorie solidă. Dă-i să cerceteze orice ciob de oală şi, după o simpla aruncătură de ochi, îţi va spune de când datează, cu mai multă justeţe şi precizie decât arheologii americani cu toate aparatele şi instrumentele lor complicate.

— Eşti, într-adevăr, entuziasmată...

— Cine n-ar fi în locul meu? Dar Wells este totodată şi un monstru!

— Asta n-o mai pricep...

— Am să-ţi explic... Vezi...

Făcu o mutriţă plină de mândrie:

— Am făcut o descoperire personală. Colo jos... Şi întinse braţul spre baza colinei....Sub o încâlceală de tufişuri, de crengi de frasini şi de chiparoşi, am descoperit ruinele unei foarte vechi case de locuit şi, printre rămăşiţe, o tăbliţă de marmoră pe care e gravat un cântec de pahar.

— Bravo! Straşnică descoperire pentru o începătoare!

— Aşteaptă sfârşitul istoriei! Sau mai bine ai dori să vezi tăbliţa?

— O ai la dumneata?

— Da, Wells mi-a lăsat-o. Provizoriu, bineînţeles, căci tot ce descoperim aici trebuie predat Serviciului de Antichităţi al guvernului grec.

— Da, aş fi curios să văd şi eu această piesă.

— În acest caz, vino cu mine!

Coborâră spre tabără. Cora se îndreptă spre un cort care se afla ceva mai departe.

— Iată castelul meu, zise ea, n-am vrut să mă aşez laolaltă cu ceilalţi. Noroc că iubitul nostru Stephen îmi tolerează unele mici fantezii. Aici mă simt ca la mine acasă, nu mă deranjează nimeni. Vezi ce cort micuţ am?

— Simt o dorinţă turbată să-mi fac şi eu un cort aici. Cora ridică un deget, ameninţându-l:

— Nu mai eşti deloc băiatul serios şi candid pe care l-am cunoscut odinioară, Norbert. Dimpotrivă, am impresia că ai devenit prea parizian. Şi dumneata ştii foarte bine ce vreau eu să zic prin „parizian”, nu-i aşa?

— Adică să locuieşti într-unul din cele mai frumoase oraşe din lume, nu?

— Cu totul altceva, zise ea dispărând în cort, cu totul altceva.

Ieşind afară, îi arătă tăbliţa de marmoră:

— Iată trofeul meu! Şi întinzându-i-l, adăugă: Poţi citi ce scrie aici?

Norbert păru încurcat.

— Spre marea mea ruşine, trebuie să-ţi mărturisesc că nu cunosc greaca. Anii de liceu sunt mult prea departe de mine...

Cora îl mustră cu severitate:

— Ar putea să-ţi fie ruşine, domnule, da! Acoperă-ţi obrazul şi ascunde-te sub pământ! Să nu cunoşti una dintre cele mai vechi limbi e un lucru barbar! Acum, după ce te-am dojenit, mă sacrific să-ţi citesc eu.

După ce-i recită cântecul de pe tăbliţă, întoarse spre Norbert nişte ochi scrutători şi întrebă:

— Nu-i aşa că e frumos?

— Apreciez muzicalitatea versurilor, dar trebuie să-ţi mărturisesc, încă o dată, că n-am priceput o iotă!

— Sălbaticule! Am să-ţi traduc textul. Ascultă:

*„Pământul negru soarbe ploaia*
*Şi arborii o sorb şi ei.*
*Marea bea apa izvoarelor*
*Şi soarele bea apa mării*
*În timp ce luna bea soarele.*
*Atunci de ce n-aş avea şi eu, prieteni,*
*Dorinţa de a bea?”*

— Ei, îţi place?

— Mult! Cântecul ăsta face ca insula să-mi fie şi mai simpatică. La urma urmelor, e ceva de circumstanţă...

— Ce vrei să insinuezi, barbarule?

— Că am făcut câţiva kilometri pe jos, că s-a făcut îngrozitor de cald, că soarele arde ca un cuptor încins şi că...

Cora îl întrerupse, continuând:

— ...şi că ţi-e cumplit de sete. Nu-i aşa?

— Exact.

Tânără păru decepţionată, ba chiar necăjită.

— Ce materialist ai devenit! În sfârşit, pentru că ţii atâta, hai să bei ceva! Vom avea impresia că ne aflăm la Paris, pe terasa unei cafenele.

Mirat, pictorul privi în jurul lui.

— Dar unde găsim ceva de băut?

— Nu-i cunoşti pe podgoreni, dragul meu. Tabăra noastră a atras un bătrân, serios şi solemn, care şi-a instalat la doi paşi un mic bufet, foarte plăcut, special pentru noi. Dealtfel, omul nu-i grec, ci armean.

— Şi unde se află acest bufet?

— Uite colo, sub boschet.

— Haidem, Cora, şi să urmăm sfatul din cântecul dumitale.

Câteva minute mai târziu, cei doi tineri stăteau în faţa câte unui pahar de suc de lămâie, preparat în mod meticulos, cu apă de la gheaţă, de către bătrânul armean.

— Şi acum, zise Norbert, povesteşte-mi sfârşitul istoriei dumitale. Explică-mi şi mie de ce Stephen Wells e un

monstru.

— Un om fără inimă, un călău! Am făcut, deci, acea descoperire. Îţi dai seama cât eram de încântată, eu, care-mi închipuiam că pusesem mâna pe una din perlele celei mai vechi literaturi eline, pe una dintre dovezile cele mai grăitoare ale cine ştie cărui mare liric. Din păcate, doctul nostru Stephen Wells m-a răcorit pe loc. Da, dragul meu, am îndurat cel mai rece duş din viaţa mea! Încă roşie de emoţie, să spunem mai curând trandafirie, căci e mai poetic, am dat fuga la şef ca să-i arăt ce-am găsit. Abia dacă a catadixit să-mi arunce o privire! Şi-a încruntat sprâncenele şi, cu un accent de neimitat, m-a anunţat că era vorba de un cântec de pahar, foarte cunoscut, al cărui autor nu-l mai ştia. Apoi, adăugă, desigur, ca să mă turtească de tot: „E o piesă fără nicio valoare arheologică. În loc să alergi prin tufişuri, ai face bine să te ocupi de lucruri mai serioase!”

— A cutezat să-ţi vorbească astfel? o întrebă Norbert cu o nuanţă vagă de ironie.

— Da, răspunse Cora, cu o indignare prefăcută, a cutezat... E un monstru, o brută, *isn’t the*?

În sfârşit, Cora aduse vorba despre Norbert:

— Ştii că începe să se vorbească de dumneata în cercurile artistice din Paris, că devii celebru?

— Celebru e mult spus. Ies din obscuritate, asta-i tot!

— E mult, dragul meu, e imens. Ai început să vinzi?

— Da, înainte de a pleca, muzeul din Toronto mi-a achiziţionat şase lucrări.

— Felicitări.

— Acum execut o comandă a guvernului canadian, o pânză monumentală pentru un muzeu oceanografic.

— Monumentală?

— Da, trebuie să fie de şase metri pe doi şi să reprezinte marea.

— Ei, drăcie! Iată-te cam departe de un miniaturist... Cel puţin, te simţi în formă?

— Nu m-am simţit niciodată mai în formă ca acum.

Munca mă stimulează, am impresia că sunt, într-adevăr, primul pictor care „vede” marea...

Cora ridică, acuzatoare, un deget.

— Atenţie! Atenţie! Iată şi complexul personalităţii care se trezeşte în dumneata. „Înainte de mine, n-a existat nimic; după mine, nu va mai exista nimic decât opera mea...” Îmi dau seama de pe acum ce se va întâmpla cu dumneata, Norbert. Vei deveni o celebritate, un maestru, unul din acele animale sacre pe care n-ai dreptul să le abordezi dacă nu te apleci şi nu le faci reverenţe. Vei avea mai mulţi secretari care vor alcătui o curte de onoare în jurul dumitale şi, fireşte, nu-ţi vei mai recunoaşte vechii prieteni.

Apoi încheie pe un ton melodramatic:

— Cocoţat pe piedestalul dumitale, vei contempla lumea, de sus, foarte de sus şi nu vei mai avea pentru ea decât o privire rece, de un dispreţ suveran!

Norbert izbucni în râs.

— Crezi într-adevăr că profeţia se va realiza?

Cora îl privi cu simpatie.

— Din fericire pentru dumneata, nu cred un cuvânt din ce-am spus. Căci eşti mult prea inteligent, ca să devii un cabotin detestabil. Spune-mi cum te-ai instalat în casa despre care mi-ai vorbit şi cine are grijă de dumneata?

— Văduva unui pescar. Vine în fiece dimineaţă ca să-mi facă menajul şi să-mi pregătească ceva de mâncare. Seara, am obiceiul să mănânc într-un mic han din port, ţinut de un spaniol. Dacă patronul e bine dispus şi-i eşti simpatic, îţi va pregăti o *paella* demnă de cele mai bune restaurante din Barcelona.

Cora se prefăcu a adulmeca aerul. Apoi, clătinându-şi buclele mătăsoase, strigă:

— Simt până aici aroma acelei faimoase *paella*! Ce mireasmă!... Ce savoare!...

— Nu vrei să iei masa, cu mine, mâine seară, la spaniol?

— Ca o fată binecrescută ce sunt, s-ar cuveni ca mai

întâi să refuz, pentru ca dumneata să-mi mai faci şi o a doua invitaţie! Totuşi, cum legendara mea lăcomie nu-mi îngăduie să fac mofturi, accept din capul locului!

— Sunt încântat! Unde ne întâlnim?

— Voi fi la opt pe jetelă. Dumnezeule!

Cora se ridică şi-i întinse mâna lui Norbert.

— Ce s-a întâmplat? se nelinişti pictorul.

— L-am văzut pe Stephen Wells care-mi face semne de jos. E limpede că are nevoie de mine. Scuză-mă, Norbert, trebuie s-o iau la goană! Uită-te şi dumneata, ce om! Mă tem că sunt îndrăgostită lulea de el. *Well, that would be...*[4] În sfârşit, te las... Pe mâine seară, la jetelă!

Reîntors acasă, Norbert se întinse pe un şezlong, la soare şi încercă să-şi analizeze sentimentele. „Mă tem că sunt îndrăgostită lulea de el!" Da, aşa-i spusese. Dealtfel lucrul sărea în ochii oricui. „Sigur – îşi spuse Norbert – n-am nici cel mai mic drept asupra ei, între noi n-a fost niciodată nimic; totuşi, când mi-a făcut mărturisirea, am simţit o mică înţepătură în inimă. Îndrăgostită de el! Da, e destul de neplăcut... Ciudat, dar de îndată ce spaniolul mi-a vorbit de sosirea arheologilor englezi, am avut presimţirea că o voi revedea pe Cora. Ce coincidenţă! Era fermecătoare în rochia aceea albastră care o învăluia întocmai ca o corolă. Albastru ultramarin... Şi strălucirea ochilor... Şi ovalul perfect al feţei... Ei bine, mi-ar plăcea să-i fac portretul! Totuşi, constat că nu sunt prea necăjit. Nu, cred că e mai curând vorba de amor-propriu. Orgoliul ăsta prostesc pe care-l avem cu toţii! De îndată ce o femeie ne place, ne închipuim că şi ea ne... Ce prostie! Nu, n-am iubit-o niciodată pe Cora, m-am simţit doar atras de ea, ceea ce e cu totul altceva. Mărturisesc totuşi că aş fi fost fericit dacă... În sfârşit, vom rămâne buni prieteni, iar faptul că ea e îndrăgostită de Wells ăla nu-i răpeşte nimic din farmec. Toate astea sunt adevărate, dar totodată şi false. False fiindcă eu... Un sentiment superficial, iată ce aveam pentru Cora! Era totuşi un

[4] Da, asta trebuie să fie (engleză).

sentiment! Da! dar ceva de suprafaţă, legat mai mult de frumuseţea ei. În fond, Cora rămăsese pentru mine o străină. Cu totul altfel stau însă lucrurile cu Ide. Am impresia că o cunosc din totdeauna. Nu voi uita niciodată înmormântarea soţului ei. Ce potop! Şi ea, care era atât de neajutorată! Ce noroc că am găsit atunci cavoul! Lazăr înviat din morţi! Dalele acelea pe care erau săpate nişte nume străine, necunoscute. Iar ea... Frumoasele-i plete blonde se udaseră şi se lipiseră de tâmple. Cât era de înduioşătoare! Şi taică-său, ce om! N-a şovăit să înfrunte ploaia aceea nimicitoare ca să-şi caute fata! Surâsul lui când a luat-o în braţe... Abia acum înţeleg de ce Sigrid... Numai că acum nu e vorba de ea, ci de Ide! Nu cumva o iubesc?”

## VIII

TARE MI-E TEAMĂ, DRAGELE MELE, că nu vom ajunge niciodată să ne punem de acord...

Era într-o seară, în luxosul apartament pe care familia Yvarsen îl ocupa la Pretoria. După desert, se retrăseseră toţi trei în salonul confortabil şi spaţios, unde cele câteva lămpi cerneau o lumină plăcută. De mai multe seri, mai exact de când Ide consimţise să-şi părăsească bungalowul şi să vină să locuiască la părinţii ei, discuţiile luau mereu aceiaşi întorsătură: alegerea locului şi amplasarea acelei *Journey's End*.

— Mie, spunea Thérèse, mi-ar plăcea să-mi sfârşesc zilele la Florenţa.

— Sunt gata să mă înclin în faţa alegerii tale, draga mea, răspundea Jan. Totuşi, nu-ţi voi ascunde că aş fi preferat să locuim undeva, pe ţărmul mării.

Atunci fu rândul Idei să intervină.

Vă sugerez un compromis: să construim casa pe malul lacului din Lugano...

În ciuda numeroaselor discuţii, nu izbutiră pentru nimic în lume să se pună de acord. Dealtfel, aceste discuţii, aceste puncte de vedere schimbate zilnic, ajunseseră să-i şi amuze. Îi distra grozav să tot clădească astfel reşedinţe, una după alta, în locuri dintre cele mai variate.

Stilul locuinţei dădea şi el loc la controverse. Astfel, viitoarea casă a Yvarsenilor lua rând pe rând, când aspectul unui bungalow african, când înfăţişarea unei vile maure sau a unui şalet elveţian, când a unui conac provensal. Se gândeau în egală măsură şi la interiorul casei; Thérèse şi Ide îşi petreceau ceasuri întregi, mobilând în imaginaţie odăile mari şi frumoase ale acelei *Journey's End*. Grădina constituia şi ea obiectul preocupărilor celor două femei. Plantau, vesele, în ea, pansele, trandafiri, gladiole, crini, iasomie, garoafe, azalee, lalele, narcise, margarete, mimoze, stânjenei, dalii, cicori şi multe alte flori. Sigur că nu uitau nici parcul unde brazii înalţi aveau să vegheze asupra unui întreg popor de animale, cu priviri blânde şi credincioase.

— Dacă ne-am stabili în Tanger? propuse în acea seară Jan.

Chiar atunci sună telefonul din cabinetul de lucru al doctorului.

— Cine poate să sune la ora asta? se întrebă Thérèse.

Jan, care se şi ridicase, intră în odaia de alături.

— Alo! Aici doctorul Yvarsen!

— Dumneavoastră sunteţi, patroane? Sunt dezolat că vă deranjez, dar e vorba de o urgenţă...

Jan recunoscu vocea lui Schipper, internul-şef al spitalului. Se supără:

— Ştii foarte bine că mi-am dat demisia, Schipper, şi că nu mai sunt „patronul” dumitale! Adresează-te lui Bloom!

— Dar eu...

— Fără niciun „dar”. Telefonează-i lui Bloom!

— Aveţi dreptate, patroane, dar e cu neputinţă să dăm de el. Daţi-mi voie să vă explic cazul, el...

Jan îl întrerupse cu hotărâre:

— Nu vreau să ştiu nimic! Află o dată pentru totdeauna, Schipper, că nu mai sunt disponibil pentru urgenţele spitalului din Pretoria. Dealtfel, voi părăsi în curând Transvaalul unde nu mă voi mai întoarce niciodată!

— Numai dumneavoastră aţi putea...

— Nu vorbi prostii! Doar nu sunt singurul chirurg din acest oraş, nu?

Atunci Shipper spuse dintr-o răsuflare, pe un ton cât mai neutru:

— Pacientul care ne-a fost adus suferă de Boala lui Richter. Stadiu avansat. Intervenţie chirurgicală indispensabilă în următoarele şaizeci de minute. Fără această operaţie, pe care chiar dumneavoastră aţi perfecţionat-o, noi nu ne putem asuma nicio răspundere. În momentul de faţă nu există în toată Pretoria decât doi medici care o pot face: dumneavoastră sau doctorul Bloom. Or, este cu neputinţă să dăm de Bloom. Trebuie să mai precizez că...

— Ajunge! spuse Jan. Vin imediat!

De îndată ce-l văzu reintrând în salon, cu privirea absentă şi cu fălcile contractate, Thérèse ghici despre ce era vorba.

— Spitalul, nu-i aşa?

— Da.

— O urgenţă...

— Boala lui Richter, răspunse Jan laconic. Stadiu avansat. Cea mai periculoasă operaţie din câte există... Apoi izbucni: Ce vrea să însemne asta? Cică nu-l pot găsi pe Bloom! Medicul-şef a dispărut, s-a volatilizat, s-a dezintegrat! E lamentabil! E o manieră cam ciudată de a-ţi începe noua muncă! O idee cam bizară despre răspunderile care-ţi revin! Şi când te gândeşti că mi se vorbeşte la tot pasul despre seriozitatea noilor generaţii!

Thérèse se apropie de el şi încercă să-l calmeze:

— Nu te enerva, Jan, te rog! Ai nevoie de tot calmul, de tot sângele tău rece ca să poţi duce la bun sfârşit o treabă atât de dificilă.

— Într-adevăr! Nu sunt câtuşi de puţin pregătit pentru această intervenţie. Ei nu-şi dau seama că un chirurg nu e, totuşi, un zidar?

— Sunt sigură că totul se va termina cu bine, interveni Ide. Nu degeaba te-au poreclit negrii „omul cu mâini de aur”, tată!

Jan îşi contemplă mâinile cu un aer sceptic.

— Negrii sunt nişte copii, ştii bine asta, Ide!

— Da, tată, dar copiii, după cum ştii, spun întotdeauna adevărul!

— Ide are dreptate, interveni Thérèse, sunt convinsă că vei reuşi şi că totul va decurge ca de obicei!

— Să dea Domnul!

După plecarea lui Jan, cele două femei rămaseră singure în salon.

— Nu l-am văzut niciodată pe tata atât de neliniştit înaintea unei operaţii, spuse gânditoare, Ide.

— Nici eu, şi nu-mi place deloc...

— Crezi că...

— În domeniul ăsta nu-i cu putinţă să fii sigur de nimic. Mi-e frică totuşi, fiindcă pentru un om ca el, un eşec ar echivala cu o catastrofă.

— Crezi că avea presimţirea unui eşec, mamă?

— Mă tem că da. Vezi tu, taică-tău are parcă un fel de antene... Sensibilitatea lui e mult mai ascuţită ca a noastră. Îmi voi aminti întotdeauna de...

Thérèse se întrerupse brusc, privind în gol, melancolică.

— De ce te-ai oprit, mamă? se nelinişti Ide.

— Să nu mai dezgropăm trecutul.

În sinea ei, Thérèse îşi isprăvise totuşi fraza: „Îmi voi aminti întotdeauna de sosirea lui neaşteptată, când a abătut arma ucigaşă îndreptată de Sigrid spre mine. Socotise însă că nu era momentul să redeschidă vechile răni. Aşa că se mulţumi doar să adauge:

— Există unele lucruri care nu pot fi explicate, la care

nu rezistă niciun raţionament logic. Aici intră şi presimţirile lui Jan.

Apoi, ca să abată atenţia de la propria ei nelinişte, schimbă subiectul:

— Ştii, draga mea, că tatăl tău e foarte îngrijorat din pricina ta?

Ide nu-şi putu reprima un gest de contrarietate.

— Da, ştiu, răspunse ea, ţine morţiş să mă mărit.

— Da, într-adevăr, ăsta e motivul.

— De ce vreţi amândoi, cu tot dinadinsul, să părăsesc casa asta, să trăiesc din nou departe de voi?

Thérèse protestă:

— Ştii foarte bine că am fi cât se poate de fericiţi să te păstrăm lângă noi. Vezi însă, ne gândim la fericirea ta şi nu la a noastră...

Ide făcu pe bosumflata:

— Fericirea mea e să rămân alături de voi! Şi apoi nu văd deloc de ce nu ne-am întoarce toţi trei în Suedia ca să locuim în casa mătuşii Brita, în loc să ne tot ciondănim atâta în legătură cu acea *Journey's End*...

— Tatăl tău se pregăteşte să scrie un nou capitol în cartea vieţii, draga mea, şi ca să-l poată scrie, se pare că are nevoie de nişte pagini albe.

## IX

PE MARMURA ŞEMINEULUI, O pendulă Ludovic al XVI-lea marca ritmic scurgerea timpului. Ide se retrăsese în camera ei. Thérèse rămăsese singură în marele şi tăcutul salon. Stinsese toate lămpile, afară de una singură care-i plăcea cel mai mult, cea cu abajurul de brocart. Ghemuită într-un fotoliu, cu un şal de mătase pe umeri, aştepta întoarcerea lui Jan. Ce n-ar fi dat să fie alături de el. Să-l ajute ca odinioară! Şi-ar fi îmbrăcat halatul de infirmieră şi... I se păru că şi aude vocea poruncitoare a soţului ei: „Alcool! Pense!” Dar nu

era decât un vis. Thérèse se ridică şi se îndreptă spre odaia Idei, unde intră încet, în vârful picioarelor. Tânără dormea, cu fereastra larg deschisă, şi palida lumină a lunii cădea pe perna unde i se revărsaseră bogatele plete bălaie. Ide dormea, cu un surâs puţin nostalgic pe buze. Thérèse rămase să contemple o vreme spectacolul plin de atâta graţie şi puritate. Înduioşată, se retrase în vârful picioarelor.

Reîntorcându-se în salon, aruncă o privire asupra cadranului de email al pendulei, unde acele aurite îşi continuau drumul fără oprire: era două dimineaţa. În acea clipă, auzi cheia răsucindu-se în broasca uşii de la intrare. Clinchetul metalic făcu să-i bată inima mai repede şi mai tare. Jan se reîntorsese! Avea, în sfârşit, să afle dacă reuşise sau dacă... Nu cuteză să-şi ducă până la capăt gândul, ci se îndrepta repede spre vestibul. Odată ajunsă în prag, rămase ţintuită locului cuprinsă de spaimă. Căci acel Jan, care se afla în picioare, în faţa ei, era de nerecunoscut. De o paloare spectrală, cu nările dilatate, cu riduri adânci săpate în jurul gurii, privea undeva peste capul Thérèsei, părând că vede nişte privelişti de coşmar.

— Jan... bolborosi Thérèse, speriată de această cumplită metamorfoză, ce s-a întâmplat, Jan?

Încet, foarte încet, Jan îşi coborî privirea asupra soţiei sale şi articulă cu o voce răguşită.

— Am pierdut, Thérèse... Omul a murit în mâinile mele...

Ea vru să vorbească, să-l liniştească, dar el o opri cu un gest scurt:

— Nu, te rog nu spune nimic! Apoi, adăugă, gâfâind: Nu încerca să mă consolezi! Nu-mi spune niciun fel de platitudini zadarnice! Niciun fel de fraze! Şi mai ales nici una din acele neghiobii specific feminine!

Apoi, întorcându-se spre oglinda înaltă care împodobea intrarea, continuă cu o voce spartă:

— Mai bine uită-te cum arăt... Mai ales, privirea... Celebrul, mare doctor Jan Yvarsen nu mai e decât o

căzătură, o epavă! O biată ruină!

Ochii i se opriră pe mâinile cu care-şi acoperi chipul, izbucnind brusc în râs. Într-un râs disperat, mult mai dureros decât lacrimile. Apoi izbucni:

— Omul cu mâinile de aur! Ha, ha, ha! Omul cu mâinile de aur! Ce farsă sinistră! Ce glumă macabră! Ce ironie infamantă! Ce cădere! Ştii cum îmi vor spune negrii de acum încolo? Sunt psihologi buni şi-şi vor da imediat seama. În viitor, eu voi fi pentru ei „omul cu mâini care ucid”.

Apoi, tot atât de brusc, îşi lasă braţele să cadă şi se aruncă la pieptul Thérèsei, strângând-o lângă el:

— Am fost nedrept cu tine, draga mea! Iartă-mă! Uită vorbele mele jignitoare! Să nu mă părăseşti, să nu mă părăseşti niciodată! De acum încolo, nu te mai am decât pe tine! Toţi ceilalţi mă vor arăta cu degetul! De acum încolo, se va face gol în jurul meu. Voi fi izolat, uitat, îngropat! Nu mă părăsi! Rămâi cu mine, Thérèse, pentru totdeauna!

Aceste rugăminţi tulburătoare ţâşniră din gâtlejul lui aidoma unor hohote de plâns. Thérèse simţi o lacrimă curgându-i pe obraz. Dar, împietrită de durere nu ea plângea, ci Jan. Acea lacrimă fierbinte îi confirmă amploarea crizei morale prin care trecea bărbatul ei, pe care-l ştiuse întotdeauna tare ca o stâncă, rezistând în faţa celor mai înalte şi mai puternice valuri ale vieţii. Jan plângea! Lucrul imposibil, de neconceput, se înfăptuise. Bărbatul atât de puternic, de nobil şi de generos se cufundase acum într-o cumplită deznădejde. Cum va ieşi din acea criză? Dar oare va mai ieşi? Disperată, Thérèse făcu instinctiv un gest matern: mângâie capul fierbinte al lui Jan, care se sprijinea de umărul ei şi murmură câteva cuvinte pline de blândeţe. Gest pripit... Cu ochii strălucind de mânie, Jan se smulse din braţele ei. Thérèse îi spuse încet:

— De ce te împotriveşti? De ce retragi ceea ce-mi dărui? Eşti om, eşti o fiinţă omenească. De ce

întotdeauna mândria asta prostească?

El aproape că strigă:

— Niciodată voi, femeile, n-o să ne înţelegeţi! Întotdeauna veţi face gestul care nu trebuie făcut, veţi spune exact vorbele care nu trebuie rostite!

Continuă, mai calm, dar totuşi cu accente de ură în glas:

— Noi, bărbaţii, credem că avem soţii, tovarăşe înţelegătoare, prietene pentru toată viaţa... Iluzii! La cea mai mică neplăcere se şi trezeşte în voi monstruosul instinct matern. Da, pândiţi ocazia în care să vă puteţi etala aerul vostru protector şi plângăcios. Întotdeauna belşug de lacrimi şi de înduioşări neghioabe! Într-adevăr, nu există neveste, ci numai mame! În fond, fiecare necaz al bărbatului vostru vă procură o tainică satisfacţie. Iată-l redevenit puşti, iată-l mititel şi neajutorat, în faţa voastră! Ce noroc! Dominantă, protectoare, îl învăluiţi în braţele voastre caritabile şi-i şoptiţi tot soiul de nerozii. În loc să vă gândiţi la mândria lui de bărbat, voi îl înfundaţi şi mai adânc în deznădejde! Cu cât va coborî mai jos – ziceţi în sinea voastră – cu atât vă va fi mai recunoscător că l-aţi ridicat până la voi, că e al vostru! Aşa că atunci când va pricepe ignobila manevră spre care v-a împins instinctul vostru matern, el nu va avea pentru voi recunoştinţă, ci ură!

Thérèse tăcea, neîncercând să-l întrerupă. Palidă, cu faţa suptă de durere şi de oboseală, se sprijinise de canatul uşii. Jan îi aruncă o ultimă privire, plină de resentiment. Apoi, acoperindu-şi faţa cu mâinile, se îndreptă grăbit spre cabinetul lui de lucru. În prag, se întoarse spre Thérèse şi-i aruncă:

— Nu vreau să văd pe nimeni. Lăsaţi-mă singur!

Apoi trânti uşa în urma lui.

Trezită din somn, alarmată de strigătele lui Jan, Ide o găsi pe maică-sa nemişcată în fotoliul din salon, plângând.

— Ce s-a întâmplat, mamă? De ce plângi? De ce strigă

tata aşa?

Thérèse întoarse spre fiica ei ochii înroşiţi de lacrimi.

— Lucrul cel mai cumplit care putea să i se întâmple: bolnavul a murit în timpul operaţiei. Intuiţia nu l-a înşelat!

— Şi ăsta e un motiv să te aducă în starea asta? Cu atât mai mult cu cât sunt convinsă că tata nu e câtuşi de puţin vinovat de această moarte accidentală. Lucrul s-a mai întâmplat şi altor chirurgi, tot atât de buni ca şi el. Nu, mamă, tu îmi ascunzi ceva...

— Tatăl tău a fost foarte dur şi foarte nedrept cu mine, Ide.

— Tata nedrept cu tine? Nu se poate! Nu-l cred în stare!

Thérèse scoase batista şi-şi şterse ochii.

— Răspunsul tău, draga mea, are în el foarte mult adevăr. Într-adevăr, nu Jan al meu a fost cel care mi-a aruncat în faţă grozăviile, ci disperarea din el, cumplita lui decepţie.

— Dar de ce e chiar atât de afectat de accident? Îl cunoştea personal pe bolnav?

— Nu-i vorba de asta, Ide, tu nu înţelegi... Jan Yvarsen nu e un chirurg ca oricare altul, nici măcar ca cei – foarte puţini numeroşi – care sunt tot atât de renumiţi ca şi el.

— Nu înţeleg... Explică-mi...

— Tu ştii că tatăl tău a avut o viaţă extrem de agitată. Cunoşti foarte bine drama celei al cărei nume îl porţi, ţi-am istorisit în amănunt toată povestea cu Sigrid şi cu pasiunea ei funestă.

— Da, mamă, murmură Ide, mirată de aceste aluzii la un trecut dureros, împotriva căruia familia Yvarsen avea obiceiul să se apere printr-un fel de zid al tăcerii.

— Tatăl tău, continuă Thérèse fără să dea atenţie uimirii fiicei sale, a cunoscut în viaţa sa intimă şi sentimentală, bucuriile cele mai pure şi mai adevărate, dar şi durerile cele mai profunde, supărările cele mai crâncene, decepţiile cele mai amare... Totuşi, în cele mai grele clipe, îi rămânea totdeauna un refugiu, un sanctuar

inviolabil, unde nimeni şi nimic nu-l putea atinge: profesia, frumoasa lui profesie!

Îşi şterse o ultimă lacrimă şi continuă:

— Strălucita lui reuşită profesională, incontestabila lui stăpânire de sine îi dăduseră acea siguranţă, acea încredere în el, fără de care un om de condiţia şi cu firea lui n-ar fi putut să trăiască. Or, tocmai această încredere în sine l-a pierdut în noaptea asta, l-a pierdut definitiv!

— Nu pot crede aşa ceva!

— Omul mândru şi puternic pe care-l ştiai tu, Ide, e acum o fiinţă zdrobită, un suflet disperat...

Ide sări în sus:

— Un suflet disperat? O fiinţă zdrobită? Tata? Nu se poate, mamă, spune-mi că nu-i adevărat! Spune-mi că totul nu-i decât un coşmar!

— Din păcate, e tristul adevăr.

Ide vru să se năpustească spre biroul tatălui ei.

— Mă duc să vorbesc cu el, să-l fac să priceapă că...

Thérèse se ridică şi izbuti s-o oprească la timp.

— Nu! Acum dimpotrivă, trebuie lăsat singur! Numai în el, în străfundurile fiinţei sale, va găsi puterea de a trece peste criză.

— Dar noi, mamă, ce-am putea face pentru el?

— Noi, draga mea? Să fim răbdătoare, să nu-i ieşim în cale şi să veghem asupra lui.

Thérèse îşi contemplă fata cu o admiraţie în care se amesteca şi mândrie maternă:

— Dealtfel, cu rochia asta de casă, din mătase galbenă, a cărei culoare se potriveşte atât de bine cu pletele tale blonde, eşti frumoasă ca un înger, draga mea!

În acea clipă se auzi soneria. Thérèse se uită la pendulă.

— Trei dimineaţa şi cineva sună la uşă?

Intrigată, se duse să deschidă.

## X

ERA CORNELIUS BLOOM, MEDICUL-ŞEF al spitalului din Pretoria. Thérèse îl primi prea puţin amabilă.

— Unde erai, doctore, zise ea, când cei de la spital au avut nevoie de dumneata?

Bloom ridică mâna.

— Schipper e un imbecil, ar fi trebuit să ştie că eram la Cercul olandez, doar i-am lăsat vorbă secretarei!

Rece şi distantă, Thérèse îl întrebă:

— Ce te-a determinat să ne faci vizite la o oră atât de înaintată?

— Voiam să vorbesc cu soţul dumitale.

— Jan e prea copleşit, nu doreşte să vadă pe nimeni.

Bloom o privi cu înţelegere.

— Exact lucrul de care mă temeam...

Thérèse deveni mai amabilă.

— Îţi dai seama în ce stare se afla când s-a întors acasă?

— Da, doamnă. Îl cunosc foarte bine, şi-mi închipui că e distrus...

— Distrus e puţin spus... Spune-mi, doctore... Thérèse îl privi ţintă în ochi. Jan e într-adevăr răspunzător de moartea acelui om?

Bloom clătină din cap şi răspunse categoric:

— Nici pomeneală! Cazul era disperat, moartea iminentă.

— N-a fost, deci, o problemă de vârstă, de inabilitate sau de lipsa reflexului chirurgical?

— Câtuşi de puţin! Eu n-am decât patruzeci de ani, doamnă, dar pot să jur că dacă l-aş fi operat pe bolnavul în chestiune, tot n-ar mai fi trăit la ora asta!

— Aş vrea să-i explici dumneata acest lucru, doctore, să-l faci să priceapă că n-a fost vorba de lipsă de îndemânare. E teribil de nefericit!

— Pentru asta am şi venit. Unde e? Pot să-l văd?

Thérèse făcu un semn cu capul spre uşa din fund.

— S-a retras în cabinetul lui, zdrobit şi disperat. Mă tem de tot ce poate fi mai rău, doctore.

— Doamnă, lăsaţi-mă pe mine să dreg lucrurile, şi vă rog să aveţi încredere în mine!

Jan îşi înălţă capul:

— Dumneata, Bloom? Nu crezi că ai apărut puţin cam târziu?

Apoi sări de pe scaun şi se năpusti spre medicul-şef. Îl apucă de guler, şi cum Bloom era destul de scund, aproape că-l ridică în sus:

— De cine-ţi baţi joc, domnule medic-şef? Ştii că, indirect, eşti răspunzător de moartea acelui om? Unde te aflai când a fost nevoie de dumneata? Te pomeneşti că alergai după vreo fustă, nu-i aşa? Începu să-l scuture din ce în ce mai tare: Ai auzit vreodată vorbindu-se despre jurământul lui Hippocrat, mă piticule? Ştii că un medic nu există decât pentru bolnavii lui? Că trebuie să fie zi şi noapte la dispoziţia lor? Că trebuie să renunţe la distracţiile de două parale, şi să fie întotdeauna gata să-şi facă datoria?

După această ieşire, Jan se linişti, îl lăsă pe Bloom şi proferă pe un ton sarcastic:

— M-am zbătut luni de zile să-mi găsesc un înlocuitor. Când m-am oprit asupra dumitale, mi s-a părut că am făcut o achiziţie grozavă! Pentru că credeam în dumneata! Rezultatul? Dispari în toiul nopţii, dracu ştie pe unde şi-ţi laşi treburile pe umerii unui unchiaş nevolnic!

Bloom îşi aranjă hainele şi răspunse rece:

— Presupun că unchiaşul nevolnic eşti dumneata, nu-i aşa?

— Da, eu sunt! Şi să ştii că nu simt nici cea mai mică nevoie de ironia dumitale gratuită, doctore Bloom!

Bloom se apropie de Jan:

— Crezi că e necesară încăierarea asta dintre noi, Yvarsen? Am venit să am o discuţie serioasă cu

dumneata, ca de la bărbat la bărbat!

— Şi ce aştepţi?

— Să fii mai calm, mai destins...

— Calm! Destins! După ceea ce mi s-a întâmplat! Nu ţi se pare că exagerezi?

— Câtuşi de puţin! Dimpotrivă, dumneata eşti cel care exagerează, care umflă lucrurile!

Jan îl privi cu asprime.

— Deci, pentru dumneata, moartea unui om pricinuită de un chirurg neîndemânatic, nu-i decât o întâmplare oarecare? Dar glumeţ mai eşti, frate! Felicitări!

— Bolnavul n-a murit din pricina unui chirurg neîndemânatic, ci din pricina cazului care era disperat.

Jan se încruntă:

— Ce tot scorneşti acolo, omule?

— Nu scornesc nimic, îţi arăt doar adevărul, adevărul gol-goluţ.

Soţul Thérèsei îşi trecu mâna peste frunte:

— Nu mai ştiu pe ce lume mă aflu... Este pentru prima oară când mi se întâmplă aşa ceva... înţelegi, Bloom?

Bloom îl apucă de braţ şi-l obligă să se aşeze într-un fotoliu:

— Lasă, hai să stăm jos. Te înţeleg foarte bine, Yvarsen! Aş vrea să-ţi fac o mărturisire! Hm! Dar mai întâi făgăduieşte-mi că n-ai să te enervezi!

— Făgăduiesc.

Bloom clătină din cap.

— Bine! Atunci află, Yvarsen, că nu eşti răspunzător de nimic, şi mai ales de această moarte survenită în cursul operaţiei. Bolnavul era condamnat încă de când a trecut pragul spitalului. Hemoragia internă a fost cauzată de evoluţia obişnuită a Bolii lui Richter, în stadiul ei avansat, şi nicidecum de intervenţia dumitale chirurgicală.

— Mai întâi, o întrebare: unde te aflai dumneata în acele clipe? Şi cum se face că Schipper n-a putut să-ţi dea de urmă?

Medicul-şef avu un surâs forţat:

— Eşti un om ciudat, zău aşa! O ţii întruna că ţi-ai dat demisia, şi totuşi te comporţi ca şi când ai fi şi acum, marele patron.

— Închipuie-ţi, amice, că am renunţat la conducerea celei mai moderne clinici din lume – cea din Stockholm – ca să vin şi să pun pe roate spitalul din Pretoria. Aşa că mi-ar fi făcut plăcere să am măcar satisfacţia că am făcut o treabă ca lumea, aici, şi că am lăsat spitalul pe mâini bune. Pricepi acum de ce ţi-am pus această întrebare?

— Da! Dealtfel, nu e vorba de niciun mister. Mă aflam la Cercul olandez ca să fumez o pipă şi să mai sporovăiesc cu oamenii din ţara mea.

— Mă rog, e dreptul dumitale! Dar cum se face că cei de la spital habar n-aveau?

Bloom ridică braţele în semn de neputinţă.

— Habar n-am! I-am spus, totuşi, foarte clar şi precis secretarei mele unde mă duc! Ea trebuia să-i comunice acest lucru lui Schipper. L-a făcut, nu l-a făcut, nu mai ştiu!

Jan rosti răspicat:

— Te-aş ruga să te interesezi în legătură cu asta, pentru că asemenea neglijenţe sunt de neiertat. Persoana care poate da dovadă de o asemenea lipsă de conştiinţă profesională trebuie să fie imediat concediată şi ştearsă din registrele personalului medical.

— Dar...

— Nu există niciun dar! Te rog să consideri acest lucru ca pe un ultim ordin al şefului dumitale.

— Eşti sever, Yvarsen.

— Nu, sunt medic.

— Bine, mă voi conforma instrucţiunilor dumitale.

— Şi acum, zise Jan, să, revenim la bolnavul nostru. Deci, după dumneata, era condamnat... Eşti sincer sau încerci doar să mă consolezi?

— Nu prea văd de ce aş încerca să te consolez după primirea pe care mi-ai făcut-o, i-o întoarse Bloom, foarte sincer. Apoi adăugă: Când Schipper ţi-a telefonat, jocurile

erau de-acum făcute, nu exista nici cea mai mică nădejde în vreo ameliorare. În locul dumitale, nu m-aş fi simţit câtuşi de puţin ispitit să-l operez.

— De unde ai această certitudine?

— Din studiile şi din experienţa mea. Ştii că mi-am dat teza de doctorat cu maladia lui Richter şi că pot să mă consider, fără falsă modestie, unul dintre cei mai buni specialişti, sau cel puţin, cel mai informat în acest domeniu.

— Aşa e! Deci... eşti sigur că hemoragia internă n-a fost provocată de intervenţia mea?

— În niciun fel! Dealtfel, am să fac un raport în acest sens, pe care ţi-l voi trimite mâine.

Jan îl privi cu gratitudine.

— Dacă ai şti ce uşurare mi-ai adus! Nu mai eram decât o epavă, o ruină...

— Ştiu, ştiu! Totuşi concluziile mele nu vor fi suficiente ca să-ţi redea siguranţa.

— Ce vrei să spui?

— Că nu te poţi retrage din această profesie, după acest accident regretabil.

Jan se ridică dintr-un salt şi strigă:

— Văd unde vrei să ajungi! Află însă că nu mă voi mai atinge în vecii vecilor de bisturiu!

— Mi-ai făgăduit că ai să fii calm...

— Cu condiţia ca şi dumneata, la rândul dumitale, să fii rezonabil.

— Sunt cât se poate de rezonabil! Află, Yvarsen, că nu poţi părăsi acest oraş, înainte de a mai face o ultimă operaţie; o operaţie care, sunt sigur, va fi încununată de succes.

— Baţi câmpii, dragul meu!

— În loc să te înfurii, mai bine ascultă-mă! Fratele meu e colonel în armata olandeză. A fost comandantul unei secţii de paraşutişti în luptele din Indonezia.

— Nu prea văd ce legătură are cazul meu cu acest colonel de paraşutişti.

— Ai să pricepi imediat. Căci mi-a povestit un lucru destul de interesant şi de instructiv. Ştii că atunci când băieţii sar din avion, li se întâmplă uneori şi accidente...

— Da, o paraşută care nu se deschide, sau, şi mai des, răbufnirile vântului care-i duce cine ştie pe unde...

— Aşa e! Ei, bine, fratele meu pretinde că atunci când se întâmplă un astfel de accident unui paraşutist, e obligat să ordone întregii secţii din care face parte paraşutistul cu pricina să sară chiar în aceeaşi zi sau cel mai târziu în a doua... Şi ştii de ce?

— Probabil pentru a preveni teama, spaima care creşte în ei.

— Exact! Şi dumneata, Yvarsen, te afli într-o situaţie asemănătoare.

Jan clătină din cap.

— Câtuşi de puţin, Bloom; uiţi că mi-am dat demisia şi că, prin urmare, nu voi mai putea fi vreodată obligat să sar din avion.

— Te înşeli! Vei sări mental.. Vei sări în fiece zi, în fiece minut! Ai să te vezi tot timpul aplecat deasupra bolnavului care şi-a dat duhul în mâinile dumitale. Vei păstra veşnic această imagine. Crede-mă, numai un nou salt te poate salva!

— Poate că ai dreptate, dar nu-mi mai pot îngădui să primejduiesc viaţa unui om pentru a-mi linişti conştiinţa.

— Prostii! Eşti cel mai bun chirurg pe o distanţă de mii de leghe de jur împrejur.

— Nu insista, nu-ţi pot urma sfatul, mi-e... cu neputinţă!

— După ce vei părăsi Transvaalul şi când acest trecut apropiat va ieşi din nou la suprafaţă, vei fi convins că ţi-am istorisit nişte snoave, că raportul meu a fost fals, că singurul nostru scop a fost să te liniştim şi să-ţi dăm posibilitatea să pleci cu nişte amintiri plăcute. Vei fi sigur că l-ai omorât pe acel biet om, cu neîndemânarea dumitale. Te vei simţi complexat datorită unei analize morbide a greşelii dumitale şi...

Jan îl întrerupse:

— Pe cuvântul meu, ţi-ai greşit cariera, Bloom, trebuia să te faci psihiatru!

— În acest moment nu de mine e vorba, ci de dumneata.

— Ce vrei de la mine?

— Am vorbit mai adineauri, la telefon, cu oraşul Johannesburg; au şi ei un caz de Boala lui Richter. Primul stadiu. Operaţie recomandabilă şi indispensabilă. S-au gândit la dumneata.

Jan bătu cu pumnul în birou.

— Nici vorbă! Ajunge un cadavru!

— Fii serios! Eşti singurul care poate duce cu bine la capăt o astfel de operaţie!

— Dar dumneata? Dumneata, cel mai mare specialist în maladia lui Richter? De ce te dai deoparte?

— Eu am studiat mai mult patologia bolii. În ce priveşte operarea ei, dumneata eşti cel care a pus-o la punct.

— Refuz.

— N-ai nicio scuză, căci povestea cu „unchiaşul neputincios”, e o aberaţie... Ai putea să te iei la întrecere cu internii de treizeci de ani în ceea ce priveşte vioiciunea spiritului şi dibăcia mâinilor.

— Mi-am dat demisia. Spitalul se poate lipsi de mine.

— Acum e rândul meu să-ţi amintesc de jurământul lui Hippocrat!

Jan îşi lăsă capul în jos şi, cu degetele crispate, reflectă. În sfârşit îşi înălţă fruntea şi spuse laconic:

— Primesc.

## XI

JAN ÎŞI DĂDU SEAMA RAPID CĂ BLOOM prevenise orice încercare de a-l scăpa din mână silindu-l să accepte. Căci anunţase operaţia ca pe o demonstraţie spectaculoasă a recentelor progrese întreprinse în chirurgie, convocase numeroşi confraţi, presa şi

televiziunea. Internii se înghesuiau droaie în micul amfiteatru ce domina blocul operaţional şi de unde puteau privi sala de operaţie. Bloom se apropie de el:

— Cum merge? Ai trac?

— De ce tot acest carnaval?

— Am vrut să-ţi închei frumos cariera în spitalul nostru, ca într-un fel de apoteoză.

— Farseur afurisit! Puteai cel puţin, să renunţi la televiziune, ştii doar că mi-e groază de aşa ceva!

Bloom se mulţumi să surâdă cu fineţe, şi-şi înălţă capul cu un aer complice. La un semn al chirurgului, puternicele reflectoare se aprinseră deasupra bolnavului, care habar n-avea de drama ce se juca la căpătâiul lui. Ochii lui Jan se fixară pe chipul infirmierei anesteziste; se simţi brusc străbătut de un aflux de putere: căci fata semăna într-un mod izbitor cu Thérèse, pe vremea când soţia lui avea aceeaşi vârstă şi practica aceeaşi meserie. Coincidenţa îl întări. Avu impresia că fusese transportat într-un trecut îndepărtat, că-şi regăsise tinereţea. De sub măştile albe, privirile lui şi ale lui Bloom se întâlniră şi noul medic-şef înţelese imediat că Jan îşi regăsise siguranţa. Avu dealtfel confirmarea când – adresându-se operatorilor camerelor de televiziune – chirurgul spuse cu vocea lui de odinioară, poruncitoare şi care nu admitea replică:

— V-aş ruga, domnilor, să vă daţi mai la o parte! Staţi prea aproape şi mă deranjaţi! Nu ne-am adunat aici să facem film, ci să salvăm viaţa unui om!

De sub masca lui, Bloom surâse. Era convins că Jan nu fusese câtuşi de puţin incomodat de camerele de luat vederi, ci că ţinuse, pur şi simplu, să arate, fără ocolişuri, că rămăsese „marele patron”. Era un semn bun. Operaţia putea începe.

Într-o cameră alăturată, Ide aştepta rezultatul intervenţiei. Invitată să asiste la această operaţie, refuzase, intimidată de impunătorul aparat pus în mişcare cu acest prilej. Prefera să aştepte în biroul cu pereţii goi,

unde domnea o perfectă linişte. Din când în când, se scula de pe scaun şi făcea sute de paşi pe mocheta groasă ce acoperea podeaua. Era nervoasă, nerăbdătoare. Îşi dădea perfect de bine seama de importanţa acestei acţiuni. Ştia că nu era în joc o singură viaţă, ci două: a bolnavului şi a tatălui ei. Nereuşita ar fi atras după sine, în scurtă vreme, moartea lui Jan Yvarsen. Ide nu-şi făcea nicio iluzie în legătură cu acest lucru, pentru că fata cunoştea prea bine legitima mândrie a tatălui ei, susceptibilitatea lui profesională. Nu se va resemna niciodată să supravieţuiască unei astfel de ruşini, unei astfel de căderi.

Pusă la curent cu situaţia, Fanny Starner venise să-i ţină de urât Thérèsei. Retrase în salonul familiei Yvarsen, cele două femei aşteptau vestea care să hotărască soarta lui Jan. Fanny nu mai era tânără încântătoare şi plină de veselie ca odinioară. Moartea tragică a lui James o lovise cumplit. Îmbătrânise brusc. Părul îi încărunţise şi ridurile amărăciunii îi brăzdau fruntea. Ori de câte ori se uita la ea, Thérèse simţea o milă fără margini faţă de prietena de odinioară, care-i rămăsese la fel de dragă.

— Cum se simte Tom? întrebă ea.

Fanny avu un surâs trist şi răspunse cu o voce slabă şi şovăielnică, ce-i devenise acum obişnuită.

— Ştii, de când l-am pierdut pe James nu mai are chef de nimic. Ca şi cum s-ar fi zdrobit în el ceva vital.

În ochi îi străluciră lacrimile.

— Îţi mai aduci aminte când l-am născut pe James, Thérèse? De bucuria noastră? Atunci erai aici, cu noi. Tu m-ai ajutat să nasc. Cât de departe sunt acele zile fericite! Apoi, simţind că emoţia era pe cale s-o copleşească, schimbă discuţia: Cum faci de ai rămas atât de tânără, Thérèse? Niciun rid. Doar două sau trei şuviţe cărunte. E de necrezut! Iar Jan e la fel de seducător ca odinioară. Cu voi se petrece un miracol, draga mea!

Uşa se deschise şi Jan îşi făcu apariţia. Ide se năpusti spre el. Marele chirurg era vesel, surâzător şi-şi întinsese braţele către ea.

— Tată, strigă fata, ai reuşit? Jan o strânse la piept.

— Pe deplin, copila mea. Într-o lună, bolnavul nostru va putea să se întoarcă acasă, complet vindecat!

— E minunat, tată! Sunt atât de fericită...

Chirurgul se întoarse spre ziariştii care se ţineau scai de el.

— Domnilor, aş vrea să fac o declaraţie presei!

Carnetele şi stilourile ieşiră într-o clipă la iveală... Capete curioase se aplecară înainte.

— Operaţia la care aţi asistat a fost ultima. Mă retrag definitiv din viaţa medicală. Începând de astăzi, mă consacru familiei. Asta-i tot, domnilor.

După care, luând-o pe Ide de braţ, plecă însoţit de murmurul glasurilor uimite.

Ide îşi privi pe ascuns tatăl: se schimbase, părea mai tânăr ca niciodată. Se gândi imediat la cea care-l aştepta acasă, acolo, în apartamentul lor... Thérèse.

— Tată! Ar trebui să-i telefonăm mamei, să-i anunţăm şi ei vestea bună!

Se aflau pe unul din coridoarele spitalului. Jan se opri:

— Aşteaptă-mă un minut, Ide!

Şi dispăru în dosul unei uşi.

— Alo, Thérèse?

La auzul vocii sale, Thérèse înţelese că Jan câştigase, că acel cumplit coşmar fusese învins. Ochii i se umplură de lacrimile bucuriei.

— Jan, spuse ea simplu, te aştept...

— Vin, draga mea.

## XII

LA HAMBURG, ERLING ALESESE pentru ai săi o locuinţă într-un cartier retras şi elegant.

Casa tinerei familii Yvarsen era un edificiu de piatră destul de impozant; foarte confortabilă, fusese construită cam prin 1860. Căci lui Erling nu-i plăcea modernul în arhitectură. Gustul lui, sigur şi avizat, îl călăuzea întotdeauna spre tot ceea ce avea „clasă”, cum spunea adesea, cu plăcere.

La început, puţin stingherită de solemnitatea burgheză a casei, Flavie fusese repede cucerită de farmecul grădinii mari, întreţinută cu o grijă deosebită, în mijlocul căreia clipocea o fântână arteziană înconjurată de irişi şi de cicori sălbatice. Cartierul convenea perfect tinerilor soţi. Le plăcea ambianţa, puţin perimată, calmul străzilor, sobrietatea vechilor locuinţe patriciene, protejate împotriva tumultului vieţii moderne, de tei, de ulmi şi de stejari venerabili. După o zi de muncă încrâncenată în laboratorul sau la clinică, liniştea melancolică şi desuetă a casei lor îi atrăgea cu o forţă irezistibilă.

Locuitorii cartierului ştiuseră să păstreze între ei relaţii plăcute, dar totodată rafinate, care ţineau de o epocă îndepărtată, când Hamburgul era încă un „oraş liber”, cetatea cea mai puternică şi mai influentă din Liga hanseatică. Unii dintre aceşti burghezi aveau slăbiciune pentru muzică sau pentru literatură. Astfel, armatorul Stadelmann era un fanatic al viorii. Alcătuise un cvartet de coarde în care el însuşi era vioara întâia, avocatul Söderbaum, vioara a doua, negustorul Moellenbaum cânta la violă iar slujbaşul Stiffenacker, la contrabas. Söderbaum ca şi Moellenbaum aparţineau amândoi, ca dealtfel şi Stadelmann, unor vechi familii bogate din cartier. În schimb Stiffenacker era originar din Köln şi de condiţie foarte modestă. Dacă era tolerat în acel cerc foarte închis, asta se datora extraordinarelor sale însuşiri de contrabasist. Căci nu numai că smulgea instrumentului său tremoluri puternice, grave şi solemne, dar chiar reuşise – lucru foarte rar – să facă din el un instrument de solist. Cea mai de seamă performanţă a sa fusese execuţia cântecului Ave Maria de Schubert, pe care-l

adaptase el însuşi pentru contrabas-solo. Hugo Stiffenacker se distingea, dealtfel, şi prin alte trăsături. În vârstă de douăzeci şi cinci de ani, foarte înalt, avea un chip palid şi uscat, de ascet, pe care străluceau doi ochi de un negru deosebit de intens şi de izbitor. Învăluit, în mod invariabil, într-o ciudată mantie de un negru-antracit, care se asemuia într-un mod uimitor cu veşmântul unui ecleziast şi pe care şi-o închidea întotdeauna până la ultimul nasture de la gât, lui Stiffenacker îi plăcea să se plimbe prin port şi să sporovăiască cu marinarii, cu care făcea adesea interminabile partide de cărţi. Uneori puteai să-l vezi stând nemişcat pe chei, contemplând cu o privire pe jumătate tandră, pe jumătate morocănoasă, vreo navă gata de plecare şi murmurând versuri din Hölderlin, poetul său preferat. Ar fi fost firesc ca asemenea ciudăţenii – care săreau în ochii tuturor – să-i închidă în nas uşile saloanelor unde era primit. Numai că muzica e pentru Germania ceea ce e literatura pentru Franţa. Înconjurată de respectul general, muzica deschide toate uşile, trece cu vederea toate ciudăţeniile. Or, Hugo Stiffenacker era, în mod incontestabil, un excelent muzician, care pe lângă contrabas mai cânta şi la clarinet, bas şi fagot. Iată de ce armatorul Stadelmann, care-i era patron, îl primise în cvartetul lui, unde, în ciuda firii sale ciudate, se comporta foarte bine. Totuşi Stiffenacker datora o mare parte din aceste favoruri aristocratice cucoanelor din cartier, care fuseseră impresionate de un asemenea personaj ce aducea când cu Mefisto, când cu un student famelic, când cu Torquemada şi când cu Byron. Ele îl adorau.

La numai cincisprezece zile după sosirea la Hamburg şi instalarea în frumoasa locuinţă aleasă de Erling, familia Yvarsen primise o invitaţie de la Stadelmann ca să asiste la o seară de muzică de cameră, organizată în somptuosul său palat. De atunci, tânără pereche legase o foarte strânsă prietenie cu armatorul muzician.

Exportatorul Dobenfeet, care avea şi el un salon de

primire, era un înflăcărat admirator al lui Frederic cel Mare. Îl citea pe Voltaire în original şi-i plăcea să vorbească nemţeşte agrementându-şi frazele cu expresii franţuzeşti. Urmând pilda gloriosului rege al Prusiei, cânta şi el la flaut, spre amuzamentul nepoţilor săi care frecventau în mod curent barurile, alături de tineri în *blue-jeans*, şi unde se cânta muzică de *jazz*. Totuşi în salonul Dobenfeet, la loc de cinste nu era muzica, ci literatura, şi mai ales teatrul. În fiecare an se monta câte o piesă. Luni în şir, doamnele din cartier pregăteau decorurile şi costumele, îşi pudrau perucile şi-şi învăţau cu conştiinciozitate rolurile. Se juca mai ales Kleist şi adesea – ca să-i facă plăcere lui Dobenfeet, *Prinţul din Homburg*. Căci, în această piesă, stăpânul casei revendica pentru sine rolul lui *Kurfürst* Friedrich-Wilhelm, adică al electorului de Brandenburg, ceea ce-i dădea plăcuta iluzie că se înrudeşte cu dragul său Frederic.

Prezenţa celor doi Yvarsen era dorită de toate saloanele din cartier. Toţi îl apreciau pe destoinicul medic Erling Yvarsen, secondat de vesela graţie a Flaviei. Lui Stadelmann îi plăcea să vină să se încline în faţa tinerei femei şi să-i spună cu o voce caldă şi convingătoare:

— Vreţi să-mi faceţi deosebita plăcere de a mă acompania la pian, *gnädige Frau*?

Iar ea îi răspundea eu un surâs atât de încântător, încât le făcea geloase pe celelalte femei ce se aflau de faţă.

— Cânt atât de prost, dragă domnule Stadelmann, încât voi compromite toată virtuozitatea dumitale.

— Oh, nu, câtă modestie, câtă admirabilă modestie! exclama armatorul. Dacă aţi fi vrut, aţi fi putut deveni o mare, o celebră pianistă. Din păcate, ştiinţa a luat-o înaintea muzicii... încă o dată, *gnädige* Frau, faceţi-mi această plăcere... Vom cânta împreună acea minunată *Sonată* de Bach, ştiţi care, cea în do minor, care vă place atât de mult!

Sigur că Flavie accepta. Cât despre Dobenfeet, dorea ca soţia lui Erling să-i corecteze pronunţia franceză.

Sigur că unele dintre doamne socotiseră că era de datoria lor să comenteze acele „*Welschen Manieren*”[5] ale Flaviei – cu alte cuvinte – să critice spontaneitatea ei franţuzească, gentileţea înnăscută, ocazie cu care puteai auzi acele indignate „*das schickt sich nicht*”[6] şi „*stellen Sie sich vor*”[7]. Totuşi, toate manifestările iscate de gelozie încetară repede şi tânără pereche fu definitiv adoptată de acel mediu plăcut şi amabil.

Micul Jan Yvarsen intrase cu curaj în cel de-al patrulea an al vieţii sale. Fizic, arăta însă mai voinic decât vârsta sa şi musafirul neinformat îi dădea, în mod invariabil, cinci ani. Era un copil de o frumuseţe şi de o graţie excepţionale: văzându-l, te gândeai la vreo fiinţă serafică, poposită pe pământ direct din împărăţia nevinovăţiei. O claie de păr blond-auriu îi împodobea capul prelung şi fin. Trăsăturile chipului mic aveau ceva nespus de armonios, de nobil şi de pur. Cu glasul lui argintiu, sporovăia într-un încântător amestec de franceză – limba mamei sale – de suedeză – limba tatălui său – şi de germană – limba ţării în care creştea. În această veselă sporovăială, încă mai încurca consoanele, vorbea peltic, dar toate astea îi sporeau şi mai mult farmecul.

Da, Jan era unul dintre acei copii pe care regreţi să-i vezi crescând, pe care ai vrea să-i vezi tot timpul la vârsta tandră a nevinovăţiei.

Domeniul său preferat era grădina. Acolo, îi plăcea să se aşeze jos, pe pământ, între straturile cu flori şi să răsfoiască o carte cu poze sau să se joace cu Otto, un măgăruş pe rotile, cu urechi dungi de catifea. Otto era confidentul, fidelul său camarad. Lui îi împărtăşea necazurile şi bucuriile sale, şi-l săruta pe botic. Când cerul se întuneca şi când ploaia ameninţa să deranjeze tihna celor doi prieteni, o vedeai pe Hanna dând fuga în

[5] Manierele franţuzeşti (germană)
[6] Asta nu se face (germană)
[7] E de necrezut (germană).

grădină. Lăsându-l pe Otto în voia soartei, ea îl lua în braţe pe Jan şi-l ducea în casă.

Hanna, sau mai curând Johanna Hohenmast, era şi dădacă, şi guvernantă, şi bucătăreasă. Solidă şi sănătoasă, cu părul strâns într-un coc, ea supraveghea – cu un ochi atent şi vigilent – întreţinerea casei mari a familiei Yvarsen. Îi îndrăgise pe tinerii ei stăpâni şi li se devotase cu trup şi suflet. Dar, deşi nutrea un deosebit respect şi o mare admiraţie pentru Flavie şi Erling, Dumnezeul ei era micul Jan. Îl cocoloşea, îl alinta şi-l răsfăţa, ca şi cum ar fi fost propriul ei copil. Când s-a îmbolnăvit de pojar, nu s-a mişcat de la căpătâiul lui până ce nu s-a făcut bine. Fidelă şi încăpăţânată, a refuzat să fie înlocuită de o infirmieră, insistând să-i administreze ea însăşi copilului medicamentele, şi s-a dovedit a fi cea mai conştiincioasă şi pricepută asistentă medicală pe care a avut-o Erling vreodată, în tot cursul carierei sale medicale.

Seara, când Flavie şi Erling discutau probleme de medicină sau de biologie, lui Jan îi plăcea să se aşeze la picioarele Hannei, care-i istorisea vechi basme germane, adormind adesea în compania lui Dornröschen, Rumpelstilchen şi Löweneckerchen. Şeful familiei nu era de acord cu aceste poveşti:

— Vreau să fac din Jan un om de ştiinţă, îi spuse el Flaviei, nemulţumit, şi nu-mi place câtuşi de puţin faptul că i se vâră în minte astfel de istorii prosteşti!

Tânără femeie nu era însă de părerea lui:

— Voi, bărbaţii, răspundea ea, nu ţineţi niciodată cont de vârsta copiilor. Jan este încă un ţânc, şi tu şi vrei să faci din el un om de ştiinţă...

— Nu e niciodată prea devreme ca să-l înveţi principii raţionale.

Flavie nu se putea abţine să nu surâdă:

— Principii raţionale! Vezi, dragul meu, în medicină eşti un erudit, un savant, dar de îndată ce te amesteci în educaţia copilului, redevii tu însuţi copil. Crede-mă, la

vârsta asta Jan are nevoie de poveşti. Ar fi zadarnic şi ridicol să-i vorbeşti despre matematică sau despre latină. Mai întâi, că nu va înţelege nimic, şi chiar dacă ar înţelege, ai face din el un monstru, vârându-i prematur în minte astfel de cunoştinţe. Poveştile Hannei, dimpotrivă, îi dezvoltă inteligenţa şi imaginaţia, îi trezesc sensibilitatea şi-l fac atent la fenomenele naturii, distrându-l totodată. Las-o să-i spună basme, Erling, căci Hanna are mai multă experienţă decât noi în acest domeniu.

— Dar, obiectă Erling, crezi că e necesar să-i spună că „*Fräu Holle*” îşi scutură plăpumile de puf în văzduh, când ninge?

— Nu-i decât o imagine poetică, dragul meu, o imagine încântătoare şi amuzantă. Jan îşi va aduce aminte de ea când va fi mare şi se va gândi cu drag la buna şi draga lui Hanna. Asta nu-l va împiedica să fie un medic de seamă, ca şi tatăl, ca şi bunicul său.

Erling îşi orientase definitiv cariera către cercetarea ştiinţifică. Desigur, încă din Suedia tatăl său făcuse din el un chirurg strălucit. Totuşi, îi lipsea acea căldură sufletească, dătătoare de încredere, fără de care nici cel mai desăvârşit medic nu poate cuceri încrederea bolnavilor săi. Când Jan Yvarsen se apropia de căpătâiul unui pacient, acesta parcă se şi simţea, mai bine, datorită forţei vitale ce emana din acel om extraordinar. În schimb, Erling părea un sloi de gheaţă; era prea distant. Veşnic cufundat, sau mai bine-zis prăvălit în cercetările sale medicale, ratase contactul cu bolnavii. Pe scurt, Erling Yvarsen nu mai era practician, ci un teoretician, un cercetător. Visul său era să descopere cauzele cancerului şi să pună la punct un tratament care să învingă cea mai cumplită boală dintre toate. Cercetările sale îl şi făcuseră să întrevadă unele licăriri de speranţă. De altfel, de mult făurise un plan grandios.

## XIII

CEEA CE TREBUIA SĂ SE ÎNTÂMPLE, s-a întâmplat: Hugo Stiffenacker, contrabasistul cu înfăţişare misterioasă, se îndrăgosti nebuneşte de Flavie. Fireşte că nimeni nu observă nimic, în afară de Flavie. Căci muzicianul era prea timid, prea impresionat de mediul unde era primit pentru a cuteza să-şi manifeste altfel sentimentele decât prin priviri scurte, sumbre şi grele, pe care şi le îndrepta din când în când asupra Flaviei, ca şi cum ea ar fi fost singura lumină într-o lume plină de tenebre.

Stiffenacker fusese întotdeauna puţin stângaci în societate. Îndrăgostit, devenise mai neîndemânatic ca niciodată. Când intra se împiedica în pragul salonului, când trecea, se izbea de câte un gheridon şi răsturna o scrumieră. Nimeni nu bănuia cauza acestor boacăne şi grosolănii. Necunoscându-i-se sentimentul care-l stingherea, toate aceste lucruri erau puse pe seama emoţiei şi a supersensibilităţii sale de artist.

— Trebuie să-l scuzaţi, spunea Stadelmann, luând un aer de Mecena, nu uitaţi că e şi compozitor! Dragul nostru Hugo e absorbit de opera sa! La care, tot salonul dădea din cap, aprobându-l. Opera în cauză era însăşi imaginea celui care o crease. Stiffenacker îşi vârâse în cap ideea aberantă de a compune un concert pentru contrabas şi orchestră.

— Va reuşi! striga Dobenfeet cui voia să-l asculte. Iar noi, simpli burghezi, vom avea meritul de a fi descoperit şi încurajat un mare muzician.

— Dar, obiectase careva, contrabasul e făcut pentru acompaniament şi nu pentru a se produce ca solist!

— Toate astea sunt fleacuri! Şi alţi muzicieni, înainte de Stiffenacker, au reuşit să facă din contrabas un instrument pentru solist! Ignoranţa dumitale în muzică, domnule, este strigătoare la cer, din moment ce poţi ridica o astfel de obiecţiune!

— Poţi să spui ce vrei, domnule, un concert pentru contrabas este totuşi o absurditate!

Din ce în ce mai ambalat, Dobenfeet replica, ameninţând cu degetul:

— Iar eu îţi repet că acest concert original poartă pecetea de foc a geniului! Hugo va ajunge celebru, va compune şi va executa el însuşi acest concert! Va izbuti, pentru că e călăuzit de aceeaşi încredere în sine, de aceeaşi voinţă şi forţă ca şi Frederic cel Mare, al nostru...

Nimănui nu-i trecea însă prin minte, să observe – în acele momente – privirile – de o dragoste fără margini – pe care Stiffenacker cuteza să le arunce Flaviei. Salonul Stadelmann era cu totul absorbit de preocupările sale muzicale, mai ales că un nou membru venise să se alăture formaţiei create de armator: profesorul Herrenschmidt, istoric şi filolog, care era şi un excelent violonist. Datorită noului venit, componenţa formaţiei varia acum mai des. Astfel, când Stiffenacker lipsea, reţinut de bizara lui compoziţie, ansamblul Stadelmann alcătuia un cvartet clasic: două viori, o violă şi un violoncel. Când ciudatul contrabasist îşi făcea apariţia, atunci formaţia se apropia de o mică orchestră de cameră. Uneori, Stiffenacker îşi aducea clarinetul şi atunci era solistul cvintetului. Stadelmann era încântat de această extindere a activităţii sale muzicale. De îndată ce se întorcea acasă de la birou, începea să-şi pregătească viitoarele concerte, scriind el însuşi acompaniamentele pentru diversele formaţii. În aceste condiţii, tăcuta dragoste ce începuse să înflorească în inima contrabasistului era firesc să treacă neobservată.

La familia Dobenfeet domnea o animaţie la fel de susţinută, fiindcă se punea în scenă *Faust* de Goethe, eveniment aproape extraordinar pentru cercul aristocraţiei din acel cartier. Fireşte, că fusese solicitat şi Hugo Stiffenacker pentru rolul lui Mefisto şi, spre plăcuta surpriză a acelor doamne, tânărul acceptase cu entuziasm. Începând din acel moment, toată lumea fu

extrem de ocupată cu repetiţiile, costumele şi decorurile. Orice altă activitate trecuse pe planul al doilea.

În vremea asta, deşi nimeni din jurul ei – nici chiar Erling – nu băgase de seamă ce anume se petrecea în sufletul înflăcărat al tânărului muzician, Flavie era totuşi puţin îngrijorată. Hugo îi era simpatic, în ciuda sau poate tocmai din pricina extravaganţelor sale şi, la urma urmelor, nu-i putea porunci tânărului să n-o mai iubească, cu atât mai mult cu cât la vârsta asta e cam greu să-ţi stăpâneşti sentimentele. Prevedea totuşi că va sosi în curând momentul în care – ca să-l evite pe muzician – va trebui să pună capăt vizitelor la familiile Stadelmann şi Dobenfeet. O astfel de perspectivă era extrem de neplăcută, căci vizitele acestea îi prilejuiau o relaxare de care avea foarte mare nevoie.

De când soţul ei se hotărâse să se consacre definitiv cercetărilor ştiinţifice şi să renunţe la activitatea de practician, Flavie îşi reîmbrăcase halatul alb de biolog şi devenise asistenta devotată a lui Erling. Luă parte la toate lucrările sale, urmărind cu admiraţie progresele tânărului savant. Această activitate avea în sine ceva îmbătător, căci Flavie observase că munca alături de Erling intensificase dragostea dintre ei, întărind-o şi mai mult. Aveau amândoi acelaşi ideal, acelaşi scop, aceleaşi nădejdi temeinice. O nouă dimensiune – cea spirituală – venise să se adauge la marea şi vibranta lor dragoste.

Seara, când se înapoiau de la clinica unde-şi efectuau cercetările ştiinţifice şi unde lucrau alături unul de celălalt, îl regăseau pe micul Jan. Când îi întâlneau privirea atât de bucuroasă şi de plină de dragoste, ochii de un albastru atât de pur şi de limpede, simţeau o fericire fără margini. Ar fi rămas ceasuri întregi să asculte nevinovata sporovăială a copilului, să-i urmărească, înduioşaţi, zbenguiala cu Otto, măgăruşul pe rotile. Din păcate, Jan se afla la vârsta la care copiii au nevoie de mult somn. Aşa că de îndată ce mânca, Jan rostea:

— *Safen*! *Safen*! în loc de *schlafen*, a dormi. Şi după ce

le spunea – pe un ton foarte serios – noapte bună, părinţilor săi, Hanna îl ducea în pătucul lui.

— O fiinţă angelică, murmura gânditoare Flavie.

— Da, răspundea Erling, din punct de vedere medical şi biologic, Jan este un copil frumos, un specimen cât se poate de reuşit al rasei umane. Ai observat cât e de înalt şi de subţire?

— E vorba de fiul tău, protesta Flavie, pe jumătate râzând, pe jumătate supărată, şi nu de un caz clinic. N-ai putea să mai laşi deoparte medicina şi biologia şi să te mai relaxezi un pic?

Trecându-şi mâna peste frunte, Erling îi răspundea:

— Ai dreptate, da, ar trebui...

Atunci Flavie îi spunea:

— Hai la familia Stadelmann, cred că în seara asta se va cânta *Păstrăvul* de Schubert...

— Bună idee! Muzica mă va face să uit de celulele cancerigene! Hai să ne îmbrăcăm, dragă!

Înainte de a pleca, Flavie – în rochie de seară – şi Erling – în smoching sau în haină – nu se puteau abţine să nu treacă prin odaia micului Jan. Uneori, copilul se trezea şi-şi privea mama cu nişte ochi plini de încântare. Îi contempla buclele lungi şi castanii care-i cădeau în inele graţioase pe umerii frumoşi, colierul de diamante care scânteia în mii de focuri – cadoul princiar al celuilalt Jan Yvarsen, când se măritase cu Erling – rochia albă, presărată se sus şi până jos cu paiete de argint. Această zână venea să-l mai sărute o dată şi el adormea din nou, copleşit de fericire.

Apoi, în salonul strălucind de lumină, tinerii soţi îşi aflau relaxarea necesară după o zi grea de muncă, în ambianţa aceea de o veselie potolită, de o amabilitate politicoasă, de maniere subţiri.

N-ar fi fost dezolant ca din pricina unei iubiri smintite şi imposibile, să fie obligaţi să renunţe la această plăcută relaxare?

Până la urmă Hugo Stiffenacker cutează să-i facă o vizită Flaviei Yvarsen. Aflase că era puţin răcită şi că stătea acasă.

— Herr Hugo Stiffenacker! anunţase Hanna, cu vocea ei răsunătoare. Apoi, aplecându-se spre Flavie, adăugă în şoaptă: — *Stellen Sie sich vor, gnädige Frau, der hat sein Instrument mitgebracht*...[8]

— Cum? Şi-a adus şi contrabasul?

Dar tânărul se şi năpustise în salonul Yvarsenilor, târând după sine enormul instrument muzical. El care, de obicei, era jigărit şi palid, acum devenise roşu ca un rac. Emoţia îl paralizase, îl făcuse mai stângaci ca niciodată. Probabil că se afla într-o ciudată stare de exaltare, din moment ce cutezase să se arunce aşa, cu ochii închişi, în această îmbătătoare aventură: să dea ochii cu fiinţa visurilor sale!

Se înclină în faţa Flaviei, zicând:

— *Gnädige Frau*! Mi-am permis să... Adică... Voiam doar...

— Scoate-ţi mantia şi ia loc, domnule Stiffenacker. Ia loc...

Vru să-şi descheie ciudatul său veşmânt de ecleziast, dar cum degetele i se agăţau în butoniere, renunţă.

— Iată despre ce e vorba, se bâlbâi el. Am... am compus... un lied după un poem de Hölderlin. Şi mi-am permis să... să vi-l dedic.

Se năpusti spre contrabas şi dădu să-l scoată din cutie. Trudă zadarnică, fiindcă se dovedi, a fi la fel de stângaci ca şi atunci, când voise să-şi descheie nasturii de la mantie. Flavie urmărea cu nelinişte felul în care îşi manipula enormul contrabas şi tremura pentru porţelanurile sale.

— Dar, strigă brusc Stiffenacker, văd că aveţi un pian! Aşa că nu mai am nevoie de... Am să vă cânt la pian *liedul*... pe care l-am compus... pentru dumneavoastră.

Se năpusti deci spre pian şi făcu câteva acorduri. În

[8] Imaginaţi-vă, doamnă, că şi-a adus şi instrumentul... (germ.)

acel moment Hanna năvăli în salon, împreună cu micul Jan, ţinând morţiş ca băiatul să audă şi el ce anume va cânta oaspetele acela ciudat. Stiffenacker se întrerupse brusc şi se îndreptă spre copil, cu intenţia de a spune ceva gentil, care s-o flateze pe frumoasa lui mamă. Dar, din nefericire pentru el, piciul se sperie şi izbucni în plâns.

Era prea mult pentru sensibilitatea deosebită a tânărului artist. Încurcătura atinsese culmea, iar dezamăgirea sa ajunsese la paroxism. Murmură câteva cuvinte incoerente, apoi făcu sul compoziţia, pe care i-o întinse Flaviei, întocmai ca pe un buchet de flori. După care îşi înşfacă uriaşul contrabas şi se îndreptă spre uşă, gâfâind şi clătinându-se. Apoi dispăru, urmat de hohotele sonore de râs ale Hannei.

Seara, Flavie, îi istorisi toată scena lui Erling, care se amuză copios.

— Teribil îmi pare de rău că n-am fost de faţă, zise el; Stiffenacker trebuie să fi fost nemaipomenit de caraghios!

Dar Flavie rămase serioasă:

— Nu-ţi împărtăşesc veselia, Erling, fiindcă băiatul ăsta s-a îndrăgostit de mine, ceea ce este foarte, foarte neplăcut.

— Nu sunt de părerea ta, dragă! Stiffenacker are douăzeci şi cinci de ani. Tu eşti cea mai frumoasă femeie din cercul nostru. Nu era, deci, firesc să se îndrăgostească de tine?

— Nu eşti gelos?

— Pe Stiffenacker? Cum de-mi poţi pune o astfel de întrebare? Sentimentele banale şi puţin cam ridicole ale acestui băiat ar putea să tulbure în vreun fel înţelegerea care domneşte între noi? Nu-mi vine să cred aşa ceva!

— Eu nici atâta! Totuşi, îţi repet, că în ce mă priveşte e un lucru neplăcut! Nu-mi face plăcere ca un alt bărbat, în afară de tine, să mă privească cu astfel de ochi!

Erling o trase către sine şi o sărută cu dragoste. Rămaseră aşa, minute în şir, îmbrăţişaţi şi fericiţi. În sfârşit, Erling anunţă marea veste pe care o ţinuse în

secret:

— Dealtfel, zise el, peste cinci sau şase luni vom părăsi Hamburgul.

Flavie tresări.

— Definitiv?

— Da!

— Ce planuri ai? E în legătură cu centrul acela de cercetări asupra cancerului?

— Da, draga mea! Tocmai am avut o discuţie privitoare la acest lucru cu profesorul Kleinhaus. El pretinde că voi obţine sprijin şi ajutor financiar din partea Organizaţiei Mondiale a Sănătăţii. Pe de altă parte, graţie relaţiilor pe care le are în Statele Unite, va încerca să-mi obţină credite de la Fundaţia Carnegie şi de la Institutul Rockefeller. Şi apoi, sunt convins că guvernul suedez nu-şi va precupeţi nici el ajutorul...

Flavie îl privi mirată:

— Guvernul suedez? Ceea ce vrea să însemne că...

— Da, draga mea, ne reîntoarcem în Suedia!

— Dar... asta e ceva cu totul nou, cu totul neaşteptat.

— M-am gândit mult în ultima vreme, vezi tu, şi până la urmă m-am hotărât să ne întoarcem la Stockholm ca să ducem mai departe tradiţia familiei Yvarsen. Tata a creat acolo o clinică, eu voi crea un centru de cercetări asupra cancerului.

— *Noi* vom crea, îl corectă Flavie. Erling o luă de mână.

— Aşa e, vom continua să muncim cot la cot, să cercetăm, să ne zbatem împreună...

— Acolo unde te vei simţi tu bine, mă voi simţi şi eu. Totuşi, o să regret bunul şi plăcutul oraş Hamburg, saloanele lui Stadelmann şi Dobenfeet, serile noastre de muzică de cameră...

— Ne vom face prieteni şi la Stockholm. Dealtfel, acolo nu suntem nişte necunoscuţi.

— Ştiu, dar ambianţa nu va mai fi aceeaşi...

Brusc, îi veni un gând şi strigă:

— Şi Hanna? Te-ai gândit la tristeţea pe care o va

încerca despărţindu-se de Jan?

— Hanna va merge cu noi în Suedia, căci ne vom instala în casa mătuşii Brita.

— Dar dacă şi tata va vrea să se instaleze acolo?

— Ştii bine că s-a hotărât, o dată pentru totdeauna, să nu se mai întoarcă la Stockholm şi să trăiască împreună cu mama, în acel *Journey's End*.

— Hotărârea e într-adevăr definitivă?

— Hotărârile tatei sunt întotdeauna definitive.

— *Journey's End*... Mă tot întreb oare unde vor clădi această casă cu un nume atât de trist?

— Da, şi eu aş fi curios să ştiu... Ai aflat că tata a reuşit să efectueze – şi încă într-un mod strălucit – operaţia pe care o pusese mai de mult la punct, împotriva maladiei lui Richter?

— Nu, nu ştiu nimic despre arest succes!

— Scrie în ziare! Am citit, azi după-amiază, într-o gazetă medicală. Se pare că tata s-a întrecut pe sine.

— E nemaipomenit! Am impresia că nu va îmbătrâni niciodată, că va rămâne veşnic tânăr.

Erling surâse:

— Ai dreptate, dragă, Jan Yvarsen nu va îmbătrâni. Dimpotrivă, creşte, iar acum se află în al patrulea an al vieţii sale.

— Jan al nostru, da... Dacă ne-am duce să-i spunem noapte-bună?

— Păi nu eşti în rochie de seară! O să se simtă vexat...

— Ei, o dată ne va ierta şi el că nu respectăm protocolul. Haide repede!

În ziua următoare avea loc un concert de muzică de cameră la armatorul Stadelmann. Spre surpriza neiniţiaţilor, Hugo Stiffenacker nu-şi mai aduse, ca de obicei, contrabasul, ci o minunată vioară lucrată în Italia. Toţi cei de faţă aflară astfel că studiase în secret acest instrument şi că ajunsese, într-un timp foarte scurt, la o asemenea performanţă, încât armatorul îi cedă lui locul

său, el mulţumindu-se cu vioara a doua. Toate persoanele prezente aşteptau începerea concertului, arzând de nerăbdare să-l audă pe tânărul muzician.

În ciuda incidentului din ajun, Flavie şi Erling asistau la serată, tânăra străduindu-se cu grijă să evite privirile lui Stiffenacker. În programul pe care Stadelmann avusese cochetăria de a-l tipări pe hârtie de Bristol, figurau:

*„FRANZ SCHUBERT*
*Cvartetul în sol major, opus 161*
*Cvartetul în re minor «Fata şi moartea»*

*LUDWIG VAN BEETHOVEN*
*Cvartetul al IX-lea în do major, opus 59, nr. 3*

Se făcu linişte şi arcuşurile atacară *allegro*-ul *moderato* al cvartetului în sol major. Toate privirile erau aţintite asupra lui Hugo Stiffenacker. Cu excepţia celor câtorva stângăcii, datorate timidităţii sale, cântă dumnezeieşte. Deci şi în acest domeniu, virtuozitatea sa era de necontestat.

După freamătul şi vibrantele avânturi ale primei părţi, cvartetul abordă sublimul *andante*. Suavitatea alterna cu tumultul pasiunii, extazul dialoga cu neliniştea. Purtat de elanul său muzical şi de înflăcărare, lui Hugo i se părea că trăieşte într-o altă lume, că se prăvăleşte într-un univers sonor. Din când în când însă, privirea lui strălucitoare o întâlnea pe cea a Flaviei. Apoi urmă ritmul legănat al *scherzoo*-ului. Acordurile te invitau la reverie, într-o pădure germană, sub un cer negru, imens, fără sfârşit... În finalul prestigios, visul pierea în faţa unei eroice cavalcade. Mişcare, bucurie, freamăt! Viaţa te lua cu sine, ea însemna triumful realităţii asupra visului. Aplauze frenetice salutară sfârşitul bucăţii.

Foarte palid, cu ochii strălucind, Hugo se înclină în faţa asistenţei. Sub imperiul emoţiei, Stadelmann îl strânse în braţe şi-l apucă de mână. Întregul salon începu să strige:

„Vivat!” Cei care-l aclamau, habar n-aveau de durerea care-i sfâşia inima.

După două zile, Hugo Stiffenacker părăsi Hamburgul, reîntorcându-se la Köln, oraşul său natal. Stadelmann fu dezolat să-l piardă pe cel mai original şi mai strălucit membru al orchestrei sale de cameră. Unele doamne din cartier rămaseră neconsolate pe vecie. Cât despre Flavie, fu singura care răsuflă uşurată.

## XIV

SPANIOLUL LE REZERVASE o masă pe terasă şi, la insistenţele lut Norbert, binevoi să le pregătească o *paella*.

— Cum îţi place *paella* asta, Cora?

— E delicioasă. Ştii cumva cum se prepară?

— Pui carnea, orezul, legumele şi peştele în ulei şi le coci pe toate la un foc puternic.

— Unde ai învăţat asta?

— Am stat şase luni în Spania.

Se făcuse noapte. O lună mare, argintată, strălucea pe deasupra golfului, aruncând un văl lăptos peste marea nemişcată.

— Cât de calmă e marea în seara asta, observă Cora. Atât de aproape şi totuşi atât de departe, atât de nepăsătoare faţă de grijile, de frământările noastre omeneşti...

— Nu te ştiam atât de meditativă, draga mea. Azi îmi pari deprimată, îngrijorată. E ceva contrar firii dumitale obişnuite...

Cora privi spre larg:

— Uneori, marea e liniştită zile întregi. În fiece dimineaţă când te trezeşti, zăreşti această imensă suprafaţă lichidă, de un albastru atât de dulce, tot atât de liniştită ca un mic lac elveţian. Apoi, dintr-o dată, fără nicio tranziţie, masele de apă se dezlănţuie, se

rostogolesc spre mal, se transformă în talazuri uriaşe care vin să se spargă cu zgomot pe nisip şi pe dig. Din albastră, marea devine sidefie. Apoi, îşi schimbă din nou culoarea, căpătând o nuanţă verzuie. În sfârşit, bolborosind ca apa care dă în clocot, capătă culoarea tristă a ardeziei.

Norbert se aplecă spre fată.

— N-ai vrea să-mi spui ce furtună s-a abătut asupra dumitale?

Fata clătină din cap:

— Lucrul e dificil, dacă nu cumva chiar imposibil.

— De ce? Nu suntem vechi prieteni, nu ai încredere în mine?

— Dacă ai fi femeie, mi-ar fi uşor, dar aşa... Vezi, de îndată ce mi-am început lucrul, am fost înconjurată numai de bărbaţi. Uneori e de-a dreptul penibil. Căci, din când în când, simt nevoia să-mi descarc sufletul, să întâlnesc o ureche care să mă asculte şi să mă înţeleagă. Dacă aş fi avut alături măcar o singură colegă! Necazul mărturisit e pe jumătate alinat.

— Uită – zise Norbert – că sunt bărbat. Consideră pur şi simplu că ai de a face cu un suflet de femeie. Spune-mi ce te frământă. Dealtfel, cred că bănuiesc...

Cora făcu ochii mari:

— Dumneata? Cum ai putea?

— Flerul meu de pictor...

Tânără roşi şi-şi lăsă capul în jos, părând să contemple vinul auriu din pahar.

— Bine, spuse ea după un timp de tăcere, am să-ţi spun totul. Şi continuând să-şi privească paharul, adăugă: Dealtfel, e foarte simplu: îl iubesc pe Stephen Wells.

Mărturisirea o făcu să se simtă mai uşurată, mai puţin stingherită. Se îndreptă, fixându-l pe pictor, cu frumoşii ei ochi expresivi, aşteptând cu nerăbdare să-i vadă reacţia.

— Ştiam, Cora.

— Şi n-ai...

Nu-şi isprăvi fraza, ci continuă să-l privească într-un

mod ciudat. Norbert îşi dădu seama ce anume gândea fata.

— Ei bine, află că la început am fost puţin necăjit, da, că am simţit un mic junghi în inimă. Totuşi, mi-am spus imediat că, din moment ce n-a fost nimic între noi... Poate cu timpul, s-ar fi închegat ceva...

— Da, s-ar fi putut...

— Dar după întâlnirea noastră de la Paris, drumurile ni s-au despărţit, amândoi am descoperit o lume necunoscută până atunci, chipuri noi...

— Chipuri? Nu cumva şi dumneata...

— Da, şi eu, dar asta e o altă poveste. Poate că până la urmă ţi-o voi spune, totuşi. Deocamdată, e vorba de dumneata.

Fata se juca, nervoasă, cu furculiţa:

— Da, de mine...

Lângă debarcader, câţiva marinari greci cântau vechi cântece, acompaniindu-se la ghitară. Pescarii se bucurau în tihnă de liniştea serii, stând pe pragurile caselor, clădite cu faţa spre mare, şi trăgând din pipele lor lungi, din care se ridica un fum aromat. Câţiva turişti – francezi şi italieni – se aşezaseră pe faleză şi discutau zgomotoşi. Hohotele lor de râs se înălţau spre cerul noptatic. Luminile yachturilor englezeşti scânteiau pe apă şi voci îndepărtate răzbăteau în noapte.

Spaniolul le servise o excelentă cafea turcească, pe care o savurau discutând cu voce scăzută, întrerupându-se din când în când ca să asculte cântecul vreunui marinar.

— Şi de ce eşti nefericită, Cora? Wells e cumva însurat, logodit?

— Nici una, nici alta. Dealtfel, nu sunt nefericită, e vorba de o cu totul altfel de senzaţie. O înflăcărare febrilă, la care se adaugă un fel de nelinişte deprimantă, înţelegi?

— Poate că da...

— N-ai fost niciodată îndrăgostit?

— Ba da, sau mai curând cred că da... Dar să nu vorbim de mine! În orice caz, ştiu că există tot atâtea forme de dragoste câte fiinţe îndrăgostite sunt.

— Ai foarte mare dreptate în ceea ce spui, Norbert. Şi eu cred la fel; cred că fiecare dintre noi redescoperă dragostea, că acest sentiment e veşnic nou, deci întotdeauna diferit de ceea ce am trăit altădată.

— Eşti pe cale de a devia discuţia, Cora. Încerci să te eschivezi... Eu ţi-am pus o întrebare precisă: de ce eşti neliniştită?

— Nu pricepi de ce?

— Te-a respins?

Un val de sânge urcă în obrazul fetei.

— Ce întrebare imposibilă, Norbert! Stephen habar n-are despre tot ceea ce ţi-am mărturisit dumitale! Şi cu ochii strălucind, adăugă: Şi nici nu trebuie să ştie, pricepi, nu trebuie!

— Aici nu mai sunt de acord cu dumneata. Eşti chiar atât de sigură că n-ai trezit un sentiment analog în sufletul lui?

— Cu desăvârşire sigură! El e mult mai presus ca mine! Nu va fi niciodată de acord să mă trateze altfel decât ca pe o studenţică oarecare, ce-şi face practica sub mâna lui. Înţelege, Norbert, că pe lângă el, eu nu-s decât o biată ignorantă!

— E ridicol! ripostă pictorul, cu căldură. Se pare că încerci o plăcere răutăcioasă să te ponegreşti.

— Nu, prietene, sunt pur şi simplu, lucidă.

— Nu lucidă, ci intimidată. Eşti năucită de inteligenţa deosebită a acestui om, de vastele lui cunoştinţe. Uiţi totuşi, că sub masca lui de erudită ironie, Stephen Wells e şi el om, că are o inimă, ca şi dumneata, un suflet, ca şi dumneata.

— Te gândeşti, totuşi, că s-ar putea...

— Nu mă gândesc, sunt sigur că Wells nu va rămâne insensibil, la dragostea unei tinere atât de nobilă, de generoasă, de cultivată şi de...

Norbert surâse:

— ...şi de maliţioasă ca dumneata!

— Încerci să mă consolezi, Norbert...

— Nicidecum! Nu-i vorba să te consolez. Ceea ce ţi-am spus e purul adevăr şi, în străfundul sufletului dumitale, sunt sigur că-mi dai dreptate.

— Deşi lucrez alături de el, Stephen e atât de departe de mine...

— Va veni şi apropierea, sunt sigur...

Norbert se întoarse spre chelner şi ceru să servească lichiorurile:

— *Pedi, ta pota*!

— Nu cunoşti greaca veche, dar în schimb văd că vorbeşti greaca modernă, observă Cora.

— Da, puţin, datorită Annei Atanasiadis, femeia de serviciu. Dar pronunţia e lamentabilă. Sunt un vizual şi un zero absolut în materie de muzică. Or, ca să poţi vorbi bine unele limbi cum sunt greaca modernă, italiana, româna, trebuie să ai ureche muzicală.

— În vreme ce dumneata ai ochi, ochi de pictor, conchise Cora cu maliţie.

— Ce bucuros sunt să văd că ţi-ai regăsit buna dispoziţie!

Chelnerul sosi cu mai multe sticle, pe care le prezentă rând pe rând ca pe nişte trofee. Cei doi tineri aleseră o băutură specifică ţării, un lichid alb şi onctuos, care curgea ca mierea, dar care era tot atât de tare ca şi vechiul wisky scoţian.

— Ştii, zise Norbert, te şi văd măritată, alcătuind împreună cu Wells una din acele perechi desăvârşite, asupra cărora privirile stăruie cu complezenţă, dar şi cu invidie.

— Visătorule!

— Dar sunt cât se poate de serios. Gândeşte-te că aveţi amândoi aceeaşi profesie, că veţi fi întotdeauna de acord în domeniul atât de important al muncii voastre de zi cu zi. Ţi-aduci aminte că la Paris ţi-am vorbit despre sora

mea Flavie...

— Care e biolog, da îmi aduc aminte. Din păcate n-am avut prilejul s-o cunosc...

— Aveam intenţia să aranjez o întâlnire între voi două. Dar moartea accidentală a unei rude ne-a obligat să părăsim brusc Parisul şi să ne ducem în Transvaal. După înmormântare, Flavie şi Erling au plecat direct la Hamburg, fără să mai treacă prin Franţa. Dar nu despre asta voiam să-ţi vorbesc. Ci despre excelentele raporturi care există între aceşti doi soţi, despre perfecta armonie din căsnicia lor. Socot că la asta contribuie foarte mult şi activitatea lor ştiinţifică pe care o practică împreună. Nu crezi că e un lucru frumos ca un bărbat şi o femeie să poată avea acelaşi ideal, acelaşi scop şi să lucreze cot la cot? Ceea ce realizează în medicină şi în biologie Flavie şi Erling veţi putea realiza în arheologie, dumneata şi Wells. Crede-mă, mulţi bărbaţi şi-ar dori să se bucure din partea soţiilor de deplina înţelegere a ambiţiilor profesionale, a grijilor şi a nădejdilor lor. Dar adesea, mult prea adesea, se izbesc de o crasă neînţelegere din partea tovarăşelor lor de viaţă şi se văd condamnaţi la singurătate şi izolare.

— Ce vrei să-mi demonstrezi cu asta?

— Vreau să te fac să pricepi că Stephen Wells n-are niciun motiv să te trateze de sus, ci dimpotrivă. Ar trebui să se simtă copleşit că a izbutit să işte astfel de sentimente la dumneata...

— Uiţi un lucru, Norbert, un lucru esenţial: când Erling s-a însurat cu sora dumitale, Flavie era de acum celebră, atât prin descoperirea virusului Bolii lui Nils, cât şi prin fapta ei curajoasă care a dus la descoperirea serului împotriva maladiei. În ce mă priveşte, eu nu-s decât o mică debutantă în arheologie, un personaj anodin.

— Crezi, deci, că Erling s-a însurat cu Flavie numai fiindcă era celebră?

— Nu, dar...

— Află că o iubea încă de pe când lucra la Stockholm, în laboratorul profesorului Jan Yvarsen. Legătura lor a

început cu o adevărată poveste de dragoste, unde nu era vorba nici de medicină, nici de biologie. Aşa că şi dumneata, la fel...

Cora îl întrerupse cu un gest plictisit.

— Norbert, vrei să lăsăm astea? Nimeni nu mă poate ajuta, şi apoi am vorbit prea mult despre mine!

Norbert se gândi o clipă, apoi întrebă:

— Aş putea să-l văd şi eu pe Stephen ăsta? Fiindcă – cum să-ţi spun – mi-ar plăcea să-l cunosc mai îndeaproape.

— Sigur, lucrul nu-i imposibil. Stai puţin, să vedem cum am putea face...

— Am o idee, făcu Norbert. Dacă am vizita toţi trei Delosul, celebra insulă de alături? Eu am mai fost acolo, dar în calitate de pictor, de artist... Acum aş fi însă bucuros să capăt, din partea dumitale şi a lui Stephen Wells, unele precizări istorice, arheologice...

— Asta s-ar putea, spuse Cora pe gânduri.

În acel moment, discuţia lor fu întreruptă de un cântec pătimaş, reluat apoi în cor de marinarii adunaţi lângă debarcader. Vocile de tenori se amestecau cu cele de baritoni şi degetele ghitariştilor zburau pe coarde într-un ritm îndrăcit. Apoi, brusc, cântecul se sfârşi, şi cântăreţii se despărţiră după ce-şi strigară un vibrant: „*Zilo i Ellas*.”[1] Trăiască Grecia!

Masa copioasă, *paella*, vinul, cafelele, lichiorul îşi făcuseră efectul asupra celor doi tineri. Pluteau într-o dulce euforie, gata la tot felul de confidenţe. Vorbele încurajatoare ale lui Norbert o mai înveseliră pe fată. Şi apoi, nu se aflau oare în mijlocul unei privelişti încântătoare peste care noaptea aruncase un văl de vis?

## XV

A DOUA ZI DIMINEAŢĂ, CÂND NORBERT se trezi, simţi o mare nemulţumire. Căci la masa din ajun,

stimulat de alcool şi de ambianţa plăcută, îi făcuse Corei unele confidenţe pe care acum le socotea deplasate, aproape necuviincioase. Îi mărturisise că, încă de la prima întâlnire, fata profesorului Yvarsen făcuse o foarte puternică impresie asupra lui. Pe atunci, James Starner trăia şi Ide era o tânără zburdalnică veselă. O revăzuse mai apoi, o biată văduvă, palidă şi nespus de tristă... Ba chiar mersese atât de departe, încât îi povestise Corei până şi scena din cimitir. Potopul acela de ploaie şi cavoul unde se refugiase cu Ide. Acum, îi era ruşine. Da, pentru că îşi deschisese inima în faţa fetei şi-şi dezvăluise sentimentele cele mai profunde, cele mai ascunse.

— Când mi-am dat seama că erai îndrăgostită de Stephen Wells – afirmase el – am văzut clar în mine însumi şi ceaţa care-mi învăluise sufletul s-a risipit. Această înclinare ciudată pe care o aveam pentru Ide s-a limpezit în ochii mei, şi am început să-mi dau seama c-o iubesc pe fata lui Jan Yvarsen, că de fapt, o iubisem din totdeauna.

— Din totdeauna? se mirase Cora.

— Da! Cum să-ţi explic... E o senzaţie ciudată, deconcertantă. E ceva ce vine de foarte departe, poate din cele mai tenebroase zone ale subconştientului. Am impresia că o cunosc pe Ide încă din epoca în care am venit pe lume. Ca să-ţi spun adevărul, ea n-a fost niciodată o străină pentru mine, ci întruchiparea a ceea ce am căutat tot timpul.

— Ai nişte sentimente foarte complexe, dragul meu Norbert.

— Da, ştiu. Dar să nu crezi că din dorinţa de a face pe interesantul sau că ar fi vorba de fanteziile sau de ciudăţeniile unui artist.

— Totuşi, ceea ce mi-ai spus e destul de ciudat...

— Sunt de acord. Şi cu asta intrăm într-un domeniu unde limbajul devine un instrument prea frust, prea dur şi prea grosolan pentru a reprezenta realitatea. Ar trebui inventaţi nişte termeni mai nuanţaţi, nişte structuri mai

delicate, pentru a reda exact unele intuiţii ce-şi au rădăcina în străfundurile fiinţei noastre. Şi apoi, eu nu sunt nici scriitor, nici poet, ci pictor. Poate că m-aş putea face mai lesne înţeles într-un tablou.

Îşi golise deci sufletul şi i-l pusese pe tavă Corei, fără nicio reţinere. Acum regreta şi-i era ruşine.

Destul de prost dispus, intră în camera de zi, unde avea obiceiul să ia masa. Anna Atanasiadis se ivi cu tava încărcată cu micul dejun. Norbert avu impresia că salutul ei, acel „*Kalimera*[9]", sunase mai rece, mai distant ca în alte zile. Absorbit de regretele şi de gândurile sale negre, nu dădu prea multă atenţie acestui fapt. Anna, procedând cu o anumită solemnitate, puse tava pe masă, apoi se dădu câţiva paşi îndărăt. Gravă şi nemişcată, ea îndreptă spre Norbert o privire încărcată de reproş şi-i zise, cu o voce ştearsă:

— Nu cred să vă fie prea foame, domnule, după copioasa *paella* de aseară...

Norbert înţelese imediat sensul aluziei. Anna Atanasiadis era vexată pentru că el nu-i suflase o vorbuliţă despre existenţa Corei. Nu era de mirare că fusese la curent cu masa de la spaniol, căci în micul port Mikonos cele mai mici ştiri erau colportate cu o viteză fantastică, mai ales când era vorba de străinii care stăteau o vreme pe insulă. Probabil că se întâlnise cu băiatul care servea la han sau chiar cu spaniolul care-i făcuse o descriere exactă şi amănunţită a mesei pe care o serviseră cei doi tineri.

Noua dovadă a geloasei afecţiuni pe care o nutrea Anna faţă de el îi descreţi fruntea şi-i redădu buna dispoziţie.

Văduvă a unui pescar, Anna Atanasiadis locuia într-una din acele case pitoreşti care, în acel loc, aproape că erau scăldate de mare. Îmbrăcată veşnic în negru, cu o basma înnodată strâns în jurul capului, avea portul demn şi solemn pe care-l adoptă femeile de o anumită vârsta, în

[9] Bună dimineaţa (greacă)

ţările mediteraneene. Norbert o angajase la recomandarea spaniolului şi nu regreta alegerea. Preocuparea pentru curăţenie a Annei o făcea aproape maniacă. Înarmată cu cârpe şi mături, se lupta cu o înverşunare fără egal împotriva prafului şi a dezordinei. Căci ţinea ca Norbert – „uriaşul blond” cum i se spunea la Mikonos – să nu aibă nici cea mai mică îndoială asupra faptului că Grecia era o ţară tot atât de curată, dacă nu cumva chiar mai curată decât Canada. Uneori, când pictorul lucra în atelierul său, văduva dădea buzna înăuntru şi rămânea minute în şir, nemişcată, în faţa unei pânze. Apoi emitea o părere laconică sau formula o scurtă critică. Şi asta, fiindcă socotea că o grecoaică – numai pentru simplul fapt că aparţine unei familii elene – este, în mod firesc, în măsură să critice operele de artă. Norbert împărtăşea acest punct de vedere şi uneori nu se sfia să urmeze întocmai sfaturile Annei Atanasiadis. Sigur că femeia ştia mult mai puţine lucruri despre Grecia antică decât oricare dintre bacalaureaţii noştri. Avea însă o părere a ei, proprie – mult mai originală şi mai interesantă – despre vechea civilizaţie a ţării sale. N-avea habar nici de date, nici de denumirile înşiruite în manualele de istorie, dar se simţea – prin toate fibrele fiinţei sale – mult mai legată decât marii savanţi ai ţării sale de modul de viaţă care fusese socotit odinioară aurora culturii din Occident. Căci vechea înţelepciune mediteraneană ştiuse să păstreze în unele din acele insuliţe înapoiate, în unele din acele porturi uitate, valorile ce se afirmau cu atâta strălucire în marmorele de pe Acropole. Dealtfel, Mikonos era vecină cu prestigioasa Delos, insula unde Homer presupusese că se născuse Apollo. Anna Atanasiadis îl îndrăgise pe Norbert. Aflând că-şi pierduse părinţii, îl cocoloşea cu o grijă aproape maternă, atentă să se simtă bine şi fizic şi moral. Nu numai că-i pregătea masa de dimineaţa şi pe cea de prânz, dar, în plus, avea grijă de hainele lui, spălând, călcând şi aranjându-i totul, zilnic. De îndată ce avea o

clipă de răgaz, profita de ea ca să-l înveţe greaca modernă, istorisindu-i vreuna din vechile legende din Delos. Pe scurt, Norbert, era fericit s-o aibă în slujba lui pe această binevoitoare Anna, aşa că, în acea dimineaţă se grăbi să-i dea toate amănuntele despre încântătoarea Cora, în aşa fel încât Anna să nu se mai simtă jignită în demnitatea ei.

În cursul după-amiezii, în timp ce Norbert lucra la marea lui pânză destinată unui muzeu oceanografic, un băieţaş grec îi aduse un bileţel din partea Corei. Fata îl informa că izbutise să organizeze excursia la Delos, sugerată de el. Aveau să părăsească insula Mikonos, a doua zi dimineaţă, către ora nouă, nu cu barca cu motor care făcea de obicei această cursă, ci cu un caic, ceea ce va fi cu mult mai intim. Îi propunea să se întâlnească a doua zi, lângă debarcader.

După ce şovăi o clipă, Norbert îi răspunse că acceptă şi-i înmână biletul tânărului mesager cu plete negre şi cu privire ageră. Se simţea puţin jenat, aproape contrariat din pricină că dorinţa pe care şi-o exprimase în ajun se realizase atât de repede. Căci la baza acestei dorinţe nu stătea – aşa cum lăsase el să se înţeleagă – curiozitatea istorică sau arheologică, ci numai dorinţa de a-i face Corei un serviciu. Pentru a se informa despre trecutul insulei Delos şi despre ruinele sale, n-avea decât să consulte unele lucrări de specialitate, fără să aibă nevoie de erudiţia arheologului englez. Nu, când propusese excursia, nu avusese în vedere decât fericirea Corei, gândindu-se să intervină pentru ea la Wells. Să intervină? Acum planul i se părea ridicol, dacă nu chiar de neconceput. Dealtfel, socotise că, dând o mână de ajutor la îndeplinirea planurilor Corei, soarta avea să-l ajute şi pe el, răsplătindu-l în ziua în care Ide... Tiii, ce superstiţie prostească! Şi apoi nu era pur şi simplu nepoliticos, dacă nu chiar grosolan, să se amestece în viaţa unui om pe care nu-l cunoştea câtuşi de puţin? Cum va reacţiona Stephen? Norbert şi-l închipuia ascultându-l – în timp ce-i

vorbea despre Cora şi despre sentimentele ei – cu un surâs batjocoritor şi ironic pe buze, cu un aer distant şi trufaş. Da, ideea lui fusese de-a dreptul smintită. Tulburat de reproşurile pe care şi le făcea, Norbert căzu pe gânduri.

A doua zi dimineaţă însă se trezi odihnit şi bine dispus, uitându-şi scrupulele şi regretele din ajun. Dealtfel – în mod destul de paradoxal – nu se mai gândea deloc la Cora, nici la Stephen, ci la Ide. O visase, şi acum i se părea că-i întâlneşte privirea, că-i aude glasul, că-i zăreşte chipul graţios profilându-se pe azurul cerului.

În ciuda acestui fapt, fu prompt la întâlnirea fixată lângă debarcader. Odată acolo, fu surprins în mod plăcut de persoana arheologului englez. Wells avea treizeci şi cinci de ani. Înalt şi slab, purta o haină de tweed şi un pantalon de flanelă. Nu afişa niciun fel de aer de superioritate, ci dimpotrivă, îi făcu lui Norbert o primire foarte cordială. Totuşi, accentul său trăda celebra Universitate unde-şi făcuse studiile. Dar această trăsătură era, mai curând simpatică şi pictorul nu se putu abţine să nu se gândească la faptul că Cora exagerase în mod ciudat „trufia” şi „aerul distant”, ale savantului. Fata nu părea deloc la largul ei. Îşi pleca adesea ochii, deosebit de atrăgătoare în rochia ei albastră, cu fusta aidoma corolei unei flori... Cu siguranţă că ghicise intenţiile ascunse ale lui Norbert.

Se aşezară în caic – acea ambarcaţie lungă şi îngustă, folosită atât de des pe mările Greciei. Stephen dădu semnalul de plecare şi – condus de un tânăr barcagiu jovial şi vorbăreţ – caicul se îndreptă spre larg. Marea era liniştită, vast covor de apă pe care astrul zilei desena nişte figuri geometrice ce-şi schimbau mereu forma, aprinzând ici şi colo mici flăcărui de argint. Încet şi demn, caicul ieşi din portul Mikonos, trecând pe lângă insuliţa Sfântul Gheorghe şi îndreptându-se spre capul Kako. În vremea asta, Norbert se afla cu gândul la mii de kilometri de marea Egee. Se vedea în Transvaal, într-o zi

furtunoasă. Ploua cu găleata, tunetul bubuia, cerul era acoperit de nori groşi, negri şi cenuşii; apoi se dezlănţuise un adevărat potop; parcă venise sfârşitul lumii. Era ziua când îl înmormântaseră pe James Starner, soţul Idei, împuşcat de un negru care înnebunise. Omul se numea Sammy, mai exact Old Sammy, şi iubea trandafirii... O ploaie diluviană se abătuse asupra cimitirului, transformând drumurile în şanţuri noroioase. Totuşi Ide şi Norbert îşi găsiseră refugiu într-un cavou, într-un solemn cavou de familie. Vântul smulsese vălul tinerei; pletele-i ude, frumoasele ei plete de un blond ca aurul, i se lipiseră de tâmple, încât te cuprindea mila văzând-o astfel.

Norbert Verneuil îşi amintea cele mai mici amănunte ale acelei zile stranii. Forma cavoului, dalele de piatră pe care erau gravate nume şi date. Dale cenuşii, severe şi reci. Ca şi pictura de pe mica boltă: Lazăr înviind din morţi.

Artistul le zugrăvise pe Marta şi pe Maria într-o postură destul de impresionantă. Buimac, rupându-şi fâşiile de pânză care-l învăluiau, Lazăr ieşea din mormânt, îndreptându-se către Hristos. Apoi, această scenă biblică pieri din faţa ochilor lui Norbert şi fu înlocuită de apariţia lui Jan Yvarsen, care înainta cu greu, spre cavou, prin apa mocirloasă ce inundase cimitirul. Imaginile se succedară astfel, una după alta, prin mintea lui Norbert. Ide era tot timpul prezentă, pictorul îi vedea parcă aievea trăsăturile, privirea ei limpede şi emoţionată. Amintire, amărăciune, dorinţă tainică, speranţă...

„Flavie s-a măritat cu băiatul lui Yvarsen. Dacă m-aş însura şi eu cu fata celebrului chirurg, ar părea cam ciudat... Tocmai noi, moştenitorii lui Sigrid, să ne căsătorim cu copiii bărbatului pe care ea l-a iubit cu atâta patimă! Ar fi derutant, bizar! Dar ce importanţă mai are? O iubesc...”

Când Norbert îşi reveni din reveriile sale, se trezi în caic, în faţa Corei. Pe un ton vesel şi plăcut, fără cea mai mică urmă de pedanterie, Stephen Wells se apucă să

zugrăvească istoria atât de zbuciumată şi trecutul atât de glorios al insulei Delos. După ce debarcară, arheologul, continuă să vorbească fără să fie obositor ci dimpotrivă. Mergând printre ruine, vasta lui erudiţie făcea să reînvie locurile de odinioară, redându-le viaţa ce se scursese pe sub pietrele încremenite de vreme.

Cora, puţin obosită, rămăsese mai în urmă. Cei doi bărbaţi se aflară câteva clipe singuri. Stephen se aşeză pe trunchiul unei coloane prăvălite şi-şi aprinse pipa. Norbert profită imediat de ocazie.

— Ştiţi, spuse el, arheologia n-a fost decât un pretext ca să vizitez Delosul în compania dumneavoastră.

Wells surâse mirat:

— Nu prea înţeleg, probabil că vă referiţi la raţiunile dumneavoastră estetice, nu-i aşa?

— Nu-i vorba câtuşi de puţin despre asta. În realitate, e vorba de Cora.

— De Cora?

— Da. E o veche prietenă, pe care am cunoscut-o la Paris şi aş vrea ca ea... În sfârşit, aş dori ca...

Norbert se întrerupse, jenat, incapabil să găsească exact cuvintele menite să exprime corect situaţia. Apoi, hotărându-se brusc, se apropie şi mai mult de arheolog şi spuse pe nerăsuflate:

— Pe scurt, Cora este foarte îndrăgostită de dumneavoastră. Suferă, deoarece crede c-o dispreţuiţi, că o trataţi ca pe o fiinţă inferioară...

Wells se ridică dintr-un salt şi, apucând amândouă mâinile lui Norbert, strigă:

— Vă voi rămâne pe veci recunoscător că mi-aţi deschis ochii! Nu-mi spuneţi mai mult, acum am înţeles totul! *And*...

Ochii îi străluciră:

— ... *Do believe me*[10] – lucrurile se vor aranja!

După această replică, plină de promisiuni, cei doi bărbaţi, ajunşi din urmă de Cora, continuară explorarea

[10] Crede-mă (eng.).

vechii insule.

Reîntorşi la Mikonos, se aşezară tustrei pe terasa spaniolului, ca să servească o masa copioasă, ca între prieteni. Şi din nou curse în pahare vinul acela auriu, grecesc.

Câteva zile mai târziu, Norbert primi vizita unei Cora ce strălucea de bucurie. De îndată ce trecu pragul atelierului, fata strigă:

— Stephen şi cu mine ne-am logodit, iar în curând ne vom căsători!

Bucurându-se sincer, Norbert nu fu deloc zgârcit cu felicitările. Totuşi fericitul deznodământ al acestei poveşti de dragoste îl puse pe gânduri. De îndată ce Cora plecă, se aşeză la birou şi scrise o a doua invitaţie adresată profesorului Jan Yvarsen şi membrilor familiei sale, printre care o menţiona în mod special pe Ide. Locuinţa era prea mare pentru o singură persoană, spunea el, şi, după ce lăudă din belşug frumuseţea priveliştilor, încheie astfel: „*Veniţi şi veţi fi cuceriţi de farmecul acestor locuri*”.

## XVI

THÉRÈSE SE PLIMBA DE COLO-COLO, prin marele apartament gol. Văduvite de mobile şi de perdele, odăile păreau mai mari, reci şi solemne. Thérèse nu se mai simţea la ea acasă; chiar înainte de a-l fi părăsit, căminul ei din Pretoria aparţinea de-acum trecutului.

Dar oare ce înseamnă un cămin? Mobile? Bibelouri? Draperii? Toate astea şi ceva în plus. O anumită împărţire geometrică a locurilor, o anumită aranjare a decorului, o anumită structură a cadrului interior, care să corespundă cât mai fidel cu structurile profunde ale psihicului celor ce locuiesc în el. Pentru ca un apartament să devină un cămin trebuie să fie reflexul sufletului celor care trăiesc între zidurile sale. La această armonie dintre casa locuită

şi cel care locuieşte în ea se poate ajunge prin cele mai diverse mijloace: alegerea culorilor tapiţeriei, zugrăveala pereţilor, amplasarea lămpilor, a vazelor, a obiectelor de artă, belşugul sau absenţa florilor, ordinea desăvârşită sau neglijenţa boemă, austeritatea puritană sau eleganţa rafinată. În această armonie, contează cele mai mici amănunte, căci tocmai aceste amănunte pot face „să trăiască” o odaie. Un buchet de trandafiri, o carte întredeschisă, un singur bibelou deosebit, pot pune o pecete aparte pe cea mai umilă mansardă dată simplu, cu var.

Lipsiţi de puterea de a schimba lumea şi de a o modifica după gusturile lor, bărbatul şi mai ales femeia organizează, „creează” un mic univers personal. Căci, specific unui cămin e faptul de a fi conform cu înclinările cele mai tainice ale celui care l-a creat. Spune-mi cum stai, şi-ţi voi spune cine eşti! Ce vă interesează ostilitatea, gusturile, părerile diferite ale altora, din moment ce vă puteţi aşeza în „fotoliul preferat”, din moment ce puteţi citi o carte care „vă place” sub o lampă al cărei abajur vă binedispune, având la picioare câinele sau pisica preferată? Aşa se explică de ce, atât în Suedia, cât şi în Transvaal, Thérèse dăduse cea mai mare atenţie căminului ei. Ştia cât de mult aprecia Jan o masă aranjată cum trebuie, o bibliotecă în ordine desăvârşită, dar fără a friza pedanteria, un salon înveselit de mulţimea florilor. După o zi copleşitoare, petrecută la spital, medicului îi plăcea să regăsească pacea căminului său confortabil şi elegant, ai cărui pereţi erau ca nişte ziduri de apărare împotriva lumii din afară.

Acum, mobilele fuseseră vândute, dispersate în cele patru colţuri ale oraşului Pretoria. Cele de care nu voiseră să se despartă fuseseră depozitate provizoriu în bungalowul ocupat odinioară de Ide. La fel procedaseră şi cu cele douăzeci de cufere şi de valize ce urmau a fi trimise mai târziu la *Journey's End*. Valizele şi cuferele mai mici, ce urmau să fie luate cu ei, în Europa, fuseseră

îngrămădite în vestibul.

Thérèse se simţea descumpănită: acele locuri unde fusese atât de fericită cu Jan, îi deveniseră străine. Nu mai avea nimic comun cu odăile acestea mari, goale şi larg deschise. Nu mai avea de ce se agăţa, nu mai avea un refugiu. Trăia un sentiment ciudat, întristător şi totodată înflăcărat. Întristător, căci melancolia îşi reclama drepturile. Înflăcărat, pentru că marile călătorii ne însufleţesc, ne umplu de beţia largului şi a depărtărilor.

Doctorul Cornelius Bloom luându-şi definitiv în primire postul, la conducerea spitalului, Jan nu mai avea niciun motiv să mai rămână la Pretoria. Aşa că hotărâseră astfel: Thérèse se va duce să facă o vizită fiului ei, la Hamburg, iar el şi Ide vor accepta invitaţia lui Norbert Verneuil şi se vor îndrepta spre Mikonos.

De ce nu se duceau toţi trei la *Journey's End*? Pentru că încă nu se puseseră de acord, pentru că încă nu se putuseră înţelege unde anume să-şi clădească noua locuinţă. Până la urmă, conveniseră să-l lase pe Jan să rezolve problema: să aleagă locul, să cumpere terenul, să trateze cu arhitectul şi cu antreprenorul. Avea să acţioneze însă în secret, pentru ca farmecului noutăţii să i se adauge şi cel al surprizei.

...Şi iată sosită şi ziua plecării... În ajun, familia Yvarsen fusese invitată să ia masa la familia Starner. Totuşi nu-şi luaseră rămas bun, pentru că Tom şi Fanny urmau să-i însoţească la aeroport.

Thérèse aruncă o ultimă privire cuferelor şi valizelor ce urmau să fie ridicate dintr-un moment într-altul. Jan o zări.

— Trebuie să te grăbeşti, dragă, furgoneta aeroportului s-a şi oprit în faţa casei, ca să încarce bagajele; noi vom merge cu maşina familiei Starner.

— Au sosit?

— Nu, zise Ide, care apăru la rându-i, dar ei n-au

obiceiul să întârzie.

Jan se vâri între Thérèse şi Ide, luându-le de braţ.

— Haideţi, copii, să coborâm ca să nu-i încurcăm pe oamenii ce vor încărca bagajele. A sosit ceasul plecării.

Cu ochii umezi, Thérèse se mai uită pentru ultima oară îndărăt. Apoi, hotărâtă, îşi urmă bărbatul.

La aeroport se strânsese o mulţime de lume, căci plecarea lui Jan Yvarsen era un eveniment. Înconjurat de cei apropiaţi, chirurgul se afla în mijlocul unui grup compact de prieteni, de cunoştinţe, de ziarişti şi de curioşi. Fanny plângea cu lacrimi fierbinţi. În ciuda cuvintelor consolatoare ale Thérèsei, se cufundase în cea mai adâncă deznădejde. Odată cu plecarea lui Jan şi a Thérèsei, i se părea că vede pierind amintirea celor mai frumoşi ani din viaţa ei. Cu plecarea Idei, pierdea şi puţinul care-i mai rămăsese din scumpul ei James. Tăcut şi îndesat, cu chipul ars de soare, Tom stătea alături de ea; dar ochii lui, plini de tristeţe, spuneau multe despre propriile sale sentimente. Un reporter de la Radio îşi croi drum până la Jan:

— Îmi îngăduiţi, domnule doctor, să vă pun câteva întrebări pentru ascultătorii noştri?

— Te rog...

— Vreţi să ne spuneţi, întrebă reporterul, întinzându-i microfonul, dacă plecarea dumneavoastră e definitivă?

Jan răspunse fără să şovăie:

— Da! E definitivă!

— Ce amintire veţi păstra pentru ţara noastră, domnule doctor?

— Una dintre cele mai frumoase! Am iubit această ţară, am şi suferit din nişte pricini pe care n-am să le dezvălui aici...

Reporterul insistă:

— Da, domnule doctor, ştim că aţi avut pierderi crude în familie, morţi...

Jan avu un gest tăios:

— Te rog...

— Avionul cu care plecaţi, domnule doctor, se îndreaptă spre Roma. Veţi rămâne mult acolo?

— Nu, nu e vorba decât de o escală. La Roma, doamna Yvarsen va lua avionul spre Hamburg, unde locuieşte fiul nostru, doctorul Erling Yvarsen. Cât despre mine şi fiica mea, noi ne vom îndrepta spre Grecia, unde vom petrece câteva săptămâni de vacanţă.

— În Grecia? E minunat, domnule doctor! În numele tuturor ascultătorilor noştri, vă doresc vacanţă plăcută şi vă mulţumesc pentru munca nobilă şi dezinteresată pe care aţi prestat-o aici!

— Şi eu îţi mulţumesc!

În acel moment mulţimea se îndepărtă pentru a face loc unui reprezentant al guvernului, precedat de doi copii – o fetiţă neagră şi un băieţaş alb – cu buchete mari de flori. Cu toată repulsia ce i-o stârneau astfel de manifestări oficiale, Jan se simţi totuşi emoţionat. Băieţaşul semăna într-un mod izbitor cu micul Nils.

Surâzând cu graţie şi drăgălăşenie, dar teribil de intimidaţi de toate acele persoane mari, puţin cam solemne, cei doi copii înmânară buchetele de flori lui Jan şi Thérèsei, în lumina reflectoarelor şi a camerelor de televiziune. Lumea aplaudă. Apoi se făcu linişte, fiindcă reprezentantul guvernului îşi scosese din buzunar câteva foi de hârtie.

— Dumnezeule, şopti doctorul soţiei sale, un discurs!

Ea îi făcu un semn discret cu cotul.

Elogiul adus doctorului Yvarsen fu curtenitor, călduros şi entuziast. Din păcate, ca orice discurs oficial, fu lung şi plicticos. Oratorului îi plăcea să se audă vorbind, aşa că se lansă în tot soiul de efuziuni lirice. Totuşi, cu toată lungimea discursului său, când binevoi, în sfârşit, să se oprească, mulţimea îl răsplăti cu strigăte puternice de „bravo!” şi cu aplauze răsunătoare.

Opus oratorului oficial, urmând exemplul atâtor oameni

mari, Jan Yvarsen ştiu să găsească exact acele fraze scurte, dar convingătoare, aidoma lapidarelor formule atât de dragi solilor romani. Răspunsul său fu deci scurt, dar convingător, lipsit de orice vanitate sau orgoliu profesional:

— Aţi vorbit mult despre mine, domnule, prea mult! Ceea ce am realizat aici, am realizat datorită celor care m-au încurajat: chirurgi, medici, interni, infirmiere şi infirmieri. Oricine, în locul meu, ar fi procedat la fel, adică şi-ar fi făcut datoria. Am realizat o operă comună. Sigur, o operă frumoasă, dar să nu uităm că în medicină un lucru nu e niciodată încheiat. Lupta împotriva suferinţei continuă şi va continua veşnic! Iată de ce ne ferim de orgoliu şi de împăunare! Sarcina noastră e uriaşă, posibilităţile — limitate. Totuşi trebuie să perseverăm, dumneavoastră să aveţi mereu în faţa ochilor eforturile pe care le-am făcut noi, iar noi, eforturile făcute de înaintaşii noştri.

Apoi, reîntorcându-se din nou către reprezentantul guvernului adăugă:

— Aţi vorbit cam mult despre mine, domnule. Aşa că simt că e datoria mea să amintesc, în această clipă, de o persoană care era cât pe-aici să-şi jertfească viaţa pentru a o salva pe cea a copiilor dumneavoastră: mă gândesc la Flavie Verneuil.

Asistenţa aplaudă îndelung.

— Nu fac aluzie la ea pentru că acum e soţia fiului meu. Nu, încerc să vă aduc aminte de ea, pentru că deşi originară din îndepărtata Canada, a binemeritat recunoştinţa, de la patria dumneavoastră, prin devotamentul şi prin eroica noblеţe de care a dat dovadă în lupta dusă împotriva Bolii lui Nils.

O stewardesă se apropie de Jan: sosise ceasul, trebuia să se urce în avion. Thérèse şi Fanny se îmbrăţişară pentru ultima oară. Jan şi Tom îşi strânseră îndelung mâna. Ide se smulse cu greu de lângă acele fiinţe dragi – socrii ei – care aveau să rămână de-a pururi în inima sa.

Jan îi dădu ultimele sfaturi doctorului Bloom, al cărui chip se înroşise de emoţie. În sfârşit, Jan, Thérèse şi Ide se urcară în avionul care avea să-i ducă în îndepărtata Europă.

Motoarele puternice făcură să vibreze gigantica pasăre cu aripi de argint. La început, încet, apoi din ce în ce mai repede. Avionul începu să gonească pe pista de decolare. Apoi roţile părăsiră pământul şi avionul se ridică în aer, strălucind în soare. Jos, lângă clădirea aeroportului, Cornelius Bloom îşi agita pălăria, Tom Starner privea fix cerul, iar Fanny plângea în tăcere.

# PARTEA A TREIA

## XVII

*„DRAGĂ JAN,*

*Ştii cât sunt de nefericită ori de câte ori mă aflu departe de tine. Şi totuşi, de data asta, nu sunt. Crezi că din pricină că dragostea mea pentru tine ar fi mai puţin intensă, mai puţin înflăcărată ca odinioară? Nici pomeneală de aşa ceva? Dimpotrivă, ştii bine că intensitatea sentimentelor mele sporeşte, cu fiecare an pe care-l petrecem împreună, ştii bine că fiece nouă zi trăită în preajma ta face ca farmecul, generozitatea, nobleţea sufletească şi bunătatea ta să mă înrobească şi mai mult.*

*Atunci cum îţi explici că pot fi atât de fericită, aici, la Hamburg, fără tine? Am să-ţi spun eu de ce: pentru că, totuşi, eşti lângă mine. Te miră? Nu înţelegi cum? Ascultă: există aici un copil, cel mai frumos pe care l-am văzut vreodată, care-ţi poartă numele şi care are exact aceiaşi ochi ca ai tăi. Da, Jan cel mic are ochii tăi! Când îl privesc pe el, te văd pe tine. De fapt, această perpetuă reînnoire e însăşi misterul vieţii!*

*Da, perpetuă reînnoire, dar în acelaşi timp, schimbare, evoluţie a caracterelor. Căci băiatul Flaviei şi al lui Erling îţi seamănă, şi totuşi presimt că va fi altfel decât tine. Poate mai gingaş, poate mai sensibil. Fireşte, Erling vrea să-l facă medic. Eu nu cred că Jan, când va mai creşte, îşi va manifesta o astfel de dorinţă. Vezi tu, e un anumit mister cu el. Copilul are în făptura lui ceva angelic, ceva de o puritate rar întâlnită. Acest lucru nu se datoreşte vârstei fragede, nu, pare a fi ceva mult mai profund, mai*

*durabil.*

*Vorbe de femeie, veţi spune tu şi cu Erling, dar ştiu bine că vei fi mâhnit dacă nepotul tău va îmbrăţişa o altă profesie decât cea de medic. Şi totuşi cel care îşi va spune ultimul cuvântul va fi caracterul băiatului.*

*Îmi place grozav această casă şi aproape că-mi pare rău că copiii noştri au hotărât să se reîntoarcă în Suedia. Cartierul e încântător. Străzi liniştite şi tăcute, locuinţe vechi şi frumoase, înconjurate de grădini umbroase. Deşi la Marea Nordului, ai impresia că eşti pe undeva, pe la Weimar. Totul pare puţin desuet, dar nespus de plăcut. Cred că-ţi dai seama ce vreau să spun. Domină un anumit mod de viaţă, liniştit şi rafinat, rupt parcă de restul oraşului. Am fost surprinsă de primirea călduroasă ce mi-a fost rezervată în saloanele frecventate de Erling şi de Flavie. Copiii noştri – se vede limpede – sunt foarte iubiţi şi apreciaţi. Sigur că eşti curios să afli ce cunoştinţe noi am făcut.*

*Mai întâi şi-ntâi, armatorul Stadelmann, un bărbat rotofei, un adevărat fanatic al viorii. Când îl vezi cântând, nu te poţi abţine să nu zâmbeşti. Îşi ţine vioara precum o doică pruncul, cu nespusă dragoste şi gingăşie. Stadelmann a alcătuit un excelent cvartet de coarde – evident de amatori – din care fac parte: armatorul, care e vioara întâi. Vioara a doua e avocatul Söderbaum, un bărbat slab şi uscat, care are mania de a săruta mâna cucoanelor. Când cântă, transpiră din belşug şi seamănă în mod ciudat, cu un clown. Negustorul Moellenbaum cântă, cu eleganţă şi virtuozitate, la violă. Tu ştii că am avut întotdeauna o slăbiciune pentru acest instrument, mai ales dacă e acordat cu o cvintă mai jos aşa cum e cel de aici. Nemţii îi spun „Bratsche”. De îndată ce mi-a aflat slăbiciunea pentru violă, Moellenbaum a şi început să-mi facă curte. Graţie lui, acum ştiu că a existat odinioară un instrument intermediar între violă şi violoncel, la care cântai ţinându-l între genunchi. Nefiind – după câte ştiu eu – muzicolog, sigur că te vei întreba ce te interesează*

*asemenea detalii. Ai dreptate, nu te interesează, dar ele sunt cum nu se poate mai caracteristice ambianţei în care trăim aici. În plus, se cuvine să adaug, că Moellenbaum cântă admirabil, pentru un amator, ceea ce face să i se ierte stângăcia cu care îmi face curte. Şi iată că a sosit vremea ţi-l prezint pe violoncelistul cvartetului, profesorul Herrenschmidt, un omuleţ chel, cu privirea maliţioasă. E istoric şi filozof şi o face cu plăcere şi pe umanistul. E celibatar, sau mai curând pretinde că e însurat cu violoncelul, pe care l-a botezat Emma şi pe care-l iubeşte cu o dragoste aproape conjugală. Rosteşte tot timpul citate în latină, din Virgiliu, pe nemţi îi face goţi, pe ruşi, huni, pe francezi, gali, iar pe americani «un cocktail de neamuri de cel mai prost gust». Aceste aprecieri nepoliticoase sunt combătute cu tărie de negustorul Moellenbaum, căruia îi place să apere modernul împotriva vechiului, ceea ce duce la nişte discuţii foarte aprinse.*

*Din păcate, n-am avut prilejul să-l cunosc pe cel mai original şi mai înzestrat membru al acestui cvartet de muzică de cameră, căci plecase din Hamburg când am ajuns eu aici. E vorba de un tânăr de douăzeci şi cinci de ani – Hugo Stiffenacker – care cânta la vioară, la contrabas, la clarinet şi la fagot. După cum afirmă Flavie, era un adevărat geniu muzical. O fiinţă ciudată – se pare – care murmura tot timpul versuri din Hölderlin şi umbla îmbrăcat într-o ciudată mantie popească. Se plimba adesea prin port, discuta cu marinarii şi făcea interminabile partide de cărţi cu ei. Mă vei întreba, probabil, de ce insist atâta asupra acestui om. Am motivele mele. Închipuie-ţi că Stiffenacker s-a îndrăgostit nebuneşte de Flavie, ceea ce nu mă surprinde, fiindcă e mai frumoasă şi mai încântătoare ca niciodată. Tânărul i-a şi dedicat una dintre compoziţiile sale – un lied pe versurile poetului său preferat. Flavie mi l-a cântat la pian. Este foarte frumos, aproape sfâşietor şi n-aş fi deloc mirată dacă acest băiat ar ajunge, într-o bună zi un mare muzician. E sigur că a săvârşit nenumărate stângăcii, atât*

*în ceea ce priveşte tactul cât şi felul de a se comporta în societate. Dar socot că noi n-avem dreptul să judecăm, după normele noastre obişnuite, nişte fiinţe ce poartă pecetea unor daruri de excepţie. Dealtfel, Flavie e de aceeaşi părere cu mine. Şi chiar dacă s-a simţit uşurată de plecarea lui de aici, cum era şi firesc, asta nu înseamnă că nu-i păstrează o foarte frumoasă amintire.*

*Salonul armatorului Stadelmann nu este decât unul dintre locurile pe care le frecventează copiii noştri, căci mai există şi palatul exportatorului Dobenfeet. Acest om e foarte mândru şi elegant, şi în acelaşi timp e tobă de literatură şi teatru. Fervent admirator al lui Frederic cel Mare al Prusiei, adoră tot ceea ce e francez, mai ales pe Voltaire, prietenul idolului său, şi cântă din flaut, ca şi Frederic al lui. La el acasă, se montează chiar piese de teatru, ceea ce m-a surprins foarte tare, fiindcă nu-mi închipuiam că nişte amatori pot organiza o distracţie atât de plăcută şi instructivă. De curând, au interpretat* Faust *de Goethe, ceea ce pentru nişte neprofesionişti e un adevărat tur de forţă.*

*Mai am şi alte lucruri să-ţi povestesc, dragul meu. Aşa, de pildă, ar trebui să-ţi vorbesc despre Hanna, care în realitate se numeşte Johanna Hohenmast. Funcţiile sale, aici, sunt multiple, căci e bucătăreasă şi totodată dădaca şi guvernanta copilului. O femeie zdravănă, care nu se dă înapoi din faţa nici unei munci. Este cum nu se poate mai ataşată de persoana micului nostru Jan. Ar trebui s-o vezi cum îl alintă şi-l cocoloşeşte! De altfel, Flavie nici nu s-ar putea descurca fără un ajutor atât de preţios şi de competent, din moment ce-şi petrece aproape toată ziua în laborator. Graţie studiilor sale de biologie, îi este de mare ajutor lui Erling, care a renunţat definitiv la practicarea medicinei pentru a se consacra muncii de cercetare. Ştii că şi-a pus în cap să vindece cancerul. Nu vrea să audă vorbindu-se nici de dificultăţi, nici de piedici. Încăpăţânat, obsedat, merge înainte! Ceea ce vreau eu să adaug poate părea o vanitate prostească. Dar ce*

*importanţă are! Nu-ţi voi ascunde că sunt mândră de el. Căci e fiul meu, Jan, aşa cum este şi al tău!*

*Scrisoarea asta e cam lungă, poate şi cam stângace, ştiu însă că toate aceste amănunte privitoare la viaţa copiilor noştri îţi vor face multă plăcere. Acum e rândul tău să-mi scrii, dragul meu. Povesteşte-mi şi mie cum e insula aceea? Ce mai face Norbert? Idei îi place acolo? Dar iată că mă cheamă nepoţelul meu drag, care se joacă în grădină, lângă fântâna arteziană, cu măgăruşul lui pe rotile! Te las, dragul meu, şi te sărut cu multă dragoste şi afecţiune.*

*Thérese.*

P.S. *Mă gândesc adesea, cu tristeţe, la Tom şi la Fanny, care au rămas atât de singuri. Le-am trimis şi lor o scrisoare. Te rog trimite-le şi tu una. Chiar şi o simplă carte poştală; le-ar face o mare plăcere. Să nu-i uităm.*

## XVIII

*„DRAGA MEA,*

*Scrisoarea ta mi-a produs o mare bucurie! Da, toate amănuntele privitoare la viaţa copiilor noştri, la societatea care-i înconjoară, m-au interesat foarte mult. Şi apoi, tu te pricepi să scrii într-un mod atât de plin de viaţă, atât de plastic şi cu o delicioasă notă de umor!*

*Veştile despre micul nostru Jan m-au mişcat în mod deosebit. Deci e un copil foarte frumos, foarte pur, foarte cuminte. Îmi pare nespus de rău că sunt atât de departe de el. Ce l-aş mai strânge în braţe! Îngăduie-mi să remarc că observaţiile tale în legătură cu eventuala vocaţie a copilului mi se par cu totul premature. Mă grăbesc, totuşi, să adaug că dacă acest băieţaş nu va avea nicio înclinare către medicină, şi mai ales dacă profesia noastră îi va insufla teamă sau silă, părinţii lui vor face o mare greşeală dacă-l vor împinge cu forţa către această*

*carieră. Sunt împotriva unor astfel de metode. Adolescentul trebuie lăsat să-şi hotărască singur viitorul, să-şi croiască soarta cu propriile sale mâini. Nu poţi iubi cu adevărat decât ceea ce-ţi alegi tu! Obligă un copil să devină asta sau cealaltă, şi vei face din el un ratat sau un înăcrit. Sigur că înţeleg atitudinea lui Erling. Noi am fost întotdeauna medici, din tată în fiu, şi, în ce mă priveşte, mărturisesc că mi-ar plăcea să văd perpetuându-se frumoasa noastră tradiţie. Dar încă o dată, e mult prea devreme pentru a ne gândi la asemenea lucruri. Să aşteptăm, să avem răbdare. Oricum, nu noi, ci viitorul va fi cel care va hotărî.*

*În ce mă priveşte, şi eu am multe lucruri să-ţi povestesc, draga mea, dar neavând talentul tău epistolar, nu prea ştiu cu ce să încep... Am să-ţi vorbesc, totuşi, mai întâi, despre gazda noastră, despre dragul nostru Norbert. Ştii că l-am considerat întotdeauna foarte simpatic şi că mi-a făcut o impresie bună încă de la prima noastră întâlnire. A rămas acelaşi uriaş blond cu privirea sinceră şi deschisă, care debarca – acum câţiva ani – din Canada natală, venind să înveţe pictura în vechile noastre şcoli de artă europene. Totuşi s-a rafinat în mod considerabil, datorită contactului direct cu cele mai remarcabile picturi şi sculpturi ale noastre, cu alte cuvinte, strălucirea emanată de aceste opere i-a şters definitiv orice urmă de provincialism. Mă hazardez pe un teren care mi-e cu totul străin: pictura. Ştii că, în ceasurile noastre de răgaz, am discutat mai ales despre muzică şi despre literatură. Nu poţi manifesta acelaşi interes chiar faţă de toate formele de artă, mai ales dacă eşti obligat să ai o viaţă atât de încărcată cum e viaţa unui medic. Ştiu să deosebesc pânzele lui Rembrandt de cele ale lui Rafael, dar atât şi nimic mai mult. Norbert e, înainte de orice, un artist, un pictor şi ori de câte ori poate, face ce face şi aduce vorba despre pictură! Nu mă plâng de asta! Căci m-a învăţat o mulţime de lucruri interesante. Îl admiră pe Delacroix şi-mi citează, în mod frecvent, paragrafe întregi din* Jurnalul

*acestui mare pictor francez!*

*Oare Norbert să aibă talent? Oare va deveni cândva o personalitate marcantă în lumea artei? Uite că nu sunt deloc în măsură să răspund la astfel de întrebări. Pot totuşi să afirm că pânza monumentală la care lucrează acum mi se pare pur şi simplu emoţionantă. Se intitulează Marea şi i-a fost comandată de guvernul din ţara sa, ca să împodobească holul unui mare muzeu oceanografic. Această comandă dovedeşte că a şi început să se bucure de o oarecare reputaţie şi, după Cora (despre care îţi voi vorbi peste câteva minute), Norbert va fi în curând, cunoscut şi apreciat de cele mai de seamă cercuri artistice europene.*

*Îţi aduci aminte cu câtă încăpăţânare, cu câtă tenacitate s-a dăruit Flavie căutării virusului Bolii lui Nils? Să mergi până la capăt, să izbuteşti, să-ţi atingi scopul sau să mori, să triumfi sau să pieri, asta este – după câte mi se pare mie – deviza familiei Verneuil. Căci, aceeaşi tenacitate, aceeaşi încăpăţânare le regăsesc şi la Norbert. Acest tânăr, acest uriaş surâzător s-a aruncat cu trup şi suflet în ameninţătoarea aventură a picturii. Sigur, artistul nostru are şi cusururi... Şi încă destule! Dacă putem numi astfel unele trăsături de caracter! Aşa, de pildă, calma lui cutezanţă, liniştita siguranţă cu care îţi aruncă în obraz unele adevăruri pe care convenienţele noastre burgheze le trec, de obicei, sub tăcere. Da, francheţea sa ia uneori o întorsătură brutală; i se întâmplă să-ţi pună întrebări din cele mai indiscrete, şi asta cu o totală lipsă de jenă. Dar, ajuns aici, iată că-mi vin în minte observaţiile tale în legătură cu Hugo Stiffenacker. Aşa cum spui tu – şi o spui bine – noi n-avem dreptul să judecăm, după normele noastre obişnuite, aceste fiinţe excepţional înzestrate. Aceşti artişti trăiesc în lumea pe care şi-au creat-o ei înşişi, în universul lor lăuntric, aşa că de ce să ne mai mirăm că uită, sau pur şi simplu nu-i interesează uzanţele lumii noastre?*

*Casa este curată, spaţioasă, luminoasă. Ferestrele*

*noastre dau spre magnificul golf Turlo. Odăile sunt mobilate sobru, dar cu gust. Mi-ai schiţat portretul Hannei, draga mea... Închipuie-ţi că are aici dublură. E vorba de fidela Anna Atanasiadis, care are grijă de casă şi care ne pregăteşte micul dejun şi masa de prânz. Văduva unui pescar, umblă tot timpul îmbrăcată în negru, ca dealtfel toate grecoaicele de o anumită vârstă. Locuieşte într-o căsuţă ciudată, scăldată de mare. Am avut prilejul s-o cunosc mai îndeaproape, atât pe ea cât şi familia ei, datorită unui incident care mi-a adus un nou prieten. Iată câte mistere, vei zice tu! Un incident? Un nou prieten? Oare despre ce-o fi vorba? Iată despre ce...*

*Ştii că am pus capăt activităţii mele medicale şi că, de când am plecat din Pretoria, am respins cele mai îmbietoare oferte (conducerea unor clinici, catedre universitare etc.) Hotărârea mea a fost definitivă şi nu am obiceiul să revin asupra deciziilor pe care le iau. Totuşi, sunt medic şi n-am să mă dau niciodată în lături dacă, în mod excepţional, cineva ar avea nevoie de mine. Ei bine, cam un caz de acest gen s-a petrecut şi aici. Nepotul Annei Atanasiadis, un băieţaş de patru ani, a făcut un afurisit de pojar, chiar în ziua în care am ajuns la Mikonos. La rugămintea Annei, am intervenit şi am vindecat copilul. Din ziua aceea, familia ei mă priveşte ca pe un salvator, iar fratele bolnavului, un băieţaş de zece ani, numit Oreste, s-a ataşat de mine într-un mod de-a dreptul mişcător. El e noul meu prieten! Picioare lungi, un chip oval, ochi mari, negri şi păr şi mai negru, iată, ăsta e Oreste! Mă însoţeşte în toate plimbările, îmi serveşte de ghid şi-mi pune mii de întrebări despre ţările îndepărtate pe care le-am vizitat. Ide îl adoră.*

*Am învăţat destul de repede limba ţării, care e de fapt o greacă veche, simplificată şi rostită într-o manieră diferită – mai puţin frumoasă, aş zice eu – decât greaca veche. Am plăcuta impresie că m-am reîntors la anii de liceu. Adolescenţa, latina, greaca, mitologia, colegii de clasă, unii profesori simpatici, toate aceste amintiri m-au*

*năpădit... Şi, de asemenea, şi puţină melancolie...*

*Am mai vorbit, în această scrisoare, despre vocaţia de medic, despre alegerea unei profesii; să revenim la acest subiect. De ce? Pentru că micul meu prieten Oreste vrea să se facă doctor. De când m-a văzut vindecându-i fratele, nu se mai gândeşte la altceva. E un băiat isteţ, are o minte ageră şi sunt sigur că va ajunge, într-o zi, un foarte bun medic. Deşi în faţa lui se ridică un obstacol destul de mare: sărăcia părinţilor săi. Am hotărât să intervin şi să înlătur acest obstacol. În ce fel? Îi voi plăti eu studiile! M-am şi înţeles cu familia lui şi am şi intervenit ca Oreste să fie admis la liceu, încă din anul acesta. Treaba a şi fost rezolvată. Sunt convins, draga mea, că-mi vei aproba gestul, tu care eşti însăşi întruchiparea bunătăţii. Slavă Domnului, ne putem permite să venim în ajutorul celor care o merită, fără să-i lezăm cu nimic pe copiii noştri. Nu cred în hazard, am prea multă experienţă pentru a crede în aşa ceva. Dar dacă micul Oreste mi-a ieşit în cale, asta s-a întâmplat fiindcă aşa a fost scris, ca să-l iau eu de mână şi să-l călăuzesc pe drumul ce-i era sortit.*

*Iar acum, iată că a venit vremea să ţi-o prezint şi pe Cora. Cine e? O fată adorabilă. Dacă eram mai tânăr şi dacă nu m-aş fi bucurat de fericirea de a te avea alături, m-aş fi îndrăgostit ca un nebun de ea. Hotărât lucru – vei spune – sunt incorigibil, fiindcă nu-s niciodată serios! Pe legea mea, află doamnă că voi rămâne sensibil la frumuseţe până în ultima clipă a vieţii mele... Dar să revenim la fapte. Cora e o tânără englezoaică pe care Norbert a cunoscut-o la Paris, pe vremea când mai era încă studentă la arheologie. A venit aici cu o echipă de arheologi, condusă de logodnicul ei, Stephen Wells, un băiat încântător şi foarte bine pregătit. Fata vine adesea la noi în vizită, am făcut numeroase excursii împreună, mai ales la Delos, insula lui Apollo, care se învecinează cu insula noastră.*

*Îmi dau seama că scrisoarea mea e mai puţin vioaie*

*decât a ta, draga mea, că eu nu izbutesc să-i imprim acea notă de umor şi maliţie care fac ca epistolele tale să aibă atâta farmec.*

*«Şi Ide? mă vei întreba tu miratã, de ce nu-mi spui nimic despre ea? De ce această tăcere?» Ei bine, ai să afli totul... În fond, tocmai din pricina fiicei noastre am venit la Mikonos. Mă durea sufletul văzând-o atât de palidă, atât de deprimată, apăsată de tristeţe, de amintirile morţii tragice a bărbatului ei. Am fost atât de bucuros când am putut s-o smulg din bungalowul în care se ofilea... Ştii că-l iubesc mult pe Erling, mai întâi pentru că e fiul meu şi pentru că mă regăsesc în el, pe urmă, pentru că – în ciuda orientării, puţin cam deosebite, a activităţii sale medicale – îmi continuă totuşi opera. Nu-ţi voi ascunde însă că Ide a fost întotdeauna slăbiciunea inimii mele. Adu-ţi aminte, la Stockholm... Când mă reîntorceam acasă, după o zi obositoare, o găseam în parc, aşteptându-mă surâzătoare şi radioasă. Ne făceam plimbarea împreună; ascultam, stând unul lângă altul, vuietul torentului Trollhättan. Da, Thérèse, surâsul Idei, care este aidoma cu al tău, şi ochii ei plini de lumină m-au făcut să uit odinioară, multe griji, multe necazuri. Această fiinţă tânără, care se avânta – aidoma unei flori abia îmbobocite – către viaţă, era bucuria inimii mele. Şi Erling se simţea foarte ataşat de ea. Adu-ţi aminte cât de trişti şi de descumpăniţi am fost toţi trei când ne-a părăsit şi a plecat cu James, în Transvaal! Ţi-o mărturisesc fără să-mi fie ruşine: plecarea ei a fost pentru mine o sfâşiere cumplită! Pe urmă s-a reîntors la noi, dar în ce împrejurări dureroase, după accidentul stupid care l-a costat pe bietul James, viaţa... Fata zburdalnică şi veselă, care alerga odinioară să mă întâmpine, s-a preschimbat într-o tânără văduvă, sumbră şi gânditoare. Tăcută şi închisă în ea, rătăcea prin odăile din apartamentul nostru, şi abia dacă ne vedea, cufundată în tristeţea ei de nespus. Lucrurile nu mai puteau dura astfel! Voiam s-o regăsesc pe Ide a mea, să-i zăresc din nou, pe buze, surâsul de*

*odinioară. Iată de ce am acceptat invitaţia lui Norbert; mi-am dat seama că numai o schimbare radicală de mediu putea să-i schimbe starea de spirit. Şi am reuşit, draga mea! Ide surâde, Ide e veselă, Ide e din nou fericită!*

*Şi iată acum lucrul cel mai important, de fapt, esenţialul. Când Norbert ne-a rugat să-i acceptăm ospitalitatea, am bănuit imediat mobilurile ascunse ale acestui gest. Căci lucrul e acum sigur, Thérèse. Fratele Flaviei s-a îndrăgostit de Ide. Aproape că-mi repugnă să folosesc acest cuvânt – îndrăgostit – dându-mi seama că, de fapt, aici e vorba de un sentiment mult mai profund, care depăşeşte banalitatea unei asemenea expresii. Încă nu s-a rostit niciun cuvânt, nici între ei, nici în discuţiile lor cu mine, dar am ochi buni şi văd bine! Am surprins unele priviri care sunt mai elocvente decât valuri întregi de vorbe! Oare ce va ieşi din toată povestea asta? Ide va răspunde acestei iubiri?*

*În ce mă priveşte, aş fi mai mult decât satisfăcut să văd realizându-se această căsătorie. Norbert e un băiat de viitor... Ide n-ar duce, alături de el, o existenţă plată şi plicticoasă, ci dimpotrivă. Şi apoi, cred sincer că Norbert nici nu şi-ar putea găsi o soţie mai bună. Pe fata noastră a maturizat-o mult viaţa; amărăciunile au adăugat frumuseţii sale exterioare o frumuseţe lăuntrică, un fel mai profund de a înţelege viaţa, multă răbdare şi blândeţe. Aşa că, draga mea, s-ar putea să ne fie răpită pentru a doua oară. Da, şi află că o doresc din tot sufletul. Căci, cu toată imensa mea dragoste părintească, sau poate tocmai din pricina asta, nu vreau s-o ţinem, în mod egoist, lângă noi. Vreau să fie fericită, vreau să-şi ia din nou zborul în viaţă.*

*Şi cu* Journey's End *cum rămâne? Surpriza e pe cale să se înfăptuiască. Acum câteva zile, m-am dus la Atena, unde m-am întâlnit cu un cunoscut arhitect, aflat în trecere prin oraş. După o discuţie de mai multe ore, am pus la punct totul: am ales localitatea, am hotărât stilul, am proiectat grădina şi parcul. Lucrările vor începe*

*imediat şi vor fi gata peste câteva luni.*

*Va veni şi ziua cea mare, draga mea, când vom intra împreună în casa visurilor noastre! Va fi ceva măreţ! Mă bucur de pe acum la gândul că-ţi voi vedea privirea uimită, că-ţi voi auzi râsul vesel şi că-ţi voi simţi mâna, strângând-o pe a mea.*

*Uneori, când se înnoptează, mă duc să mă plimb pe plaja îngustă, sub lumina incertă a lunii. Valurile, care n-au odihnă, se sparg unul după altul, pe nisipul ud. Marea şopteşte, o aud vorbind în tăcerea deplină a nopţii. O aud şi o înţeleg. Limbajul ei îmi este familiar, pentru că sunt un îndrăgostit de natură. Despre ce vorbeşte? Despre timp şi despre veşnicie, despre viaţă şi despre moarte. Sub stelele scânteietoare, ascult glasul grav şi imemorial care-mi aminteşte de fragilitatea şi totodată de preţul existenţei noastre. Mă gândesc la fiinţele care-mi sunt dragi şi revăd toate chipurile pe care le-am iubit. Dar cel care-mi apare cel mai des în acele minute pline de freamăt e chipul tău, Thérèse, e sufletul tău pe care-l simt una cu al meu. Acum, după atâta vreme, pot să-ţi mărturisesc unele lucruri, Thérèse: am resimţit o pasiune mult mai violentă şi mai înflăcărată pentru Sigrid decât pentru tine, am nutrit o tandreţe mult mai înduioşătoare pentru Ide, prima mea soţie, decât pentru tine, dar numai pe tine, Thérèse, numai pe tine te-am iubit cu adevărat! Această dragoste a măturat întreg trecutul şi a dat sens vieţii mele.*

*Valurile se sparg pe ţărm, dar eu continui să-ţi aud glasul. El mă va însoţi, în singurătatea odăii mele şi nu mă va părăsi niciodată. Acum pot să intru din nou în casă, să las în urma mea marea, a cărei imensitate fosforescentă se pierde undeva departe, foarte departe, în veşnicie....*

*Jan al tău, care te iubeşte.”*

## XIX

— NORBERT ŞI-A INSTALAT ŞEVALETUL pe plajă. Tatăl dumitale sporovăieşte cu oamenii din port. Aşa că, iată, am profitat de asta, ca să stau puţin de vorbă cu dumneata, între patru ochi.

Cam aşa se exprimă Cora, după ce Anna Atanasiadis o pofti în atelierul pictorului, unde-i plăcea Idei să-şi petreacă după-amiaza.

— Cred că nu te deranjez, Ide, nu-i aşa?

— Câtuşi de puţin.

Arătându-i fotoliul de răchită din faţa ei, Ide o invită – cu un gest graţios – pe Cora, să ia loc.

— Dragă Ide, am de discutat cu dumneata, lucruri foarte importante...

— Cu mine, în mod special?

— Da. Dar mai întâi lasă-mă să-ţi spun că rochia asta bej îţi stă minunat. Ce bine ai făcut că ai renunţat la negru! Chipul Idei se adumbri. Cora observă imediat.

— Iar am făcut o gafă, nu-i aşa? Stephen îmi spune mereu că ar trebui să învăţ să-mi ţin gura. Ştii, e un monstru, îmi trânteşte nişte grozăvii... Totuşi, revenind la rochia dumitale, îţi repet că e încântătoare. Nuanţa asta se potriveşte cum nu se poate mai bine cu cea a părului.

— Te-ai referit la lucruri „foarte importante”, spuse Ide cu blândeţe.

— Bine faci că mă aduci la ordine! Ingratul de Stephen ţi-ar da dreptate. Totuşi, sper, draga mea, că n-ai să pretinzi că toaletele noastre n-ar fi un subiect important de discuţie! *I question that*[11]! Află că îmi place grozav să vorbesc despre toalete!

După acest preambul, Cora privi în jurul ei, apoi contemplă imensa pânză care ocupa întreg peretele vastului atelier.

— Vii des aici? întrebă ea reîntorcându-se către Ide.

— Da, ştii, îmi plac odăile mari...

— Dar asta e o veritabilă catedrală, dragă Ide...

[11] Îmi pun întrebarea! (eng.)

— Adevărat, dar mă simt bine aici, îmi plac ferestrele astea care dau spre mare, terasa, jocurile de umbră şi lumină... Şi apoi, nu ţi se pare că există ceva magic în atelierul unui pictor?

— Un fel de fascinaţie, vrei să spui, nu-i aşa?

— Da...

— Şi ce spune Norbert despre această violare a sanctuarului său?

— O, îl deranjez atât de puţin... Stau în colţişorul meu şi nu scot o vorbă.

— În timp ce el lucrează nu scoţi nicio vorbă, nu-ţi spui părerile?

— Ferească sfântul, Cora! Ce-ţi trece prin minte? Cum aş putea să-l critic, tocmai eu, o biată ignorantă...

Cora îşi încruntă sprâncenele şi se uită la Ide cu o privire voit severă:

— „Biată ignorantă”? Să nu spui niciodată astfel de lucruri unui bărbat!

Ide surâse:

— Ţi le spun dumitale.

— Nici măcar mie! Să nu le spui niciodată nimănui! O femeie nu trebuie să admită pentru nimic în lume că ar fi în vreun fel inferioară soţului ei.

Ide rămase perplexă.

— Zău că nu te înţeleg; ce rost au toate astea? Mai întâi că Norbert nu e soţul meu...

Cora o întrerupse:

— Dar ar putea să fie! Dealtfel, nu despre asta e vorba, ci despre complexul dumitale de inferioritate.

Ide nu se putu abţine să nu zâmbească.

— Mă faci să râd, zău aşa!

Cora n-o luă în seamă. Reluă, pe un ton mai grav, aproape serios:

— N-ai dreptul să râzi de mine, Ide, fiindcă nu-ţi vreau decât binele. Vezi, când ai sosit aici erai tristă şi deprimată. Pe urmă, ai început să devii mai veselă, ba te-am găsit adesea într-o stare de deplină bună-dispoziţie.

Totuşi, cred că eşti prea timidă, prea ştearsă faţă de Norbert!

Ide ridică braţele în semn de protest:

— Nu sunt deloc timidă, Cora! Ar trebui totuşi să-ţi dai seama că nu am aceeaşi fire ca dumneata. N-am nici vioiciunea intelectuală, nici felul dumitale amuzant de a fi... Pe urmă, află că eu n-am studii superioare, cum aveţi voi toţi, cei de aici... Aşa că, în toiul însufleţitelor voastre discuţii, eu stau în colţişorul meu şi ascult, abţinându-mă să intervin. Asta nu înseamnă că nu pricep despre ce discutaţi – dumneata, tata, Norbert şi Stephen. Căci datorită sensibilităţii mele, sesizez tot ceea ce exprimaţi voi prin noţiuni abstracte. Pricepi?

— Cum nu se poate mai bine! Ai o sensibilitate mult mai mare decât mine. Atunci de ce ai spus: „eu, o biată ignorantă”?

— Pentru că în materie de pictură sunt într-adevăr o ignorantă.

— Deci n-ai niciun fel de complex?

— Nici unul, te asigur!

— Minunat! Deci nu ne vom mai certa în legătură cu acest lucru!

— Dar nici nu ne-am certat!

Cora clătină din cap, cu un aer solemn:

— Ba da, ba da! Vreau să ne îmbrăţişăm imediat ca să sărbătorim împăcarea!

Şi cele două fete, pe jumătate emoţionate, pe jumătate amuzate, se îmbrăţişară.

— Gata, spuse Cora după ce se aşeză în fotoliu. Iată-mă pe cale de a spune vrute şi nevrute şi de a uita esenţialul.

— „Lucrurile foarte importante”?

— Chiar aşa.

— Ai ceva atât de grav să-mi comunici?

— Mai mult delicat, Ide...

— E vorba despre persoana mea? se nelinişti, intrigată, fata.

— Da, despre dumneata. Spune-mi, îţi place profesia lui

Norbert? Adică priveşti cu simpatie activitatea lui?

— Da, profesia lui mi se pare pasionantă. Totuşi, nu văd legătura...

— E foarte dificil de explicat... Mai întâi, am să-ţi povestesc o mică istorioară, în care e vorba despre Stephen şi despre mine.

— Lucrul devine din ce în ce mai misterios.

— Ai să înţelegi imediat!

Cora se adânci în fotoliu şi începu pe un ton puţin visător:

— Stephen şi cu mine ne iubeam, fără să ne-o fi spus însă vreodată, aşa că fiecare se credea ignorat de celălalt. Fiind şeful meu, se credea obligat să fie tăios şi distant cu mine, sau mai curând se prefăcea a fi astfel, pentru a-şi ascunde dragostea. Într-o zi, am făcut o descoperire personală...

— Tăbliţa cu cântecul de pahar?

— Da! A fost aproape brutal cu mine; în realitate, în sinea lui exulta. Ei, şi după toate astea, mai încearcă să-i înţelegi pe bărbaţi! Vezi deci că nu puteam şti că mă iubea, dimpotrivă, credeam că n-avea pentru mine decât dispreţ şi indiferenţă.

— Stephen al dumitale e un intelectual, Cora, şi aceşti oameni au o teamă cumplită de ridicol. Aştepta un semn din partea dumitale ca să-şi poată manifesta sentimentele. Nu voia să facă el primul pas, de teamă să nu fie respins şi să pară caraghios.

Cora ridică ameninţătoare degetul:

— Vezi, asta e! Eşti o femeie deosebit de inteligentă, deşi te străduieşti să pari altfel! Tot ceea ce ai spus, e just. Ai analizat caracterul lui Stephen ca şi cum l-ai cunoaşte de când lumea. Dar să ne întoarcem la povestea mea. Deci ne iubeam, crezând totuşi că fiecare n-avea decât dispreţ şi indiferenţă pentru celălalt.

— Dispreţ? Exagerezi, Cora...

— Nu, Ide, e chiar cuvântul potrivit. Nu-l cunoşti pe Stephen aşa cum îl cunosc eu! E un monstru!

Ide făcu un gest liniştitor:

— Hai, calmează-te! Te cred, te cred... Continuă şi nu te mai înfierbânta aşa!

— Ah, orgoliul bărbaţilor! Şi totuşi, tocmai un bărbat ne-a ajutat. Ghiceşti cine?

— Norbert.

Cora rămase încremenită.

— Cum, ştiai? Ţi-a spus? Ţi-a istorisit toată povestea?

— Nici pomeneală, am intuit singură.

— Ei bine, da, nu te-ai înşelat, el ne-a ajutat să limpezim lucrurile.

— A vorbit cu Stephen?

Cora încuviinţă din cap:

— Da, totul s-a petrecut în timpul unei excursii pe care am făcut-o toţi trei la Delos. Ştii cât e Norbert de franc şi de direct. N-are obiceiul s-o ia pe ocolite. Stephen a priceput imediat. Câteva zile mai târziu, eram logodiţi. Iată, asta e totul!

— Nu există nicio concluzie?

— Nu... Adică da, am o datorie faţă de Norbert.

— Da, clar...

Cora o privi pe Ide drept în luminile ochilor.

— Şi tocmai pentru că am această datorie faţă de el, am venit astăzi să te văd, Ide...

Tânăra văduvă păli.

— Înţelegi? insistă Cora.

— Da... Ţi-a spus ceva?

— Sigur, şi încă de multă vreme.

— De multă vreme?

— Oh, da, mi-a făcut unele confidenţe înainte de sosirea voastră aici. Lucrurile se pare că au început chiar de la prima lui întâlnire cu dumneata. Sper că nu te îndoieşti de ceea ce-ţi spun...

— Ba da, puţin... Fiindcă n-a făcut niciodată nici cea mai mică aluzie...

— Veşnica inconsecvenţă a bărbaţilor. Când e vorba să intervină pentru prietenii săi, Norbert se pricepe să ţină

discursuri elocvente. Când, dimpotrivă, e vorba de propriile sale interese, de propria sa fericire, nu cutează nici măcar să caşte gura!

— Ai vrea să mă laşi singură, acum? întrebă încet Ide.

— Sigur, draga mea! Înainte de a pleca, te-aş ruga totuşi să surâzi, da, să surâzi cât mai frumos. Ai devenit dintr-o dată, atât de palidă... Te-ai supărat că ţi-am spus adevărul?

— Dimpotrivă, Cora, îţi sunt foarte recunoscătoare. Dar acum simt nevoia sa rămân singură ca să-mi regăsesc calmul, să-mi limpezesc gândurile.

— Numai o întrebare, Ide, una singură!

— Te ascult...

— Există vreo speranţă, să-l iubeşti?

— Da, dragă Cora, cred că-l iubesc...

Când Jan se înapoie din plimbarea obişnuită, fu surprins să-şi găsească fata în odaia lui.

— Te aşteptam, tată, zise Ide de îndată ce-l văzu. Vreau să-ţi vorbesc, fiindcă numai tu mă poţi înţelege, mă poţi sfătui...

Mirat, Jan se apropie de ea.

— Ai plâns, draga mea? Ce s-a întâmplat? Şi alarmat, adăugă imediat: Veşti proaste de la Hamburg?

— O, nu, tată, nu te nelinişti, nu e vorba decât de mine.

Jan se aşează lângă ea:

— Te ascult, copila mea! Ce ţi s-a întâmplat? De ce aceste lacrimi?

— M-a vizitat Cora...

— Şi ăsta-i efectul pe care l-a avut asupra ta această persoană fermecătoare?

— Mi-a făcut o mărturisire.

— Ceva important?

— În legătură cu Norbert...

Jan prinse în mâini capul fiicei sale şi-l întoarse către el:

— Ţi-a spus că artistul nostru este îndrăgostit nebuneşte de tine, nu-i aşa?

Ide rămase uluită.

— Cum de ţi-ai putut da seama de acest lucru, tată?

— Nu sunt orb, draga mea. Încă de la sosirea noastră aici mi-am dat seama care sunt sentimentele lui Norbert faţă de tine. În ultima mea scrisoare, i-am şi vorbit mamei tale despre acest lucru...

— Mamei?

— Da, mamei! Fiindcă am socotit că are dreptul să ştie...

— Sigur. Dar e totuşi uluitor. Voi toţi ştiaţi, până şi mama, la Hamburg, în vreme ce eu n-aveam decât nişte vagi bănuieli!

— Aşa se întâmplă de obicei, draga mea... Dealtfel, nu asta-i problema. Ide, te rog să-mi răspunzi cinstit: îl iubeşti?

Ide răspunse fără să şovăie:

— Da, tată, dar... mai există şi James...

— James e mort!

— Nu şi pentru mine!

## XX

CU TOATE IMBOLDURILE LUI JAN, Ide nu voia să renunţe la amintirea lui James şi să se pregătească pentru o nouă existenţă.

— Nu-ţi cer să-l uiţi, strigă tatăl ei, ci să priveşti pur şi simplu, cu seninătate, posibilitatea de a te mărita a doua oară. Îl iubeşti pe Norbert, el n-are ochi decât pentru tine, e limpede că numai alături de el îţi vei afla fericirea şi nu în singurătate. Poţi foarte bine să respecţi memoria lui James fără a-ţi sacrifica viaţa! Vreau să te văd din nou fericită, fata mea, pricepi? Fericită!

— Dar sunt, tată! Nu spui tu însuţi că de când ne aflăm la Mikonos mi-am regăsit veselia?

— Da, dar adevărata fericire a unei femei de vârsta ta e alături de bărbatul pe care-l iubeşte.

— E încă prea devreme.

— Deci nu spui nu, în mod categoric...

— Nu, tată, dar mai trebuie aşteptat. Timpul mă va ajuta să mă obişnuiesc cu noua situaţie.

La câteva zile după memorabila vizită a Corei, Norbert veni să bată la uşa Idei. Era într-o după-amiază şi Cora îşi făcea siesta pe balcon. Când îl văzu în cadrul uşii, Ide roşi; pictorului i se păru mai încântătoare ca niciodată.

— Iartă-mă că te deranjez, spuse cu vocea lui joasă şi uşor cântată, aş vrea să-ţi prezint un nou venit în casa asta.

— Un nou venit?

— Da, şi cred că-ţi va fi foarte simpatic.

— Da, dar mai întâi să mă aranjez un pic...

— Nu-i nevoie. Dealtfel arăţi splendid aşa...

Ide roşi din nou şi mai tare.

— Vino! Să nu-l lăsăm să aştepte!

Intrigată, Ide îl urmă pe pictor.

„Noul venit” îi aştepta în atelier, culcat pe covor. Era un căţelandru, care ridică spre ei frumoşii lui ochi plini de afecţiune.

— Dar e un câine! strigă Ide. Ce surpriză plăcută!

— Vezi deci că am avut dreptate şi că ţi-a devenit simpatic?

— Oh, da, e un animal superb!

— Un doberman.

Ide îngenunchease alături de câine şi-i mângâia blana scurtă şi fremătătoare.

— Cât e de frumos!

— Da, şi totuşi e un câine pierdut.

— Pierdut?

— Da, nimeni nu ştie de unde vine. Pescarii l-au găsit rătăcind pe plajă. Era foarte obosit şi mai mult ca sigur că făcuse înconjurul insulei.

— Bietul animal!

— Nu avea nici zgardă, nici medalion, nimic care să-ţi indice al cui este.

— Oare să existe oameni atât de cruzi, în stare să abandoneze un câine cu o privire atât de blândă şi de plină de ataşament? Nu pot crede, ar fi monstruos!

— O fi fost uitat pe insulă, în timpul unei croaziere, cine ştie?

— Şi ce au făcut pescarii când l-au găsit? Nădăjduiesc că nu l-au bătut...

— Închipuie-ţi că mai întâi i-au dat de mâncare, pentru că îi era cumplit de foame, apoi micul Oreste, viitorul nostru medic, i-a pansat rana pe care o avea la o labă...

— Frumos din partea lui Oreste...

— Da, băieţaşul are multe calităţi. Şi apoi, nu uita că e prietenul tatălui dumitale. Dealtfel, el mi-a vorbit primul despre câine. Am hotărât imediat să adopt căţelandrul. Îmi plac grozav animalele astea. În Canada, aveam întotdeauna câini.

— Eşti sigur că nu va veni careva să ţi-l ia, că proprietarul n-o să ţi-l ceară într-o bună zi?

— Nu cred... Oricum, acest câine are nevoie de un stăpân care să-l iubească şi să-l îngrijească. Ori, cred că eu sunt singura persoană din Mikonos care ştie cum trebuie îngrijit un doberman. Tata a crescut, pe vremuri, o pereche nemaipomenit de frumoasă. N-am uitat nici una din lecţiile lui.

— L-ai spălat, nu-i aşa?

— Da, ai observat? Dar asta încă nu-i nimic, vei vedea cât de strălucitoare o să-i devină blăniţa în câteva zile.

— Îmi place grozav privirea lui...

— Sunt fiinţe foarte inteligente, din care se recrutează adesea câinii-poliţişti.

— Ce nume îi vei da?

— M-am gândit, dar nu mi-a trecut nici unul în minte. Poate că dumneata te vei pricepe să-i dai numele care să i se potrivească.

Ide se gândi puţin, apoi propuse:

— Dacă i-am spune Ulise?

— De acord! strigă Norbert.

Un sfert de ceas mai târziu, Ide şi Norbert coborau spre plajă, însoţiţi de Ulise.

— E atât de plăcut să te plimbi însoţit de un câine... zise pictorul. Cum ţi se pare?

— Oh, da! Dealtfel şi eu, ca şi dumneata, iubesc mult animalele. În Africa aveam întotdeauna...

O umbră trecu peste chipul Idei. Norbert observă.

— Ar trebui să încerci să uiţi, Ide.

— Toată lumea îmi spune asta, dar e greu, e foarte greu.

— Înţeleg, căci dragostea este probabil singura forţă care poate să învingă moartea, care poate supravieţui, în ciuda ei. Totuşi... Ridicând mâna, arătă un pescăruş care se rotea pe deasupra apei: ...nu uita că viaţa este aidoma acestui pescăruş, care, după fiecare scufundare în valuri, se ridică din nou în înaltul cerului. Acum zboară chiar la nivelul valurilor. Dar uite-l că a şi început să-şi ia avânt şi iată-l acum îndreptându-se către cer, înălţându-se spre azur.

## XXI

DRAGOSTEA... MAI ESTE CU PUTINŢĂ să vorbeşti despre dragoste? O astfel de încercare nu e oare zadarnică, inutilă? Timp de mii de ani, începând cu aurora omenirii, poeţii şi artiştii au cântat, au explorat, au lăudat, analizat şi disecat acest sentiment. Rare sunt operele care să nu fie însufleţite de suflul lui creator. Atunci, la ce bun să mai vorbim despre el? Ce mai rămâne de spus, după atâtea şi atâtea cântece, poeme şi romane de dragoste?

Ce mai rămâne de spus? Totul! Un paradox? Nu, un adevăr, şi încă unul foarte profund. Fiindcă tezaurul iubirii este inepuizabil. Da, e adevărat că, de mii de ani, mâinile lacome ale poeţilor şi ale artiştilor scotocesc şi secătuiesc sipetul magic unde scânteiază diamantul tandreţei, safirul

afecţiunii şi rubinul dorinţei. Cine oare alimentează acest tezaur? Fiecare fată, fiecare femeie care simte cum îi bate mai puternic inima, la apropierea fiinţei iubite. Fiecare bărbat care şi-a citit soarta în căldura unei priviri sau în farmecul unui surâs. Dragostea este mereu nouă, mereu tânără. Pot să plâng cu Werther, pot să fiu răscolită de versurile nemuritoare ale tandrului Racine, dragostea mea nu va fi diminuată în niciun fel. Dragostea este cu mult mai presus decât tot ce s-a spus despre ea, şi tocmai din pricina asta nu vom sfârşi niciodată să vorbim despre dânsa. E alcătuită din afecţiune, tandreţe, dorinţă, din ceva esenţial şi de nedefinit. Între două fiinţe care se iubesc, cele mai intense momente sunt adesea cele de tăcere patetică ce urmează după mărturisirile cele mai înflăcărate. Căci orice dragoste adevărată trece dincolo de inefabil şi de atemporal. E o victorie asupra timpului şi asupra morţii. Şi asta din pricină că dragostea, ca şi moartea, predomină asupra veşniciei, pe care poate s-o înfrunte şi s-o biruie.

Ide îl iubea pe Norbert, dar privirea ei lăuntrică zărea întruna umbra lui James. Trebuia ca dragostea faţă de Norbert să ajungă la paroxism, pentru ca moartea să fie definitiv înfrântă şi transfigurată, pentru ca James să-şi recapete seninătatea chipului în trăsăturile căruia Ide crezuse că citeşte un tainic reproş.

Aşa că abia acum a sosit momentul să povestesc scena prin care dragostea a triumfat, căci, în timpul acelor clipe de trăire intensă, Ide şi Norbert pierduseră noţiunea timpului.

Pe ţărm... Ulise aleargă pe nisipul alb care se întinde până la mare. Din când în când, îşi udă labele în apă, pare că vrea să se năpustească în valuri, dar se opreşte prudent, la doi sau trei metri, îşi înalţă capul, puţin mirat de elementul umed şi mişcător care-l înconjoară, şi adulmecă briza marină.

Ide şi Norbert stau pe o mică stâncă, de unde

contemplă golful. Câteva bărci alunecă, tăcute, pe mare.

— Câtă linişte! spune pictorul: Cum să nu fii vrăjit de această solemnă imensitate albastră?

— Da, răspunde Ide, frumuseţea naturii capătă aici o asemenea intensitate, încât nu poţi decât să taci şi să priveşti cu un respect plin de încântare. Uite, până şi Ulise e fericit...

Când erau împreună, vorbeau adesea despre Ulise. Dragostea pe care o nutreau amândoi faţă de acest animal cu privire blândă şi fidelă, constituia o trăsătură de unire între ei, punctul de plecare al unei înţelegeri mai profunde. În fond, fiecare lăuda câinele pentru a face plăcere celuilalt. Şi astfel, afecţiunea comună, nutrită faţă de umilul animal, a devenit punctul de plecare al unei iubiri pătimaşe ce nu cuteza încă să se mărturisească deschis. Nu Ide îi spusese câinelui, Ulise? Nu făcuseră – împreună cu câinele – prima lor plimbare? Exista deci ceva ce nu le aparţinea decât lor şi la care ţineau cu gelozie. Dealtfel, cu instinctul sigur şi infailibil pe care-l au unele animale, Ulise îşi şi dăduse seama de această situaţie. Nu se simţea cu adevărat fericit, decât atunci când Norbert şi Ide se aflau lângă el. Când pictorul se plimba singur pe plajă, Ulise privea tot timpul în urmă, întorcând capul spre casă, căci o aştepta pe Ide. Dacă aceasta îşi făcea apariţia, câinele sărea vesel, în jurul celor doi stăpâni ai săi, aruncându-le nişte priviri pline de înţeles: adică – cu alte cuvinte – lucrurile erau în ordine.

Acum stăteau din nou acolo, în faţa vastului orizont şi presimţeau că această zi va fi hotărâtoare, că tăcerea care-i apăsa, în sfârşit se va rupe. De ce Norbert nu spusese nimic până atunci? De ce nu-şi mărturisise dragostea? Deoarece – cu extrema lui sensibilitate de artist – ghicea scrupulele tinerei femei, mila plină de duioşie faţă de amintirea lui James. Totuşi vine şi momentul când nu te mai poţi stăpâni, când dragostea triumfătoare spulberă toate piedicile, mătură cu furie tot

ceea ce tinde să i se opună. Amândoi ştiau că acest moment era aproape, că peste câteva minute aveau să-l trăiască...

Şi iată că Norbert se întoarse spre Ide, privi intens profilul pe care dragostea şi pasiunea i-l dăltuiseră în memorie, şi spuse, în sfârşit, cu o voce pe care emoţia i-o făcea şovăitoare şi nesigură:

— În curând ne vom despărţi, Ide, vacanţa se apropie de sfârşit. Te vei reîntoarce lângă părinţii dumitale, şi nu ne vom mai revedea decât după luni, dacă nu cumva chiar după ani... Aşa că vreau să-ţi spun ceva... Căci îmi dau seama că nu mai pot să tac multă vreme...

Ea înclină capul spre el, fără să-l privească, iar buclele sale blonde şi mătăsoase mângâiară obrazul lui Norbert. Apoi rosti pe un ton neutru, venind parcă de departe, întocmai ca într-un vis:

— Cred că ştiu ce vrei să-mi spui, Norbert. Sunt de aceiaşi părere cu tine că n-are rost să ne mai ascundem, pentru că şi eu...

Făcu un efort, privi drept înaintea ei, apoi continuă:

— Pentru că şi eu mă tem de această despărţire.

Norbert o apucă de mână şi strigă fericit:

— În cazul ăsta, totul s-a lămurit între noi!

— Spune-mi... Spune-mi totuşi ceea ce voiai să-mi spui adineauri!

— Ceea ce-mi stă pe buze, Ide, încă de câteva săptămâni...

Privirile li se întâlniră, se pironiră una într-alta, apoi Norbert spuse foarte simplu:

— Te iubesc, Ide, te-am iubit din totdeauna.

Iar Ide îi răspunse la fel de simplu:

— Şi eu te iubesc, Norbert...

Băiatul izbuti să vorbească primul:

— Să ne întoarcem acasă şi să-i spunem imediat tatălui tău. Trebuie să ştie şi el, trebuie să ştie toată lumea că nu ne vom mai despărţi niciodată!

Ide ridică mâna:

— Nu, încă nu...

— De ce? Doar ne iubim! Atunci?

— Lasă-mă să-mi trag sufletul. Dă-mi răgazul să mă obişnuiesc cu această situaţie nouă.

— Vreau să fii soţia mea, Ide! Nu vreau să rămân singur, fără tine!

— Nu mai sunt o fetişcană, Norbert, am un trecut, amintiri...

Dar Norbert nu vru să audă nimic.

— De ce să aştept, de ce să am răbdare, de ce să ne întoarcem spre trecut, să evocăm amintirile, când dragostea ne mână spre viitor? Să ne căsătorim cât mai repede Ide, şi să plecăm undeva, departe, împreună cu Ulise al nostru!

Ide întrebă încetişor:

— Unde ai vrea să plecăm?

— Eu n-am nicio preferinţă, alege tu...

Ide şovăi o clipă, apoi rosti cu glas ferm:

— Aş vrea să mă reîntorc în Africa, în Transvaal. Împreună cu tine!

Norbert apucă amândouă mâinile Idei şi i le strânse cu putere:

— Deci, primeşti? Da-ul tău e definitiv?

— Încă nu, Norbert, dar foarte curând...

— Spune-mi. Îmi făgăduieşti?

— Da!

## XXII

CE E TIMPUL? SCURGEREA TĂCUTĂ a unor fire de nisip... Ocolul pe care-l face luna în jurul pământului şi ocolul pământului în jurul soarelui... Primul rid al omului matur şi primul strigăt al noului născut. Un velier care dispare în larg. Într-un vechi cimitir de ţară, sub un chiparos întunecat, un nume necunoscut, săpat pe un mormânt, un nume pe jumătate şters de vânt şi de

ploaie. Natura care moare în fiecare iarnă şi renaşte în fiecare primăvară. Vaporul care intră în port, după o lungă călătorie, soldatul care se întoarce din război.

Ce e timpul? Privirea unei mame, glasul unui tată. Amintirea copilăriei care-ţi strânge inima. O muzică îndepărtată, auzită într-o noapte caldă de vară, o fotografie îngălbenită de vreme, un sat uitat... Copilul pe care nu l-ai văzut încă, chipurile pe care nu le vei mai vedea niciodată...

Ce e timpul? E avântul şi regretul... E nădejdea şi melancolia...

Timpul se abătuse şi peste insula Mikonos şi plecarea familiei Yvarsen era iminentă. Hotărâseră ca Norbert să-i însoţească pe Jan şi pe Ide până la Hamburg, ca să-i facă şi el o vizită surorii sale. Pe de altă parte, Cora şi Stephen se hotărâseră şi ei să-i însoţească până la Neapole, de unde urmau apoi să plece direct în Anglia.

Anna Atanasiadis era de neconsolat.

— Când vă veţi reîntoarce, domnule? îl întrebă ea plină de tristeţe pe Norbert, în ajunul plecării.

— Încă nu ştiu, Anna... Vezi, pânza asta uriaşă, e gata...

— E frumoasă, domnule, şi tot atât de însufleţită ca şi marea.

— Am să le spun celor din Canada, că tabloul le-a plăcut grecilor. Astfel, criticii poate că vor fi mai puţin aspri...

Văduva se umflă în pene, apoi grijulie, începu a se nelinişti:

— Criticii? Vă e teamă, că nu vor fi mulţumiţi de munca dumneavoastră?

— Ei s-ar putea să fie, eu însă nu.

— Dumneavoastră nu?

— Nu, Anna, un artist nu e niciodată pe deplin satisfăcut de ceea ce realizează. Vrea întotdeauna să facă un lucru şi mai bun, tinde şi mai departe...

— Dacă vreţi să faceţi progrese, trebuie să vă reîntoarceţi în Grecia, pe insula noastră şi să locuiţi în

căsuţa asta frumoasă. Eu o să fiu aici, domnule, şi o să am din nou grijă de dumneavoastră. Căci trebuie să vă mărturisesc că v-am slujit cu multă plăcere.

Norbert păru încurcat.

— Amabilitatea dumitale mă mişcă, dragă Anna, şi nu ştiu cum...

— Nu-mi mulţumiţi, domnule! Nu încerc să vă măgulesc, ci vă spun purul adevăr. Vedeţi, noi nu-i prea iubim pe străinii care vin pe insula noastră. Mai ales pe acei oameni gălăgioşi şi pretenţioşi, cărora nimic nu le este pe plac, care socot că suntem un popor înapoiat şi că nu le putem oferi niciun fel de confort. Pe acei care habar n-au cine am fost noi odinioară şi cine suntem şi astăzi. Dumneavoastră, domnule, iubiţi ţara noastră, ne înţelegeţi, ştiţi de ce nu vrem să ne schimbăm obiceiurile. Am simţit imediat că ne simpatizaţi, că ne respectaţi, iată de ce, la rândul nostru, vă iubim.

— E frumos ce-mi spui dumneata, Anna, numai că nu ştiu dacă merit într-adevăr asemenea cuvinte!

— Le meritaţi, domnule!

— Foucauld avea obiceiul să spună: „Dacă vrei să fii iubit, trebuie să începi prin a iubi tu însuţi”.

— Avea dreptate. Cine era acest om?

— Nu era un cuvios, dar totuşi un om mare...

— Şi doctorul Yvarsen e un om mare, domnule, şi e atât de bun şi de generos! N-aş cuteza niciodată să vorbesc cu el aşa cum vorbesc cu dumneavoastră, pe care vă socot ca pe un fiu...

— De ce n-ai cuteza, Anna? Doctorul Yvarsen nu este, totuşi, nici trufaş, nici distant, ştii bine!

— Totuşi, domnule, e vorba de respectul pe care ţi-l impune. Gândiţi-vă numai ce-a făcut pentru micul nostru Oreste. Îl va ajuta să se facă doctor! Niciun străin n-a făcut un astfel de gest pentru vreunul dintre copiii noştri. Dar, nici noi nu vom fi nerecunoscători, domnule. Veţi vedea când vă veţi întoarce... Veţi găsi o casă strălucind de curăţenie, iar eu vă voi pregăti toate mâncărurile

noastre greceşti care vă plac atât de mult.

— Când voi reveni, Anna, voi fi probabil însurat.

Anna Atanasiadis surâse cu înţeles:

— Ştiu, domnule...

Norbert fu uimit.

— Ştii? Cum aşa?

Văduva îşi înălţă capul.

— E firesc, domnule, eu sunt femeie bătrână, am văzut multe în viaţă. Astfel de lucruri noi le observăm foarte repede. Şi apoi doamna Ide e atât de frumoasă...

— Spune-mi, eşti de acord, cu alegerea mea?

— Aţi ales-o pe cea mai frumoasă, pe cea mai plăcută şi mai blândă femeie, domnule! Vă doresc, la amândoi, multă, multă fericire!

Jan îşi luă şi el rămas bun de la micul său prieten Oreste.

— N-ai să mai vii niciodată să te mai plimbi cu mine, unchiule Jan? întrebă neliniştit, băieţaşul.

— Nu ştiu, copile.

— Eu însă, unchiule Jan, voi veni să-ţi fac o vizită, când o să fiu mare, după ce o să-mi iau toate examenele. Ţi-ar plăcea să mă revezi?

— Sigur, Oreste, vei fi invitat de onoare la *Journey's End*.

— Unde este *Joumey's End*, unchiule Jan?

— E un secret pe care încă nu ţi-l pot spune.

— E departe de insula noastră?

— Da, destul de departe.

— N-ai să mă uiţi, nu-i aşa, unchiule Jan?

— Nu, dimpotrivă, am să-ţi scriu foarte des. Şi tu, de asemenea, va trebui să-mi scrii, să-mi povesteşti impresiile tale de la liceu.

— Oh, da, am să-ţi istorisesc totul!

— Va trebui, mai ales, să trudeşti din greu, băiete, să înveţi latina, matematica şi toate celelalte materii.

— Voi studia totul, unchiule Jan, totul! Şi voi ajunge un medic tot atât de mare ca şi tine!

Ridicându-şi frumoşii ochi negri spre binefăcătorul său, băieţaşul adăugă:

— Să ştii că nu o să te uit niciodată în rugăciunile mele. Seara, înainte de culcare o să mă rog mai întâi pentru mama, apoi pentru tata şi pe urmă pentru tine, unchiule Jan.

Mişcat de sincera afecţiune copilărească, Jan îl luă în braţe şi-l sărută pe frunte.

...Şi iată că sosi şi ziua plecării.....Jan, Ide, Norbert, Cora şi Stephen urcară pe puntea vaporului care mergea, în mod regulat, din insulele Cyclade la Pireu, marele port atenian. Pe chei, Oreste şi Anna Atanasiadis îşi fluturară batistele. Spaniolul de la han era şi el acolo, agitându-şi enorma lui pălărie. Vaporul o porni spre larg şi insula Mikonos, cu micile şi încântătoarele sale turle, cu casele cu arcade şi cu scările sale de marmoră, nu mai fu, în curând, decât o îndepărtată pată albă, strălucind în soare.

## XXIII

LA PIREU, CORA DESCOPERI un vechi cargou, uzat şi ruginit, *Stella Gotica*, ce dispunea de trei cabine pentru pasageri. Un vas obosit, la capătul puterilor, care plutea mai mult din obişnuinţă decât în virtutea legilor fizicii. Căpitanul şi echipajul erau italieni, dar vaporul naviga sub pavilionul unei obscure republici din America centrală.

— M-am informat, anunţă Cora, face escală la Neapole. Haideţi să ne îmbarcăm pe *Stella Gotica*, va fi mult mai romantic decât pe unul din pacheboturile care deservesc marile linii maritime!

Stephen avu unele obiecţii, dar până la urmă îşi însuşi părerea logodnicei sale. Jan nu era câtuşi de puţin entuziasmat de această idee. Dimpotrivă. Totuşi, nu voi să se opună părerii generale şi acceptă să meargă cu

*Stella Gotica*. Norbert nu-şi dădu asentimentul decât cu condiţia ca bagajele – printre care se afla şi preţioasa sa pânză – să fie încredinţate mesageriei maritime şi transportate cu un pachebot. După această înţeleaptă precauţie, fură cu toţii de acord să încerce experienţa poetică a unei călătorii la bordul vechiului cargou.

Ide şi Cora luară prima cabină, care era şi cea mai confortabilă; Norbert şi Stephen se instalară în a doua, care era minusculă, în vreme ce lui Jan i se atribui cea de a treia, destul de spaţioasă, aşezată alături de cabina căpitanului, un omuleţ pipernicit, cu chipul tăbăcit de ploi şi vânturi, care fuma întruna nişte havane groase cât degetul. Sirena răguşită de pe *Stella Gotica* dădu semnalul de plecare şi vaporul intră încet în golful din Atena, având la babord insula Egina şi la tribord insula Salamina. Călătoria începuse...

Cora şi Ide sporovăiau în cabina lor.

— Nu pricep, zicea Cora, ce mai aşteptaţi ca să anunţaţi logodna?

— Încă n-am spus un „da” definitiv...

— De ce, din moment ce-l iubeşti?

— Aş vrea să vorbesc mai întâi cu mama. Vezi, toate astea mi se par atât de ciudate... Nu ţi-am istorisit povestea lui Sigrid?

— Ba da, o poveste de-a dreptul pasionantă.

— Nu ţi se pare ciudat ca Erling şi cu mine, copiii lui Jan Yvarsen, să ne îndrăgostim tocmai de moştenitorii Sigridei, care sunt, într-un anume fel, şi descendenţii ei spirituali?

— E, într-adevăr, destul de ciudat.

— Asta e soarta Yvarsenilor, zise Ide visătoare.

Noaptea coborâse peste mare şi o ceaţă deasă se lăsase peste valuri. Stând alături, sprijiniţi de bastingaj, Jan şi Norbert încercau în zadar să străpungă cu privirea perdeaua cenuşie care atârna pe fundalul întunecat al cerului noptatic.

— N-am mai văzut o asemenea ceaţă pe Mediterana,

remarcă pictorul.

— Nici eu, răspunse Jan, şi trebuie să mărturisesc că momentul a fost cum nu se poate mai prost ales pentru a călători, la bordul acestei vechituri ostenite. Uită-te şi dumneata! Căpitanul nici măcar n-a catadicsit să aprindă, în mod reglementar, farurile.

— E de necrezut! Ar trebui ca cel puţin să pună, din când în când, în funcţiune sirena!

— Ai dreptate!

— Deci şi dumneata eşti nemulţumit că ne-am îmbarcat pe *Stella Gotica*, nu-i aşa?

— Dacă eram singur, n-avea nicio importanţă, dar vezi că sunt împreună cu Ide.

Norbert se duse după Stephen, în cabina comună, şi Jan rămase singur pe punte. Sfâşiate de provă, fâşiile de ceaţă pluteau în jurul vasului. Marea era destul de calmă, deşi se făcuse răcoare. „Aproape că vasul n-are tangaj, îşi spuse Jan, aş putea adormi foarte uşor!” Şi totuşi nu simţea niciun imbold să se reîntoarcă în cabină. „Oare ce am? Nu mă simt deloc în apele mele... Să fie frica? Nu! Vreo presimţire? Trebuia să mă fi opus ideii acesteia nebuneşti! Există atâtea pacheboturi bune, sigure şi confortabile care circulă între Grecia şi Italia...” Îşi trecu mâna peste frunte. „La urma urmei, ce am? 'Temerile astea sunt ridicole! *Stella Gotica*, străbate mările de ani îndelungaţi şi, cu toată neglijenţa lui, căpitanul ştie precis ce are de făcut... Totuşi, sentimentul ăsta apăsător...”

Şi brusc, Jan îşi dădu seama că intuiţia lui presimţise, o dată în plus, un pericol real, cumplit de real! Sfâşiind perdeaua de ceaţă, prova unui alt vas se ivi în noapte. Neagră, fantomatică şi ameninţătoare, se îndreptă spre *Stella Gotica*. Jan zări clar cele două faruri de poziţie, unui roşu şi celălalt verde. Vru să strige, să dea alarma, dar, chiar în aceeaşi clipă, mai multe semnale de sirenă răsunară în tăcerea profundă a mării. Din nenorocire, aceste avertismente ale vasului necunoscut fuseseră date prea târziu. Cu o izbitură nimicitoare, prova vasului se

înfundă în coca ruginită şi uzată a *Stellei Gotica*. Sirenele celor două nave începură să urle amândouă deodată. Proiectoarele se aprinseră, ţipete de spaimă ţâşniră din întuneric, începuse panica! Jan se năpusti spre cabine, strigând cu voce răguşită: „Ide! Ide!”

Echipajul se grupase lângă teuga din faţă, în jurul căpitanului care urla, dând ordine şi gesticulând. Nimeni nu se ocupa de pasageri. Aceştia se strânseseră în spate, în jurul bărcii de salvare.

— Lăsaţi-mă pe mine! strigă Stephen, încercând să domine vacarmul, ştiu să manevrez scripetele!

Dar chiar în acel moment îşi făcu apariţia un marinar solid, care începu să urle:

— *Lasciate questo*[12]! Barca asta nu-i pentru voi!

Şi apucându-l pe Stephen de ceafă, îl trânti, cu brutalitate, pe punte.

— Ticălosule! strigă Norbert.

Şi pumnul zdravăn al pictorului se abătu asupra fălcii matelotului, care trase o înjurătură crâncenă. O a doua lovitură, în stomac, îl reduse la tăcere. Se prăbuşi ca un sac.

— Ne scufundăm, urlă Jan, nu mai avem niciun minut de pierdut! Norbert, desfă scara de frânghie! Cora şi Ide, ocupaţi-vă de Stephen! O să manevrez eu scripetele!

În sfârşit, barca fu coborâtă. Ide, Cora şi Stephen se şi aflau în ea.

— E rândul dumitale! îi spuse Jan lui Norbert, arătându-i scara. Coboară!

— Nici vorbă! După dumneavoastră!

— Norbert îţi ordon să cobori! strigă medicul. Înţelegi? Îţi ordon!

Norbert se supuse.

Jan părăsi ultimul *Stella Gotica*. Dar nu coborî singur, ci îndoit sub povara marinarului doborât de Norbert.

— *What?* strigă Stephen, aţi salvat această canalie riscându-vă viaţa?

[12] Lasă asta! (it.).

— Taci! îi replică sec Jan. Eu ştiu mai bine ce am de făcut! Dealtfel, acum n-avem vreme de taifas, ci de manevrat vâslele! Trebuie să ne îndepărtăm de vasul care se va scufunda dintr-o clipă în alta!

— În ce direcţie să vâslim? întrebă Norbert. Nu se vede nimic, e ca şi cum ne-am afla într-o groapă neagră!

— Pe moment, trebuie doar să ne îndepărtăm de cargou. După asta vom vedea.

Cora făcuse o criză de nervi şi plângea cu hohote, scoţând mici ţipete de spaimă. Ide, dimpotrivă, era foarte calmă: nu se aflau alături de ea Norbert şi Jan?

Nu vedeau nimic, dar continuau să audă strigătele oamenilor şi urletul sirenelor.

— Să stăm pe aproape, zise Jan. Nu cred că cealaltă navă a fost prea serios avariată, aşa că mai mult ca sigur că ne va lua la bord.

— Italianul a început să se mişte, spuse Stephen, am impresia că-şi vine în fire.

— Dar dumneata, dumneata cum te simţi?

— Acum, mai bine, dar mi-a ars o lovitură zdravănă peste ceafă!

— Oamenii ăştia devin feroci când le e ameninţată viaţa!

— Şi totuşi, zise Ide, ai făcut bine că l-ai salvat, tată! În ciuda a orice, e totuşi o fiinţă omenească!

— L-am salvat, în primul rând pentru că era de datoria mea, iar în al doilea rând pentru că m-am gândit că s-ar putea să ne fie de folos să avem un marinar cu noi. Căci, deocamdată, suntem nişte naufragiaţi şi nu ştim ce ni se mai poate întâmpla.

Italianul, se ridică şi-şi frecă scăfârlia. Apoi privi în jurul lui şi murmură:

— *Grazie*...

Tăcerea se reînstăpâni şi odată cu ea şi neliniştea.

— Nu se mai aud nici strigăte, nici sirene, nimic... Mă întreb, zise Norbert, dacă nu cumva ne-am îndepărtat prea mult de locul naufragiului. Dacă măcar s-ar risipi

ceaţa asta... Nu se vede nimic, nu se aude nimic. Cum naiba să te orientezi?

— Totuşi, trebuie să continuăm să vâslim, răspunse Jan, căci marea începe să se agite.

— Într-adevăr... Se tulbură, din ce în ce mai tare... Faptul devine neliniştitor...

Italianul mormăi:

— N-aveţi de ce vă teme, barca e solidă. Vom ajunge cu ea până-n Sicilia.

— Deci, îl chestionă Norbert, după dumneata, însemnă că nu ne aflăm prea departe de coasta siciliană...

— După părerea mea, ne aflăm la vreo sută de mile de Messina.

— O sută de mile? E foarte departe.

— Nu şi pentru mine.

— Ai putea să te orientezi după ce se va ridica ceaţa?

— Da, după soare.

— Cine-ţi spune că va fi soare?

— Cunosc această mare cum îmi cunosc buzunarul, domnule. În câteva ceasuri se va face ziuă, ceaţa se va risipi, iar noi vom vedea clar...

— Crezi că ne aflăm departe de locul naufragiului?

— Nu ştiu... În orice caz, nu mă voi lăsa pescuit de ticăloşii care ne-au făcut harcea-parcea!

— N-aveaţi aprinse farurile reglementar.

Italianul nu luă în seamă remarca şi repetă, plin de furie:

— Ticăloşii! Ticăloşii! Şi când te gândeşti ce vapor frumos era *Stella Gotica*!

În fundul bărcii, Cora şi Stephen vorbeau în şoaptă.

— Eu – plângea fata – sunt cea care am avut ideea să luăm vasul ăsta nenorocit! Eu sunt vinovată de tot ce s-a întâmplat! E vina mea! Da, e vina mea!

Stephen încerca în zadar s-o consoleze.

Ide veni să se aşeze lângă tatăl ei căruia îi şopti:

— Aş vrea să-ţi spun ceva important, tată...

— Te ascult, draga mea...

— E multă vreme de când vreau să-ţi spun... că eu... Se opri, încurcată. Jan îi veni in ajutor.

— Vrei să vorbeşti despre Norbert, nu-i aşa?

— Da, tată.

— Îl iubeşti?

— Da...

— Şi el?

— M-a cerut de nevastă...

— Când?

— Acum câteva zile, când mai eram încă la Mikonos. Ne aflam pe plajă, cu Ulise...

Tăcu şi se gândi o clipă, cu dragoste, la câinele pe care trebuiseră să-l lase în carantină, la Pireu. Ulise nu putea părăsi teritoriul Greciei decât după ce i se făceau unele vaccinuri. Se înţeleseseră ca Norbert să-l ia, de îndată ce toate formalităţile aveau să fie îndeplinite.

— Şi tu ce i-ai răspuns? întrebă în şoaptă, Jan.

— L-am rugat să aibă răbdare, să aştepte. Totuşi îl iubesc! Dar pare prea curând, înţelegi, tată?

— Da, fata mea, credinţa faţă de James îţi face cinste. Totuşi socot că a venit timpul să te întorci cu hotărâre spre viitor. Norbert!

Pictorul trecu vâslele italianului, şi se apropie.

— Ce s-a întâmplat?

Ide îi spuse:

— Acum câteva zile, Norbert, ţi-am făcut o promisiune...

— Ide...

— Cu asentimentul tatei, pot să-ţi spun astăzi, acum, în această clipă şi în această barcă, un „da” pentru totdeauna!

Nebun de bucurie, Norbert o luă în braţe şi o strânse la piept. Primejdia fusese uitată. Erau din nou numai ei singuri, în afara timpului. În veşnicul prezent al iubirii.

În sfârşit, începu să se lumineze de ziuă. Odată cu razele soarelui, se risipi şi ceaţa. Marea apăru în toată

imensa ei splendoare şi naufragiaţii scoaseră un strigăt de bucurie: în lumina încă tulbure a zorilor, văzură îndreptându-se spre ei o navă de război, care le trimitea, semnale luminoase. Erau salvaţi!

# EPILOG

INSTITUTUL „ERLING YVARSEN”, ieşise din domeniul imaginaţiei şi devenise o realitate concretă. Se înălţa la marginea capitalei suedeze, vast edificiu conceput conform principiilor arhitecturii moderne. Importanta clădire avea o faţadă de sticlă, în dosul căreia funcţionau o mulţime de servicii medicale şi de cercetare, prezidate de soţul Flaviei. Săgeata luminoasă ce se înălţa spre cer, simboliza triumful ştiinţei asupra bolii şi ignoranţei. Savanţii şi cercetătorii din întreaga lume se oferiseră, care mai de care, să-l ajute pe Erling Yvarsen în nobila sarcină pe care şi-o asumase: lupta împotriva cancerului.

Aşa încât, conform dorinţei lui Jan, frumoasa tradiţie a familiei Yvarsen se perpetua. Toţi nădăjduiau că bărbatul serios şi încăpăţânat care dirija tot acel efort generos va sfârşi prin a învinge groaznicul flagel. La orizont începuse a licări scânteia speranţei.

În seara aceea, Flavie plecase mai devreme decât Erling, reţinut la laborator de unele cercetări deosebit de importante şi hotărâtoare. După masa pe care-o luase împreună cu micul Jan şi cu Hanna, credincioasa dădacă întrebă:

— Doamna nu doreşte să se ducă la concert astă-seară?

— E ceva deosebit?

— Cum, nu ştiţi? spuse Hanna întinzându-i un ziar. Priviţi! Celebrul violonist german Hugo Stiffenacker va interpreta concertul de Mendelsohn.

— Ce tot spui acolo, Hanna? strigă Flavie.

— Zău, doamnă, e chiar el! De când nu l-am mai văzut

şi-a croit drum destul de repede!

— Nu se poate! murmură Flavie.

— Vă amintiţi, doamnă, de ziua aceea, când a venit să vă înmâneze liedul? Doamne, ce-am mai râs...

Flavie dădu imediat telefon la casa sălii de concert, ca să i se reţină un bilet.

În rochie de seară, strălucind de farmec şi de frumuseţe, veni să-l sărute pe micul Jan – în odaia lui – conform obiceiului, care acum devenise un ritual. Apoi coborî în faţa casei, unde o aştepta un taxi. Se cuibări în maşină şi se lăsă dusă, ca într-un vis...

Lustrele străluceau în toată splendoarea lor, scoţând şi mai pregnant în relief toaletele bogate şi somptuoase. Flavie îşi ocupă locul într-unui din fotoliile de orchestră. Plin de nerăbdare, publicul aştepta începerea concertului. Când apăru dirijorul, lustrele se stinseră pe jumătate, împrăştiind o lumină dulce. Bagheta se ridică şi făcu să răsune primele acorduri ale uverturii *Leonora nr. 3* de Beethoven. O tăcere plină de evlavie pusese stăpânire pe publicul care asculta muzica într-o profundă reculegere. Flavie aştepta totuşi cu nerăbdare sfârşitul acestei uverturi sublime. Pentru că, de fapt, ea venise mai mult să vadă decât să audă. În sfârşit, după ultimele acorduri ale uverturii, aplauzele izbucniră. Cei din orchestră se ridicară şi se înclinară în faţa publicului entuziasmat. Dirijorul îşi exprimă încurcat, prin câteva gesturi, gratitudinea, apoi strânse mâna primului violonist. Pe scurt, ritualul obişnuit.

Flavie deveni din ce în ce mai nerăbdătoare. Să fi fost într-adevăr el? Ori era vorba de o simplă coincidenţă de nume? Parcă poţi şti vreodată... Tocmai se aplecase asupra programului, când aplauzele izbucniră din nou în sală. Flavie îşi ridică privirea şi şi-o îndreptă spre scenă: da, el era! Îşi făcea din nou apariţia, înalt şi elegant, într-un costum care-i venea de minune. Tânărul stângaci şi excentric de odinioară nu mai exista. Hugo Stiffenacker era la fel de palid ca pe vremea concertelor date de

armatorul Stadelmann; în ochii săi mari şi negri ardea acelaşi foc intens. Renunţase însă la vechea lui poză de tânăr original şi famelic. Nu mai rămăsese decât artistul de geniu. De îndată ce arcuşul atacă primele note, publicul fu pe deplin cucerit. Hugo Stiffenacker se clasa chiar de la început printre cei mai talentaţi interpreţi. Înflăcărat şi impetuos, dar sigur pe el, tânărul maestru al viorii înfrunta un public dintre cele mai dificile din Europa. Şi iată că şi câştigase partida...

Brusc, ochii lui Hugo se întâlniră cu cei ai Flaviei. Un fulger ţâşni din privirile negre ale tânărului. Flavie înţelese că violonistul o iubea şi acum, că nu încetase nicio clipă s-o iubească. Începând din acel moment cântecul violonistului deveni sublim. Ce e oare muzica? Un dar al zeilor care ne îngăduie să rupem legăturile ce ne ţin înlănţuiţi de pământ şi să ne luăm zborul către înălţimi. Acolo unde cuvântul şovăie, dibuie, se poticneşte, apare muzica şi redă tot ceea ce nu poate fi rostit. Notele se înşiră ca mărgelele, acordurile se înlănţuie între ele. Înflăcăratul Hugo Stiffenacker istorisea, prin intermediul muzicii, o poveste pe care numai Flavie o putea înţelege. Veşnica poveste a unei iubiri imposibile. Lustrele se reaprinseră. Concertul se terminase şi publicul se ridicase, bătând din mâini şi din picioare, cuprins de un entuziasm frenetic. Ameţită, aidoma unei somnambule, Flavie îşi croi drum spre ieşire. Căci locul ei nu era acolo, ci alături de cel care – absorbit de cercetările sale îndrăzneţe – stătea în acel moment, de veghe, în sala laboratorului.

* * *

Viaţa revenise în bungalowul unde odinioară Ide purtase doliu după James Starner. Cine locuia acum aici? O pereche copleşită de fericire: Ide şi Norbert Verneuil. Din când în când primeau câte o scrisoare sau o carte

poştală expediată de o altă pereche de tineri căsătoriţi, din Grecia, ţara unde începuseră să se iubească... Acele mesaje erau semnate de Cora şi Stephen.

Norbert nu voia cu niciun preţ să părăsească Transvaalul, căci fusese încântat de Africa şi de peisajele ei grandioase. Acolo îşi pictase pânzele care fuseseră achiziţionate de cele mai mari muzee din lume; acolo trăia în deplină înţelegere cu soţia lui adorată. Iar când lucra, fidelul Ulise – cules cândva dintr-o insulă scăldată în soare – picotea la picioarele sale.

Între timp, li se născuse un copil şi, cum era şi firesc, îi puseseră numele de James. Un băieţaş care devenise bucuria zilnică a lui Tom Starner şi a soţiei sale, ce-l socoteau drept nepotul lor. Şi acolo se perpetua o tradiţie...

* * *

Între Nisa şi Monte-Carlo, o limbă subţire de pământ înaintează printre valurile limpezi ale Mediteranei: Cap Ferrat. Aici, pe această peninsulă, ce se bucură de un climat cu totul deosebit, îşi construise Jan Yvarsen casa în care socotea să se bucure de ultimii ani ai vieţii sale. Pe o placă de alamă, fixată pe grilaj, fusese gravat numele acelui loc încântător: *Journey's End – Sfârşitul călătoriei*. Printre animalele şi florile sale, la umbra minunaţilor pini italieni, Thérèse ducea o viaţă deosebit de liniştită şi de fericită. După masa de seară, pe care o lua împreună cu soţia sa, lui Jan îi plăcea să coboare pe ţărm şi să viseze în faţa mării imense ce se întindea cât vedeai cu ochii, sub palida strălucire a stelelor. De câtăva vreme începuse să fie tulburat de o stranie muzică nocturnă, ce acoperea zgomotul surd al valurilor. De ce stranie? Pentru că ea îi amintea, în chip ciudat, felul de a cânta al lui Sigrid... O Sonată, pentru pian, care se auzea de la vila alăturată. Sigrid... Nu va scăpa oare niciodată de vraja pătimaşei sale verişoare? Umbra celei ce se aruncase în Trollhättan

îl va urmări tot timpul, până la capătul pământului? În vreme ce Jan se chinuia cu astfel de întrebări neliniştitoare, melodia plină de aduceri aminte ţâşnea din întunericul nopţii, plutind pe deasupra mării nemişcate, ca o chemare a destinului.

# ULTIMA DRAGOSTE A LUI JAN

# PARTEA ÎNTÂI

Motto:
*„O zei, vă rog ca mintea-mi din nou s-o-ntunecaţi*
*Şi imaginea-i funestă, de mine-ndepărtaţi.”*

A. PUŞKIN

## I

JAN YVARSEN CERCETA cu atenţie planul.

— Bănuiesc că aţi prevăzut şi o sală preoperatorie? întrebă el, ridicând din sprâncene.

Musafirul, un omuleţ brun, cu chipul spân, întinse nervos un deget:

— Chiar aici, vedeţi, în faţa celor trei săli de operaţie.

— Există posibilităţi de izolare absolută?

— Da.

— Şi locuri pentru câţi bolnavi?

— Am putea anestezia cinci persoane deodată.

Jan continuă să pună întrebări, pe acelaşi ton, puţin cam rece, dar foarte sigur de el, tonul lui obişnuit când veneau diverşi medici să-l consulte, să-i ceară sfatul pentru construirea sau îmbunătăţirea unor clinici, spitale şi laboratoare de cercetări.

— Ce anume aţi prevăzut pentru a scădea temperatura corpului.

Confratele şovăi:

— Vedeţi, noi...

Imperturbabil, Jan îi reteză vorba.

— Veţi avea nevoie de cearşafuri duble de cauciuc, între care să circule apă ca gheaţa, şi în care să fie înfăşurat bolnavul.

— Minunat.

— Aveţi intenţia să treceţi prin Statele Unite înainte de a vă înapoia în Argentina, nu-i aşa?

— Da, aşa intenţionez.

— Atunci, vă sfătuiesc să vă duceţi la Rochester ca să vizitaţi noua *Mayo Clinic*, unde veţi vedea nişte săli preoperatorii cu o aparatură impecabilă.

O oră mai târziu, Jan îşi conduse vizitatorul până la poartă. După ce rămase singur, se sprijini cu spatele de trunchiul zgrunţuros al unui chiparos şi închise ochii, lăsându-se în voia imaginaţiei. Se văzu sub cupola de sticlă a unei săli de operaţie. Lampa scialitică lumina puternic bolnavul. Infirmiera anestezistă stătea cu ochii ţintă la ampermetrele de control, care oscilau. Un instrument strălucitor fu aşezat în palma deschisă a lui Jan; mâna lui se apropie încet, de trupul ce trebuia să fie operat.

În acea clipă, Jan deschise ochii, exclamând înciudat:

— Ah! La ce bun! La ce bun să tot visez, să mă torturez întruna...

Vizita doctorului trezise din nou în el vechea nostalgie după profesia sa. Sala de operaţie, amfiteatrul Facultăţii de Medicină... Locurile unde domnise, unde-şi petrecuse cei mai minunaţi, cei mai frumoşi şi mai ameţitori ani din viaţă. Ori de câte ori un medic sau un cercetător venea să-l tulbure cu întrebări, simţea cum se deschide în el rana amintirii. Amintirea... Mai avea una mult mai tenace, mult mai dureroasă.

Jan aruncă o privire gânditoare spre vila vecină şi se îndreptă spre terasă, unde-şi făcea siesta Thérèse.

— Ai scăpat, în sfârşit, de pisălogul ăla? spuse Thérèse de îndată ce-şi zări bărbatul.

— De ce-l faci pisălog, draga mea?

— Toţi cei care vin să ne deranjeze în oaza asta de linişte sunt nişte pisălogi.

Jan îşi trecu mâna peste frunte.

— Ei, nu chiar toţi. Din când în când, îmi face plăcere să regăsesc – fie chiar şi printr-o persoană intermediară – ambianţa din clinici, efortul susţinut al confraţilor mei mai tineri. Viaţa unui om – vezi tu – ţine mai înainte de orice de profesia sa...

Simţind că Jan aluneca spre melancolie, Thérèse schimbă imediat vorba:

— Cel puţin l-ai putut ajuta cu ceva?

— Cred că da; a plecat foarte mulţumit. M-a anunţat că sala principală de operaţie va purta numele meu, fapt care m-a făcut să mă simt foarte jenat; cum a insistat însă foarte mult, nu l-am putut refuza...

— Eşti prea modest, Jan! De ce să te simţi jenat?

— Sunt totuşi un biet om, cu cusururile şi limitele sale. Nu-mi place să-mi văd numele pe unele frontispicii şi nici să fiu considerat drept una din acele fiinţe perfecte şi atotştiutoare... Şi apoi...

Se întrerupse şi privi spre valurile albastre ale Mediteranei, pe deasupra cărora dădeau târcoale pescăruşii.

— Hai să vorbim de altceva! Peste câteva zile vom împlini un an de când ne-am stabilit aici, draga mea; nu crezi că ar fi cazul unei mici petreceri, în familie?

— Adevărat... murmură Thérèse, anul trecut, pe vremea asta, sărbătoream instalarea în noua casă. A şi trecut un an...

— Nu mi-ai răspuns la întrebare, insistă Jan.

— Te-ai gândit la ceva anume?

— Da, să-i invităm pe copii, pe Erling cu Flavie şi pe Ide cu Norbert, să vină şi să petreacă împreună cu noi câteva zile, la *Journey's End*.

Thérèse se arătă nespus de bucuroasă.

— Mai că-mi vine să cred, strigă ea încântată, că ai

ajuns să-mi ghiceşti până şi gândurile cele mai tainice!

— Nu-i aşa că vrei să-i revezi?

— Mai încape îndoială? Află că şi ei vor fi la fel de bucuroşi să vadă cât de frumos ne-am instalat aici, în această oază a liniştii.

— Da, sigur, spuse Jan cu voce schimbată.

Închise ochii ca să n-o mai vadă pe Thérèse, ca să nu-i mai suporte privirea întrebătoare. „Oază a liniştii! Ce înşelătorie!” Era a doua oară în câteva minute când folosea această expresie. Ce minciună! Sigur, nu pentru ea, pentru ea care habar n-avea de tot chinul lui ascuns, de dorinţa cumplită care-l rodea. Încă din prima seară a instalării lor la *Journey's End*, un demon se strecurase în fiinţa lui, un demon care-l chinuia fără încetare.

— Ce ai, Jan? îl întrebă Thérèse. Pari frământat...

El deschise ochii, agasat de o asemenea întrebare inoportună.

— Nimic, o uşoară indispoziţie.

Thérèse se alarmă:

— Nu te simţi bine?

— N-a fost nimic, a trecut...

— Poate că ar trebui să te menajezi puţin...

— Nu, nu...

— Eşti sigur că nu te oboseşti prea mult cu yahtul sau cu înotatul atât de departe de ţărm?

Jan îşi reprimă un gest de nerăbdare.

— Nu, răspunse el cu o oarecare plictiseală. Căci tocmai aceste exerciţii îmi îngăduie ca, din punct de vedere psihologic, să mă simt încă tânăr.

Dar Thérèse nu dezarma atât de repede.

— Totuşi, am adesea impresia că exagerezi, că te oboseşti peste puterile tale.

Jan se apropie de soţia lui şi-i puse mâna pe umăr – puţin cam dur şi fără niciun fel de tandreţe. Pălise uşor. Trăsăturile îi erau crispate, semn că se enervase.

— Dintre noi doi, draga mea, să ştii că eu sunt medic, i-o trânti el fără niciun fel de menajamente.

— Sigur, Jan, dar asta nu mă împiedică să...

El îi tăie vorba:

— În cazul ăsta, te rog să mă cruţi de toate aceste întrebări stupide, privitoare la sănătatea mea!

Thérèse se revoltă.

— Stupide?...

— Da, stupide!

— Cuvântul e jignitor, Jan!

— Vrei să curmăm discuţia?

— Nu-ţi vreau decât binele... De ce ai devenit dintr-o dată atât de aspru şi de nedrept cu mine? Thérèse se ridică din şezlong. Ce ţi-am făcut?

Jan dădu semne de iritare.

— Doar n-o să ne certăm pentru nişte copilării! Nu mi-ai făcut nimic! Dar nu-s bolnav! Apoi, adăugă pe un ton mai blând:

— Atunci ne-am înţeles, trimit două telegrame, una la Stockholm şi alta la Krittelwerk.

Thérèse înclină din cap.

— Cum vrei, replică ea cu o voce din care răzbătea tristeţea, dar şi un anumit resentiment.

— Te-ai supărat? Îmi porţi pică?

— Nu, sunt pur şi simplu tristă din pricina mâniei tale nejustificate.

— N-ai auzit cum bătea vântul astă-noapte?

— Şi ce legătură are vântul cu discuţia noastră?

— Din cauza asta sunt nervos; nu-l suport!

— Totuşi, când eşti pe mare, îţi place.

— E cu totul altceva. Ziua vântul mă entuziasmează, mă stimulează; noaptea, mă sâcâie, îmi aţâţă fiece nerv.

Minţea, dar putea oare să-i spună adevărul? Putea să-i mărturisească Thérèse! că ceea ce nu-l lăsa să doarmă nu era nicidecum şuieratul vântului, ci o anumită *Sonată* de Mozart? Muzica asta îi răpise toată liniştea; când o auzise se străduise să-şi aducă aminte ce anume era. Până la urmă, găsise: era vorba de andantele în si bemol al *Sonatei în fa, catalog Koechel 533*, de Mozart, Acel

andante, cu sextetele şi terţetele lui sfâşietoare, şi care se încheia cu limpezimea unei melodii luminoase; era destul de prost interpretat, chiar foarte prost, aşa cum avea „ea”, odinioară, obiceiul să-l interpreteze – într-un fel prea tumultuos şi prea romantic, ca şi cum ai fi cântat ceva de Chopin sau de Schumann.

O Sonată de Mozart, prost cântată, masacrată, iată ce-i răvăşea nopţile. Şi apoi şi... Nu, nu trebuia să se mai gândească la asta! Dimpotrivă, să înlăture, să izgonească din mintea lui acea imagine:

— Atunci te duci la poştă, dragă?

Întrebarea Thérèsei îl smulse din vis. Jan surâse... Între ei se reinstalase calmul, furtuna părea să se fi liniştit.

— Da, răspunse el, telegramele trebuie trimise imediat, pentru ca Ide şi Erling să aibă vreme să-şi facă valizele.

— Şi după asta?

— După care asta?

— După ce termini cu telegramele, vii acasă?

Acest joc de-a întrebările şi răspunsurile începuse să obosească; totuşi se stăpâni, nu lăsă să se întrevadă nimic:

— Nu, am intenţia să mă întâlnesc cu Yanakos şi să mă plimb puţin cu yahtul, pe mare.

— Vă duceţi departe?

Noua întrebare îi provocă o reacţie a cărei violenţă îl surprinse chiar şi pe el.

— Vrei să încetezi să mă mai tratezi ca pe un puşti? Sunt om în toată firea, ce naiba!

Thérèse ridică mâna, ca şi cum ar fi vrut să se apere împotriva unei brutalităţi. Continuând să strige, lăsând să-i scape unele cuvinte jignitoare, Jan se simţea profund nedrept faţă de blânda lui tovarăşă de viaţă. În realitate, imprecaţiile sale – şi el ştia foarte bine acest lucru – erau de fapt adresate alteia, umbrei care nu înceta să-l hărţuiască.

— Sunteţi toate la fel, nişte fiare periculoase şi dominatoare!

Thérèse, foarte palidă, se ridicase. Îi întoarse soţului spatele şi se îndreptă spre casă. În acea clipă, furia oarbă a lui Jan, se risipi. Odată cu luciditatea îi reveni şi mâhnirea de a fi jignit atât de crud o inimă credincioasă. Se repezi după ea şi-o luă de braţ.

— Stai, îi spuse cu o voce lipsită de inflexiuni, nu pleca! Te rog să uiţi cele întâmplate!

Thérèse îl privi drept în ochi.

— Nu sunt nici marionetă, nici giruetă, Jan, ştii foarte bine asta! Cum aş putea să uit atât de repede vorbele tale aspre şi nedrepte? Nu, lasă-mă!

Jan o strânse şi mai tare de braţ.

— Rămâi, Thérèse, şi încearcă să mă înţelegi!

— Ce e de înţeles decât că prezenţa mea te deranjează, că sunetul vocii mele te agasează?

Jan o trase încetişor spre el.

— Acum nu fi tu nedreaptă, Thérèse! Ştii bine că fără tine, viaţa mea n-ar avea niciun rost! Acum, după ce m-am retras definitiv...

— Şi înainte?

— Să fim sinceri: ţi-am spus mai adineauri că, în viaţa unui bărbat, contează mai întâi şi mai presus de orice munca lui. Înainte, aş fi putut trăi şi singur, la rigoare... Sigur că ar fi fost foarte dureros, dar bolnavii mei m-ar fi făcut să uit propriile necazuri, propria-mi durere. Astăzi e cu totul altceva. Nu mai exişti decât tu pe lume, care să-mi justifice existenţa... Hai, vino să stăm alături, pe şezlongurile astea două...

Fără să spună o vorbă, Thérèse se lăsă condusă. După ce se aşezară, Jan continuă:

— Căsătoria, vezi tu, e o loterie; ea presupune o înţelegere perfectă, o legătură absolută şi durabilă între două fiinţe care continuă totuşi să ducă o existenţă psihologică separată. În pofida dragostei care-i uneşte, oricât de puternică, oricât de pătimaşă ar fi ea, bărbatul şi femeia rămân două fiinţe perfect distincte, care continuă să-şi aibă fiecare viaţa sa. Iată de ce unele

conflicte sunt inevitabile; căci contactul zilnic, permanent, iscă – în mod firesc – decepţii şi ranchiune, care tot se adună formând un fel de abces; şi acest abces, mai devreme sau mai târziu, trebuie să spargă. Atunci izbucneşte furtuna...

— Cum poţi să fii atât de violent?... murmură Thérèse.

— Ştiu asta şi sunt primul care-o regretă. Dealtfel, trebuie să fii de acord că furtunile noastre nu-s prea dese.

— Asta e adevărat...

— Ultima oară, când m-am înfuriat tot aşa, pe nedrept a fost la...

Thérèse îşi luă bărbatul de mână pentru a-i da de înţeles că-l iertase. Apoi continuă ea fraza:

— ...la Pretoria. Te reîntorseseşi de la spital, distrus, copleşit...

— Da, îmi aduc aminte de noaptea aceea groaznică, zise Jan, cu o voce surdă. Bolnavul murise în mâinile mele. Boala lui Richter. Stadiu avansat. Bloom dispăruse...

— Lasă, dragă, nu te mai gândi la asta!

— O noapte a înfrângerii...

— Dar chiar a doua zi, adu-ţi aminte, ce triumf în faţa întregii prese, a camerelor de televiziune...

— Numai Bloom a fost vinovat de toată înscenarea aia!

— Şi bine a făcut!

— Poate... Acea ultimă reuşită îmi era, totuşi, necesară, ca să-mi pot anunţa – în mod public – retragerea. Retragerea definitivă. Să mă pot consacra, în sfârşit, familiei mele, adică ţie, Thérèse.

Mână în mână, mai uniţi ca niciodată, Jan şi Thérèse rămaseră tăcuţi. Nu se mai auzea decât uşoara tălăzuire a valurilor, care veneau să moară pe plajă.

## II

HUGO STIFFENACKER O PRIVI

lung pe Judith Collins, aşezată în faţa lui, într-unul din saloanele hotelului *Schweizerhoff* din Interlacken. Sigur, fata era foarte frumoasă, splendidă chiar, cu pletele ei aurii strânse într-un coc, după moda romană, cu ochii ei cenuşii, care te făceau să te gândeşti la apele mării Nordului, scăldate de primele licăriri ale aurorei, cu umerii de madonă italiană, cu trupul de o frumuseţe fără cusur. Dar oare Hugo vedea într-adevăr toate aceste frumuseţi? Fiindcă Hugo nu izbutise să-şi alunge nici acum din minte imaginea Flaviei Yvarsen.

— Atunci, se nelinişti Judith, eşti de acord? Accepţi invitaţia mea?

Judith Collins era o foarte bogată moştenitoare americană, în vârstă de douăzeci şi cinci de ani. La douăzeci de ani făcuse prima ei călătorie în Europa şi de atunci, sedusă de farmecul bătrânului continent, îşi împărţea viaţa între Roma, Paris şi Cap-Ferrat, unde avea o casă. Pasionată după muzică, fusese printre primele care descoperise talentul excepţional al violonistului. Influenţa şi spiritul ei întreprinzător, îi aduseseră lui Hugo o serie de contracte extrem de avantajoase. Tot Judith fusese cea care avusese ideea acelui turneu prin Statele Unite, care-l consacrase pe plan mondial.

— Ce ai, Hugo, de ce te uiţi aşa la mine, ca şi cum nu m-ai mai fi văzut niciodată?

Hugo surâse şi – pe un ton puţin sarcastic – care-i devenise obişnuit ori de câte ori făcea complimente femeilor – spuse:

— Pentru că orice bărbat care se află alături de tine, draga mea, cade într-o profundă reverie, într-un fel de fericită buimăceală...

Judith bătu din picior:

— Fără complimente, Hugo! Nu ţi se potrivesc câtuşi de puţin! Şi apoi ce idee curioasă ai avut să vii aici, în Elveţia asta îngheţată, după turneul prin *dear old States*! Ţara asta este cum nu se poate mai plicticoasă!

Violonistul clătină din cap:

— Nu mi se pare; dimpotrivă – în ce mă priveşte – îmi place grozav de mult. În orice caz, aici găsesc întotdeauna cele două lucruri de care am cea mai mare nevoie: hoteluri foarte confortabile şi linişte.

— Nu-ţi dai seama că pentru noi, americanii, nu asta e Europa? Pentru noi, Europa înseamnă Parisul, sudul Franţei! Înseamnă Italia, Spania şi Grecia!

— Şi restul? Celelalte ţări?

— Seamănă prea mult cu ţara noastră pentru ca să mai avem senzaţia că ne aflăm în străinătate. Elveţia, Olanda, Suedia, chiar şi Germania sunt prea americanizate, prea curate şi prea fade ca să ne încânte.

— În concluzie, dacă înţeleg bine – spuse Hugo puţin vexat să audă că ţara lui era socotită fadă – pentru tine, adevărata Europă înseamnă, mai întâi şi mai ales, murdărie?

— Vai, că prost mai eşti, *young man*! De fapt nu eşti, ci îţi place să faci pe prostul!

— Germania nu-i o ţară fadă! Ea a dat naştere celor mai mari poeţi, le-a dat naştere şi i-a inspirat!

— Ca, de pildă, iubitul tău Hölderlin!

— Chiar aşa!

— Cunosc cântecul, dragul meu! Germania, patria marilor poeţi şi a marilor gânditori! Teoria asta era valabilă acum o sută de ani, astăzi, nu mai e decât o ţară a autostrăzilor. Cu o singură deosebire: că autostrăzile noastre sunt mult mai bune decât ale voastre. Atunci – din moment ce romantismul tău e şi astăzi la fel de înflăcărat ca cel din trecut – de ce nu te-ai dus în ţara ta?

— Dacă te-aş putea determina să vizitezi portul Hamburg, ţi-ai schimba părerea!

Interesată, Judith se aplecă uşor înainte:

— Într-adevăr, spuse ea, ai trăit o vreme în acest faimos oraş hanseatic. Povesteşte-mi şi mie cam ce fel de viaţă duceai acolo...

Hugo se închise în sine:

— Nu-mi place să vorbesc despre mine!

— Ba da, ba da, te rog! Povesteşte-mi!

Violonistul închise ochii, pentru a regăsi mai uşor ambianţa serilor de odinioară, din Hamburg.

— Cântam adesea muzică de cameră, spuse el cu o voce estompată.

— Adică cine?

— Patronul meu, armatorul Stadelmann, era un fanatic al viorii. Alcătuise un cvartet de coarde în care eu cântam la contrabas.

— Ştiu, strigă Judith râzând, ţi-ai început cariera cântând la acest instrument puţin cam ciudat!

Amuzat, Hugo i-o întoarse:

— Eram eu însumi ciudat! Dacă ar fi să dai crezare nevestelor acelor domni, aveam câte ceva din Mefisto şi dintr-un student famelic, din Torquemada şi din lordul Byron.

— Minunat! Ce n-aş fi dat să te fi cunoscut în acea epocă!

— Eram şi destul de ridicol!

— Talentul – dragul meu – îţi dă dreptul la orice fel de excentricităţi. Dar spune-mi, în afară de acel mediu de armatori, nu vă mai frecventau şi alte persoane, mai deosebite?

Hugo surâse.

— Mai deosebite?

— Da, mai pe potriva temperamentului tău de atunci...

— Mă duceam în port, la marinari. Mi se întâmpla, de asemenea, să stau de vorbă până şi cu vechile vapoare ostenite, care îmi vorbeau despre călătoriile lor îndepărtate...

— Vapoarele vorbesc?

— Da, dar numai celui care ştie să le înţeleagă limbajul.

Judith se aplecă spre el:

— Spune-mi, pe atunci cântai la vioară?

— Exersam pe ascuns. În ziua în care am cutezat să cânt pentru prima oară, în public, patronul meu s-a simţit cel mai fericit dintre oameni. Ţi-am mai spus că era un

fanatic al viorii...

— Îl înţeleg cum nu se poate mai bine. Ce pregăteşti acum?

— *Concertul în mi bemol, Koechel 268*, de Mozart...

— Renunţi la romantici?

— Tocmai asta aş vrea să-ţi explic...

Înflăcărându-se, Hugo se ridică şi începu să se plimbe nervos prin odaie.

— Dacă vreau să cânt Mozart, o fac pentru că luminoasa lui seninătate e cu totul opusă propriului meu caracter, veşnic tulburat şi neliniştit. E adevărat că simt o înclinare instinctivă către romantici, mai ales către Ceaikovski.

— În concluzie, abordându-l pe Mozart, cauţi dificultatea...

— Nu dificultatea, ci efortul.

— Şi cum ai să te introduci în atmosfera maestrului de la Salzburg?

— De asta m-am retras aici, la Interlaken, ca să pot fi singur cu el, departe de vacarmul marilor oraşe.

— Singur cu el? Dacă înţeleg bine limbajul tău puţin cam ermetic, citeşti probabil toate cărţile consacrate lui Mozart şi totodată îi studiezi şi partiturile, nu-i aşa?

— Da, şi mi se pare că şi suntem, de-acum, vechi prieteni. Căci, vezi, ca să interpretez cum trebuie un concert e absolut necesar ca cel ce l-a compus să-mi devină foarte apropiat, ca prezenţa, şi gândurile, şi arta lui să-mi fie tot atât de aproape ca şi cele ale unui frate.

Judith se ridică şi ea. Se îndreptă spre marele pian cu coadă care ocupa unul din colţurile vastului salon.

— Vreau să te rog să-mi asculţi melodia preferată, spuse ea, cu atât mai mult cu cât îi aparţine lui Mozart.

După primele măsuri se întrerupse, reîntorcându-se spre Hugo.

— Spune-mi, ai ghicit despre ce e vorba?

— Sigur, răspunse muzicianul fără să ezite. E vorba de andantele în si bemol din *Sonata în fa*, catalog Koechel

533.

— Şi cum ţi se pare interpretarea mea?

— Tot atât de proastă ca şi a mea...

Judith făcu o mutră necăjită.

— N-ai vrea să fii mai explicit?

— Cânţi bucata asta într-un mod prea exuberant, prea romantic, înţelegi? O interpretezi ca şi cum ar fi vorba de Chopin sau de Schumann.

* * *

Hugo acceptase s-o însoţească pe Judith la Jungfraujoch. Era singura excursie pe care fata se hotărâse s-o facă înainte de a se reîntoarce la Cap-Ferrat. Dimineaţa, devreme, luaseră trenul care avea să-i ducă la Petite-Scheidegg de unde pornea funicularul ce urca până la trei mii cinci sute de metri. Acum trenul şerpuia printre păşunile pustii, dominate de culmile înzăpezite ale munţilor Eiger, Mönch şi Jungfrau. Judith era încântată; pândea mai ales drăgălaşele marmote care se iveau când ici, când colo, ridicate pe labele din spate, părând să contemple, cu o mirare nouă, acel monstru uriaş ce tulbura tăcerea deplină a munţilor. Hugo însă, era cu gândurile în altă parte. Din clipa în care Judith îl rugase să-i vorbească despre Hamburg, nu se mai gândea decât la Flavie Yvarsen.

Omul care iubeşte nu-i decât un biet suflet rătăcitor. Căci, în ochii lui, orice loc unde nu se află şi fiinţa iubită devine o privelişte cenuşie şi inconsistentă. Pentru îndrăgostitul solitar, lumea se preschimbă într-un decor de teatru, unde pluteşte un fel de ceaţă prin care el trece cu o totală indiferenţă. Dacă e muzician, fiecare nouă operă pe care o creează sau o interpretează se transformă într-un mesaj de dragoste, într-o rugăminte, într-un suspin. Muzica, este limbajul lui tainic; graţie ei, el se poate adresa celei pe care o iubeşte, fără a recurge la nici unul din cuvintele maculate şi ofilite de secole de

minciuni, de veacuri de laşitate şi de indiferenţă; se poate adresa celei care pentru el, este *Unica*!

Dacă dragostea nu-i este împărtăşită, îndrăgostitul va trăi ca într-un fel de vis dureros şi va arbora tot timpul două chipuri: unul, care va purta pecetea amabilităţii, şi pe care-l va folosi în contactul zilnic cu semenii săi; dar „acest-chip-pentru-toată-lumea” nu va fi decât o mască menită să-l ascundă pe celălalt, pe cel adevărat, pe cel pe care-l va regăsi de îndată ce va rămâne singur, pe cel care-i va exprima sentimentele sale adevărate – mâhnirea, singurătatea şi durerea.

Dragostea şi singurătatea, două sentimente pe care poezia tuturor timpurilor le-a alăturat din totdeauna, într-un mod ciudat. Ciudat? Nu, fiindcă singurătatea e totuşi plină de strigăte de dragoste, iar dragostea duce, în mod fatal, la singurătate, fiind pieritoare.

Şi iată şi două din imaginile singurătăţii: tânărul romantic care, pe un ţărm pustiu, contemplă – fără să vadă – infinitul mării, gândindu-se la cea care n-a vrut să-i asculte rugăminţile; bătrânul gârbovit, care vine să depună un buchet de flori pe mormântul celei care l-a părăsit prea curând. Primăvara şi iarna vieţii...

Între aceste două imagini trebuie intercalată cea a contopirii totale cu fiinţa iubită. Vara vieţii, anotimpul dragostei adevărate. Vai de cei care lasă să le treacă această vară, singura lor vară!... Odată cu primele brume va veni şi vremea regretelor. „Poate că ar fi trebuit să...”, început de frază, începutul lungilor şi melancolicelor nopţi de veghe... Pe cel lipsit fie chiar şi de amintirea fericirii îl aşteaptă cea mai dureroasă singurătate. Bătrânul aplecat deasupra unui mormânt are totuşi puterea de a se refugia în trecut, de a retrăi zilele fericite de odinioară. E adevărat că e singur, dar n-a fost întotdeauna. În străfundurile privirii sale, lumina dragostei continuă să pâlpâie. Vouă însă, cei care intraţi în iarna vieţii fără să fi cunoscut dragostea, nu vă mai rămâne decât să repetaţi la nesfârşit acel: „Poate că ar fi trebuit să...”

Hugo ştia foarte bine că dragostea lui era condamnată dinainte. Flavie se măritase cu un bărbat tânăr şi strălucitor, pe care-l iubea din tot sufletul. Dar parcă mai au vreo valoare argumentele raţiunii, când e vorba de dragoste? Hugo se agăţa cu disperare de imaginea Flaviei. De ce se măritase înainte de a o cunoaşte el? Nu-i fusese sortită lui, pe vecie? Cum putea trăi fiinţa aceea de vis alături de un doctor? De un clinician. De un şoarece de laborator.

— Ce te frământă, dragă Hugo? întrebă Judith. Te-ai întunecat dintr-o dată...

Hugo o privi mirat. Uitase până şi de prezenţa ei.

— Nimic important, răspunse el, mă preocupă o dificultate tehnică de execuţie...

— La concertul de Mozart?

— Da...

Mereu, minciuna, mereu masca! Să n-ai decât un vis, să fii în permanenţă obsedat de o idee şi să te ascunzi tot timpul faţă de toţi! De câteva clipe, trenul intrase în tunelul ce ducea la staţia terminus, Jungfraujoch. „Tunelul ăsta parcă ar fi imaginea vieţii mele, îşi spuse Hugo; un drum dificil şi îngust, negru şi tenebros, care urcă spre culmile îngheţate ale singurătăţii. Şi când te gândeşti că toţi ceilalţi mă cred fericit! Copleşit de fericire! N-am tot ce-şi poate dori un muzician? Prieteni cu influenţă, succese în toate sălile de concert ale lumii, celebritate, glorie? Când apar pe scenă, aplauzele urcă spre mine aidoma unor talazuri dezlănţuite. Femeile mă găsesc frumos, bărbaţii sunt răscoliţi de felul cum cânt. Mă văd în haine elegante, cu un aer detaşat, aproape senin; imagine poleită a unui om pe deplin fericit, şi care n-are decât o singură iubită: muzica. Şi toate astea contrar realităţii, contrar sfâşierii care mă roade.”

Ajunşi la Jungfraujoch, se aşezară la o masă, într-unul din saloanele restaurantului *Berghaus*; aproape de o fereastră de unde se vedea imensul gheţar Aletsch.

— La ce altitudine ne aflăm acum? întrebă Judith,

emoţionată, impresionată de decorul grandios.

— La trei mii cinci sute de metri, răspunse Hugo, fără prea mult entuziasm.

— Minunat! Spune-mi, Hugo, cum se face că un asemenea spectacol te lasă indiferent, tocmai pe tine, un artist şi un om atât de sensibil? Gheţarul acela care pare fără sfârşit şi coloşii care-l domină... coloşii aceia de piatră....

— Mă aflu departe de aici, Judith...

— Asta se vede! Şi crede-mă că nu e deloc plăcut pentru mine! Am sentimentul penibil că sunt un fel de mobilă care te deranjează.

— Sunt un urs, iartă-mă!

Judith clătină din cap.

— Nu, nu te iert fără condiţii! Uiţi că sunt femeie şi deci curioasă? Vreau să-ţi aflu secretul!

În ochii violonistului licări o lumină.

— Ţii cu tot dinadinsul?

Drept răspuns, ea se aplecă spre el. Atunci Hugo luă hotărârea să vorbească, să se elibereze odată de povara tăcerii. În fond, Judith Collins era singura lui prietenă, susţinătoarea cea mai de nădejde. Cui să se spovedească dacă nu ei?

— Din prima zi în care te-am cunoscut, am citit o durere ascunsă în adâncurile privirii tale, spuse fata, cu un aer gânditor. Secretul tău nu e de dată recentă, nu-i aşa?

— Datează de la Hamburg.

— Bănuiam.

— Eşti de o rară discreţie, Judith; n-ai făcut niciodată nici cea mai mică aluzie la această descoperire. Am fost convins că masca mea îmi ascundea perfect chipul.

— Pentru un observator superficial, poate că nu eşti decât virtuozul strălucit, da, bărbatul fericit şi puţin bizar, copleşit de toate darurile vieţii. Dar, ţi-o repet, Hugo, eu sunt femeie şi ţi-am urmărit pas cu pas ascensiunea. Am simţit întotdeauna că există ceva obscur în viaţa ta din

trecut, ceva care te tulbura.

— Şi totuşi, nu m-ai întrebat niciodată nimic!

— Ar fi fost indiscret şi incorect. Cum orice fiinţă are dreptul să-şi apere zonele de umbră din viaţă, socot că nu e cinstit să forţezi conştiinţa cuiva...

— Cât eşti de înţeleaptă pentru cei douăzeci şi cinci de ani ai tăi şi cât de puţin americancă!...

— Iar tu, Hugo, eşti foarte prost crescut: nu ştii că nu se vorbeşte niciodată despre vârsta unei femei?

— Sunt un urs, ţi-am mai spus-o!

— Tragi de timp! Hai, spune care e secretul!

— Ceva foarte banal, o istorie veche de când lumea. În epoca în care eu...

Judith îl întrerupse:

— Un minut, dragă Hugo! Iartă-mă că te întrerup, dar o văd pe chelneriţă care vine să ne ia comanda. Ce-ai spune de o băutură de calitate drept aperitiv? Un gin sec, de pilda? Mă socoţi cum nu se poate mai barbară acum, nu-i aşa? Şi foarte americancă?

— Nu, deloc, e o idee excelentă, băutura aduce cu sine uitarea.

După ce comandă băuturile, Judith rosti:

— Nu e vorba de uitat, ci de povestit. Şi mai află că atâta timp cât voi fi lângă tine şi te voi supraveghea, nu vei abuza niciodată de alcool! Apoi adăugă pe un ton dintr-o dată foarte blând. Şi acum, te ascult....

— Lucrurile s-au petrecut la Hamburg, când lucram încă la armatorul Stadelmann.

— Acolo unde făceai muzică de cameră?

— Da, ziua eram slujbaş şi seara muzician. Dealtfel, totul s-a întâmplat tocmai din cauza acelor concerte!

— Povesteşte!

— Una dintre auditoarele noastre cele mai fervente şi mai avizate era tânăra soţie a unui medic, sau mai curând a unui fel de savant, de cercetător, stabilit de puţină vreme în oraşul nostru. Femeia era foarte frumoasă... Am iubit-o şi o voi iubi întotdeauna, deşi a rămas soţia fidelă

a altuia. Ei, ai văzut cât de scurtă mi-a fost povestea? Asta-i tot ce-am avut să-ţi spun....

— „Femeia era foarte frumoasă...” spuse Judith cu voce schimbată. Ai fi zis că vorbea în vis.

— Da, foarte... răspunse Hugo, cu o privire absentă.

Judith îşi plecă fruntea. În clipa în care Hugo rostise cuvintele: „Şi o voi iubi întotdeauna”, adevărul – stimulat de ghimpele geloziei – o ului; căci era ea însăşi îndrăgostită!

Rămaseră tăcuţi, minute în şir. Hugo se scufundase în amintirile sale. Gonea – prin timp şi spaţiu – pentru a regăsi surâsul Flaviei Yvarsen... La rândul ei, Judith gusta, cu amărăciune, prima decepţie în dragoste. Cum de putuse fi atât de oarbă, amăgindu-se şi ignorând adevărata natură a sentimentelor care o determinaseră să-l protejeze pe tânărul violonist? Iar acum, acum când înţelegea ce anume o împinsese spre el, afla că Hugo iubea pe o alta... Cum o mai detesta pe femeia aceea îndepărtată care-l vrăjise pe Hugo! O detesta? Cuvântul i se păru prea blând. Mâhnită, Judith se văzu nevoită să constate că sentimentul pe care-l nutrea faţă de rivala sa era de fapt ură. Se hotărî, pe loc, să reacţioneze. Să lupte împotriva acelei uri pe care o socotea josnică şi nedemnă de ea. Să lupte, de asemenea, şi împotriva influenţei pe care această necunoscută o exercita asupra lui Hugo. Cu o voce fermă şi hotărâtă, rupse tăcerea:

— Trebuie s-o uiţi, Hugo, s-o uiţi definitiv!

Hugo avu un gest de oboseală.

— Am tot încercat, dar degeaba...

— Nu-ţi poţi, totuşi, petrece viaţa alături de o fantomă!

— Ştiu! Vezi, sunt pe cale de a intra în vara vieţii mele. N-aş vrea să rămân veşnic cufundat în această cumplită singurătate.

— Va trebui să lupţi împotriva acestei amintiri nefaste! rosti Judith, categorică.

— Când mă gândesc la ea, tot restul lumii mi se pare un neant. Totul dispare în ceaţă!

— Şterge-ţi din minte imaginea acestei femei. Ce-ţi va aduce ea? Numai dureri şi regrete.

— Mai ales surâsul nu i-l pot uita!

— Termină! strigă Judith. Vorbeşti de parcă ai fi drogat. Ţi-ar trebui o cură de dezintoxicare!

Această violenţă îl smulse pe Hugo din reveria lui; puţin cam mirat o întrebă:

— Ce crezi că ar trebui să fac?

— Acceptă invitaţia mea şi vino la Cap-Ferrat.

— Asta nu va schimba cu nimic situaţia.

— Totuşi, îţi place marea, nu?

— Da, dar marea te invită la reverie, şi pentru mine, reveria e o pantă periculoasă.

— Voi fi lângă tine, aşa că te voi împiedica să aluneci pe ea. În situaţia în care te afli, trebuie să eviţi să rămâi singur. Aşa că vom face împreună muzică, ne vom plimba... Şi Judith adăugă visătoare: Păcat că n-ai venit la mine în vizită acum doi ani. Când mai exista încă acel vechi parc părăsit...

Hugo se strădui să se arate interesat.

— Un vechi parc părăsit? Iată ceva foarte romantic şi foarte englezesc.

— Ţi-ar fi plăcut, sunt sigură.

— Acum nu mai există?

— Nu. Se învecina cu proprietatea mea şi mă furişam adesea în el, printr-o spărtură în zid. Din păcate, terenul a fost vândut unor suedezi, care au avut nefasta idee de a-şi construi acolo o casă; dealtfel, o casă foarte frumoasă, trebuie să recunosc, cu o terasă splendidă spre mare. Au numit-o *Journey's End – „Sfârşitul călătoriei”.*

— Un parc părăsit, „Sfârşitul călătoriei”... Hotărât, ne aflăm în plin romantism, dragă Judith.

— Se pare că noul meu vecin a fost, până de curând, un chirurg celebru; cred că se numeşte Yvarsen...

Hugo tresări:

— Cum ai spus? Yvarsen?

— Ce s-a întâmplat? Numele ăsta îţi aminteşte de ceva

sau de cineva?

— Nu, nici pomenealã, l-am confundat, cu un nume german.

— Atunci răspunde-mi: primeşti sau ba, invitaţia mea? Apoi cu glas dintr-o dată scăzut şi puţin trist, fata adăugă: Un refuz m-ar răni profund, Hugo...

Violonistul surâse emoţionat:

— Primesc cu bucurie, spuse el simplu.

Judith se simţi năpădită de un val de fericire.

## III

JAN MERGEA CU MAXIMUM de viteză, cu maşina lui neagră, marca „Bentley”. Se întorcea de la Nisa, unde comandase un coş cu flori pentru Thérèse. Cele mai frumoase flori pentru ca Thérèse să ierte şi să uite. Trecuseră două zile de la disputa cu soţia sa, dar remuşcările continuau să-l roadă, şi mai ales regretul de a se fi lăsat târât în acea mânie nedreaptă. Blânda Thérèse nu meritase aşa ceva. „Atâta vreme cât voi fi obsedat de această muzică – îşi spuse el – atâta vreme cât nu voi şti cine este pianista invizibilă, voi continua să fiu nervos şi violent. Trebuie să pun capăt unei astfel de situaţii! Chiar azi am să-l descos pe Yannakos! El trebuie să ştie...”

Ajuns la Beaulieu, îşi gară maşina lângă Réserve, ca de obicei, şi coborî în port, unde-l aştepta yahtul. Un velier nu prea mare, cu o linie zveltă şi elegantă, înzestrat cu un puternic motor Rolls-Royce. În Suedia, Jan practicase mai ales călăria, sportul său preferat; aici, pe Coasta de Azur, îşi descoperise o nouă şi tardivă pasiune: yachtingul. Aşezat în spate, îi plăcea să se avânte în larg, uitându-se cum pupa tăia o brazdă de argint în albastrul profund al mării. Dar Suedia era prezentă şi aici, căci yahtul fusese botezat Trollhättan. De îndată ce-l zări, Yannakos strigă:

— Avem vânt bun, şefule! O ştergem în larg?

De origine greacă, vechi marinar, Yannakos venise la Beaulieu ca să-şi încheie, într-un calm relativ, o viaţă destul de zbuciumată. Aici găsise o slujbă care-i convenea de minune: întreţinerea yachturilor. Împodobit cu un fes mic, după moda cretană, chipul tăbăcit şi ars de soare îl făcea să semene cu un corsar bătrân. Jan se împrietenise foarte strâns cu acest om necioplit, dar înzestrat cu o vastă experienţă a vieţii. Yannakos îl învăţase să manevreze velierul. În picioare la prova, cu privirea încruntată, acest uimitor personaj stătea la pândă, gata să intervină – în toate croazierele *Trollhättanului* – ca să îndrepte stângăciile lui Jan. Nu se jena deloc să-l trateze pe marele chirurg cum ar fi tratat un simplu mus; Jan amuzat, se lăsa dojenit. Ştia bine că Yannakos merita, mai cu prisosinţă decât el, să comande yachtul. Şi apoi, când grecul îl învăţa să navigheze, muştruluindu-l ca pe un puşti neîndemânatic, Jan se simţea nespus de tânăr...

Yannakos n-avea nevastă; el se însurase cu marea. Îi cunoştea toate toanele, trecerile bruşte de la o stare la alta. De aceea îi şi vorbea fără menajamente:

— Ce-i cu mutra asta morocănoasă pe care o ai în dimineaţa asta, cucoană? spunea el văzând hula şi culoarea ca de ardezie a mării. Nu ţi-e ruşine să mă tratezi aşa? Muiere năbădăioasă ce eşti! Apoi, certând-o ca un soţ arţăgos, adăuga: Fire afurisită! Tocmai azi ţi-ai găsit să ne faci mutre, când şeful şi cu mine vrem să ieşim cu yachtul în larg! Ştii tu cine-i şeful? Ditamai doctorul! Ar trebui să fii măgulită de cinstea pe care ţi-o face. Ascultă-mă pe mine! Dar în loc de asta, poftim, dumneata te burzuluieşti! Ai să mi-o plăteşti, cucoană, zău că ai să mi-o plăteşti!

Mării, totuşi, nu-i place să fii nedrept cu ea. Când Yannakos era mulţumit de felul cum se comporta, i se întâmpla adesea să-i mângâie, cu mâna, talazurile...

...Cum Jan nu-i răspunsese la întrebare, Yannakos se supără.

— Hei, şefule, eşti cam tare de ureche... N-ai auzit ce

te-am întrebat? Tutuia pe toată lumea, ignorând cu desăvârşire existenţa prenumelor „dumneata” şi „dumneavoastră”.

— Nu, răspunse Jan, astăzi rămânem în port; vreau să stăm de vorbă...

— Fleacuri! Avem un vânt minunat!

— Mergem mâine la Menton.

Yannakos se revoltă:

— Mâine! Mâine! Poate că mâine timpul se va strica!

— Astăzi ţi-aş propune să lustruieşti alămurile, replică Jan imperturbabil. Văd că ar cam avea nevoie...

Grecul puse imediat mâna pe o cârpă şi, cu gesturi furioase, se năpusti asupra garniturilor de alamă. Jan se apropie de el.

— Ţi-am spus că vreau să stăm de vorbă...

— Să rămânem pe ţărm ca să sporovăim bombăni bătrânul marinar. Ca nişte muieri!

— E vorba de o informaţie!

— Deci bârfeli, exact cum mi-am închipuit!

Apoi, după ce-şi vărsă necazul, Yannakos adăugă, mai conciliant:

— Ce vrei să ştii, şefule?

— Cunoşti cam pe toată lumea de pe aici, nu? În sfârşit, vreau să spun, aproape pe toţi locuitorii de pe coastă, între Villefranche şi Beaulieu, trecând prin Saint-Jean, nu-i aşa?

Yannakos îşi ridică fruntea.

— Sigur, îi cunosc destul de bine.

— Spune-mi, cui aparţine proprietatea vecină, cu a noastră? Casa aceea mare şi albă, ascunsă printre pini...

— Vorbeşti de vila Santa Monica?

— Da, mi se pare că aşa-i spune...

De fapt, Jan ştia foarte bine. De câte ori nu se uitase – cu o privire intrigată – la placa de marmoră neagră, unde era gravat cu litere de aur, acest nume? Dar nu voia să arate că se şi informase, dând prea multă importanţă faptului.

— O ştiu... Casa e a unei domnişoare, zise Yannakos, miss Judith Collins, adăugă el, stâlcindu-i numele.

Ochii lui Jan străluciră.

— O englezoaică? întrebă el. Probabil vreo domnişoară bătrână, demnă şi respectabilă.

— Demnă şi respectabilă, se poate! Dar bătrână... Şi apoi, mai întâi că nu e englezoaică, ci americancă. Iar al doilea, că e o moştenitoare bogată, foarte frumoasă şi încă destul de tânără.

— Ia te uită câte calităţi...

— Chiar aşa, şefule... Bărbaţii trag la toate astea ca muştele la miere...

— O cunoşti... personal?

— Sigur, din moment ce am grijă şi de yachtul ei... Care se numeşte tot *Santa Monica*...

Jan aruncă o privire spre numeroasele vase aflate de jur împrejurul *Trollhättanului*.

— Yachtul nu se află aici, zise Yannakos. Miss Judith a preferat să-l ancoreze în portul Darse, în Villefranche.

— Îl foloseşte des?

— O, nu, îi place mult mai mult înotul!

— Şi muzica, nu-i aşa?

— Despre asta, şefule, habar n-am!

— Eu am! Cântă la pian!

Yannakos îl privi surprins.

— Ce te-ncingi aşa, şefule? Eu nu-i întreţin pianul, ci yachtul!

— Nu mă-ncing deloc, Yannakos.

— Ba da, ba da! Dar nu ăsta-i baiul, şefule, ştii bine... Vinde-le altora povestea cu pianul! Un lădoi de lemn care pe deasupra mai face şi zgomot... Instrumentul ăsta îţi sparge urechile. Ptiu! Doar în satul meu, din Grecia, poţi afla ce-i aia muzică! Ştii ce-i ăla un *santuri*, şefule?

— Un soi de instrument cu coarde, nu?

— Un soi! Un soi! Ai auzit vreodată un *santuri*?

— Nu.

Un licăr de compătimire trecu prin ochii grecului.

— Atunci, spuse el, înseamnă că n-ai auzit nimic, şefule. Habar n-ai ce-i aia muzică!

— Cum arată *santuri*-ul ăsta?

Yannakos azvârli cârpa şi începu:

— E greu de explicat, şefule. Vezi, când aud *santuri*-ul mi se pare că sunt pe mare şi mă las dus de valuri. Marea mă alintă, mă mângâie ca o nevastă bună ce-mi este. Sunt numai eu cu ea, înţelegi, şefule? Mă leagănă şi-mi cântă la ureche. Pe cer, niciun nor; un soare minunat, rotund şi auriu. Iar eu plutesc... plutesc ca o meduză. Sau, mi se pare că mă aflu lângă fântâna din satul meu. Şi fetele trec prin faţa mea, ca să ia apă. Cele mai frumoase... Trec, cu mersul lor unduitor, şi-mi aruncă priviri zburdalnice. Asta înseamnă un *santuri*, şefule!

— Nu ţi-e ruşine să te gândeşti la fete, la vârsta ta? spuse Jan în glumă.

Jignit, Yannakos izbucni:

— Vârsta mea! Vârsta mea! Încă nu-s un moşneag! Şi apoi, află, şefule, că în ziua în care nu-mi voi mai simţi sângele clocotind din pricina unei femei frumoase, în ziua aceea – fie blestemată dinainte – voi fi un om mort... Vârsta mea! Ca să admiri frumuseţea, nu există vârstă!

Apoi, liniştindu-se brusc, întrebă cu o sclipire maliţioasă a ochilor:

— Dar, tu, şefule, de ce mă iscodeşti în legătură cu vecina ta? Ce te-a apucat de te interesezi de ea, aşa dintr-o dată?

— Pentru că am auzit-o cântând la pian, asta-i tot!

— Zilele astea n-ai putut s-o auzi, pentru că nu-i aici.

— Ştiu, ştiu... dar, mă rog, unde a plecat? În America?

— Nu, s-a dus să petreacă câteva zile în Elveţia.

— Deci se va întoarce în curând.

— Am primit o carte poştală de la ea, chiar azi dimineaţă. O foarte frumoasă carte poştală colorată. Păcat că n-o am la mine! M-a luat cu frig, patroane, ţi-o jur, când am văzut toţi munţii ăia acoperiţi cu zăpadă, şi toţi gheţarii ăia. Mă întreb ce naiba poate să caute un om

cu scaun la cap într-o ţară ca aia! Tu, şefule, care eşti un om tobă de carte, pricepi ce caută?

— Deocamdată nu-i vorba de asta, Yannakos. Ce spune miss Judith în cartea poştală?

— Ce spune? Chiar te interesează?

— Aşa, ca să nu tăcem...

— Mă anunţă că se întoarce poimâine. Mă roagă să-i pregătesc yachtul pentru o plimbare pe mare. Ei, acu eşti mulţumit?

Fără să-i răspundă, Jan îşi repetă în gând: „Poimâine!”

— Nu prea îmi place treaba asta, şefule, zise Yannakos, cu vocea lui veşnic răguşită...

— Ce anume?

— Eşti însurat. Pentru vârsta ei, nevasta ta e încă destul de frumoasă. Şi apoi, nu eşti cu mult mai tânăr decât mine!

— Ce vrei să spui?

— Ştii foarte bine, şefule!

— Nu, te rog explică-te!

Yannakos oftă.

— Ce actori sunteţi, voi, ăştia, oamenii de lume!

— Te rog încă o dată să vorbeşti clar!

— Te interesezi prea mult de fata asta, şefule!

— E ridicol! Ce vrei să insinuezi? N-am dreptul să mă interesez de vecinii mei?

Yannakos clătină din cap, cu un aer de dezaprobare.

— Negi, deci lucrurile sunt şi mai serioase decât am bănuit eu. Ai văzut-o, nu-i aşa, şi te-ai îndrăgostit de ea!

— Eşti nebun, Yannakos! I-am văzut într-o zi silueta, strecurându-se printre pini; nişte plete blonde care au dispărut într-o clipă! Nu, dacă m-am interesat despre ea, am făcut-o pentru că m-a şocat maniera ei foarte personală de a cânta la pian un anumit cântec, o *Sonată*.

Grecul îl contemplă pe Jan cu stupefacţie:

— Vrei să spui că te-ai îndrăgostit de ea din pricina pianului? Fără s-o fi văzut vreodată? Hotărât, n-am să vă pot înţelege niciodată pe voi, ăştia din Nord!

— Să schimbăm discuţia, Yannakos. Va trebui ca yachtul *Trollhättan* să fie gata pentru aniversarea casei noastre, *Journey's End*; să strălucească lună, din toate alămurile.

Yannakos se apucă să frece cu şi mai multă înverşunare bombănind:

— *Trollhättan, Journey's End*... Cum vrei ca un creştin cu frica lui Dumnezeu să poată rosti asemenea nume? Nu-ţi face totuşi, niciun fel de griji, căci în ciuda numelui său barbar, vasul îţi va face cinste.

— Suedeza e o limbă alcătuită din cuvinte lungi, Yannakos.

— Văd şi eu, şefule, însă ca s-o poţi vorbi, ar trebui să-ţi despici limba în două, dacă nu cumva chiar în patru! Dar ia spune-mi, invitaţii ţi-au răspuns?

— Am primit, o telegramă din Stockholm şi una din Africa de Sud.

— Scriu că vin?

— Bineînţeles, şi încă plini de entuziasm. Până la urmă, m-am hotărât să-i invit şi pe Stephen Wells cu soţia lui, Cora.

— Săpătorul ăla după vechituri, pe care l-ai întâlnit la Mikonos?

— Da, arheologul.

— Şi au spus că vin?

— Încă nu; abia ieri le-am trimis telegrama, la adresa lor din Londra.

— Îţi doresc, şefule, ca petrecerea să fie cât se poate de reuşită, încheie Yannakos.

— Da, să fie reuşită... Şi să vină toţi, şi toate răspunse Jan întorcându-şi privirea spre larg.

## IV

STÂND PE TERASA CASEI SALE, Jan citea poemele lui Puşkin, în frumoasa traducere a lui

Jacques David. Îl impresionase mai ales unul, cel intitulat *Unui visător*; reciti deci cu glas tare, ultimele rânduri:

*„O, zei, vă rog ca mintea-mi din nou s-o-ntunecaţi,*
*Şi imaginea-i funestă, de mine-o-ndepărtaţi,*
*Căci nu mai pot iubi! Deci tihna daţi-mi iară...”*

„Imaginea-i funestă!” Totul începuse chiar din prima zi a instalării lor la *Journey's End*. După masa – pe care-o luase împreună cu Thérèse – Jan coborâse singur pe ţărmul pustiu. Marea se întindea imensă, cât vedeai cu ochii, sub palida strălucire a stelelor. Dar iată că, pe neaşteptate, în tăcerea profundă a nopţii, se auzi o melodie cântată la pian. Jan ascultă, emoţionat, răscolit. Chiar din primul moment i se păru că recunoaşte felul de a cânta – pătimaş şi vijelios, aidoma unui torent – al lui Sigrid. – Apoi, timp de cincisprezece zile – probabil atâta cât necunoscuta călătorise pe undeva – pianul nu mai scosese niciun sunet iar Jan uitase. Dar, după aceea, melodia ţâşnise din nou, din întuneric, plutind pe deasupra mării, aidoma unei irezistibile chemări a destinului.

Andantele în si bemol al *Sonatei în fa*, de Mozart. De câte ori nu-l cântase Sigrid pentru el, acolo, în Suedia, după câte-o plimbare la Trollhättan? Prost cântat, bineînţeles – căci îndurerata seninătate a lui Mozart era diametral opusă lui Sigrid. Şi iată că, după atâţia ani, o necunoscută, o străină interpreta lucrarea în acelaşi fel, înăbuşind geniul lui Mozart prin felul ei de a cânta, prea tumultuos şi prea romantic.

Această evocare muzicală făcuse să renască întreg trecutul. Frumoasa care se aruncase în apele Trollhättanului înviase; chipul ei radios şi trufaş apărea fără încetare în faţa lui Jan. Îl chinuia şi-l sfâşia fără încetare. Oare năluca avea s-o atace şi pe Thérèse, încercând să se răzbune? Moarta avea să reia lupta înverşunată împotriva celei care trăia?

Niciun bărbat nu-şi poate uita prima lui mare dragoste adevărată. Amintirea îi accentuează frumuseţea şi-i atenuează cusururile. Până la urmă, în memorie nu-ţi mai rămâne decât o imagine îndepărtată care, deşi pierdută în ceaţa trecutului, e întotdeauna luminoasă.

Jan ştia că în adâncul inimii sale, în cutele cele mai ascunse ale sufletului, sălăşluise întotdeauna dorul nepotolit, regretul cumplit după Sigrid. Ştia că în forul lui interior nu încetase să caute şi să găsească scuze crimelor săvârşite sau plănuite de încântătoarea făptură. De ce? Pentru că fusese marea lui iubire, cea care-i fusese sortită să-l tulbure şi să-l emoţioneze.

În viaţa lui intraseră şi alte femei: Ide, care-l iubise cu un sentiment profund şi sincer; Thérèse, care dăduse un sens vieţii sale. Thérèse de care acum se simţea legat prin toate fibrele sufletului său. Totuşi, în pofida timpului care trecuse, umbra Sigridei nu încetase să stea de veghe. Nici chiar moartea tragică a acelei trufaşe frumuseţi nu-i putuse risipi farmecul, din moment ce – după atâţia ani – fuseseră de ajuns câteva acorduri de pian pentru a face să reapară chipul ei fascinant.

Supărat pe el însuşi, Jan aruncă brusc cartea pe care o ţinea în mână şi părăsi terasa. În grădină o zări pe Thérèse făcându-şi de lucru în faţa volierei mari pe care şi-o instalase acolo. Inima i se strânse: nu va înceta, deci, niciodată să trădeze dragostea atât de pură şi de deplină a acestei fiinţe de elită? Va îngădui mereu umbrei lui Sigrid să se strecoare între ei, să distrugă o căsnicie ce devenise aproape perfectă? Nu, de o mie de ori, nu! Va trebui să alunge, să măture toate acele himere! Să extirpe fără milă acea dorinţă nepotolită care sălăşluia în străfundurile inimii sale! Să şteargă, să radă, să distrugă imaginea lui Sigrid! Să facă să piară până şi amintirea acelei femei blestemate! Să gândească şi să acţioneze ca şi cum ea n-ar fi existat niciodată!

Thérèse, zărindu-şi soţul, îi făcu un semn plin de afecţiune. După mişcarea buzelor ei, Jan ghici că-l întreba

unde se duce; el arătă spre mare. Thérèse înţelese că dorea să se plimbe cu yachtul, şi-i surâse. Acest surâs îl arse ca un fier roşu, căci dovedea încrederea deplină pe care-o avea în el. Şi, de asemenea, dragostea ei fără margini. Da, venise vremea s-o şteargă definitiv pe Sigrid din memorie! Dar cum? Jan ridică din umeri: în acel moment n-avea decât un singur gând: să se îndrepte, cu vasul, spre larg, şi să se refugieze în ameţitoarea aventură a mării. Poate că în felul acesta îşi va găsi uitarea...

O oră mai târziu *Trollhättan* părăsea Cap-Ferrat şi se îndrepta spre larg. Yannakos fiind reţinut la Villefranche pentru a duce un velier într-un bazin de carenaj, Jan se afla singur la bord. Nu se simţea prea în largul lui, căci pentru a manevra un yacht de mărimea *Trollhättanului*, erau necesari cel puţin doi oameni. Ca să iasă din port, îl ajutase un pescar din Beaulieu; acum trebuia să se descurce singur pe acest vapor care-l intimidase întotdeauna. Din fericire, marea era foarte calmă. Se asemăna cu o vastă suprafaţă uleioasă, irizată de un soare radios. Totuşi, ca să nu rişte o răsturnare, Jan nu ridicase nicio pânză; singur motorul asigura propulsia. În picioare, lângă cârmă, părăsit, pentru o clipă, de toate frământările care-l bântuiseră, Jan scruta zarea. O vreme, închise ochii şi se lăsă în voia legănării plăcute a vasului, care despica mândru, azurul. Brusc, auzi un strigăt de spaimă. În aceeaşi clipă, zări la suprafaţa apei, un braţ care se agita. Un naufragiu? Era cu neputinţă în acele locuri şi pe un asemenea timp! Un înotător prea temerar? Părea mai probabil. Jan se îndreptă spre braţul care se agita, încetinind viteza motorului. „*Trollhättan*” se apropie încet de înotător. Răsună un glas de femeie:

— Un colac de salvare! Repede!

Blocă bara, se aplecă peste bastingaj şi aruncă un colac spre braţul întins. După o clipă, ajuta o tânără să urce pe scara de frânghie fixată la coca.

Sleită de puteri, înotătoarea se lăsă în şezlongul, aflat

pe punte.

— Mulţumesc, domnule, mulţumesc! murmură ea, în neştire. Mi-aţi salvat viaţa!

Jan luă un pahar şi-l umplu cu coniac.

— Ţineţi! Beţi-l, aveţi nevoie!

Ca să poată bea, necunoscuta îşi scoase casca de baie şi capul ei fu dintr-o dată înconjurat de un nimb de aur. Abia atunci, Jan îi observă umerii minunaţi şi trupul splendid modelat. Se simţi tulburat şi imaginea Sigridei îi apăru din nou în faţa ochilor.

— Ce vi s-a întâmplat? întrebă Jan pe un ton puţin şovăielnic, pe care nici el însuşi nu şi-l recunoscu.

— Un cârcel îngrozitor, răspunse fata, arătându-şi gamba stângă. Nu puteam să mă mai mişc, aveam cumplita senzaţie că mi se rup toţi muşchii. Atunci am făcut pluta, nădăjduind că voi fi împinsă spre ţărm. Din nenorocire, astăzi marea e aproape nemişcată; aşa că am rămas pe loc, speriată...

Îl privi pe Jan drept în ochi:

— Ştiţi, mi-a fost o frică îngrozitoare că mă voi îneca...

Apoi, arătându-şi piciorul, adăugă:

— Mi s-a pus pe neaşteptate, un cârcel aici...

Lui Jan i se părea din ce în ce mai adorabilă. Dar trebuia să-şi înfrângă emoţia. Spuse pe un ton neutru:

— Sunt medic... Poate că aş putea...

Fata îl învălui într-o privire imploratoare:

— Atunci, vă rog, domnule doctor, uitaţi-vă puţin la piciorul meu. Mă doare groaznic!

Jan ezită o secundă, dar datoria învinse. Degetele lungi ale chirurgului palpară muşchii piciorului, apoi urcară spre genunchi. Fata scoase un strigăt de durere.

— Gata, nu-i nimic, liniştiţi-vă! Acum toate sunt la locul lor. Apoi uită brusc că are de-a face cu o foarte frumoasă înotătoare. În el se trezise doctorul, omul care lecuia. Începu a-şi face datoria, masând uşor piciorul fetei, fără să dea nici cea mai mică atenţie frumuseţii formelor sau strălucirii ochilor. N-ar fi îngrijit-o, cu acelaşi devotament,

chiar dacă ar fi fost urâtă şi respingătoare? În acel moment, el nu mai era decât medic, iar ea o simplă pacientă.

— Vă simţiţi mai bine? întrebă el terminând masajul.

Tânăra oftă, dar de uşurare.

— Oh, da! Mă simt mult mai destinsă.

— Puteţi sta în picioare? Ia încercaţi!

Fata se ridică şi făcu câţiva paşi pe punte.

— Minunat, exclamă ea, nu mai simt absolut nimic. Sunteţi un adevărat magician, domnule doctor!

Jan făcu un gest confuz şi, îndepărtându-se, se întoarse cu un halat, lăsat de Thérèse pe vas, pe care i-l întinse fetei:

— Îmbrăcaţi-vă domnişoară; simt un vânt rece care începe să bată; riscaţi să mai şi răciţi!

Tânăra roşi, ceea ce o făcu de-a dreptul cuceritoare:

— Într-adevăr, spuse ea, sunt în costum de baie. Vă rog să mă scuzaţi, domnule doctor...

— Hai, hai, fără mondenităţi, domnişoară! zise el. Apoi privi în jur. Iar acum, va trebui să mă ocup de vapor, care pare a fi în derivă...

— Mă lăsaţi singură?

— Nu, nu, n-aveţi decât să veniţi şi să vă aşezaţi la timonă; acolo vom putea sporovăi, fără ca acest lucru să mă împiedice să-mi conduc micul meu yacht.

— Yachtul dumneavoastră nu e deloc mic, spuse ea urmându-l. N-aveţi echipaj?

— De obicei, mă ajută un bătrân marinar grec, un om remarcabil. Din păcate, azi a fost reţinut, la Villefranche. Se numeşte Yannakos.

— Îl cunosc! strigă fata.

Jan avu o presimţire. Fata vorbea cu un uşor accent american. Şi în afară de asta, îl cunoştea şi pe Yannakos... Se întoarse hotărât spre ea:

— Socot că ar fi cazul să ne prezentăm! Şi adăugă, înclinând uşor din cap: Jan Yvarsen!

— Vecinul meu!

— Deci sunteţi Judith Collins?

— Da, domnule doctor, eu sunt. Ce coincidenţă stranie, nu-i aşa? Suntem vecini de aproape un an şi a trebuit să facem cunoştinţă în mijlocul mării!

Jan îşi reluase locul la cârmă.

— E destul de ciudat, într-adevăr, murmură el cu glas schimbat. Îi arătă o banchetă îmbrăcată în catifea. Vă rog să luaţi loc, trebuie să vă odihniţi piciorul!

Aşezându-se, Judith îi surâse fermecător.

— Mulţumesc, mulţumesc, domnule doctor! Să ştiţi că vă datorez viaţa!

— Să nu mai vorbim despre asta!

— Sunteţi mult prea modest.

— Oricare altul ar fi procedat la fel, domnişoară Collins.

— Dar dumneavoastră nu sunteţi „oricare altul”. Se spune că aţi fost un chirurg celebru, e adevărat? întrebă ea cu oarecare candoare.

Jan se simţi roşind ca un elev de liceu. Noroc că stătea cu spatele!

— M-am bucurat de o oarecare reputaţie, dar să nu exagerăm...

Judith clătină din cap. Superbele ei bucle se învârtejiră în jurul umerilor.

— Am, într-adevăr, impresia că sunteţi foarte, foarte modest, domnule doctor Yvarsen.

— Nu vă luaţi după aparenţe.

— Pot să-mi îngădui o întrebare?

— Vă rog!

— Încotro ne îndreptăm în acest moment?

— Mă reîntorc la Beaulieu, portul de unde am plecat. Fiindcă socot că v-aţi avântat în apă de pe mica dumneavoastră plajă particulară şi nu din altă parte, nu-i aşa?

— Într-adevăr.

— Deci sunteţi de acord cu planul meu?

— N-aţi putea să mă lăsaţi pe-aproape de ţărm? Aş putea înota până acasă.

— Nici să nu vă gândiţi la aşa ceva!
— De ce nu?
— După acest accident?
— M-aţi vindecat pe deplin, domnule doctor; nu mai simt nici cea mai mică durere.
— Totuşi n-am să vă las să mai intraţi în apă; nu acum, căci asta ar fi curată nebunie. Mâine, dacă vreţi, puteţi înota din nou.
— Nebunie? Nu credeţi că e bine ca din când în când să fii şi puţin nebun?
— Poate! însă nu jucându-te cu viaţa!
Judith se înclină.
— Vă voi urma sfaturile date cu atâta judecată şi înţelepciune.
— Dealtfel, spuse Jan, de ce v-aţi aventurat atât de departe? A fost o veritabilă încercare de sinucidere!
Fata surâse:
— Cum vă puteţi gândi la aşa ceva, domnule doctor? N-am niciun motiv, nici cea mai mică dorinţă să-mi iau adio de la viaţă!
— Repet că e o nesocotinţă să te aventurezi atât de departe de ţărm.
— Lucrurile bine cântărite sunt adesea plicticoase, domnule doctor, ştiţi mai bine ca mine acest lucru!
— N-am nicio stimă pentru riscul inutil, gratuit.
— Ador înotul, ce vreţi! Îmi place să mă cufund în mare, să fiu singură, departe de tot ce e mic, meschin şi murdar. În larg, apa este foarte curată, te simţi spălat de toate impurităţile civilizaţiei noastre. Înţelegeţi ce vreau să spun, nu-i aşa?
— Da, căci şi mie îmi place marea.
— Pe vapor nu-i acelaşi lucru!
— Mi se întâmplă să fac şi eu ca dumneavoastră, adică să înot foarte departe de ţărm.
— Atunci, cu ce drept mă criticaţi?
— Sunt bărbat!
— Iar eu, o biată femeie slabă şi neajutorată! Şi iată-ne

ajunşi la vechiul cântec! Să ştiţi, dragă domnule doctor, că nu mă gândesc niciodată la risc, dar absolut niciodată!

„«Nu mă gândesc niciodată la risc!» Aceeaşi cutezanţă ca şi la Sigrid... La chip, nu-i seamănă câtuşi de puţin... în rest, pare a fi chiar mai frumoasă! Frumuseţea Sigridei era mai trufaşă, mai rece, mai nordică! A fetei ăsteia e mai plină de viaţă, mai caldă! Judith Collins e încântătoare. Sigrid nu era încântătoare, pur şi simplu, te vrăjea! Numai pletele au exact aceeaşi culoare! Şi totuşi, trebuie să recunosc că seamănă destul de mult între ele. De pildă, aceeaşi impetuozitate, aceeaşi ardoare! După cum se poate de asemenea, ca imaginaţia, dorinţa mea să le accentueze asemănarea.”

Cam aşa gândea Jan. Se simţea năpăstuit de un soi de fatalitate. Nu dorise să părăsească ţărmul ca să scape de năluca lui Sigrid? Ce căutase pe mare, dacă nu uitarea? Să pună o dată capăt farmecului exercitat asupra lui de cea care-şi curmase viaţa, aruncându-se în Trollhättan! Cum spusese Puşkin?

*„O, zei, vă rog ca mintea-mi din nou s-o-ntunecaţi.*
*Şi imaginea-i funestă, de minte-o-ndepărtaţi*
*Căci nu mai pot iubi! Deci tihna daţi-mi iară...”*

De această făptură funestă voise el să fugă, Cel-de-Sus îi era martor; voise s-o şteargă, s-o înlăture definitiv din memoria sa; voise să nu mai aparţină decât blândei Thérèse, fără frământări şi fără să se mai împartă între ea şi cealaltă. Şi în loc de asta...

— Ce vi s-a întâmplat, domnule doctor? Aţi devenit dintr-o dată atât de tăcut... observă Judith.

Jan minţi:

— Am avut impresia că motorul nu merge cum trebuie, că împroaşcă des şi într-un fel neliniştitor. Şi cum sunt singur... Dar totul a reintrat în normal. Nu vă temeţi, vom ajunge cu bine în port.

— Vreau să vă fac o mărturisire, căpitane!

— Mi se pare că aveţi şi dumneavoastră un yacht, miss Collins?

— Da, *Santa Monica*. Yannakos v-a vorbit despre el?

— Da, ţine foarte mult la dumneavoastră.

— E un om de treabă! Cu multă experienţă de viaţă.

— Adevărat, alături de el, mă simt tot timpul un ignorant.

— Sunteţi suedez, domnule doctor, nu-i aşa?

Jan se miră de această întrebare neaşteptată. Se întoarse spre fată şi spuse:

— Da, sunt suedez. Se pare totuşi că vă intrigă un anumit lucru...

Fata făcu un semn afirmativ din cap.

— Vorbiţi franceza fără niciun fel de accent străin. Mi se pare un lucru nemaipomenit!

Jan tocmai era gata să răspundă: „Din pricină că soţia mea e franţuzoaică”, dar îşi înghiţi vorbele şi spuse:

— E o limbă pe care am învăţat-o din cea mai fragedă vârstă. Călătoriile, şederile mele în diverse ţări m-au obligat să devin poliglot. „Oare de ce n-am pomenit de Thérèse? De ce tăcerea asta compromiţătoare? Dacă nu voi lua măsuri, fata asta va lua locul lui Sigrid, în inima mea. Va urma un transfer de sentimente. Dorinţa mea cea mai tainică, se va îndrepta către ea... Ah, dorinţa asta! Dacă aş putea s-o distrug din rădăcină! Dacă aş putea s-o smulg din mine! Dar cum? Cum? Judith Collins! Iată numele pe care soarta mi l-a scos în cale! Numele funest! Soartă? Funest? Vorbe goale, în dosul cărora îmi ascund laşitatea. La vârsta mea, acest lucru, e o ruşine, o lamentabilă înfrângere a voinţei!”

La rându-i Jan o întrebă:

— Dar dumneavoastră unde aţi învăţat atât de bine limba lui Racine?

— Racine e cam mult spus! Eram încă o copiliţă când ştiam să cânt *Au clair de la lune*. Guvernanta mea era franţuzoaică.

— Şi de atunci aţi făcut progrese serioase în muzică,

nu-i aşa?

— Ce vreţi să spuneţi, domnule doctor?

Jan surâse, puţin cam maliţios:

— Vă aud, din când în când, cântând la pian...

Judith oftă:

— Adevărat... Îmi place muzica. Te poţi cufunda în ea la fel ca în mare şi poţi simţi acelaşi extaz, aceeaşi satisfacţie aproape voluptuoasă. După care, adăugă visătoare: E un fel de joc al minţii, o contopire lentă a eului cu armonia sferelor, cu lumina soarelui, un fel de lecţie ameţitoare...

— Iată-vă şi lirică! Şi de asemenea, prea puţin americană!

Fata se bosumflă.

— Dumneavoastră, europenii, spuse ea cu un accent de reproş, v-aţi făcut o idee cu totul falsă despre femeile americane. Dumneavoastră socotiţi că noi nu visăm altceva decât maşini şi frigidere. E absolut eronat... După care crezu de cuviinţă să precizeze: ...cel puţin în ce mă priveşte! Apoi, ca şi cum ar fi vorbit pentru sine, mărturisi: Ceea ce-mi place mai mult decât orice, e să cânt la pian, noaptea, în faţa ferestrei larg deschise spre mare...

— Da, ştiu, o întrerupse Jan, iar melodia dumneavoastră preferată e acel andante în si bemol, din *Sonata în fa*, de Mozart.

Judith bătu din palme:

— Sunteţi muzician! Din moment ce aţi putut identifica atât de repede, melodia... Apoi, îl iscodi, şireată:

— Cunoaşteţi cumva şi numărul din catalogul Koechel?

— Cum să nu! E vorba de lucrarea notată de Koechel cu numărul 533.

— Sunteţi uimitor, domnule doctor! Spuneţi-mi, dar sincer, ce credeţi despre felul cum interpretez această *Sonată*?

— Vreţi într-adevăr un răspuns sincer?

— Bineînţeles!

— Ar fi mai bine să vă opriţi la Chopin sau la Schumann.

— Vai, ce nepoliteţe! Ce vreţi să spuneţi prin asta? Că aş avea un temperament prea romantic...

— ...ca să cântaţi Mozart. Da, aşa e!

— Deci îl interpretez prost.

— Interpretarea e prea pătimaşă, prea năvalnică.

— Ce curios mi se pare...

— Cum aţi spus?

— Da, curios; Hugo Stiffenacker mi-a făcut exact aceeaşi observaţie. De fapt, s-a exprimat exact în aceiaşi termeni. Aveţi, într-adevăr, o judecată care nu dă greş, domnule doctor!

— V-am jignit cumva?

— Nu, nu, dar nu-s un copil! Ceea ce mă surprinde, este profunda dumneavoastră cunoaştere a muzicii.

— Îmi exageraţi şi ştiinţa şi harurile, miss Collins. Am vorbit ca un simplu amator.

— Un amator a cărui apreciere e identică cu cea a unui foarte mare profesionist.

— L-am admirat întotdeauna pe Mozart şi majoritatea operelor sale îmi sunt familiare. Aşa că atunci când sunt cântate necorespunzător, mă deranjează. Deci nu-i nimic extraordinar în toată povestea asta.

— Mereu aceeaşi modestie...

— Totuşi, vă rog să credeţi, adăugă Jan, că-mi place grozav acea muzică nocturnă ce pluteşte deasupra mării. Notele acelea care răsună în noapte, sub sclipitul îndepărtat al stelelor.

— Şi pe deasupra, sunteţi şi poet, strigă Judith. Hotărât, va trebui să vi-l prezint pe Hugo...

— Stiffenacker?

— Da.

— Numele ăsta l-am mai auzit undeva...

Judith se entuziasmă. Ochii îi străluciră şi mai puternic.

— În mod sigur! Doar toată lumea cunoaşte acest nume! Mă rog, toţi melomanii!

— Spuneţi-mi ce anume face? E compozitor sau dirijor?

— Cum, dar e unul dintre cei mai străluciţi violonişti ai vremii noastre!

— Ştiţi, eu duc o viaţă foarte retrasă...

— Totuşi, adineauri aţi mărturisit că numele nu vă e necunoscut.

— E drept... Cineva mi-a vorbit despre el, dar nu-mi mai aduc aminte cu ce prilej.

Sincer scandalizată, fata strigă:

— Ca un om cu o pregătire ca a dumneavoastră, domnule doctor, să nu fie la curent cu uluitoarea carieră a lui Hugo Stiffenacker, pare... (căută un cuvânt mai tare)...ei bine, pare ruşinos! Da, cutez s-o spun! Ruşinos.

Jan surâse indulgent.

— Şi totuşi, nu m-aţi lămurit, miss Collins... Care este instrumentul preferat al idolului dumneavoastră? Pianul? Vioara?

Judith bătu din picior, fapt care o făcu să pară şi mai adorabilă în ochii lui Jan.

— Hugo este violonist! Şi vă pot asigura că este citat alături de Menuhin, Kogan şi Oistrah!

— Dacă înţeleg bine, e protejatul dumneavoastră?

— Da, am făcut tot ce mi-a stat în putere ca să-i înlesnesc ascensiunea, fiindcă o merita cu prisosinţă.

— Aş fi bucuros să-l cunosc şi eu!

— E foarte uşor, pentru că în momentul de faţă este invitatul meu. Veţi vedea că e o fiinţă cu totul remarcabilă. Se interesează de asemenea, mult, şi de poezie...

— Ceea ce mi-l face şi mai simpatic. Am cunoscut o droaie de virtuozi strălucitori, dar fără suflet, simpli mânuitori ai unui instrument muzical, care n-au descoperit niciodată sensul profund al lucrărilor.

— Hugo este exact contrariul. Ştiţi nemţeşte? Da? Atunci ascultaţi! Am să vă recit un poem de Nietzsche pe care m-a determinat să-l învăţ pe dinafară; e intitulat *Venedig* – Veneţia:

*„Stăteam în picioare pe pod.*
*Noaptea era întunecată.*
*Cântecele îndepărtate*
*Cădeau ca nişte stropi aurii*
*Pe faţa unduitoare a apei.*
*Gondole, lumini, muzică,*
*Totul se topea în beţia amurgului...*

*Sufletul meu, delicat instrument cu coarde,*
*Îşi cânta singur, atins de nişte degete nevăzute.*
*Un tainic cântec de gondolier*
*Care vibra de o nespusă fericire,*
*Oare l-o fi auzit cineva?”*

Recitase din Nietzsche, în germană. Jan era încântat de uşurinţa cu care tânăra trecea de la o limbă la alta.

— Aveţi o dicţie admirabilă, spuse el după o pauză. V-aţi priceput, să redaţi de minune muzicalitatea wagneriană a limbii lui Nietzsche.

— Nu-i aşa că e un poem foarte frumos?

— Foarte frumos. Se degajă din el un farmec tandru şi crepuscular.

— Dealtfel – spuse cu naivitate, Judith – tot ce face şi ce spune Hugo este foarte frumos. E artist până în străfundul sufletului. Trebuie neapărat să-l cunoaşteţi. Veniţi mâine?

— La dumneavoastră acasă? La vila *Santa Monica*?

— Da, desigur! Veniţi la ora patru, vom lua ceaiul împreună.

„Am impresia că am fost prins într-o imensă pânză de păianjen, o pânză ţesută de propria mea dorinţă... Ce frumos a rostit acest poem! Sigrid avea şi ea acelaşi talent...”

— Ce faceţi, domnule doctor, nu-mi răspundeţi?

— Vă atrag atenţia, domnişoară Collins, că ne pregătim să intrăm în portul Beaulieu, şi că trebuie să fiu foarte

atent la manevre...

— Asta nu vă împiedică să spuneţi da! Deci, ne-am înţeles, veniţi, nu-i aşa?

— Da.

Încet, mândru şi fără ezitări, yachtul „*Trollhättan*” acostă; dar trăsăturile lui Jan erau crispate...

## V

*„EI BINE, ACUM VIN LA RÂND cei bogaţi. plângeţi şi vă văitaţi din pricina nenorocirilor care vă aşteaptă. Căci bogăţia voastră e putredă, veşmintele voastre sunt roase de viermi. Aurul şi argintul vostru au ruginit, iar rugina lor se va ridica împotriva voastră: vă va sfârteca fără milă carnea; căci ceea ce aţi agonisit în ultimele voastre zile, nu-i decât foc şi pârjol! Banii de care l-aţi lipsit pe cel ce trudeşte pentru voi, cel care vă sapă ogorul, strigă, şi strigătele lor ajung până la urechile Domnului. Aţi trăit pe pământ în lux şi în moliciune, aşa că veţi fi alungaţi în Ziua-de-Apoi. L-aţi condamnat şi l-aţi răpus pe Cel Drept, care n-a putut să reziste...”*

Cu un gest dramatic, Hanna închise *Evanghelia*; apoi îşi scoase ochelarii cu rame de oţel şi anunţă:

— Gata, s-a isprăvit, mă duc să mă culc!

Erling se întoarse spre ea:

— N-ai vrea să-mi aminteşti din ce sunt versetele pe care ni le-ai citit?

— Din *Epistola Sfântului Iacob*, domnule, răspunse nemţoaica, cu un aer de reproş.

„Un savant ca domnul Yvarsen să pună o astfel de întrebare? El, care ar fi trebuit să cunoască pe dinafară cărţile sfinte? Ce vremuri, îşi spuse ea, ce vremuri!”

Lectura aceasta devenise o adevărată tradiţie la familia Yvarsen din Stockholm: în fiece seară după cină, Hanna

se aşeza la masa stăpânilor săi şi citea cu glas tare, părţi din *Evanghelie*. Îi plăceau mai ales rechizitoriile împotriva necredincioşilor, a ipocriţilor, a celor bogaţi. Dacă, peste zi, se necăjise din pricina vreunei nedreptăţi, din pricina vreunei grozăvii citită în ziar, seara se simţea uşurată, condamnând, fără drept de apel, păcatele acestei lumi. Erling, care avea o anumită înclinare către rigoarea morală, nu era împotrivă ca micul Jan să cunoască astfel de lucruri.

— Pot să iau copilul? întrebă Hanna.

— Sigur, răspunse Flavie. Şi privindu-şi cu dragoste, fiul care acum avea şapte ani, adăugă: I se închid ochii de somn!

— Da, da, adăugă şi Erling, e vremea să se ducă la culcare, fiindcă mâine îl iau cu mine la Institut.

— O să-mi arăţi şi noile microscoape, tată? se interesă Jan, pentru care aceste vizite la *Institutul Erling Yvarsen*, erau întotdeauna evenimente de seamă.

— Sigur! Acum gata, la culcare, ca să fii mâine dimineaţă proaspăt şi bine dispus!

Copilul se apropie de mamă-sa, ca s-o sărute.

— Noapte bună, mamă!

Flavie îl strânse în braţe.

— Noapte bună, Jan...

Erling fu puţin mai rezervat, cum se şi cuvenea unui tată, dar nu mai puţin afectuos:

— Noapte bună, fiule!

În prag, copilul se întoarse să-şi mai privească o dată părinţii cu frumoşii săi ochi albaştri, atât de afectuoşi şi de îndrăgiţi. Această despărţire zilnică, era pentru el un chin. Ar fi vrut s-o întârzie cât mai mult, să-i pună şi alte întrebări tatălui său, să-l facă să-i vorbească despre instrumentele misterioase care-l intrigau atâta. Dar nu mai apuca, fiindcă braţul viguros al Hannei îl şi târa după ea.

— Copilul ăsta manifestă o deosebită curiozitate pentru ştiinţă, observă Erling. Trebuie să-l încurajăm în acest,

sens.

Flavie surâse:

— Da, dragă, dar cu condiţia să nu uiţi un lucru: că e aproape un bebeluş.

— La şapte ani, un băiat nu mai e un bebeluş. Trebuie să ne gândim la viitoarea lui orientare, să-l pregătim pe îndelete, dar temeinic, pentru profesia ce şi-o va alege.

— Şi care va fi acea profesie?

Erling înălţă din umeri.

— Ştii bine, dragă Flavie: aceeaşi ca a mea!

— Cât eşti de categoric!

— E de datoria tatălui să hotărască viitorul fiului său! Dar imediat se corectă: Fireşte, în deplină înţelegere cu soţia sa! Apoi, punându-şi mâna peste mâna Flaviei, adăugă: Sunt un tiran, nu-i aşa?

— Nu, un copil!

— Cum?

— Îţi aduci aminte de o discuţie pe care am avut-o, când locuiam la Hamburg?

Erling făcu pe miratul:

— La Hamburg? Când?

— În perioada concertelor de muzică de cameră de la armatorul Stadelmann.

— Despre ce-am vorbit atunci?

— Despre educaţia lui Jan. Îi reproşai Hannei că-i istorisea vechi poveşti germane, „că-i împuia mintea cu acele inepţii...”

— Da, da, spuse Erling, râzând. N-am uitat vorbele pe care mi le-ai spus atunci: „Voi, bărbaţii, nu ţineţi niciodată seama de vârsta copiilor. Jan e încă un bebeluş şi tu te gândeşti să faci din el un om de ştiinţă”.

— La care doctorul Erling mi-a replicat că „nu e niciodată prea devreme pentru a sădi în sufletul copiilor solidele principii ale raţiunii”, replică Flavie pe un ton vesel şi uşor ironic.

— Şi care a fost răspunsul dumitale la această doctă sentinţă, doamnă dragă?

— Ce-am răspuns eu? Că „eşti un savant, un erudit în medicină, domnule, dar că de îndată ce începi să vorbeşti despre educaţia fiului dumitale, redevii dumneata însuţi un copil!”

— Frumos compliment! Şi eu care mă socoteam un pedagog remarcabil...

— Eşti, dragul meu, eşti! N-ai decât un singur cusur, şi anume că vrei ca totul să se înfăptuiască foarte repede.

Erling căzu pe gânduri.

— Hamburg... seratele de la Stadelmann... reprezentaţiile teatrale de la armatorul Dobenfeet...

— Admiratorul lui Voltaire şi al lui Frederic cel Mare.

— Da.

— Toate acestea ţi se par foarte îndepărtate, nu-i aşa, dragul meu?

— Da, un trecut aproape tot atât de îndepărtat ca şi preistoria...

— Întotdeauna exagerezi.

— Nu chiar.

— Totuşi construirea Institutului n-a durat decât optsprezece luni şi abia dacă a trecut un an de când lucrăm aici.

Erling se aşează mai comod în fotoliu.

— Numai optsprezece luni, da, şi e totuşi o mare reuşită tehnică, datorată în mare parte sticlei şi aluminiului. Ce tur de forţă! Şi când te gândeşti că părinţilor noştri le-au trebuit doi ani ca să-şi clădească acel *Journey's End*, casa visurilor lor!

— Da, dragă, dar fii cinstit şi mărturiseşte că i-ai hărţuit tot timpul pe nefericiţii aceia de arhitecţi şi de antreprenori...

— Asta aşa e, mi-e groază de tot ce se face încet, de tot ce trenează! Odată ce-am hotărât ridicarea Institutului, lucrul trebuia făcut repede.

— Nu regreţi viaţa pe care am dus-o la Hamburg? Plăcutele serate din vechile saloane patriciene?

Erling clătină din cap:

— Nu regret nimic; viaţa mea acum nu mai înseamnă decât lupta împotriva cancerului şi Institutul Erling Yvarsen! La toate celelalte trebuie renunţat fără milă!

Flavie îl învălui într-o privire întrebătoare

— Renunţat fără milă? Şi familia ta? Şi micul Jan?

Erling strânse mâna soţiei sale pe care continuase s-o ţină în mâinile sale:

— Nu spune copilării! Ştii bine că tu şi cu mine alcătuim o singură fiinţă! Nimic nu ne va putea despărţi vreodată! Suntem mai mult decât soţ şi soţie: suntem colegi de muncă, de cercetări, prieteni... Iar copilul este imaginea vie a dragostei noastre!

— Te iubesc, Erling... murmură Flavie. Da, te iubesc, mai ales atunci când laşi să-ţi cadă masca – uneori cam rigidă şi austeră – a medicului, a cercetătorului, şi când redevii, pur şi simplu, un om, o fiinţă dreaptă, fină şi sensibilă.

— Fină? Mă flatezi, draga mea. Sunt adesea aspru, aproape brutal.

— Jena faţă de sentimentele tale te face aspru. Vrei să-ţi ascunzi cu orice preţ sensibilitatea.

Rămaseră câteva minute tăcuţi. De afară, răzbăteau până la ei zgomotele îndepărtate ale capitalei nordice... Prin fereastra sufrageriei, puteai admira albastrul întunecat al cerului, presărat cu stele argintii. O uriaşă reclamă publicitară, de neon, se aprindea şi se stingea mereu, pe cerul noptatic. Nu zăreau decât cuvântul „*dricka*" - bere, scris pe cer, cu nişte uriaşe litere roşii. În vestibul, răsună gongul unei vechi pendule englezeşti. Îi răspunse sunetul grav al unui orologiu de biserică: era zece seara. Pe stradă, trecu un grup de studenţi şi studente cântând un cântec tineresc. O noapte la Stockholm, asemănătoare cu alte mii de nopţi, asemănătoare şi totuşi diferite... Erling şi Flavie se simţeau nespus de fericiţi...

Tânăra femeie rupse, prima, tăcerea.

— Ştii, spuse ea, că-mi plăcea grozav casa noastră din

Hamburg... Grădina aceea mare şi atât de bine îngrijită, fântâna arteziană, înconjurată de o cunună de stânjenei şi de cicori sălbatice, teii, stejarii şi ulmii pe sub care ne plimbam adesea...

Erling continuă fraza începută de ea:

— Lui Jan îi plăcea să se aşeze între straturile de flori şi să se joace cu Otto, măgăruşul lui pe rotile...

— Bietul Otto, ce urechi frumoase, de catifea, avea! Acum e ca vai de el, uitat şi ros de molii...

— Asta-i legea vieţii! Copiii cresc, nu le mai pasă de jucăriile pe care le adorau odinioară.

— Dar de Hugo Stiffenacker, muzicianul-poet, îţi mai aduci aminte, dragă?

— Băiatul acela care se îndrăgostise de tine?

— Vechiul slujbaş al lui Stadelmann...

— Da.

— A progresat mult de atunci.

— Adevărat. Contrabasistul excentric a devenit – aproape peste noapte – un violonist strălucit. Şi când te gândeşti că m-am îndoit întotdeauna că băiatul acela ar avea stofă...

— Cântă dumnezeieşte.

— Ei, draga mea, nu crezi că exagerezi puţin? Nu cumva eşti deosebit de indulgentă faţă de el?

— Câtuşi de puţin! Întreaga critică are exact aceeaşi părere ca şi mine, iar tu ştii foarte bine acest lucru. Ar fi trebuit să-l auzi când a fost în turneu la Stockholm!

Erling oftă.

— Am avut de lucru la Institut în seara aceea; dar tu, tu l-ai auzit şi l-ai văzut.

— Da, au şi trecut zece luni de atunci. Datorită Hannei, am aflat că „celebrul violonist german Hugo Stiffenacker va interpreta concertul de Mendelsohn”. Fireşte că m-am dus.

— Am auzit că a fost o seară memorabilă. Toţi confraţii mei au vorbit despre ea. Am regretat mult că nu m-am putut duce...

— Munca cere sacrificii!

— Cere!

— Din când în când, ar trebui să mai renunţi.

— Da, dar cancerul nu renunţă niciodată.

— Ai să ajungi un fanatic, un obsedat, Erling, un fel de Torquemada al medicinii!

— Sarcina mea e zdrobitoare. Poate că exagerez puţin, dar conducerea Institutului mi se pare o mare povară.

Flavie îi turnă cafea în ceaşcă.

— Invitaţia tatei vine exact la momentul potrivit; ai să ai şi tu, în sfârşit, câteva zile de destindere.

— La momentul potrivit? Nu mi se pare.

— Ce vrei să spui?

— Poimâine sunt aşteptaţi, la Institut, Wainsfield şi Habbermann, cei doi specialişti din Chicago.

— Şi?

— Vin special ca să-mi comunice rezultatele cercetărilor lor.

— Pot foarte bine să discute cu adjuncţii tăi.

— Curios mod de a primi nişte oameni care străbat un Ocean ca să ia legătura cu mine!

— Vor înţelege, totuşi, că nu poţi rămâne tot timpul ţintuit în Institut.

— Nu, nu, aş părea neserios.

— Ai deci intenţia să refuzi invitaţia tatei?

— N-am încotro. Te vei duce singură, draga mea, ai şi tu nevoie de o mică distracţie.

Flavie fu categorică:

— Nu, nu şi iar nu! Ori vii cu mine, ori rămân şi eu aici cu tine!

— Ce încăpăţânare!

— Tu eşti încăpăţânat, Erling! Primeşti zilnic numeroşi savanţi străini din lumea întreagă. Sosirea celor doi americani nu e, deci, ceva excepţional şi nu ne obligă în niciun fel să renunţăm...

— Au făcut unele descoperiri importante, ştii bine, draga mea, doar eşti la curent cu lucrările lor...

— Bergmann ţi-ar putea ţine locul şi discuta cu ei; cunoaşte problema tot atât de bine ca şi tine!

— Institutul e încă foarte tânăr; e cam riscant să rămână fără şef.

— Bergmann este omul cel mai conştiincios pe care-l cunosc! Aşa că va conduce cu cinste Institutul în lipsa ta.

— Călătoria asta pe Coasta de Azur ţi se pare chiar atât de importantă?

— Tata va fi foarte necăjit dacă nu ne vom duce.

— Într-adevăr...

— Şi apoi, nu uita că n-am văzut încă acel *Journey's End*, decât când era abia în construcţie.

— Da.

— Mama va fi atât de fericită să ne arate grădina şi colivia ei cu păsări exotice!...

— Iar tata ne va face toate onorurile pe yachtul lui.

— Atunci, eşti de acord?

— Încă nu m-am hotărât dacă...

Flavie nu-l lăsă să termine:

— Trebuie să ne ducem, pricepi? Trebuie! Căci pe lângă faptul că le vom face plăcere părinţilor, vom avea şi noi câteva zile de destindere.

— Şi copilul?

— Îl vom lua cu noi.

Erling păru să şovăie:

— Drumul ăsta nu va fi prea obositor pentru el? Căci nu vom merge cu avionul, ci cu trenul.

— Ce lipsiţi de logică sunteţi voi, bărbaţii! spuse Flavie. Mai adineauri erai gata să faci din el un „om de ştiinţă”, iar acum îl tratezi ca pe un bebeluş. E cum nu se poate mai paradoxal!

— Ştii că deşi nu e fragil, are totuşi o constituţie delicată.

— Cu atât mai bine! Soarele şi aerul Mediteranei îi vor face foarte bine!

— Aş mai avea un motiv ca să nu-l iau cu noi...

— Care?

— Tata moare de dorul nepotului.

Flavie fu complet derutată.

— Zău, zise ea dacă înţeleg ceva... Căci, în sfârşit, ăsta ar fi dimpotrivă, un motiv în plus ca să plecăm toţi trei la Cap-Ferrat.

Erling îşi divulgă taina:

— Aş fi dorit să vină tata la Stockholm. Am... am nevoie de el.

Flavie înţelese cât de greu îi fusese lui Erling să mărturisească acest lucru. Se feri să mai insiste; ştia din experienţă că Erling îi va spune singur ce-l frământa.

— N-ai vrea un păhărel de lichior, dragă? întrebă ea ca să schimbe vorba.

— Mai curând, puţin alcool. Poate un păhărel de coniac.

Zgomotele oraşului deveneau din ce în ce mai estompate, mai îndepărtate. Doar reclama publicitară, cu luminile ei roşii, continua să inunde văzduhul. După ce sorbi coniacul, Erling îşi deschise inima în faţa soţiei sale.

— Institutul nostru nu e numai un centru de cercetări, ci şi o clinică, unde sunt internaţi bolnavii de cancer...

— Ştiu toate astea...

— N-avem experienţă, Flavie...

— Până la urmă o vom căpăta.

— Da, dar nu vreau ca acest lucru să fie în detrimentul bolnavilor pe care-i avem în grijă. Eu sunt cu totul absorbit de cercetări, ştii asta, şi organizarea unei clinici moderne mă cam depăşeşte. Admit cu plăcere că atât laboratoarele cât şi sălile de cercetare sunt adevărate modele ale genului; dar mai rămân încă atâtea de făcut pentru ca bolnavii noştri să se simtă cât mai bine...

— Şi cum socoti să remediezi aceasta situaţie? îl chestionă Flavie, foarte interesată de problemă.

— Nu există decât un singur om pe lume care ar putea să ne dea unele sfaturi într-adevăr utile.

— Tata!

— Da: să nu uităm că el a creat cea mai modernă clinică din Stockholm: clinica sa. E deci familiarizat cu

toate problemele pe care le avem noi de înfruntat acum.

— De ce nu i-ai scris niciodată, în acest sens?

Erling tăcu, sorbindu-şi cafeaua care se răcise.

— E vorba tot de vechea voastră rivalitate?

— Mai curând e o chestiune de amor-propriu. Am vrut să-mi iau zborul cu propriile mele aripi; am refuzat să preiau conducerea clinicii ridicată de el, unde m-aş fi putut instala ca într-un cuib cald, aşa că acum nu-mi rămâne decât să mă descurc singur.

— Ce copilării! i-o reteză Flavie. Tata nu ţi-a păstrat ranchiună, îl cunosc mai bine ca tine, şi sunt sigură că te va ajuta cu plăcere.

— Pentru asta va trebui să vină însă la Stockholm, obiectă Erling.

— Îl voi ruga eu însămi, când vom ajunge la *Journey's End* şi sunt sigură că va accepta să vină pentru o săptămână sau două.

Apoi îşi aminti brusc de telegrama pe care o trimiseseră la Cap-Ferrat.

— Dealtfel, spuse ea, cum de te-ai putut gândi să rămâi aici din moment ce am şi telegrafiat că venim?

— Uitasem de Wainsfield şi de Habbermann...

— Uită din nou! Doctorul Bergmann îşi va asuma el sarcina de a-i primi, fii fără teamă. Deci, eşti definitiv de acord, plecăm toţi trei, da?

Un sclipit de tandreţe licări în ochii lui Erling.

— Da, murmură el, trăgând-o pe Flavie spre el, toţi trei!

## VI

JUDITH COLLINS IEŞI EA INSĂŞI înaintea lui Jan.

— Sunt foarte fericită să vă pot primi la Santa Monica, dragă domnule doctor Yvarsen!

Jan schiţă un gest de scuză:

— Am venit singur, soţia mea nu se simte bine.

— E bolnavă?

— Nimic grav, o migrenă...

Minţea şi-i era ruşine. Adevărul e că Thérèse habar n-avea de vizita lui la proprietatea vecină; nici măcar nu-i povestise cum o salvase pe tânăra americană – atât de cutezătoare – de la o moarte aproape sigură. Nu, îi ascunsese întâlnirea cu ea şi nu-i suflase un cuvânt despre Judith.

„Unde am ajuns – îşi spunea el, în timp ce Judith, sporovăind veselă, îl conducea în salonul vilei Santa Monica. Ce anume mă determină să mă port atât de nedrept faţă de Thérèse? Ce demon mă împinge la o asemenea faptă? Ştiu, demonul are un nume: Sigrid! N-o voi uita niciodată... Căci era însăşi seducţia! Te subjuga, te ameţea... Judith are părul aproape ca al ei, da... dar parcă e şi mai frumoasă...” Apoi, spuse cu glas tare:

— Vă mai doare piciorul?

— S-a vindecat încă de ieri, domnule doctor, doar ştiţi foarte bine!

El insistă:

— Nu mai simţiţi, într-adevăr, niciun fel de durere? Nici măcar o întindere, cât de cât neplăcută, a muşchilor?

— Absolut nimic! Şi Judith adăugă, cu un surâs fermecător: E ceva anormal? Neliniştitor?

— Nu, totul e cât se poate de normal.

— Am şi înotat astăzi puţin, şi parcă niciodată n-am înotat mai uşor!

Ajunseră în salon. Fata făcu un gest larg cu mâna.

— Spuneţi-mi, domnule doctor, cum vă place odaia mea preferată? Vedeţi? O fereastră dă spre mare, iar cealaltă spre pădurea de pini.

— Odaia e aidoma chipului dumneavoastră, miss Collins! Vreau să spun că e foarte frumoasă.

Judith îl ameninţă cu degetul:

— Vreţi să fiţi serios?

„Eşti ridicol, bietul meu amic! E dezgustător să te apuci, la vârsta ta, să faci curte acestei fete! Dar ce pot

face? Să înăbuş pasiunea pe care o simt născându-se în mine, această dorinţă pătimaşă! Da, dar cu condiţia să pot...”

— Şi mobila? Vă place?

— Mult, spuse Jan cu un aer aprobator. E sobră, de culoare deschisă, într-un anume fel, ştearsă faţă de minunăţia priveliştilor care dau năvală din toate părţile.

Îşi lăsă privirea să rătăcească în voie.

— Câtă luminozitate! Trebuie să vă mărturisesc că vă invidiez pentru acest salon; e splendid!

Judith era încântată.

— Iar fotoliile mele englezeşti – întrebă ea, cu acel surâs fericit, caracteristic femeilor care ţin să li se admire locuinţa – nu e aşa că-s confortabile?

— V-am spus părerea adineauri.

Jan arătă pianul impozant care ocupa un colţ întreg al odăii.

— Aveţi un pian superb...

— Da, un *Pleyel*! O comandă specială! Am vrut să fie făcut exact din acelaşi lemn ca şi restul mobilei.

— Şi sonoritatea?

— Sublimă.

— Sunteţi nemaipomenită, *miss* Collins!

Judith se bosumflă.

— Lui Hugo nu-i place pianul meu!

— De ce?

— Spune că e un instrument „*à la Hollywood*”, prea ţipător pentru gustul lui; voia să mă determine să-l schimb cu un pian negru, de concert. Ce om!

— Parcă trebuia să mi-l prezentaţi pe Hugo Stiffenacker, nu-i aşa?

Judith răspunse puţin încurcată:

— Închipuiţi-vă, domnule doctor, că această fiinţă imposibilă a dispărut.

— Dispărut?

— Oh, nu prea departe, probabil prin vreun colţ al parcului... Îi place grozav să se plimbe şi să viseze pe sub

copaci...

— Are dreptate, aveţi o proprietate foarte mare şi foarte frumoasă.

— Prea mare, din moment ce te poţi rătăci prin ea! I-am spus, totuşi, că veţi veni în după-amiaza asta, l-am rugat să rămână în salon, dar degeaba! Nu face decât ce vrea el!

— Păi, atunci să-l lăsăm pradă meditaţiilor sale!

— Da, nu-i place să fie deranjat! Dealtfel, sunt sigură că va apărea dintr-un moment într-altul... Luaţi loc, domnule doctor! Aici, fiindcă ăsta e fotoliul cel mai confortabil din casă!

Ea se aşeză în faţa lui.

— Ce să facem? Să luăm ceaiul acum sau să-l aşteptăm şi pe Hugo?

— Să-l aşteptăm, să-l aşteptăm...

— Ar trebui să-mi vorbiţi despre dumneavoastră, domnule doctor.

— Despre mine? Un subiect prea puţin interesant...

— Mereu aceeaşi modestie!

— Nu, e adevărul gol-goluţ! Am avut o viaţă foarte plină, chiar agitată, dar – mă rog – aşa e viaţa de medic petrecută prin clinici şi spitale....

— Pentru un bărbat e o viaţă minunată!

— Poate... Dar în faţa unei fete atât de sănătoasă şi de plină de viaţă ca dumneavoastră, nu-ţi vine să vorbeşti despre săli de operaţie sau despre sisteme de anesteziere...

— Mă socotiţi cumva frivolă?

— Nici pomeneală!

— Atunci de ce credeţi că m-ar putea plictisi asemenea subiecte? De ce le evitaţi?

— Pentru că sunteţi americancă.

— Nu înţeleg, domnule doctor!

— Pentru că sunteţi americancă, pentru că vă place Europa şi pentru că aţi venit să trăiţi în Europa!

Judith tot nu pricepu.

— N-aţi vrea să-mi explicaţi ce anume vreţi să spuneţi? Vă mărturisesc că nu prea văd legătura...

— Îmi îngăduiţi o întrebare?

— Vă rog...

— Ce anume vă atrage în Europa?

Fata privi visătoare spre mare.

— Ce mă atrage?

Se întoarse din nou spre Jan. Ca să evite acea privire care trezea în el atâtea amintiri, amintirile primei şi celei mai pătimaşe iubiri, Jan îşi plecă încet capul.

— Ce mă atrage în Europa? Arta, poezia ei...

— Exact ce-mi închipuiam şi eu, spuse Jan. Vă place aici tot ce vă lipseşte acolo...

— Sigur, dar tot nu văd legătura cu...

— Veţi înţelege imediat! Şi Jan îi explică: în Statele Unite aveţi şi dumneavoastră medici buni, dacă nu cumva, chiar mai buni decât în Europa. Clinicile de acolo – şi mă gândesc la *Mayo Clinic* din Rochester, de pildă – şi laboratoarele, sunt mult mai bine dotate decât ale noastre. Cele mai multe dintre premiile Nobel sunt decernate americanilor...

— E adevărat, dar de ce-mi spuneţi toate astea?

— Ca să vă demonstrez că – neducând lipsă nici de medici, nici de clinici bune, în America – nu asta aţi venit să căutaţi aici.

— Sigur că nu asta.

— Dacă v-aţi îmbolnăvi grav – ceea ce mi se pare cu totul exclus – unde v-aţi duce să vă îngrijiţi sănătatea? Dar vă rog să-mi răspundeţi, cinstit.

Fata ezită un minut, apoi răspunse:

— Cred, că m-aş duce la New York, Chicago sau Rochester.

— Vedeţi?

— Şi ce dovedeşte asta?

— Că n-aţi venit la noi ca să întâlniţi medici, ingineri sau tehnicieni...

— Spuneţi lucrurile astea cam brutal...

Jan nu se lăsă întrerupt.

— ...nici ca să auziţi vorbindu-se despre clinici, laboratoare sau centre de cercetare ştiinţifică, pentru că aveţi toate astea la dumneavoastră acasă şi încă mult mai bune.

— Văd că-mi analizaţi nevoile sufleteşti mult mai lucid decât aş face-o eu însămi, domnule doctor; dar trebuie să fiu de acord că tot ceea ce mi-aţi spus e cum nu se poate mai just.

— Sunt lucruri mult prea evidente, spuse Jan, în glas cu o anumită notă de amărăciune pe care Judith n-o percepu. În Europa, vă simţiţi mai curând atrasă de oameni ca Hugo Stiffenacker, adică de muzicieni, de poeţi, de artişti, de gânditori... Ce-aţi putea face cu confidenţele unui medic bătrân, care s-a retras?

— Mai întâi, domnule doctor, că nu sunteţi bătrân...

— Ba din păcate, sunt.

— În acest caz nu păreţi deloc.

Gândurile lui Jan o luară razna. „Nu păreţi... Cât e de gentilă! O fiinţă minunată, adorabilă, vrednică de a fi dorită...” De ce-ar fi încercat să stăvilească pasiunea pe care o simţea născându-se în inima lui? Nu cumva viaţa îl poftea la un nou festin? Cuvintele „bucurie” şi „fericire” vor înceta oare să mai aibă vreun sens pentru el? De ce să întoarcă spatele acestei flori rare, întâlnită în drumul lui? Judith nu era cumva reîncarnarea lui Sigrid pe care nu încetase niciodată s-o dorească în taină, cu ardoare, cu patimă? Judith-Sigrid, Sigrid-Judith.

— Mi-ar plăcea să vă aud cântând la pian, spuse el brusc.

— Faimoasa *Sonată* a lui Mozart?

— Orice doriţi.

— N-aveţi nicio preferinţă?

Jan nu-şi ascunse gândul:

— Principalul e să cântaţi...

Sensul profund al acestui răspuns îi scăpă fetei. Pe un ton puţin dezamăgit, Judith puse lucrurile la punct:

— Mă supraestimaţi, domnule doctor, eu nu sunt o mare artistă.

— Aveţi totuşi studii temeinice.

— Lui Hugo nu-i place pianul. Dar... spuneţi-mi, care-i muzica dumneavoastră preferată?

Jan se gândi.

— E greu să vă răspund la această întrebare.

— De ce?

— Când veţi avea vârsta mea, miss Collins...

Ea îl întrerupse:

— Nu pot să sufăr acest „miss Collins”...

După care adăugă râzând:

— Parcă v-aţi adresa unei dădace englezoaice.

— Cum aţi vrea să vă spun?

— Judith! E mult mai simplu!

— În Europa, noi...

Ea nu-l lăsă să termine:

— Uitaţi, pentru o clipă, că vă aflaţi pe acest bătrân continent. Manierele americane au şi ele partea lor bună, vă rog să mă credeţi...

Jan se înclină.

— Bine, Judith, fie cum vrei dumneata...

— Acum, vă ascult...

El reluă:

— Când veţi avea vârsta mea...

Apoi tăcu din nou:

— Ah, făcu ea, tot nu cutezaţi să-mi spuneţi pe nume?

— ...vei afla, Judith, că ai mulţi muzicieni preferaţi.

— Într-adevăr?

— Da, căci fiecărei epoci din viaţă, sau, mai bine-zis, fiecăreia din stările noastre sufleteşti îi corespunde o anumită muzică. În tinereţe eşti foarte exclusivist şi categoric în aprecieri; odată cu maturitatea, vine în mod necesar şi un eclectism foarte nuanţat. E ceva aproape involuntar.

— *Please explain!*

— În unele momente, îmi place rigoarea compoziţiei

clasice, deci Bach, care e pe nedrept socotit, un muzician baroc; dacă mă aflu într-o stare sufletească de înflăcărare sau dacă, dimpotrivă, sunt înclinat către melancolie, preferinţa mea se va îndrepta către Chopin. În sfârşit, în alte momente, mă voi opri la Mozart sau Beethoven.

— Iar în altele, continuă fata, uşor ironică, la Mendelsohn sau la Schubert.

— Da, într-adevăr.

— Câtă înţelepciune! Şi ce echilibru!

— Cu vremea le vei căpăta şi dumneata.

— Nu sunt chiar atât de grăbită, spuse ea surâzând. Dar reveni imediat, la atac: Nici în poezie nu aveţi o anumită preferinţă, nu-i aşa?

Jan oftă:

— Mă obligi să dau un adevărat examen, domnişoară...

— Din moment ce nu vreţi să vorbiţi despre medicină, ce-mi rămâne altceva, dragă domnule doctor? Muzica şi poezia. Puţin ironică, ea îi aminti: Cum se şi cuvine dealtfel – conform propriilor dumneavoastră cuvinte – unei tinere americance îndrăgostită de Europa. Apoi trecu din nou la atac: Deci care e preferinţa dumneavoastră în materie de poezie?

În acest domeniu, Jan nu mai avu nicio ezitare.

— Shakespeare!

— În toate etapele vieţii dumneavoastră? Şi pentru a vă exprima orice stare sufletească?

— Oricare, fără nicio excepţie!

„Îi place grozav să mă necăjească, dar cât e de încântătoare!” îşi spuse Jan.

Judith deveni calmă:

— Recitaţi-mi ceva din el, domnule doctor, vă rog mult, iar drept răsplată am să vă cânt *Poloneza* de Chopin.

Jan tuşi, uşor jenat, temându-se să nu devină ridicol.

— Vă rog, faceţi-mi această plăcere!

Atunci Jan îşi uită scrupulele. Cu un glas puţin estompat, cu accentul său cântător, de suedez, începu să recite:

*„C-o zi de vară-ţi pot asemui.*
*Făptura, ce ţi-e mai caldă şi mai blândă.*
*Cad flori în mai, când prinde-a vremui*
*Şi verilor li-s toamnele osândă.*
*Jar viu ne pare soarele-uneori*
*Şi-ades păleşte ochiul lui, cerescul.*
*Splendorile decad dintre splendori*
*Şi sorţii răi, sorocul vitregescu-l.*
*Dar veşnica ta vară dăinui-va,*
*Şi frumuseţea nu-ţi va fi furată,*
*Nici moartea asupră-ţi n-o să-şi urce stiva;*
*Vei creşte-n vers, cu secolii deodată.*
*Cât ochi vor fi şi guri vor răsufla*
*El va trăi şi viaţă va să-ţi dea.”*

Deşi uşor tulburată, Judith nu-şi dădu seama de nota personală pe care Jan voise s-o confere sonetului.

— Cât de frumoase şi de mişcătoare sunt aceste versuri. Din ce piesă fac parte?

— Din nici una. De fapt, e vorba de cel de al optsprezecelea *Sonet*. După această pedeapsă, cred că am dreptul la Chopin, nu?

— Am să cânt special pentru dumneavoastră domnule doctor, aşa că nădăjduiesc că veţi fi îngăduitor cu mine.

Judith se aşeză în faţa pianului şi atacă primele acorduri din *Poloneza-fantezie*, opus 62, de Chopin. Cufundat în fotoliul său, Jan o vedea din spate. Aşa că mirajul fu deplin. Silueta din faţa pianului, pletele acelea aurii erau ale Sigridei, logodnica lui. Şi iată-l şi pe el: un tânăr student la medicină, care purta pe cap tradiţionala caschetă din Universităţile suedeze. Sigrid şi el tocmai făcuseră o plimbare încântătoare la Trollhättan. Cât erau de fericiţi! La orizont, niciun nor, nimic altceva decât bucurie!

Fotoliul lui Jan se afla în faţa ferestrei care dădea spre pădurea de pini. Priveliştea mediteraneană începu a se

preschimba încet, încet, într-un peisaj nordic; locul pinilor italieni fu luat de brazi... Sigrid cânta ca de obicei, într-un mod tumultuos, nervos, trufaş şi voluntar. Poate că şi Chopin interpretase această operă – ultima sa *Poloneză* în acelaşi mod, în vreun salon foarte select din Paris. Poate că şi el avea pe buze aceeaşi undă de dispreţ pe care o avea şi Sigrid, deşi în jurul lui se aflau George Sand, Delacroix, Balzac şi Liszt.

Apoi şi Chopin şi Shakespeare dispărură. În faţa lui Jan nu mai rămăsese decât un bărbat, aşezat lângă cea pe care-o iubea cu patimă: el şi Sigrid. O viaţă întreagă li se întindea înainte, farmecul feeric al viitorului, gustul ameţitor al necunoscutului. Un bărbat şi o femeie care se iubesc alcătuiesc un întreg univers. În urechile lui Sigrid mai răsuna încă zgomotul apelor Trollhättanului, pe obraji mai simţea şi acum focul sărutărilor lui Jan; acesta plutea într-o fericire fără margini, într-un fel de extaz înaripat. Ce importanţă mai avea că acea Sigrid, fidelă şi sinceră, pe care o vedea aievea, nu existase niciodată? Acum, ea devenise în imaginaţia lui şi fidelă şi sinceră, în timp ce el, graţie farmecului înşelător al muzicii celui mai mare poet al pianului, redevenise tânărul student de odinioară. Ce importanţă mai are realitatea dacă putem s-o înlocuim cu visul? „Sigrid, draga mea, dacă ai şti cât te iubesc! Pletele tale, sunt ca o şiroire de fire de aur, ca un torent înspumat... O, cât aş vrea să mă înec, să mă pierd în ele! Ce operă de artă ţi-ar putea egala rotunjimea umerilor? Ochii tăi sunt lacuri profunde, hăuri verzi, misterioase şi neliniştitoare în adâncul cărora se oglindesc cele mai dulci făgăduieli de dragoste şi de patimă! Vrăjita, fermecata mea Sigrid! Mândra mea logodnică, soarele, cerul, viaţa mea! După ce ne vom căsători, vom continua să ne întâlnim, lângă apele Trollhättanului, lângă torentul nostru, ca nişte tineri îndrăgostiţi. Vom asculta, obraz lângă obraz, cântecul grav şi puternic al torentului. Şi nu vom fi decât numai noi pe lume!”

Uitând unde se afla, Jan se cufundase într-un vis

smintit, nesăbuit. Glasul raţiunii îl avertiza că mersese prea departe, că visul începea să se substituie – în mod periculos – realităţii. Dar el nu auzea, nu voia să audă acest glas. Visul i se păru atât de dulce, şi era atât de plăcut să se lase în voia lui, ca şi cum ar fi înghiţit un drog, o otravă! Sigrid! Sigrid!...

* * *

Când ajunse la câţiva paşi de casă, Hugo se opri, subjugat de muzica ce se năpustea în valuri spre el. Ah, de ce rămăsese Chopin prizonierul pianului, de ce nu scrisese nimic pentru vioară? Acordurile sfâşietoare, întotdeauna puţin cam trufaşe, niciodată dulcege, îi mergeau drept la inimă! Hugo simţea instinctiv că prin fire, prin temperament, era mult mai aproape de genialul polonez decât de oricare alt compozitor. Totuşi niciodată nu s-ar fi încumetat să interpreteze vreo operă a acelui mare muzician care – în afară de câteva piese minore de muzică de cameră – nu compusese nimic pentru vioară. Această idee îl uluia.

Ajuns în pragul salonului, Hugo încremeni. Se simţi brusc străbătut de o undă de nădejde... Căci bărbatul în vârstă, pe al cărui chip bronzat viaţa dăltuise ridurile amare ale experienţei, era, fără îndoială, tatăl lui Erling Yvarsen! Asemănarea era izbitoare: aceeaşi forţă neîmblânzită, aceeaşi voinţă, acelaşi dispreţ pentru orice slăbiciune.

Violonistul fu intrigat mai ales de strania atitudine a doctorului Yvarsen. Judith era complet absorbită de cântecul ei. Privirea suedezului, deşi aţintită asupră-i, trecea totuşi dincolo de ea; părea să admire ceva foarte îndepărtat, aflat undeva dincolo de pini şi chiar dincolo de cerul albastru al Provenţei. Oare ce viziune îl putuse captiva astfel?

## VII

JEEPUL LUI HENRY MURRAY, prietenul englez al lui Norbert, se opri în faţa bungalowului unde odinioară Ide purtase doliu după James Starner. Norbert apăru pe terasă.

— Salut Henry! Punctual ca de obicei! Parcă eşti un cronometru elveţian!

Murray rămase nemişcat în faţa volanului.

— Dacă ţii să vezi leii, spuse el cu vocea sa aspră şi răguşită, nu mai pierde vremea, ci urcă!

— Ide întreabă dacă n-ai vrea să vii sus să bei o ceaşcă de cafea, înainte de a pleca.

Murray clătină din cap:

— Nu, *old man*, trebuie să plecăm imediat! Ne aşteaptă un drum foarte lung! Mulţumeşte soţiei tale din partea mea şi spune-i că mă invit la masă deseară.

— Perfect, va fi încântată!

Norbert dispăru din nou în interiorul casei.

Henry Murray se impacientă.

— *Come on, come on!* strigă el, soarele e de-acum sus, şi noi încă o mai tărăgănăm!

Pictorul ieşi în goană şi se urcă în Jeep.

— Cred că-mi dai voie să-mi sărut nevasta înainte de a pleca! spuse el. Dealtfel a trebuit să-l potolesc pe Ulise, câinele meu, care ţinea morţiş să vină cu mine.

— De ce nu l-ai luat? întrebă Murray, pornind cu toată viteza pe drumul ce ducea către hăţişuri.

— Pentru că ne-ar fi deranjat! Ţi-am spus că vreau să văd leii foarte de aproape!

— Ca să-i mângâi pe blană?

— Deşteptule!

— Fiindcă tot veni vorba de câinele tău, vreau să te întreb un lucru pe care nu l-am prea priceput!

— Întreabă-mă!

— L-ai cumpărat din Grecia, nu-i aşa?

— Nu l-am cumpărat, l-am găsit la Mikonos, era un

câine abandonat...

— Stăteai acolo cu soţia şi cu socrul tău, nu?

— Da, cu Jan Yvarsen şi cu Ide, dar nu eram căsătoriţi încă.

— Ştiu, ştiu. Şi când v-aţi înapoiat, aţi naufragiat pe Mediterană.

— Da. Vaporul nostru, un vechi cargou părăginit, care cuteza să-şi zică *Stella Gothica*, s-a ciocnit cu un alt vas aproape de Messina.

— Un lucru de necrezut în Mediterană.

— Era noapte şi ceaţă...

— N-ai să-mi spui, totuşi, că vizibilitatea era la fel de proastă ca la Londra, într-o zi cu *smog*?

— Nu se vedea nici la doi paşi.

— Mă rog, dar farurile reglementare?

— Căpitanul nu socotise util să aprindă farurile...

Murray clătină incredul din cap:

— *I can't belive it!* Nu pot crede aşa ceva!

— Şi totuşi e purul adevăr!

— Fantastic! Ciudată navă şi ciudat căpitan!

— Cam ciudat, într-adevăr, acel căpitan... Un omuleţ slab, cu chipul mototolit şi zbârcit şi care fuma tot timpul nişte havane groase cât degetul.

— Şi ce s-a întâmplat cu el?

— A fost cules împreună cu restul echipajului, de către cargoul italian care se ciocnise de *Stella Gothica*.

— Iar voi aţi fost salvaţi de o navă britanică de război, nu-i aşa?

— Da, de un crucişător de la baza din Malta.

Şi Norbert adăugă gânditor:

— Ce noapte! N-am s-o uit niciodată... Atunci şi acolo Ide şi cu mine ne-am logodit, cu asentimentul tatălui ei...

— În barca de salvare?

— Da.

— Când eraţi pierduţi în plină mare?

— Lucrul ţi se pare de necrezut, nu-i aşa?

Murray avu un surâs ironic.

— Nu, *old man*, nu, fiindcă tu eşti pictor şi fiindcă artiştilor li se îngăduie orice! Apoi, regăsindu-şi tonul serios din totdeauna, întrebă: Câte persoane eraţi în barca aia?

— Stai un pic, zise Norbert: Jan Yvarsen, Ide, prietenii noştri englezi, Stephen şi Cora, un marinar italian şi cel care-ţi vorbeşte.

— Nu mai exista nimeni în barca aia, nici om, nici animal?

— Nu, de ce?

— Iată de ce: unde se afla câinele tău în clipa naufragiului?

— Ăsta era deci lucrul care te intriga?

— Da.

— Şi nu ţi-a venit în minte să-mi pui întrebarea asta chiar de la început?

— Păi, n-am avut ocazia. Îţi atrag atenţia, că aştept răspunsul.

— Răspunsul e foarte simplu; Ulise rămăsese la Pireu, nu ne însoţise pe *Stella Gothica*.

— De ce?

— Era în carantină.

— Era bolnav?

— Câtuşi de puţin. Dar în acel moment, bântuia în Grecia nu ştiu ce epidemie şi, ca să scoţi un câine de pe teritoriul grecesc şi să-l aduci pe cel italian, îţi trebuia un certificat medical, pe care nu-l puteam obţine imediat.

— *I see*, înţeleg...

— Ulise a rămas, deci, acolo, pe mâini bune, iar după o săptămână l-am găsit la Neapole, unde fusese adus de un pachebot de mesagerie. Ei, acum eşti mulţumit? Misterul lui Ulise a fost pe deplin elucidat?

— *Yes, old man!* Iată şi locul unde vom părăsi şoseaua.

Jeepul o porni pe poteca ce ducea spre hăţişuri. Înfipt în marginea drumului, un panou uriaş anunţa o rezervaţie naturală.

— Începând de aici, vânatul este interzis, spuse Murray.

Amenzile prevăzute în caz de contravenţie l-ar descuraja până şi pe Nemrod!

— Asta nu ne priveşte, spuse Norbert, noi n-am venit aici să ucidem!

— Nu-ţi plac vânătorii, nu-i aşa?

— Îmi sunt antipatici în cel mai înalt grad şi voi fi foarte bucuros să văd panouri asemănătoare pretutindeni în lume, unde animalele trăiesc în libertate. Iar amenzile să fie duble, ba chiar triple!

— Totuşi, ca să ne apărăm vitele, suntem uneori nevoiţi să...

Norbert îşi întrerupse prietenul; vocea sa trăda o anumită iritare:

— Hai să vorbim de altceva, vrei?

Vexat, Murray se mulţumi să scoată, în loc de răspuns, un mormăit vag. Norbert surâse; ştia bine că incidentul va fi repede uitat, că lui Murray îi va reveni repede buna dispoziţie.

După ce străbătură nişte savane fără sfârşit, intrară sub bolta sumbră, compactă, impresionantă, a pădurii. Ascunse printre crengile copacilor, dar mereu la pândă, maimuţele începură a urmări maşina, scoţând strigăte ascuţite şi rânjind.

— Ce tapaj, mormăi Murray, mai să crezi că te afli la *Piccadilly Circus*, în orele de vârf ale traficului londonez.

— Probabil că le-am deranjat pe acele domnişoare.

— Deranjat? Fugi de-acolo! Le place grozav aşa ceva! Stau tot timpul de veghe, pândind cea mai mică ocazie de a se dezlănţui şi a face gălăgie.

Norbert privi cu un aer radios, în jurul lui.

— Ce plăcere să străbaţi pădurea şi hăţişul într-o dimineaţă splendidă ca asta! Să vezi natura care respiră şi înfloreşte, animalele care-şi manifestă liber bucuria de a trăi! Am nimerit în rai, Henry.

— Nu regreţi niciodată Canada, ţara natală? întrebă Murray pe un ton puţin mirat.

Norbert închise ochii.

— Când mă gândesc la Canada, văd un peisaj acoperit de zăpadă, aud zurgălăii unei sănii şi glasul limpede şi cântător al surorii mele, Flavie. E adevărat că, uneori, simt o oarecare strângere de inimă...

Redeschise ochii şi privirea lui îmbrăţişa – cu o bucurie nedisimulată – priveliştea grandioasă ce se întindea acum în faţa lor. Jeepul ieşise din pădure şi mergea din nou prin savană. Ierburile se unduiau sub adierile dimineţii, baobabi enormi se înălţau ici şi colo, coline aurite de soare, turme de antilope şi de gazele care fugeau, girafe cu ochi trişti... Asta era Africa, cu toate farmecele ei... Leii probabil că nu erau nici ei prea departe.

— Aici, spuse Norbert, în ţara asta, mi-am găsit adevărata fericire.

— Şi Grecia? Şi Mikonos?

— Pentru mine, Grecia a însemnat, în primul rând, un orizont marin, presărat de insule cu nume prestigioase, iar în al doilea rând, locul unde am izbutit să realizez prima mea operă într-adevăr importantă.

— E vorba de pânza aceea monumentală, care împodobeşte acum un muzeu oceanografic din Canada?

— Da, şi care se intitulează *Marea*.

— Şi atunci de ce preferi peisajul african celor din Canada şi din Grecia? Trebuie să existe un motiv...

— Un motiv? E cam greu de explicat...

— Încearcă totuşi...

Norbert reflectă, apoi începu a vorbi încet:

— Aici natura n-a fost încă pângărită de om; pământul a rămas neîntinat; aici fiinţa umană poate trăi în deplină armonie cu animalele şi cu plantele. Dar fără vânători. Şi fără negustori! Fără cei care vin să ucidă, şi fără cei care vin să cumpere şi să vândă!

— Atunci cine să locuiască aici? Pustnicii?

— Tu ai impresia că glumeşti. Află, totuşi, că abia aici am înţeles că e perfect cu putinţă să trăieşti ca anahoreţii.

— În deplină amiciţie cu toate animalele...

— Da, căci din moment ce nu există om sălbatic, nu mai există nici animale sălbatice; există, în schimb, imbecili care se grăbesc să condamne tot ce e frumos şi bun, înainte de a se fi străduit să înţeleagă ceva.

— Mi se pare că ai cam luat-o razna cu dragostea ta faţă de animale şi de natură.

— Crezi că exagerez? N-ai auzit vorbindu-se de acele sate de indigeni care au încheiat adevărate pacte de neagresiune cu leii lor?

Murray ridică din umeri.

— Se povestesc atâtea lucruri...

— Ba eu le cred, le cred...

Chiar în acel moment, Norbert observă carabina grea cu repetiţie pe care prietenul său o ţinea pe genunchi. Întrebă iritat:

— Ce-i cu arma asta?

— Eu nu sunt nici sfânt, nici artist, aşa că trebuie să-mi iau toate precauţiile.

— Dar şi tu eşti totuşi un prieten al animalelor, nu-i aşa?

— Sigur! Dar vorbeşti ca un copil!

Norbert se aprinse:

— Mă bucur! Fiindcă orice artist adevărat mai păstrează în sine o fărâmă din sufletul unui copil şi tocmai în asta constă valoarea lui!

— Mă laşi să vorbesc şi eu?

Pictorul acceptă, făcând un semn din cap.

— Arma asta, explică Murray, reprezintă ghearele mele! Nefiind decât un simplu plantator şi neavând deci pretenţia de a îmbuna leii prin sfinţenia mea, am o armă ca să mă apăr! Spun foarte clar: ca să mă apăr!

Încăpăţânat, Norbert mormăi:

— N-ai dreptate... N-ai dreptate... Apoi adăugă: Eu vin ca un om paşnic, fără nicio armă ucigaşă şi ai să vezi că şi fiarele mă vor primi într-un mod foarte paşnic...

— Visătorule! Idealistule!

Norbert îl apucă brusc de braţ, pe însoţitorul său:

— Încet! Opreşte!
— Ce s-a întâmplat?
— Sunt acolo! Îi simt...
— Leii?
— Da.

Murray debreie şi opri. Norbert sări din maşină, înarmat cu blocul lui de schiţe.

— Rămâi în Jeep! strigă Murray.
— Nu risc nimic, ai să vezi!
— Ce ştii tu?

Norbert ridică din umeri.

— Ştii bine că aici, în rezervaţie, leii n-au atacat niciodată pe nimeni; se culcă adesea pe marginea drumului şi se uită, cu o totală indiferenţă, la maşinile care trec.

— Judeci ca un...

Pictorul se întoarse şi-i strigă ironic:

— Ştiu: ca un copil! În concluzie, vrei să-mi dai o lecţie de laşitate, *old man*?

— Nu-i vorba de laşitate, ci de prudenţă!

— Astăzi vreau să-i schiţez de aproape, înţelegi? Pentru asta am venit aici, iar acum, când mi-am atins scopul, nu vreau şi nu pot să dau înapoi.

Murray îşi ridică greaua carabină.

— Cum vrei, zise el, eu însă voi veghea!

— Nu vom avea nevoie câtuşi de puţin de armă şi te vei convinge cât eşti de ridicol, amice!

— *Well*, replică Murray cu accentul lui puţin tărăgănat. *I'd rather be ridiculous, than dead!*[13]

— Taci! spuse Norbert, cu un gest poruncitor.

Ierburile se mişcară... La vreo zece metri de maşină se ivi brusc o leoaică, un animal superb care păşea suplu şi nonşalant. O linişte apăsătoare se lăsase peste savană.

— Vino în maşină, şopti Murray.

Dar Norbert se şi aşezase pe un pietroi de pe marginea drumului, cu blocul de schiţe pe genunchi. Creionul de

[13] Prefer să fiu ridicol decât mort (eng.).

cărbune alerga înfrigurat pe hârtie: Norbert desena superbul animal care se apropia de ei.

— Eşti complet nebun, murmură englezul.

Sigur, cunoştea puterea deosebită a pictorului, a acelui „uriaş blond”, cum îi spuneau localnicii, dar ăsta nu era un motiv să joci rolul sihastrului Daniel în groapa cu lei!

— Gândeşte-te la nevasta ta, îi şopti Murray, la nevasta şi la copilul tău! Şi încetează, de a mai face pe prostul!

Norbert nu răspunse. Continuă să deseneze, înfrigurat. Atunci Murray îşi duse carabina la umăr. Ca şi cum ar fi ghicit intenţiile prietenului său, Norbert întoarse uşor capul şi, cu o voce abia perceptibilă, i-o luă înainte:

— Nu cumva să te împingă dracul să tragi în animal, căci odată cu el, să ştii că vei ucide şi prietenia care ne leagă. Dealtfel, mă aflu în raza armei tale, aşa că rişti să mă răneşti.

Şovăind, Murray lăsă carabina în jos.

Când ajunse la câţiva paşi de Norbert, leoaica se opri; îşi înălţă capul şi adulmecă aerul; apoi, fără să arunce o privire pictorului sau maşinii, se culcă în drum şi începu să-şi lingă labele. După sumara toaletă, căscă plictisită, îşi întinse, cu voluptate, labele, şi se trânti pe o coastă. Nemişcată, făcea plajă sub razele dătătoare de forţă ale soarelui matinal.

„N-am avut niciodată un model mai docil!” jubilă în sinea sa, Norbert. Cât despre Murray, contempla această scenă uluitoare cu vagul sentiment de a fi într-adevăr ridicol, căci greoaia lui carabină cu repetiţie părea cu totul deplasată în acea ambianţă paradisiacă, în acea înţelegere dintre om şi fiară. Regreta enorm că nu-şi luase cu sine aparatul de fotografiat. Ce fotografie nemaipomenită ar fi putut să le arate părinţilor şi prietenului său!

Un sfert de oră mai târziu, un răget se înălţă din iarba înaltă: era leul care-şi chema consoarta. Leoaica se ridică alene, căscă, se întinse, aruncă o privire plictisită pictorului, apoi dispăru în desiş. Norbert se ridică la

rându-i şi se întoarse, cu un aer triumfător, spre Jeep.

— Ei, îl întrebă pe Murray, ce zici de asta?

— Copiii şi nebunii se bucură întotdeauna de protecţia deosebită a zeilor!

— Râzi de mine, dar dacă ai şti ce caraghios erai cu carabina la pândă!

Murray consimţi:

— Mi-am dat şi eu seama! Dar, mă rog, ţi-ai atins ţelul?

Norbert îşi ridică blocul de desen ca pe un trofeu:

— O mulţime de crochiuri! Schiţe, studii... Materie primă pentru o pânză senzaţională!

— Ai lucrat repede!

— Trebuia, fiindcă ai văzut şi tu, n-o puteam ţine în lesă!

— Nu m-aş fi mirat deloc. În sfârşit, esenţialul e că eşti mulţumit de munca ta.

— Sunt! Voi lua cu mine aceste schiţe la *Journey's End*, ca să pictez nişte pânze, fiindcă nu pot suporta să stau degeaba. Să nu pictezi, să nu desenezi e pentru mine un adevărat supliciu!

— Spune-mi, întrebă Murray pornind maşina, deci v-aţi hotărât, plecaţi la Cap-Ferrat?

— Da.

— Când?

— Mâine.

— Mâine? Desigur, plecaţi cu avionul!

— Bineînţeles.

— Eşti bucuros că revezi Mediterana?

— Sigur, deşi ştiu că voi rămâne fidel Africii de Sud. De acum încolo, ţara asta e patria mea!

Câteva minute merseră în tăcere, apoi pe un ton pe care-l voia detaşat, Murray zise:

— Ştii, trebuie totuşi să admit că ai dat dovadă de un curaj afurisit faţă de leoaica aia, cu atât mai mult cu cât leul era la doi paşi!

— De ce m-ar fi atacat? Animalul a simţit imediat, că intenţiile mele erau paşnice... Şi Norbert adăugă,

gânditor: Adevăratele victorii le câştigă, întotdeauna, cei paşnici... Înţeleptul Lao-Tse o spune foarte bine în *Tao-te-King*:

*„Cerul e durabil şi pământul veşnic.*
*Motivul pentru care sunt durabile şi veşnice*
*E că nu trăiesc doar pentru ele;*
*Iată de ce dăinuiesc de atâta vreme.*
*Tot la fel, înţeleptul stă retras, deşi e primul;*
*Se uită pe sine şi e ferit de orice.*
*Şi asta, pentru că nu este interesat*
*Ca interesele să-i fie asigurate...”*

Jeepul înghiţea lacom kilometrii în vreme ce, departe, în zare, sub cerul înalt al Africii, răsuna cântecul imemorial al tam-tam-ului.

* * *

Gigantica pasăre metalică se pregătea să-şi ia zborul spre Nord. Pe pasarelă, stewardesa, surâzătoare, primea pe fiece călător cu câte un cuvânt amabil. În vremea asta, Ide nu izbutea să se despartă de Fanny sau mai degrabă Fanny nu voia să se despartă de Ide. Căci tandra şi credincioasa soţie a lui Tom Starner, urma să aibă grijă de micul James, în lipsa părinţilor săi. Fanny îndrăgise acest copil, ca şi cum ar fi fost propriul ei nepot. Ide îşi spori recomandările:

— Nu uita, mamă, că e foarte sensibil la soare (continuase să-i spună „mamă” lui Fanny, ca şi pe vremea când îi fusese noră) şi, mai ales, nu-l lăsa să stea pe terasă.

Ca de obicei, Fanny era de o îngăduinţă fără margini. Surâdea şi plângea în acelaşi timp.

— Nu voi uita nimic, draga mea, poţi să pleci pe deplin liniştită, voi fi tot timpul lângă micul James!

Tom, care odată cu vârsta se bronzase mai tare, şi pe

al cărui chip ridat şi impasibil se citea o autoritate de netăgăduit, îşi înălţă fruntea şi spuse cu vocea lui aspră:

— N-ai grijă, Ide, vom veghea amândoi asupra lui!

Acum, când despărţirea era iminentă, Fanny dădu frâu liber emoţiei:

— Să-i spui tatălui tău, bâigui ea între două şiroaie de lacrimi, că noi, cei de aici, i-am păstrat aceeaşi afecţiune, atât la Krittelwerck cât şi la Pretoria. Să-i spui că... să-i spui...

Norbert o luă pe Ide de braţ.

— E vremea să plecăm, dragă...

Dar Fanny nu-l auzi şi continuă:

— Iar mamei tale să-i spui că a fost unica, singura mea prietenă şi că nu mă voi consola niciodată că...

Ide o strânse la piept.

— Am să le spun, mamă, am să le spun că vorbeşti tot timpul despre ei, că ne repeţi mereu cât de mult îi iubeşti...

Plânsul lui Fanny se înteţi.

— Da, da, spuse ea printre suspine, şi să le mai spui că ar fi trebuit să rămână aici, în Africa! N-au fost fericiţi alături de noi? N-aveau aici tot ce-şi doreau? Nu, a trebuit să se ducă să trăiască la capătul lumii.

Ide o corectă surâzând:

— Coasta de Azur nu e capătul lumii, mamă, dimpotrivă, pentru ei capătul lumii suntem noi!

Stewardesa se apropie de ei:

*— Would you please step in, we are going to leave in a few minutes! I'm sorry, but you are the last passengers expected. Please!*[14]

— Aţi auzit? spuse Norbert impacientat. Suntem ultimii călători, nu ne mai aşteaptă decât pe noi. Hai, repede!

După ultimele sărutări de rămas bun, trebuiră, în sfârşit, să se despartă şi tinerii soţi fură înghiţiţi de pântecele avionului. După câteva secunde, scara fu

[14] Vă rog frumos să poftiţi, vom decola în câteva minute. Îmi pare rău, dar sunteţi ultimii pasageri aşteptaţi! Vă rog! (eng.).

retrasă, iar motoarele puse în funcţiune. Avionul o porni încet pe pista de decolare, apoi din ce în ce mai repede, strălucind în soare, până ce roţile părăsiră solul. Imensul cer îl primi, spaţii fără sfârşit se deschiseră în faţa lui. Dispăru spre Nord.

* * *

În vremea asta... În vremea asta, Thérèse stătea în faţa volierei, dusă pe gânduri şi îngrijorată. De câteva săptămâni, Jan al ei nu mai era acelaşi. „Îl simt atât de străin, de iritabil... Ca şi cum ar fi ros de vreun necaz, sau mai curând de ceva ce nu se poate mărturisi. Nu se poate mărturisi? Cum de mă pot gândi la aşa ceva? El care este întruparea corectitudinii? Şi totuşi... Când stă alături de mine, gândurile lui o iau razna, pare cufundat într-un fel de vis; privirea îi e absentă, ochii privesc undeva, în spaţiu, unde eu nu văd nimic. Dar el, el ce vede oare? Ce fel de vis o fi acela în care se complace astfel?” Pasărea ei preferată – Cununiţă-de-azur – se apropie de ea; Thérèse îşi sprijini fruntea de zăbrelele volierei şi-o întrebă încetişor:

— De ce s-a îndepărtat Jan de mine, Cununiţă-de-azur? Crezi că mă mai iubeşte? Îmi mai este credincios? Ce păcat că nu poţi vorbi...

Mirată de atitudinea ciudată a stăpânei sale, pasărea se îndepărtă, se cocoţă pe un balansoar şi începu să cânte. Thérèse era cu desăvârşire singură...

În vremea asta... În vremea asta, într-un compartiment de clasa întâi al unui tren rapid care străbătea Europa de la nord la sud, micul Jan adormise. Lângă el, Flavie şi Erling vorbeau în şoaptă, dezbătând miile de probleme şi de dificultăţi ale luptei înverşunate pe care o duceau împreună împotriva cancerului. Păcănitul continuu al roţilor pe şine li se părea că scandează un cântec al speranţei.

În vremea asta... Jan Yvarsen şi Yannakos, ieşiseră cu yachtul *Trollhättan*, pe mare. Observând că „patronul” n-avea chef de vorbă, bătrânul marinar grec se cufundase şi el în tăcere, ceea ce era cu totul contrar obiceiurilor sale; „dar, îşi spuse el, tăcerea unui bărbat, trebuie respectată”.

Jan stătea în picioare, la prova, cu ochii aţintiţi către valurile, de un albastru-argintiu, ale mării; numai că privirea lui lăuntrică nu vedea valurile care săltau vesele, ci chipul unei femei cu plete blonde. „Judith, murmură în sinea lui, Judith-Sigrid...”

# PARTEA A DOUA

## VIII

JUDITH SE TREZI PE NEAŞTEPTATE cu Jan:

— Dumneavoastră? Ce surpriză plăcută!

Jan o privi cu o oarecare fixitate:

— Simţeam nevoia să te văd, să găsesc un pic de linişte...

Fata nu pricepu:

— Ce s-a întâmplat? întrebă intrigată.

— Sărbătorim aniversarea locuinţei...

— Ştiu, mi-aţi spus mai de mult...

Jan arătă cu mâna spre pădurea de pini a vilei *Santa Monica*.

— Dacă ne-am duce să ne plimbăm prin pădure?

— Cu, plăcere!

Jan păru să şovăie.

— Poate că te răpesc prietenului dumitale Stiffenacker, nu?

— Câtuşi de puţin. Hugo lucrează.

— Totuşi nu se aude nimic.

— Pentru că-şi face exerciţiile zilnice pe o aşa-zisă „vioară mută”, răspunse Judith râzând.

Jan crezu că e vorba de o glumă.

— O vioară mută? Probabil, glumeşti.

Fata înclină din cap.

— Nici pomeneală!

— Atunci, nu pricep...

— Am să vă explic care e cheia misterului, domnule doctor. O „vioară mută” e o vioară fără cutie de

rezonanţă; violonistul poate exersa cât vrea fără să-şi deranjeze vecinii.

— Dar cel care exersează poate auzi ce cântă, nu-i aşa?

— Sigur! Vioara asta este utilă mai ales când Hugo se află în turneu şi când trebuie să-şi repete concertele, prin diverse camere de hotel...

— Înţeleg, înţeleg... Ai un virtuoz în casă, şi totuşi nu-l poţi auzi.

— Nu e chiar aşa! protestă Judith; fiindcă Hugo – cum era şi normal – şi-a adus cu sine şi vioara de concert.

— Probabil un instrument de mare preţ...

Ochii fetei străluciră:

— Da, un Amatti; eu i l-am oferit...

Îşi dădu seama imediat că cedase tentaţiei – atât de specific americane – de a-şi etala posibilităţile.

— N-am spus asta ca să mă laud, zise ea căutându-şi cuvintele, ci pentru că voiam, pur şi simplu, să...

Jan îi puse mâna pe umăr:

— Te rog, zise el, nu te scuza; îţi înţeleg foarte bine entuziasmul faţă de acest virtuoz, faţă de muzicianul atât de înzestrat...

— Entuziasm, da, ăsta e cuvântul, răspunse Judith, roşind.

— Ce fericit trebuie să fie tânărul că are o prietenă atât de generoasă şi de înţelegătoare ca dumneata!

— Am multă încredere în el...

Se plimbau pe sub pinii unde cântau greierii.

— N-aţi vrea să-mi vorbiţi puţin despre dumneavoastră, domnule doctor? Despre lucrurile care vă frământă? Am avut această impresie, încă de când v-am văzut intrând în parc. Mai adineauri aţi făcut aluzie la festivitatea pe care aţi plănuit-o la *Journey's End*...

— Festivitate e un cuvânt cam pretenţios; mi-am invitat copiii să vină să petreacă câteva zile împreună cu noi, asta e tot. E adevărat că vom avea un fel de banchet, în familie şi că ne vom plimba pe mare cu yachtul *Trollhättan*...

— Minunatul dumneavoastră velier.
— Ei, mai curând, un yacht mic şi modest...
— Îi datorez viaţa, domnule doctor!
Mâna lui Jan apăsă mai tare umărul fetei:
— Încă n-ai uitat întâlnirea noastră pe mare?
— N-o voi uita niciodată! Dar v-am întrerupt...
Jan continuă:
— Aniversarea asta nu-i, la urma urmelor, decât o reuniune de familie, şi poate că din pricina asta a şi început să mă apese...
Judith era uluită.
— Să vă apese? Mărturisesc că nu înţeleg...
— Înconjurat de copii şi de nepoţi, mă simt decăzând, am impresia că am ajuns la capătul vieţii; aceste noi generaţii care se ridică înseamnă declinul meu...
— Ce gânduri sumbre vă frământă şi cât sunt de nejustificate! Spuneţi-mi, aveţi mulţi nepoţi?
— Doi; dar n-a venit decât unul la *Journey's End*, copilul lui Erling şi al Flaviei.
— Cum îl cheamă?
— Ca pe mine.
— Jan?
Jan oftă:
— Da, Jan Yvarsen.
— Şi cum arată?
— E cel mai frumos, mai lipicios şi mai isteţ copil din câţi am văzut până acum.
Judith surâse.
— Probabil că satisfacţia de a fi bunic vă face să exageraţi un pic lucrurile, nu-i aşa?
— Câtuşi de puţin, replică Jan, e purul adevăr; nepotul meu e un copil cu totul excepţional.
— Cât trebuie să fiţi de fericit că-l revedeţi...
— Şi da şi nu.
— Nu? De ce?
Jan avu un gest de neputinţă.
— E greu să-mi exprim sentimentele în această

situaţie. Când i-au dat numele meu, Erling şi Flavie au crezut că-mi vor face o bucurie, şi într-adevăr, în acea epocă am fost foarte bucuros.

— Şi acum?

— Acum mi se pare că pe măsură ce creşte, acest nou Jan Yvarsen mă împinge spre ireparabilul sfârşit.

— Ce raţionament sumbru, mai ales când e vorba de dumneavoastră, care păreţi atât de tânăr!

— Tocmai pentru că mi-ai spus aceste cuvinte, în ziua în care ne-am întâlnit, am plecat pentru câteva minute de la *Journey's End*. Mi se pare că, alături de dumneata, regăsesc trecătoarea iluzie a tinereţii.

— Să ştiţi că veţi fi întotdeauna binevenit la *Santa Monica*, domnule doctor, şi că voi simţi întotdeauna o mare plăcere să discut cu dumneavoastră.

Acele banalităţi politicoase îl întristară pe Jan; ar fi dorit ca fata să-i arate mai multă căldură. Dar putea să-i mărturisească acest lucru? Să-i spună că se gândea, cu trup şi suflet, doar la ea? Putea să-i ofere inima lui rănită, împietrită? Totuşi, nu i se păruse parcă niciodată mai încântătoare, mai demnă de râvnit decât în acea uşoară şi vaporoasă rochie albastră... Când venise să sune la poarta vilei *Santa Monica*, se simţise îmboldit de acea dragoste smintită împotriva căreia nu mai putea şi nici nu mai voia să lupte; motivele pe care le înşirase în faţa lui Judith nu erau, totuşi, nişte simple născociri. În sânul familiei sale se simţea, într-adevăr, ca un patriarh venerat; dar un patriarh, oricât ar fi el de respectat, sfârşeşte, mai devreme sau mai târziu, prin a încurca, prin a deranja generaţiile tinere. În adolescenţă, viaţa i se păruse aidoma unui munte înalt, imaculat şi de necucerit, al cărui pisc, acoperit de omăt, trebuia totuşi luat cu asalt. Îi explică acest lucru lui Judith, după care încheie:

— Astăzi, acest munte nu mai are secrete pentru mine şi am impresia că nu fac altceva decât să-i împiedic să privească pe cei care urcă după mine.

Judith se uită la el, mirată.

— Totuşi, obiectă ea, când am făcut cunoştinţă cu dumneavoastră, pe *Trollhättan*, în împrejurările pe care le ştiţi, mi s-a părut că sunteţi omul care ia viaţa aşa cum e. V-aţi schimbat chiar atât de mult în câteva zile, domnule doctor?

Cum putea să-i explice că tocmai această întâlnire şi patima violentă pe care ea o aprinsese în sufletul său declanşaseră sentimentul de bătrâneţe, de neputinţă, de declin? Căci anii care-l despărţeau de Judith şi care făceau ca dragostea lui să i se pară absurdă, îl separau acum de întreg universul... Nu există suferinţă mai cumplită, mai crudă, decât cea a unei fiinţe care a îmbătrânit şi care se simte atrasă, în mod irezistibil, de tinereţea în plină înflorire. A-ţi da seama că ceasul seducţiei a trecut definitiv, a recunoaşte că n-ai să mai placi niciodată e, probabil, descoperirea cea mai dureroasă, şi numai fiinţele înzestrate cu harul spiritualităţii sau luminate de o raţiune solidă pot trece peste acest prag dificil al existenţei umane, fără să cadă în ridicol sau într-o nesfârşită melancolie. Jan era lucid, dar totodată orbit.

— Nu, spuse el, eu mi-am cam isprăvit urcuşul pe munte, mă aflu doar la doi, trei paşi de culme. Ce voi afla dincolo de ea?

— Dar deocamdată vă mai bateţi cu viaţa...

— Viaţa? Nu-i decât o luptă cu nişte fantome ce se perindă pe undeva, departe...

— Mi s-a spus, totuşi, că primiţi vizitele unor medici din lumea întreagă, care vin să vă ceară sfaturi în ceea ce priveşte amenajarea unor clinici; sunteţi un savant, un mare savant, şi nu înţeleg de ce vă frământă nişte gânduri atât de negre.

Jan surâse, dezamăgit:

— Da, într-adevăr, vin să-mi ceară sfaturi! Până şi fiul meu, care e tot atât de mândru ca şi mine, dacă nu cumva chiar mai mândru, a venit să mă roage, prin intermediul Flaviei, nora mea, să mă duc la Stockholm ca

să-i ajut să-şi pună la punct Institutul.

— Şi asta nu-i cea mai bună dovadă că au nevoie de dumneavoastră, că încă nu v-aţi încheiat socotelile pe acest pământ?

Jan clătină din cap.

— Mă voi duce, le voi satisface rugămintea, dar inima mea nu va fi acolo. La Stockholm există o clinică fondată de mine, care-mi poartă numele, există, de asemenea, şi o stradă, strada Jan Yvarsen; într-un scuar, alături de clinică, edilii oraşului au şi prevăzut locul unde vor ridica un monument în cinstea mea, cu o frumoasă inscripţie in limba latină.

— Şi această glorie vă lasă rece?

— Nu numai că mă lasă rece, dar mă apasă întocmai ca marmora unui cavou.

— Vai, cât de morbid sunteţi, domnule doctor! Am să vă cânt imediat la pian câteva cântece vesele din folclorul american. Asta o să vă redea gustul de viaţă!

Jan îşi trecu mâna peste frunte.

— Ah, n-am făcut decât să vorbesc despre mine şi iarăşi despre mine! Cât de plicticos trebuie să fie asta pentru fiinţa din faţa mea.

— Dimpotrivă, e cât se poate de interesant!

— Nu, nu, să vorbim mai curând de dumneata!

— Ce v-aş putea spune despre mine? replică Judith, cu o oarecare amărăciune. Sunt o fată care n-are ce istorisi.

Se gândi la dragostea ei nefericită pentru Hugo Stiffenacker, omul veşnic obsedat de amintirea femeii pe care o adorase la Hamburg. I se întâmpla adesea să piardă nădejdea că va învinge vreodată năluca ce se interpunea mereu între ea şi Hugo. Atunci, cu toată frumuseţea şi bogăţia ei, cu toate harurile cu care o înzestrase natura, se simţea neajutorată şi nespus de singură.

— Alaltăieri, zise Jan, ai cântat *Poloneza fantezie* de Chopin, într-un fel demn de admirat.

Judith schiţă un gest de protest şi de modestie.

— O, nu sunt decât o pianistă mijlocie!

— Te înşeli, draga mea Judith, eu socot dimpotrivă, că eşti înzestrată cu un talent remarcabil.

— Nu cred că Chopin, dacă m-ar fi auzit, ar fi fost de aceeaşi părere cu dumneavoastră, domnule doctor.

— Asta nu dovedeşte nimic, fiindcă marii creatori nu sunt mulţumiţi decât de propria lor interpretare.

— Fără îndoială... Dar, spuneţi-mi, de ce aţi plecat atunci atât de repede? Abia am apucat să vi-l prezint pe Hugo, că aţi şi dispărut!

— Muzica aceea mă cufundase într-o stare de vis; pluteam undeva, departe, foarte departe şi în acelaşi timp eram lângă dumneata. Nu simţeam deloc dorinţa să mă trezesc în toiul unei sporovăieli mondene.

— Când Hugo e de faţă, protestă Judith cu înflăcărare, nu poate fi niciodată vorba de sporovăială mondenă! Apoi adăugă imediat: Deşi poate că atunci s-ar fi putut să fie aşa cum spuneţi... Fiindcă voia să vă întrebe ceva despre unele rude ale dumneavoastră pe care le-a cunoscut la Hamburg.

— Ştiu, ştiu, spuse Jan, căci între timp mi-am adus aminte că Hugo Stiffenacker – al cărui nume îmi spunea în mod sigur ceva – îi cunoscuse pe Erling şi pe Flavie, când aceştia locuiseră acolo. Mi se pare chiar că soţia mea mi-a şi vorbit despre el într-o scrisoare pe care mi-a trimis-o din Hamburg. Dacă-mi aduc bine aminte, Stiffenacker era pe atunci contrabasist şi făcea parte dintr-o mică orchestră de amatori care dădea concerte de muzică de cameră.

— Exact, răspunse Judith, cu voce schimbată. Căci se iscase în sufletul ei o bănuială. Fiul dumneavoastră e tot medic, nu-i aşa?

— Da, dar în epoca aceea lucra la un centru de cercetări ştiinţifice. Veşnica luptă împotriva cancerului...

Bănuiala deveni certitudine. Lui Judith îi răsunară din nou în urechi cuvintele violonistului care, acţionând aidoma unui revelator, o făcuseră să descopere natura

propriilor sale sentimente faţă de Hugo: „Una dintre auditoarele noastre, cea mai încântătoare şi mai avizată, era tânăra soţie a unui medic sau mai curând, un fel de om de ştiinţă, de cercetător, stabilit de puţină vreme în oraş. Ea era nespus de frumoasă... Am iubit-o şi o voi iubi veşnic; dar a rămas soţia credincioasă a altuia...”

— Nurorii dumneavoastră îi place muzica?

— Da, deşi se ocupă de ştiinţă – căci e biolog – Flavie e îndrăgostită de muzică şi, deşi nu e o interpretă tot atât de bună ca dumneata, se descurcă destul de bine la pian.

Da, acum era absolut sigură... Rivala ei se numea Flavie Yvarsen! Va fi în stare să lupte împotriva unei astfel de femei? Hm, biolog, deci om de ştiinţă, deci o femeie energică. Totodată foarte frumoasă şi, pe deasupra, melomană. Adversara era cu atât mai periculoasă, cu cât avea totul de partea ei. Ea, Judith, cine era? O orfană răsfăţată, tipul specific al „moştenitoarei americane”. Ce avea în afară de bani? Un oarecare talent de pianistă şi atât. O cuprinse o imensă descurajare. I se părea că toţi greierii care cântau în juru-i o sfidau strigându-i: „Resemnează-te! Resemnează-te!”

Simţi nevoia să-şi sprijine fruntea de un copac şi să plângă, să se lase în voia mâhnirii, care-o copleşise. Prezenţa lui Jan o împiedică însă să facă acest lucru.

— Veniţi mâine la noi, la masă, dumneata şi Hugo, zise Jan. Sunt sigur că Flavie va fi încântată să-l revadă, să-l felicite pentru strălucita lui carieră.

Chiar în clipa în care făcea această invitaţie, Jan îşi aminti că violonistul fusese îndrăgostit de Flavie; dar uită imediat acest amănunt, care i se păru cu totul lipsit de importanţă. Avea el alte probleme pe cap!

— Aţi vrea ca... în sfârşit, eu... se bâlbâi fata.

Era cum nu se poate mai încurcată.

— Nu te încântă, nu-i aşa?

— Ba da, domnule doctor, eu... Ei bine, voi veni cu plăcere la *Journey's End*. Voi fi încântată să vă cunosc familia...

— Numai că există o mică dificultate...

— Ah, da?

— La mine acasă nu ştie nimeni că te cunosc. Nici măcar soţiei mele nu i-am vorbit despre întâlnirea mea cu dumneata. Vezi, aş fi vrut ca prietenia noastră să rămână în afara contactelor mondene, să nu fie redusă la nivelul unor simple relaţii de vecinătate, în sfârşit, eu...

Acum se bâlbâia el, nemaiştiind cum să înfăţişeze bizara situaţie care se iscase.

— Pe scurt, spuse el, ca să iasă din încurcătură, voi spune că ne-am cunoscut în dimineaţa asta, datorită lui Yannakos, în portul Beaulieu. Eşti de acord?

„Cât de dibaci te face patima în a născoci tot felul de minciuni! Un păcat aduce după sine un altul. Dorinţa mea vinovată, care mă mână către această fată a şi făcut din mine un mincinos! Care va fi următoarea metamorfoză, următoarea treaptă a decăderii? În străfundurile fiecăruia dintre noi dormitează câte un mister Hyde; e de ajuns cea mai neînsemnată concesie, cea mai mică slăbiciune, pentru a-l trezi; şi odată ieşit din obscura lui vizuină, din acea zonă dubioasă şi întunecată, e foarte greu să-l mai împiedici să crească şi să-l devoreze încet, încet, pe doctorul Jekyll. Foarte greu, într-adevăr... Dar ceea ce mi se pare şi mai grav, e faptul că-mi analizez decăderea cu detaşarea rece a unui analist, cu totala indiferenţă a unui La Rochefoucauld.”

Cam astea erau gândurile lui Jan. Dar ceea ce-l miră şi mai mult, fu reacţia lui Judith, care nu păru câtuşi de puţin deconcertată sau tulburată de atitudinea sa, oarecum ciudată:

— Cum doriţi, domnule doctor, spuse ea; deci, azi-dimineaţă în portul Beaulieu... prin Yannakos... Bine, nu voi uita, fiţi fără teamă!

Adevărul e că, odată ajunşi în acest punct al discuţiei şi Jan şi Judith erau fiecare preocupaţi de cu totul altceva: Jan, complet absorbit de o pasiune la care fata nici măcar nu visa; Judith, şocată de descoperirea rivalei sale, fusese

cuprinsă de o mâhnire profundă, de care Jan habar n-avea. Vorbeau deci două limbi deosebite, iar dialogul se preschimbase în două monoloage, în care şi unu şi celălalt, obsedaţi de ideea lor fixă, nu se mai gândeau la nimic altceva.

Jan nu luă în seamă ciudata reacţie a Judithei, atribuind-o afecţiunii pe care probabil că fata o nutrea pentru el. Atât era de mare orbirea lui, încât îşi închipui că tânăra americancă acceptase cu plăcere ideea de a-i fi părtaşă la minciună şi, eventual, la o legătură secretă. „Legătură secretă”... Aceste cuvinte şi acest gând îi sporiră şi mai tare pasiunea. Aproape că-şi pierdu mintea! Tot ceea ce spusese despre bătrâneţea şi declinul său erau vorbe goale! Vorbe goale! Vorbe goale! În trupul său clocotea o tinereţe nesecată! Era încă puternic, robust, viguros! Se revoltă, dintr-o dată, împotriva vârstei sale, împotriva prăbuşirii fizice apropiate pe care nu putea, pe care nu voia s-o admită. Da, putea să mai placă unei fete! La naiba cu scrupulele! La naiba cu morala! Se afla acolo, sub acel cer albastru, în acel loc de o frumuseţe fără egal. Singur cu o fiinţă splendidă. Ce mai aştepta ca s-o ia în braţe, s-o strângă la piept? Ce importanţă mai avea viitorul, ce importanţă mai avea trecutul? El trebuia să profite de acest prezent ameţitor pe care-l putea atinge cu mâna, care i se oferea! Să muşte cu toţi dinţii din fructul vieţii!

Dar brusc, Jan o revăzu pe Thérèse, singură în faţa volierei, adresându-se cu tristeţe păsării sale preferate: „Cununiţă-de-Azur, Jan m-a trădat, Jan s-a îndepărtat de mine... Nu te mai am decât pe tine acum, doar pe tine...”

Izbindu-se de obstacolul remuşcărilor, dorinţa de a o lua pe Judith în braţe îl părăsi, dar impetuozitatea şi violenţa pasiunii sale erau totuşi, atât de puternice, încât numai fuga îl mai putea salva. Întorcându-i brusc, fetei, spatele, strigă cu glas răguşit:

— Deci pe mâine, Judith! şi se îndreptă repede către ieşirea din parc.

Judith îi răspunse, pierdută:

— Pe mâine, domnule doctor!

Rămasă singură, ieşi încet, încet din dureroasa ei năuceală. Abia în acele clipe îşi dădu seama ce însemna de fapt, acel „pe mâine”: însemna că Hugo avea s-o revadă pe femeia iubită, că avea să-şi regăsească idolul. Ce ironie a sorţii! Să se ducă după el în Elveţia şi să ţină morţiş să-l aducă la *Santa Monica*, pentru a o revedea pe cea pe care încerca în zadar s-o uite! Să aţâţe ea însăşi flacăra pe care el se căznea s-o stingă! Şi cât insistase pentru ca el să accepte invitaţia de a veni la *Santa Monica*! „Acolo, pe ţărmul mării – îi spusese ea – ai să găseşti uitarea, ai să scapi de năluca ce te obsedează; marea îţi va dărui un pic din măreaţa ei linişte!” Şi acum, poftim... Ce prostie să vrei să eviţi soarta! Judith îşi aminti de o poveste a unui sultan şi a vizirului său. Amândoi se plimbau prin grădină, când vizirul zări, dintr-o dată, Moartea, la oarecare distanţă. I se păru că-i face semn. Cuprins de spaimă, nemaigândindu-se decât să fugă, îl întrebă pe sultan, care nu văzuse nimic, dacă n-ar vrea să-l trimită la Samarkand ca să rezolve unele treburi. Sultanul fu de acord. Vizirul se urcă pe cămila cea mai rapidă şi dispăru. În vremea asta, Moartea continua să se apropie. Când ajunse lângă sultan, îl întrebă:

— Cel cu care stăteai de vorbă mai adineauri nu era vizirul tău?

— Ba da, răspunse sultanul. Dar ce treabă ai cu ministrul meu?

Şi Moartea îi răspunse:

— M-am mirat că-l văd aici, căci deseară trebuie să mă întâlnesc cu el la Samarkand...

## IX

JUDITH SE OPRI ÎN SPATELE UNUI eucalipt uriaş, ale cărui flori mari şi albe împrăştiau un

parfum greu şi îmbătător. Auzind, fără să vrea, glasurile Flaviei şi al lui Hugo, rămase nemişcată şi trase cu urechea.

— Vă mai aduceţi aminte de exportatorul Dobenfeet, doamnă?

— Admiratorul lui Frederic cel Mare...

— Da, el...

— Cel care-l citea pe Voltaire în original şi care mă ruga să-i corectez pronunţia franceză...

— Da, cânta la flaut. Văd că n-aţi uitat personajul.

— Pentru că era deosebit de simpatic. Nu la el se puneau, din când în când, în scenă, piese de Kleist şi mai ales *Prinţul de Homburg*?

— Exact.

— Îmi plăcea mediul, se auzi glasul visător al Flaviei. Austeritatea acelor vechi şi vaste locuinţe, grădinile liniştite, vegheate de tei, ulmi şi stejari, piticii de piatră ascunşi în dosul tufişurilor, fântânile arteziene cu clipocitul lor melancolic...

— Un mediu cam bizar, e adevărat, care avea farmecul nedefinit al civilizaţiilor pe cale de dispariţie.

— Pe cale de dispariţie? Se poate... Totuşi, nu crezi că-i datorezi foarte mult armatorului Stadelmann? Nu el a fost primul care ţi-a recunoscut talentul, care te-a încurajat?

— Nu neg acest lucru.

— Şi, în sfârşit, nu tot la el ţi-ai susţinut primul dumitale concert de violonist?

— Cântam destul de lamentabil, protestă artistul şi apoi n-am fost solist.

— Lamentabil? Cum poţi spune aşa ceva? De îndată ce-ai pus mâna pe arcuş, toată lumea şi-a dat seama că erai predestinat viorii! Mărturisesc, totuşi, că, mai târziu, când te-am auzit la Stockholm mi-am dat seama cât ai câştigat în interpretarea dumitale, ca rigoare şi intensitate dramatică.

— M-aţi auzit în concertul de Mendelsohn, nu-i aşa?

— Da...

— V-am văzut în sală. Eraţi singură.

— În seara aceea soţul meu fusese reţinut la Institut.

— De ce-aţi plecat atât de repede?

— Eu, ştii...

— De ce n-aţi trecut să mă vedeţi în cabina mea? V-am aşteptat...

— Nu era cu putinţă, ştii foarte bine acest lucru.

Tonul violonistului se schimbă, deveni mai intim.

— De când am plecat din Hamburg, n-am încetat nici măcar o zi să mă gândesc la dumneavoastră.

— Dimpotrivă, ar fi trebuit să mă uiţi.

— Uşor de spus!

Vocea Flaviei deveni mai convingătoare:

— Dragostea dumitale era fără speranţă, ştiai asta. Inteligent cum eşti, nu se poate să nu-ţi fi dat seama...

— Inteligenţa n-are nicio putere atunci când e vorba de dragoste.

— Ascultă-mă cu atenţie, Hugo... Am observat că în tot timpul mesei m-ai privit ca odinioară, la Hamburg, cu aceiaşi ochi plini de implorare şi mi-am dat seama că nefericita dumitale pasiune nu s-a stins. Iată de ce am acceptat să am o discuţie cu dumneata, între patru ochi, nădăjduind că voi sparge abcesul o dată pentru totdeauna!

— Să spargi abcesul?

— Da, chiar aşa cum ai auzit!

— Ce înţelegi prin asta?

— Că situaţia a devenit intolerabilă.

— Eşti aspră cu mine, Flavie!

— Pentru că văd cum îţi strici viaţa! Pentru că mi se pare lamentabil, demn de milă, ca un bărbat ca dumneata, tânăr, strălucitor şi cu geniu, să se agaţe, cu atâta disperare, de un nu ştiu ce, de o nălucă! Fiindcă pentru dumneata, eu nu voi fi niciodată altceva decât o nălucă!

— Pretinzi că-mi stric viaţa din pricina dumitale, Flavie?

— Nu pretind, asta e realitatea!

— Cât te înşeli! Cine eram eu când m-ai cunoscut pentru prima oară, la Hamburg? Cum am apărut în ochii dumitale, la primul concert de muzică de cameră, la familia Stadelmann?

— Nu înţeleg sensul întrebării.

— Să-ţi spun eu cine eram: un băiat ridicol, caraghios şi stângaci, iată cine eram!

— Eşti nedrept cu dumneata, Hugo, văd că-ţi face plăcere să te ponegreşti.

— Nu spun decât adevărul.

— Talentul dumitale se vădise încă de pe atunci; şi noi toţi presimţeam că vei ajunge foarte departe...

— Concertul meu pentru contrabas nu era culmea ridicolului?

— Erai un original, un excentric, sunt de acord, dar toate astea sunt privilegiul artiştilor.

— Al măscăricilor, nu al artiştilor.

— De ce te încăpăţânezi să-l denigrezi pe tânărul înflăcărat şi sincer de odinioară? Vrei să-ţi renegi trecutul?

— Nu, aş vrea doar să te fac să înţelegi că dumneata, şi numai dumneata m-ai smuls din acel mediu.

— Totuşi, eu n-am făcut nimic special pentru dumneata, absolut nimic. Mai adineauri ai fost de acord că Stadelmann a fost cel care te-a lansat. Lui îi datorezi succesul dumitale!

— Stadelmann! Stadelmann! Dă-l încolo de moşneag! Pentru el, eu nu eram decât un număr de circ, un animal curios! Mă chema doar ca să-i distrez invitaţii, atâta tot! Puţin îi păsa de viitorul, de cariera mea!

— Patima te face nedrept, Hugo!

— Dimpotrivă, datorită ei sunt lucid!

— Cine spune luciditate, spune calm; or, în acest moment, văd că nu eşti deloc calm.

— Pentru că ţin foarte mult să te conving de ceea ce spun.

— De ce anume să mă convingi?

— Că dumitale îţi datorez faptul că am devenit un virtuoz al viorii.

— Mie?

— Da, Flavie! Dacă nu te-aş fi cunoscut, aş mai fi şi acum la Hamburg un biet slujbaş al armatorului Stadelmann. Aş mai alerga şi acum pe ulicioarele din port, murmurând versuri din Hölderlin; aş mai juca şi acum cărţi cu marinarii prin spelunci şi aş cânta la contrabas în saloanele bogătaşilor. Fără dumneata, aş fi fost un nimeni!

— Şi în ce fel am impulsionat eu evoluţia, uimitoarea dumitale metamorfoză?

— Nu înţelegi? Dragostea pe care ţi-o port mi-a dat aripi, m-a făcut să-mi descopăr drumul. Am vrut să-ţi dovedesc că puteam fi şi altceva decât un personaj şters, menit să distreze cucoanele bătrâne din Hamburg! Am vrut să-ţi dovedesc că pot fi şi eu „cineva”! Chipul dumitale, Flavie, a fost pentru mine cel mai de preţ stimulent! Când îmi slăbea curajul, el era lumina care mă călăuzea spre scopul propus.

— Dar erai încă de pe atunci un virtuoz; când ai plecat din Hamburg, nu-ţi mai lipsea decât un pic de lustru, o anumită disciplină în muncă, poate...

— Eroare! Nu ştiam nici măcar să-mi ţin corect, vioara!

— Totuşi, faptul că ai cucerit o celebritate mondială în numai câţiva ani dovedeşte că aveai un talent extraordinar, ba chiar şi geniu, încă de pe atunci!

— Un talent necultivat e ca un pământ bun lăsat în părăsire: nu rodeşte niciodată!

Din glasul Flaviei răzbătu o oarecare plictiseală.

— De ce să mai discutăm? Dacă amintirea pe care ai păstrat-o despre mine te-a stimulat atât de mult, sunt... foarte bucuroasă. Dar nu pot face nimic altceva pentru dumneata; acum, trebuie să ne despărţim, şi să ne despărţim pentru totdeauna; aşa e mult mai bine!

Glasul violonistului tremură:

— Să ne despărţim? Pentru totdeauna? N-ai înţeles

nimic, Flavie! N-ai înţeles nimic sau probabil că-ţi baţi joc de mine.

— N-am fost niciodată mai serioasă, Hugo!

— Nu poţi să mă părăseşti, cel puţin nu acum!

— Ce vrei de la mine?

— Ce vreau? Vreau să te iau de soţie!

— Eşti nebun!

— Îţi voi răspunde prin propriile dumitale cuvinte: „N-am fost niciodată mai serios, Flavie!” Astăzi, pot să-ţi ofer o viaţă demnă de dumneata! Un singur turneu de concerte îmi aduce o avere. Alături de mine nu vei cunoaşte niciodată grijile materiale. Vom călători mult, vom fi sărbătoriţi în toate capitalele lumii...

— Te-ai gândit măcar o singură dată...

— Dar nu ăsta e esenţialul, latura materială e pe planul al doilea. Important e că vei avea, în sfârşit, un soţ care va şti să-ţi aducă omagiul meritat de frumuseţea, de nobleţea de caracter, de sufletul dumitale ales... Parcă şi văd serile noastre, Flavie... Vor fi de o frumuseţe fără egal... Ne vom construi o casă la Capri, cu o terasă imensă către mare. Noaptea, când luna va pluti pe valurile fosforescente, vom cânta împreună, eu, la vioară, iar dumneata la pian. Apoi ne vom aşeza alături, vom privi cerul noptatec şi vom asculta şoaptele vântului. Stelele ne vor surâde, briza ne va mângâia obrajii iar noi – mână în mână şi ochi în ochi – ne vom cufunda în umbra tăcerii... Te asigur, Flavie, că abia de acum încolo va începe viaţa dumitale adevărată.

— Mă laşi, în sfârşit, şi pe mine să spun o vorbă?

— De la dumneata nu aştept decât una singură!

— Ştii că vorbele pe care mi le-ai spus par a fi ale unui smintit?

— Limbajul meu e limbajul dragostei.

— Al nebuniei, Hugo!

— Dragostea şi nebunia se confundă adesea...

Flavie îşi dădu seama că trebuie să fie fermă. Aşa că rosti pe un ton aproape tăios:

— Ai uitat că sunt măritată? Ai uitat că am un copil?

— Nu poţi rămâne lângă omul, acela! Divorţează! Cât despre copil, îţi seamănă leit. Îl voi adopta, îl voi iubi ca şi când ar fi al meu. Va trăi împreună cu noi...

— Cred că la mijloc e o neînţelegere, Hugo, o foarte mare neînţelegere.

— Adică?

— Îmi iubesc bărbatul.

— Nu-i cu putinţă, nu-l poţi iubi pe omul acela! Un cercetător, un şoarece de laborator...

— Îţi interzic să vorbeşti pe acest ton despre soţul meu. N-ai dreptul!

— Ca şi cum în clipa asta ar mai fi vorba de drepturi!

— Nu voi mai suporta multă vreme acest limbaj, aşa că te voi lăsa să baţi câmpii de unul singur!

— Să bat câmpii? Dar, Flavie, doresc din toată inima să fii soţia mea!

— Soţul meu este fiinţa cea mai nobilă şi cea mai generoasă pe care o cunosc; seamănă leit cu tatăl lui. Îl iubesc, află, şi nu-l voi părăsi niciodată!

— Nu-i neg meritele, dar sunt convins că o femeie, ca dumneata, atât de fină şi de sensibilă, nu-şi poate afla fericirea decât alături de un artist...

— Şi eu sunt un şoarece de laborator, Hugo, sunt biolog şi lucrez cot la cot cu bărbatul meu!

— Pentru că te obligă!

— Te înşeli total în ce mă priveşte! Ţi-ai făcut despre mine o imagine cu totul falsă, o imagine conformă cu dorinţele şi cu aspiraţiile dumitale. Nu sunt câtuşi de puţin, femeia pe care o crezi, Hugo, nu sunt femeia visurilor dumitale! Pentru mine, muzica nu-i decât un agrement al vieţii...

— Doar atât?

— Înţelege-mă bine! Când spun că nu e decât un agrement, nu înseamnă că o depreciez, ci că-mi dau seama că există fiinţe privilegiate, ca dumneata, de pildă, care i se pot dărui total. Pentru mine, ceea ce contează e

mai întâi dragostea faţă de bărbatul şi de copilul meu, apoi profesia, frumoasa mea profesie! Dealtfel, toate astea fac un tot, pentru că am rara bucurie de a putea lucra alături de omul pe care-l iubesc, de a-i împărtăşi grijile, preocupările şi, de asemenea, speranţele. Da, sunt o femeie fericită, Hugo...

— Dar...

Flavie încheie categoric:

— Şi pentru a-ţi risipi definitiv iluziile, află, Hugo, că nu te iubesc şi nu te voi iubi niciodată. Sigur că am multă simpatie pentru dumneata, dar atât şi nimic mai mult. Acum ştii totul.

După o clipă de tăcere, glasul violonistului se auzi din nou, de astă dată cumplit de îndurerat:

— Ştii ce înseamnă singurătatea, Flavie?

— Nu... în Canada, aveam familie, doi fraţi, pe Norbert şi pe Erik... Când am venit în Europa, la Stockholm, am lucrat în laboratorul Clinicii Yvarsen şi, crede-mă, sub conducerea lui Jan Yvarsen nu mai aveai vreme să te gândeşti la singurătate. Apoi, după perioada petrecută în Africa de Sud, m-am măritat cu Erling. Nu, într-adevăr, n-am fost niciodată singură.

— Nici nu ştii cât eşti de fericită!

— Nu ţine decât de dumneata să...

— Să-ţi definesc eu singurătatea: e un blestem pe capul bărbatului. Vocea i se schimbă, parcă venea din depărtare: Uneori, după câte un concert la Madrid, la Paris sau la Londra, ieşeam din hotel şi mă pierdeam în noapte... Mă încrucişam cu trecători grăbiţi, umbre furişe care se topeau în ceaţă. Neonul ne făcea pe toţi să semănăm cu nişte spectre. Care toţi? Noi, însinguraţii! Da, după ora închiderii cinematografelor şi a teatrelor, când totul e mort în marile oraşe din Occident, începe parada solitarilor. Chipuri palide, priviri îndurerate... Ce caută aceşti oameni în frigul nopţii? O femeie? Poate, dar înainte de orice, o prezenţă! Unii se vor mulţumi şi cu un câine, chiar cu o pisică. Dar ce-ţi spun eu... La Hamburg,

am cunoscut oameni ce îmblânziseră şoareci cărora le vorbeau ceasuri în şir; alţii se ataşaseră până şi de păianjeni. Uite, într-o noapte, la Londra, am văzut un bătrânel culegând de jos o garoafă aruncată de vreun petrecăreţ, strângând-o cu drag la piept şi îndepărtându-se cu teamă ca şi cum ar fi pus mâna pe diamantul Koh-i-Noor. Pentru că o floare înseamnă totuşi un surâs, o prezenţă. Înţelegi?

— Dar dumneata, Hugo, dumneata ai muzica...

— Muzica e un dialog cu morţii, căci compozitorii de azi nu mă interesează. Eu trăiesc alături de Beethoven, Mozart, Mendelsohn, adică alături de nişte cadavre.

— Şi publicul?

— Un monstru cu mii de capete, căruia trebuie să-i pui pe tavă porţia de evaziune, de sentimentalism şi de patos!

— Întreci mereu măsura în tot ce spui...

— Crezi? Dacă ţi-aş arăta scrisorile primite de la admiratoarele mele, poate că mi-ai înţelege amărăciunea: toate sunt nişte isterice, care-şi închipuie că un violonist e un fel de superamant, un magician al iubirii romantice, marele consolator al sufletelor neînţelese! Nu, nu mă simt niciodată atât de singur ca atunci când mă aflu pe scenă. Pentru cei care vin la concert, pentru că-i iubesc într-adevăr pe Beethoven sau pe Ceaikovski, nu sunt decât un interpret, deci nimic altceva decât un instrument, o maşină omenească destinată să reproducă operele marilor maeştri, să le respecte cât mai fidel, intenţiile. Şi culmea e că acei melomani adevăraţi au dreptate.

— Dar Judith Collins?

— Judith, pentru mine? E un fel de impresar, nimic altceva.

Aceste cuvinte străpunseră ca un ac inima fetei ascunsă după eucalipt. „Un fel de impresar, nimic altceva”; era prea nedrept! Puţin a lipsit să nu izbucnească în lacrimi. Dar replica Flaviei îi aduse un pic de alinare.

— E totuşi atât de frumoasă! Nici Ide, nici eu nu putem rivaliza cu ea.

— Pe dumneata te iubesc, Flavie! Şi tocmai dumneata mi-ai răpit orice speranţă. De-acum încolo voi fi de-a pururi singur.

— Hugo, aş vrea...

— Nu, nu, te rog, fără consolări, fără vorbe de alinare!

— Îţi urez...

— Nu-mi ura nimic acum, Flavie. Să ne despărţim pentru totdeauna. Ne-am spus tot ce aveam de spus.

— Rămâi cu bine, Hugo.

— Adio...

Glasurile încetară şi Judith nu mai auzi decât zgomotul paşilor, paşii celor doi care se despărţiseră...

## X

JUDITH SE UITĂ LA MICA PENDULĂ: era două dimineaţă. Îşi puse cartea – o vechitură – pe care o găsise la un atelier din Nisa: „*Istoria modernă a chinezilor, japonezilor, indienilor, perşilor, ruşilor şi americanilor, pentru a sluji drept urmare Istoriei vechi a domnului Rollin, continuată de domnul Richter, din Paris, MDCCLXXI, cu aprobarea şi privilegiul regelui*”. De obicei, îi plăceau astfel de cărţi vechi, mai ales dacă în ele era vorba de istoria ţării sale, dar în noaptea aceea ce-i mai păsa ei de Louisiana sau de triburile Clamcoet? Îi era cu neputinţă să fie atentă la ceea ce citea. Fiindcă ştia că Hugo era profund nefericit... Flavie îi respinsese dragostea, deci ea, Judith, avea şanse să izbutească. Totuşi, nu putea accepta pentru nimic în lume să se bucure de mâhnirea celui pe care-l iubea. Somnul îi pierise; în zadar se străduise să adoarmă citind; tot timpul îi răsunau în urechi cuvintele crude: „Judith pentru mine? E un fel de impresar, nimic altceva!”

„Dacă ar şti cât îl iubesc... Nici măcar n-a băgat de

seamă. Femeia lui ideală e Flavie, sau mai curând acea Flavie creată de imaginaţia lui. Acum şi-a pierdut orice iluzie. De ce nu m-aş bucura? Aş vrea, dar... Toţi spun că dragostea te face orb... E adevărat: orb faţă de orice altă dragoste în afară de acea pe care o nutreşti pentru fiinţa iubită. Nu l-au preocupat niciodată sentimentele pe care le puteam avea pentru el; nu mă vedea, nu mă auzea; nu vedea nicio altă femeie... Flavie îl acaparase cu desăvârşire. Şi nu-i deloc mai frumoasă decât mine! Dimpotrivă! Iată-mă din nou geloasă, Doamne, ce urât lucru! Aş vrea... Ei, ce-aş vrea? Să-i mărturisesc dragostea, să-i spun tot ce simt când mă aflu alături de el. Dar sunt sigură că nici măcar nu mă va auzi. Orice glas care nu-i glasul Flaviei e mut pentru el. Dacă l-aş putea smulge de sub puterea acestei umbre...”

Judith se sculă din pat şi-şi puse un capot de mătase. Nu mai putea suporta, imobilitatea o apăsa, simţea nevoia de mişcare. Îşi părăsi odaia, coborî scara şi ieşi în parc.

Fâşii de nori se târau leneşi pe cerul presărat cu stele sclipitoare. Luna plutea pe deasupra mării, aruncându-şi vălul argintiu peste valurile agitate. Marea părea neliniştită.

— Vine furtună! murmură Judith.

Valurile nu mai veneau încet, pe ţărm, ca în ajun, ci se spărgeau cu furie, împroşcând nisipul cu stropi mari. De undeva, din întuneric, se auzi ţipătul lugubru al unei păsări de noapte, căruia îi răspunse, de departe un altul. Pe Judith o trecu un fior. În acel moment, observă că la fereastra lui Hugo mai era lumină...

„E lumină, deci nu doarme! Ca şi mine, nu-şi găseşte nici el somnul... Dar cine ar putea dormi în această noapte apăsătoare, cu luna asta lăptoasă! Dar nu, mă înşel... Văd că numai noi doi nu dormim... Noi doi... Cât de plăcut e să rosteşti aceste două cuvinte! Aş vrea să-i spun... Nu, va râde de mine! «Un fel de impresar...» A rostit vorbele fără să-şi dea seama. Dealtfel, nu s-a uitat

niciodată cu atenţie la mine. Nu m-a privit niciodată ca pe o femeie. În schimb eu, de când mi-am dat seama că-l iubesc, n-am mai avut ochi pentru alt bărbat. Până şi doctorul Yvarsen, care e totuşi destul de seducător, în ciuda vârstei sale, mă lasă rece. Hugo trebuie să fi fost exact cum sunt eu acum, adică tot timpul obsedat de chipul fiinţei iubite. În momentul de faţă şi-a pierdut însă orice nădejde. Ar trebui să sar în sus de bucurie, dar nu mă simt în stare. Oare patima ne poate transforma în asemenea monştri, încât să ne bucurăm de nefericirea celui pe care-l iubim, din moment ce nefericirea lui ne umple nouă sufletul de nădejde? Groaznică transformare! Nu vreau nici măcar să mă gândesc la aşa ceva! Totuşi, astăzi a aflat, în sfârşit, că Flavie nu-l iubeşte, că nu-şi va părăsi niciodată căminul, că va rămâne de-a pururi credincioasă profesiei şi soţului ei. Ziua de azi i-a spulberat lui Hugo toate iluziile. Iluzii nebuneşti! Casa din Capri, serile la care visa cu glas tare: «Noi doi...» Dar eu nu-s pianistă; nu-s o muziciană mai bună decât femeia aceea? «Noi doi...» Casa de pe insula fermecată despre care vorbea ar putea deveni realitate pentru noi doi... Cu ce accente sfâşietoare i-a vorbit despre singurătate... Dar Hugo nu e singur! Sau cel puţin, nu mai este, pentru că... Da, trebuie să-i mărturisesc totul! Şi chiar acum! Mă duc să bat la uşa lui! La naiba cu convenienţele! Inima mea dă pe dinafară de atâta dragoste şi eu să mă mai formalizez pentru nişte mofturi? Da, îi voi mărturisi totul, şi asta chiar acum?”

Şi Judith se îndreptă cu paşi repezi spre casă. În spatele ei, valurile mugeau...

## XI

FATA BĂTU, NERVOASĂ, LA UŞA violonistului.

— Cine e?

— Eu, Judith...

— Dumneata? La ora asta? Ce s-a întâmplat?

— Vreau să-ţi vorbesc, Hugo şi asta chiar acum! Lucrul e foarte important pentru mine.

Uşa se deschise şi Hugo apăru în prag.

— Ce-ai păţit? strigă fata de îndată ce-l zări, eşti palid ca un mort!

— N-am nimic... bâigui el, cu voce ştearsă. Insomnia...

— Eram în parc şi am văzut lumină la dumneata.

— Citeam.

— Ochii îţi sunt... adică strălucesc ca şi cum... vreau să zic, se bâlbâi Judith, că pari cam surescitat. Ai vreun acces de febră? Nu cumva eşti bolnav?

— Nu, răspunse Hugo, cu o voce care parcă venea de foarte departe, eram absorbit de o biografie a lui Mozart.

— Te-am deranjat cumva?

— Nu, nu...

— Nu puteam să dorm şi am ieşit în grădină. Vine furtună...

— Mi-am dat şi eu seama.

— Ai auzit cucuveaua?

— Da.

— Nu se spune în Europa, că strigătul ei prevesteşte moartea cuiva?

— Da, la noi i se spune „pasărea morţii”...

— Şi dumneata crezi în aşa ceva?

— Da, în noaptea asta cred.

Judith se nelinişti.

— De ce neapărat în noaptea asta? Ai auzit că trage cineva să moară, prin împrejurimi?

Privirea violonistului se înceţoşă.

— Moartea, replică el, nu e un motiv de discuţie pentru dumneata, Judith. Eşti tânără, frumoasă, nepăsătoare...

— Nepăsătoare? Nu sunt femeia pe care ţi-o imaginezi dumneata, Hugo.

— Am mai auzit exact aceleaşi cuvinte... De afară răzbătu un alt strigăt jalnic de pasăre. Hugo se opri şi ascultă. Apoi, după o vreme, murmură: Câte prevestiri

într-o singură noapte! Şi marea, care a devenit atât de ameninţătoare...

Judith, ca orice americană, detesta tot ce era mister, ori superstiţie. Ba chiar şi începuse să se revolte împotriva întorsăturii ciudate pe care o luase discuţia. Era însă prea mult jenată de mărturisirea care-i ardea buzele, prea uluită de dragostea ei, ca să poată reveni la atitudinea fermă şi lucidă care o caracteriza. Îşi dădu seama că Hugo nu era în apele lui. „Nu cumva o fi luat ceva ca să-şi uite mâhnirea? îşi spuse fata. Lucrul se întâmplă destul de des în unele medii artistice! Totuşi, nu ştiu să aibă vreun viciu şi mai ales un astfel de viciu!” În acea clipă, ochii ei se opriră, din întâmplare, pe obiectul metalic ce strălucea pe gheridon. Judith înţelese într-o clipă totul:

— Vai, Hugo, strigă ea cu glasul tremurând, cum de te-ai putut gândi la aşa ceva?

Total descumpănit, Hugo bâlbâi ceva cu voce răguşită. Alături de revolver, Judith zări un plic care-i era adresat, îl desfăcu nerăbdătoare. Mesajul era foarte scurt:

*„Începând de astăzi ştiu că voi fi de-a pururi singur pe lume. Pentru mine, viaţa şi-a pierdut orice sens. Până şi muzica mă enervează. Zarurile au fost aruncate. Totul s-a sfârşit. Ai fost foarte bună cu mine, Judith, iar eu îţi mulţumesc cum nu se poate mai rău. Iartă-mă!”*

Lacrimile curgeau şiroaie pe obrajii fetei. Simţi că leşină.

— Singur pe lume? strigă ea adunându-şi ultimele puteri pentru a rezista în faţa acelui uriaş văl negru ce se abătuse asupră-i. Smintitule! Încă n-ai aflat că te iubesc? După care leşină.

* * *

În aceiaşi noapte... Aşezat pe o stâncă, la câţiva paşi de ţărm, Jan medita. Marea părea mâniată pe el, bombănea,

clocotea. Talazurile, care atacau furioase, se spărgeau la picioarele sale, învăluindu-l în perdeaua fină a stropilor de apă. „Dacă Yannakos ar fi aici, mi-ar trânti adevărul în faţă! Te-ai dezlănţuit împotriva mea, mare, pentru că m-am acoperit de ridicol, pentru că m-am îndrăgostit de o fetişcană care mi-a adus aminte de Sigrid! Degeaba mă bombăni, sunt destul de lucid ca să văd şi singur greşeala! Nu te mai zbuciuma atâta, ştiu dinainte ce-ai vrea să-mi spui, ştiu dinainte de ce anume ai vrea să mă acuzi, pentru că m-am acuzat eu însumi, înaintea ta, de slăbiciune, de laşitate şi de ipocrizie. În ochii familiei mele sunt un fel de zeu, omul care merită să fie venerat, întemeietorul neamului Yvarsen. Dacă ar şti ei!... Dacă ar şti Thérèse!... Când m-am retras, când am construit casa asta, m-am gândit să răsplătesc credinţa şi devotamentul soţiei mele, ca să fie şi ea o dată fericită. Aşa am spus şi aşa am şi gândit. Oare chiar aşa să fie? Aşa am şi gândit? Tartuffe ce eşti! A fost de ajuns o frântură de cântec ca să uit tot...” Ah, dacă aş putea spulbera vechile amintiri! Dacă aş putea şterge din memorie imaginea lui Sigrid şi, odată cu ea, şi pe cea a Judithei. Să redevin un om liber, să nu mai fiu sclavul unei năluci... Cum să fac? Poţi să-mi răspunzi, tu, mare, care-mi arunci stropii în obraz? Dar tu, vânt, tu ce spui? Să plec? Îmi vei umfla pânzele yachtului «Trollhättan»... Da, dar unde să plec? Oriunde, în larg... Să fug de această pasiune funestă, să ies din situaţia asta de netolerat. Să învăţ să îmbătrânesc, să mă resemnez în faţa verdictului implacabil al naturii. Să redevin eu însumi: Da, eu însumi.”

Se simţi cuprins de un soi de toropeală. „Totul devine nebulos... Totul trece, cum ar fi spus bătrânul Heraclit. Contururile se estompează... Numai luna e clară. Dar pare la fel de tristă ca şi mine. Dezolarea cumplită a peisajului selenar... Peisaj care se aseamănă cu cel din sufletul meu... *Poloneza-fantezie* de Chopin... Tainica nostalgie a tuturor *Polonezelor* lui Chopin... *Poloneza* mea e Sigrid. Sigrid-Judith şi Năluca Trollhättanului... Ce caraghios... Ce

melodramatic! Aduce a roman foileton, gen 1900. Ce tâmpenie! Să plec? Hm... Thérèse e un fel de reproş mut. Şi *Sonata* de Mozart care mă obsedează tot timpul! Andantele acela în si bemol care se încheie cu un luminos taaa-ta-ta-ta... Mozart... Mozarab... Mozambic... Ce-ar fi să plec în Mozambic? Numai cu Yannakos pe yacht. Doi bărbaţi. Femeile nu fac decât să te tulbure. Toate sunt nişte demoni! Uite că mi-a veni în minte povestea celeilalte Judith, cea din *Biblie*. A izbutit să câştige favorurile lui... Avea un nume bizar! A, da, Holofern. Deci favorurile acelui Holofern care asediase oraşul Betulia. Memoria mi-a rămas încă bună. Aş putea concura cu cei tineri. Deci Judith l-a sedus pe Holofern. Şi într-o noapte, probabil o noapte tot ca asta, în care furtuna plutea în aer, Judith a intrat în cortul lui şi i-a tăiat capul. Iată de ce-i în stare femeia! Judith astălaltă e adevărat, nu m-a decapitat încă... Aproape că-mi vine să adorm aici, pe stânca asta... Voi fi luat de valuri şi înghiţit de pântecele lacom al mării. Ar fi o soluţie... Ce poate fi mai plăcut decât să mori, dormind! Când voi fi foarte bătrân... Dar de fapt şi sunt, căci mă simt foarte obosit şi sătul de toate...”

Ţipătul unei cucuvele îl smulse din toropeală: „Ai dreptate să râzi de mine, pasăre a nopţii cu ochi de catifea! Sunt pe cale să mă comport ca un elev de liceu!” Dintr-o dată toate acele gânduri vane, toate acele fărâme de amintiri se năruiră. În faţa privirii lăuntrice a lui Jan nu mai rămase decât imaginea luminoasă a tinerei Judith. Numai că în spatele ei zări o alta: chipul grav şi trist al Thérèsei. Atunci se hotărî brusc.

* * *

Când Judith deschise ochii, se văzu lungită pe canapeaua din salon, Hugo, nelinişti, era aplecat asupra ei. În odaia vastă, nu ardea decât o singură lampă: cea de pe pian.

— M-am făcut de râs, nu-i aşa? spuse ea cu vocea încă

slabă.

— Nu, nu, protestă Hugo, eu sunt de vină, eu cu revolverul meu şi cu biletul ăsta atât de stângaci...

— Ai fi fost, într-adevăr, în stare să-ţi...

— Da.

— ...să-ţi zbori creierii?

— Un asemenea act ţi se pare ridicol şi demodat, nu-i aşa?

— Mai ales smintit.

— Dacă n-ai fi venit să baţi la uşa mea, acum aş fi fost mort.

— Deci cucuveaua m-a anunţat la vreme. Să ştii, Hugo, că ei îi datorezi viaţa!

— De-acum încolo n-am să-i mai spun prosteşte, „pasărea morţii”, ci dimpotrivă, „pasărea vieţii”.

— Deci te-ai hotărât să trăieşti?

— Mai mult ca niciodată.

— Şi de unde ţi se trage transformarea asta subită?

— Fiindcă mi-ai spus că... se bâlbâi Hugo, în sfârşit, că...

Fata îl privi calmă şi confirmă cu glas liniştit:

— Ţi-am spus că te iubesc; ăsta-i adevărul, Hugo.

— Totul a venit atât de pe neaşteptate, atât de brusc.

— Da, numai că dumneata o iubeşti pe Flavie Yvarsen.

— Ştiai deci că ea era...

— ...misterioasa dumitale auditoare din Hamburg. Era foarte uşor de ghicit.

— Între Flavie şi mine lucrurile s-au lămurit; n-o voi mai vedea niciodată!

— Deci din pricina ei ai vrut să-ţi pui capăt vieţii, patima dumitale funestă pentru femeia asta te-a împins la această extremă.

— Nu mai aveam nicio nădejde.

— Şi totuşi, eu eram aici...

— Atunci nu te vedeam.

— Şi acum?

Hugo ezită căutându-şi cuvintele...

— Totul e ca în... *Pastorala* lui Beethoven. Ştii, partea aceea de după furtună, când se mai aud încă ultimele bubuituri ale tunetului; undeva departe, în străfundurile cerului; apoi, dintr-o dată, se înalţă un cântec câmpenesc, plin de viaţă şi de veselie...

Fredonă încetul, cântecul.

— E prima rază de soare ce răzbate printre norii întunecaţi, e lumina care vine după întuneric. Şi această mică arie creşte, creşte întruna, până devine, în final, un cântec de triumf, un cântec al dragostei şi al păcii. Mi-e foarte greu să vorbesc despre sentimentele care mă încearcă în acest moment, Judith. Sunt totuşi contradictorii, căci rănile inimii nu se închid chiar atât de repede; îţi trebuie timp, răbdare, perseverenţă...

— Înţeleg cam ce vrei să spui, Hugo. Voi şti să aştept...

Hugo continuă să vorbească, parcă pentru sine:

— „Te iubesc!” Până acum n-am auzit niciodată spunându-mi-se aceste cuvinte. Revelaţia iubirii dumitale a fost prima mea rază de soare, prima lumină. În ciuda succeselor, a strălucitei mele ascensiuni, ca violonist, viaţa mea a fost tot timpul aidoma unui peisaj de iarnă. Gândeşte-te la Schubert... Eram călătorul solitar ce rătăcea pe câmpiile îngheţate ale Nordului. Iar cerul meu era întunecat... Mă întreb dacă Flavie l-o fi luminat vreodată... Nu cred. M-a ambiţionat, asta da! Dar poate că tocmai din pricina iubirii pe care i-o purtam mă simţeam atât de singur! Şi iată că chiar în clipa în care totul părea pierdut, chiar în clipa în care eram gata să pun capăt vieţii mele lipsită de bucurie, ai venit dumneata... tu... Ai venit tu şi mi-ai făcut această mărturisire. Daci cineva putea să mă iubească şi pe mine. Mi s-a părut o adevărată minune! Hugo se aplecă spre ea: Te simţi bine? Te-ai putea aşeza la pian? Ai putea cânta?

Judith îl privi mirată:

— La pian?

Ea îşi înălţă fruntea.

— Da, Judith... Mai fă-mi o dată mărturisirea pe care mi-

ai făcut-o adineauri, dar în limbajul nostru, al muzicienilor.

— Care e cel mai frumos poem de dragoste ce s-a scris vreodată în muzică? întrebă Judith aşezându-se în faţa pianului.

Hugo răspunse fără să ezite:

— Începutul din *Sonata lunii*! Ştiu că-ţi place mult şi că o cânţi ireproşabil. Restul *Sonatei* e mai puţin reuşit, dar începutul este – după părerea mea – cea mai frumoasă pagină scrisă de Beethoven.

— Hugo, vino şi stai lângă mine... Căci vreau să-mi deschid inima în faţa ta.

— Va veni şi ziua... da, va veni şi ziua când îţi voi răspunde... Atunci cântecele noastre, ale amândurora, vor alcătui o singură melodie.

— O singură melodie... murmură Judith. Şi întâi încet, apoi din ce în ce mai pătimaş, făcu să răsune primele acorduri, atât de tandre şi de sfâşietoare ale acelei nemuritoare *Sonate*.

## XII

THÉRÈSE CITI ÎNCĂ O DATĂ scrisoarea lui Jan. Când se trezise, o găsise pe noptieră.

*„Draga mea,*

*Un caz urgent mă solicită în Egipt, la Cairo. Mi s-a telefonat azi-noapte; e vorba de un confrate, chirurg strălucit, atins de Boala lui Richter. Nu mă duc ca să-l operez (nu mai am atâta siguranţă în mâini, ca să fac acest lucru) ci, mai întâi, ca să stabilesc un diagnostic definitiv, iar apoi – dacă e cazul – să prezidez şi să supraveghez intervenţia chirurgicală.*

*Am acceptat, pentru că se pare că sunt singurul medic din lume (ceea ce e destul de rău) care poate da un ajutor eficace unui confrate atins de această boală (ce*

*pare a fi extrem de gravă) şi eventual, să-l salvez. Sunt sigur că vei fi de acord. Puteam să refuz? Nu! Când viaţa unui om nu depinde decât de tine, nu mai ai de ales: trebuie să intri în arenă. Aşa că voi pleca peste câteva momente. N-am avut curajul să te scol, dormeai atât de adânc... am şi telefonat la aeroport: avionul urmează să decoleze peste o jumătate de ceas; deci, timpul mă zoreşte. Încă ceva: egiptenii, mai mult ca sigur că nu mă vor lăsa să plec atât de repede; ştii şi tu cam ce urmează: sfaturi pentru amenajarea unor clinici moderne, recepţii la Academie, invitaţii la diverşi cercetători şi savanţi, etc. Nu cred că mă voi întoarce înainte de zece ori cincisprezece zile, aşa că la întoarcere nu-i voi mai găsi pe copii la* Journey's End*. Sărută-i din partea mea şi, spune-le cât regret că a trebuit să-i părăsesc atât de pe neaşteptate. Poţi să-i linişteşti pe Erling şi pe Flavie: mă voi duce în curând la Stockholm, le voi vizita Institutul şi-i voi ajuta, în măsura posibilităţilor. Îi mulţumesc lui Norbert pentru splendidele tablouri care ne vor împodobi, de acum încolo, casa. N-o uita pe Ide, pe draga şi mica mea Ide... Te îmbrăţişez cu dragoste,*

*Soţul tău care te iubeşte*

*Jan”*

Thérèse rămăsese perplexă. Ceva nu era în regulă cu scrisoarea. Mai întâi că era prea lungă; nu recunoştea stilul direct şi elegant al soţului ei. Şi apoi, toate parantezele, toate explicaţiile acelea interminabile... Parcă Jan ar fi scris nişte fraze dictate de ceva sau de cineva care-l constrângea.

— De necrezut, murmură ea; toate astea mi se par false, neverosimile...

În odaia soţului ei, Thérèse constată că Jan îşi luase cu sine toate obiectele de toaletă, haine şi diverse obiecte personale. Ieşi de acolo, gânditoare. Pe palier se întâlni cu Ide, proaspătă şi trandafirie, care tocmai făcuse o baie.

— Bună dimineaţa, mamă, strigă tânăra, sărutând-o cu

dragoste. Ai dormit bine?

— Nu prea, draga mea, nu prea, marea s-a zbuciumat toată noaptea. N-ai auzit-o?

— Ba da, dar nu m-a împiedicat să dorm tun.

— Când aveam şi eu anii tăi...

— Dar eşti încă tânără, mamă...

— Din păcate, nu mai sunt.

— Ştii, mamă, spuse Ide, Norbert a terminat tabloul pe care i l-a dedicat tatei. A lucrat aproape toată noaptea.

— Din păcate, spuse Thérèse, tatăl tău nu va putea să-l vadă înainte de cincisprezece zile, adică după ce voi veţi fi plecat.

— Ce tot spui, mamă?

— Da, Jan a fost chemat de urgenţă la Cairo. A luat primul avion care pleacă din Nisa. Acum trebuie să fie pe undeva, pe deasupra Mediteranei.

Ide fu decepţionată, dar totodată şi încântată de veste. Decepţionată, pentru că îşi iubea mult tatăl şi pentru că absenţa lui însemna sfârşitul vacanţei la *Journey's End*. Încântată, la gândul că Jan ducea încă o viaţă atât de activă, încât oamenii din întreaga lume îi solicitau sfaturile şi ajutorul.

— Ce păcat, zise ea, am impresia că mica noastră vacanţă s-a sfârşit.

— Am petrecut, totuşi, câteva zile foarte frumoase împreună, şi apoi... cred că veţi mai veni.

— Zilele petrecute alături de tine mi se par întotdeauna scurte, mamă.

— Şi mie la fel, draga mea! Totuşi cred că n-aveţi de gând să plecaţi chiar mâine!

— Trebuie, l-am lăsat singur pe micul James.

— Cât aş fi vrut să-l văd şi eu!

— Când va fi mai mare, vom veni toţi trei la Journey's End. Totuşi, acest tată drag n-are de gând să se mai odihnească şi el?

— Gloria se plăteşte, draga mea!

— Crezi că şi Norbert va fi celebru într-o zi, mamă?

— Sunt sigură de asta, dar atunci nu veţi mai putea trăi în Africa de Sud.

— E totuşi hotărât să rămână acolo. Dacă ai şti cât e de fericit când poate face excursii prin hăţişuri, cu prietenul lui Murray!

— Nu poţi lupta cu cerinţele lumii, draga mea. Va veni şi ziua când veţi fi obligaţi să locuiţi la Paris, la Roma sau la New York. Lumea a şi început să vorbească – şi încă destul de mult – despre Norbert. Peste câţiva ani, va trebui să renunţaţi la singurătatea asta care vă e atât de dragă.

— De ce n-ai plecat şi dumneata cu tata, la Cairo, mamă? Această călătorie te-ar fi distrat...

Thérèse nu spuse nimic despre scrisoarea pe care o găsise când se trezise, nu făcu nicio aluzie la tot ceea ce i se păruse atât de ciudat în plecarea neaşteptată a bărbatului ei. În faţa copiilor, ei trebuiau să rămână o pereche fericită, perechea model. Ipocrizie? Poate... Dar şi conştiinţa datoriei, a exemplului pe care trebuiau să-l dea.

— Cum aş fi putut să vă las singuri la *Journey's End*? Ar fi fost un fel cam ciudat de a-ţi trata musafirii! Şi apoi, tu ştii că tatălui tău îi place să fie singur când redevine medic.

— Mă duc să-i spun noutatea şi lui Norbert; mă scuzi, mamă, nu-i aşa?

— Du-te, fata mea, du-te...

Când Thérèse coborî scara, se întâlni cu Erling, care-i spuse „bună dimineaţa”, cu tandreţea lui obişnuită, puţin cam gravă. Fu consternat când află de plecarea lui Jan.

— Mai aveam încă atâtea probleme de discutat cu el!

— Probleme?

— Sigur! În legătură cu observaţiile pe care le-a făcut pe margine, în dosarul acela pe care i l-am încredinţat şi pe care le-am citit dintr-o răsuflare.

— A făgăduit că va veni în curând, la Stockholm.

— Nădăjduiesc că vei veni şi dumneata cu el, mamă!

Thérèse clătină din cap:

— Uitaţi cu toţii, Erling, că eu nu mai sunt tânără. Călătoriile lungi mă zdrobesc. Dacă aş veni la voi, va trebui să mă duc şi la Ide, în Africa; or asta ar fi prea mult pentru mine.

— Eşti fericită la *Journey's End*, mamă?

— Ai văzut cum trăim, cum am aranjat casa... Tu ce crezi, tu, omul raţional, omul de ştiinţă?

— Socot că n-aţi fi putut face o alegere mai bună. Priveliştea este într-adevăr măreaţă, casa mobilată cu gust – ceea ce nu mă surprinde din partea ta – iar parcul e o adevărată feerie. Şi mie mi-ar plăcea să-mi sfârşesc existenţa într-un cadru asemănător. Apoi adăugă, cu puţin efort: Ştii că tata e un om extraordinar? Că într-un anumit sens, e chiar genial?

Thérèse era uimită. Lui Erling, aşa cum îl ştia ea, îi era silă de orice emfază. Foarte rar făcea un compliment cuiva, în afară de soţia lui. Să vorbească despre tatăl său în termeni superlativi, iată ceva de-a dreptul deconcertant. Căci, deşi îi recunoştea meritele şi-i aprecia inteligenţa, fusese adesea în relaţii destul de încordate cu Jan, pe care, în taină, poate că fusese adesea gelos. Erling remarcă această mirare.

— Vorbele mele te surprind, mamă, nu-i aşa?

— Da, puţin...

— Voi mă socotiţi cu toţii o fiinţă uscată sufleteşte şi dură, nu-i aşa? Spre deosebire de Norbert...

— Cine spune asta? Cum poţi crede o asemenea prostie, băiatul meu? Nu, nu te-am socotit niciodată o fiinţă uscată sufleteşte, ci un om de ştiinţă prudent şi rezervat.

— Ai văzut clar, mamă. Totuşi, să ştii că sunt în stare şi de altceva: să mă plec în faţa geniului atunci când îl întâlnesc.

— Şi din ce ţi-ai format, tocmai în acest moment, o părere atât de măgulitoare despre tatăl tău?

— Din observaţiile făcute în dosarul pe care i l-am dat

să-l citească.

— Îţi sunt de folos?

— Mai mult decât de folos! Vezi dumneata, mamă, acolo unde noi, oamenii de laborator trebuie să analizăm două sau trei sute de cazuri, ca să găsim ceea ce căutăm, tata găseşte răspunsul exact numai după două sau trei cazuri clinice. E nemaipomenit! Deducţiile sale logice ţin locul a câţiva ani buni de cercetări.

— Noi ştiam cu toţii că tatăl tău e un om deosebit. Numai tu, Erling, te revoltai împotriva autorităţii sale.

— Umbra lui mă zdrobea.

— Dar astăzi ai nevoie de el şi văd c-o recunoşti.

— Da, o recunosc.

— Şi tu, Erling, vei ajunge departe: modestia şi probitatea ta dovedesc acest lucru.

— Oh, eu nu...

— Vei fi un mare savant. Cine ştie, poate că-l vei egala pe un Pasteur, pe un Curie...

Erling făcu un gest de protest:

— Te rog, mamă, nu mă aşeza alături de aceşti titani!

— Şi de ce nu?

— Ambiţia mea e mai modestă: eu nu vreau decât să descopăr cauza cancerului... După care adăugă plin de înflăcărare: Şi am certitudinea că voi izbuti!

Thérèse surâse cu indulgenţă.

— Şi tu numeşti asta o ambiţie modestă, băiatul meu? Ştii câţi cercetători – dintre cei mai străluciţi – au atacat, înaintea ta, această problemă şi totul în zadar?

— Ştiu, ştiu...

— Nu vreau să te descurajez; poate că vei fi într-adevăr învingătorul!

— Am de pe acum un Institut al meu...

— Câtă perseverenţă ţi-a trebuit ca să ajungi la acest rezultat remarcabil!...

— Da, Institutul e o reuşită. Dar dacă ai şti, mamă, cât îmi dă de lucru şi câtă bătaie de cap am cu el!

— Nu mă îndoiesc.

— Noroc c-o am pe Flavie, care să mă ajute.

— Voi doi mă faceţi să mă gândesc la familia Curie.

— De ce ne compari mereu cu perechea asta ilustră, mamă?

— Pentru că ştiu sigur că şi voi doi veţi ajunge cândva celebri.

— Spune-mi, mamă, e sigur că tata va veni la Stockholm?

— Mi-a făgăduit.

— Ce om! La vârsta lui, să zbori aşa, în toiul nopţii, spre Egipt...

— Tatăl tău nu şi-a pierdut încrederea în profesia lui, nici sentimentul datoriei.

— Ştii că şi Norbert va veni la Stockholm?

— Da?

— I-am comandat o frescă menită să decoreze holul Institutului.

— Sunt fericită că vă înţelegeţi atât de bine amândoi, deşi aveţi firi foarte deosebite.

— Ide şi el au de gând să plece mâine, nu-i aşa? Sau poate s-au răzgândit?

— Într-adevăr pleacă mâine.

— Aş dori să le urmăm exemplul... Erling o luă pe mama sa de braţ. Nu că nu ne-ar plăcea aici, mamă; ţi-am mai spus, *Journey's End* e un colţ de rai şi vom veni cât de des vom putea. Dar eu sunt medic, cercetător. Şi dumneata ştii ce înseamnă asta.

Thérèse îşi înălţă fruntea:

— Da, fiul meu, ştiu ce înseamnă asta. Arzi de nerăbdare să te reîntorci la Institut.

— Poate că e stupid să spun astfel de lucruri, dar eu sunt sufletul Institutului. Fără mine, toţi bat pasul pe loc. Iată de ce mă grăbesc să-mi reiau slujba.

— Te înţeleg...

— Atunci eşti de acord să plecăm şi noi tot mâine?

— Aveţi avion spre Stockholm?

— Încă nu ştiu. Dar am să dau chiar acum telefon la

aeroport.

Thérèse nu se opuse deloc acestei plecări generale. Instinctul o avertiza că dispariţia atât de neaşteptată a lui Jan ascundea un mister şi, pentru a-l elucida, socotea că ar fi preferabil să rămână singură.

În ziua următoare, toată familia Yvarsen – afară de cel care-o întemeiase – se afla adunată pe aeroportul din Nisa. Printr-o fericită coincidenţă, avionul de Stockholm pleca doar cu zece minute înaintea celui care zbura spre Africa de Sud. Thérèse era emoţionată până la lacrimi; nu se mai putea dezlipi de lângă micul Jan, căruia îi mângâia întruna frumoasele bucle blonde. Numai că băieţaşul era cu mintea în altă parte: fascinat de activitatea intensă ce domnea acolo, îşi sâcâia tatăl cu tot felul de întrebări. În sfârşit, veni şi clipa ultimelor sărutări, a ultimelor recomandări. Apoi Thérèse se trezi, dintr-o dată, singură, faţă în faţă cu uriaşa pistă de zbor. Dincolo de ea, scânteiau valurile mării. Cu gâtlejul strâns, îşi văzu copiii dispărând în interiorul acelor impresionante maşini zburătoare. Conform orarului, avionul care-i ducea pe Erling, pe Flavie şi pe micul Jan decola primul şi, după ce făcu o curbă amplă deasupra mării, pieri spre Nord. Apoi cvadrimotorul, la bordul căruia se aflau Ide şi Norbert, porni la rându-i, alunecând pe pistă, apoi înălţându-se din ce în ce mai sus, până deveni şi el un punct negru care dispăru în zare. Copleşită de emoţie, Thérèse se îndreptă încet spre ieşire, când iată că se întâlni faţă în faţă cu Judith Collins şi cu Hugo Stiffenacker, amândoi în costume de călătorie.

— Ce întâlnire plăcută! strigă Judith. Doamna Yvarsen! Bănuiesc că aţi venit să vă conduceţi copiii...

— Da, au plecat amândoi odată, chiar acum...

— Şi iată-vă melancolică. Dar domnul doctor unde e?

Thérèse le istorisi şi lor cum trebuise Jan să plece grabnic în Egipt.

— Când se va înapoia, spuse Judith, puteţi să-i daţi o veste care îi va face plăcere, fiindcă sunt sigură că

nutreşte o simpatie deosebită atât pentru Hugo, cât şi pentru mine.

— Presupun că e o veste, bună...

— Ne-am logodit, anunţă fata, care strălucea de bucurie. Acum plecăm la Viena, unde Hugo e aşteptat pentru un recital.

Thérèse se grăbi să felicite perechea. Cei doi tineri i se păreau însăşi întruchiparea bucuriei şi a nădejdii. Cât de mult se schimbase violonistul faţă de cum arăta pe vremea când – aflată în vizită la Flavie – auzise vorbindu-se despre el, la Hamburg! Numai ochii îi rămăseseră aceiaşi, ochii în care continua să ardă acel foc intens care-l deosebea de ceilalţi, pe vremea când nu era decât un mic slujbaş la armatorul Stadelmann şi un mare amator de muzică de cameră. Ce drum parcursese de atunci! Astăzi era pus alături de Menuhin, Oistrah, Kogan, iar acum se însura cu o americancă frumoasă, radioasă şi foarte bogată...

Aidoma acelor uriaşe păsări metalice care îşi luau zborul către azurul cerului, viaţa îşi lua şi ea, pretutindeni veşnicul ei zbor. Orice îmbătrânire, orice declin erau compensate de o nouă sevă a vieţii...

După ce se despărţi de cei doi logodnici, Thérèse se simţi, dintr-o dată, singură şi nefericită. Toate acele plecări, întâlniri şi veşti o impresionaseră profund. Ar fi avut nevoie mai mult ca niciodată – de prezenţa şi de braţul bărbatului ei. Numai el ar fi ştiut să găsească vorbele de alinare de care avea nevoie, numai el ar fi făcut-o să surâdă.

— De ce m-ai părăsit, Jan? murmură ea.

## XIII

VASUL „*TROLLHÄTTAN*” SE ÎNDREPTA spre coasta africană.

— Avem vânt din spate! strigă Yannakos ridicându-şi

privirea satisfăcută spre pânzele umflate ale yachtului. În curând vom zări Tunisul.

— Perfect, zise Jan, vom face o escală acolo, apoi ne vom îndrepta spre coasta libiană, prin golful Gabes.

— Ai văzut cum am depăşit yachtul acela mare, italienesc? Au făcut, toţi, o mutră...

— Şi aproape că nici nu ne-am slujit de motor. Am avut noroc, noroc cu carul, Yannakos!

— Mie-mi spui, şefule? Dar să lăsăm asta: spune-mi, ai scris scrisoarea aia soţiei tale?

— Nu, dar am s-o scriu.

Yannakos contemplă cu dragoste, marea. Murmură cu un glas aproape tandru, afectuos:

— Ce plimbare! Nici cea mai mică hulă. Undelemn, nu apă! Apoi, întorcându-se din nou spre Jan, spuse ce-i stătea pe inimă: Trebuie să-i scrii adevărul gol-goluţ, şefule, să nu-i ascunzi nimic. Să ştii că o minciună aduce după sine altele. Mincinosul e un sclav, un om în lanţuri...

— Ştiu, Yannakos, ştiu...

— ...pe când omul care spune întotdeauna adevărul se bucură de libertate deplină. Da, şefule, aşa e cum îţi spun eu, crede-mă! Hai, nu mai amâna, nevasta ta trebuie să fie foarte amărâtă, sărăcuţa de ea!

Jan intră în sala timonei. Acolo se aşează la o masă şi scrise Thérèsei următoarea scrisoare:

*„Draga mea,*

*Oare mai am dreptul să-ţi spun astfel? Nu mai ştiu... Yannakos, un om simplu din popor, mi-a ţinut o minunată lecţie de morală. Omul care spune adevărul e un om liber, în vreme ce mincinosul este sclavul propriilor sale minciuni. Or, eu te-am minţit, Thérèse, în ultima vreme n-am făcut decât să te mint. Iată de ce am devenit sclav. Am devenit? Nu, eram, am fost întotdeauna sclavul pasiunii mele faţă de Sigrid. Odată cu acest nume, îţi ofer şi cheia comportării mele ciudate, fiindcă despre ea va fi vorba, sau mai exact despre amintirea pe care am*

*păstrat-o despre ea, despre frumuseţea ei. Diabolică frumuseţe! A murit, ştiu, şi ar fi fost cazul s-o las să se odihnească în pace! Dar trebuie să-ţi spun, o dată pentru totdeauna: femeia asta a aruncat asupră-mi un fel de vrajă. S-a interpus între noi, încă de pe când trăia; moartă, chipul ei, continuă să mă obsedeze. În ciuda tuturor negaţiilor mele, n-am uitat-o niciodată, nicio clipă n-am putut-o şterge din memorie! Sigrid! Ar fi trebuit s-o numesc neşansa mea! Umbra ei nemăsurată, neliniştită, mi-a întunecat tot timpul viaţa, căci această iubire nu mi-a adus nicio fărâmă de fericire, ci numai mâhnire şi regrete. Din păcate, raţiunea, n-are nicio putere împotriva torentului dragostei, care târăşte totul după sine. Cei care pretind contrariul sunt nişte ipocriţi, sau n-au avut niciodată în sânge acest soi de virus. Dar să revenim la fapte. Ştii că-mi place să mă plimb – când se întunecă – de-a lungul ţărmului pustiu. La* Journey's End *stăteam adesea, ceasuri în şir, pe stânca noastră. Ascultam murmurul valurilor ce se spărgeau la picioarele mele. Dar mai ascultam ceva: o muzică ce venea din locuinţa de alături, cel mai adesea, o Sonată pentru pian, de Mozart. Sigrid obişnuia să cânte această Sonată, pe vremea când eram abia logodiţi, şi s-o cânte exact ca vecina noastră invizibilă, adică într-o manieră foarte romantică, foarte tumultuoasă. A fost de ajuns această melodie pentru ca Sigrid să reapară în faţa mea, să mă arunce, din nou şi pe de-a-ntregul, în braţele vechii mele obsesii. Începând din acel moment, probabil că-ţi aduci aminte, am devenit nervos, absent, distrat. Vezi, toate acţiunile şi comportamentele oamenilor sfârşesc întotdeauna prin a se explica...*

*Cu foarte puţină vreme înainte de aniversarea casei noastre, am cunoscut-o pe misterioasa vecină, în nişte împrejurări pe care mi le reproşez că ţi le-am ascuns. Iată-le: contrar obiceiului meu şi într-un mod cât se poate de imprudent, m-am hazardat, de unul singur, cu yachtul pe mare, fiindcă Yannakos, în ziua aceea, era ocupat.*

*Când am ajuns în larg, am auzit strigătele de ajutor ale unei femei aflate în pericol. Am izbutit s-o salvez: era Judith Collins, vecina noastră, care se aventurase prea departe de ţărm. Ai văzut-o şi tu pe tânăra americancă, ştii cât e de frumoasă, de luminoasă! Patima mea pentru Sigrid, niciodată pe deplin stinsă, s-a revărsat asupra ei. Căci în mintea mea s-a produs – dacă pot spune astfel – un fel de simbioză între trufaşa Sigrid, şi frumoasa Judith. Adoram o dublă fantomă, o fiinţă hibridă căreia îi spuneam Judith-Sigrid...*

*După acea întâlnire pe mare, am început să-i fac vizite, vizite pe care, fireşte, ţi le ascundeam, căci nimerisem în cercul vicios (vai, cât de adevărate sunt aceste cuvinte) al disimulării. Patima mea creştea din zi în zi, fără însă ca fata să observe ceva. Ţin să-ţi spun, odată ajuns aici, că Judith Collins este de o cinste şi de o puritate sufletească cum rar întâlneşti, că n-a fost nicio clipă cochetă cu mine, că nu m-a încurajat în niciun fel. Eu însă îmi pierdusem cu totul mintea şi-am început s-o iubesc nebuneşte. Mă îndreptam spre catastrofă, trebuia deci să fac ceva! Atunci, în noaptea aceea furtunoasă – îţi aminteşti? – într-o parte cu fulgere care brăzdau cerul şi în alta cu o lună joasă şi palidă, am hotărât să fug de Judith, eu să-mi regăsesc liniştea, demnitatea şi seninătatea. Dar, ca să fug de această fată, trebuia neapărat să părăsesc pentru o vreme* Journey's End*! Şi iată că mi-a venit ideea să plec doar cu Yannakos, la bordul yachtului, să traversez Mediterana, să mă îndrept spre coasta libiană şi să le fac o vizită amicilor noştri Cora şi Stephen Wells, care, după cum ştii, se află acum la Lebda. Am fost întotdeauna fascinat de frumosul oraş îngropat sub nisipurile deşertului şi pe care Berenson l-a descris într-un mod atât de neaşteptat. Odată ce-am hotărât aşa, mi-am luat câteva lucruri necesare în călătorie, ţi-am lăsat o scrisoare în care pretextam că sunt chemat de urgenţă în Egipt, (încă o minciună, dar adresată mai mult copiilor noştri care nu trebuiau să afle despre sminteala tatălui*

*lor), iar mai apoi m-am dus în grabă, la Yannakos. Inutil să-ţi mai spun că bătrânul nostru grec a fost încântat de ideea unei astfel de călătorii. Odată cu primele licăriri ale aurorei, yachtul părăsea portul Beaulieu. Am avut parte de o traversare atât de frumoasă, pe o Mediterana atât de liniştită, de blândă şi de primitoare, încât am uitat de toate. Peste puţin vom ajunge la Tunis, de unde îţi voi expedia această scrisoare. Ţin să-ţi spun, în plus, că efortul fizic cerut de o călătorie atât de lungă, la bordul unui velier, a fost foarte mare şi că unele momente de epuizare m-au făcut să înţeleg – mai bine decât toate argumentele raţiunii – că sunt un om bătrân. Sigur că acest lucru a constituit începutul vindecării mele sufleteşti, pentru că acum nu mă mai gândesc deloc la Judith... Oare mă vei ierta? Sau poate, supărată că între noi a stat tot timpul năluca Sigridei, mă vei respinge?*

*Am fost nedrept, cumplit de nedrept. Dar nici voi nu trebuia să faceţi din mine un fel de supraom, de semizeu... Sunt totuşi un biet om, ca toţi ceilalţi, cu slăbiciunile, cu dorinţele şi cu laşităţile sale. Am încercat să duc o viaţă corectă, dar cât preţuieşte această încercare? Viaţa mea va putea sluji oare drept pildă copiilor şi nepoţilor mei? Slăbiciunea de care am dat dovadă mă face să mă îndoiesc. Voi spune totuşi – ca să mă disculp într-un fel – că inima mea ţi-a fost întotdeauna credincioasă, că nu te-am uitat niciodată, în pofida acelei umbre a lui Sigrid care n-a încetat să mă chinuie.*

*Mă apropii de capătul vieţii, căci nimeni nu e nemuritor şi, când mă uit înapoi, viaţa mea se aseamănă cu un vast peisaj accidentat (chiar foarte accidentat!). Văd potecile nădejdiilor mele, drumurile prăpăstioase ale regretelor, culmile triumfurilor, văile bucuriilor, platourile aride ale durerilor şi făgaşurile pasiunilor. Pretutindeni însă, în acest peisaj, văd o siluetă feminină, şi silueta asta nu mai e a lui Sigrid, ci a ta. Vei rămâne alături de mine până la capătul călătoriei, Thérèse? Iată-ne în faţa unei hotărâri decisive: sau mă ierţi sau refuzi să-l mai vezi pe bărbatul*

*care te-a trădat toată viaţa, deşi numai cu gândul! În ce mă priveşte, nu-mi mai rămâne altceva decât să-ţi aştept verdictul. Poţi să-mi scrii la Tripoli, post-restant. Sau poate că te vei hotărî, totuşi, să vii lângă mine, pe continentul african, tu, care ai ştiut totuşi să rămâi atât de minunat de tânără!*

*Oare-ţi voi mai revedea vreodată ochii, Thérèse, acei ochi care au devenit oglinda vieţii mele?”*

* * *

Jan îi întinse binoclul lui Yannakos.

— Uită-te acolo! Unde sunt coloanele acelea majestuoase, marmorele aurite de soare... Acolo e Leptis Magna!

— Acolo o să-i găsim pe amicii tăi, pe săpătorii ăia după vechituri? Da, şefule, ai dreptate, îi şi văd...

— Într-adevăr.

— Pun rămăşag că sunt ei!

— Zăresc şi eu micul golf pe care l-am reperat pe hartă, numai că e puţin mai spre vest. Toate hărţile sunt făcute anapoda! Principalul e că avem unde ancora.

— Ne descurcăm noi, şefule! Totuşi, mormăi Yannakos ce idee să străbaţi o mare întreagă numai pentru plăcerea de a admira un morman de bolovani! Noroc că am cumpărat nişte vin, la Tunis şi la Tripoli...

O clipă mai târziu, yachtul „*Trollhättan*” arunca ancora.

La bordul unei bărcuţe, Jan Yvarsen vâslea spre mal. Ambarcaţia se opri, încetişor, pe nisip. În acest moment, pe duna ce domina ţărmul se ivi o rochie. O tânără, ferindu-şi ochii de soare, cu mâinile, îi privea insistent pe străini. Apoi alergă înaintea lor.

— Doctorul Yvarsen! Dar e de necrezut! *What a wonderful surprise*!

— Da, Cora, eu sunt!

— Când am văzut trecând yachtul acesta cu pavilion suedez, am avut parcă o presimţire...

* * *

După ce Thérèse citi scrisoarea lui Jan, se închise în odaia ei, unde rămase toată ziua. Spre seară, când ieşi, era foarte palidă, iar ochii îi erau roşii de câte lacrimi vărsase. Se îndreptă spre volieră şi-şi sprijini de gratii fruntea înfierbântată... Rămase astfel, nemişcată, minute în şir. Când redeschise ochii, se uită la pasărea ei favorită.

— Dac-ai putea să-mi dai un sfat, Cununiţă-de-Azur... Dacă mi-ai putea, spune pe ce drum să apuc... Dar imediat adăugă: Nu, du-te, acum ştiu ce trebuie să fac; voi porni pe drumul iertării şi al dragostei...

A doua zi luă avionul spre Tunis; de acolo, un vapor o duse la Tripoli. În capitala libiană închirie un taxi care urma s-o ducă până la Leptis Magna.

Maşina se opri aproape de tabăra arheologilor. Thérèse îşi zări imediat bărbatul stând în picioare, la umbra unei colonade impunătoare, în faţa unei statui ce reprezenta o preoteasă antică. Părea că meditează. I se păru îmbătrânit, mai slab, dar parcă mai înalt şi, într-un anume fel, aureolat de o adâncă înţelepciune. Când privirile li se întâlniră, Thérèse îşi dădu seama, într-o clipă, că Sigrid era definitiv moartă, că funesta pasiune a lui Jan pentru ea se stinsese pentru totdeauna. Încet, stăpânindu-şi cu greu emoţia, Jan şi Thérèse înaintară unul către celălalt...

# DUŞMANUL LUI JAN

# PARTEA ÎNTÂI

Motto:
*„Vioara ca un suflet pe care-l chinui, plânge...”*
BAUDELAIRE

## I

— TU, CE SPUI, THÉRÈSE? Eu aş propune să lăsăm maşina aici şi să urcăm pe jos până în oraşul vechi.

Thérèse se întoarse spre soţul ei, surâzând:

— Sigur, răspunse ea cu glasu-i plăcut şi plin de căldură, să mergem pe jos, ca doi tinerei, fiindcă astăzi îmi simt inima ca la douăzeci de ani! Şi apoi, va fi mult mai pitoresc şi mai interesant.

Jan se aplecă spre soţia sa şi o sărută.

— Ce plăcută e viaţa alături de tine, Thérèse, murmură el. Privirea ta luminoasă şi surâsul tău senin sunt pentru mine apa vie a tinereţii. Alături de tine nu mă simt cătuşi de puţin bătrân. Îşi înălţă capul şi adăugă, cu un aer gânditor: Când eşti lângă mine, am impresia că timpul şi-a oprit în loc opera lui nimicitoare. Da, draga mea, alături de tine viaţa mi se pare un veşnic şi luminos prezent.

— Cât lirism! strigă Thérèse, râzând.

— Poţi să nu devii liric sub cerul Italiei?

— Da, spuse Thérèse coborând din maşină, e o ţară minunată, îi simţi în permanenţă poezia.

După ce se asigură că toate portierele maşinii erau

închise, Jan o porni după Thérèse care şi ajunsese pe podul Roya, de unde privea, cu admiraţie, colina pe care se etalau casele şi bisericile cetăţii medievale din Vintimillia.

— Minunat! strigă el. Şi când te gândeşti că, pentru majoritatea turiştilor, Vintimillia nu e decât un oraş de frontieră, unde doar schimbi trenul, cumperi vederi şi bei primele vinuri italieneşti!

— Nu toată lumea se interesează, ca noi, de vestigiile trecutului şi de pietrele astea vechi!

— Totuşi, spuse Jan visător, crezi că există vreun limbaj mai elocvent şi mai emoţionant decât cel al vechilor monumente înnobilate de patina timpului?

O jumătate de oră mai târziu, după ce urcaseră colina pe nişte străduţe înguste numite *sestieri*, mărginite de case împodobite cu arcade, Jan şi Thérèse ajunseră în mica piaţă ce se afla în faţa bisericii Sfântul Mihail.

— Ce minunăţie! spuse Thérèse, încântată.

— Da, întări Jan, iată-ne în prezenţa unei capodopere a celei mai pure arhitecturi romane.

— Din ce epocă?

— Secolul XI, sfârşitul secolului al XII-lea, poate chiar începutul secolului al XIII-lea.

— Crezi că am putea-o vizita?

— Bineînţeles, cu atât mai mult cu cât trebuie să aibă şi un ghid.

Ghidul – om de vreo cincizeci de ani – foarte cultivat, şi care vorbea o italiană clasică, se arătă foarte bucuros să le înfăţişeze toate comorile bisericii.

— Veţi vedea că această biserică e remarcabilă din multe puncte de vedere, începu el. Din păcate, nu e prea cunoscută şi mai ales peste hotare.

— Într-adevăr, spuse Jan, n-am văzut-o menţionată în nicio lucrare de artă romană.

— O lipsă de neiertat, *signor*. Priviţi bolta!

— Ce desen precis şi sobru...

— Apogeul artei romane, apogeul, *signor*.

— Şi cele doua jgheaburi uimitoare, care slujesc de agiazmatar? se interesă Thérèse. De unde provin?

— Vedeţi cuvintele gravate pe ele, *signora*? Pe unul puteţi citi: *Augustus*, iar pe celălalt *Antonius Pius*.

— Numele a doi împăraţi romani, spuse Jan.

— Bravo, *signor*, bravo! Aceste jgheaburi – cum le spune *signora* – sunt de fapt nişte stele dedicate celor doi împăraţi şi care fuseseră înălţate în vechiul templu păgân ce se afla odinioară aici.

— Cui îi era consacrat, acel templu?

— Lui Castor şi Polux, *signor*.

Aflară că în epoca romană, Vintimillia se afla cu un kilometru mai la răsărit de centrul actual, pe malul râului Nervia. Pe vremea aceea, templul dedicat lui Castor şi Polux se afla pe o colină pustie, unde oamenii nu urcau decât în anumite zile. Mai târziu, când acest cult s-a perimat, primii creştini au amenajat, sub templul ameninţat cu ruina, o criptă.

Jan şi Thérèse admirară o frescă de o puritate emoţionantă a liniilor, reprezentând chinurile Sfântului Sebastian şi datorată lui Giovanni Cimabue, maestrul lui Giotto. După care, părăsiră aproape cu regret acea veche biserică, nu înainte de a fi făgăduit ghidului – care li se părură deosebit de atent şi de simpatic – să se întoarcă de îndată ce vor avea prilejul.

Se opriră, câteva clipe, sub portalul luminat de soare.

— Ce vreme frumoasă! spuse Thérèse, cu un entuziasm juvenil. Ce ţară de vis!

Jan o luă de braţ.

— Hai, draga mea, să trecem pe partea cu umbră, uite, în dreapta noastră se află Porta Piemonte; de acolo vom avea o privelişte splendidă asupra întregului ţinut.

— Hai, repede, spuse veselă Thérèse.

Jan avusese dreptate: într-adevăr, de la Porta Piemonte se vedea întreaga vale Roya, precum şi munţii sinuoşi, dar totodată ascuţiţi, din Piemont. Thérèse se simţea copleşită.

— Ziua asta măreaţă e cel mai frumos dar pe care mi l-ai oferit de când suntem împreună, şopti ea la urechea lui Jan, strângându-se lângă el.

— Dacă n-am fi avut părul cărunt...

— Argintat, dragul meu, protestă Thérèse.

Jan avu un surâs indulgent.

— Dacă n-am fi avut părul argintat, reluă el, am fi fost luaţi drept nişte tineri căsătoriţi.

Thérèse îşi strânse, tandră, soţul, de mână.

— Dar şi suntem, dragul meu Jan, spuse ea, pentru că dragostea e mereu tânără!

Jan îşi luă, brusc, ochii de la peisajul înălţător şi-şi privi soţia drept în faţă:

— M-ai iertat într-adevăr şi pe deplin, draga mea? o întrebă el cu un glas neliniştit.

Thérèse înţelese imediat despre ce era vorba. Îşi aminti de tot ce îndurase cu puţin timp în urmă; serbarea pe care o organizaseră la *Journey's End*, comportarea bizară a lui Jan, sosirea Judithei Collins şi a lui Hugo Stiffenacker, noaptea aceea furtunoasă, plecarea bruscă a lui Jan cu yachtul, apoi lunga scrisoare primită de la bărbatul ei şi în care acesta îi mărturisea pasiunea lui pentru frumoasa americancă Judith Collins, ce părea o reîncarnare a Sigridei... În sfârşit Thérèse îşi aminti de drumul ei în Libia, la Leptis Magna, unde Jan se refugiase alături de Cora şi Stephen Wells.

— Răspunde-mi, o imploră el.

Thérèse închise ochii. Era gata să uite tot trecutul dureros, dar, amintindu-şi de Sigrid, simţi un spin străpungându-i inima. Spectrul acelei femei superbe şi trufaşe se va ridica mereu între ea şi Jan? Sigrid... Sigrid... Nu putea auzi rostindu-se acest nume, fără să nu tremure de spaimă.

— Nu spui nimic – constată Jan cu o voce din care răzbătea o infinită tristeţe – ceea ce dovedeşte că nu m-ai iertat.

Thérèse deschise ochii şi murmură:

— Ce spuneai în încheierea scrisorii?

Pe buzele lui Jan se ivi o undă de amărăciune. Se văzu pe puntea yachtului, îndreptându-se către coasta africană şi auzi vocea – cam răguşită, dar caldă şi simpatică – a lui Yannakos: „...Spune-mi, ai scris scrisoarea aia, soţiei tale?... Trebuie să-i scrii adevărul gol-goluţ, şefule, să nu-i ascunzi nimic. Să ştii că o minciună aduce după sine altele. Mincinosul e un sclav, un om în lanţuri... Pe când omul care spune întotdeauna adevărul se bucură de libertate deplină. Da, şefule, aşa e cum îţi spun eu, crede-mă! Hai, nu mai amâna, nevasta ta trebuie să fie foarte amărâtă, sărăcuţa de ea!”

Şi Jan, cu moartea în suflet, scrisese misiva în care îşi mărturisise dragostea vinovată pentru Judith Collins, pentru acea dublă Sigrid. Da, îşi aducea aminte de fiece cuvânt din scrisoarea scrisă cu o mână înfrigurată, la timona vasului său; aşa că reproduse textul:

*„Mă apropii de capătul vieţii, căci nimeni nu e nemuritor şi când mă uit înapoi, viaţa mea se aseamănă cu un vast peisaj accidentat (chiar foarte accidentat!). Văd potecile nădejdilor mele, drumurile prăpăstioase ale regretelor, culmile triumfurilor, văile bucuriilor, platourile aride ale durerilor şi făgaşurile pasiunilor. Pretutindeni însă, în acest peisaj, văd o siluetă feminină şi silueta asta nu mai e a lui Sigrid ci a ta. Vei rămâne alături de mine până la capătul călătoriei, Thérèse? Iată-te în faţa unei hotărâri decisive: sau mă ierţi, sau refuzi să-l mai vezi pe bărbatul care te-a trădat toată viaţa, deşi numai cu gândul! În ce mă priveşte nu-mi mai rămâne altceva, decât să-ţi aştept verdictul. Poţi să-mi scrii la Tripoli, post-restant. Sau poate că te vei hotărî, totuşi, să vii lângă mine, pe continentul african tu, care ai ştiut totuşi să rămâi atât de minunat de tânără!”*

Şi încheie cu o voce răguşită din pricina emoţiei: *„Oare îţi voi mai revedea vreodată ochii, Thérèse, acei ochi care*

*au devenit oglinda vieţii mele?”*

— Şi n-am venit lângă tine? Călătoria mea la Leptis Magna n-a însemnat răspunsul la întrebarea ta?

— Da, Thérèse, dar uneori am impresia că zăresc reflectându-se pe chipul tău teama, dacă nu cumva chiar spaima. Am penibila impresie că te roade ceva de care nu vrei să-mi vorbeşti.

— Acest ceva are un nume, Jan, iar acel nume e Sigrid.

Jan se revoltă:

— E moartă! strigă el. Să nu mai vorbim de ea! Să n-o mai pomenim niciodată!

— Din păcate, văd că reînvie mereu în fiinţa altor femei...

— Faci aluzie la Judith, nu-i aşa?

— N-a devenit şi ea o nouă Sigrid, în ochii tăi, aşa cum devenise odinioară şi Flavie?

Jan avu un gest de revoltă; strigă indignat:

— Şi totul numai din pricina melodiei aceleia, cântată la pian! De ce a trebuit ca tocmai eu să aud acel andante de Mozart?

Apoi, adăugă contemplând orizontul:

— Faptul s-a întâmplat în primele zile când ne-am mutat la *Journey's End*, dacă nu cumva chiar în prima zi.

— În prima zi... murmură Thérèse.

— Da, după ce am luat masa de seară, în doi...

— Îmi aduc aminte de acea masă, luată la lumina lumânărilor; eram atât de fericită că, în sfârşit, găsisem şi noi o oază de linişte...

— Şi tocmai în noaptea aceea, demonul amintirii, care de fapt, era al dorinţei, s-a strecurat în inima mea!

Pe un ton plin de amărăciune, Thérèse răspunse:

— Sigrid a fost blestemul, fatalitatea mea!

— ...Am coborât singur pe ţărmul pustiu...

— Te-am văzut dispărând printre pini şi palmieri şi te-am urmărit îndelung, cu o privire plină de dragoste.

Jan strânse pumnii.

— Taci, draga mea, taci...

— Nu, trebuie să-ţi spun totul!

— Fiecare vorbă a ta mă face să-mi fie ruşine, mă răneşte până în adâncul sufletului. Căci tocmai pe tine te-am părăsit, pe tine care ai fost mult mai nobilă şi mai generoasă, decât Sigrid... Da, te-am părăsit pentru femeia aceea sau pentru umbra ei...

— Adevărul mai presus de orice, dragă Jan, nu spui tu întotdeauna aşa? N-a fost ăsta principiul după care te-ai călăuzit în viaţă?

— Adevărul despre pasiunile mele, despre decăderea mea, murmură Jan, furios.

— Când e vorba de tine, nu poţi vorbi de decădere, Jan, protestă Thérèse.

— Ba da, ba da, am decăzut şi încă foarte mult!

— Nu, Sigrid te înlănţuise cu farmecele ei.

— Farmece? Fleacuri! Vorbe goale care nu pot servi drept scuză.

— Istoriseşte-mi ce s-a mai întâmplat după ce ai rămas singur pe ţărm?

— Marea imensă, teribil de impresionantă, se întindea cât vedeai cu ochii, sub lumina palidă a stelelor şi degetul strălucitor al farului părea că atinge constelaţiile.

— Una din acele nopţi în care natura pare a fi de o frumuseţe fără seamăn, nu-i aşa?

— Da, aşa e... Îţi dai seama? În liniştea profundă şi solemnă a nopţii, să răsune dintr-o dată o melodie, un cântec executat la pian... Ascultam – emoţionat şi răscolit – căci, încă de la primele măsuri, mi s-a părut că recunosc felul de a cânta, dezlănţuit şi pătimaş, al lui Sigrid. De câte ori nu-mi cântase ea acel pasaj din *Sonata* în fa, la noi acasă, în Suedia, după plimbările făcute la Trollhättan?

Jan îşi privi soţia şi exclamă:

— De ce plângi, dragă? Ai ochii plini de lacrimi! Ah, sunt odios, te tulbur, te chinui cu aceste imagini ale unui trecut pe care ne străduim atâta să-l uităm!

— Tu nu-l vei uita niciodată, fiindcă...

— Fiindcă?

— Fiindcă a fost de ajuns o simplă melodie pentru ca Sigrid să reapară în faţa ta.

— Când ai ajuns la Leptis Magna mi-ai spus textual: „De îndată ce te-am văzut, mai îmbătrânit, parcă mai înalt, dar aureolat de o profundă înţelepciune, mi-am dat seama într-o clipă, că Sigrid a murit cu adevărat şi că funesta ta pasiune pentru ea s-a stins pentru totdeauna”. Au fost propriile tale cuvinte, Thérèse...

— Ştiu, ştiu, dar puteam foarte bine să mă înşel.

Jan aproape că strigă:

— Nu, nu puteai!

— Dragă Jan...

— Nu vreau să te fi înşelat!

— Te rog, linişteşte-te!

Dar Jan continuă pe acelaşi ton înfierbântat:

— Nu vreau ca viaţa să-ţi mai fie tulburată de o nălucă!

— Bine, n-am să mă mai gândesc la asta...

— N-am să admit niciodată să te simţi inferioară fantomei aceleia trufaşe...

— Îţi făgăduiesc că...

— În afară de Ide, de acea nefericită Ide, n-a mai existat decât o singură femeie în viaţa mea şi acea femeie ai fost tu! Cât despre cealaltă, am să-i şterg din memorie până şi numele!

— Crezi că un bărbat poate să-şi uite prima lui mare dragoste?

— N-am iubit-o, am dorit-o!

— Ai iubit-o, Jan.

— Nu, a fost doar o pasiune smintită.

— Mă întreb dacă în cutele cele adânci ale subconştientului tău, dorinţa nepotolită după Sigrid n-a fost decât aţipită, gata să se trezească la cea mai mică aducere aminte, gata să crească, să te devoreze, să facă din tine o marionetă.

— O marionetă da, asta eram când mă orbea pasiunea. O zdreanţă omenească!

— Ea a avut şansa deosebită de a fi prima femeie din viaţa ta. Şi crede-mă, asta contează...

— Şi totuşi nu ea e cea care a luptat cot la cot cu mine, în anii cei mai hotărâtori ai vieţii mele, ci tu! Şi asta, draga mea, contează mult mai mult...

— Aşa e, dar tocmai din pricină că n-ai trăit alături de Sigrid ai idealizat-o. Viaţa zilnică e cea mai aspră încercare pentru dragoste. Căci numai atunci descoperi slăbiciunile şi calităţile celuilalt. În viaţa socială, în raporturile cu alte persoane decât cele din anturajul nostru, jucăm toţi puţin teatru. În intimitate, dimpotrivă, măştile cad! Caracterele ies la iveală!

— Al tău a fost minunat, draga mea!

— Acum noi vorbim de caracterul ei, Jan. Dacă ai fi avut-o zilnic sub ochi, ţi-ai fi dat seama de cusururile ei, de acele cusururi atât de evidente, dar pe care timpul te-a făcut să le uiţi.

— N-am uitat nimic!

— Bineînţeles. Nici frumuseţea şi nici farmecul ei îndrăcit.

— Te-ai înfuriat...

— Nu, vreau doar să privesc realitatea în faţă. Ne-am lăsat prea multă vreme înşelaţi, am trăit prea mult timp hrănindu-ne cu o iluzie...

— Ce iluzie?

— Cea a morţii lui Sigrid.

— A pierit, dusă de apele Trollhättanului.

— Da, dar continuă să trăiască în inima ta.

— Nu, Thérèse.

— Ba da, Jan.

— Poate în subconştientul meu, nu în inimă.

— Asta, în mod sigur!

Jan schiţă un gest de neputinţă.

— Nu poţi lupta împotriva instinctului...

— N-ai încetat niciodată s-o doreşti...

— Crezi că poţi strânge în braţe o moartă?

— O ajutai să reînvie ori de câte ori ţi-o îngăduia o

asemănare cât de mică. Peste tot pe unde te duceai, nu făceai decât să cauţi o femeie care să semene cu Sigrid.

Chipul lui Jan se crispă; lăsându-şi capul în jos, murmură:

— De ce mă învinuieşti, Thérèse, de ce?

Cu o figură resemnată răspunse:

— Trebuie să privim clar în noi. Ca să poţi lupta cu fantomele trecutului, mai întâi trebuie să le identifici.

— Ah, trecutul! Ce n-aş da să nu mai aud acest cuvânt; am impresia că povara acestui trecut al meu îmi zdrobeşte viitorul, nu mă lasă să trăiesc. Aş vrea să-mi sfârşesc zilele alături de tine, în linişte şi pace, la *Journey's End*, casa pe care am construit-o în acest scop. Aş vrea să mă consacru fericirii tale, să nu mă mai gândesc decât la tine, să nu trăiesc decât pentru tine. Şi iată că spectrul acestei femei se ridică din nou între noi!

— Vom izbuti să-l alungăm!

Gânditor, Jan îşi trecu nervos, mâna peste frunte.

— Îmi aduc aminte de vorbele pe care i le-am spus lui Erling, la hotelul „*Ruhl*”, din Nisa. În ziua când tu şi Flavie ne-aţi trimis telegrama prin care ne anunţaţi moartea bietului James.

— Despre ce vorbeşti?

— Despre tine. Tocmai îi spuneam...

Jan puse mâna pe umărul soţiei sale:

— ...că mă hotărâsem să-mi dau demisia din funcţia de director al spitalului din Pretoria, să-mi închei activitatea medicală, şi asta din pricină că mai avem o datorie foarte importantă de îndeplinit...

— Casa noastră, *Journey's End*, nu-i aşa?

— Da, ea trebuia să fie pentru tine o adevărată casă a fericirii.

— Dar, Jan, sunt într-adevăr foarte fericită acolo!

Încăpăţânat, Jan făcu un semn negativ din cap.

— Nu, din moment ce fantoma Sigridei dă târcoale casei, în fiece noapte!

— Nu te mai gândi la ea! E moartă!

— Nu mi-ai demonstrat tu, mai adineauri, că n-am încetat şi că nu voi înceta niciodată s-o doresc?

— Îţi cer pur şi simplu, să fii lucid, dragul meu.

Jan răspunse plin de amărăciune:

— N-ai spus tot ce se putea spune ca să mă descurajezi? Nu m-ai declarat învins dinainte de pasiunea mea funestă?

Thérèse izbucni în lacrimi şi se ghemui la pieptul soţului ei, acel piept care – pentru ea – fusese întotdeauna ca o stâncă.

— Nu, iubitule, murmură ea printre lacrimi, n-am vrut să te descurajez. Dealtfel... Dealtfel am deplină încredere în tine. Vom lupta împreună împotriva sfâşierilor şi obsesiilor trecutului. Împreună vom sili soarta să fie mai milostivă. Împreună...

Tăcu, lăsându-se îmbrăţişată de Jan care, copleşit de emoţie, începu s-o sărute. Se sărutară îndelung şi în tăcere. Vântul ce adia din larg aducea cu sine susurul blând al valurilor ce se spărgeau unul după altul, pe însoritul ţărm al Italiei.

## II

DUPĂ CE JAN ŞI THÉRÈSE coborâră de la Porta Piemonte în interiorul cetăţii, îşi regăsiră liniştea şi optimismul. Trecând prin faţa bisericii Sfântul Mihail, Jan îşi aruncă pentru ultima oară privirea asupra pietrelor vechi, îngălbenite de vreme.

— Un templu păgân, o criptă a creştinismului primitiv, o bazilică romano-bizantină, în sfârşit, o biserică romano-catolică, toate astea într-un singur edificiu; o adevărată lecţie de istorie!

În ochii frumoşi şi sinceri ai Thérèsei străluci o privire admirativă.

— Ce minunat e să călătorească cineva cu tine, Jan! De îndată ce te apropii de un vechi monument, e ca şi cum ai

avea o baghetă magică cu care încerci să-i redai viaţa, să reînvii fiinţele ce-l însufleţeau odinioară. De îndată ce începi să vorbeşti, toate aceste pietre vechi încep să respire, să-şi povestească pasionanta lor istorie...

— Ştii bine că am obiceiul să mă documentez, citind diverse cărţi...

— Dimpotrivă, tu ştii mai multe decât ştiu ele! Iar ceea ce spui nu e niciodată pedant sau livresc. Nu, te rog să mă crezi că a călători împreună cu tine e una dintre cele mai palpitante experienţe...

— ...Pe care ai încercat-o destul de des, nu-i aşa? Căci viaţa noastră a fost, de fapt, o continuă călătorie: Africa de Sud, Suedia, Franţa, ţări unde am locuit rând pe rând, fără să mai punem la socoteală excursiile în diverse locuri. Aş dori, Thérèse, ca această călătorie în Italia, pe care ne-am hotărât s-o facem după ce ne-am întors din Libia, să fie mai reuşită decât toate celelalte de până acum. Jan se opri brusc: Ştii, draga mea, spuse el pe un ton hotărât, că am intenţia să-mi rebotez yachtul?

Thérèse rămase uluită.

— „*Trollhättan*-ul”? întrebă ea.

— Da.

— De ce? Numele nu-ţi amintea de ţara ta dragă, de Suedia? De tinereţea ta?

Chipul lui Jan se adumbri.

— De când s-a aruncat în torent, numele Sigridei va rămâne de-a pururi legat de Trollhättan.

Thérèse îşi lăsă capul în jos şi, cu ochii înfipţi în pământ, murmură:

— Sigrid... Sigrid... Oare n-o să mă lase niciodată să-mi gust, în tihnă, fericirea?

— Am fost cât se poate de neinspirat să aduc discuţia pe acest făgaş! Iartă-mă!

Dar Thérèse continuă pe acelaşi ton plin de dezamăgire:

— Mă voi împiedica tot timpul de ea? Silueta ei ameninţătoare se va ridica veşnic între noi?

Jan se strădui să pară vesel şi nepăsător:

— În acest caz cu totul deosebit ne va fi uşor să luptăm împotriva ei, chiar foarte uşor!

— Uşor? Nu cred, pentru că încep să-mi dau seama că Sigrid e o adversară mult mai de temut moartă decât vie!

— Dar e foarte simplu, draga mea, n-avem decât să schimbăm numele yachtului!

— Vei fi mâhnit, fiindcă acest nume îţi aduce aminte şi de lucruri plăcute, te face să te gândeşti la lungile tale cavalcade solitare prin frumoasele păduri suedeze, pline de atâtea taine...

— Vreau să trăiesc în prezent, în prezentul luminos pe care ţi-l datorez.

— Dar, Jan...

— Deci ne-am hotărât, *Trollhättan*-ul îşi va schimba numele.

— Şi cum ai să-i spui?

— Încă nu ştiu... Tu n-ai vreo idee?

— Să ne gândim...

— Dacă l-am boteza *Thérèse*?

— O singură Thérèse îţi ajunge, fiindcă şi aşa îţi dă destul bătaie de cap!

— Vrei să taci, scumpo?

— Şi apoi nici nu mi-ar plăcea!

— Atunci?

— Dacă i-ai spune *Cununiţă-de-Azur*?

— Numele păsării tale preferate?

— Da.

— Ţi-ar face plăcere?

— Enorm!

— S-a făcut, draga mea.

— Dar ţie îţi place?

— *Cununiţa-de-Azur* plutind pe valurile albastre ale Mediteranei... Nici n-am fi putut nimeri mai bine... Mai ales că ştiu pe cineva care va fi cum nu se poate mai fericit.

— Cine dragă?

— Yannakos.

— De ce? Numele acelui torent suedez îi displăcea chiar atât de tare?

— Nu, răspunse Jan râzând, dar i se împleticea limba ori de câte ori era nevoit să-l rostească.

— *Cununiţă-de-Azur*... spuse Thérèse, visătoare. Îi doresc viaţă lungă.

— Iată catedrala, spuse Jan arătând un frumos edificiu roman din secolele XI şi XII. Portalul, în stil gotic, e din secolul al XIV-lea.

Thérèse se întoarse spre el.

— Mă scuzi o clipă, Jan? Aş vrea să mă reculeg câteva momente...

— Sigur, dragă! Du-te, te aştept aici...

— Nu stau decât o clipă...

— Nu te grăbi, Thérèse, replică Jan privind în jurul lui, subjugat de superbul decor ce se profila pe fundalul albastru al mării, de acea înşiruire, aproape ireală, de biserici, palate şi schituri vechi...

De îndată ce rămase singur, Jan se hotărî să se odihnească pe lunga bancă de piatră aşezată în faţa catedralei. De dimineaţă, când plecaseră de acasă ca să facă acea excursie, nu mai avusese vreme să-şi citească corespondenţa. Scoase deci din buzunar un plic şi-l deschise distrat, fascinat de frumuseţea locurilor; dar de îndată ce-şi aruncă privirea pe primele rânduri, atenţia i se concentra asupra scrisorii ciudate pe care o citi cu o stupefacţie crescândă:

*„Domnule,*

*Toţi spun că am ajuns un degenerat, dar ei n-au priceput niciodată nimic din psihologia umană. Sunt nemaipomenit de proşti şi, cu toate astea, au pretenţia să mă judece! Nu sunt degenerat, ci dimpotrivă, de o luciditate ca de cristal. Ah, Yvarsen (pentru că, în fond, nu văd de ce ţi-aş spune «domnule»), dacă ai şti tot ce ştiu eu! De când am devenit un «depravat», cum spun cei din*

*jurul meu, am căpătat o privire radioscopică, o privire care vede tot. Plutesc pe deasupra apelor, Yvarsen, pe deasupra apelor şi a pământului şi văd tot! Aşa că nici tu nu mi-ai scăpat. Dealtfel, eşti omul pe care-l urăsc cel mai mult pe lumea asta, omul al cărui nume mă face să scrâşnesc din dinţi şi a cărui amintire îmi provoacă adevărate crize de furie! Căci ai tot ceea ce n-am eu; celebritate, glorie, bogăţie. O soţie iubitoare, care te cocoloşeşte, o familie care te admiră şi te venerează, un domeniu superb pe Coasta de Azur... Nu mă las până nu te voi distruge! Ha! Ha! Ha! Te văd pălind de frică, te văd tremurând, pe tine, marele, infailibilul chirurg (dealtfel nu chiar atât de infailibil). Te-ai retras ca să te poţi bucura în linişte de renumele şi de opulenţa ta materială. Greşeală de calcul, căci eu, duşmanul tău, veghez şi voi pustii, voi distruge şi voi nărui tot ce ai!*

*Şi acum plângi, urlă, gândindu-te la nenorocirile care te aşteaptă! Tremură, «supraomule»! Teme-te, tu care ai fost întotdeauna atât de mândru şi de sigur de tine! Crede-mă, Yvarsen, că nu voi da înapoi din faţa nici unei crime ca să te distrug, căci nu mai am decât un singur scop în viaţă: să te dobor şi să le zdrobesc.*

*Duşmanul tău care veghează.”*

Descumpănit de această scrisoare ameninţătoare şi plină de ură, Jan încearcă în zadar să-l identifice pe cel ce o scrisese. Textul era redactat într-o engleză perfectă, fără nicio greşeală – fie ea cât de mică – de ortografie; cât despre plic, acesta purta ştampila poştei din Nisa. „Nisa – îşi spuse Jan – atâta lume se perindă pe acolo, încât ăsta nu-i un indiciu.” Dar un examen al stilului şi o analiză sumară a scrisului îi îngăduiră să tragă concluzia că autorul scrisorii era fie un drogat, fie un schizofrenic.

„Oare de ce nutreşte omul ăsta o asemenea ură faţă de mine? murmură Jan. Ce i-am făcut ca să-mi devină duşman? Orice-ar fi, nu trebuie să-i spun nimic Thérèsei despre scrisoare, nu trebuie să creadă că deasupra

noastră se adună norii unei noi furtuni. Nu, îşi spuse Jan cu un soi de furie neputincioasă, nu vreau pentru nimic în lume ca excursia să-i fie stricată de invectivele unui nebun!”

## III

HUGO ŞI JUDITH STĂTEAU faţă în faţă, în sufrageria unde menajera tocmai le servise micul dejun. Se căsătoriseră la New York, apoi fuseseră nevoiţi să-şi scurteze călătoria de nuntă, Hugo fiind chemat pentru un turneu de concerte, în Europa. Acum muzicianul se odihnea alături de tânăra lui soţie, în frumosul apartament pe care Judith îl cumpărase şi reamenajase, în strada Tournon. În dimineaţa aceea, Judith era radioasă. Cu capul aureolat de pletele ei mătăsoase, fata purta o frumoasă rochie de casă din crepdeşin, verde ca apa.

— Pune puţin lapte sau smântână proaspătă în cafea, dragă Hugo, îl rugă ea pe un ton mângâietor.

— Cu neputinţă, *kleines Mädchen,*[15] fiindcă vreau să exersez concertul de Brahms în dimineaţa asta. Lipsit de obişnuita mea cafea tare, aş fi fără vlagă.

— Vei fi, iarăşi nervos.

— N-am ce face, *mein liebes Kind*,[16] n-am ce face!

Judith îşi îndreptă privirea spre cartea pe care Hugo o pusese lângă farfurie.

— Ce citeşti, dragă?

Ochii lui Hugo străluciră:

— Baudelaire! spuse el cu însufleţire. Am nimerit peste un vers care exprimă perfect ceea ce ar trebui de fapt să fie muzica mea sau, ca să fiu mai concret, cântecul meu.

— Mi-l spui şi mie?

— „*Vioara ca un suflet pe care-l chinui, plânge...*”

[15] Fetiţă (germ.).
[16] Copila mea (germ.).

— Versul e de o frumuseţe desăvârşită.

— Iar imaginea, atât de deosebită, de convingătoare...

— Cât de mult îţi admir, Hugo, harul ăsta pe care-l ai de a descoperi tot ce au scris mai frumos poeţii şi muzicienii! Te îndrepţi, din instinct, numai către capodopere. Aşa cum te cunosc eu, sunt sigură că ai învăţat poemul pe dinafară. Nu-mi faci plăcerea să mi-l reciţi şi mie?

Ca de obicei, Hugo îşi aprinse nervos o *Overstotz*, ţigară nemţească, marca sa preferată.

— Ţii într-adevăr, *kleines Mädchen*?

— Mult! Numai tu poţi să reciţi cum trebuie poemele.

— Ştii bine că pentru asta există profesionişti...

Judith clătină din cap.

— Nu-i acelaşi lucru. Tu ai muzica şi poezia în sânge...

— Mă idealizezi, Judith.

Privirea tinerei străluci şi mai tare.

— Nu, răspunse ea, cu simplitate, te iubesc.

Pentru a-şi ascunde emoţia care-l cuprinsese, Hugo se ridică şi, plimbându-se prin faţa celor două ferestre înalte din sufragerie, declamă cu multă sensibilitate:

*„E vremea când pe lujer, în seara ce se stinge,*
*Vibrează-asemeni unei cădelniţi, orice floare;*
*Acum, parfum şi sunet de-a valma-ncep să zboare,*
*Vals trist şi moleşeală ce farmecă şi-nfrânge!*
*Vibrează-asemeni unei cădelniţi, orice floare:*
*Vioara ca un suflet pe care-l chinui, plânge;*
*Vals trist şi moleşeală ce farmecă şi-nfrânge!*
*Frumos şi grav e cerul ca bolta din altare.*
*Vioara ca un suflet pe care-l chinui, plânge,*
*Un suflet blând pe care nimicnicia-l doare!*
*Frumos şi grav e cerul ca bolta din altare.*
*Şi soarele în zare s-a înecat în sânge...*
*Un suflet blând pe care nimicnicia-l doare*
*Vestigii luminoase din vremi trecute strânge.*
*Şi soarele în zare s-a înecat în sânge...*

*În mine amintirea-ţi e-o lacră cu odoare!”*[17]

— Îţi place? întrebă Hugo, trăgând cu sete din ţigară.

— Nemaipomenit de mult.

Judith se îndreptă şi făcu un efort ca să se smulgă din visul în care o cufundaseră versurile lui Baudelaire.

— Iar ţie, spuse ea schimbând tonul, spune-mi dacă-ţi place cum ne-am instalat aici, la Paris?

— Îmi place grozav Parisul.

Tânăra femeie îmbrăţişa cu o privire satisfăcută – de stăpână a casei – superba mobilă din lemn de cireş, stil Directoire, din sufragerie.

— Vorbesc de casă, Hugo.

Violonistul arătă spre cele două mari ferestre prin care năvălea în valuri lumina soarelui matinal.

— Odaia asta senină şi luminoasă e însăşi imaginea ta, Judith.

— Îţi place şi strada pe care locuim?

— Cu prăvăliile de stampe, cu anticarii şi cu magazinele ei de curiozităţi, pare făcută anume pentru tine.

— Ieri seară, răsfoind în bibliotecă nişte cărţi vechi, am făcut – în legătură cu strada noastră – câteva descoperiri interesante.

— În legătură cu strada Tournon?

— Da, dragul meu.

— Mai întâi, de ce-i spune astfel?

— Pentru că se află aşezată pe locul unui vechi iarmaroc ce aparţinea cardinalului de Tournon. Acest prinţ al bisericii i-a dăruit terenul valetului său de cameră pentru ca acesta să construiască pe el câteva case.

— Fericite vremuri în care valeţii de cameră primeau asemenea daruri!

— Pe strada asta – continuă Judith – au locuit personaje celebre. Între alţii Lamartine, Margareta de Savoia, Balzac, Gambetta, Alphonse Daudet, Francisc de Sales,

[17] Charles Baudelaire, Florile răului, Ed. pt. Lit. Universală. 1967, poezia *Armonie în amurg*, pag. 153, trad. de Al. Philippide.

corsarul scoţian John Paul Jones, Ludovic al XIII-lea, Clement Marot...

— Ce amestec ciudat!

— Nu mai lipsea decât Hugo Stiffenacker, spuse Judith râzând.

— Ei bine, mă aflu într-o companie demnă de apreciat.

— A, uitasem, la numărul cinci locuia domnişoara Leonard, o ghicitoare care se bucura de mare faimă şi pe care o consulta, deseori, Napoleon...

— Ca să vezi, spuse Hugo, gânditor, deci până şi unul ca Bonaparte credea în ghicitori. Şi-l înţeleg. Înainte de a înfrunta armatele duşmane, probabil că avea şi el trac, aşa cum avem şi noi, artiştii, când ne urcăm pe scenă. Voia să aibă toate atuurile de partea lui şi să oblige soarta să ţină cu el. Dealtfel, majoritatea oamenilor mari din istorie au fost superstiţioşi. Gândeşte-te la Cezar! Dar şi pe el îl înţeleg! Voia să ştie dinainte reacţia mulţimii, ca să scape de groaznica incertitudine a aşteptării.

— În clipa asta te gândeşti la publicul tău, nu-i aşa?

— Da, *liebes Kind*, mă gândesc la acest monstru cu mii de capete, exigent, aspru care nu-ţi iartă şi nu-ţi trece cu vederea nicio greşeală.

— Totuşi, te ridică în slăvi.

— Până când?

— Criticii te pun alături de Menuhin, Isaac Stern, Leonid Kogan şi David Oistrah.

Hugo întoarse capul spre fereastră şi spuse încet, dar hotărât:

— Vreau să fiu printre primii...

— Dar şi eşti, dragă.

Violonistul strigă îndărătnic:

— Nu asta voiam să spun: vreau să fiu primul!

— Ce ambiţios eşti!

— Când e vorba de muzică, da!

— Va fi greu, violoniştii mai în vârstă ca tine te vor împiedica.

— Va veni şi ziua când îi voi depăşi.

— Te cred în stare...

Hugo îşi puse cu gingăşie mâinile lungi, de violonist, pe minunaţii umeri ai soţiei sale.

— Iar tu mă vei ajuta, Judith, spuse el cu o voce uşor întretăiată. Vei fi întotdeauna alături de mine, nu-i aşa?

— Da, dragul meu, întotdeauna!

— Vei lupta alături de mine...

— Da.

— Dragostea ta va fi lumina care mă va susţine.

— Sunt soţia ta, Hugo, şopti Judith, nevasta, tovarăşa ta de viaţă...

— Ştii bine cât de invidioşi, de geloşi şi de meschini sunt oamenii. Voi avea tot timpul nevoie de dragostea şi de devotamentul tău.

— Îţi voi dărui toată dragostea mea, iubitule...

— Fără tine, mi-aş pierde talentul, toate harurile. Fără tine, aş fi ca o plantă ce se ofileşte la umbră, departe de soare...

Judith surâse melancolic.

— Şi când te gândeşti că a trebuit să leşin, spuse ea pentru ca să afli că te iubesc! La vila *Santa Monica* îţi aduci aminte, nu?

— Eram orbit de o patimă stupidă!

— Dragostea nu e niciodată stupidă, Hugo!

— Ba da, aceea era! Prostească şi fără nicio perspectivă. Să nu mai vorbim niciodată despre ea, vrei, *kleines Mädchen*?

— Niciodată...

— Să nu ne mai gândim decât la viitor, la viitorul nostru.

Judith îşi ridică ochii frumoşi şi limpezi către soţul ei, care se aplecase către ea.

— Făgăduieşte-mi că n-ai să mă părăseşti niciodată, iubitul meu!

— Dar cum îţi poţi închipui un asemenea lucru, o asemenea josnicie din partea mea? se înfierbântă Hugo.

— După ce vei cuceri primul loc şi vei fi în culmea

gloriei, femeile vor roi în jurul tău, femei dintre cele mai frumoase...

— Nu te iubesc decât pe tine, *liebes Kind*, replică Hugo cu ardoare, numai pe tine!

Şi buzele sale fremătătoare se apropiară de cele ale frumoasei sale soţii.

## IV

— A SOSIT CORESPONDENŢA pentru domnul şi doamna, spuse menajera – pe care Judith o angajase de curând – intrând în sufragerie, cu platoul de argint pe care se aflau ziarele, scrisorile, broşurile şi revistele destinate celor doi soţi.

— Asta e pentru tine, spuse Judith întinzându-i soţului ei un plic lung, cenuşiu.

— Ce scris bizar, spuse Hugo încruntându-şi sprâncenele.

— Trebuie să fie de la vreo admiratoare îndrăgostită spuse Judith, glumind.

Hugo făcu un semn negativ din cap.

— Nici vorbă! Admiratoarele mele nu folosesc decât plicuri roz, răspunse el cum nu se poate mai serios. Plicuri roz, parfumate.

— Ca să vezi...

— Ba unele chiar pun în plic flori presate...

— Din ce în ce mai bine...

— Fotografii...

— Nu se poate!

— Ba da, pe cuvântul meu!

— Şi cutezi să-mi mărturiseşti aceste... hm! prime semne de infidelitate? Ai putea să...

Hugo rupsese plicul şi începuse să citească; chipul i se întunecă brusc. Îşi întrerupse soţia, pocnind nervos din degete.

— Stai un pic, văd că e vorba de ceva serios!

— Vreun necaz?

— Nu, o scrisoare anonimă.

— Vreun violonist gelos pe succesele tale...

— Nu, replică el sec, e vorba de tine.

Judith fu cuprinsă brusc de o nelinişte surdă.

— De mine? şopti ea surprinsă, dar ce se poate spune despre mine?

Îşi văzu soţul pălind.

— Răspunde-mi, dragă, ce anume se spune despre mine?

— Lucruri dintre cele mai neplăcute.

— Dar ce lucruri?

— N-ai vrea... să-ţi citesc scrisoarea? întrebă Hugo.

Între timp, Judith deveni din nou stăpână pe ea şi neliniştea i se risipi.

— Dacă ţii, citeşte-o, răspunse ea calmă, deşi nu văd ce lucru am mai putea afla pe care noi să nu-l ştim.

Această siguranţă, plină de calm, păru să-l deranjeze foarte tare pe Hugo care izbucni:

— Cum, nu ţi-e frică, nu eşti speriată?

— Speriată? replică Judith, încercând să-şi stăpânească un surâs. Glumeşti, dragul meu!

— Ba dimpotrivă, sunt cât se poate de serios! strigă el.

— N-o să mă sperii niciodată de o anonimă răutăcioasă. *Never!*[18]

— Atunci ascultă!

*„Domnule,*

*Toate ziarele au vorbit despre căsătoria dumitale cu foarte bogata moştenitoare americană, Judith Collins. Felicitări! Am văzut şi eu emoţionantele fotografii ale tinerei perechi ieşind din micuţa capelă din Manhattan unde avusese loc o ceremonie foarte simplă, deci cu atât mai mişcătoare. Încă o dată, felicitări! Mireasa era nespus de frumoasă, de radioasă, de luminoasă şi părea atât de pură... Spun «părea», căci Judith Collins are totuşi un*

[18] Niciodată (eng.).

*trecut. Cu ce drept purta o rochie albă?”*

— E odios! strigă Judith mai mult iritată, decât neliniştită.

— Vrei să rup scrisoarea?

— Nu, continuă!

— Toată scrisoarea asta e... foarte urâtă!

— Citeşte, Hugo, citeşte! Vreau aflu tot ce cutează acest personaj infam să spună despre mine.

Cu voce ştearsă, tremurătoare, Hugo continuă:

*„Da, domnule, te întreb cu ce drept se străduia să treacă drept o tânără imaculată? Căci privirea mea e radioscopică, pătrunde până în străfundurile sufletului şi cunosc adevărul, tristul adevăr despre toţi cei care ocupă locuri de frunte pe scena vieţii. Soţia dumitale are un trecut, un trecut care cred c-o împiedică adesea să doarmă noaptea! Te-a înşelat într-un mod ruşinos! Dumneata, care eşti un om cu sufletul curat, meritai ceva mai bun decât această căsătorie sordidă, prin care ţi-ai legat soarta de cea a unei fiinţe decăzute.”*

— Ce individ josnic! strigă Judith care simţea cum îi dau lacrimile de indignare.

— O epavă, un om care nu mai are nimic de pierdut!

— Sau un nebun!

— Nu cred, fiindcă pomeneşte un nume.

— Al vreunei persoane pe care o cunosc?

— Pe care o cunoaştem amândoi.

— De cine e vorba? Spune....

— De doctorul Jan Yvarsen...

— Cum? strigă Judith în culmea stupefacţiei, doctorul Yvarsen, vecinul meu de la Cap-Ferrat?

— Da, proprietarul domeniului *Journey's End*.

— Dar e absurd!

Cu gesturi precipitate, care-i trădau extrema nervozitate, Hugo îşi aprinse o ţigară şi trase cu sete în

piept fumul.

— E... o poveste foarte neplăcută, spuse el.

— Cine ar fi putut să scrie această... această murdărie?

Hugo se îndreptă spre fereastră şi examină scrisoarea la lumină.

— S-ar zice că e scrisul unui medic, dar al unui medic exaltat, sau mai curând nebun, care a acţionat, sub impulsul mâniei.

— Din ce loc e trimisă scrisoarea?

— Timbrul poartă ştampila poştei din Nisa.

— Şi e scrisă în limba franceză?

— Da, dar la sfârşit are o frază în germană.

— Fără greşeli?

— O germană perfectă, fără cea mal mică greşeală de ortografie.

— Ciudat!

— Vrei să-ţi mai citesc?

Judith se ridică, tremurând de revoltă:

— Citeşte tot, vreau să aflu toate crimele pe care mi le pune în cârcă acest personaj dezgustător!

— Ţii într-adevăr?

— Da, Hugo!

Cu un surâs dispreţuitor pe buze, Hugo îşi reluă lectura:

*„«Vreau fapte, nu vorbe», îmi vei spune dumneata şi pe bună dreptate. Ajungem şi la ele. Sigur, prea curând, mult prea curând pentru liniştea dumitale sufletească. Fiindcă, începând de astăzi, vei fi ros zi şi noapte de îndoială. N-ai să te mai poţi uita la nevasta dumitale fără să nu vezi profilându-se, în spatele ei, silueta bărbatului pe care l-a cunoscut înaintea dumitale. Cine este acest bărbat misterios? Sunt singurul care ştiu, aşa că am să-ţi ofer cheia enigmei: e vorba de un «supraom», dragă domnule, de un medic, de un chirurg celebru în lumea întreagă, «o somitate medicală», cum s-ar zice, o fiinţă pe care toate femeile o admiră şi pe care toţi bărbaţii (în afară de mine, bineînţeles, de mine care văd totul, căci*

*privirea mea e radioscopică, pătrunde până în străfundurile sufletului), o respectă. Pe scurt, e vorba de doctorul Jan Yvarsen, ilustrul medic suedez, actualmente domiciliat la Cap-Ferrat, unde are o proprietate ce poartă, numele ridicol şi pretenţios de* Journey's End *”.*

— Câtă ură transpare din denigrarea asta sistematică!

— Da, spuse Hugo. Un lucru e totuşi sigur: omul ăsta e duşmanul încrâncenat, feroce, al doctorului Yvarsen.

— De necrezut!

— Pentru ce?

— Pentru că în afară de tine, Jan Yvarsen e fiinţa cea mai nobilă şi mai generoasă pe care o cunosc, dragul meu.

— Îi iei apărarea?

Judith îşi privi soţul cu mândrie şi siguranţă.

— Da, răspunse ea cu fermitate, pentru că merită.

— Toţi avem defecte, aşa că şi el...

— Nu! Jan Yvarsen e un om cu totul excepţional, o fiinţă de elită.

— Câtă înflăcărare!

— Ştii că mi-e groază de nedreptate. Dar, te rog, citeşte mai departe, nu te mai întrerup...

— Îl urăsc pe cel care a scris scrisoarea asta, strigă Hugo la capătul răbdării. Ah, cât îl urăsc!

Judith se aşeză în faţa soţului el şi spuse calmă:

— Te ascult, dragă, continuă:

*„Şi iată şi faptele. Cu puţină vreme înainte de logodna dumitale cu miss Judith Collins, într-o frumoasă zi însorită, yachtul doctorului Yvarsen – botezat şi el cu un nume tot atât de ridicol ca şi locuinţa – intra în portul Beaulieu, având la bord doar două persoane: Judith Collins şi Jan Yvarsen. Or, toţi localnicii din portul Beaulieu îţi vor spune că doctorul Yvarsen nu pleacă niciodată cu yachtul fără să ia cu sine un bătrân marinar grec, un oarecare Yannakos. De ce în ziua aceea a plecat fără ajutor la*

*bord? Răspunsul e simplu, deşi revoltător: pentru că voia să fie singur pe vapor cu Judith Collins, singur cu ea, în plină mare...*

*Un amănunt picant şi care te va face să-ţi ieşi din sărite: domnişoara Collins era în costum de baie! Şi cu asta, nu mai am nimic de adăugat!*

*Dacă ţi-a rămas totuşi o fărâmă de onoare, îl vei provoca pe doctor la duel, sau şi mai bine, fără să-l previi (fiindcă nu merită) îi vei găuri pielea cu câteva gloanţe.*

*Omul ăsta şi-a bătut joc destul de dumneata, te-a înşelat îndeajuns! Nu-i aşa că i-ai trimis şi o invitaţie la nuntă? Cred că s-a amuzat copios în ziua aceea! Mi se pare că-i şi aud vorbele umilitoare pe care trebuie să le fi spus pe seama dumitale, mi se pare că-i aud şi hohotele de râs...*

*Da, domnule, ai fost crunt trădat şi batjocorit. Au abuzat de bună-credinţa, de curăţenia sufletească, de naivitatea dumitale. Ştiu că aceste lucruri îţi vor căşuna mult rău, că te vor face să suferi cumplit. Dar n-am putut proceda altfel: l-am văzut de prea multe ori pe Jan Yvarsen etalându-şi fără ruşine mândria, suficienţa şi orgoliul prostesc, în faţa lumii, eu, care eram la curent cu toate potlogăriile sale. Odată şi odată, lucrurile astea trebuiau să iasă la iveală, pricepi? căci nu mai puteam păstra multă vreme, secretele acestui om arogant!*

*Ich habe Sie freundlichst gewarnt, nun ist es an Ihnen zu handeln".*[19]

— Asta-i tot, spuse Hugo azvârlind scrisoarea pe masă, cu un gest de dezgust.

Judith aruncă o privire asupra ei.

— E scrisul unui nebun, spuse ea.

— Sau al unui alcoolic, dar în orice caz, e scris de medic.

— Da, aşa s-ar părea...

[19] Eu v-am avertizat prietenește, acum e rândul dumneavoastră să acţionaţi (germ.).

— Nu bănuieşti pe nimeni?

— Nu cunosc pe nimeni în stare să scrie asemenea murdării! Dealtfel, îţi repet că autorul unei astfel de scrisori trebuie să fie un nebun! Stilul îl dă de gol: „...*privirea mea e radioscopică, pătrunde până în străfundurile sufletului*...” Un om întreg la minte n-ar fi scris aşa ceva.

Judith îşi privi fix bărbatul şi-l întrebă cu voce schimbată:

— Nădăjduiesc, Hugo, că nu crezi niciun cuvânt din insinuările acestui ticălos, nu-i aşa?

Hugo făcu un gest vag, cu mâna:

— Răspunde-mi, crezi?

Violonistul se întoarse cu spatele.

— Totuşi, scrisoarea m-a tulburat, spuse el.

Judith nu se mai putu abţine:

— Cum, n-ai încredere în mine? strigă ea.

— Nu asta e problema, Judith...

Surprinsă şi mâhnită, tânăra femeie continuă pe acelaşi ton:

— Tocmai tu, fiinţa pe care o iubesc cel mai mult, căruia m-am dăruit, tocmai tu să mă crezi în stare de o asemenea josnicie?

Hugo arătă scrisoarea.

— Omul ăsta citează fapte!

— Pe care le denaturează într-un mod necinstit şi ruşinos!

Violonistul se întoarse spre soţia sa, palid, cu ochii scânteind:

— Ai fost pe vaporul acela, da sau nu?

— Da, replică Judith, mototolindu-şi cordonul rochiei de casă, da, am fost! Am fost pe yachtul acela pentru că doctorul Yvarsen mi-a salvat viaţa!

— Salvat viaţa! Ce cuvinte mari!

— Dar ăsta-i adevărul, Hugo! Dealtfel, ţi-am povestit totul la timpul respectiv, aşa că ştii exact ce s-a întâmplat!

— De ce era singur în ziua aceea, pe velier?

— Yannakos avea treabă la Villefranche, în portul Darse, ca să ducă în bazinul de carenaj nu ştiu ce yacht.

— Hm, toate coincidenţele astea...

— Ce coincidenţe? Explică-te...

— Cred că mai curând tu ar trebui să dai unele explicaţii.

— N-am de ce să mă justific!

— De ce te-a luat la bord?

— Ţi-am mai spus de o sută de ori: înotam şi m-am avântat prea departe, în larg. Brusc, mi s-a pus un cârcel groaznic. Era ceva cumplit, aveam impresia că toţi muşchii piciorului stâng îmi sunt sfâşiaţi. Durerea mi s-a transmis în tot corpul. Era prima oară când mi se întâmpla aşa ceva şi eram îngrozită. Atunci am făcut pluta, în nădejdea că valurile mă vor duce la ţărm. Din nefericire, marea era aproape nemişcată; am rămas pe loc, aşteptând să-mi dau duhul dintr-o clipă în alta. Judith adăugă cu o voce ştearsă: Mi-a fost într-adevăr teamă că am să mor...

— Şi pe urmă? întrebă Hugo cu o mutră încruntată, zdrobindu-şi ţigara în scrumieră.

— Am văzut yachtul *Trollhättan* trecând pe lângă mine, am strigat, doctorul Yvarsen m-a auzit şi mi-a aruncat un colac de cauciuc: eram salvată!

— Asta-i tot?

— Da.

— Şi te-a adus la Beaulieu?

— Acolo îşi lăsase maşina, aşa că m-a dus până acasă.

Hugo se instală în faţa nevestei sale şi spuse cu o voce tremurândă:

— Ăsta-i adevărul, Judith, întregul adevăr?

Gata să facă o criză de nervi, Judith aproape că strigă:

— Nu există nimic altceva! Nimic! Nimic!

Hugo continuă pe acelaşi ton exaltat:

— Te iubesc, cum niciun bărbat de pe lumea asta nu şi-a iubit vreodată nevasta! Dacă m-ai trădat, te voi ucide,

apoi îmi voi pune şi eu capăt vieţii! Da, mă voi sinucide! Fiindcă vezi, am impresia că-mi ascunzi ceva! *Ja, dessen bin ich sicher, man verbirgt mir etwas!*[20]

Apoi întunecat şi gânditor, părăsi sufrageria, trăgând cu putere uşa în urma lui.

Rămasă singură, Judith luă scrisoarea anonimă şi o rupse în bucăţele. Apoi se prăvăli într-un fotoliu şi izbucni în lacrimi. În minte îi revenea, fără încetare, un vers din acea frumoasă poezie a lui Beaudelaire:

*„Vioara ca un suflet pe care-l chinui, plânge...*
*Ca un suflet pe care-l chinui...*
*Plânge...”*

## V

IDE ŞI NORBERT, FANNY ŞI TOM se întâlniră încă o dată pe aeroport. Tom, mai bronzat ca niciodată, nu înceta să sporovăiască cu micul James – pe care Ide îl ţinea în braţe – şi care-i răspundea cu drăgălăşenie bunicului său adoptiv.

— Suporţi greu despărţirea asta, tată, nu-i aşa? întrebă Ide, care nu încetase nicio clipă să le spună „mamă” şi „tată” părinţilor fostului ei bărbat.

Chipul brăzdat al plantatorului se încruntă şi, pentru a-şi ascunde emoţia, se întoarse şi-şi făcu de lucru cu pipa.

— Nu ştiu ce are azi luleaua asta, bombăni el, nu izbutesc s-o fac să tragă ca lumea!

Zdrobită de această despărţire definitivă de fiinţele dragi – care plecau în Europa – Fanny era toată numai lacrimi. Ori de câte ori privirea i se oprea asupra micuţului James, ochii i se umpleau de lacrimi.

— Ştiu că ţi-e greu, tată, insistă Ide, copilul meu era ca şi al vostru...

Foarte jenat de aceste mărturisiri sentimentale, Tom îşi

[20] Da, sunt sigur de asta, îmi ascunzi ceva! (germ.).

scoase din gură veşnica lui pipă şi răspunse cu glas stins:

— Da, aşa e, ne-am ataşat de el, ca şi când ar fi fost nepotul nostru. Înţelegi, cred că şi din cauza numelui pe care-l poartă...

— Norbert nu mi-a lăsat răgazul să mă mai duc o dată la mormântul lui James. Aş fi vrut ca înainte de a pleca să depun acolo un buchet de pansele...

— Am s-o fac eu în locul tău, fata mea.

Ide se încruntă.

— Plec din Africa împotriva voinţei mele, tată... Şi pe un ton de reproş, adăugă: Aşa a hotărât Norbert, fără să mă întrebe şi pe mine!

— Ce vrei, fata mea, asta-i legea firii; femeia trebuie să-şi urmeze bărbatul.

— Eram atât de fericiţi aici!

Tom clătină din cap:

— Îţi aduci aminte ce spunea mereu Norbert? „Prefer Africa de Sud altor ţări pe care le-am cunoscut, pentru că aici natura n-a fost încă pângărită de om. Aici pământul a rămas virgin, tehnica noastră n-a apucat încă să-l violeze. Aici fiinţa umană poate trăi în deplină armonie cu plantele şi cu animalele, cu întreaga natură. Aici se poate dezvolta în deplină libertate.”

— Ei, câte n-a spus Norbert... Nu fi supărată pe el, zise Tom, pe un ton împăciuitor, probabil că are motive serioase ca să vrea să locuiască la Paris. Faima lui sporeşte neîncetat...

— Tocmai asta e, spuse Ide, că nu ştiu dacă motivele lui sunt chiar atât de serioase!

— Aici e izolat, înţelege şi tu! Cine se interesează de pictură în Transvaal? Nimeni!

— E nevoie să se ţină discursuri despre el?

— Oricărui om îi place să se vorbească despre meseria lui. Până şi eu – din când în când – mă întâlnesc cu amicii mei – plantatori sau crescători de vite – şi discutăm despre ceea ce ne preocupă. Nimic mai firesc.

— Are nevastă, poate să discute despre pictură cu ea,

nu? Sunt chiar atât de incultă? N-am făcut totul ca să mă iniţiez şi să mă interesez de munca lui?

— Nu-i acelaşi lucru, Ide.

— Te cred, preferă să discute cu femei străine care-şi dau aere! Eu sunt o femeie simplă, mi-e silă de aerele astea pretenţioase!

Tom îşi lăsă capul în jos şi murmură printre dinţi:

— Te gândeşti la... femeia aceea, nu-i aşa?

„Femeia aceea” se numea Rita Tătărăscu şi venise să facă o vizită familiei Verneuil ca să-i ia un interviu lui Norbert. O brunetă extrem de frumoasă, în vârstă de douăzeci şi şase de ani, elegantă, snoabă, care cunoştea toate persoanele din Parisul artistic şi care publica interviuri şi reportaje în numeroase reviste de artă franceze şi americane. Ide o găsise antipatică şi sofisticată. Norbert, dimpotrivă, fusese încântat de această musafiră; o rugase să petreacă câteva zile în bungalowul lor şi o dusese să facă lungi plimbări prin savană, în timpul cărora discutaseră, plini de însufleţire, probleme ale picturii contemporane şi evocaseră împreună cafenelele celebre din Montparnasse şi din Saint-Germain-des-Pres, pe care le frecventaseră fiecare din ei. Femeia îl flatase pe tânărul pictor, făcând tot timpul aluzie la geniul lui. După ce plecase, Ide scosese un oftat de uşurare... Dar, începând din ziua aceea, Norbert se schimbase, cădea deseori pe gânduri, devenise distant şi rece; apoi, pe neaşteptate, o anunţă pe Ide că se hotărâse să părăsească Africa de Sud şi să se stabilească la Paris.

— Da, răspunse Ide cu o licărire ostilă în priviri, mă gândesc la Rita Tătărăscu! Numai femeia asta pretenţioasă şi antipatică i-a vârât în cap ideile de grandoare şi celebritate!

— Dar Norbert e destul de cunoscut, nu?

— Sigur că este, tată! Tocmai de asta nu văd de ce faima lui l-ar fi împiedicat să trăiască în Transvaal, ca şi până acum!

Gânditor, Tom îşi reaprinse pipa.

— Poate că acolo va găsi un mediu care-i va conveni mai mult...

— N-are familia lui? Un copil?

Tom ridică din umeri.

— De unde să ştiu eu ce-i în mintea lui? Vezi tu, fata mea, fiecare om îşi urmează propriul drum...

— Drumul meu, răspunse Ide întărâtată, era ţara asta minunată unde am învăţat ce-i dragostea, ţara asta în care am trăit atât de fericită alături de James şi unde, datorită vouă, n-am simţit lipsa părinţilor mei.

— Eşti tânără Ide, te vei obişnui repede cu viaţa pariziană.

— Nu vreau să mă obişnuiesc cu ea!

— Fii înţelegătoare, Ide, spuse Tom, fii înţelegătoare...

— Şi când te gândeşti că în urmă cu câteva luni Norbert n-ar fi părăsit Africa pentru tot aurul din lume! spuse Ide. Îţi aminteşti, tată, când pleca aproape în fiecare zi cu Murray în căutarea leilor, acele animale superbe care i-au inspirat cele mai bune lucrări?

Aruncă o scurtă privire spre Norbert, care discuta foarte însufleţit cu stewardesa.

— De ce nu stă cu noi în clipa asta? Întrebă ea pe un ton iritat. Ce are de flecărit cu femeia aceea?

Tom avu un surâs plin de indulgenţă.

— Nu flecăreşte, Ide, nu fi nedreaptă. Cred că vrea să fie sigur că băiatul vostru se va bucura, la bord, de tot confortul necesar.

— Orice-ar fi, stewardesa văd că e topită de admiraţie. Nu vezi cu ce ochi îl priveşte?

Norbert era un bărbat seducător, cu mare succes la femei. Foarte înalt şi drept, cu chipul bronzat de soarele Africii, cu plete blonde ca ale vikingilor, atrăgea toate privirile. Îmbrăcămintea lui, uşor boemă, îi accentua şi mai mult farmecul.

— Ziarista aia mi l-a schimbat pe Norbert al meu! Era mai modest odinioară, n-ar fi îngăduit pentru nimic în

lume ca o înţepată ca aia să-i facă curte!

Urmărea manevrele stewardesei, îi studia pozele avantajoase şi atitudinile languroase. Furioasă, strigă:

— Uită-te şi dumneata, tată! Nu-i o neruşinată?

— Hm! Să zicem că e un pic cam cochetă.

— O scuzi?

Tom schiţă un gest de indiferenţă.

— N-o scuz... Dar ştii şi tu că azi mai toate fetele sunt la fel ca ea.

— Şi el?

— Fleacuri! Bărbaţii sunt toţi o apă şi-un pământ, draga mea; nici unul nu e insensibil la avansurile femeilor.

— Lungeşte discuţia, lăsându-se admirat ca un păun.

— Ei, exagerezi, Ide...

— Nu, nu, Norbert nu mai e acelaşi...

— Nu te arăta prea geloasă, fiindcă nu e bine!

— Nu e numai asta, tată...

— Dar ce mai e, fetiţo?

— Ulise, câinele! Crezi că mai înainte ar fi acceptat să se despartă de el? Ştii bine cât ţinea la doberman!

— Eu socot că a făcut bine lăsându-mi-l mie. Căci la Paris bietul câine nu s-ar fi simţit în largul lui.

— Ca şi mine! Mi se pare groaznic să mă duc şi să trăiesc într-un oraş unde aerul este viciat şi poluat de sute, de mii de maşini, unde nu există o fărâmă de linişte şi aproape niciun pic de verdeaţă.

— Vleau Ulise! Vleau Ulise! începu să strige micul James, care auzise pomenindu-se numele câinelui.

— Dacă ar înţelege ce se întâmplă, ar fi o adevărată nenorocire pentru el, spuse Ide cu amărăciune.

— Ei, ne va uita repede!

— N-o să vă uite nici pe voi, nici pe Ulise care era prietenul lui de joacă...

— Ţineai şi tu mult la câine, nu-i aşa, Ide?

— Da, tată. Norbert îl găsise în Grecia, pe insula Mikonos. Pe insula unde ne-am hotărât să întemeiem un cămin... Şi Ide continuă visătoare: Vorbeam despre Ulise,

când eram împreună... Afecţiunea pe care o nutream amândoi faţă de animalul cu privirea atât de blândă şi de credincioasă devenise un fel de trăsătură de unire între noi doi... Fiecare lăuda câinele, ca să-i facă plăcere celuilalt.... Şi apoi, nu i-am ales eu numele? N-am făcut, împreună, prima plimbare cu câinele? Exista – în toată povestea asta – ceva ce nu ne aparţinea decât nouă şi la care ţineam cu gelozie. Numai că toate astea s-au dus acum... da, s-au dus!

Fanny urmărise cu nelinişte crescândă discuţia dintre Ide şi Tom. Stăpânindu-şi emoţia, îşi usca lacrimile şi se adresă Idei:

— Vrei să i-l dai câteva momente pe James lui Tom, draga mea? Cu acest prilej, îşi vor lua şi rămas bun...

— Sigur, mamă, răspunse Ide, punând băieţaşul în braţele robuste ale lui Tom, care fu încântat.

Fanny o luă pe Ide deoparte.

— Am auzit tot ce-ai spus, şopti ea, şi sunt foarte îngrijorată.

— De ce?

— Pentru că îmi dau seama că eşti pornită împotriva lui Norbert, că invoci tot felul de pretexte ca să-ţi manifeşti ranchiuna...

— Nu vreau să plec de aici! strigă Ide cu un accent de violentă sinceritate. Nu caut niciun fel de pretext, sunt pur şi simplu tristă, o tristeţe de nespus, la gândul că trebuie să mă despart de voi şi de Transvaal.

Fanny clătină din cap.

— Draga mea, de fapt eşti geloasă. Ştii că la Paris soţul tău va fi tot timpul în centrul atenţiei, înconjurat, de femei frumoase, cum era ziarista aia...

— Rita Tătărăscu...

— Ce ai cu ea? Poate că nu urmăreşte, totuşi, decât să-l cunoască bine pe Norbert...

— Îmi este total antipatică!

— În unele medii, femeile au adesea un anumit gen de a se comporta, care nouă ne displace. Nu trebui totuşi, să

uiţi că nu poţi trăi şi nu te poţi îmbrăca la Paris ca în Transvaal.

— Peste tot există oameni simpli, chiar şi la Paris. Iar Rita asta e plină de ifose şi de pretenţii. În plus, a încercat să-l seducă pe Norbert, am văzut-o cu ochii mei!

— E frumoasă, aşa că încearcă să-i ierţi cochetăriile.

— Nu vreau s-o văd în casa mea!

— Te sfătuiesc să fii mai moderată, fata mea! Nu fi prea intransigentă cu bărbatul tău.

— Am refuzat oare să plec cu el la Paris?

— Da, dar nu cu plăcere.

— Să nu-mi ceară nimeni să părăsesc, cu surâsul pe buze, o ţară unde am fost mai fericită decât oriunde în altă parte! Şi unde aflam pretutindeni urmele pe unde trecuse tata! Căci aici a existat o tradiţie a familiei Yvarsen...

Buzele lui Fanny schiţară un surâs melancolic.

— Tatăl tău... Ce om nemaipomenit! Cât de mult i-am simţit lipsa! Apoi adăugă imediat, pe un ton plin de încurajare: La Paris vei fi mult mai aproape de el, Ide! Te-ai gândit la asta?

O scânteie de nădejde se aprinse în ochii Idei.

— Adevărat, spuse ea, aş putea să-l văd mult mai des pe tata...

— Şi pe Thérèse, pe draga mea Thérèse, cea mai bună prietenă a mea.

— Mama... Atât de bună şi de blândă...

— Da, Ide, mama ta e o fiinţă minunată. Să fii întotdeauna drăguţă cu ea şi când ai s-o vezi, vorbeşte-i despre Tom, despre mine şi despre Transvaalul care i-a fost atât de drag...

Fanny se simţi iarăşi emoţionată, ochii i se umplură din nou de lacrimi, aşa că schimbă imediat şi tonul şi subiectul:

— Fii şi tu la fel de blândă şi de drăguţă cu bărbatul tău, draga mea! Să nu devii o nevastă acră şi răzbunătoare. Dimpotrivă, fii înţelegătoare şi

împăciuitoare. S-ar părea că pe Norbert l-a cam ameţit succesul... La vârsta lui, e şi normal!

— Nu asta îi reproşez eu, mamă!

— Nu-i reproşa nimic, Ide, şi va fi mult mai bine. Ai priceput ce ţi-a spus Tom? „Nu fii geloasă că tot nu-ţi ajută la nimic!” Ştii că bărbatul meu nu prea are obiceiul să deschidă gura, dar când o deschide, apoi ştie ce spune!

— Deci să-i trec totul cu vederea, nu? Şi aerele lui de don Juan şi flecăreala cu ziarista aia...

Fanny făcu un gest cu mâna:

— Copilării!

— Ce ştii, dumneata, mamă!

Fanny îşi plecă încet capul şi închise ochii.

— Mda, spuse ea cu voce schimbată, dacă ai unele bănuieli...

— Nu, replică Ide, bătând în retragere, din fericire încă n-am ajuns până acolo.

Fanny îşi ridică brusc capul şi o luă pe Ide de mână...

— În cazul ăsta, n-am decât un singur sfat să-ţi dau, Ide: nu vă începeţi şederea la Paris cu reproşuri! Nu proceda în aşa fel încât lui Norbert să i se facă lehamite de casă şi de văicărelile tale. Fiindcă dacă ai să procedezi astfel, îl vei pierde în mod sigur! Se va duce să-şi petreacă vremea prin cafenele, unde va găsi destule femei care să-l consoleze. Aşa că fii rezonabilă.

— Deci să cedez...

— Nu...

— Să mă plec în faţa capriciilor lui...

— Recunosc în impetuozitatea şi înflăcărarea ta trăsătura de caracter specifică celor din neamul Yvarsen... Dar pricepe că nu-ţi cer decât un lucru, Ide: înţelegere.

— Am fost întotdeauna înţelegătoare faţă de el.

— La Paris va trebui să fii şi mai înţelegătoare, Ide, să-ţi stăpâneşti ranchiuna, spuse Fanny.

— Am să încerc, mamă...

— Îmi făgăduieşti?

— Îţi făgăduiesc...

Fanny şopti:

— Şi dacă vreodată bănuielile tale vor avea, din nenorocire, un suport real, dacă Norbert te va părăsi într-o zi pentru vreo Rita oarecare, să ştii că vei găsi întotdeauna, alături de noi, o oaza de linişte pentru tine şi pentru copil.

Emoţionate şi răscolite, cele două femei se îmbrăţişară în tăcere, îndelung şi cu dragoste.

— Ei, aţi terminat cu efuziunile sentimentale? strigă Norbert îndreptându-se către ele cu paşi mari, vizibil agasat de rămasul bun care nu se mai isprăvea.

— Ei, spuse Tom, apropiindu-se de el, nu părăseşti în fiece zi Africa, aşa că nu fii chiar atât de grăbit, dragă Norbert!...

— Da, dar avionul nu ne aşteaptă, răspunse pictorul ca pentru a se scuza.

Ide îşi privi soţul cu ochii strălucind de mânie:

— Efuziunile sentimentale s-au terminat, strigă ea, suntem la dispoziţia ta!

Norbert o privi surprins.

— Iată-te şi nervoasă, dragă!

— Nu pricepi nimic, replică Ide furioasă, spui întotdeauna exact ce nu trebuie!

— Hai, hai, interveni Tom, fiţi calmi, copii, fiţi calmi! Luaţi exemplu de la micul James, uitaţi-vă la el cât e de drăguţ.

Ide îşi luă băieţaşul în braţe, învăluindu-l în privirile ei calde:

— Hai, dragul meu, vino! Noroc că te am pe tine, fiindcă altfel aş fi ca şi singură în avion!

— Aveţi grijă de Ulise, spuse Norbert ca să pună capăt unei scene ce începea să devină penibilă pentru toţi.

Tom îl linişti:

— Ştii că Fanny iubeşte grozav animalele. Ulise va fi la noi bine îngrijit.

Urmară ultimele recomandări, ultimele îmbrăţişări.

— Vom veni să vă vedem din când în când, spuse Norbert, ca să facă despărţirea mai puţin dureroasă.

— Nu, nu, spuse Fanny între două suspine, Transvaalul e prea departe... Locuim la capătul pământului. N-o să mai veniţi niciodată aici...

— Ba da, ba da...

— Nu, de-acum totul s-a sfârşit pentru noi... vom rămâne singuri pe vecie...

* * *

...Avionul se îndreptă spre nord. Trecea printr-o pătură groasă de nori şi, prin hublouri, nu văzură decât o pâclă cenuşie pe care o bănuiră umedă şi rece. Legănat pe genunchii mamei sale, micul James adormise. Ide închisese şi ea ochii, dar nu dormea: revedea fără încetare o siluetă plină de seducţie care o neliniştea: Rita Tătărăscu!

## VI

ERLING SE PLIMBA NERVOS, în lung şi-n lat, prin cabinetul de lucru pe care şi-l amenajase la clinică. Aşezată într-un fotoliu adânc, Flavie îi urmărea îngrijorată mişcările.

— Linişteşte-te, dragă, la ce bun să te frământi astfel?

— Ani şi ani de căutări şi mereu acelaşi rezultat: nimic! E de-a dreptul exasperant!

— Te-ai agăţat de cea mai dificilă problemă a epocii noastre: patologia cancerului. Ai ales drumul cel mai dificil, cel mai spinos...

— Şi cel mai lung! strigă Erling plin de nerăbdare.

— Da, aşa e, cel mai lung... Aşa că nu ştiu de ce te miri că n-ai ajuns încă la niciun rezultat.

— Neputinţa asta în care ne zbatem mă revoltă!

— Trebuie să înveţi să ai răbdare, dragă.

— Să am răbdare? Vrei să-i spui asta unui bolnav care se ştie condamnat? Spune-i să aibă răbdare, fiindcă noi o să descoperim peste zece sau douăzeci de ani agentul patogen al cancerului! Vestea asta o să-i bucure grozav pe cei care nu mai au de trăit decât câteva săptămâni sau maximum câteva luni.

— Pe unii, totuşi, ai izbutit să-i vindeci, fie prin intervenţii chirurgicale, fie prin expunerea organismului la izotopi radioactivi...

— Da, aşa e, dar ceilalţi? Ceilalţi care sunt atât de numeroşi?

— Va veni şi ziua în care...

Erling îi tăie vorba:

— Gândeşte-te la toţi cei pe care i-am văzut murind sub ochii noştri, de când am deschis institutul...

— Hai să vorbim de altceva, Erling, te rog...

— Nu, trebuie să avem curajul să privim realitatea în faţă! Să nu ne lăsăm legănaţi de iluzii! Să fim lucizi! Am uitat-o oare pe fata aceea de douăzeci de ani, suedeza aceea frumoasă pe care am văzut-o stingându-se sub ochii noştri, în nişte chinuri pe care abia dacă i le-am putut, cât de cât, atenua?

— Cancer la gât, spuse Flavie pe un ton neutru, pentru a-şi ascunde emoţia care-o cuprinsese aducându-şi aminte de cazul în speţă.

— Chiar în clipa de faţă, ştii bine, avem doisprezece bolnavi condamnaţi în mod iremediabil. Ei nu ştiu încă acest lucru, dar eu îl ştiu...

— Ce-i de făcut?

Erling înălţă din umeri.

— Nu ştiu nici eu...

— Trebuie să continuăm lupta, dragul meu! În ce mă priveşte, îmi voi intensifica cercetările privind influenţa nocivă a tutunului şi mai ales a ţigărilor asupra organismului.

— Până acum, n-ai ajuns nici tu la un rezultat pozitiv, nu-i aşa?

Flavie îşi lăsă capul în jos.

— Nu, spuse ea, n-am ajuns încă la niciun rezultat...

— Vezi şi tu că batem pasul pe loc. Nu înaintăm cu nimic... Nu-mi pot consola bolnavii, făgăduindu-le că vom descoperi, cândva, leacul...

— Eşti descurajat, dragul meu...

— Lupta mi se pare mult prea inegală, Flavie...

— Flagelul ăsta groaznic... O, Doamne, oare când vom izbuti să-i venim de hac?

Erling se opri în faţa soţiei sale:

— Numai tata ar putea să ne ajute!

— De ce numai el?

— I-am citit lui Bergmann observaţiile făcute pe dosarul pe care i l-am dat să-l studieze când ne-am dus atunci, la *Journey's End*...

— Şi?

— Bergmann e şi el de aceeaşi părere, că tata ne depăşeşte pe toţi.

— Cât de mult te va fi costat această mărturisire, spuse Flavie, amintindu-şi de rivalitatea de odinioară dintre tată şi fiu.

— Mi s-a întâmplat să fiu uneori nedrept faţă de tata, fu de acord Erling, dar află că, atunci când e cazul, ştiu să fiu şi obiectiv!

— Spune-mi şi mie în ce constă superioritatea lui?

— Ţi-am mai explicat, draga mea: noi, cercetătorii mai tineri trebuie să analizăm două, trei sute de cazuri ca să ajungem la rezultatul la care tata ajunge după ce examinează doar două sau trei cazuri. Deducţiile sale logice ne-ar scuti de zece ani de cercetări!

— Cu alte cuvinte, asta se cheamă geniu!

— Da, geniu!

— Din primul moment, când am dat ochii cu el, spuse Flavie gânditoare, mi-am dat seama că Jan Yvarsen e făcut din alt aluat decât noi!

— Vezi tu, *Istoria ştiinţei* vorbeşte de două feluri de savanţi: pe de o parte specia laborioasă şi răbdătoare,

care calculează, cercetează, examinează, care acumulează nenumărate experienţe; cei care fac parte din această categorie rămân, în general, anonimi, sau – în cel mai fericit caz – numele lor este tipărit, cu litere modeste, în manualele de specialitate: din această categorie fac parte eu...

— Ei, acum prea ai devenit modest...

Fără să ia în seamă întreruperea, Erling continuă:

— ...Apoi vine pleiada oamenilor mari, a celor care, într-o străfulgerare de geniu, ajung la descoperiri capitale, ca de pildă, Galilei, Newton, Darwin, Pasteur, Einstein.

— Claude Bernard, Koch, Fleming...

— Şi mulţi alţii! Tata face parte din cea de a doua categorie, sau mai exact ar fi putut face parte, dacă s-ar fi consacrat medicinei teoretice şi experimentale şi nu practicii chirurgicale şi organizării de clinici.

— Cred că avea stofă de mare savant...

— Doctorul Bergmann mi-a spus textual: „După ce-am citit notele tatălui dumitale, mi-am dat seama că ar fi putut fi omul care să vină de hac cancerului, dacă bineînţeles ar fi vrut să-şi orienteze activitatea în acest sens!”

— Acum e prea târziu...

— Nici pomeneală...

— Ce vrei să spui?

— Ar putea să-mi dea unele sfaturi, să-mi explice mai pe îndelete concluziile privitoare la unele cazuri pe care le-a tratat în timpul îndelungatei sale cariere. Părerile lui mi-ar fi extrem de preţioase...

— Ar trebui să-l convingi să vină la Stockholm.

— Mi-a făgăduit! Nu fusese stabilit să vină să-mi dea unele îndrumări în legătura cu Institutul?

— Ce vrei? Are şi el dreptul la odihnă.

— Nu-i cer să muncească în vreun fel, am nevoie doar de părerile lui!

— De ce nu-i scrii toate astea?

— M-am săturat să mai aştept, aşa că am să fac

altceva: am să iau avionul spre Nisa. Odată ajuns la *Journey's End*, îi voi spune prin viu grai ce vreau de la el şi n-o să-i las o clipă de răgaz până ce nu-şi va face bagajele ca să vină cu mine la Stockholm!

— O idee foarte bună, dragul meu!

— Sunt cum nu se poate mai presat să ajung la rezultate concrete, înţelegi?

— Da. Dealtfel, călătoria va fi pentru tine o destindere.

— Nu prea, fiindcă am de gând să-mi iau cu mine dosarele!

— Deci nu vrei să te odihneşti deloc?

— Crezi că afurisitul ăsta de cancer se odihneşte?

— Totuşi, ar trebui să te relaxezi puţin...

Erling făcu un gest negativ din cap.

— Atâta timp cât va mai exista un singur bolnav condamnat, voi rămâne pe baricadă! spuse el pe un ton hotărât. Tânărul cercetător arătă agasat mormanul de scrisori pe care secretara i-l pusese pe birou: Uită-te la toată hârţogăria asta care mă obligă să pierd un timp preţios, pe care l-aş putea petrece în laborator!

— Vrei să te ajut?

— Da, uite aici alt teanc. Tot ce ţi se pare lipsit de interes, aruncă la coş, ca de obicei.

— Da, dragă, ca de obicei.

Flavie îşi reprimă cu greu o exclamaţie de surpriză:

— O scrisoare de la tata, strigă ea înşfăcând un plic, îi recunosc hârtia şi scrisul!

— Ai citit-o?

Flavie rupse plicul.

— Un minut...

Erling văzu chipul soţiei sale adumbrindu-se.

— Vreo veste proastă? întrebă el neliniştit.

— Da, pentru tine.

— Ce s-a întâmplat?

— Tatăl tău ne înştiinţează că s-a hotărât să facă, împreună cu mama, o excursie în Italia.

Flavie aruncă o privire spre calendar.

— La ora asta, spuse ea, şi-au şi început itinerariul sunt pe drum...

— Ce neşansă!

— Dacă ar fi plecat cu o zi mai târziu, le-ai fi putut trimite o telegramă, anunţându-ţi sosirea; te-ar fi aşteptat...

— Unde anume se vor duce?

— Tata nu precizează.

— Spune că paznicul domeniului *Journey's End*, Thibault, e la curent cu toate etapele călătoriei lor, cu numele şi adresele hotelurilor unde vor trage şi unde va trebui, să le trimită corespondenţa.

Erling strânse din maxilare; la baza frunţii i se ivi o cută voluntară:

— Voi pleca totuşi, spuse el.

„Dacă în unele domenii nu se poate compara cu tatăl său, îşi spuse Flavie privindu-l cu admiraţie, în ceea ce priveşte tenacitatea sunt sigura că-l depăşeşte; are ceva dur, indestructibil, aproape că aş spune «metalic» în el, ca şi cum ar fi fost turnat din oţelul cel mai pur”.

— Cum vei proceda, dragă?

— O să iau avionul spre Nisa, iar acolo voi închiria o maşină puternică şi rapidă. Primul meu drum va fi la *Journey's End*, ca să aflu încotro au pornit-o părinţii mei.

— Apoi presupun că vei încerca să-i ajungi din urmă...

— Da, şi-mi va fi destul de uşor, fiindcă ştii că tatei îi place să meargă încet când călătoreşte, îi place să viziteze, pe îndelete, bisericile şi monumentele mai puţin cunoscute. Aşa că nu mi-o vor lua cu mult înainte.

— Nu-i grăbi totuşi prea tare; mama trebuie să fie nemaipomenit de fericită că face această călătorie împreună cu tata...

Erling se ridică de la birou.

— Tata e medic, spuse el sec, va înţelege că există lucruri mai urgente decât un voiaj de plăcere! Când cancerul va fi învins, vom avea vreme să hoinărim, după pofta inimii, prin toate oraşele italiene.

— În ziua aceea, dragul meu Erling, mai mult ca sigur că părinţii tăi nu vor mai fi printre noi!

Trăsăturile lui Erling se crispară:

— Cu atât mai rău pentru ei şi cu atât mai rău pentru noi dacă va trebui să murim înainte de a câştiga bătălia! spuse el, cu răceală. Ceea ce e important, e lupta noastră împotriva bolii, lupta noastră zilnică! În faţa acestei sarcini, nu mai contează nimic: nici legăturile de rudenie sau de prietenie, nici afecţiunea, nici chiar dragostea!

„Parcă ar fi turnat din oţel! Iată de ce-l iubesc aşa cum îl iubesc...” îşi spuse Flavie.

## VII

— ASCULTĂ ŞI TU, SPUSE ERLING care deschisese o nouă scrisoare... Ce glumă de prost gust?

— Despre ce e vorba?

— De o anonimă.

Buzele Flaviei schiţară un gest de dezgust.

— Mi-e silă de aşa ceva, spuse ea. Sigur, vreun confrate gelos...

— Nu, nu, e ceva personal... Erling examina plicul. E trimisă din Nisa. Şi e scrisă în engleză.

— Bizar!

— Stai să ţi-o citesc şi ţie:

*„Domnule,*

*Eşti predestinat să ajungi un mare savant, lucru de care nu se mai îndoieşte nimeni. Realizarea măreţului Institut Erling Yvarsen, e o primă victorie. Felicitări! Trebuie să recunosc însă că soţia dumitale a lucrat cot la cot cu dumneata, că e un biolog strălucit, care a repurtat odinioară un mare succes în Africa de Sud! E mult prea inteligentă pentru vârsta ei. Un creier, dragă domnule, un creier strălucit! Din păcate, creierul nu face doi bani fără*

*trup, şi trupul ne face adesea să ne poticnim (evident, din punct de vedere moral) şi ne împinge să facem unele lucruri, să săvârşim unele acte pe care mai apoi le regretăm amar, sau mai curând, pe care creierul nostru le regretă, el care a fost târât fără voia lui în nişte aventuri destul de neplăcute.*

*Aventura este un cuvânt de circumstanţă. Simt că te iriţi, domnule. Dumneata, omul cinstit şi sever, te temi de complicaţii, de «istorii echivoce», cum probabil le vei numi. Cu atât mai rău pentru dumneata! În viaţa morală, ca şi în cea ştiinţifică, adevărul ocupă primul loc. Eu – care am o privire radioscopică şi care văd până în străfundurile sufletului – vreau să-ţi arăt adevărul, oricât de penibil şi de dureros ar fi el. Căci urăsc minciuna şi ipocrizia! Da, domnule, sunt tot timpul răstignit pe crucea adevărului! Căci eu sunt crucificatul! Cel pe care toţi îl alungă!*

*Soţia dumitale a avut o aventură cu un violonist. Cunoşti omul, i-ai strâns şi mâna. Inutil să-i mai scriu numele, ştii cine e. N-ai bănuit niciodată nimic? Să fi fost chiar atât de orb?*

*Cei doi iubiţi au avut o discuţie dramatică în timpul şederii dumitale la* Journey's End*, la Cap-Ferrat. Îţi aduci aminte? Violonistul fusese şi el invitat de tatăl dumitale, împreună cu americanca aceea nemaipomenit de bogată, Judith Collins. La un moment dat, soţia dumitale şi violonistul au ieşit să facă împreună o plimbare prin parc, sub ochii dumitale!*

*Discuţia a fost dramatică, da! Muzicianul voia s-o rupă cu ea, avusese dealtfel mai multe legături care nu duraseră şi apoi ştia sigur că în curând avea să se însoare cu americanca cea bogată. Între el şi Judith Collins, soţia dumitale era o piedică serioasă; dealtfel, o târâse destul după sine, ca pe o ghiulea legată de picior! Gândeşte-te şi dumneata: avea de ales între milioanele americancei şi pasiunea amoroasă a nevestei dumitale. A trebuit s-o respingă pe soţia dumitale, şi asta cu gesturi plictisite şi*

*agasate, aşa cum te descotoroseşti de o haină veche pe care ai purtat-o prea mult. Iar ea, domnule, ea s-a aruncat în faţa lui (ştiu asta din sursă sigură), l-a implorat, l-a rugat să n-o părăsească. I-a sărutat până şi mâinile, domnule, mâinile lui prelungi, de virtuoz, pe care le iubise atâta! Iar el, el a fost distant, chiar ostil, arborând un aer de nemulţumire pe chipu-i trufaş. Până la urmă a respins-o cu brutalitate pe nevasta dumitale şi s-a îndepărtat de ea alergând, ca şi cum ar fi fugit de o râioasă. Cât despre ea, a izbucnit în lacrimi şi şi-a rezemat fruntea înfierbântată de trunchiul unui pin.*

*Da, îmi dau perfect de bine seama: ţi se pare că-ţi povestesc vreun foileton de prost gust, scris prin 1900 şi publicat în* «l'Illustration»*. Nu e însă vina mea dacă nevasta dumitale s-a complăcut într-o aventură desuetă, sau mai precis, în stil desuet şi aproape ridicol. Să ai o legătură cu un violonist, să te târăşti la picioarele lui, să-i săruţi mâinile (şi încă în parc), într-adevăr, mi se pare de neîngăduit în epoca noastră! Iartă-mă, dragă domnule, dar presupun că nu socoţi ironia mea deplasată! Fiindcă eşti într-adevăr demn de compătimit: soţia dumitale te-a trădat, şi-a bătut joc de dumneata, aşa că a sosit ceasul mâniei, al mâniei îndreptăţite.*

*Când se gândeşte la dumneata, violonistul probabil că surâde ironic... Nu mai adaug decât un cuvânt: acţionează! Acţionează repede şi bine. Fii, în sfârşit, bărbat! Nu da îndărăt din faţa nici unei hotărâri! Ca să nu se mai spună că un om de ştiinţă a fost bătaia de joc a unui scripcar!*

*Un prieten care veghează.”*

Erling citise strania misivă cu o voce neutră şi pe un ton foarte detaşat; Flavie îl ascultase în tăcere, fără să-l întreruptă. Pe urmă îşi ridicase ochii spre soţul ei şi-l întrebase îngrijorată:

— Sper, dragul meu, că nu crezi o iotă din toată povestea asta?

— Judecând după scris, spuse Erling fără să-i răspundă la întrebare, omul ăsta sau e un drogat, sau un alcoolic. Pe de altă parte, s-ar spune că e scrisul unui medic sau al unui farmacist. Curios, curios...

Flavie insistă:

— Răspunde-mi la ce te-am întrebat, Erling! Sper că nu crezi niciun cuvânt din tot ce-a scris individul ăsta!

— Sigur că nu cred. Dar e jenant, e foarte jenant.

— Trebuie să fie vorba de un nebun sau de un drogat, aşa cum ai spus şi tu.

Erling contemplă gânditor, scrisoarea.

— Şi Hugo Stiffenacker? întrebă el.

— Cred că nu-l bănuieşti, strigă Flavie.

— Era destul de bizar şi de isteric la Hamburg, nu?

— A trecut vreme lungă de atunci; acum s-a schimbat cu desăvârşire.

— Ştiu, ştiu, a devenit un mare virtuoz, un om celebru, dar asta nu înseamnă că şi-a schimbat şi firea!

— Cred, mai curând, că e vorba de un duşman al lui Stiffenacker.

Erling fu de acord.

— Ai dreptate, pentru că individul vorbeşte despre el în termeni destul de dispreţuitori, ca de pildă acea expresie – *fiddler* – scripcar.

— Totuşi cineva trebuie să-i fi spus că Hugo mi-a făcut curte la Hamburg.

— Da, şi că ne-am reîntâlnit cu el în timpul şederii noastre la *Journey's End*.

Erling se juca nervos cu un *coupe-papier*.

— O întrebare, draga mea...

— Te rog...

— Ai ieşit, într-adevăr, în parc, împreună cu Stiffenacker, căci nu-mi mai aduc aminte...

Un val de roşeaţă năpădi fruntea Flaviei.

— Da, spuse ea, şi am avut o discuţie destul de violentă.

Fiul lui Jan îşi ridică brusc capul; privirea i se înăspri.

— Mda, spuse el, nu mi-ai vorbit niciodată despre asta.

— N-am socotit necesar să mai revin asupra unor vechi istorii...

Erling replică pe un ton sec:

— Sunt soţul tău, Flavie, trebuia să-mi fi spus totul! Şi adăugă gânditor: Deci există o fărâmă de adevăr în ceea ce afirmă individul ăsta!

— Nu, tot ceea ce pretinde e fals, exclamă Flavie cu vehemenţă.

— Totuşi...

— A deformat totul, a trântit minciuni peste minciuni...

— Povesteşte-mi ce s-a întâmplat, în seara aceea, în parcul de la *Journey's End*, dar exact aşa cum s-a întâmplat, îi ceru Erling, pe tonul lui rece, de clinician.

— Încrederea ta în mine a şi început să se clatine, spuse Flavie.

— Povesteşte...

Flavie se ridică şi se îndreptă spre fereastră, sprijinindu-şi fruntea de geamul rece.

— A venit după mine, în parc... începu ea.

— Eu unde eram în clipa aceea?

— În salon; discutai foarte însufleţit cu tatăl tău.

— Da, acum îmi aduc aminte. Îmi vorbea despre rezultatele studiilor sale asupra cancerului.

— La început Stiffenacker mi-a adus aminte de seratele din Hamburg. A făcut aluzie la marele admirator al lui Frederic cel Mare şi al lui Voltaire, ştii cine, exportatorul Dobenfeet, care cânta la flaut şi la care se jucau, din când în când piese de Kleist. l-am răspuns că-mi plăcuse grozav acel mediu, solemna gravitate a acelor vechi locuinţe patriciene, marile grădini tăcute, umbrite de tei, ulmi şi stejari venerabili, piticii de piatră ascunşi în dosul tufişurilor, fântânile arteziene cu clipocitul lor melancolic...

— Să revenim la fapte! i-o reteză Erling nerăbdător.

— Dar ce crezi că fac altceva decât să-ţi povestesc lucrurile aşa cum s-au întâmplat în seara aceea?

— Mă rog, n-ai să mă faci să cred că ai vorbit doar despre seratele din Hamburg? Mi-ai mărturisit, adineauri, că ai avut o discuţie destul de violentă. Bănuiesc că această discuţie nu era legată de talentul de flautist al lui Dobenfeet...

— Mă laşi să vorbesc?

— Da, dar aş vrea să ajungi mai repede la fondul afacerii...

— Mi-a spus că m-a văzut în timpul concertului pe care l-a dat la Stockholm, când a interpretat Mendelsohn.

— Concert la care te-ai dus singură...

— Fiindcă tu ai fost reţinut la Institut...

— Nu e un reproş, Flavie, ci o simplă constatare.

— Unele hazarduri, unele coincidenţe din viaţă se întorc împotriva noastră şi pur şi simplu ne copleşesc.

Cu un gest de nerăbdare, Erling bătu în marginea biroului cu *coupe-papier*-ul.

— Nimeni nu se gândeşte să te învinuiască, replică Erling şi cu atât mai puţin eu! Nu doresc decât să cunosc întregul adevăr în legătură cu întrevederea din parcul de la *Journey's End*. Aşa încât continuă-ţi povestirea...

— Din una în alta, Hugo mi-a mărturisit că nu încetase niciodată să mă iubească.

— Şi tu cum ai reacţionat?

Flavie se desprinse de fereastră şi se întoarse spre soţul ei.

— Înainte de a-ţi răspunde la întrebare, aş vrea să-ţi amintesc ce mi-ai spus într-o seară, la Hamburg, când – peste zi – primisem vizita puţin cam supărătoare, a lui Hugo Stiffenacker.

— Atunci când ţi-a dedicat una din compoziţiile lui?

— Da, liedul acela scris pe un poem de Hölderlin.

— Şi care sunt, mă rog, cuvintele atât de memorabile pe care le-am rostit atunci?

— „Cât de mult regret că n-am fost şi eu de faţă. Stiffenacker trebuie să fi fost teribil de caraghios!”

— Asta-i tot?

— Ţi-am răspuns că nu-ţi împărtăşesc veselia, fiindcă băiatul e îndrăgostit de mine şi că lucrul devine extrem de jenant. Când te-am întrebat dacă nu eşti gelos, mi-ai replicat – şi-ţi reproduc aproape textual: „Pe Stiffenacker? Cum poţi să mă întrebi aşa ceva? Crezi că sentimentele banale şi puţin cam ridicole ale acestui băiat ar putea să tulbure înţelegerea dintre noi? Nu cred aşa ceva!”

— Văd unde vrei să ajungi, draga mea, spuse Erling. Dar uiţi un lucru: în epoca aceea Stiffenacker era o fiinţă bizară şi caraghioasă.

— Vezi lucrurile cu ochii unui bărbat. În realitate, avea şi atunci destul farmec şi ştiu că multe dintre cucoanele din Hamburg erau îndrăgostite nebuneşte de el.

— Poate, dar nu tu!

— Nu, eu nu.

— Căci te cunosc, ai prea mult spirit critic. Eşti totuşi un om de ştiinţă, adică un creier lucid.

— Dacă eşti atât de sigur de mine, de fidelitatea mea, atunci la ce bun toată această discuţie inutilă?

— Stai! Între timp, Hugo Stiffenacker a devenit unul dintre cei mai mari violonişti. Nu mi-ai spus tu însăţi că tânărul cânta dumnezeieşte?

— Aşa şi era.

— Între timp a devenit parcă şi mai înalt, mai distins, mai rasat; şi-a pierdut complet vechea lui înfăţişare de student amărât. Astăzi, Hugo Stiffenacker e un bărbat celebru şi un om care ştie ce vrea. Situaţia s-a schimbat cu desăvârşire.

— Da, Hugo s-a schimbat, asta e sigur, dar nu şi atitudinea mea faţă de el. Am multă admiraţie pentru marele muzician, pentru genialul interpret care a devenit între timp, dar nu-l iubesc!

— I-ai dat de înţeles acest lucru?

— I l-am spus de-a dreptul, fără niciun fel de ocolişuri.

— Şi cum a reacţionat?

— Prin declaraţii din ce în ce mai înflăcărate, în genul lui...

— Pot foarte bine să-mi imaginez scena...

— Până la urmă, a trebuit să se încline în faţa fermităţii mele.

— Şi când v-aţi despărţit, ce-aţi hotărât?

— Nu era nimic de hotărât, Erling. L-am făcut să priceapă că pasiunea lui era smintită şi fără rezolvare, şi că trebuia să înceteze să se mai gândească la mine.

Erling deveni sceptic.

— Crezi că e cu putinţă ca un om exaltat ca Stiffenacker să devină rezonabil?

— Cred, din moment ce la puţină vreme după asta s-a logodit cu Judith Collins, cu care între timp s-a şi însurat.

— Da, ştiu, ne-a trimis o invitaţie din New York. Fiul lui Jan adăugă, cu scrisoarea în mână: Mai rămâne de elucidat misterul scrisorii anonime!

— Dacă aş fi în locul tău, aş da uitării toată această poveste urâtă; noi avem alte griji în clipa de faţă şi cu mult mai importante.

Erling clătină din cap, cu încăpăţânare:

— Nici vorbă de aşa ceva! Vreau să aflu cine şi-a permis să te calomnieze astfel şi voi afla!

— Un bolnav, un smintit, ai spus-o tu însuţi.

— Un smintit? Nu, Flavie, scrisoarea e prea machiavelică, prea bine ticluită ca să fi fost scrisă de un nebun...

— ...Sau de un drogat.

— S-ar putea... Să fie un duşman al lui Stiffenacker?

— Vreun violonist invidios pe succesele sale?

— Până la urmă aflu eu adevărul şi atunci, draga mea, autorul acestei scrisori va trebui să-mi dea socoteală!

— Ce te gândeşti să faci?

Erling împături cu grijă scrisoarea şi o puse în portofel.

— *Santa Monica*, proprietatea lui Judith Collins...

— Acum se numeşte Stiffenacker, spuse încet, Flavie.

— Da, dar asta n-are nicio importantă. Proprietatea lor se învecinează cu cea a părinţilor mei. Când mă voi duce la *Journey's End*, am să trec şi pe la *Santa Monica*. Am să-

i arăt scrisoarea lui Hugo Stiffenacker şi am să-l întreb dacă bănuieşte pe cineva.

— Trebuie să aflăm dacă Stiffenackerii sunt la Cap-Ferrat.

— Aflu eu, draga mea: dacă nu vor fi acolo, am să mă ocup de treaba asta după ce mă voi întoarce din Italia.

— Crezi că e bine să mai dezgropi povestea aia veche? Judith va afla şi sigur că va suferi...

— N-am de ales.

Flavie insistă.

— Abia s-au căsătorit, să nu le tulburăm fericirea.

Trăsăturile lui Erling se contractară din nou:

— Trebuie să-ţi spun, încă o dată, că n-am de ales! Prefer orice decât incertitudinea! Trebuie să ştim cine e persoana atât de pornită împotriva noastră, care-şi îngăduie să ne trimită asemenea murdării.

— Deocamdată nu-i vorba decât de o scrisoare.

— Dar mai pot urma şi altele. Nu, nu, e spre binele lor, ca dealtfel şi spre binele nostru, crede-mă! Apoi, mai calm, adăugă: Dacă prezenţa ta n-ar fi fost absolut indispensabilă aici, cât voi lipsi eu, te-aş fi luat cu mine...

— Nu, dragă, îl întrerupse Flavie. Nu putem pleca amândoi. Şi cum tu eşti cel care trebuie să discute cu tata, eu voi rămâne aici. Să nu uităm că deşi o avem pe Hanna, micul Jan are totuşi nevoie de mine.

Aducându-şi aminte de copilul lor, băieţaşul frumos, sensibil şi inteligent, uitară de anonimă şi reveniră la realitatea alcătuită – la ei – din dragoste, din afecţiune şi din înţelegere reciprocă. Erling făcu un pas spre soţia sa şi o luă în braţe.

— Iartă-mă, scumpo, murmură el strângând-o la piept, iartă-mă că te-am crezut în stare – fie şi o clipă – de o comportare urâtă şi josnică.

Flavie îl privi cu ochii ei mari, care-l şi iertaseră.

— Ai fost muşcat de şarpele geloziei, şopti ea. E omenesc, dragul meu.

— Da, cât se poate de omenesc...

— Nu te mai gândi la asta, dragul meu... Spune-mi când pleci?

— Mâine sau poimâine.

— Aşa de curând? Şi dintr-o răsuflare, Flavie adaugă: Să te întorci repede!

Apoi începură să se sărute...

# PARTEA A DOUA

## VIII

JUDITH INTRĂ ÎN LOJA LUI HUGO; foarte înalt şi foarte subţire, în hainele lui impecabile, violonistul îşi acorda vioara; era sumbru şi preocupat. Judith îl sărută.

— Cum te simţi, dragă?

Ochii muzicianului străluciră.

— Nu mă pot abţine să nu mă gândesc tot timpul la hârtia aia! spuse el pe un ton agresiv.

— Te referi la scrisoarea anonimă?

— Bineînţeles! Mă chinuie fără încetare!

O umbră de tristeţe adumbri ochii frumoşi ai tinerei femei.

— Nu te mai gândi decât la Brahms, spuse ea pe un ton rugător. *Forget that nasty letter*.[21]

— Te văd mereu, pe yachtul acela, singură cu doctorul Yvarsen.

— Deci n-ai nici cea mai mică încredere în mine?

Hugo explodă:

— Încredere, încredere, ca şi cum am fi contabili sau bancheri!

— Linişteşte-te, Hugo...

El îi aruncă o privire furioasă:

— Te iubesc cu patimă, Judith, şi acolo unde e vorba de pasiune nu poate exista încredere!

— Dar neîncredere şi gelozie pot exista, nu-i aşa? Bunul simţ american al lui Judith se revoltă împotriva unei astfel

[21] Uită acea scrisoare odioasă (eng.).

de concepţii despre dragoste. — Zău dacă văd necesitatea acestor frământări!

— Tu eşti americancă, nu poţi pricepe...

— Şi zău dacă văd de ce dragostea ar fi – în mod obligatoriu – însoţită de astfel de sentimente excesive.

— Nu suport mediocritatea în nimic!

— Nu-ţi cer decât un singur lucru, Hugo...

— Da, ştiu care: să te iert, să procedez ca şi cum anonima aceea n-ar fi existat niciodată!

— Şi e cumva mai presus de puterile tale?

— Da, replică el privindu-şi soţia drept în ochi.

— Nu poţi?

Hugo clătină din cap.

— Nu, mi-e cu neputinţă! Anumite imagini mă chinuie, mă împiedică să mă concentrez asupra altor lucruri.

— Gelozia ta e de-a dreptul... monstruoasă!

— Schimbă-mă, dacă poţi.

— Ne va face nefericiţi, Hugo.

Cu un gest nervos, Hugo îşi îndepărtă o şuviţă neagră de păr care-i căzuse pe frunte.

— Mai bine să fim nefericiţi, decât lipsiţi de elan.

— Eşti înclinat către tot ce e prăpăstios, dragul meu.

— Fraza asta ai citit-o în cartea pe care am văzut-o pe noptiera ta, spuse el, în cartea aceea despre Germania şi despre nemţi...

— Da, aşa e, mărturisi ea.

Hugo privi gânditor, în faţa lui.

— Ai dreptate, nouă ne plac luminile crepusculare, moartea.

— Bănuiesc că există şi oameni ponderaţi în ţara ta.

— Sigur, băcani există pretutindeni. Hölderlin spunea că...

Judith se bucură că izbutise să aducă discuţia pe un alt făgaş, numai că uitase de obsesia lui Hugo. Acesta se întrerupse brusc:

— Germania, Hölderlin, ce mă interesează pe mine toate astea? Acum e vorba de tine, de tine şi de doctorul

Yvarsen!

— Iar ai luat-o de la capăt?

— Atâta timp cât nu ştiu adevărul, am s-o iau mereu de la capăt.

— Dar îl ştii foarte bine!

— Poate că...

— *Do believe me, my dear, do*![22]

— Am impresia că mi se ascunde ceva!

— Da, ce anume?

— Ceva despre tine, despre Yvarsen, ce ştiu eu?...

— E o idee fixă, pe care ţi-ai vârât-o în cap...

— Nu există fum fără foc, spun francezii.

— Mă faci să mă simt prost, Hugo.

— Fiindcă te iubesc...

— Îţi aduci aminte de versul acela din Baudelaire pe care mi l-ai spus chiar tu?

— „*Vioara ca un suflet pe care-l chinui, plânge*...”

— Sufletul ăsta, e sufletul meu.

— Suferinţa ta nu va dura prea mult.

— Ce vrei să spui?

— Că în curând am să aflu...

— Să afli ce?

— Să aflu ce s-a petrecut în ziua aceea nefastă.

Judith se simţi neliniştită.

— Ce ai de gând să faci? întrebă ea cu voce schimbată.

— Să sparg abcesul.

— Adică?

— Să pun capăt incertitudinii.

— Te rog să-mi explici mai clar.

— Vreau să am o discuţie cu doctorul Yvarsen.

— Nu!

— Ba da, ţin neapărat!

— Şi... ce-ai să-i spui?

— Îi voi vorbi despre termenii din scrisoare...

— Din acea scrisoare murdară.

— Trebuie să ştie ce se întâmplă în spatele lui, să ştie

[22] Crede-mă, dragul meu, crede-mă! (eng.).

că are un duşman care-l calomniază.

Ultimele cuvinte, redară tinerei femei, speranţa.

— Deci, spuse ea, nu crezi nimic din acuzaţiile odioase; ţi-ai dat, în sfârşit, seama că e vorba de nişte calomnii...

— *Vielleicht*[23] murmură Hugo.

Judith dădu frâu liber indignării care o sufoca:

— Doctorul Yvarsen mi-a salvat viaţa! strigă ea pe un ton categoric. Fără prezenţa lui de spirit m-aş fi înecat; acum aş fi zăcut pe fundul mării! Iar azi te agăţi de acest gest pentru a-l împroşca cu insulte şi a-l persecuta!

— Cine vorbeşte de persecuţie?

— Vrei să te duci la *Journey's End*, nu?

— Sigur că da.

— Vrei să semeni şi acolo discordia şi neliniştea...

Hugo dădu semne de iritare.

— Nu eu am scris anonima aia! Aşa că nu sunt răspunzător de urmările ei!

— Dar ai putea încerca să limitezi urmările! În loc de asta, te străduieşti cât poţi ca să umfli şi mai tare toată povestea asta urâtă.

— Ţin prea mult la tine ca să socot toată afacerea asta o bagatelă!

— Dar la soţia doctorului Yvarsen te-ai gândit?

— Ea nu ştie nimic şi nu văd...

— Dar când te vei duce acolo?

— Am să cer să vorbesc cu doctorul între patru ochi.

— El nu e omul care să-i ascundă ceva soţiei sale.

— Îl idealizezi.

— Ştiu să recunosc fiinţele de excepţie atunci când le întâlnesc!

— Câtă ardoare ca să-l aperi!

Judith aproape că strigă:

— Pentru că mi-e groază de nedreptate, ştii bine asta!

Hugo îşi aprinse, nervos, o ţigară.

— Oricum, soţia lui nu va afla nimic, ţi-o repet, spuse el pe un ton conciliant.

[23] Poate (germ.).

— Iar eu îţi spun că doctorul Yvarsen îi va dezvălui totul! Va afla că cineva a cutezat să pretindă sau măcar să insinueze că bărbatul ei a înşelat-o cu mine! Va fi jignită în mândria ei de femeie şi se va supăra crunt!

— Voi fi profund mâhnit.

— Asta e tot ce poţi răspunde?

— Hotărârea mea e luată, aşa că voi merge până la capăt.

— Fără să-ţi pese de nedreptatea pe care le-o vei face altora?

— Tot timpul te gândeşti la alţii şi niciodată la mine!

— Nu pot admite să faci rău unor fiinţe nevinovate.

— Câtă grandilocvenţă!

— Şi să răsplăteşti generozitatea şi gentileţea, prin calomnie!

Hugo bătu din picior.

— Exagerezi! Nu vreau să fac pe nimeni să sufere şi nici să calomniez pe cineva!

— Până la urmă, aici vei ajunge!

— Procedând cu tact...

— Eşti un om pătimaş, Hugo, ştii prea bine! De îndată ce ţi se atinge vreuna din corzile tale sensibile, devii pătimaş, uiţi şi de tact şi de discreţie!

— Bravo, acum fă-mă şi bădăran!

— Nu fi caraghios!

— Şi toate astea numai ca să-l aperi pe Yvarsen al tău!

— Dacă în ziua aceea Yvarsen „al meu” nu s-ar fi aflat pe mare, aş fi fost moartă de mult.

— Cineva tot te-ar fi salvat!

— Nu m-ar fi salvat nimeni!

— Spui asta...

— Fiindcă ăsta e adevărul!

— Dealtfel, oricare altul ar fi procedat la fel dacă ar fi fost în locul lui!

— Nu mă interesează niciun oricare altul. El s-a aflat acolo, mi-a salvat şi nu altul!

— O simplă coincidenţă...

— Datorită căreia trăiesc!

— Tot timpul nu faci altceva decât să-l lauzi pe omul ăsta şi să-i ridici în slăvi meritele!

— Iar tu nu te gândeşti decât să-l denigrezi!

— Nu e prea plăcut să-ţi auzi soţia ridicând în slăvi un alt bărbat, înţelege odată!

— Eşti de o gelozie revoltătoare!

— E dreptul meu, ba chiar e de datoria mea!

— În clipa asta zău că eşti monstruos!

— Sunt curios cu câte insulte ai să mă mai copleşeşti?

— M-ai adus la capătul răbdării!

Stăteau în picioare, unul în faţa celuilalt, Judith roşie de indignare, Hugo foarte palid.

— Sigur că ţi-e frică să nu aflu adevărul, întregul adevăr.

— Ar trebui să-ţi fie ruşine să rosteşti astfel de lucruri!

Dragostea şi gelozia îi făcuseră să-şi piardă capul; fiecare nouă replică le exacerba resentimentele, le sporea ranchiuna. Brusc, Hugo îşi aruncă ţigara şi-şi luă soţia în braţe, o strânse la piept şi o sărută cu o patimă fără seamăn.

— Hugo, gemu ea, iubitul meu...

Violonistul ridică ochii şi o contemplă îndelung.

— Cât eşti de frumoasă în seara asta, Judith!... murmură el. În rochia asta neagră – care-ţi scoate în relief supleţea elegantă a taliei – cu pletele tale de aur, cu umerii de madonă italiană, cu trupul tău de o perfecţiune clasică... Parcă n-ai fost niciodată mai demnă de râvnit ca acum!

— Nu ne vom mai certa niciodată, nu-i aşa, iubitul meu?

— Niciodată, *kleines Mädchen*; acum însă trebuie să mă duc în sală.

— Te însoţesc...

— Poate că ar fi bine, da...

— Mâine vom pleca la *Santa Monica*. Acum, iubitule, nu te mai gândi decât la muzica ta.

— Publicul va fi dificil în seara asta.

— Nu te simţi în formă?

— Ba da, dar... Am puţin trac.

— Doreşti de atâta vreme să cânţi cu Charles Munch şi cu Filarmonica din Boston...

— Da, dar am fost luat prin surprindere, dragă. Mi-au telefonat ieri ca să mă întrebe dacă n-aş putea să-l înlocuiesc pe Dimitri Davidov, care s-a îmbolnăvit...

— Ai acceptat fără cea mai mică ezitare.

— Da, pentru că dirija Munch. Partea proastă e că n-am putut face decât o singură repetiţie.

— Sunt sigură, Hugo, că vei cuceri din nou publicul...

Stiffenacker se îndreptă încet către vioara lui şi-o mângâie cu dragoste.

— Făgăduieşte-mi că ai să te gândeşti la mine, iubito, spuse el cu glas slab, privindu-şi cu ochi strălucitori soţia; făgăduieşte-mi că ai să te gândeşti la mine şi la dragostea noastră în timp ce voi cânta. Îmi vei insufla forţă...

O oră mai târziu, sub lămpile strălucitoare din sala de concert, în faţa unui public dezlănţuit şi entuziasmat, Hugo Stiffenacker repurtă un nou triumf.

## IX

YANNAKOS SE IMPACIENTĂ.

— Ei, cum naiba, strigă el, nu poţi să-l descrii pe cel care-ţi dă târcoale?

Octave Thibault, paznicul de la *Journey's End*, se simţi jignit:

— Nu-i nevoie să strigi, Yannakos, răspunse omul cu vocea lui veşnic plângătoare. Să nu crezi că urletele tale îmi vor reîmprospăta memoria...

— Atunci ce-i de făcut?

Paznicul i-o arătă – cu capul – pe nevastă-sa, o femeiuşcă durdulie, care se învârtea pe lângă ei.

— Întreab-o şi pe Elise: de amândouă dăţile – când a venit – era întuneric beznă.

Pe chipul bronzat şi brăzdat de riduri al bătrânului marinar apăru o undă de dispreţ.

— Iar tu, tu nu vezi nimic noaptea... spuse el.

— Sunt om ca toţi oamenii, bombăni Thibault.

— Ca toţi oamenii mediocri, da!

— Mai ai de gând mult să-mi insulţi, bărbatul? striga Elise cu vocea ei ascuţită.

— Tu, femeie, în loc să cârteşti, mai bine adu-ne nişte vin.

— Are dreptate, desfă o sticlă de Rosé.

Elise aruncă o privire furioasă celor doi bărbaţi, aşezaţi faţă în faţă, la masă.

— Mereu de băut! bombăni ea, pentru asta nu sunteţi niciodată obosiţi. Aţi putea lua exemplu de la domnul doctor şi să vă mai abţineţi!

— Domnul doctor n-a dispreţuit niciodată o băutură bună, spuse Thibault.

— Da, dar ştie să bea cu măsură, nu ca voi!

Familia Thibault fusese instalată de Jan în pavilionul construit la intrare pe domeniul *Journey's End*. Octave Thibault era un om destul de voinic şi de pântecos şi umbla tot timpul în cămaşă sau jiletcă; avea funcţia de paznic, dar făcea şi pe grădinarul, ocupându-se de parc şi de grădină; cât despre nevasta lui, dădea o mână de ajutor la bucătărie şi o ajuta pe Francine la călcat rufele. Împreună cu menajera, cei doi constituiau tot personalul domestic de la Journey's End, căci Jan n-avea nevoie de şofer, preferând să-şi conducă el însuşi superba maşină.

* * *

După plecarea lui Jan şi a Thérèsei în Italia, Thibault zărise – în două rânduri – un necunoscut care se furişase în parc. Yannakos alertat, hotărâse să petreacă o noapte în pavilionul paznicului, ca să poată interveni în caz de

nevoie. Acum încerca să afle cum se petrecuseră exact lucrurile.

— Ia-o cu începutul, spuse el, ridicând paharul de vin pe care i-l umpluse Elise.

Thibault îşi contemplă, morocănos, paharul.

— Ştii că nu-mi place să povestesc, spuse el, pentru că imediat mă apucă durerea de cap.

— Ei, fă şi tu un efort!

— Domnul şi doamna au plecat acum trei zile, începu portarul cu voce tărăgănată şi plângăcioasă.

— Asta ştiu!

— Dacă ai să-l tot întrerupi, spuse Elise furioasă, n-o să-ţi mai poată explica nimic. Pe urmă ai să dai iar vina pe el, ai să spui că e prost sau mai ştiu eu cum!

Yannakos bătu cu pumnul în masă:

— Tu, femeie, lasă-ne în pace!

— Hai, hai, interveni Thibault care începuse să-şi răsucească o ţigară, nu mai urlaţi! Staţi locului, amândoi!

— Îl laşi să te insulte?

— Gata, zise Thibault, ajunge! Am să-i spun tot...

— În sfârşit, te-ai decis? bombăni Yannakos.

— Alaltăieri a venit pentru prima oară...

— Unde l-ai văzut?

— În locul unde parcul coboară spre mare. Îmi făceam rondul...

— La ce oră?

— Păi, trebuie să fi fost cam zece seara...

— Ce făcea când ai nimerit peste el?

— Se ascunsese după un pin, cred că stătea la pândă...

— Alaltăieri noapte a fost lună, deci ai putut să-l vezi destul de bine.

— Noaptea e noapte...

— Eşti orb, sau ce ai?

Thibault clătină din căpăţâna lui pe jumătate cheală:

— Să ştii că eu nu-s pisică să văd prin întuneric.

Yannakos îşi reprimă o mişcare de furie:

— Ce-a făcut când a văzut că l-ai descoperit? întrebă el.

— Ei, a fugit!

— În ce parte?

— La dracu! Spre mare! Paznicul gemu jalnic: Oooh, de când îi tot spun eu domnului să ridice un zid în partea aia, dar degeaba, nu vrea!

— Aproape de stânci?

— Da, pe poteca aceea dinspre Passable. „Fleacuri – mi-a zis mereu domnul – poteca aia e şi aşa destul de periculoasă, nimănui nu i-ar trece prin minte să se plimbe noaptea pe acolo!”

— Atunci înseamnă că proprietatea şefului, nu e închisă în partea dinspre mare?

— Ar fi de ajuns câteva zăbrele de fier, lesne de montat.

— Ce prostie...

— Doamna a fost şi ea împotrivă. Nu voia niciun fel de zid. Spunea că i-ar acoperi vederea spre plajă.

— Deci, după tine, plimbăreţul ar fi venit şi ar fi plecat pe poteca dintre stânci...

— Altfel n-avea pe unde.

— N-ai încercat să-l urmăreşti?

Thibault îşi îndreptă spatele solid.

— Cum de-ţi trece prin cap una ca asta? Era mult mai sprinten decât mine!

— Cum arăta?

— Ei, o siluetă întunecată...

— Nu i-ai văzut chipul?

Paznicul îl privi pe Yannakos, cu un aer sumbru:

— Ţi-am mai spus până acum de trei ori că nu l-am văzut decât din spate...

— Era mare, mic?

În ochii lui Thibault licări o scânteie:

— E mic, replică el, o ştiu cu precizie!

— Asta-i tot ce poţi să-mi spui?

Octave Thibault îşi înălţă capul:

— În ce priveşte ziua de alaltăieri, da.

— Şi ieri seară? întrebă Yannakos pe un ton care trăda

o foarte mare nerăbdare.

— A venit din nou.

— Eşti sigur că era aceeaşi persoană?

— Absolut sigur.

— Povesteşte cum s-au petrecut lucrurile.

— Stătea aproape de garaj...

Yannakos pocni din limbă.

— Grav, exclamă el, foarte grav...

— Şi eu zic că e grav, adăugă Thibault cu o voce înfundată.

— Şi ce făcea lângă garaj?

— Asta-i, că nu ştiu! Pot doar să-ţi spun că avea ceva în mână care semăna cu un bidon de benzină.

Bătrânul marinar fluieră printre dinţi.

— Ticălosul! Deci venise ca să fure benzină!

Paznicul clătină încăpăţânat din cap:

— Nu, n-a furat nimic din garaj, am verificat...

— Dar bidonul?

— Nu ştiu.

— Să-l fi furat din altă parte? Şi să fi încercat să fugă pe la voi, prin parc?

— Habar n-am!

— Nu ţi s-a părut cumva că venea de la vreo altă casă?

— Îmi ceri prea mult, bombăni Thibault dând paharul cu vin peste cap.

Yannakos îşi potrivi fesul lui negru.

— Nu pricep o iotă din toată povestea asta afurisită! strigă el furios. Cred că n-ai să pretinzi că prichindelul ăla a intrat la voi, pe furiş, noaptea, ca să vă aducă benzină!

Thibault ridică din umerii lui masivi:

— Eu nu pretind nimic! Îşi reluă aerul morocănos şi se cufundă în contemplarea ţigării pe care tocmai şi-o isprăvise de răsucit. Foiţa de azi nu mai face doi bani, spuse el. Ai văzut cât de greu se lipeşte?

— M-ai năucit cu ţigările tale! bombăni Yannakos.

— E foarte important ca o ţigară să fie bine răsucită şi mai ales bine lipită.

Paznicul persista în atitudinea lui bovină. Elise Thibault veni în ajutorul bărbatului ei:

— Ce, spuse ea întorcându-se spre Yannakos, acum îi reproşezi până şi micile lui plăceri? N-are dreptul nici măcar să-şi răsucească o ţigară?

Marinarul bătu din nou cu pumnul în masă:

— Ajunge! strigă el cu o furie care sperie perechea molâie. Nu ne-am adunat aici să flecărim ca nişte babe, ci pentru o treabă foarte serioasă! Tu, femeie, mai toarnă-ne nişte vin şi cară-te la oalele tale! Apoi i se adresă din nou lui Thibault: Ieri seară, după ce te-a văzut, ce-a făcut?

— Păi, ca şi alaltăieri, a şters-o!

— Şi fireşte că tu l-ai lăsat să-ţi scape!

Câteva riduri adânci brăzdară fruntea paznicului.

— Pari să mă învinuieşti că nu mi-aş fi făcut datoria, gemu el.

Yannakos îl privi cu severitate.

— Asta e sigur, replică el pe un tot acuzator, e sigur că nu ţi-ai îndeplinit cum trebuie slujba de paznic!

— E mult mai sprinten decât mine, se lamenta Thibault, ţi-am mai spus doar! Aleargă cât îl ţin picioarele, iar eu nici nu mă pot ţine după el, nici nu văd nimic...

— Şeful o să fie foarte nemulţumit, crede-mă...

— Domnul e mult mai înţelegător, strigă Elise din bucătărie.

— Află că va fi furios! Trebuia să pui mâna pe el, să vezi cine e...

— Fuge atât de repede...

Yannakos scoase un oftat de descurajare:

— Cu oameni ca de-alde tine proprietatea şefului e păzită, nu glumă, îl luă el peste picior.

— Fac şi eu ce pot, dar...

— Destul cu jelaniile şi cu lamentările! Mai bine spune-mi dacă omul acela a şters-o şi ieri seară tot pe poteca dintre stânci.

— Sigur, l-am văzut alergând prin parc şi îndreptându-

se către mare. Era lumină ca ziua, norii se risipiseră şi ieşise luna.

— Şi bidonul? L-a luat cu el?

— Da, nu l-a lăsat din mână.

— Ciudat...

— Vezi că am făcut bine că te-am anunţat?

— Asta aşa e...

Yannakos se ridică:

— Mă duc să dau o raită prin parc, spuse el.

— Vrei să vin şi eu cu tine?

— De prisos.

— În doi, te simţi mai în siguranţă.

Grecul râse:

— Îi judeci pe toţi după tine; închipuie-ţi că nu-s un puşti ca să mă tem de întuneric!

Thibault se ridică, cu o mutră ofensată:

— Văd că mă socoţi un fricos...

— Da, un fricos şi un plângăcios...

— Deşi, mă jigneşti astfel, vreau totuşi să te însoţesc. La urma urmei, eu comand aici, în lipsa domnului.

— Ce ţi-a spus şeful înainte de a pleca? tună grecul.

Thibault lăsă ochii în jos:

— „Dacă survine vreo neplăcere, n-ai decât să-l chemi pe Yannakos!”, spuse el cu glasul unui martir.

— Deci eu sunt cel care trebuie să ia hotărâri!

— Atunci hotărăşte, Yannakos. Îţi voi urma întocmai poruncile.

— Nu doresc decât să nu mă mai împiedic de tine!

— Alte ordine n-ai de dat?

Grecul se strâmbă, plictisit:

— Îţi baţi joc de mine?

— Nu, Yannakos, sunt cât se poate de serios. Ai spus tu însuţi că povestea asta e serioasă, aşa că ar trebui să ne organizăm: unul dintre noi să ia comanda, să dea ordine, iar celălalt...

— Lasă-mă dracului în pace cu ordinele tale...

— Păi, tu singur ai spus aşa...

— Doar nu suntem la cazarmă aici!

Cu un aer resemnat, portarul se linişti.

— Dacă n-ai nevoie de mine, declară el, am să continui să-mi răsucesc ţigările...

— Chiar aşa, ocupă-te de ţigările tale.

— Şi tu?

— Ce, şi eu?

— Te duci... te hazardezi singur prin parc?

— Fireşte!

Thibault schimbă tonul şi făcu brusc, pe misteriosul. Arătând o comodă largă, ce ocupa tot fundul odăii, spuse încet:

— Am un revolver în sertarul de jos, pentru cazul în care aş fi obligat să mă apăr. Înţelegi? Legitimă apărare...

— O unealtă ca asta nu-i pentru mine, răspunse Yannakos, glonţul porneşte foarte iute, şi odată pornit, nu-l mai poţi opri.

Thibault pricepu:

— Mda, ai dreptate...

— Prefer să mă încred în braţele mele!

— Şi dacă celălalt e înarmat?

— Nu prea cred să mai vină şi în noaptea asta.

— Dar dacă vine?

Grecul ridică din umeri.

— Ei, o să vedem atunci. Tu să nu te mişti de aici şi să nu vii decât dacă mă auzi strigând sau chemându-te.

Elise apăru în pragul bucătăriei.

— Să ştii, totuşi, că noi răspundem de casă! zise ea. Octave e paznic, are cheile casei, aşa că dacă s-ar întâmpla ceva...

Yannakos îi întoarse spatele şi ieşi din pavilion trântind uşa în urma lui.

## X

DE ÎNDATĂ CE STRĂBĂTU ALEEA

principală, îndepărtându-se de vilă, Yannakos auzi brusc un zgomot de paşi furişaţi, apoi întrezări – sub lumina palidă a lunii – o siluetă întunecată între doi palmieri.

— Între noi doi acum! murmură el.

Se năpusti pe urmele umbrei, când auzi o voce de femeie întrebând:

— Cine e? Tu eşti, Thibault?

Se apropie de locul de unde venea vocea şi o recunoscu pe Francine, tânăra menajeră de la *Journey's End*.

— Sunt eu, Yannakos, răspunse el. Apoi, cu o voce intenţionat arogantă o întrebă: Ce faci aici, la ora asta, Francine?

Fata îi ieşi marinarului înainte:

— Voiam să fac o plimbare prin grădină, spuse ea cu glasul ei aproape copilăresc.

— Ai şi ales momentul!

— Domnul doctor mi-a îngăduit să mă plimb...

— Cum aşa? Doar şeful nu-i aici!

— Da, dar mi-a spus adesea: „Francine, după ce-ţi termini treaba poţi să te plimbi prin grădină sau prin parc, după pofta inimii!” Mi-a interzis însă să fac baie în mare, pentru că nu ştiu să înot prea bine.

— Ia te uită ce discurs! Totdeauna vorbeşti atât de mult?

Francine îşi lăsă capul în jos.

— Scuză-mă, domnule Yannakos. Voiam pur şi simplu, să spun că domnul mi-a îngăduit să mă plimb prin grădină.

— Ştiu, ştiu! Ai să mi-o repeţi şi a zecea oară?

— Domnul e atât de drăguţ, cu noi toţi...

— Prea drăguţ, bombăni Yannakos, mult prea drăguţ!

— Iar doamna e atât de blândă şi de înţelegătoare...

— Iar tu ar fi trebuit să fii de mult în pat!

Menajera schiţă un gest de scuză:

— N-am putut dormi, domnule Yannakos, de asta am ieşit în grădină...

Yannakos ciuli urechea.

— Şi ce anume te-a împiedicat să dormi? Poate vreun zgomot?

— Oh, nu, mă preocupă gândul că trebuie să plec mâine, asta-i tot. Mă tot gândesc, reflectez, mă văd călătorind şi iată că-mi piere somnul.

— Pleci mâine?

— Da, pentru opt zile.

— Şi unde te duci?

— Profit de lipsa domnului şi a doamnei ca să petrec opt zile la mătuşa mea din Marsilia. Stăpânii mei ştiu asta. De altfel, însăşi doamna m-a sfătuit să mă duc să mă odihnesc la mătuşa mea. Apoi, cu naivitatea vârstei, fata întrebă: Vă place Marsilia, domnule Yannakos? Mie mi se pare că e un oraş minunat! Locuitorii sunt atât de amabili... Ah, dacă aţi cunoaşte-o pe mătuşa mea! Are toate calităţile!

— Destul cu trăncăneala, Francine, spuse Yannakos care nu se putu abţine să nu surâdă. Dacă te urci în tren mâine dimineaţă, trebuie să te culci devreme!

— Mă duc, mă duc să mă culc, şopti Francine îndreptându-se spre masa întunecoasă a casei. Noapte bună, domnule Yannakos.

Marinarul o urmări cu o privire amuzată, apoi – cu espadrilele lui care nu făceau niciun zgomot – intră în parc.

Yannakos se aşezase sub un pin, la capătul domeniului, nu departe de poteca dintre stânci. O lună albă şi rotundă, însoţită de un cortegiu de stele strălucitoare, pluteau pe cerul mediteranean. Bătrânul marinar grec – ce-şi mai păstra şi acum entuziasmul tinereţii – era întotdeauna cuprins de admiraţie în faţa spectacolului grandios al naturii, care, de fiecare dată, i se părea altfel: o stea căzătoare, valurile fosforescente ale mării, eleganţa meditativă a pinilor, totul i se părea un nou miracol. Sensibil la tulburătorul mister al creaţiei, privea,

asculta, simţea şi atingea cu un fel de încântare plină de teamă lumea formelor, a culorilor, a fiinţelor. „Uită-te la luna asta – îşi spunea Yannakos – nu ţi se pare de necrezut că se află acolo? Atât de blândă, de mângâietoare, de voluptuoasă! Trece melancolică, pe deasupra noastră, ne contemplă, plină de dragoste, apoi dispare sfioasă, de îndată ce se arată, mândru, soarele. Un miracol, ascultă-mă pe mine, Yannakos. Bineînţeles că există neghiobi care reduc totul la cifre şi la măsurători, care privesc cerul prin lunete groase şi cărora măgarii de pe lumea asta le spun savanţi. Dar ce ştie despre lună unul dintre acei as... astro... unul dintre acei astronomi, după ce şi-a orânduit coloanele de cifre şi de măsurători? În orice caz, mult mai puţin decât mine, care stau culcat sub crengile minunate ale acestui copac ce îngăduie lunii să-mi mângâie faţa. Eu răsuflu odată cu luna, simt asta, căci lumina ei îmi pătrunde până în străfundurile sufletului. Ceea ce nu pricep «deştepţii» ăia de savanţi e că nu simţi cu creierul, ci cu inima! Chiar mă şi întreb de ce astfel de oameni mai au inimă? La ce le serveşte? Oricare păstor grec ştie mult mai multe despre lună şi despre stele decât toţi pretinşii învăţaţi! La urma urmei, asta-i părerea mea!” Apoi îşi aduse aminte de Grecia, de fântâna din satul natal şi de cei patru chiparoşi care o înconjurau. „Mă aşezam sub unul din ei şi mă uitam la fetele care veneau să ia apă, care se duceau şi veneau, cu mersul lor unduitor! Le surâdeam...” Şi, cu aceste frumoase amintiri din îndepărtata sa tinereţe, Yannakos adormi...

Când deschise ochii, constată – după drumul pe care-l parcursese între timp, luna – că dormise mai bine de un ceas. „Ce mizerie, îşi spuse el ridicându-se în picioare, am îmbătrânit! Nu mai sunt în stare nici măcar să stau de veghe! Şi şeful mai are încredere în mine! În realitate, nu sunt mai breaz decât adormitul ăla de Thibault!”

Scuturându-şi furios acele de pin care i se lipiseră de pulovăr, se lovi cu pumnul în piept.

— Decazi, Yannakos, decazi mereu!

Amintindu-şi de brutalitatea manifestată faţă de cei doi Thibault, făcu o mutră scârbită şi-şi zise plin de căinţă: „Le-am vorbit mult prea aspru şi lui şi Elisei. Cu ce drept ai făcut asta, Yannakos? La urma urmei, sunt oameni de treabă! Cam proşti, e adevărat, dar cine n-are în el o doză de prostie? Da, va trebui să îndulcesc puţin lucrurile! Am să le aduc câteva sticle de vin grecesc. Sau, mai bine, butoiaşul cu măsline pe care mi l-a trimis nepotul meu. Da, butoiaşul acela o să le facă plăcere...”

Apoi se înfurie pe el însuşi: „M-am pus pe flecărit ca o babă! Gata, ajunge! Hai mai bine să dăm o raită prin jurul casei... Să fim atenţi la orice zgomot... Ah, dacă aş putea pune mâna pe banditul ăla!”

După ce-şi potrivi fesul, se îndreptă spre casă, înverşunat şi hotărât, călcând fără zgomot, ca o pisică.

Când ajunse în dreptul casei, bătrânul marinar văzu o fereastră de la parter, larg deschisă. „Hopa, îşi spuse el, ceva nu e-n regulă! Numai dacă nu cumva o fi uitat Francine s-o închidă... Cu inima bătând şi cu nervii încordaţi, se adăposti repede după un palmier: căci un bărbat care ieşea din casă încălecase marginea ferestrei; necunoscutul se uită în dreapta şi în stânga, păru să scruteze colţurile întunecate ale grădinii unde nu răzbătea lumina lăptoasă a lunii, apoi se îndreptă către un tufiş, unde păru să caute ceva...

Gândurile marinarului se precipitară: „E scund, deci e tot ăla! Ce naiba cară? Parcă ar fi un bidon... Da, asta e, un bidon! Deci Thibault nu s-a înşelat! Acum e cu spatele spre mine! Nu mai e vreme de pierdut! Trebuie să-i sar în spinare şi să-l pun jos!”

Yannakos scoase un strigăt de triumf şi se năpusti asupra necunoscutului. Acesta se răsuci ca un arc, dar grecul îl şi înşfăcase în braţele lui viguroase.

— Canalie, mormăi furios marinarul, canalie! Te învăţ eu minte să respecţi casa şefului!

Apoi, în culmea mâniei, începu să-l înjure pe intrus,

cum îi venea la gură, în limba lui maternă. Cei doi bărbaţi se luptau cu înverşunare şi ferocitate. Cum erau de forţe aproape egale, nici unul nu izbutea să-i vină de hac celuilalt. La un moment dat, necunoscutul izbuti să-şi elibereze mâna dreaptă, pe care o vârî repede în buzunarul hainei, de unde scoase un box. Yannakos vru să pareze lovitura, dar nu mai avu când: boxul căzu ca un trăsnet în creştetul capului său. Avu impresia că vede mii de stele, că o ploaie de foc se abate asupră-i. Înainte de a-şi pierde cunoştinţa, îl văzu pe intrus dispărând printre pini, către mare, şi i se păru că aude două împuşcături trase din grădină.

## XI

— CUM TE SIMŢI, DRAGĂ?

Erling bău dintr-o dată tot paharul cu apă minerală!

— Obosit şi cu gâtul uscat.

— Cred şi eu, după interminabila discuţie cu doctorul Bergmann... spuse Flavie cu un surâs indulgent.

— Trebuia să-i fac ultimele recomandări. Avem atâtea lucrări şi cercetări în curs...

— Şi bolnavii?

— Îi părăsesc, cu inima grea...

Flavie prinse mâinile lui Erling:

— Când vorbeşti aşa, pe tonul ăsta plin de căldură, îmi eşti nespus de drag, spuse ea.

— Fiindcă de obicei sunt o brută fără suflet şi fără sentimente, un robot, atât la laborator, cât şi la clinică, nu-i aşa?

Flavie se prefăcu a-l mustra:

— Haide, haide, te rog să nu fii răutăcios cu mine!

Erling se înfurie:

— Mă deranjează să fiu întotdeauna luat drept ceea ce nu sunt! replică el. Un om dur, cu o inimă de piatră! După care, adăugă dus pe gânduri: I-am spus şi mamei acest

lucru, atunci când am fost la *Journey's End*. Nu cred să-ţi fi dat vreodată prilejul să mă socoti astfel!

— Asta se datorează faptului că uneori eşti foarte distant, chiar puţin cam trufaş; aşa se explică impresia de răceală faţă de oameni...

— N-am obiceiul să mă laud. Dar, mă rog, n-aş vrea să se confunde probitatea şi rigoarea cercetătorului cu nu ştiu ce uscăciune sufletească...

— Eu, dragul meu, care te cunosc atât de bine, spuse Flavie, nu voi face niciodată asemenea confuzie! Dealtfel, în ultima vreme, te-ai schimbat mult, mai ales în contact cu bolnavii. Sigur, am şi acum impresia că eşti turnat din oţel, dar...

— Ce imagine...

— ...dar de îndată ce vorbeşti despre pacienţii pe care-i ai în grijă, glasul îţi devine mai cald, mai vibrant...

Erling o aprobă:

— Vezi, ei au introdus în munca mea elementul uman...

— Aşa e. În faţa unei eprubete nu simţi nimic, n-ai niciun sentiment; în vreme ce contactul zilnic cu oamenii, cu oamenii bolnavi...

— Abia acum îl înţeleg cum trebuie pe tata!

— Tu, care erai mereu pornit împotriva lui?

— Ei, opoziţia clasică dintre generaţii, rivalitatea dintre tată şi fiu... Numai că toate astea sunt de domeniul trecutului.

— Acum recunoşti meritele tatei?

— Nu meritele, ci geniul!

— Deci recunoşti că, optând pentru medicina practică, a ales calea cea mai bună...

— Pentru el, da, calea cea mai bună. Şi, desigur, şi cea mai frumoasă.

— Ai început să te saturi de laborator?

— Nici vorbă de aşa ceva, dragă! Sunt şi rămân un cercetător, un om de ştiinţă!

— Atunci?

— Cum să-ţi spun... Aş vrea să ţin doi pepeni într-o

mână...

— Adică să te ocupi şi de cercetare şi de medicina practică?

— Da. Aceste două activităţi se completează una pe alta, aşa că aş putea fi şi cercetător şi practician.

— Îţi asumi o sarcină nespus de grea, dragul meu!

— Cu atât mai bine!

— Câtă vitalitate zace în tine! Uneori mă şi sperii, zău aşa!

— Vreau să primesc din ce în ce mai mulţi bolnavi în Institut, să fac o clinică pentru canceroşi, precum şi un centru de cercetare.

— Deci de asta eşti atât de grăbit să ceri sfaturile tatălui tău...

— Da, trebuie să-l aduc încoace cât mai repede...

* * *

Mai multe cazuri urgente l-au obligat însă pe Erling să-şi amâne plecarea cu douăzeci şi patru de ore. Grăbit să se întâlnească cu tatăl său, până la urmă s-a hotărât să plece cu un avion de noapte. Dorind să rămână alături de bărbatul ei, până în clipa plecării, Flavie îl însoţise pe Erling la aeroport. Cum mai rămăsese încă destul timp până la plecare, se instalară confortabil într-un colţ al barului, unde începură să discute. O discuţie pe care amândoi ar fi dorit-o cât mai lungă.

— Taiorul ăsta albastru îţi stă de minune, draga mea, spuse Erling, învăluindu-şi soţia într-o privire plină de dragoste.

Flavie îi zâmbi, plină de recunoştinţă:

— Un bărbat atât de ocupat, aşa cum eşti tu, care să-şi găsească timp să laude toaleta nevestei sale, e ceva rar, dragul meu! spuse ea.

Erling îi puse mâna pe umăr, mângâind-o:

— Ai rămas la fel de frumoasă, de încântătoare, ca şi în ziua nunţii noastre şi ştiu că nu-ţi spun acest lucru atât de

des pe cât l-ai merita!

Flavie se îmbujoră de plăcere.

— Să nu exagerăm, protestă ea, timpul a trecut şi peste mine, lăsându-şi urmele; nimeni nu poate scăpa de această inexorabilă lege a firii!

— „Timpul a trecut”, „inexorabila lege a firii”, spuse Erling râzând, termenii ăştia te dau de gol, se vede cât de colo că eşti om de ştiinţă!

— Munca mea mi-e foarte dragă, spuse Flavie, serioasă.

Erling o aprobă, plin de entuziasm.

— Ne-am ales amândoi una dintre cele mai frumoase profesii: aceea de a vindeca oamenii.

— Ai avut norocul să ai un tată excepţional, dragul meu. El te-a îndrumat pe calea asta, el te-a călăuzit, adesea împotriva voinţei tale, adesea fără ca tu să observi.

— Şi de câte ori nu m-am răzvrătit împotriva lui!

— Nici chiar astăzi nu-ţi dai încă seama cât de mult le datorezi părinţilor tăi, acelor două fiinţe atât de nobile şi de generoase...

— Ba da, acum încep să-mi dau seama...

— Adu-ţi aminte de gelozia aceea aprigă care era cât pe ce să facă din tine duşmanul neîmpăcat al propriului tău tată!

Erling privi fix în faţa lui.

— Mda... spuse el pe un ton gânditor, numele tatei mi-a deschis toate porţile lumii medicale.

— Datorită prestigiului său.

— Da, şi când te gândeşti că în epoca aceea îi purtam pică...

— Ingratule!

— Voiam să cuceresc totul prin propriile mele merite, înţelegi?

— Mi se pare firesc şi omenesc ca fiecare generaţie să încredinţeze celei care vine după ea experienţa dobândită timp de o viaţă, înţelepciunea şi chiar faima.

— Lucrurile astea nu le înţelegi decât după ce treci de treizeci de ani. Înainte de această vârstă, te revolţi prosteşte împotriva celor mai bătrâni.

— Principalul e că ai depăşit această vârstă şi că eşti, în sfârşit, dispus să colaborezi cu tatăl tău şi să-i accepţi sfaturile.

Erling îşi manifestă nerăbdarea:

— Şi încă de urgenţă! Nu mai e vorba de nicio vanitate profesională! Ceea ce contează sunt posibilităţile de luptă împotriva bolii.

Chipul Flaviei se adumbri.

— Tocmai pe ei – care trebuie să fie atât de fericiţi, în Italia, care mai mult ca sigur se simt liberi şi fără griji – tocmai pe ei vrei să-i aduci, într-un mod atât de brutal, la trista realitate...

— De ce în mod brutal? Linişteşte-te, dragă, ştiu şi eu să fiu diplomat! Voi încerca să-l conving pe tata, dându-i impresia că-i cer unele sfaturi...

Replica asta o amuză pe Flavie.

— L-ai recitit cumva, de curând, pe Machiavelli? întrebă ea.

Erling îşi consultă ceasul:

— A sosit ora plecării, scumpa mea! spuse el.

Flavie se întristă.

— Păcat, ne simţeam atât de bine aici, în colţul ăsta!

— Mă voi întoarce foarte repede, aşa că vom putea să mai venim aici!

Şi Erling îşi pecetlui această făgăduială printr-o privire plină de dragoste.

O oră mai târziu, Flavie intra pe vârfuri în odaia micului Jan. Nu suporta să se culce înainte de a fi sărutat obrazul băieţaşului. Copilul avea acum opt ani, dar îşi păstrase intacte frumuseţea şi graţia aproape serafice, de pe vremea când n-avea decât patru ani. Ceea ce te frapa când îl vedeai, erau mai ales ochii, nişte ochi mari, albaştri, care băteau în cenuşiu, nişte ochi care priveau lumea cu un fel de mirare gravă şi care păreau să reflecte

o desăvârşită puritate sufletească. Datorită inteligenţei, dorinţei de a cunoaşte cât mai multe lucruri şi curiozităţii sale fireşti, băiatul părea mai mare decât era în realitate. Toate aceste calităţi, la care se adăuga o sensibilitate deosebită, prevesteau o fiinţă de elită. Datorită lui, vechea casă a mătuşii Brita, unde Erling şi Flavie se hotărâseră să locuiască, era veşnic însorită şi luminoasă...

După ce aprinse veioza, Flavie se apropie de pătuţ şi-şi contemplă copilul, cu o privire plină de dragoste şi duioşie. „Cât e de frumos – îşi spuse ea – cât e de frumos şi de înduioşător cu pletele lui aurii şi cu trăsăturile atât de delicate şi de armonioase! Doamne, cât de repede trece timpul! Parcă mai ieri se juca în grădina din Hamburg şi iată că au şi trecut patru ani de atunci! În acea grădină, unde-i plăcea să stea jos, printre straturile cu flori, răsfoind o carte cu poze sau jucându-se şi sporovăind cu Otto, măgăruşul cu urechi lungi de catifea... La doi paşi de Jan clipocea fântâna arteziană, înconjurată de stânjenei şi de cicori albastre. Hamburg... Seratele noastre de la Stadelmann şi Dobenfeet... Hugo Stiffenacker... Anonima aceea...”

## XII

— E LIMPEDE CĂ NU TE MAI GÂNDEŞTI decât la fosta ta musafiră!

— Baţi câmpii...

— Seducătoarea aceea josnică...

Norbert îşi aruncă furios ţigara şi o strivi cu piciorul.

— Acum ai devenit şi murdar? îl întrebă Ide.

Tremurând de mânie, Norbert întrebă:

— Ce înseamnă acest „şi”? Ai vrea să-mi explici şi mie?

Ide străbătu odaia cu paşi nervoşi şi se aşeză într-un fotoliu; era foarte palidă, obrajii şi buzele i se albiseră ca hârtia. Norbert se apropie de ea, neliniştit:

— Ce ai, dragă? Ţi-e rău? o întrebă el cu voce schimbată.

Ochii Idei fulgerară.

— Te rog să nu-mi mai spui „dragă”, strigă ea. Păstrează-ţi elanurile amoroase pentru cealaltă!

— Eşti nedreaptă!

— Mă crezi chiar atât de proastă încât să nu-mi dau seama de manevrele voastre?

— Între mine şi ea nu e nimic, pricepi, nimic!

— Minţi!

— Pe tine te iubesc, Ide!

— Spui asta pe un ton lipsit de convingere.

Norbert îşi întoarse privirea spre fereastră: o fereastră largă ce dădea spre răspântia Vavin; neonul unei firme luminoase arunca pe chipul lui o dâră însângerată.

— Dacă ţii cu tot dinadinsul să mă jigneşti...

Ide scoase un oftat de oboseală şi de tristeţe.

— Ăsta-i adevărul, spuse ea, ştergându-şi ochii cu batista, cumplitul adevăr. Ai fost sedus de o aventurieră!

Pictorul protestă:

— Prostii!

— Adevărul te depăşeşte, Norbert!

— Toată povestea asta e rodul imaginaţiei tale prea fertile! În loc să mă sâcâi cu veşnicele tale bănuieli, ai face mai bine să scrii romane!

— Ironia ta se potriveşte în acest moment exact ca nuca în perete! Dealtfel, ea nu-i decât o mască!

— Destul!

— Nu striga, ai să-l trezeşti pe micul James care doarme alături.

— M-ai adus la capătul răbdării! Şi ce ascunde, mă rog, după tine, masca asta?

Ide înălţă din umeri.

— Laşitatea ta, e clar.

— O insultă n-a ţinut niciodată loc de explicaţie.

— Refuzul tău de a fi lucid.

— Dar nu mă ascund în niciun fel.

— Ba da! Eşti lipsit de curaj, nu cutezi să mărturiseşti că femeia aceea ţi-a sucit capul!

— N-am ce mărturisi, din moment ce nu e adevărat!

— Uită-te în ochii mei şi repetă ce-ai spus!

— N-am să fac pe marioneta numai ca să-ţi fac ţie plăcerea, spuse Norbert, furios.

— Pentru că n-ai curajul...

— Până la urmă, gelozia asta o să te înnebunească.

— Abia am sosit aici de două zile şi te-ai şi întâlnit cu ea de trei ori!

— Ştii că vor să publice o carte despre mine, la „Skira” şi dacă acest proiect va deveni realitate, Rita va scrie textul. Aşa că...

— Nu-ţi vor lipsi niciodată pretextele ca să te învârteşti în jurul ei.

— În loc să fii mândră şi mulţumită că se va scrie o carte despre opera bărbatului tău, tu debitezi numai nerozii!

— Iată-te şi bădăran acum! Din ce în ce mai bine!

Norbert izbi cu pumnul într-un gheridon, făcând să se zguduie porţelanurile aflate pe el.

— Eşti exasperantă! Exasperantă!

Ide îl privi dispreţuitoare:

— Strică mobila dacă îţi face plăcere! E şi aşa destul de urâtă! Apoi privi în jurul ei, cu silă. Dealtfel, în acest studio, pe care l-ai închiriat fără să-mă consulţi şi pe mine, totul e urât, n-am văzut niciodată strânse laolaltă atâtea urâţenii.

— Ştii bine că stăm aici provizoriu!

— Văd că te complaci în atmosfera asta.

— Fiindcă îmi place cartierul.

— Te cred, doar tot aici stă şi domnişoara Rita!

— La dracu!

— Tot ea îţi dă şi lecţii de grosolănie?

Norbert se aplecă spre Ide, împreunându-şi mâinile într-un gest de implorare.

— Ide, te rog, încetează să mă mai hărţuieşti! De

îndată ce ne vor sosi mobilele din Transvaal, ne vom muta în noul apartament pe care am de gând să-l cumpăr, pe bulevardul Montparnasse, şi pe care n-ai decât să ţi-l aranjezi cum îţi va plăcea.

— Vom rămâne deci tot în cartierul unde stă iubita ta, din moment ce ea locuieşte pe strada Delambre.

— Rita Tătărăscu n-are nicio legătură cu alegerea apartamentului nostru, înţelege odată! Cred că nu trebuie să-ţi mai explic că Montparnasse a fost întotdeauna cartierul pictorilor şi al sculptorilor... Aici, mă simt ca acasă...

— Înainte de a ne căsători parcă-ţi aveai atelierul în strada Bonaparte, nu?

— Da, dar...

— Atunci de ce n-ai ales cartierul Saint-Germain-des-Pres?

Norbert se îndreptă din nou spre fereastră.

— Nu se poate discuta cu tine, gelozia te face s-o iei razna. Eşti la fel ca şi mama ta! Când vorbeşti despre Rita, am impresia, c-o aud pe soacră-mea tunând şi fulgerând împotriva nefericitei aceleia de Sigrid!

Ide sări ca arsă, roşie de indignare.

— Îţi interzic să vorbeşti pe acest ton despre mama! N-ai dreptul, pricepi? N-ai dreptul!

— Văd că nu te jenezi deloc să-mi trânteşti în faţă tot ce-ţi trece prin cap! Aşa că nu pricep de ce n-aş face şi eu la fel!

— N-o amesteca pe mama în cearta noastră! Şi apoi nu admit ca tu, soţul meu, să-i iei apărarea Sigridei, îngerul negru al familiei noastre. După care, adăugă mai calmă: A murit, Dumnezeu s-o ierte! Nu vreau s-o vorbesc de rău... Deşi...

Norbert o întrerupse furios:

— Niciodată n-aţi făcut altceva, în familia voastră, decât s-o vorbiţi de râu! Mai ales maică-ta! Închipuie-ţi că, pentru familia Verneuil, Sigrid a fost o adevărată zână, fiinţa cea mai generoasă de pe acest pământ!

— Spui asta pentru că v-a lăsat averea! Dar generozitatea ei faţă de voi n-a şters în niciun fel vina ei faţă de prima soţie a tatei, cea al cărei nume îl port, iar mai târziu, vina ei faţă de mama.

— Mama ta era invidioasă pe farmecul ei, aşa cum eşti şi tu pe farmecul Ritei!

Din ce în ce mai furioasă, Ide se ridică din fotoliu şi se îndreptă spre soţul ei.

— Nu ţi-e ruşine să-mi vorbeşti astfel? strigă ea.

Norbert o privi cu răceală.

— Ne aflăm în clipa adevărului, nu? replică el cu indiferenţă.

Fu picătura care umplu paharul.

— Mărturiseşti, deci, că nu eşti insensibil la frumuseţea acelei aventuriere! Nu cumva mărturiseşti că te-ai şi îndrăgostit de ea? întrebă Ide pe un ton din ce în ce mai revoltat.

Pictorul îşi vârî mâinile în buzunarele vestei şi declară cu trufie:

— Sentimentele mele faţă de Rita ne privesc doar pe noi doi, adică pe ea şi pe mine. N-am de dat socoteală nimănui! Apoi adăugă plin de înflăcărare: E superbă, voluptuoasă, te vrăjeşte! Când o văd pe ea, mi-o imaginez pe Sigrid, doar că Sigrid era blondă!

— Taci!

— Şi Sigrid trebuie să fi exercitat aceeaşi atracţie asupra bărbaţilor; îi seducea, îi aducea în starea de frenezie după care jinduiau toţi, în afară, bineînţeles, de bărbaţii mediocri, de duzină... După care, adăugă gânditor: Când eram mic, mi-o imaginam pe Sigrid ca pe o fiinţă de vis... Dacă nu mă crezi, întreab-o pe Flavie...

— Încetează!

— Tu şi maică-ta detestaţi acest gen de femei. Şi vrei să ştii de ce, vrei să ţi-o spun?

Ide clătină din cap:

— Nu, nu vreau să ştiu...

— Ba da... Trebuie să-ţi spun!

— Te rog să nu mai vorbeşti de mama! Îţi interzic! Auzi, îţi interzic!

Norbert ridică din umeri.

— Nu mai pot eu de interdicţiile tale!

Cu bărbia înainte, cu o sclipire dispreţuitoare în ochi, Norbert rosti pe un ton sarcastic:

— Urâţi femeile ca Sigrid şi ca Rita pentru că simţiţi instinctiv că preferinţa bărbaţilor se îndreaptă către ele, că în comparaţie cu astfel de femei voi păreţi... (căută un cuvânt tare, pe care-l trânti cu glas jignitor)... fade!

— Eşti josnic, Norbert!

— Frumuseţea Ritei îmi face sângele să clocotească, ori de câte ori mă gândesc la ea. Când o văd în faţa mea, lumea, mi se pare altfel!

Ide îşi apăsă tâmplele cu mâinile şi strigă deznădăjduită:

— Nu, Norbert, nu poate fi adevărat! N-o iubeşti pe femeia aceea!

— O doresc!

Fiecare cuvânt al lui Norbert era un spin lung ce se înfigea în inima fiicei lui Jan. Tot universul ei se destrămase: bărbatul pe care-l iubise cu o dragoste totală şi plină de abnegaţie, tatăl copilului ei, o insultase, o umilise crunt, lăudându-se faţă de ea cu sentimentele pătimaşe pe care i le inspira altă femeie! Ide încercă s-o vadă pe Rita cu ochii unui bărbat, să facă abstracţie de profunda antipatie pe care o nutrea faţă de ea. Trebui să recunoască cinstit că femeia era nespus de frumoasă: înaltă, zveltă, cu un trup cu rotunjimi provocatoare, avea un păr minunat, de un negru mătăsos, şi nişte ochi nemaipomeniţi, de un verde strălucitor, migdalaţi şi prelungi. Da, nu se înşelase! De prima oară când o văzuse, o spaimă ascunsă, o nelinişte surdă puseseră stăpânire pe ea: îi era frică să nu-l piardă pe Norbert. Şi iată că presimţirea se dovedise întemeiată! Acum, bărbatul ei îi mărturisea, fără jenă, că n-avea decât o singură dorinţă: s-o posede pe Rita! Ce se petrecuse în

sufletul celui căruia îi spunea odinioară „Norbert al meu”? Uriaşul blond, afectuos şi inteligent, tandru şi sensibil, se preschimbase peste noapte într-un străin trufaş, care o sfida dezvăluindu-i dorinţele sale cele mai intime! O clipă, Ide dori să fie tot atât de frumoasă ca şi Rita, de o frumuseţe diabolică, să poată rivaliza cu ea, să-şi poată recuceri bărbatul. Dar decenţa, cinstea înnăscută, o făcură să-şi dea seama că o asemenea dorinţă era nedemnă de ea.

După izbucnirea insolentă, Norbert amuţise. Acum se plimba de colo-colo, prin odaie, cu ochii în jos, vizibil jenat de vorbele urâte pe care le rostise. Apoi, hotărându-se brusc, se apropie de Ide cu o mutră împăciuitoare:

— Iartă-mă, dragă, şopti el, îmi pierdusem capul, nu mai ştiam ce spun... Schiţă un gest de scuză, apoi continuă: Femeia aia mă aţâţă, nu pot nega acest lucru; dealtfel nimeni nu e pe deplin stăpân pe simţurile sale. Am încercat să n-o mai văd, să uit tot ceea ce mă atrage către ea... Hai să ne mutăm în afara Parisului... Cu răbdare, cu tenacitate, să încercăm să trăim la fel ca odinioară. Vocea îi deveni aproape timidă: Ai vrea, Ide?

În picioare, în faţa lui, Ide – foarte dreaptă – îl privea în tăcere. Tentaţia era mare; să accepte propunerea lui Norbert, să mizeze pe o nouă fericire posibilă? Dar iată că mândria şi demnitatea Idei se răzvrătiră. Norbert rostise prea multe vorbe umilitoare şi jignitoare, atât împotriva ei cât şi a familiei sale.

— Nu, răspunse ea sec.

— Refuzi? spuse Norbert făcând un pas înainte. Apoi, pe un ton redevenit brusc agresiv, întrebă: Deci nu vrei să mă ierţi?

Ide îşi vârî unghiile în palme, ca să reziste, ca să nu cedeze în faţa ispitei.

— Nu, repetă ea pe acelaşi ton.

Atunci Norbert îşi pierdu orice stăpânire de sine:

— În acest caz, urlă el palid de mânie, dac-o faci pe fandosita cu mine, nu-mi mai rămâne decât să plec!

— Pleacă!

Livid, Norbert se apropie de Ide şi-i strigă în obraz:

— Află că mă duc la ea! Da, la ea, la ea! Mi-e dor de trupul ei fierbinte şi suplu! Ard de nerăbdare să-i mângâi umerii rotunzi, sânii tari, mijlocul subţire, şoldurile rotunde şi pline, picioarele lungi de gazelă! Ard de nerăbdare s-o sărut, s-o strâng în braţe!

Ide nici măcar nu clipi.

— Bădăranule, spuse ea, pleacă!

Norbert se năpusti spre uşă. Ajuns în prag, se întoarse şi-o privi pe Ide din cap până în picioare:

— Văd, spuse el gâfâind, că te-ai hotărât să-mi faci viaţa un infern. Aşa că de acum încolo casa Ritei va fi şi casa mea, unde voi sta şi eu, în sfârşit, alături de o femeie aşa cum mi-am dorit întotdeauna!

Apoi ieşi, trântind cu putere uşa în urma lui. De îndată ce rămase singură, Ide îşi pierdu siguranţa. Câteva secunde stătu încremenită în loc, uluită. Apoi leşină, prăbuşindu-se inertă, pe covor.

## XIII

— AM VISAT SAU CE MI S-A ÎNTÂMPLAT? spuse Yannakos venindu-şi în fire. Când tâlharul m-a pocnit în cap, mi s-a părut că aud două împuşcături...

Octave Thibault se aplecă spre fotoliul unde – cu ajutorul soţiei sale – îl aşezase pe bătrânul marinar.

— Eu le-am tras, spuse el cu o sclipire de mândrie în ochi.

— Şi l-ai nimerit pe porcul ăla?

— O, nu, am tras în aer, am vrut doar să-l sperii!

Paznicul începu să râdă, ca şi cum ar fi fost vorba de cine ştie ce glumă bună.

— Aoleu, cum mai fugea! hohoti el. Merita să vezi cum îşi luase picioarele la spinare, gonind de parcă-l fugăreau tătarii!

Yannakos îşi pipăi creştetul capului şi descoperi un cucui cât toate zilele. Înfiptă în faţa fotoliului, cu mâinile în şolduri, Elise strigă cu vocea ei ascuţită:

— Ţi-am pus nişte comprese reci! întreabă-l pe Octave, ţi le-am pus încet, să nu te doară!

Thibault făcu o mutră serioasă.

— Aşa e, confirmă el. Elise m-a uluit! Mai bine se făcea infirmieră. Ar trebui să-i dai de pomană o lumânare!

— Ba am să vă dau un butoiaş cu măsline din ţara mea, mormăi Yannakos.

Elise protestă:

— Nici pomeneală! Ce-am făcut, am făcut din toată inima! Nu vreau răsplată! Oamenii de treabă se ajută întotdeauna între ei!

— Ah, dacă l-ai fi văzut cum a luat-o la sănătoasa! necheză din nou Thibault.

— Ar fi trebuit să ocheşti în picior! bombăni Yannakos.

— Nu se putea, era prea întuneric. Şi apoi, ţi-am mai spus-o, nu ştiu să trag cu pistolul!

— Atunci la ce dracu îl mai ţii?

Thibault îşi clătină căpăţâna chelă:

— Ca să-i sperii pe hoţi, răspunse el vesel, să-i fac să crape de frică! Tragi câteva focuri în aer, şi bandiţii fug ca iepurii! Ha! Ha! Să-i vezi cum o tulesc!

— M-a pocnit cu un box, bombăni Yannakos, altfel cred că-l făceam harcea-parcea.

— Ce mai e şi boxul ăsta?

— Un fel de cilindru de cauciuc cu nişte bucăţi de fier înăuntru.

— Putea să te omoare!

— Mai mult ca sigur, spuse Thibault, dacă nu mi-ar fi venit în minte să mă folosesc de revolver.

— Vezi, Octave ţi-a salvat viaţa! Şi după asta ai să spui din nou că e un prost şi un adormit.

— Ei, vă dau butoiaşul cu măsline, v-am făgăduit, gata!

— Mi-am făcut doar datoria, nimic altceva, declară cu un aer solemn, Thibault.

— Octave e paznic, adăugă Elise, aşa că are răspundere... Ăsta e şi motivul pentru care s-a expus, procedând astfel. La urma urmei, banditul putea să tragă în el, să-l rănească, sau poate... Speriată, îşi duse mâna la gură: – ...să-l şi omoare!

Thibault dădu grav din cap.

— Are dreptate, primejdia a fost mare. Dar, aşa cum a spus mai adineauri Elise, sunt paznic. Fiecare meserie cu riscurile ei!

Yannakos încercă să se ridice din fotoliu.

— Nu te mişca îi strigă Elise. Stai liniştit!

— M-am lăfăit destul ca un leneş! Bătrânul marinar privi în jurul lui. Unde ne aflăm? întrebă el răguşit.

— În salonul cel mare al vilei, răspunse Thibault, aici îşi pregătea banditul lovitura!

— Ce lovitură? Ce vrei să spui?

Paznicul făcu pe misteriosul.

— E adevărat că tu încă n-ai aflat nimic, spuse el cu o voce plină de subînţelesuri.

— Explică-te! se impacientă Yannakos.

— Ia să vedem dacă ghiceşti ce anume a venit tâlharul să facă aici.

— Ţi-ai şi găsit momentul să te ţii de ghicitori! Nu vrei să te hotărăşti, totuşi, să vorbeşti?

Thibault se dădu mai întâi un pas înapoi, apoi o trânti pe un ton triumfător şi totodată ameninţător:

— Plimbăreţul nostru e un incendiator!

Şi întinse acuzator degetul către mijlocul vastului salon.

— Priveşte!

Yannakos ridică încet capul şi zări, pe covorul din salon, o mică grămăjoară de lemne. Văzu, de asemenea, o mulţime de cârpe îmbibate în benzină.

— Acum înţelegi de ce se plimba mereu cu un bidon în mână? spuse paznicul.

— Mai bine spune că a vărsat benzină şi pe cele două fotolii Ludovic al XVI-lea, la care doamna ţinea atât de mult! se lamenta Elise.

— Şi-a aruncat peste tot cârpele lui murdare, spuse Thibault. Dacă am fi venit puţin mai târziu, acum vila ar fi fost în flăcări!

— Eu sunt cel care l-a deranjat din treaba asta! strigă Yannakos, ţinând să pună lucrurile la punct. Eu şi nimeni altul! Voi doi vă închiseseraţi în pavilionul vostru.

Calm, paznicul, îi dădu dreptate:

— Aşa e, îţi revine tot meritul. Te-ai hazardat singur în grădină, să dai târcoale casei... Am să-i spun stăpânului, fii fără grijă!

— Şeful ar trebui anunţat imediat, zise Yannakos.

Thibault fu de acord.

— Şi poliţia? întrebă el. N-ar trebui s-o punem la curent? Vor ancheta cazul şi poate că-l vor găsi pe prichindelul ăla...

— Asta numai şeful poate s-o hotărască spuse marinarul. Noi nu ne putem asuma răspunderea de a lăsa poliţia să intre în casă.

— Dar n-avem nimic de ascuns, domnule! strigă Elise cu un aer indignat.

— Ajunge, cucoană! Lasă-mă în pace! îţi repet că nu putem lua noi această hotărâre!

— Cred că are dreptate, se hazardă Thibault, privindu-şi timorat, nevasta.

— De ce nu m-ai lăsat să fac ordine aici? strigă Elise. De ce m-ai împiedicat să înlătur toată murdăria, toate lemnele şi cârpele astea? Sau crezi cumva că stau frumos pe covor, că vine mai bine aşa?

— I-am spus să nu se atingă de nimic, zise Octave, afară de cârpele de pe fotolii, care ar fi putut să le strice, şi să lase totul în starea în care se află. Din pricina poliţiei, înţelegi? Ei nu vor să faci ordine, din pricina amprentelor digitale... Îşi ridică nasul spre plafon, părând că meditează. Dacă făceai curat, riscai să ştergi urmele răufăcătorului, pricepi?

— Ia mai lasă-mă în pace cu poveştile astea! Închipuie-ţi că n-am nevoie de lecţiile tale!

Thibault se făcu că nu aude răspunsul furios al nevestesi.

— I-am interzis chiar şi Francinei să intre în salon, spuse el. Apoi rânji: Dealtfel, acu cred că stă în dosul uşii şi trage cu urechea la ce vorbim noi!

— Cele două împuşcături ale lui Octave au trezit-o din somn, biata de ea! spuse Elise.

Cei doi soţi Thibault îşi plecară brusc, capetele.

— Ar mai fi ceva de spus, murmură paznicul cu vocea lui plângăreaţă. Vei hotărî dacă să-l înştiinţezi sau nu pe domnul!

— N-am socotit că fac rău, oftă Elise, despăturind o batistă cât toate zilele, în careuri roşii, cu care începu a-şi şterge lacrimile ce-i şiroiau pe obraz.

— Ce mai e? strigă Yannakos. Vă învârtiţi amândoi în jurul meu şi-mi împuiaţi urechile cu scornelile voastre! Dacă mai aveţi ceva de spus, faceţi bine şi isprăviţi odată!

Se ridică greoi din fotoliu şi făcu câţiva paşi pe covor:

— Drace! tună el, mă simt slab ca un ţânc! Apoi se adresă furios lui Thibault: Ei, ai de gând să vorbeşti?

— Acum vreo cincisprezece zile, zise paznicul, cu ochii în pământ, Elise a fost acostată de un bărbat care semănat leit cu incendiatorul nostru...

— Cu diavolul ăla?

— Da! Se întorcea de la Nisa unde făcuse unele cumpărături. Omul se afla şi el în autobuzul ce venea din Saint-Jean.

— Unde te-a acostat? o întrebă Yannakos pe Elise, care se văicărea întruna.

— Aproape de... proprietatea regelui Belgiei... Coborâse din autobuz şi se afla chiar în spatele meu...

— Ţi-a vorbit?

— Da, mi-a spus că e ziarist şi că pregăteşte un articol despre domnul. Apoi adăugă cu o voce tânguitoare: Mi-a pus o mulţime de întrebări şi, fireşte, eu i-am răspuns.

— Bineînţeles!

— Era atât de gentil, de politicos, de cultivat... întocmai ca şi domnul!

— Ţi-a spus cum se numea, de unde venea?

Elise clătină din cap:

— Nu, mi-a pus doar întrebări. A spus că nu voia să-l deranjeze pe domnul şi că, în plus, articolul trebuia să fie o surpriză.

— Iar tu, femeie, ai fost cum nu se poate mai fericită să stai la taclale cu el. Frumos, n-am ce zice!

— Voia, mai ales, informaţii despre familia domnului. Apoi, luând o mutră şireată, adăugă: Ei, mai ştim şi noi unele lucruri...

— Frumos te lauzi, cumătră! se supără Yannakos.

— Păi cum să nu le ştie... interveni timid, Thibault.

— Măcar eşti în stare să-l descrii pe „ziaristul” ăla? întrebă Yannakos.

— Ştii bine că-s mioapă, se smiorcăi Elise.

— Ei, drăcia dracului!

— Aş putea doar să-ţi spun că avea un accent...

— Ce fel de accent?

— Nu ca al tău, grecesc sau italienesc, nu... Se gândi îndelung, apoi spuse: Dacă n-ar fi fost atât de scund, l-aş fi luat drept neamţ.

— Un neamţ? exclamă Yannakos.

— Da, vorbea ca domnul care s-a însurat cu domnişoara aia din America... violonistul...

— Sau poate ca un suedez, zise Thibault... O fi vreun compatriot al stăpânului...

— Ciudat, foarte ciudat... Apoi Yannakos se aşeză din nou în fotoliu. Să nu pierdem vremea sporovăind de pomană! Nu există decât un singur lucru de făcut: să-l anunţăm pe şef! Trebuie să telefonăm în Italia şi să încercăm să dăm de el. Unde se află acum?

Paznicul scoase o foaie de hârtie din buzunar:

— Vezi că m-am gândit la toate, zise el plin de importanţă.

— Nu vreau flecăreală, ci doar o informaţie!

— Liniştește-te! Să vedem... Aşa... în noaptea asta se află la hotelul „Corallo”, la Imperia.

— Ai numărul de telefon?

— Nu, dar pot să-l aflu.

— Atunci află-l.

— Nu acum, Yannakos, e aproape unu noaptea. De ce să-l trezeşti pe domnul la ora asta?

Yannakos schiţă un gest de nerăbdare.

— Mă rog, ai şi tu o dată dreptate! Vom telefona mâine dimineaţă, la prima oră! Apoi, adăugă dus pe gânduri: Am impresia că şeful are un duşman înverşunat, care-i dă târcoale. Un drac împieliţat!

## XIV

PENTRU CALATORII CARE – venind dinspre Coasta de Azur – pătrund în Italia prin vesela *Riviera dei Fiori*, adică pe drumul Vintimillia – San Remo, Italia nu începe propriu-zis de la Imperia. La Vintimillia, Bordighera, Ospedaletti şi San Remo, aproape toată lumea vorbeşte sau înţelege franceza.

San Remo e o staţiune balneară mondenă, ca alte câteva sute aflate pe ţărmul Mediteranei, cu magazine de lux cum vezi la Vichy ori la Spa, cu saloane unde îţi poţi lua ceaiul, cum există la Baden-Baden sau la Rapallo, cu un cazinou care rivalizează în urâţenia lui pretenţioasă cu cele din Monte-Carlo şi Cannes, cu hoteluri din epoca victoriană, care se numesc în mod invariabil „*Excelsior*”, „*Bellevue*”, sau „*Hotelul englezesc*” şi, în sfârşit, cu inevitabila biserică rusească, cu cupolele şi crucile ei aurite.

Începând de la Imperia, totul se schimbă. Mult mai mulţi negustori de ilustrate împestriţate, mult mai multe prăvălii cu „amintiri”, mult mai mulţi băieţi de cafenea care vă răspund în franceză, când vreţi să faceţi uz de italiana dumneavoastră, mult mai multe grupuri

zgomotoase de turişti supraîncărcaţi de binocluri, aparate de fotografiat şi de filmat.

Imperia este capitală de provincie constituită prin contopirea a două localităţi: Porto Maurizio şi Oneglia. Pliantele şi ghidurile sunt foarte laconice în ceea ce priveşte cele două oraşe, ceea ce este o nedreptate. Despre Porto Maurizio aflăm că e un fost port roman care mai târziu a fost alipit la republica Genova. Despre Oneglia ni se spune că a fost odinioară fieful lui Andrea Doria, care avea să joace un rol atât de important în istoria Genovei, apoi a Savoiei al cărei destin avea să se confunde cu cel al Italiei. Dar amintirile dinastice sunt departe de a repune în drepturile sale un loc de un farmec fără egal...

Cel care urcă spre vechiul oraş Porto Maurizio are uimitoarea impresie că face o călătorie în timp, o călătorie în epoca înfloritoare a Renaşterii italiene. Contrar multor altor cetăţi vechi, descoperi aici – pe lângă străduţele în serpentină şi scările foarte înguste – străzi foarte largi care duc spre centru, dând oraşului un aspect de măreţie şi de generozitate arhitecturală, absolut unică. Pretutindeni palate – *palazzi* – cu intrări monumentale împodobite cu blazoane şi cu câte o deviză în latină, încântătoare balcoane din fier forjat, pieţe mici şi pitoreşti unde clipoceşte apa limpede a fântânilor arteziene, biserici frumoase, aidoma catedralei Sfântul Petru, adevărată bijuterie din secolul al XIII-lea, restaurată şi modificată în epoca barocului. Şi toate astea scăldate tot timpul în lumina aurie a soarelui mediteranean... Primul lucru care-l frapează pe cel care soseşte în Oneglia este mirosul de ulei de măsline, înţepător şi foarte persistent, ce se simte în toate cartierele acestui oraş – unul dintre cele mai mari centre europene de fabricare şi export a uleiului. În portul de o nemaipomenită poezie, în faţa încântătoarelor căsuţe roz şi bleu, talazurile leagănă vapoarele venite din cele patru colţuri ale lumii, mai ales din Spania, cu calele încărcate de butoaie cu măsline.

Jan şi Thérèse petrecuseră la Imperia o zi într-adevăr încântătoare. La Porto Maurizio admiraseră – din galeria de trecere dintre cor şi absidă a mănăstirii Clarissa, ale cărei arcade venerabile dau direct spre marea Linguriei – înălţimea pe care e construit oraşul şi unde splendoarea priveliştii aproape că face să ţi se taie respiraţia.

La Oneglia, Jan se interesase despre instalaţiile impresionante ale fabricilor de ulei, în vreme ce Thérèse îşi amintise de Guy de Maupassant care a descris atât de frumos portul.

Seara, cu capul plin de imaginile variate şi multicolore de peste zi, se aşezară la o masă de pe terasa unei *liquorezia* din *piazza* Dante, în faţa vechiului hotel al oraşului Oneglia, un edificiu superb, construit în stilul tipic al palatelor genoveze. În mijlocul pieţei înconjurată de arcade, urca şi cobora un jet de apă, a cărei şiroire feerică, datorită unui reflector aşezat la bază, trecea, rând pe rând, prin toată gama de culori a spectrului solar.

— Dacă am comanda două pahare de *marsala* cu ouă ca să ne mai remontăm un pic? întrebă Jan privind avid în jurul lui, vizibil încântat de farmecul zgomotos al vieţii italiene.

— Cum vrei tu, dragă, răspunse Thérèse.

Şi apucându-şi soţul de mână, murmură:

— Ziua asta a fost nemaipomenită, mă simt pur şi simplu, copleşită...

— Să sperăm că vom fi lăsaţi să ne bucurăm până la capăt, de călătorie, oftă Jan cu gândul la scrisoarea anonimă.

— Ce crezi că ne-ar putea împiedica? se miră soţia lui.

Jan chibzui o clipă dacă să-i dezvăluie conţinutul ciudatei şi neliniştitoarei scrisori. După ce reflectă, preferă să tacă, s-o lase pe Thérèse să se bucure în tihnă de dulcea euforie a serii plină de farmec.

— Ai căzut, brusc, pe gânduri, spuse Thérèse, căreia nu-i scăpa nici cea mai mică schimbare de pe faţa lui Jan. Cu un aer întrebător, ea adăugă: Chipul ţi s-a adumbrit.

Jan se sili să surâdă.

— Ţi se pare, draga mea! Şi, ca să schimbe vorba, o întrebă: Ţi-am spus că am aflat mai zilele trecute că doctorul Bloom nu mai lucrează la spitalul din Pretoria?

— Nu!

— Mi-a scris Schipper.

— Cornelius Bloom, spuse Thérèse pe gânduri. Aproape că te-a obligat să te revanşezi atunci... Ţi-aduci aminte?

— Sigur că da! Bolnavul care a murit în mâinile mele... O hemoragie internă pricinuită de devastatoarea Boală a lui Richter, în ultima ei fază... Mâhnirea, disperarea după accident...

— Apoi a urmat celălalt caz al Bolii lui Richter.

— Da, cel de la Johannesburg...

— Bloom te-a convins să-l operezi, deşi erai demoralizat şi într-o stare de cumplită descurajare.

— Sigur că se simţea răspunzător de tot ceea ce se întâmplase, zise Jan gânditor.

— Ce vrei să spui cu asta, dragă?

— Că se ştia vinovat.

— Bloom?

— Chiar el!

Thérèse fu intrigată.

— Vrei să-mi explici şi mie? Căci, în sfârşit, nu văd de ce anume se putea face vinovat...

Jan se aplecă spre soţia sa.

— Îţi aduci aminte că am acceptat cu inima strânsă, să fac acea primă operaţie... Operaţia care s-a isprăvit cu un dezastru...

— Da, îmi aduc aminte. Stăteam cu toţii în salonul apartamentului nostru din Pretoria. Ide – care încă nu se recăsătorise – şi noi doi.

Jan dădu aprobator din cap.

— Da, şi ca de obicei în acea epocă, discutam despre locul unde să construim viitoarea casă a visurilor noastre acel *Journey's End*...

— Încă nu ne hotărâsem pentru Cap-Ferrat...

— Tocmai propusesem Tangerul, când a sunat telefonul, în cabinetul meu de lucru.

— Ce memorie ai, Jan! Uneori mă uluieşti...

— La aparat era Schipper. Mă ruga să intervin, să operez bolnavul într-o oră...

— Fiindcă nu izbutise să dea de Bloom, nu-i aşa?

— Da. Şi cum Bloom era atunci şeful spitalului din Pretoria, era de datoria lui să opereze bolnavul.

Thérèse sorbi câteva picături de *marsala*, apoi spuse:

— După operaţie a venit la noi, la trei dimineaţa, după ce tu te închiseseşi în cabinetul de lucru.

— Distrus şi doborât...

— Eu i-am deschis uşa. Îmi amintesc că l-am primit destul de rece. L-am întrebat unde fusese. Am fost nedreaptă cu el!

— Nici pomeneală! replică Jan. Presimţirea ta nu te înşelase.

— Nu înţeleg...

— Adu-ţi aminte ce ţi-a răspuns când i-ai pus întrebarea care ţi s-a părut nedreaptă.

— Că Schipper ar fi trebuit să ştie că se afla la Cercul olandez şi că-i lăsase vorbă secretarei în acest sens.

— Ceea ce era fals!

— Că-i lăsase vorbă?

— Da, şi mai ales că se dusese la Cercul olandez.

Thérèse era stupefiată.

— Deci te-a minţit? bâigui ea.

— Da.

— De necrezut!

— Şi totuşi ăsta e adevărul!

— Şi, în realitate, unde fusese în seara aceea?

— Într-un bar deocheat şi rău famat din Pretoria.

— Cum ai aflat?

— Am făcut o mică anchetă personală. Viaţa m-a învăţat să fiu sceptic...

— Totuşi, după câte ştiu, n-ai vorbit nimănui despre descoperirea ta.

— Niciodată! Voiam să-i dau o şansă, înţelegi? Cu atât mai mult cu cât se arătase foarte corect în ce mă privea.

— Just!

— La urma urmelor, viaţa particulară a medicilor nu mă interesa câtuşi de puţin. Nu uita că, dealtfel, noi am şi părăsit Transvaalul la puţină vreme după asta.

— Şi mai pe urmă mi-ai spus mereu că Bloom era totuşi un chirurg excelent, care nu săvârşise nicio greşeală...

— Atunci da, cred că era cel mai bun chirurg din toată Africa de Sud!

— Deci nu puteai încredinţa altcuiva conducerea spitalului din Pretoria.

— Nu, n-aveam de ales! Dealtfel, în afară de acel incident foarte neplăcut, Bloom nu-mi prilejuise niciodată vreun motiv de nemulţumire.

— Totuşi, spuse Thérèse pe gânduri, un om care minte...

— Ştiu bine că descoperirea a fost foarte neplăcută. Pe urmă, m-am întrebat adesea dacă procedasem bine trecând-o sub tăcere. Trebuie să-ţi mărturisesc, totuşi, că atunci când am aflat că a plecat, am încercat un sentiment de uşurare, pentru că de acum încolo nu mă voi mai simţi răspunzător de eventualele greşeli sau abateri ale doctorului Cornelius Bloom.

— Schipper nu ţi-a spus de ce a plecat?

— Nu, mi-a scris doar că s-a reîntors în Europa şi că Jansens a preluat conducerea spitalului.

Jan se simţi, dintr-o dată, foarte melancolic. Amintirile despre vechea lui activitate profesională îl întristau şi-l deprimau. Nostalgia trecutului punea imediat stăpânire pe el. Se revedea sub lumina crudă a lămpii scialitice, aplecat deasupra bolnavului, cu bisturiul în mână. Dar în seara aceea nu voia să se lase copleşit de trecut, de imaginile dintr-o epocă plină de glorie. Se decise să reacţioneze prompt. Arboră un surâs radios şi încrezător:

— Să bem pentru continuarea minunatei noastre călătorii! spuse el, ridicând paharul şi ciocnind cu soţia

lui.

# PARTEA A TREIA

## XV

— EŞTI MULŢUMIT DE TRIUMFUL repurtat la Paris?

— Triumf e un cuvânt mare, *kleines Mädchen*.

— Chiar Charles Munch l-a folosit, şi el e cel mai în măsură să aprecieze.

— Ce om extraordinar! Dirijează dumnezeieşte!

— Acelaşi lucru l-a spus şi el despre felul cum cânţi tu!

— Mai am încă multe de învăţat...

— Ambiţia ta e de-a dreptul tiranică; nu-ţi lasă nicio clipă de răgaz.

— Vreau să ajung cel mai mare violonist, vreau să ocup primul loc, ţi-am mai spus...

Lungiţi în două şezlonguri, pe terasa vilei *Santa Monica*, Hugo şi Judith contemplau apusul soarelui.

— Dimineaţă, când am ajuns aici, vremea era închisă. Acum nu mai e nici urmă de nor.

— Lucru obişnuit în aceste locuri, spuse Hugo aprinzându-şi o ţigară. Vântul care vine din larg alungă norii.

— Ce privelişte minunată! Aş admira-o la nesfârşit!

— Da, *liebes Kind*, marea este nemaipomenit de frumoasă în seara asta. S-ar spune că a făcut-o în mod special, ca să ne ofere un spectacol demn de noi!

— Ai vrea ca natura să fie sensibilă la stările noastre sufleteşti, nu-i aşa? Să se adapteze după nevoile noastre de moment...

— Şi de ce nu? Omul nu e o încununare a creaţiei?

— Uită-te: s-a aprins farul de la Cap d'Antibes.

— Va grăbi căderea nopţii.

— Da, lumina artificială o alungă pe cea a apusului de soare.

— *Ich liebe diesen Augenblick!* [24]

Hugo se ridică, pe jumătate, din şezlong.

— Câtă solemnitate, câtă măreţie! spuse el.

— Uite că apar pe cer primele stele, încă timide, abia vizibile...

Violonistul arătă cu degetul o stea:

— *Das ist mein Stern!* [25] strigă el.

— Steaua ta?

— Da, uite-o colo, drept deasupra noastră!

— Da, acum o văd...

— Ne apără, veghează asupră-ne...

Judith se aplecă spre soţul ei:

— La Paris ai câştigat o nouă victorie, iubitule. Am venit aici să regăsim liniştea, această minunată linişte mediteraneană. De ce să nu profităm de momentele plăcute ca să uităm de scrisoarea aceea?

Îl simţi imediat pe Hugo cum se încordează:

— *Unmöglich! Ganz einfach unmöglich!* [26]

Judith schiţă un gest de oboseală.

— Deci ţii cu orice preţ să strici şederea noastră aici?

— Am venit pe Coasta de Azur ca să am o discuţie cu doctorul Yvarsen, da sau nu?

— Da, dragă, aşa e, dar...

Hugo n-o lăsă să termine.

— Aşa că, spuse el cu o voce în care se simţea o uşoară iritare, să nu mai revenim asupra acestei chestiuni!

Judith nu era însă femeia care să se lase dezarmată atât de uşor.

— Nu crezi, spuse ea, că însăşi soarta ne arată că nu trebuie să insistăm? Uite, familia Yvarsen nu-i aici, a plecat în Italia. Nu vezi în asta un semn al soartei?

---

[24] Cât de mult îmi place această clipă! (germ.).

[25] Iată steaua mea! (germ.).

[26] Cu neputinţă! E, pur şi simplu cu neputinţă! (germ.).

Violonistul trase cu sete din ţigară.

— Yannakos le-a dat telefon azi-dimineaţă. El spune că se vor întoarce deseară. Aşa că nu văd de ce mai ridici problema asta!

— Dar nu-i vorba de nicio problemă! Ci de o senzaţie de...

— Te rog...

— Ba da, Hugo! Am senzaţia – aproape fără voia mea – că trebuie să dăm uitării scrisoarea, că nu e momentul să-i deranjăm pe Yvarseni cu povestea asta urâtă.

Hugo cită cu aproximaţie din memorie: „*Dacă ai cât de cât, onoare, îl vei provoca pe doctorul Yvarsen la duel. Omul ăsta şi-a bătut joc destul de dumneata, te-a înşelat destul... Nu i-ai trimis o invitaţie la nuntă? Cred că s-a amuzat copios în ziua aceea... Mi se pare că-i aud vorbele umilitoare pe care le-a spus pe seama dumitale, mi se pare că-i şi aud hohotele de râs*...”

— Ce importanţă poate avea delirul epistolar al unui nebun! strigă Judith, enervată peste măsură. Dealtfel văd că degeaba am rupt-o, din moment ce ai învăţat pe dinafară frazele mincinoase, cuvintele odioase.

— N-am învăţat nimic pe dinafară; adevărul e că n-am putut uita nici măcar un cuvinţel!

— Dacă ai fi avut încredere în mine, nu te-ai mai fi gândit la ea!

— Bănuiala asta e ca o ţeapă înfiptă în carne...

— Mă faci să mă simt îngrozitor, Hugo...

— *Ich will die Wahrheit kennen, die ganze Wahrheit!* [27]

— Repeţi mereu acelaşi lucru!

— Pentru că mă simt mereu chinuit de aceeaşi obsesie. Te văd mereu pe vaporul acela, singură cu Yvarsen!

— Yvarsen e unul dintre oamenii cei mai nobili şi mai generoşi! spuse Judith. Ar trebui să-ţi fie ruşine să-l crezi în stare de vreo josnicie. Ca să nu mai vorbim de mine...

— Pe vremea aceea nu eram căsătoriţi. Deci erai liberă să faci ce vrei!

[27] Vreau să cunosc adevărul, întregul adevăr! (germ.).

— Dar doctorul Yvarsen era însurat!

— Pentru unii treaba asta nu constituie o piedică!

— Se vede bine că nu-l cunoşti!

— Ceea ce mă deranjează e ardoarea cu care îi iei apărarea.

— Fiindcă n-am suportat niciodată nedreptatea.

— Cum vine vorba de doctorul Yvarsen, niciun cuvânt nu ţi se pare destul de elocvent, destul de convingător pentru a vorbi despre înaltele sale calităţi şi despre nenumăratele sale merite. Lucrul devine agasant, ba chiar iritant.

— Asta dovedeşte, pur şi simplu, că nu vreau să-mi ascund sentimentele. *I simply cannot lie!* [28]

Hugo îşi aruncă, furios, ţigara. Chiştocul descrise o curbă şi dispăru în pietrişul grădinii.

— De când eram mică nu puteam suferi să...

— La ce sentimente faci aluzie? o întrerupse Hugo.

— La sentimentele de admiraţie pe care le am faţă de doctorul Yvarsen. Apoi, cu un glas foarte trist, Judith adăugă: Gelozia ta te face de nerecunoscut, Hugo, odios...

— Ai fi preferat să fiu indiferent, nepăsător?

Judith nu răspunse.

— Pentru mine, strigă Hugo, dragostea este o pasiune totală şi absolută. Nu admit nici cea mai mică indiferenţă, niciun fel de împăciuitorism mic-burghez.

— Dragostea, spuse Judith, ar trebui să fie, mai întâi şi înainte de orice, sentimentul cel mai uman. Prin urmare, cel din care excesele nedemne să lipsească. *Yes, that's what I think, first of all love should be human!* [29]

— Tocmai de asta detest mediocritatea în orice. Nu-mi place decât ceea ce e deosebit!

— Uneori devii de nesuportat!

Hugo se ridică şi se sprijini cu spatele de unul din

[28] Pur şi simplu, nu pot să mint (eng.).

[29] Da, aşa socot eu, că înainte de orice, dragostea trebuie să fie umană (eng.).

chiparoşii care părea că stă de strajă lângă ei. Se întunecase. Licuricii, baletau tăcuţi, aidoma unor stele mărunte.

— Îţi repet, Judith, spuse Hugo cu o voce vibrantă, fără tine, viaţa mea n-ar avea niciun sens! Fără tine, aş fi pierdut!

— Dar arta ta, muzica... spuse încet tânăra femeie.

— Muzica mă devoră, nu mă susţine.

— Adevărat, simt cum te arde focul lăuntric... Apoi, după o ezitare, Judith spuse, pe un ton puţin cam timid: Dacă nu m-aş teme că par prea romantică ţi-aş mărturisi că am impresia că te mistuie flacăra propriului tău geniu.

Hugo răspunse cu o însufleţire, aproape frenetică:

— Nu trebuie să-ţi fie jenă că eşti romantică, fiindcă epoca noastră are nevoie de romantism, de înflăcărare! Dar nu-i nevoie să vorbeşti despre geniul meu, fiindcă n-am aşa ceva!

— Ce ţi s-a întâmplat? De ce spui asta?

— Pentru că n-am alt har decât cel de a cânta la vioară.

— A avea har, a fi înzestrat sau a avea geniu nu-i...

— ...Totuna? Nu! A avea geniu în muzică înseamnă a fi în stare să compui, să creezi muzică şi nu doar s-o interpretezi pe a altora! Şi Hugo mărturisi: în seara asta, mai mult decât în oricare alta, aş fi vrut să-mi exprim sentimentele cele mai profunde, cele mai autentice, în singurul limbaj care-mi place. Dar iată că nu mă simt în stare să scriu muzică. În afară de acel ridicol concert pentru contrabas, de pe vremea când şedeam la Hamburg, n-am fost în stare să scriu nimic, nimic!

— Sunt convinsă că într-o bună zi vei dobândi şi harul de a compune.

— Nu, niciodată!

— Gândeşte-te la Wagner, care a început destul de târziu să-şi compună operele. Şi ce opere! Ai toată viaţa înainte! Nu simţi miros de ars? spuse brusc Judith, ridicându-se în picioare.

Hugo adulmecă aerul.

— Ba da, şi mi se pare ciudat... Cred că arde ceva pe aproape! Se opri şi întorcând capul strigă alarmat: *Mein Gott, das Haus der Yvarsens steht in Flammen!* [30]

## XVI

— NU MERGE PREA REPEDE, dragă! Ştii că noaptea mi-e frică să călătorim. Toate farurile astea care ne orbesc...

Jan încetini.

— Mă grăbesc să ajung cât mai repede acasă, spuse el, la *Journey's End*.

— Ar fi trebuit să plecăm de dimineaţă, să părăsim Imperia de îndată ce-am primit telefonul. Cu atât mai mult cu cât mi-ai spus că Yannakos părea neliniştit, grăbit să ne vadă acasă.

— Da, vorbea pe un ton aproape speriat, ceea ce e un lucru nemaipomenit la el.

— De ce nu mi-ai spus mai demult de existenţa scrisorii anonime? Aşa cum îmi împărtăşeşti bucuriile, trebuie să-mi împărtăşeşti şi necazurile, căci de asta îţi sunt nevastă!

— Voiam să te bucuri în linişte de excursia în Italia.

— În vreme ce tu erai ros de o nelinişte surdă? Nu, n-ai făcut bine!

— Mă tot întreb cine poate fi omul ăsta atât de pornit împotriva mea.

— Vreun nebun.

— Poate, dar un nebun periculos. „*Ei spun că am ajuns un degenerat, dar ei n-au priceput niciodată nimic din psihologia umană... Am căpătat o privire radioscopică, o privire care vede tot... Plutesc pe deasupra apelor... Eşti omul pe care-l urăsc cel mai mult pe lumea asta, Yvarsen, omul al cărui nume mă face să scrâşnesc din dinţi şi a cărui amintire îmi provoacă adevărate crize de furie Acum*

[30] Dumnezeule, casa Yvarsenilor e în flăcări! (germ.).

*plângi, urlă, gândindu-te la nenorocirile care te aşteaptă... Nu voi da înapoi din faţa nici unei crime ca să te distrug... Duşmanul tău care veghează*...” Toate astea denotă dementă. Analiza scrisului mă face să trag concluzia că e vorba de un caz de schizofrenie.

— În formă evoluată?

— Nu, boala e abia la început.

— Nu mi-ai spus că s-ar putea, de asemenea, să fie vorba de un om care se droghează?

— Asta în mod sigur! Scrisul şovăielnic şi stilul delirant o dovedesc cu prisosinţă. E vorba de morfină sau de cocaină.

— Zău dacă pricep, spuse Thérèse, clătinând din cap. Fiindcă nu cunoaştem pe nimeni care s-ar putea deda la asemenea vicii.

— Parcă poţi să ştii...

— Şi dacă ar fi vorba de o femeie? spuse Thérèse, după o pauză.

— Nu cred, scrisul e al unui bărbat. Sunt aproape sigur că expeditorul acestei scrisori pline de ură şi agresorul de la *Journey's End*, sunt una şi aceeaşi persoană. Or, cel care a încercat să dea foc casei, era un bărbat.

— Ce ură feroce trebuie să nutrească faţă de noi, ca să vrea să ne ardă casa. E înspăimântător...

— Nu uita că a fost cât pe ce să-i vină de hac lui Yannakos.

— Noroc că s-a aflat acolo!

— Da. Cei doi Thibault probabil că dormeau, ca de obicei.

— Totuşi sunt nişte oameni destoinici.

Jan se încruntă.

— Thérèse, tu mă cunoşti... M-am străduit întotdeauna să-i răsplătesc cât mai generos cu putinţă pe oamenii care trudesc pentru mine, spuse el, cu condiţia să-şi facă datoria. Fiecare cu meseria lui!

— Elise şi-a făcut-o întotdeauna.

— N-o apăra prea tare...

— Femeia asta mi-e foarte devotată, Jan. Până acum n-am avut niciun motiv să mă plâng de ea.

— Mă rog... Dar bărbatu-său, Octave Thibault, a devenit în ultima vreme un leneş şi un adormit.

— Totuşi, se pricepe la grădinărit!

— Mi se pare că asta îi este şi meseria!

— Dar superbele straturi cu flori din faţa verandei? N-a dovedit că are gust, aranjându-le astfel?

— A urmat întocmai instrucţiunile tale, ştiu foarte bine! Ţie îţi revine meritul că avem o grădină atât de frumoasă şi un parc atât de îngrijit! Fără directivele tale, Thibault nu face nicio ispravă.

— Văd că eşti pornit împotriva lui...

— Thibault este paznic la *Journey's End*, strigă Jan. Nu-i cer decât să-şi îndeplinească, în mod conştiincios, toate obligaţiile pe care i le incumbă această slujbă! Este absolut inadmisibil ca nişte necunoscuţi să intre când vor în curtea mea. Care nu-i nici moară, nici columbar!

— Nu crezi că suntem şi noi puţin vinovaţi de situaţia asta, dragă?

— Şi de ce, mă rog?

— N-am refuzat de atâtea ori să construim zidul către ţărmul mării, să facem un gard solid în acea parte a parcului ce dă către plajă?

— Just, murmură Jan.

— Cel mai mult mă nelinişteşte paragraful din scrisoare, în care spune: „*Crede-mă, Yvarsen, nu voi da înapoi din faţa nici unei crime pentru a te distruge*..."

— Ei, lăudăroşeniile unui dezechilibrat...

— Totuşi, n-a dat dovadă că a început să-şi pună în practică ameninţările?

— Nu te mai gândi la asta, draga mea! Fii liniştită...

— Cu neputinţă.

— Sunt de acord cu tine că situaţia e gravă, că omul e, probabil, un individ foarte periculos. Dar trebuie să ne păstrăm sângele rece.

— Pentru o femeie nu-i chiar atât de uşor. Doar nu

pentru mine mă tem, dragul meu!

— Cunoscându-ţi firea, nu m-am îndoit o clipă de acest lucru!

Thérèse deveni foarte palidă.

— Dacă ţi s-ar întâmpla o nenorocire, spuse ea pe un ton plin de emoţie, n-aş mai putea trăi nici eu, Jan, n-aş mai putea, crede-mă.

Glasul i se frânse şi Thérèse izbucni în plâns.

— Te rog, draga mea, stăpâneşte-te. Nu te lăsa impresionată de invectivele unui nebun! Voi şti să mă apăr!

Thérèse îşi şterse ochii cu batista.

— Şi dacă ticălosul acela le face vreun rău copiilor noştri? spuse ea.

Maxilarele lui Jan se contractară. Instinctiv, acceleră motorul maşinii.

## XVII

— VREI SĂ-ŢI GHICESC VIITORUL, domnule?

Erling făcu semn din cap că nu.

— Dacă-mi dai două sute de franci, îţi spun tot ce-o să ţi se întâmple, insistă ţiganca.

— Nu!

— Haide, domnule, că doar n-o fi foc! Sunt ţigani şi ţigani! Eu nu scornesc nimic, nu-ţi spun decât ce ţi-e scris în palmă şi atât!

Erling oftă plictisit, apoi acceptă.

— Dacă ţii neapărat...

În gând, o trimise pe ţigancă la toţi dracii. Îi era silă de orice fel de superstiţii, ca şi de orice fel de ghicit, fie că era vorba de astrologie, de chiromanţie sau de tălmăcirea viselor. Dar decât să se angajeze într-o discuţie cu ţiganca aceea pisăloagă, preferă s-o lase să-şi facă meseria, ca să scape cât mai repede de ea.

— Dă-mi mâna, domnişorule!

— Dă-i drumul repede, că n-am vreme...

Ţiganca aruncă o privire pătrunzătoare asupra liniilor din palma lui Erling, apoi spuse, privindu-l cu coada ochiului:

— Îţi place să comanzi...

— S-ar putea...

— Ai degete de pianist sau de doctor... dar nu eşti artist, aşa că...

Erling i-o tăie scurt:

— Sunt doctor! spuse el sec.

— Şef mare...

— Dacă ţii neapărat, da.

— Eşti însurat şi ai un copil frumos.

Ca s-o pună la încercare, Erling întrebă:

— Fată sau băiat?

Ţiganca păru să-i scruteze şi palma şi chipul.

— Ai un băiat, spuse ea în sfârşit. E un copil isteţ, prea isteţ pentru vârsta lui. E, de asemenea, un copil gingaş ca o floare...

— Just, mărturisi Erling.

— Nevasta dumitale e foarte frumoasă.

— Mă rog, lucrurile astea le poţi spune tuturor bărbaţilor, zise Erling ironic, nici unul n-o să te contrazică.

Ţiganca surâse cu indulgenţă.

— Ai dreptate, domnişorule, dar uite că dumitale îţi pot spune că nevasta are părul castaniu.

Ca să-şi ascundă mirarea, Erling făcu pe supăratul.

— Parcă era vorba să-mi ghiceşti viitorul, spuse el, nu prezentul.

— Răbdare, domnule, răbdare...

— Hai, să isprăvim...

— Fiul dumitale va fi un om celebru...

— Erling simţi un fior.

— În ce sens? întrebă el curios.

— Încă nu văd exact... Aşteaptă puţin...

Gândurile lui Erling o luară razna: „Dacă tocmai micul

nostru Jan va fi cel care... Dar nu, nu se poate, toate astea sunt palavre... Doar n-am să iau de bune gogoşile înşirate de ţiganca asta şmecheră! Totuşi, până acum văd că nu s-a înşelat în nimic din ce mi-a spus. Jan, celebru! În ce domeniu? Oare va putea să-mi spună? Oare el să fie cel care va descoperi leacul cancerului? Vor mai fi deci necesari ani şi ani de cercetări? Înseamnă că Flavie şi cu mine ne-am irosit viaţa în zadar!" Simţi în suflet o amărăciune cumplită. „Mai bine să nu ştiu, să ocolesc cât pot adevărul, să nu aflu despre eşecul posibil al muncii mele. Sigur că fiul meu mă va depăşi într-o zi, dar aş fi vrut să câştig eu această bătălie căreia i-am consacrat întreaga viaţă! Da, am tras întotdeauna nădejde că Erling şi Flavie Yvarsen vor intra în istoria ştiinţei ca învingători ai cancerului... Speranţă deşartă! Totuşi, n-am să mă dau bătut niciodată! Niciodată!"

Erling îşi trase brusc mâna din mâna ţigăncii.

— Ajunge! spuse el. Ţi-am ascultat destul pălăvrăgeala! îi întinse o hârtie de o mie de franci. Ia-o şi lasă-mă în pace!

Ţiganca luă hârtia, dar nu se ridică de la masă. Rămase în faţa lui, contemplându-l, cu un aer gânditor:

— Ce mai aştepţi? se mânie Erling. Comedia asta o să mai ţină mult? Vrei să chem chelnerul să te dea pe uşă afară?

— Ţi-e frică, zise ţiganca, da, ţi-e frică omule, ca nu cumva fiul tău să ajungă într-o zi mult mai mare decât tine; iată de ce nu vrei să cunoşti viitorul!

— Cum ai putut să...

— Ascultă-mă... Odată, m-am dus şi eu la teatru... Ehe, e mult de atunci... Eram tânără şi frumoasă, ca şi nevasta ta... Nu mi-a rămas în cap decât o singură frază din piesa care se juca atunci, frază pe care am să ţi-o spun ţie, acum: „Există mult mai multe lucruri între cer şi pământ decât există în ştiinţa ta, străine..." Şi, după ce-l parafrază astfel pe Shakespeare, ţiganca o porni tăcută, spre altă masă.

— Domnul doreşte o cafea după brânză? îl întrebă chelnerul, amabil şi politicos.

Erling îşi ridică ochii şi răspunse pe un ton agasat:

— Da, dar foarte tare!

— Foarte tare? După moda italienească?

— Exact!

„M-am ataşat aproape cu ferocitate de fiinţa mică şi fragilă, născută din dragoste. Şi totuşi, cu toată afecţiunea şi dragostea pe care le am faţă de copil, n-aş vrea să ne priveze de succesul râvnit... Mai există atâtea alte bătălii de câştigat, în medicină... Cancerul vreau să-l vindec eu, eu şi Flavie...”

* * *

În urma unei pene de motor, avionul cu care Erling plecase din Stockholm fusese nevoit să aterizeze în Germania. Tânărul cercetător luase masa la Frankfurt, apoi se urcase într-un alt avion, cu care ajunse seara la Nisa. După ce închiriase o maşină rapidă, o Lancia, ca să-şi poată ajunge din urmă părinţii, se hotărî să cineze în acel oraş liniştit, pe una din străduţele simpatice şi pitoreşti ce şerpuiau în jurul catedralei. După masă, ţiganca ghicitoare îi adusese din nou aminte de gândul care-l obseda zilnic: să învingă cancerul!

După ce-şi bău cafeaua, Erling intră în cabina telefonică şi formă numărul de la *Journey's End*; voia să-l anunţe pe paznic de sosirea sa, pentru ca Elise Thibault să aibă vreme să-i pregătească o cameră. Auzi telefonul sunând, la celălalt capăt al firului, dar în pavilionul familiei Thibault nu răspunse nimeni. „Trebuia să-i sun mai devreme, îşi spuse el, acum e cam târziu, cu siguranţă că s-au culcat! Deşi mi se pare totuşi ciudat să nu audă telefonul...” După zece minute, sună din nou: aceeaşi tăcere. Să fi profitat de plecarea părinţilor ca s-o şteargă şi ei pe undeva? se întrebă Erling. Mi se pare, totuşi, cu neputinţă, fiindcă trebuie să le trimită zilnic

corespondenţa şi să aibă grijă de păsărelele din colivia mamei, care au nevoie de apă şi de mâncare... Ia să dau o raită cu maşina până acolo, să vedem ce se întâmplă... în douăzeci, douăzeci şi cinci de minute, am ajuns!”

Un sfert de ceas mai târziu, Erling gonea cu toată viteza pe drumul dintre Nisa şi Villefranche. Auzind sirena atât de cunoscută, a pompierilor, trase pe dreapta şi încetini, ca să le lase drumul liber. Trei maşini roşii îl depăşiră, gonind cu maximum de viteză. În acel moment, ajuns la locul de unde se putea vedea întregul Cap-Ferrat, zări, nu departe de far, un foc uriaş. Dându-şi seama într-o clipă că vâlvătaia se înălţa exact pe locul unde se afla casa părinţilor săi, avu impresia că trăieşte un coşmar. „Nu-i cu putinţă, murmură el, nu se poate... Nu! Tocmai casa pe care şi-o doriseră atâta...” Apoi apăsă cu putere pe accelerator.

## XVIII

*JOURNEY'S END* ARDEA... CE SE ÎNTÂMPLASE? Dimineaţa, la prima oră, Yannakos dăduse telefon la Imperia pentru a-l pune pe Jan la curent cu evenimentele de peste noapte. Apoi, încă bolnav de pe urma loviturii primite din partea misteriosului agresor, plecase la el acasă, la Beaulieu, ca să se odihnească şi să mai prindă puteri. Culcat în pat, în odaia lui mai mult decât modestă, Yannakos îşi petrecuse ziua rumegând tot felul de planuri, de răzbunare împotriva necunoscutului care-l lovise atât de mişeleşte; seara, în loc să se ducă la *Journey's End*, ca să facă de pază aşa cum îşi propusese, adormi.

Cei doi Thibault tocmai terminaseră de mâncat, când auziră pe cineva bătând la uşa pavilionului. Cum aşteptau neliniştiţi sosirea lui Yannakos, Octave Thibault se duse să deschidă; se trezi nas în nas cu un om mascat, scund, care-l ameninţa cu un pistol. Câteva minute mai târziu, cei doi soţi erau legaţi fedeleş de scaune, în vreme ce

necunoscutul mascat se îndrepta cu paşi mari către vilă. Asta a fost tot ceea ce Hugo şi Judith – care anunţaseră pompierii – putuseră smulge de la perechea aceea îngrozită.

Erling ajunse aproape în acelaşi timp cu pompierii. După ce schimbă câteva cuvinte cu familia Stiffenacker, alergă spre căpitanul care comanda operaţiile.

— Sunt fiul proprietarului, strigă el, mai puteţi salva ceva?

— Nimic, domnule, asta e treabă făcută de un incendiator, treabă făcută temeinic! Toate odăile par să fi fost stropite cu benzină. Oamenii mei au şi găsit până acum trei bidoane goale.

Erling refuză să creadă:

— Şi hârtiile, amintirile de familie? strigă el. În sfârşit, tot ceea ce nu mai poate fi înlocuit?

Căpitanul făcu un gest elocvent către vila care nu mai era decât un rug uriaş.

— Cu neputinţă de salvat ceva! După cum vedeţi, focul s-a înteţit datorită vântului care bate din larg. Nu pot trimite nici unul din oamenii mei în acel cuptor! Doar ca să salveze nişte hârţoage! Dacă ar fi vorba de vieţi omeneşti, oamenii ar încerca chiar şi imposibilul. Dar cum nu exista nimeni în casă când s-a declanşat incendiul...

— Nu, nu, bâigui Octave Thibault, care se apropiase de ei, în vilă nu se afla nimeni... Francine, menajera, plecase de dimineaţă la mătuşa ei din Marsilia!

După acest efort oratoric, paznicul căzu din nou în torpoarea provocată de spaima prin care trecuse.

— Norocul ei, spune comandantul pompierilor, a scăpat sărăcuţa de ea!

— Ce intenţionaţi să faceţi? întrebă Erling.

Căpitanul înălţă din umeri.

— Vedeţi şi dumneavoastră, domnule: să localizăm focul, să limităm dezastrul, să avem grijă ca scânteile să nu ducă focul mai departe.

— Deci casa părinţilor mei e condamnată?

— Nu vor mai rămâne din ea decât nişte ruine. Apoi, pe un ton poruncitor, adăugă: Şi acum, domnule, vă rog să plecaţi şi să ne lăsaţi să ne facem treaba.

Erling se îndepărtă de mulţimea curioşilor şi de vecinii care se înghesuiau în parc. Era îngrozit: toate bunurile părinţilor săi se mistuiau sub ochii lui. Mobilele preferate ale Thérèsei, dosarele tatălui său, dosarele atât de preţioase pentru valoarea observaţiilor clinice consemnate în ele, miile de amintiri de familie, corespondenţa, albumele cu fotografii, toate urmele pe care le lasă o pereche de oameni în trecerea lor pe acest pământ, toate astea erau răvăşite şi înghiţite de flăcările nemiloase. Noroc că Judith avusese prezenţa de spirit să ducă voliera cu păsări rare în grădina ei. Erling ştia că moartea păsărilor sufocate de fum sau pârjolite de cumplita căldură pe care o degaja rugul uriaş ar fi fost o lovitură groaznică pentru mama sa.

Deodată, cu tot vacarmul motoarelor şi al pompelor, cu toate trosnetele flăcărilor şi vociferările mulţimii, Erling auzi scrâşnetul roţilor unei maşini care se oprise brusc; apoi, imediat după asta, un ţipăt disperat, răscolitor: ţipătul mamei sale!

Se întoarse şi văzu maşina neagră a tatălui său oprită la douăzeci de metri de foc. Din ea tocmai coborau părinţii săi; livizi, cu trăsăturile descompuse, înaintară către el.

Erling alergă înaintea mamei sale pe care o strânse la piept.

— Mamă, măicuţă dragă, spuse el cu un glas cât mai blând, nu plânge! Te rog, mai ales, nu plânge! Tata şi cu mine îţi vom construi altă casă... Chiar mai frumoasă decât asta...

Zdrobită de cumplita nenorocire care se abătuse asupra ei, la vederea casei în flăcări, Thérèse amuţise. Nu putea să articuleze niciun cuvânt şi plângea întruna... Erling încercă s-o consoleze.

— Vei veni să stai la noi, îi spuse el. Ai să-l revezi pe

nepoţelul tău... Mamă, scumpa mea, vom face tot ce va fi cu putinţă ca să te vedem surâzând din nou, ca să fii din nou fericită...

Thérèse îşi înălţă fruntea, având o sclipire de spaimă în ochi şi întrebă cu voce zdrobită:

— Şi... păsărelele mele... Erling, ce s-a întâmplat cu ele în toată... harababura asta?

El se grăbi s-o liniştească:

— În clipa în care a izbucnit focul, familia Stiffenacker a dus colivia la ei... Nu te teme, mamă, păsările sunt tefere.

Erling se întoarse spre Judith şi Hugo, care se apropiară:

— Aş putea să v-o încredinţez pe mama?

Judith o luă pe Thérèse, cu blândeţe, de braţ.

— Veniţi, doamnă, şopti ea, am să vă conduc la micile dumneavoastră prietene...

Hugo o luă pe Thérèse de celălalt braţ şi spuse:

— Cred că vă aşteaptă... mai ales una dintre ele care are o minunată cununiţă albastră pe cap...

— Cununiţă-de-Azur... murmură Thérèse.

Rămas singur, Erling îşi căută cu privirea, tatăl. Jan stătea în picioare, între doi palmieri, în faţa casei în flăcări. Silueta lui înaltă se decupa, aidoma unei umbre chinezeşti, pe fundalul strălucind în galben, mov şi roşu al jarului. Umerii nu i se încovoiaseră, de pe buze nu-i scăpase nicio văicăreală. Foarte drept, puţin trufaş, era fireşte mâhnit, dar neînvins.

## XIX

*„AM EZITAT MULTĂ VREME, Yvarsen, dar pentru că azi nu mai am nimic de pierdut, m-am hotărât să arunc masca. Sunt Cornelius Bloom şi mă cunoşti foarte bine. Am început să te urăsc din ziua în care ai socotit că faci bine umilindu-mă. Aminteşte-ţi cuvintele pe care le-ai rostit atunci: «Ştii că indirect eşti*

*răspunzător de moartea unui om? Unde erai când au avut nevoie de dumneata? Poate că alergai după fuste...» M-ai ridicat de la pământ şi m-ai scuturat cu brutalitate. În timpul acelor minute, care mi s-au părut nesfârşite, ardeam de dorinţa să-ţi înfig un cuţit în inimă! Nu trebuie să-i vorbeşti niciodată unui bărbat despre cusururile lui fizice. Or tu mi-ai strigat atunci în faţă: «Ai auzit vorbindu-se vreodată despre jurământul lui Hippocrat, piticule?» Gravă eroare psihologică, Yvarsen! Nu ţi-am iertat niciodată acel «piticule»!*

*La început, ura mea trebuie să fi fost inconştientă, instinctivă; ştiu însă sigur că a devenit feroce. Şi cu atât mai mult, cu cât te minţisem. Află, Yvarsen, că nu mă aflam, în seara aceea, la Cercul olandez, ci la barul cel mai rău famat din Pretoria, la «Rose Blanche». Ha! Ha! Ha! Te-am dus, nu-i aşa? Eşti atât de naiv şi de credul, bietul de tine...*

*Dacă mai pe urmă am făcut tot posibilul ca să-ţi înlătur sentimentul de vinovăţie care te chinuia în urma operaţiei nereuşite a Bolii lui Richter, asta s-a datorat faptului că ardeam de dorinţa de a ajunge medicul-şef şi directorul spitalului din Pretoria. Ca să obţin definitiv postul, trebuia să-ţi intru în graţii. Şi apoi, pe atunci nu eram încă fiinţa degenerată, epava care am devenit între timp. Dimpotrivă, mai exista încă în mine loc pentru sentimente nobile şi generoase! Mă mustra conştiinţa şi nu mă gândeam decât cum să-mi repar greşeala şi să şterg minciuna.*

*La «Rose Blanche» am cunoscut o fată nespus de frumoasă, pe nume Olga. O poloneză cu forme pline. M-am îndrăgostit nebuneşte de ea. Mă duceam în fiece seară la barul pe care ea îl frecventa cu regularitate, doar ca s-o văd. Dar n-avea ochi pentru mine, în faţa ei nici nu existam! Pentru ea eram tot «un pitic». Şi cu cât Olga îmi respingea mai mult avansurile, cu atât o iubeam mai tare. Ca să nu mai fiu mereu obsedat de nefericirea mea, am făcut primul pas pe drumul ce avea să mă ducă la*

*pierzanie: am început să beau!*

*Dar, foarte curând, băutura n-a mai ajutat la nimic, uitarea provocată de alcool nu era deplină; atunci am început să mă droghez! În funcţia pe care o ocupam îmi era foarte uşor să fac rost de cocaină. Tu, Yvarsen, plecaseşi din Transvaal, aşa că la spital eu eram acum mare şi tare. Luni întregi am luat cocaină, apoi morfină. O bucată de vreme am fumat chiar şi opium. Datorită precauţiei şi rezistenţei organismului meu, foarte solid, nimeni n-a bănuit nimic!*

*Dar, totul are un sfârşit... În curând, a început să se şuşotească în spatele meu, iar în lumea medicală se răspândiră zvonuri ciudate. Până la urmă, n-am mai fost în stare să operez: mâinile îmi tremurau tot timpul. Era sfârşitul carierei mele, sfârşitul unui strălucit chirurg, sfârşitul a toate.*

*De la spital m-au dat pe uşă afară, discret, curat, fără scandal, aşa cum se procedează în Africa de Sud. Devenisem un element irecuperabil.*

*Când am început această scrisoare, eram lucid, Yvarsen, foarte lucid... Acum, materia mea cenuşie devine fluidă, începe să curgă. Îmi dau târcoale imagini, imagini erotice sau morbide (apropo, ai observat că aceşti doi termeni sunt sinonimi?), evocări dezolante. Cunoşti aceste versuri din Baudelaire?*

„Şi lungi şi nesfârşite convoaie mortuare
Încet şi fără muzici, prin suflet trec mereu,
Speranţa-nvinsă plânge; rea, dominatoare,
Înfige spaima negrul ei steag în craniul meu”[31]

*Probabil că le-am citat prost şi am comis unele greşeli. Dar n-are importanţă! Starea asta de spirit este şi a mea!*

*Într-adevăr, nu-i momentul să citez versuri! Dar acţionează drogul, Yvarsen, cocaina! Simt dorinţa să-ţi râd în nas! Să te păcălesc, să te batjocoresc, să te insult!*

[31] Ch. Baudelaire, Florile răului, versurile fac parte din poezia Spleen.

*Am venit în Europa numai cu intenţia să te dobor, să te distrug! De ce tocmai pe tine? Pentru că tu ai tot ceea ce n-am putut avea eu: un fizic care te avantajează, o nevastă care te adoră, o familie care te venerează, o carieră glorioasă, celebritate şi bogăţie. Prea multe lucruri, Yvarsen! I-ai făcut geloşi până şi pe zei! Iar eu sunt instrumentul răzbunării lor, braţul Domnului, ha! ha!*

*Vrei să-ţi spun ceva? Patima mea pentru Olga s-a preschimbat într-un şobolan mare, pus pe harţă, care mi-a devorat măruntaiele şi mi-a ros tot trupul pe dinăuntru! Nu mai sunt decât o piele, o piele flască şi respingătoare! Pe eminentul doctor care eşti (cât de imbecile sunt aceste calificative) îl voi cruţa de descrierea rapidei mele prăbuşiri fizice şi morale. Răul progresează cu o viteză înfricoşătoare. Opium, morfină, cocaină, fără a mai pune la socoteală alcoolul!*

*Spoream din ce în ce dozele, până când, la un moment dat...Gata, ajunge! Ca s-o scurtez, sunt condamnat la moarte! Atâta doar, că am hotărât să-mi aleg eu însumi data execuţiei. Înţelegi? După ce-mi voi pune la punct toate afacerile şi mai ales după ce îmi voi încheia socotelile cu tine, voi face uz de pistolul pe care-l port întotdeauna asupra mea. Teatrul lumii ăştia mă orbeşte (poate şi pentru că mi s-a atribuit un rol urât). Sunt nevoit să găsesc o ieşire, indiferent în ce fel!*

*Am făcut studii strălucite. Ştii că am fost cel mai bun chirurg din Africa de Sud şi probabil, că şi un medic la fel de bun. Din cea mai fragedă vârstă mi-a plăcut să fiu întotdeauna primul! Nu m-aş fi putut împăca niciodată cu gândul de a fi al doilea!*

*Din pricina unei femei, a unei slăbiciuni de o seară, am pierdut tot, inclusiv onoarea. Acum înţelegi resentimentele, ura mea împotriva ta, care n-ai dat niciodată dovadă de slăbiciune şi care ai adunat toate premiile pe care ţi le-a oferit viaţa?*

*Odată ajuns în Europa, m-am stabilit la Nisa, ca să fiu aproape de casa voastră, să vă pot lovi când aveam chef.*

*Fireşte că mă duceam destul de des la Saint-Jean şi la Beaulieu unde – iscodind cu dibăcie unele persoane – obţineam informaţiile necesare despre tine şi despre familia ta. Dacă ştii să fii răbdător şi perseverent, oamenii îţi spun tot ce vrei: îi tragi de limbă cu o uşurinţă aproape de necrezut.*

*Ah, Yvarsen, aş mai avea încă atâtea lucruri urâte să-ţi spun! Clinic vorbind, cazul meu ar fi foarte interesant de studiat! Luciditatea îmi scade din clipă în clipă. Starea mea mintală se aseamănă cu demenţa precoce. Pasionant, nu-i aşa? Când ţi-am trimis prima scrisoare, anonima aceea, i-am trimis una şi fiului tău, iar o alta lui Hugo Stiffenacker, celebrul violonist care s-a însurat cu o americancă bogată. Intenţia mea era să semăn neîncrederea în sufletele celor care te cunosc sau care sunt în relaţii cu tine. Trebuiau să urmeze şi alte scrisori anonime. Elaborasem un adevărat plan de luptă, de luptă împotriva ta şi a reputaţiei tale! Din nefericire, timpul mă grăbeşte, aşa că iată-mă în situaţia de a nu putea realiza acest plan de mare anvergură.*

*Aş fi vrut să te văd târându-mi-te la picioare!*

*Cocaina, amice, e un paradis artificial şi, cum paradisul nu-i decât un vis, o himeră, mă rog Domnului să-mi dea «cocaina cea de toate zilele».*

*Privirea mea e radioscopică, văd totul până în străfundurile sufletului! Crede-mă, Yvarsen, ştiu multe despre tine!*

*Olga era aidoma unui model de Delacroix... Dacă vei mai trece vreodată pe la muzeul Luvru din Paris, priveşte cu atenţie pânzele acestui pictor. Poate că atunci ai să înţelegi şi intensitatea pasiunii mele pentru ea. De ce m-a făcut «pitic»? Funestă zi... Dar nu văd de ce ţi-aş povesti viaţa mea! Ducă-se dracului!*

*Uneori, la barul «Rose Blanche», Olga îmi arunca nişte zâmbete pline de vrajă, nişte priviri îndrăcite: asta se întâmpla când avea nevoie de bani. Ea m-a distrus, Olga, o stricată! Dar vă interzic tuturora s-o vorbiţi de rău!*

*Femeia, Yvarsen, e întregul rău al bărbatului! Sunt foarte mulţumit de această definiţie, deşi miroase un pic a Strindberg. Simt dorinţa să dau pe gât un pahar mare cu coniac. Îmi dai voie?*

*Părul Olgăi, blond şi mătăsos, era întotdeauna parfumat. Aş fi vrut să mă scufund în el ca în Lâna de aur a argonauţilor!*

*Sunt duşmanul tău, care veghează, eu, Cornelius Bloom. Nici Cain nu-l ura pe Abel cum te urăsc eu pe tine! De fapt, numai această ură mă mai susţine. Nu mai trăiesc decât pentru ea.*

*Din seria de catastrofe anunţate de mine, cea care s-a abătut asupra ta, ieri, e prima: vila de care erai atât de mândru, casa visurilor tale, a ars! Pfii, ca o cutie cu chibrituri! N-a mai rămas din ea decât nişte ruine fumegânde. Treabă făcută cu cap, de un adevărat incendiator, Yvarsen, trebuie să recunoşti! Vârât prin mulţimea de curioşi (îmi place riscul), îmi contemplam opera cu o satisfacţie aproape voluptuoasă. Incendiatorii sunt nişte artişti, Yvarsen, ştiai? Ah, flăcările acelea minunate, galbene şi mov, zvelte şi înalte! Sclipirile acelea trandafirii! Trosniturile, şuierăturile! Dansul frenetic al scânteilor! Da, da, un foc frumos e spectacolul cel mai îmbătător şi cel mai deplin ce se poate închipui!*

*Cât de bine îl înţeleg acum pe Nero! Când soţia ta a scos ţipătul acela de disperare, m-am simţit răsplătit mai presus de nădejdile mele. Am savurat acel strigăt, îl mai păstrez şi acum în auz! Sublim! Dar tu, ticălosule, tot nu te-ai prăbuşit! Te-am zărit, stând în picioare, în faţa focului, trufaş ca de obicei, cu siguranţa insolentă care m-a scos întotdeauna din sărite. Până şi într-un astfel de moment, când avutul îţi era înghiţit de flăcări, ţi-ai păstrat aerul de superioritate care mă făcea să văd roşu în faţa ochilor! Ah, simţeam o dorinţă nebună să înşfac o secure, să mă năpustesc asupra picioarelor tale şi să te dobor ca pe un copac! Acum am priceput un lucru, Yvarsen: că nu există decât o singură cale de a te distruge cu adevărat.*

*Iată de ce m-am hotărât să te ucid cu propriile mele mâini!*

*C. B.*

*P. S. De prisos se anunţi poliţia, să le arăţi această scrisoare. Am părăsit definitiv Nisa şi camera mea de la hotel. Cornelius Bloom a devenit o umbră rătăcitoare, o umbră care nu mai are decât o idee fixă: să-l ucidă pe Jan Yvarsen!”*

## XX

JAN RECITI PE ÎNDELETE SCRISOAREA care i se adusese. Fusese găsită în crâşma *Santa Monica*...

După prăpăd, familia Stiffenacker se oferise să-i găzduiască pe Jan şi pe Thérèse, ba chiar şi pe Erling. *Journey's End* nu mai era decât o grămadă de ruine. Parcul şi grădina fuseseră şi ele devastate de mulţimea care dăduse năvală, de pompieri, de maşini. Astfel, proprietatea – splendidă cu douăzeci şi patru de ore mai înainte – nu mai oferea acum decât o imagine dezolantă. Două siluete încovoiate – Elise şi Octave Thibault – rătăceau printre ruine, nădăjduind să mai găsească vreun obiect cruţat de flăcări.

Thérèse se culcase în odaia spaţioasă şi confortabilă pe care Judith o pusese la dispoziţia familiei Yvarsen. Ca să-şi regăsească echilibrul sufletesc, biata femeie avea nevoie de odihnă şi de somn, într-o ambianţă liniştită. Jan însă nu putea dormi, trebuia să-şi limpezească mintea, să facă bilanţul nopţii catastrofale, să se gândească la ce avea de făcut. În momentul în care intrase în salonul unde trăgea nădejdea să se liniştească, un servitor îi adusese scrisoarea lui Bloom. Rar avusese Jan în mână un document atât de uluitor ca acea confesiune halucinantă. Lectura bizarei scrisori îl uluise...

Deci enigma se rezolvase! Duşmanul îşi aruncase masca! Misteriosul agresor de la *Journey's End*, incendiatorul, nu era altul decât fostul medic-şef al spitalului din Pretoria! În ciuda cumplitei dovezi pe care-o avea despre ticăloşia lui Bloom, în ciuda faptului că-şi pierduse aproape toate bunurile, Jan nu simţea nicio ură faţă de fostul său subaltern. În ochii săi, Cornelius Bloom era un om bolnav, un bolnav foarte periculos, desigur, dar totuşi un bolnav!

Confesiunea lui Bloom se încheia cu o ameninţare foarte precisă: *„...m-am hotărât să te ucid cu propriile mele mâini... Cornelius Bloom a devenit o umbră rătăcitoare, o umbră care nu mai are decât o idee fixă: să-l ucidă pe Jan Yvarsen!*" Ce să facă? Să anunţe poliţia care şi aşa începuse o anchetă pentru a-l depista pe cel care dăduse foc casei? Să încredinţeze Parchetului scrisoarea lui Bloom?

Jan era neliniştit şi de menţiunea făcută în scrisoare, că nebunul trimisese anonime lui Erling şi lui Hugo Stiffenacker. Hotărî să limpezească pe loc lucrurile, să-i poftească pe cei doi bărbaţi în salon şi să le arate scrisoarea lui Bloom.

— Ce poveste ciudată! exclamă Hugo care citise şi el, după Erling, scrisoarea lui Bloom.

— Un caz clinic, spuse Erling, laconic.

— Dumitale ce ţi-a scris? îl întrebă Jan pe Hugo.

— Pot să vă spun adevărul? întrebă Hugo, şovăind.

Jan îl privi drept în ochi.

— Ne-am adunat aici ca să facem lumină în această afacere tenebroasă, răspunse el. Aşa că te rog să ne citeşti şi nouă scrisoarea, dacă o ai la dumneata!

— Din păcate, Judith a rupt-o în bucăţele. Dar vă pot spune aproape pe dinafară despre ce era vorba!

— Te ascultăm!

După ce Hugo reproduse textul, omiţând insinuările cele mai jignitoare, pe care preferă să le treacă sub

tăcere, Jan strigă:

— Totul nu-i decât minciună şi insinuare!

— Vă cred, domnule doctor! spuse Hugo cu un accent de profundă sinceritate.

— Când am cunoscut-o pe domnişoara Collins era îndrăgostită nebuneşte de dumneata! Nu-mi vorbea decât despre Hugo Stiffenacker!

— Vă mărturisesc că după ce-am citit acea scrisoare, m-am simţit foarte nefericit... Am fost tulburat, chinuit de îndoieli; aveam tot timpul penibila impresie că mi se ascunde ceva! Dar când v-am revăzut ieri seară, în împrejurările acelea dramatice, alături de soţia dumneavoastră, mi-am dat seama cât de neîntemeiate erau bănuielile mele!

— Acum e rândul tău, spuse Jan întorcându-se către fiul său. Spune-ne ce ţi-a scris nefericitul acela.

— E foarte simplu, răspunse Erling scoţând scrisoarea din portofel. V-o citesc imediat!

Dar, înainte de a isprăvi de citit, fu întrerupt de Hugo care, pe un ton categoric, puse lucrurile la punct, povestind ce se întâmplase în realitate între el şi Flavie, cum îl respinsese aceasta şi cum îi răpise orice speranţă că i-ar putea împărtăşi vreodată sentimentele.

— Ce urmărea nebunul, cu scrisorile lui stupide? strigă Erling, scos din fire.

— Voia să semene ura şi discordia în jurul meu, explică Jan.

— Din fericire, nu m-am îndoit nicio secundă de fidelitatea Flaviei, spuse Erling.

Sumbru, Hugo mărturisi:

— În ce mă priveşte, eu m-am îndoit, am avut bănuieli... Da, am fost cum nu se poate mai nedrept faţă de Judith!

— Nu-ţi mai rămâne, îi spuse Jan, decât să te duci după nevasta dumitale, s-o săruţi şi s-o rogi să te ierte!

O clipă mai târziu Jan şi Erling îi văzură – pe fereastra care dădea spre pădurea de pini – pe Hugo şi pe Judith

îmbrăţişându-se fericiţi...

— Ce planuri imediate ai? întrebă Erling după ce rămase singur cu tatăl lui.

Jan privi, gânditor, înaintea lui.

— Încă nu ştiu, murmură el, dar am impresia că nu vom mai rămâne aici...

— Nu vrei să reconstruieşti *Journey's End*?

— Treaba asta o va hotărî mama ta.

— Bine, dar tu?

Un licăr nostalgic trecu prin ochii lui Jan:

— Mi-ar plăcea să-mi revăd plaiurile natale, spuse el, visător. Să-mi revăd patria...

Erling fu încântat.

— Perfect! strigă el. De fapt, venisem aici ca să te iau cu mine la Stockholm!

După care, îi împărtăşi părintelui său gândurile şi planurile sale.

— Înainte de a vorbi despre planurile noastre de viitor, spuse Jan, aş vrea să-ţi mulţumesc pentru tot ceea ce ai făcut pentru noi, ieri seară!

— Dar era firesc, tată! Doar sunt fiul tău!

— Numai providenţa te-a adus la *Journey's End* în seara aceea fatală! Vezi tu, în momentele de mare mâhnire, vrei să-i ai pe ai tăi lângă tine, fiinţele pe care poţi conta în orice împrejurare. Pentru Thérèse, prezenţa ta aici a fost salutară. Graţie cuvintelor tale consolatoare, cumplita nenorocire care ne-a lovit a fost – în ce-o priveşte – oarecum atenuată.

— Dacă vă întoarceţi în Suedia, îţi făgăduiesc că mama va fi mângâiată şi răsfăţată de toată familia! Să ştii că micul Jan vă aşteaptă cu multă nerăbdare...

— Nepotul meu!

— Dacă l-ai vedea cât a crescut de când ne-am întâlnit ultima oară!

— Vom veni Erling, vom veni în mod sigur!

— Şi cu *Journey's End* ce vei face?

— Mai adineauri mi-a venit o idee: în loc să vând

terenul, am să construiesc aici o clinică pentru copiii bolnavi de poliomielită, un fel de azil-sanatoriu care va fi totodată şi o şcoală...

— Vei rămâne bun şi generos până la sfârşitul zilelor tale, tată!

— Iar în parc – ca să-i fac plăcere Thérèsei – voi amenaja un colţ pentru păsări şi animale...

Chipul lui Erling se adumbri.

— Ai uitat însă de cineva în proiectele tale, tată!

— De cine?

— De Cornelius Bloom.

— Da, va trebui să mă gândesc şi la problema asta!

— Trebuie să acţionăm, tată, şi încă repede de tot! Omul ăsta te-a anunţat că are intenţia să te omoare, şi drama din noaptea trecută dovedeşte că ameninţările lui nu-s vorbe goale. Te sfătuiesc să anunţi poliţia, şi asta cât mai repede!

Jan clătină din cap.

— Aş vrea să găsesc o soluţie mai umană decât un simplu denunţ la poliţie... o soluţie medicală, dacă pot să mă exprim astfel, căci Bloom este grav bolnav...

— E un nebun primejdios!

— Mă duc să fac câţiva paşi prin parc, ca să-mi limpezesc gândurile. După aceea, am să-ţi spun ce m-am hotărât să fac în legătură cu Bloom...

— Nu fi prea milostiv, tată! Individul te urăşte de moarte!

— Vom vedea, Erling, vom vedea...

* * *

Jan coborî spre mare. Brusc, auzi în spatele lui paşi precipitaţi şi un gâfâit uşor. Întorcându-se, zări un om scund, cu tenul palid, cu faţa brăzdată de riduri.

— Dumneata, Bloom? strigă doctorul după ce-l recunoscu cu greu pe fostul medic-şef al spitalului din Pretoria, în ce hal te-ai schimbat!

— Îţi interzic să mă analizezi cu privirea ta murdară de medic! strigă Bloom cu voce stridentă. Mai înainte de orice, teme-te! Căci nu sunt tot timpul zdreanţa care par acum! Când îmi recapăt puterile, află că ele se înzecesc! În acele momente sunt cumplit, sunt de neînvins! Apoi rânji: Grecul tău a simţit-o pe pielea lui!

— Fii înţelegător, spuse Jan pe un tom conciliant, cazul dumitale nu e disperat, te mai poţi vindeca... Renunţă la ideile criminale! N-am să depun nicio plângere, dimpotrivă, voi uza de toată influenţa mea ca să fii internat şi tratat într-o clinică de dezintoxicare!

Bloom se albi de furie.

— Cum, urlă el, după toate insultele pe care ţi le-am adresat în scris, după ce ţi-am ars casa, tot nu mă urăşti? Îndrăzneşti să-ţi fie milă de mine? Îndrăzneşti într-adevăr? Ştii că de fapt mila ta nu e decât o culme a dispreţului?

Îşi scoase pistolul din buzunar şi-l îndreptă spre Jan.

— Uite ce fac eu cu mila ta murdară: o dispreţuiesc, doborându-te ca pe un câine!

— Bloom să nu faci asta! strigă Jan. Eşti nebun!

— Nebun? urlă el. Sigur că sunt nebun şi vreau să ţi-o şi dovedesc!

Dar chiar în clipa, în care dădu să apese pe trăgaci, Erling, atras de zgomotul glasurilor, se ivi din spatele tatălui său şi se năpusti spre Bloom, încercând să-i devieze arma.

Glonţul porni, dar se pierdu undeva, în mare. Scoţând un strigăt de furie, Bloom îşi aruncă pistolul, izbindu-l de o stâncă, la fel ca un copil care, plictisit de o jucărie, o aruncă departe; apoi, până să-i vină lui Erling ideea să pună mâna pe el, din câteva salturi se năpusti spre partea dintre stânci, pe care începu s-o coboare în goană. Erling fugi după el. Fiind mai tânăr şi călit prin exerciţii fizice, îl ajunse din urmă, dar când să pună mâna pe el, nebunul alunecă şi, scoţând un urlet cumplit, căzu în gol, zdrobindu-se de o stâncă enormă, plină de colţuri ascuţite.

Când Erling se întoarse lângă tatăl său, Jan întrebă cu o voce ştearsă:

— A... murit?

— Da, am coborât până pe stânca pe care a căzut... Apoi preciză: Fractura craniului şi ruptura coloanei vertebrale. Moartea trebuie să-i fi fost fulgerătoare.

Jan luă mâna fiului său şi o strânse între ale sale. Rămaseră aşa o bucată de vreme, îngroziţi de drama ce se desfăşurase cu atâta rapiditate sub ochii lor.

* * *

Thérèse ieşi înaintea lui Jan, în parcul vilei *Santa Monica*. Nimbat de părul argintiu, chipul ei – care purta pecetea durerii încercată de curând – avea o anumită solemnitate, părând de o nobleţe rară. Ochii, de o nespusă blândeţe, erau reflexul unui suflet năpădit de amărăciune şi de mâhnire, dar care ştiuse să-şi păstreze întotdeauna luminoasa lui puritate.

— Încă o veste proastă, dragul meu, murmură ea. Thibault mi-a adus o scrisoare din partea Idei. Un adevărat strigăt de ajutor: Norbert a părăsit-o!

Fără să spună un cuvânt, foarte palid, cu trăsăturile crispate, Jan o luă pe Thérèse de braţ. Apoi se îndreptară încet către un promontoriu de unde se vedea întreaga Coastă de Azur, care le devenise atât de dragă.

— Am iubit şi locul şi marea asta, spuse el cu voce estompată, dar noi trebuie să plecăm de aici. Tom Starner obişnuia să spună că fiecare om trebuie să-şi urmeze propria-i soartă. Încep să cred că nefericitul de Bloom a fost un instrument al destinului. Un destin care mă obligă să cred că soarta mea e să-mi isprăvesc zilele în ţara minunată în care am văzut lumina soarelui.

— Suedia... Unde am fost atât de fericiţi...

— Şi unde vom mai fi, draga mea. Vocea îi deveni mai hotărâtă. Mai întâi, ne vom duce la Paris. Dacă mica noastră Ide ne cheamă, înseamnă că nu trebuie să mai

întârziem! Apoi, încheie gânditor: Iar după asta, ne vom stabili în vechea casă a mătuşii Brita.

— Da, şopti Thérèse sprijinindu-se de el, casa mătuşii Brita...

*Sfârşitul volumului 2*